

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2014

„ZELENÁ ZPRÁVA“

*Zprávu o stavu zemědělství ČR za rok 2014 zpracoval Ústav zemědělské ekonomiky
a informací pod gescí Ministerstva zemědělství.*

OBSAH

Použité zkratky	VI
Vysvětlivky k použitým číselným údajům	XI
Úvod.....	XII
Souhrn ke Zprávě o stavu zemědělství za rok 2014	1
Návrh nezbytných opatření vyplývajících ze Zprávy o stavu zemědělství České republiky za rok 2014 v oblasti agrární politiky (podle ustanovení § 6 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství)	20
1 Obecné podmínky vývoje agrárního sektoru a venkova ČR	22
1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru	22
1.1.1 Vývoj národního hospodářství	22
1.1.2 Pozice agrárního sektoru	24
1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor	26
1.3 Podnikatelské prostředí	28
1.4 Důležitá opatření a rozhodnutí orgánů ČR a EU	32
1.4.1 Nejvýznamnější legislativní opatření připravovaná MZe v roce 2014	32
1.4.2 Důležitá rozhodnutí a právní akty orgánů EU v roce 2014	33
2 Podpory agrárního sektoru a venkova	36
2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství	37
2.1.1 Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013	37
2.1.2 Operační program Rybářství	40
2.2 Přímé platby	42
2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU	43
2.2.2 Národní doplňkové platby	48
2.2.3 Ostatní přímé platby	48
2.2.4 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)	48
2.3 Národní podpory a opatření	53
2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu	56
3 Zemědělství a rozvoj venkova	58
3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení	58
3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	61
3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	65
3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace	66
3.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova	69
3.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení	69
3.5.2 Programové zabezpečení	75
4 Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat	75
4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí	76
4.2 Ochrana zvířat	85
4.3 Ekologické zemědělství	86

4.4	Zranitelné oblasti dusíkem.....	87
4.5	Agrobiodiverzita a genetické zdroje významné pro výživu a zemědělství	89
5	Spotřeba, bezpečnost a kvalita potravin	91
5.1	Distribuce potravin	92
5.2	Spotřeba potravin.....	95
5.3	Výdaje za potraviny	98
5.4	Spotřebitelské ceny potravin.....	101
5.5	Kvalita potravin	106
5.6	Bezpečnost potravin.....	110
5.7	Míra potravinové soběstačnosti	129
6	Strukturální vývoj agrárního sektoru	131
6.1	Podnikatelská struktura zemědělství.....	131
6.2	Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin	134
6.3	Dodavatelská odvětví.....	137
6.4	Úvěry a pojišťovací služby	146
6.5	Výzkum, vzdělávání a poradenství.....	151
6.6	Organizace prvovýrobců, zpracovatelů a zájmové organizace na agrárním trhu.....	156
6.7	Agrární trh práce.....	160
6.7.1	<i>Pracovní síly v zemědělství</i>	<i>160</i>
6.7.2	<i>Mzdy zemědělců</i>	<i>164</i>
7	Půda a vlastnické vztahy k půdě.....	165
7.1	Pozemkové úpravy.....	165
7.2	Trh s půdou	168
7.3	Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy.....	172
7.4	Využití a stav zemědělského půdního fondu	175
7.4.1	<i>Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití</i>	<i>175</i>
7.4.2	<i>Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství</i>	<i>179</i>
8	AGRÁRNÍ PRODUKCE A JEJÍ BILANCE.....	187
8.1	Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit.....	188
8.1.1	<i>Obiloviny.....</i>	<i>188</i>
8.1.2	<i>Cukrová řepa – cukr</i>	<i>197</i>
8.1.3	<i>Brambory a bramborový škrob</i>	<i>204</i>
8.1.4	<i>Olejniny.....</i>	<i>208</i>
8.1.5	<i>Chmel.....</i>	<i>211</i>
8.1.6	<i>Ovoce</i>	<i>214</i>
8.1.7	<i>Zelenina.....</i>	<i>221</i>
8.1.8	<i>Réva vinná – víno.....</i>	<i>227</i>
8.1.9	<i>Okrasná produkce.....</i>	<i>231</i>
8.1.10	<i>Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR).....</i>	<i>233</i>
8.2	Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit	235
8.2.1	<i>Skot – mléko, hovězí maso</i>	<i>235</i>

8.2.2	<i>Prasata – vepřové maso</i>	250
8.2.3	<i>Drůbež – drůbeží maso, vejce</i>	258
8.2.4	<i>Ovce, kozy – skopové maso</i>	266
8.2.5	<i>Rybářství</i>	269
8.2.6	<i>Včelařství</i>	273
8.3	Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů	276
8.4	Obnovitelné zdroje energie	281
8.4.1	<i>Využití zemědělské produkce v energetice</i>	282
8.4.2	<i>Využití zemědělské produkce v dopravě</i>	284
8.5	Geneticky modifikované plodiny	287
9	Ceny a trhy agrárních produktů a vstupů do zemědělství	290
9.1	Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU	290
9.2	Agrární zahraniční obchod	295
9.2.1	<i>Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním zahraničním obchodě</i>	295
9.2.2	<i>Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	296
9.2.3	<i>Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	299
9.3	Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství	301
10	Ekonomické výsledky agrárního sektoru	306
10.1	Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)	307
10.2	Ekonomické výsledky zemědělských podniků	310
10.2.1	<i>Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků</i>	311
10.2.2	<i>Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu EU</i>	317
10.2.3	<i>Investiční rozvoj zemědělství</i>	334
10.2.4	<i>Shrnutí ekonomických výsledků</i>	341
10.3	Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny	342
10.3.1	<i>Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů</i>	342
10.3.2	<i>Práce a mzdy v potravinářském průmyslu</i>	349
11	Souhrnné hodnocení agrární politiky	351
P1	Přehled legislativních opatření ve vztahu k agrárnímu sektoru	358
1.1	Přehled legislativních opatření přijatých od 1. 1. 2014 do 1. 3. 2015 a publikovaných ve Sbírce zákonů	358
1.1.1	<i>Zákony</i>	358
1.1.2	<i>Nařízení vlády</i>	359
1.1.3	<i>Vyhlášky</i>	360
1.2	Připravované právní předpisy v roce 2014	363
P2	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU 27 za účetní rok 2012	364
P3	Tabulková příloha	367

POUŽITÉ ZKRATKY

a. s.	akciová společnost
AEO	agroenvironmentální opatření
AMI	Agrarmarkt Informations-Gesellschaft mbH (Zemědělská tržní informační společnost)
AWU	Annual Work Unit (roční pracovní jednotka)
AZO	agrární zahraniční obchod
b. c.	běžné ceny
BPEJ	bonitovaná půdně-ekologická jednotka
BPS	bioplynové stanice
BTPM	bez tržní produkce mléka
COCERAL	Comité du Commerce des céréales, aliments du bétail, oléagineux, huile d'olive, huiles et graisses et agrofournitures (Asociace obchodníků s obilovinami a olejninami v EU)
CPV	ceny průmyslových výrobců
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností v ČR NACE – Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes (Klasifikace ekonomických činností)
CZV	ceny zemědělských výrobců
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČNB	Česká národní banka
ČPI	Česká plemenářská inspekce
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
č. ž.	čisté živiny
DDE	dichlorodiphenyldichloroethylene
DDT	dichlor-difenyl-trichlorethan (dichlor-difenyl-trichlormethyl-methan)
DG AGRI	Directorate General for Agriculture and Rural Development (Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova)
DPH	daň z přidané hodnoty
DUoP	dosažitelný uchazeč o práci
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
EFF	Evropský rybářský fond
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
ES	Evropské společenství
EU 15	Evropská unie po roce 1994 (vč. Rakouska, Finska, Švédska)
EU 25	Evropská unie od 1. 5. 2004

EU 27	Evropská unie od 1. 1. 2007 (Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko)
EU = EU 28	Evropská unie od 1. 7. 2013 Belgie (1952), Bulharsko (2007), Česká republika (2004), Dánsko (1973), Estonsko (2004), Finsko (1995), Francie (1952), Chorvatsko (2013), Irsko (1973), Itálie (1952), Kypr (2004), Litva (2004), Lotyšsko (2004), Lucembursko (1952), Maďarsko (2004), Malta (2004), Německo (1952), Nizozemsko (1952), Polsko (2004), Portugalsko (1986), Rakousko (1995), Rumunsko (2007), Řecko (1981), Slovensko (2004), Slovinsko (2004), Spojené království (1973), Španělsko (1986), Švédsko (1995)
€	euro = oficiální platidlo v 17 státech Evropské unie (tzv. eurozóně) a v šesti dalších zemích mimo EU, v devizové podobě platí od 1. ledna 1999, ve valutové podobě od 1. ledna 2002
Eurostat	Statistický úřad Evropské unie
eurozóna	euro oblast, území Evropské unie, na kterém se užívá společná evropská měna euro (Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko)
FADN	Farm Accountancy Data Network (Sít' testovacích podniků)
FAME	Fatty Acid Methyl Ester (skupina esterů mastných kyselin, dříve MEŘO)
FOB	Free on Board (vyplaceně na palubu lodí), dodací doložka INCOTERMS 2010
GAEC	Good Agricultural and Environmental Condition (Dobrý zemědělský a environmentální stav)
GJ	gigajoule (jednotka energie)
GM	geneticky modifikované
GMO	geneticky modifikované organizmy
GWh	gigawatthodina
HACCP	Hazard Analysis and Critical Control Points (Systém analýzy rizika a stanovení kritických kontrolních bodů)
HDP	hrubý domácí produkt
HPH	hrubá přidaná hodnota
HRDP	Horizontal Rural Development Plan (Horizontální plán rozvoje venkova)
HS	Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží
CHKO	chráněná krajinná oblast
ILO	International Labour Organization (Mezinárodní organizace práce)
Intrastat	statistický systém sběru a zpracování dat sledující pohyb zboží mezi členskými státy EU, tj. i mezi ČR a ostatními členskými státy EU
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (Integrovaná prevence a omezování znečištění)

ISTA	International Seed Testing Association (Mezinárodní asociace pro zkoušení semen)
j. hm.	jatečná hmotnost
kt	kilotuna
kW	kilowatt
KVS	Krajská veterinární správa
LAU	Local Administrative Units (místní samosprávné jednotky; LAU 1 – okres, LAU 2 – obec)
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale (Vazba mezi akcemi hospodářského rozvoje venkova) – název iniciativy EU 1991-2006 a osy IV v PRV
LFA	Less Favoured Areas (méně příznivé oblasti)
LPIS	Land Parcel Identification System (Systém pro identifikaci pozemků)
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MJ	měrná jednotka
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPa	megapascal, jednotka tlaku
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MWh	megawatthodina, jednotka energie
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZCHÚ	Maloplošné zvláště chráněné území
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
Natura 2000	Evropská ekologická síť chráněných území
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
NČZ 13	nové členské země (země v EU od roku 2004)
NH	národní hospodářství
NM	normalizovaný moštoměr (množství cukru v kg/100 l moštu)
NO ₃ ⁻	dusičnany
NP	národní park
NPK	dusík – fosfor – draslík
NUTS	Nomenclature des unités territoriales statistique (nomenklatura územních statistických jednotek; NUTS 0 – stát, NUTS 1 – území, NUTS 2 – region, NUTS 3 – kraj)
NV	nařízení vlády

o. p.	orná půda
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OP	Operační program
OP RVMZ	OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP Zemědělství)
OR	ochrana rostlin
OU ČR	Ovocnářská unie ČR
OZE	obnovitelné zdroje energie
p. b.	procentní bod
PAH	polycyklické aromatické uhlovodíky (polyaromatické uhlovodíky)
PCB	polychlorované bifenylly
PF ČR	Pozemkový fond ČR (k 1. 1. 2013 zrušen zákonem č. 503/2012 Sb., jeho transformovanou agendu přejal SPÚ)
PFO	podniky fyzických osob
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.
PHM	pohonné hmoty a mazadla
PJ	petajoule (= 1 000 000 GJ)
PPO	podniky právnických osob
PRV	Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013
PVP	přechodné vnitrostátní podpory
s. c.	stálá cena
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
SAPS	Single Area Payment Scheme (zjednodušená přímá platba na plochu)
Sb.	sbírka zákonů
SEUROP	Klasifikace jatečně upravených těl prasat a skotu (třídy S, E, U, R, O, P)
SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí ČR
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SMR	Statutory Management Requirements (Povinné požadavky na hospodaření)
SNM30	směsná nafta motorová obsahující min. 30 % biosložky (FAME)
SOT	společná organizace trhu
SPÚ	Státní pozemkový úřad (zřízen k 1. 1. 2013 zákonem č. 503/2012 Sb., navazuje na činnost zrušeného Ústředního pozemkového úřadu v oblasti pozemkových úprav dle zákona č. 139/2002 Sb. a dále Pozemkového fondu ČR v oblasti správy státního majetku a půdy dle zákona č. 569/1991 Sb.)
SRS	Státní rostlinolékařská správa
SVS ČR	Státní veterinární správa ČR
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SZÚ	Souhrnný zemědělský účet
TIS ^{ČR} SZIF	Tržní informační systém České republiky SZIF

TJ	terajoule (= 1 000 GJ)
TP	travní porosty (podle zákona o zemědělství; LPIS)
TPM	tržní produkce mléka
TTP	trvalé travní porosty (podle katastrálního zákona; ČÚZK)
ÚKOZ	Ústřední komise pro ochranu zvířat
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
USDA	United States Department of Agriculture (Ministerstvo zemědělství USA)
ÚSKVBL	Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VaV	výzkum a vývoj
VDJ	velká dobytčí jednotka
VFU	Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
VPM	volné pracovní místo
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i.
VÚRV	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
VÚZT	Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.
VÚŽV	Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.
VV a S	vlastní výrobky a služby
z. p.	zemědělská půda
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZMB	Zentrale Milchmarkt Berichterstattung GmbH
ZMP	Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle GmbH Bonn
ZOD	zranitelná oblast dusíkem
ZPF	zemědělský půdní fond
ž. hm.	živá hmotnost

VYSVĚTLIVKY K POUŽITÝM ČÍSELNÝM ÚDAJŮM

Údaje použité ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2014 (Zpráva 2014) pocházejí z různých zdrojů. Základním zdrojem jsou statistická data ČSÚ, dále údaje rezortní statistiky MZe, výběrového šetření FADN, výročních zpráv některých institucí, např. PGRLF, SZIF, data mezinárodních organizací atd. Zdroje použitých údajů jsou u každé tabulky uvedeny.

Ukazatele v tabulkách, u nichž to datové zdroje umožnily, jsou převážně prezentovány v časové řadě 2010-14.

Uzávěrka všech dat pro Zprávu 2014 byla s ohledem na daný termín zpracování její konečné verze stanovena na 1. 4. 2015. Ve Zprávě 2014 jsou proto uvedeny pouze údaje, které byly dostupné k tomuto termínu. Většina údajů za marketingový rok 2014/15 i za kalendářní rok 2014 má charakter předběžných dat. Pokud jsou použity kvalifikované odhady ÚZEI, je na to upozorněno. Vzhledem k tomu, že i v předchozích Zprávách měly údaje za analyzovaný rok předběžný charakter, nemusí být vždy hodnota téhož ukazatele za určitý rok ve všech Zprávách stejná. Ve Zprávě 2014 se to týká především údajů za rok 2013, které jsou zde uváděny ve své zpřesněné podobě, zatímco ve Zprávě 2013 byly použity předběžné nebo odhadované hodnoty. Údaje z výběrového šetření FADN obsahují definitivní výsledky za rok 2012.

Vzhledem k počítačovému zpracování (Microsoft Excel) obsahují tabulky zaokrouhlené ukazatele (součty, procenta apod.). Proto součtové ukazatele nemusí vždy přesně odpovídat součtům jednotlivých položek.

V číselné části tabulek jsou kromě významových hodnot použity i následující symboly:

- údaj se nevyskytuje;
- . údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý;
- x údaj není smysluplný;

0 nebo 0,0 údaj existuje, ale jeho výše je nevýznamná nebo nulová.

ÚVOD

Zpráva o stavu zemědělství za rok 2014 seznamuje veřejnost s komplexním představením a hodnocením meziročního vývoje českého zemědělství a potravinářství, které se od roku 2004 nacházejí v podmínkách EU. Meziročně se zvýšily celkové podpory agrárnímu sektoru o 7,8 % na 49,4 mld. Kč.

Z celkového pohledu došlo v roce 2014 k nepatrnému meziročnímu nárůstu nominálního podílu zemědělství na HPH na 1,82 %, podíl potravinářství se meziročně mírně snížil na 2,25 %. Podíl zemědělství na celkové zaměstnanosti v NH se mírně snížil o 0,01 p. b., a to v důsledku výraznějšího nárůstu zaměstnanosti v ostatních odvětvích NH, než jaký zaznamenalo zemědělství. V důsledku zvýšení spotřebitelských cen potravin o 2,0 %, což bylo jako v roce 2013 výrazně více než průměrná míra inflace (0,4 %), vzrostl podíl výdajů domácností za potraviny a nealkoholické nápoje na 20,3 % (zvýšení zhruba o 0,1 p. b.).

Průběh počasí byl v roce 2014 pro rostlinnou výrobu příznivý a byl jednou z příčin dosažení rekordních výnosů většiny plodin. Zimní deficit srážek byl na většině území kompenzován nadprůměrnými květnovými srážkami.

Rok 2014 představuje z hlediska celkové úrovně ekonomických výsledků odvětví zemědělství, opírajících se o 2. předběžný odhad Souhrnného zemědělského účtu, posílení pozitivních tendencí z roku 2013.

Ekonomický výsledek odvětví v roce 2014 dosáhl (od roku 1995) rekordní výše 22,9 mld. Kč (16,2 mld. Kč v roce 2013). Mezi příznivé tendence lze zahrnout meziroční růst hodnoty produkce zemědělského odvětví o 6,5 %, růst hrubé, resp. čisté přidané hodnoty o 11,6 %, resp. o 17,7 %, a růst důchodu z faktorů o téměř 15 %. Tyto tendence se promítly jak do čistého provozního přebytku, tak do podnikatelského důchodu (růst o 29,1 %, resp. o 40,8 %).

Současně byl zaznamenán růst mezispotřeby a pokračoval trend růstu podpor měřený ukazatelem ostatní dotace na výrobu. Podíl mezispotřeby na celkové produkci odvětví v roce 2014 však meziročně mírně poklesl na 69,4 % (v roce 2013 činil 70,8 %) a podíl ostatních dotací na výrobu na důchodu z faktorů poklesl na 55,7 % (meziroční pokles o 1,5 p. b.).

Při mírnějším meziročním úbytku o 1,4 % počet pracovníků v zemědělských podnicích nevýrazně překračuje stotisícovou hranici a v roce 2014 činil 102,1 tis. Průměrná mzda v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) v roce 2014 činila 82,2 % průměru národního hospodářství (81,9 % v roce 2013).

Schodek bilance českého agrárního zahraničního obchodu se v roce 2014 v důsledku vyššího přírůstku hodnoty na straně vývozu než dovozu meziročně snížil o 5,9 mld. Kč na 18,2 mld. Kč. Stupeň krytí dovozu vývozem vzrostl o 3,8 p. b. na 90,8 %. V obou případech se jedná o nejpříznivější relace v agrárním zahraničním obchodu od vstupu ČR do EU.

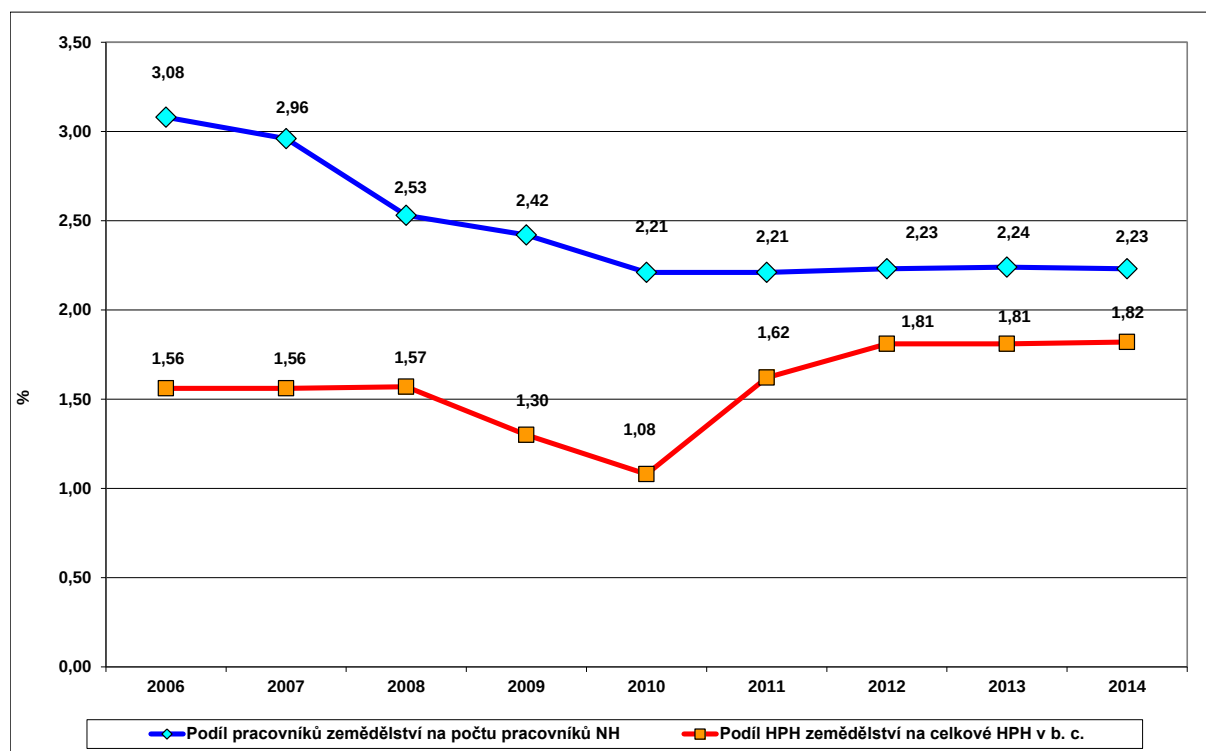
SOUHRN KE ZPRÁVĚ O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ZA ROK 2014

• Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

V roce 2014 došlo v ČR k překonání dva roky trvající ekonomické recese a HDP meziročně ve stálých cenách vzrostl o 2,0 %. Reálný růst HDP byl v roce 2014 v ČR vyšší, než jaký vykázaly státy eurozóny (0,9 %), i než jaký vykázala EU 28 jako celek (1,3 %).

Obecná míra nezaměstnanosti se v roce 2014 proti roku 2013 snížila o 0,9 p. b. a v celoročním průměru činila 6,1 %. Nezaměstnanost měla přitom v průběhu roku 2014 spíše klesající trend. Průměrná míra nezaměstnanosti byla i v roce 2014 v ČR významně nižší než průměr všech členských států EU (10,2 %) i eurozóny (11,6 %), kde v roce 2014 došlo rovněž k poklesu míry nezaměstnanosti, a to o 0,6 p. b. v celé EU 28, resp. o 0,4 p. b. v eurozóně ve srovnání s rokem 2013. Průměrná hrubá nominální měsíční mzda na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství dosáhla v roce 2014 úrovně 25 686 Kč, čímž se meziročně zvýšila o 2,4 %. Při zohlednění míry inflace reálné mzdy vzrostly o 2,0 %. Průměrná hrubá nominální mzda narostla v roce 2014 meziročně stejným podílem ve výši 2,4 % jak v podnikatelské, tak v nepodnikatelské sféře.

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2014 na celkové tvorbě HPH v základních b. c. 1,82 %, což představuje meziroční nepatrný nárůst o 0,01 p. b. V případě potravinářského průmyslu se naproti tomu podíl na celkové tvorbě HPH snížil o 0,02 p. b. na 2,25 %. Při vyjádření HPH ve s. c. roku 2010 vzrostl uvedený podíl v případě odvětví zemědělství o 0,05 p. b. a u potravinářského průmyslu došlo k poklesu o 0,03 p. b.

Pramen: ČSÚ, MF

Vývoj cen zemědělských výrobců v roce 2014 vykázal meziroční pokles o 3,7 % (zemědělská výroba včetně ryb), což je větší pokles, než jaký zaznamenaly ceny vstupů do zemědělství (-1,3 %).

Podle údajů ČSÚ se počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství v roce 2014 proti roku 2013 nezměnil a činil 97,7 tis. zaměstnanců. Současně však podíl zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců mírně klesl o 0,02 p. b. na 2,60 %, a to v důsledku nárůstu počtu zaměstnanců v národním hospodářství celkem. Podíl zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) rovněž poklesl, a to o 0,01 p. b. na 2,23 %. Průměrná mzda v zemědělství v roce 2014 dosáhla 80,7 % průměru mezd v ČR. Růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 2,9 % a byl o 0,5 p. b. vyšší než průměr celkového růstu mezd v ČR. Tím došlo v zemědělství k nárůstu reálné mzdy o 2,5 %.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2014 snížil o 0,23 p. b. na 3,85 %. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2014 meziročně zvýšily o 3,3 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se snížily ve srovnání s rokem 2013 o 2,6 %.

• Podpory agrárního sektoru a venkova

Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

Program rozvoje venkova na období 2007-2013 (PRV) umožňuje čerpání prostředků pro zemědělství a venkov z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Celková částka přidělených prostředků z EAFRD je přibližně 2,8 mld. €, což spolu s příspěvkem ze státního rozpočtu ČR představuje na celé sedmileté období částku 3,7 mld. €.

Cílem PRV je zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů zemědělského hospodaření, ochrana přírody a rozvoj kvality života na venkově. K realizaci těchto cílů byla připravena opatření v rámci 4 os. V roce 2014 byly vypláceny podpory jak na základě žádostí zaregistrovaných v roce 2014, tak na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Mimo podpor v rámci opatření PRV byly v roce 2013 a 2014 hrazeny víceleté závazky z obdobných opatření předchozích programových dokumentů (HRDP). Celkové prostředky PRV zahrnují i spolufinancování ze státního rozpočtu.

Operační program Rybářství na období 2014-2020

Období let 2014-2020 bude v EU odvětví akvakultury výrazně ovlivněno uplatňováním principů Společné rybářské politiky důsledně vycházející z klíčového strategického dokumentu Evropské unie EVROPA 2020 postaveného na účinnějším využití veškerých zdrojů, inovací a výsledků vědy a výzkumu a lidských zdrojů.

Hlavní priority OP Rybářství na období let 2014-2020 jsou cíleny na zachování udržitelné produkce tržních ryb z tradiční akvakultury v ČR, investování do recirkulačních zařízení za účelem zvýšení produkce a na investování do konkurenceschopnosti tradiční akvakultury. Velká pozornost bude v příštím období věnována také zvýšení podílu zpracovaných ryb, propagaci akvakultury a podpoře transferu vědeckých poznatků do podniků akvakultury a forem hospodaření přispívající k zachování či zlepšování stavu životního prostředí.

Přímé platby

Přímé platby jsou nejvýznamnější kategorií podpor, které jsou poskytovány českému zemědělství po vstupu ČR do EU. V letech 2013 a 2014 mezi přímé platby shodně patřily: SAPS, oddělená platba za cukr (SSP), oddělená platba za rajčata (STP) a zvláštní podpory podle čl. 68 NR (ES) č. 73/2009 a nařízení vlády č. 60/2012 Sb. směřované na citlivé sektory (brambory pro výrobu škrobu, chmel, telata masného typu a bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech, krávy chované v systému s tržní produkcí mléka).

V naprosté většině jsou přímé platby poskytovány na hektar obhospodařované zemědělské půdy evidované v rámci LPIS a jsou vypláceny ze zdrojů EU v systému SAPS (tzv. jednotná platba na plochu). SAPS je hlavní přímou platbou plně hrazenou z prostředků Evropské Unie, o kterou může žádat fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu.

Evropská komise v roce 2009 vydala nařízení rady (ES) č. 73/2009, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky, kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce a kterým se mění nařízení (ES) č. 1290/2005, (ES) č. 247/2006, (ES) č. 378/2007 a zrušuje nařízení (ES) č. 1782/2003. V roce 2013 dosáhla výše plateb pro ČR v rámci SAPS 100% úrovně plateb poskytovaných v EU 15. Pro rok 2014 bylo vydáno nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1310/2013. Přímé platby mohou být žadatelům přiděleny, pokud plní zásady „podmíněnosti“ zahrnující tři oblasti: 1) veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin, 2) životní prostředí, 3) dobré životní podmínky zvířat. V případě neplnění jsou tyto platby žadateli sníženy nebo zcela odebrány. Souběžně se SAPS měla ČR možnost dorovnávat přímé podpory z vlastních národních zdrojů.

V roce 2013 byla již druhým rokem po sobě uplatňována modulace plateb (v souladu s čl. 10 nařízení Rady (ES) č. 73/2009). V roce 2014 již nebyla modulace uplatňována.

V roce 2013 byla při výplatě doplatků přímých plateb zemědělským podnikům nově zohledněna tzv. finanční kázeň. To znamenalo, že žadatelům, jejichž celkový součet přímých plateb převýšil úroveň 2 tis. € (tj. 51 460 Kč) byla snížena částka přesahující tento stanovený limit o 2,453658 %. V roce 2014 to bylo 1,302214 %.

Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců (formou subvencování vývozu, podpory soukromého skladování a jiných cenových podpor v rámci SOT a prostřednictvím celní ochrany), tak podpory cen spotřebitelů (např. formou subvencování školního mléka a ovoce a zeleniny do škol). V roce 2014 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 5 066,7 mil. Kč, což bylo o 658,9 mil. Kč více než v předchozím roce. Tento růst byl způsoben především zvýšením podpor na provoz bioplynových stanic, které jsou podporovány prostřednictvím výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Tyto podpory jsou v gesci Energetického regulačního úřadu a v roce 2014 činily 4 556,7 mil. Kč, což bylo o 639,1 mil. Kč více než v předchozím roce. Tento růst byl také ovlivněn zvýšením podpor na propagaci zemědělských produktů, které se oproti roku 2013 zvýšily o 23,7 mil. Kč.

Podpory v rámci SOT vínem se snížily oproti roku 2013 o 22,4 mil. Kč a dále se snížily podpory pro Organizace producentů ovoce a zeleniny o 11,4 mil. Kč. Celkově podpory poskytnuté ze zdrojů ČR zůstaly v zásadě nezměněny, na rozdíl od podpor poskytnutých ze zdrojů EU, které se snížily o 4,3 mil. Kč.

Prostředky EU na restrukturalizaci a přeměnu vinic se v roce 2014 oproti roku 2013 zvýšily o 25,4 mil. Kč na 106,2 mil. Kč.

V roce 2014 došlo k mírnému nárůstu podpor u projektu Ovoce a zelenina do škol, konkrétně o 5,1 mil. Kč a dosáhly úrovně 143,6 mil. Kč.

U celkového objemu vyplacených podpor na školní mléko došlo v roce 2014 k nepatrnému zvýšení o 2,2 mil. Kč a dosáhly úrovně 57,9 mil. Kč.

Exportní subvence již nebyly v roce 2014 poskytovány.

V roce 2014 byly nadále vypláceny podpory včelařům, určené na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh. V roce 2013 dosáhly výše 66,2 mil. Kč. (z toho 50 % bylo vyplaceno z rozpočtu EU), v roce 2014 se tyto podpory snížily o 2,2 mil. Kč na 64,0 mil. Kč.

• Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat

Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2014 více než polovinu celkové výměry ČR (53,5 %), v porovnání s rokem 2013 se zmenšil o 4,2 tis. ha. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,2 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,3 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v roce 2013 (33,8 %).

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2014 byla 1 106,12 tis. ha, tj. 14,03 % celkové rozlohy ČR. Evropsky významné lokality zaujímaly výměru 785,6 tis. ha

(10,0 % rozlohy ČR) a jejich počet byl 1 075. Ptačích oblastí bylo evidováno 41 na rozloze 703,4 tis. ha (8,9 % rozlohy ČR). Celková rozloha území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. se odhaduje na 1 686,4 tis. ha (21,4 % plochy ČR).

Celková výměra z. p. v LFA evidované v LPIS k 31. 12. 2014 je 1 775,7 tis. ha, (50,1 % z. p.), v tom orná půda zaujímá 913,2 tis. ha (51,4 % z. p. v LFA) a travní porosty 853,7 tis. ha (48,1 % z. p. v LFA).

Odvodněné plochy jsou vykazovány jako souhrn evidovaných ploch provedeného odvodnění. V ČR je odvodněno 1 078 tis. ha (25,6 % z. p.) drenážním detailem (poslední dostupný údaj z roku 1992). Strukturálním šetřením v zemědělství 2013 byly zjištěny aktuální údaje o rozsahu zavlažovaných půd v ČR. Zavlažovaná plocha byla 17,8 tis. ha a zavlažovatelná plocha byla 34,1 tis. ha.

V roce 2014 bylo v systému integrované produkce zeleniny evidováno 75 pěstitelů s plochou 5,7 tis. ha. Proplaceno bylo 78 žádostí, které byly podány v roce 2013 na rozlohu 5,9 tis. ha.

K 31. 12. 2014 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 307 členů s výměrou ovocných sadů 10,9 tis. ha. Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO) bylo celkem v rámci EAFRD vyplaceno 307 žádostí z roku 2013 na výměru 10,9 tis. ha ovocných sadů. V roce 2014 bylo podáno 292 žádostí na plochu 10,5 tis. ha.

K 31. 12. 2014 bylo evidováno 168 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína o. s. – EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 6,8 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2014 podáno 591 žádostí na výměru 11,3 tis. ha.

Ochrana zvířat

V České republice je oblast ochrany zvířat proti týrání upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS ČR. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které pro tento účel zřídilo v rámci Odboru živočišných komodit Oddělení ochrany zvířat, a dále odborný poradní orgán ministra zemědělství – ÚKOZ. Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí inspektoři krajských veterinárních správ SVS ČR.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2014 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 7 972 kontrol (z toho u hospodářských zvířat proběhlo 4 041 kontrol). Při 872 kontrolách byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 203 917 zvířat (z toho při 355 kontrolách u 194 064 hospodářských zvířat).

Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle trestního zákona za týrání zvířat v roce 2014 stíháno 26 a odsouzeno 31 osob.

Ekologické zemědělství

Ke konci roku 2014 hospodařilo v ČR 3 870¹ ekologických zemědělců, jedná se o mírný pokles oproti předchozímu roku. Naopak vzrostl počet výrobců biopotravin, kterých bylo k 31. 12. 2014 evidováno 506.

K 31. 12. 2014 byl podíl ekologicky obhospodařované půdy k celkové výměře zemědělské půdy 11,7 %, což je téměř stejný podíl jako v roce 2013. Zároveň mírně klesla výměra orné půdy na 56 555 ha a vzrostla výměra TP na 413 213 ha.

Podpora pro ekologické zemědělce v podobě dotací na plochu užívanou v ekologickém hospodaření, nebo zařazenou do přechodného období, byla v roce 2014 poskytována v rámci PRV jako součást tzv. agroenvironmentálního opatření. Výše podpor se liší podle obhospodařované kultury.

Od roku 2007 je ekologické zemědělství podporováno také výrazným bodovým zvýhodněním (preferencí) ekologických zemědělců při hodnocení investičních projektů v rámci Os I a III PRV.

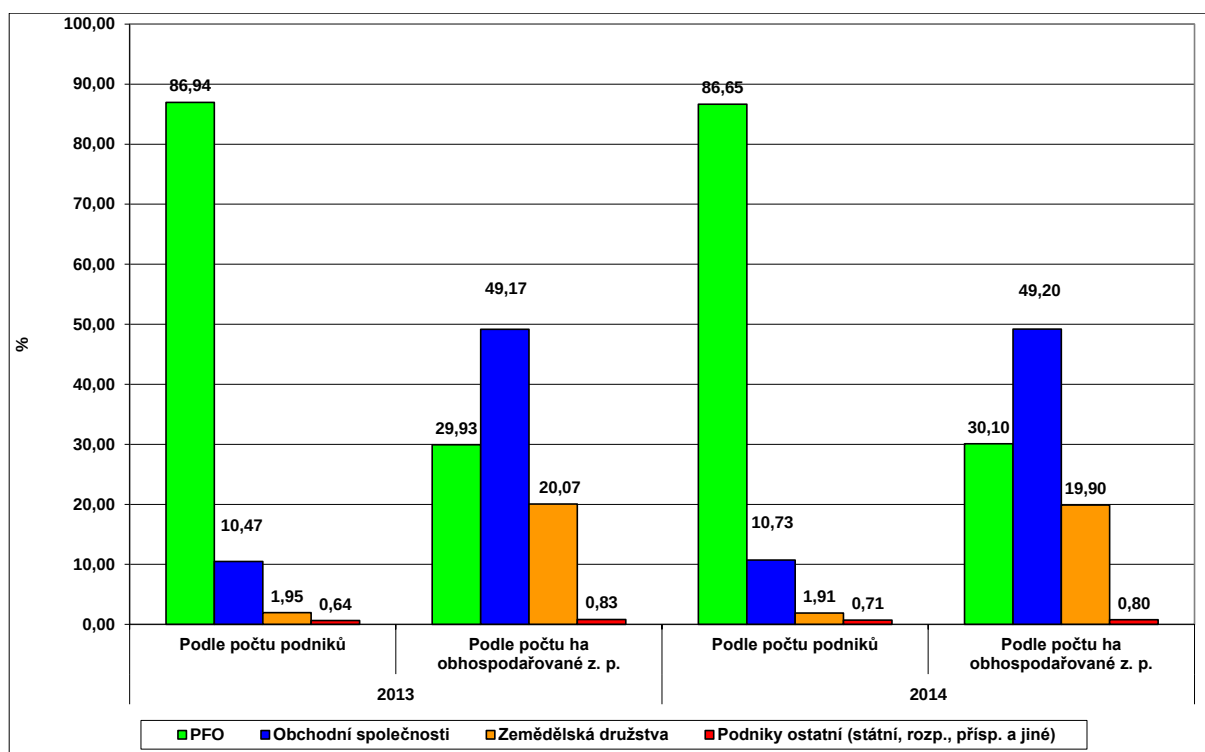
Ekologické zemědělství v ČR má již dlouholetou tradici. Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou upravena národními i evropskými předpisy. Od 1. 1. 2012 nabyt účinnosti zákon č. 344/2011 Sb., který novelizuje zákon o ekologickém zemědělství č. 242/2000 Sb. Změny v tomto právním předpisu směřují především ke zjednodušení administrativního řízení tohoto odvětví. Dále platí nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a prováděcí nařízení Komise (ES) č. 889/2008, které poskytují národním předpisům rámec. 1. 4. 2012 nabyt účinnosti vyhláška č. 80/2012 Sb., kterou se provádí zákon č. 242/2000 Sb. Tato vyhláška obsahuje výčet hospodářských zvířat, která je možné chovat v systému ekologického zemědělství a aktualizuje pravidla pro chov králíků. Naopak bylo vypuštěno ustanovení týkající se pravidel ekologického chovu ryb, protože ta jsou obsahem nařízení Komise (ES) č. 710/2009 o ekoakvakultuře.

• Podnikatelská struktura zemědělství a zpracovatelů agrárních surovin

Podnikatelská struktura zemědělství v letech 2013 a 2014

Koncem roku 2014 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno přes 48,5 tis. subjektů.

¹ Dle údajů z Registru ekologických podnikatelů (REP) k 31. 12. 2014 (data stažena 8. 4. 2015). Dle údajů MZe bylo 4 023 ekologických zemědělců.

Pramen: ČSÚ – Zemědělský registr

Většina zemědělských podniků (téměř 97 %) vykázala alespoň minimální výměru z. p. a tyto podniky hospodařily na 3,52 mil. ha z. p. (z toho 2,49 mil. ha o. p.).

Podíl orné půdy celkově představoval 71 % zemědělské půdy. PPO vykázaly vyšší stupeň zornění obhospodařované půdy (celkově 76 %; podle jednotlivých právních forem s. r. o. 66 % a družstva shodně s a. s. 81 %) než PFO (59 %).

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat měly PPO ještě vyšší podíl než na obhospodařované půdě. Na PPO připadlo 76 % skotu (v rámci toho téměř 90 % dojených krav) a téměř 93 % prasat a 91 % drůbeže.

Podle právních forem podniků byly největšími chovateli skotu a. s., následované družstvy a zemědělskými podnikateli – FO. Na chovu prasat se téměř 63 % podílely a. s. a dále družstva (15 %) a s. r. o. (13 %), na chovu drůbeže se podílely zejména s. r. o. téměř 45 % a a. s. více než 40 %, výrazně méně pak zemědělství podnikatelé – FO více než 8 %.

Podle údajů z registru ČSÚ byl v roce 2014 zaznamenán nárůst počtu podnikatelských subjektů zařazených do potravinářské výroby a výroby nápojů (NACE 10 + NACE 11). Celkový počet subjektů těchto výrob činil 19 677 (meziročně je to více o 1 360 firem). Ne všechny registrované subjekty jsou však ekonomicky aktivní. Také se změnila struktura využívaných právních forem, neboť v roce 2014 se nejvíce rozrostl počet firem fyzických osob.

• **Věda, výzkum, vzdělávání a poradenství**

V roce 2014 se výzkumnou činností v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního a lesního hospodářství a problematiky rozvoje venkova zabývalo 7 veřejných výzkumných institucí a 2 státní příspěvkové organizace se statutem výzkumné organizace podle Nařízení Komise (ES) č. 800/2008, které byly zřízeny MZe. Na rezortním výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích se dále podílelo kromě uvedených organizací také na dvě desítky významných soukromých výzkumných ústavů, z nichž 11 se statutem výzkumné organizace dle výše uvedeného nařízení, dále veřejné výzkumné instituce zřízené jiným rezortem, výzkumná pracoviště univerzit a vysokých škol, řada dalších menších výzkumných ústavů, organizací a institucí a soukromých podnikatelských subjektů.

V oblasti mezinárodní spolupráce pokračovalo v roce 2014 řešení projektů v rámci mezinárodních programů výzkumu a vývoje, jmenovitě v 6. a 7. Rámcovém programu EU a v dalších výzkumných programech.

Ministerstvo zemědělství počátkem prosince 2014 přijalo svoji koncepci vzdělávání po dlouhé přípravě a v návaznosti na související rezortní a evropské materiály. Koncepce stanovila 7 hlavních cílů a 13 vedlejších cílů. K hlavním cílům v období 2015-2020 v oblasti vzdělávání patří další odborné vzdělávání, mimoškolní vzdělávání dětí a mládeže, transfer poznatků z oblasti vědy a výzkumu do praxe, optimalizace počtů a zvýšení kvality absolventů škol.

Prostřednictvím RVP bylo v roce 2014 realizováno 33 druhů vzdělávacích aktivit v celkovém počtu 370 akcí celkem za 3 654 169 Kč. Většina akcí probíhá pravidelně každý rok a navazuje na akce (semináře, konference, školení včetně zajištění sborníků a studijních či výukových materiálů) z předchozích let. Tradičně měly vysokou úroveň akce environmentálního vzdělávání pro děti a mládež z oblasti lesního hospodářství a programy pro děti zaměřené na bezpečnost a zacházení s potravinami. Významný vzdělávací efekt měla rovněž vodohospodářská školení vodoprávních úřadů, konference k ochraně a bioklimatologii zvířat, seminář k ochraně rostlin, odborná školení pro pěstitele brambor a chmele. V rámci RVP byly finančně podpořeny soutěže odborných znalostí a dovedností žáků středních škol s rezortním zaměřením. Na aktivity environmentálního vzdělávání, osvěty a propagace připadla z celkového objemu finančních prostředků v roce 2014 částka ve výši 2 404 677 Kč, což je přibližně 66 %.

• **Pracovní síly a trh práce v zemědělství**

Snižování zaměstnanosti v zemědělství pokračovalo mírnějším tempem i v roce 2014. Meziroční úbytek pracovníků v zemědělských podnicích činil 1,4 % a jejich počet se snížil

přibližně na 102,1 tis.². Podíl pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 2,1 %³ (meziročně se prakticky nezměnil).

Meziročně došlo k úbytku pracovníků ve všech právních formách zemědělských podniků. Nejvíce poklesl počet pracovníků v obchodních společnostech – přibližně o 600 osob (o 1,1 %), v družstvech cca o 500 osob (o 2,3 %) a v podnicích fyzických osob cca o 300 osob (o 1,2 %).

Celková struktura zaměstnanosti podle právních forem se v posledních letech výrazně nemění. V roce 2014 více než polovina zemědělských pracovníků (53,9 %) nadále pracovala v obchodních společnostech, přibližně pětina v družstvech (21,0 %) a čtvrtina v podnicích fyzických osob (25,0 %).

Věková skladba zemědělské populace představuje problém ve většině evropských zemí, ČR nevyjímaje. Ve 4. čtvrtletí 2014 vykazovali v agrárním sektoru ČR nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45-59 let (43,8 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30-44 let (34,5 %). Nižších podílů dosahovali pracovníci nejmladší kategorie 15-29 let (12,4 %) a pracovníci nejstarší, tj. ve věku 60 a více let (9,3 %). V meziročním srovnání se mírně zvýšily podíly pracovníků ve věkové kategorii 15-29 let (o 0,7 p. b.) a v kategorii 30-44 let (o 0,7 p. b.). V kategorii 45-59 let naopak došlo k mírnému snížení (o 0,4 p. b.), stejně tak v kategorii 60 a více let (snížení o 1,0 p. b.).

Téměř polovina všech pracovníků sektoru byla dle SLDB 2011 tvořena osobami se středním vzděláním bez maturity včetně vyučených (48,1 %), menší podíly připadaly na středoškolsky vzdělané pracovníky s maturitou vč. vyššího odborného vzdělání (30,9 %), na vysokoškolsky vzdělané (11,7 %), nejméně pak na osoby se základním či chybějícím vzděláním (8,8 %). Přestože se vzdělanostní struktura pracovníků v zemědělství dlouhodobě zlepšuje, ve srovnání se situací v NH jsou mezi zemědělci vyšší podíly pracovníků bez maturity a se základním vzděláním (to je však do jisté míry determinováno charakterem zemědělské práce). Meziroční změny lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců⁴, jež se vyznačuje mírně horším vzdělanostním profilem. V roce 2013 mělo 54,6 % zaměstnanců středoškolské vzdělání bez maturity, 23,5 % středoškolské s maturitou, 10,7 % základní (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání) a 9,6 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného). Ve srovnání s průmyslem a národním hospodářstvím, kde došlo meziročně k mírnému zlepšení vzdělanostní úrovně zaměstnanců, vzdělanostní

² Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

³ Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (1.-4. čtvrtletí 2014), ČSÚ 2015.

⁴ Pramen: Struktura mezd zaměstnanců 2013, ČSÚ 2014.

struktura zaměstnanců zemědělství, lesnictví a rybolovu zůstala proti předchozímu roku prakticky beze změn.

Rozhodující část pracovníků v zemědělství ČR získává svůj příjem formou mzdy, a lze tudíž průběžně sledovat úroveň a vývoj těchto příjmů ze mzdových statistik ČSÚ (do zaměstnanců jsou zde zahrnuti i pracující členové zemědělských družstev). Mzdy v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem. Zatímco v roce 2013 se v ČR všeobecně projevilo silné zpomalení růstu mezd (zejména v souvislosti s dozrívající hospodářskou krizí), rok 2014 již zaznamenával vyšší mzdové nárůsty, ve většině hlavních odvětví na úrovni 2-3 %. V národním hospodářství celkem tak vzrostla průměrná mzda o 2,4 % na 25 686 Kč. Průmysl se s nárůstem 2,8 % (na 26 083 Kč) řadil k úspěšnějším odvětvím (ve stavebnictví, kde se krize velmi silně a setrvale projevovala, došlo k mírnějšímu meziročnímu nárůstu, tj. 1,8 %). Průmysl tak dále mírně navýšil svůj náskok (dosažený v roce 2012) před průměrem národního hospodářství. V zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) vzrostla mzda podobně jako v průmyslu o 2,9 % a dosáhla 21 117 Kč. Jestliže v minulém roce docházelo v rámci národního hospodářství k určitému vyrovnávání mzdových rozdílů, pak v roce 2014 již tento trend všeobecně nepokračoval (projevoval se už pouze v některých případech). Peněžnictví a pojišťovnictví vykázalo nejvyšší mzdový nárůst (3,3 %) a upevnilo svou vedoucí pozici ve výši průměrných mezd v rámci všech odvětví NH.

Mzdová disparita zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) se vůči průmyslu prakticky nezměnila a zůstala na úrovni 81,0 %, relace mezd vůči národnímu hospodářství celkem se zvýšila o 0,3 p. b. na 82,2 %.

• **Půda a vlastnické vztahy**

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2014 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 215,6 tis. ha, tj. 53,5 % z rozlohy státu. Na jednoho obyvatele připadá jako v minulém roce 0,40 ha z. p. a 0,28 ha o. p. Proti roku 2013 došlo ke snížení rozlohy z. p. o cca 4,2 tis. ha, tj. o 0,1 %.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2014 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 6,8 tis. ha, což je úbytek menší cca o 600 ha oproti roku 2013. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 2,8 tis. ha, tedy o 100 ha méně než v roce 2013. Zvětšila se výměra lesní půdy o 2,6 tis. ha a výměra v kategoriích „zastavěné plochy a nádvoří“ a „ostatní plochy“ o 1,2 tis. ha. Mírně se zvyšuje výměra zahrad (o 100 ha) a vodních ploch (o 500 ha), úbytek plochy ovocných sadů dosáhl 200 ha. Výměra chmelnic a vinic je stabilizovaná.

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb. K 31. 12. 2014 byla celková výměra ve výši 3 554 tis. ha, tj. větší oproti předchozímu roku o 5 818 ha a meziroční přírůstek byl o 1,1 tis. ha větší než v roce 2013.

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle LPIS a ČÚZK ve výši 661 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků s tím, že podle zákona o zemědělství se započítává do výměry zemědělsky obhospodařované půdy rovněž výměra zalesněné půdy, rybníků, mimoprodukčních ploch a jiných druhů pozemků. ČÚZK eviduje veškeré zemědělské pozemky podle katastrálního zákona. K jejich změnám tak dochází na základě zápisů do katastru nemovitostí. Evidují se i zemědělské pozemky v zastavěném území, v zastavěných stavebních pozemcích a zastavitelných plochách obce a zemědělské pozemky mimo toto území, které nejsou obsaženy v evidenci LPIS. LPIS eviduje díly půdních bloků podle užívatelských vztahů a využití půdy, přičemž nejmenší evidovaná plocha může být 100 m². Obhospodařovaná výměra je přitom nižší oproti evidenci katastru nemovitostí i vlivem zarůstání původní zemědělské půdy dřevinami. Evidovaná výměra zemědělské půdy v LPIS se může každoročně i v průběhu jednoho roku měnit v závislosti na evidenci uživatelů, kteří žádají o podpory.

• **Agrární produkce**

Rostlinná produkce

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2014, tj. 1 409,6 tis. ha (téměř shodné s plochou sklizenou v předchozím roce), zaujímaly největší podíl pšenice (835,9 tis. ha, tj. 59,3 % celkové plochy) a ječmen (350,5 tis. ha, 24,9 %). Třetí nejvýznamnější obilovinou byla kukuřice na zrno s výměrou 98,7 tis. ha, podílející se 7,0 % na celkové ploše obilovin. Na sklizňové ploše obilovin se dále podílely minoritní obilné druhy, jmenovitě triticales (48,5 tis. ha, 3,4 %), oves (42,3 tis. ha, 3,0 %), žito (25,1 tis. ha, 1,8 %) a ostatní obiloviny, především proso, čirok a pohanka (v souhrnu pouhých 8,5 tis. ha, tj. 0,6 % celkové plochy obilovin).

Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2014, dosáhla výše 8 779,3 tis. t, což proti předchozímu roku představuje nárůst o 16,9 % a jde tudíž o třetí nejvyšší objem produkce za posledních 25 let (po rekordních sklizních v sezonách 1990 a 2004). Na celkové produkci se nejvyšším objemem podílela pšenice, a to 5 442,3 tis. t (62,0 %), ječmene bylo sklizeno 1 967,0 tis. t (22,4 %) a zrnové kukuřice 832,3 tis. t (9,5 % celkové produkce).

Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Celková nabídka 10 027,4 tis. t pro marketingový rok 2014/15 je o 10,5 % vyšší než v předchozím roce. Odhaduje se stagnace objemu celkové domácí spotřeby obilovin ve výši 5 417,0 tis. t. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2014/15 díky vyšší produkci a stagnaci spotřeby meziročně vzrostla o 21,3 p. b. na vysokých 162,1 %, objem konečných zásob se meziročně, rovněž díky rekordní produkci, výrazně zvýšil o 63,7 % na 1 648,4 tis. t.

V marketingovém roce 2014/15 byla sklizňová plocha pšenice v ČR téměř srovnatelná s předchozím rokem, a to 835,9 tis. ha (meziročně o 0,8 % větší), z níž ozimé odrůdy

zaujímalý 790,7 tis. ha (tj. 94,6 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 45,3 tis. ha. Díky vysokému průměrnému výnosu 6,51 t/ha (proti předchozímu roku vyššímu o 14,8 %) produkce pšeničného zrna meziročně vzrostla o 15,8 % na 5 442,3 tis. t.

V marketingovém roce 2014/15 činila sklizňová plocha ječmene 350,5 tis. ha a byla tak srovnatelná s rozlohou předchozího roku, která byla historicky nejmenší. Ozimé odrůdy zaujímalý 102,9 tis. ha (29,4 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 247,6 tis. ha (70,6 %). Průměrný celkový výnos ječmene dosáhl 5,61 t/ha a byl meziročně vyšší o 22,8 %, a proto bylo i při srovnatelné sklizňové ploše dosaženo vyšší produkce zrna než v předchozím roce, a to 1 967,0 tis. t (meziroční nárůst o 23,4 %).

Hodnocení kvality sladovnického ječmene ze sklizně 2014 je výsledkem komplexního pohledu na řadu sledovaných ukazatelů. Vzhledem k průměrné sklizňové vlhkosti lze předpokládat určitou nestabilitu v hodnocených kvalitativních parametrech, avšak při relativně nízkém objemu dovozu kvalitnějších partií zrna je zajištěno plné pokrytí potřeb tuzemského sladovnického průmyslu.

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrna v ČR v roce 2014 meziročně vzrostla o 1,9 % na 98,7 tis. ha. Díky vysokému průměrnému výnosu 8,43 t/ha (proti roku 2013 vyššímu o 20,9 %) zaznamenala zrnová kukuřice výrazný nárůst objemu produkce, jež dosáhla 832,2 tis. t, což představuje historicky třetí nejvyšší úroveň (po sklizních v roce 2011 a 2012), meziročně vyšší o 23,2 %.

V roce 2014 došlo v ČR opět k výraznému poklesu plochy, oseté geneticky modifikovanou kukuřicí (tzv. Bt kukuřice), a to o 68,5 % na 1 754 ha. Důvodem malého rozšíření GM kukuřice v ČR je problematický odbyt, nutnost oddělovat ji od běžné produkce a označovat ji jako GMO. Bt kukuřice nachází uplatnění jako krmná a technická surovina a v ČR není užívána pro potravinářské účely.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2014/15 pěstovala na ploše 53,8 tis. ha (102,1 % skutečnosti předchozího roku). Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti dosáhl hodnoty 78,11 t/ha (ve srovnání s rokem 2013/14 byl o 24,4 % vyšší). Cukernatost řepy se ve srovnání s rokem 2014/15 významně vlivem počasí snížila o 9,6 % na 15,91 %.

Výroba cukru v ČR v roce 2014/15 dosáhla podle předběžných údajů 591,4 tis. t. Celkově bylo vyrobeno 596,4 tis. t cukru (rozdíl byl vyroben mimo ČR). Do kvóty hospodářského roku 2014/15 bylo z předchozího hospodářského roku převedeno 20,2 tis. t cukru. Kvóta cukru ČR zůstala nadále nezměněna a zůstala ve výši 372,5 tis. t. Nad rámec kvóty bylo vyrobeno 244,2 tis. t cukru. Výnos polarizačního cukru dosáhl 12,42 t/ha (meziroční zvýšení o 11,1 %).

V ČR v hospodářském roce 2014/15 se pozastavil trend snižování produkční plochy brambor. V tomto roce se plocha brambor mírně zvýšila o 2,7 % na 30,1 tis. ha (se zápočtem

plach domácností). Podmínky pro pěstování brambor byly v roce 2014/15 nadstandardní a projevilo se to především v hektarovém výnosu, který se meziročně zvýšil o 25,4 % na 27,7 t/ha. Úměrně zvýšeným výnosům se zvýšila celková produkce brambor o 28,7 % na 832,8 tis. t. Celková nabídka brambor ve výši 1 104,8 tis. t představovala proti roku 2013/14 zvýšení o 4,3 %.

Sklizňová plocha olejnin celkem v marketingovém roce 2014/15 činila v ČR 464,3 tis. ha, což představuje pokles ve srovnání s předchozím rekordním rokem o 4,6 %. Průměrný hektarový výnos meziročně však vzrostl, a to na 3,54 t/ha. Celková produkce olejnin se tak zvýšila o 7,2 % a dosáhla rekordní výše 1 644,1 tis. t, z čehož 93,6 % tvořilo řepkové semeno.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2014/15 sklídila v ČR z produkční plochy 389,3 tis. ha, což představuje meziroční pokles o 7,0 %. Objem produkce řepky však proti předchozímu roku vzrostl o 6,5 % na historicky rekordní výši 1 537,3 tis. t, a to díky vysokému průměrnému výnosu 3,95 t/ha (v některých oblastech přesáhl i 4 t/ha).

Podle údajů ÚKZÚZ činila v roce 2014 celková sklizňová plocha chmele v ČR 4 460 ha. V roce 2014 se podle ÚKZÚZ sklídilo celkem 6 202,0 t chmele (meziročně o 16,4 % více) s průměrným výnosem 1,39 t/ha (2013 – 1,23 t/ha).

V roce 2014 činila podle údajů ČSÚ celková produkce ovoce v ČR (včetně dopočtu domácností) 325,0 tis. t. V porovnání se sklizní ovoce v roce 2013 byla tato úroda o 4 % větší a produkce ovoce tak byla nejvyšší za posledních pět let. Meziročně vzrostla sklizeň zejména třešní (o 43 % na 10,7 tis. t), jahod (o 30 % na 10,3 tis. t), ořechů vlašských (o 26 % na 6,3 tis. t), švestek, slív a renklód (o 15 % na 36,3 tis. t). Díky domácnostem meziročně byla výrazně vyšší úroda angreštu (o 76 % na 4,0 tis. t). V důsledku jarních mrazíků se v roce 2014 proti předcházejícímu roku výrazně snížila produkce meruněk (o 46 % na 6,7 tis. t) a broskví (o 23 % na 7,3 tis. t). Mrazová a chladová poškození se významně projevila na sklizni hrušek, která meziročně poklesla o 28 % na 12,4 tis. t. Celková sklizeň jablek byla v roce 2014 nejvyšší za posledních pět let a činila 208,0 tis. t, což bylo meziročně o 7 % více.

V ČR výměra pěstební plochy zeleniny (včetně dopočtu domácností) v roce 2014 meziročně vzrostla o 6,3 % na 13,4 tis. ha, největší podíl zaujímal opět cibule (16 %), hrách (10 %), zelí (10 %) a mrkev (8 %). K výraznějšímu nárůstu ploch došlo u ředkviček o 55 % na 273 ha, petržele o 26 % na 452 ha, česneku o 16 % na 425 ha a kapusty o 14 % na 155 ha. Zvýšení ploch bylo evidováno také u cibule o 11 % na 2 205 ha, mrkve o 11 % na 1 053 ha a okurek nakládaček o 11 % na 1 048 ha. Snížení ploch bylo zaznamenáno u kedluben o 5 % na 381 ha, hrachu o 5 % na 1 313 ha, salátových okurek o 1 % na 297 ha.

Živočišná produkce

Stavy skotu celkem v České republice podle ČSÚ Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2014 v meziročním srovnání mírně vzrostly o 1,5 % (tj. o 20,7 tis.) a dosáhly

1 373,6 tis. ks, z toho stavy krav celkem se zvýšily o 2,2 % (tj. o 12 tis. ks). Téměř ve všech ostatních kategoriích došlo k mírnému nárůstu počtu chovaných zvířat, kromě skotu ve věku od 1 do 2 let (snížení o 1,6 %). Nárůst stavů skotu byl v roce 2014 evidován ve všech krajích ČR, kromě Středočeského, a to v rozmezí od 0,6 do 6,9 %. Podstatný vliv na stabilizaci stavů skotu v ČR, a zejména krav BTPM, má vyplácení přímých a nepřímých podpor směřovaných do tohoto odvětví, které pozitivně ovlivňují rentabilitu chovu a dále dlouhodobě dobrá poptávka po českém skotu masných plemen a jejich kříženců v ostatních zemích Unie.

V kalendářním roce 2014 vzrostla produkce mléka ke zpracování znatelně, ale dodávky mléka ke zpracování na území ČR se zvýšily jen mírně. Celkový objem mléka, který dodali výrobci ke zpracování v rámci dodávkové kvóty, dosáhl podle SZIF v přepočtu 2 770,5 mil. l, ale tuzemské mlékárny nakoupily podle ČSÚ jen 2 350,7 mil. l, neboť zbývající množství prodali výrobci mléka ke zpracování v zahraničí. Zatímco ke zpracování bylo dodáno meziročně o 4,4 % mléka více, nákup mléka tuzemskými mlékárnami od domácích výrobců se zvýšil jen o 1,3 %. Z nakoupeného mléka však zpracovatelé ještě část objemu přesunuli ke zpracování v zahraničí. Celkový objem mléčné suroviny vyvezené výrobci a zpracovateli dosáhl 20,6 % domácí tržní produkce. Oproti roku 2013 byl vývoz suroviny o 57,5 mil. l (tj. o 11,1 %) vyšší.

Ekonomika chovu prasat se v ČR nachází dlouhodobě v červených číslech. Ani rok 2014 nebyl v tomto ohledu výjimkou, avšak podle předběžných údajů ÚZEI se meziročně zlepšila rentabilita výkrmu, neboť ceny krmných směsí ve srovnání s cenami jatečných prasat klesly významněji. Přesto v roce 2014 dosahované realizační ceny nestačily pokrýt v plné výši náklady a výkrm prasat byl opět ztrátový.

Podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2014 se stavy drůbeže celkem v meziročním srovnání snížily o 7,7 % na 21,5 mil. ks. Stavy kuřat na výkrm pokračovaly v poklesu, snížily se o 1,6 % na 11,5 mil. ks, také stavy kuřat na chov výrazně poklesly o 35,9 % na 2,2 mil. ks. Stavy slepic se snížily o 6,7 % na 6,8 mil., stavy krůt o 9,9 % na 396,5 tis. ks a stavy hus o 6,2 % na 18,4 tis. ks. Stavy kachen vzrostly o 44,6 % na 393,2 tis. ks.

Podle ČSÚ produkce jatečné drůbeže v roce 2014 v porovnání s rokem 2013 vzrostla o 6,7 % na 182,8 tis. t j. hm. (243,8 tis. t ž. hm.), což odpovídá přibližně 2 % produkce zemí EU. Samozásobení a drobný prodej se meziročně nezměnil a dosáhl podle odhadu 5,3 tis. t j. hm. (7,0 tis. t ž. hm.).

V roce 2014 došlo meziročně k nárůstu celkového dovozu živé drůbeže a drůbežího masa. V porovnání s rokem 2013 celkový dovoz drůbežího masa včetně živé drůbeže vzrostl předběžně o 2,7 % na 117,3 tis. t j. hm. (156,4 tis. t ž. hm.), z toho import samotného drůbežího masa činil 112,0 tis. t j. hm. (149,3 tis. t ž. hm.).

K 1. 4. 2014 bylo v ČR evidováno 129,0 tis. ks bahnic, což je meziroční nárůst základního stáda o 3,1 %. Celkové stavy ovcí a beranů ke stejnému datu dosáhly 225,4 tis. ks, tj. o 2,2 % více než v předchozím roce. V kategorii koz a kozlů bylo k 1. 4. 2014 evidováno 24,3 tis. ks, což je o 1,3 % více než v předchozím roce. Pozitivní vývoj stavů ovcí a koz byl pravděpodobně stimulován rostoucí spotřebitelskou oblibou produktů chovu a podporou dotačních titulů.

• **Obnovitelné zdroje energie**

Novela zákona č. 165/2012 Sb. z roku 2013 omezila podporu pro nové výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanovila maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, které jsou vybírány od zákazníků v regulované složce ceny elektřiny a zavedla 10% odvod z elektřiny ze slunečního záření od 1. 1. 2014 pro výroby elektřiny uvedené do provozu v roce 2010. Z důvodu předvídatelnosti a transparentnosti dané zákonem č. 458/2000 Sb. (energetický zákon) ERÚ v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nestanovil pro elektřinu vyrobenou využitím slunečního záření a pro elektřinu vyrobenou spalováním bioplynu v bioplynových stanicích uvedených do provozu od 1. ledna 2014 provozní podporu elektřiny.

Užití biopaliv v České republice je v současné době určováno na základě právních předpisů jejich přimíchávání k minerálním pohonným hmotám. Tato povinnost byla poprvé zavedena od září 2007 pro přídavek FAME v motorové naftě (2 % objemová), od roku 2008 i pro přídavek bioetanolu do benzínu.

Tuzemská výroba bioethanolu v roce 2014 zůstala téměř na stejné úrovni jako v roce 2013. Zvýšil se jeho dovoz z 1 979 t v roce 2013 na 37 352 t v roce 2014 (cca 18x). O 30,5 % stoupl vývoz bioethanolu v roce 2014 oproti roku 2013. Hrubá spotřeba bioethanolu v roce 2014 se zvýšila o 37,7 % na 119 042 t oproti roku 2013. Spotřeba paliva Ethanol E85 vzrostla o 8,4 % ve srovnání s rokem 2013. Využití bioethanolových lihovarů v roce 2014 nepřevýšilo 36 %.

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu FAME v roce 2014 zůstala na úrovni 410 tis. t. Výrobu certifikovaného FAME ovšem prakticky zajišťovaly jen společnosti Kratolia Trade a.s. Ústí nad Labem, Preol, a.s. Lovosice a Primagra, a.s. Milín s celkovou výrobní kapacitou 255 tis. t. Někteří z ostatních výrobců buď výrobu přerušili, nebo se zaměřili na dílčí činnosti, jako je lisování řepky olejné, prodej řepkového oleje a surového FAME. Někteří další výrobci zajišťovali výrobu směsné motorové nafty SMN30 spojenou s nákupem FAME a dodávku SMN30 a FAME na trh s motorovými palivy. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2014 dosáhlo 53,5 %.

• **Cenový vývoj na agrárním trhu**

V roce 2014 došlo k meziročnímu snížení cen zemědělských výrobců o 3,7 %. Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se ve stejné době snížily menší měrou, a to o 0,3 %, spotřebitelské ceny se zvýšily naopak výrazněji, a to o 2,0 %. Ceny vstupů do zemědělství meziročně poklesly o 1,3 %.

Meziroční pokles CZV v rostlinné výrobě v roce 2014 dosáhl 10,3 % a týkal se všech sledovaných komodit. Nejvýrazněji se snížila cena obilovin (o 14 %), ovoce (o 12,8 %) a brambor (o 10,4 %). U obilovin a zvláště u brambor však došlo v předchozím roce k meziročnímu nárůstu ceny. Pouze nepatrné meziroční snížení ceny bylo v roce 2014 zaznamenáno u cukrové řepy (v roce 2013 naproti tomu nepatrně vzrostla). Meziroční pokles v roce 2014 i v roce 2013 zaznamenala cena olejnin.

Průměrný nárůst CZV živočišných komodit byl v roce 2014 ve srovnání s rokem 2013 vyšší o 1,1 p. b. a činil 4,9 %. Nejvýraznější meziroční zvýšení ceny bylo zaznamenáno u mléka (o 13,1 %) a k mírnému zvýšení ceny došlo i u vajec (o 1,0 %). Naopak snížení ceny bylo vykázáno u drůbeže (o 2,3 %), jatečného skotu a prasat (v obou případech o 1,3 %).

• **Agrární zahraniční obchod (AZO)**

Obrat českého AZO trvale roste. V roce 2014 se meziročně zvýšil o 32,0 mld. Kč, tj. o 9,3 %, na 377,3 mld. Kč. Z toho na straně vývozu se hodnota zvýšila o 18,9 mld. Kč, tj. o 11,8 %, na 179,5 mld. Kč a na straně dovozu vzrostla o 13,1 mld. Kč, tj. o 7,1 %, na 197,7 mld. Kč. V důsledku tohoto vývoje se záporná bilance AZO ČR meziročně snížila o 5,9 mld. Kč, tj. o téměř jednu čtvrtinu, na 18,2 mld. Kč a stupeň krytí dovozu vývozem se zlepšil o 3,8 p. b. na 90,8 %, což jsou nejpríznivější hodnoty od vstupu ČR do EU. Podíl bilančního schodku na českém agrárním vývozu se snížil během posledních pět let z jedné třetiny na jednu desetinu.

Na úrovni jednotlivých zemí byly hlavními odběrateli v roce 2014 tradičně Slovensko, Německo, Polsko, Itálie, Rakousko a Maďarsko a v rámci třetích zemí Rusko. V meziročním porovnání se v roce 2014 nejvýrazněji zvýšila hodnota vývozu do Německa (o 4,6 mld. Kč), Polska (o 2,2 mld. Kč), Rakouska (o 2,0 mld. Kč) a na Slovensko (o 1,9 mld. Kč).

Nejvýznamnějšími dodavateli zůstaly v roce 2014 Německo, Polsko, Slovensko, Nizozemsko, Itálie, Španělsko, Rakousko a Maďarsko a z třetích zemí Brazílie, Čína, USA a Turecko. Meziročně vzrostla hodnota dovozu především z Polska (o 2,9 mld. Kč), Nizozemska (o 1,8 mld. Kč) a Německa (o 1,7 mld. Kč). Ke stagnaci došlo v případě dovozu ze Slovenska (resp. hodnota dovozu poklesla o pouhých 0,1 %).

V podrobnějším zbožíovém pohledu (na úrovni 4 a 6místných kódů HS) měly v roce 2014 největší podíl na českém agrárním vývozu „cigarety“ (6,8 %), „pšenice“ (6,7 %), „nezahuštěné mléko“ (4,6 %), „řepkový olej (s nízkým obsahem kyseliny erukové)“ (4,6 %), „přípravky používané k výživě zvířat“ (4,5%), „pečivo, sušenky, oplatky apod.“ (4,2 %),

„různé potravinové přípravky“ (HS 2106) (3,8 %), „čokoláda a ostatní přípravky s kakaem“ (3,8 %), „pivo“ (3,2 %), „sýry a tvaroh“ (2,8 %), dále „káva“, „semena řepky“, „cukrovinky bez kakaa“, „cukr“, „limonády“, „živý skot“, „slad“, „zahuštěné mléko a smetana“, „vepřové maso“, „jiné přípravky a konzervy z masa, drobů nebo krve“ (HS 1602), „živá drůbež“, „uzenky a salámy“ a „přípravky a koncentráty z kávy (vč. přípravků na jejich bázi)“.

• **Ekonomické výsledky agrárního sektoru**

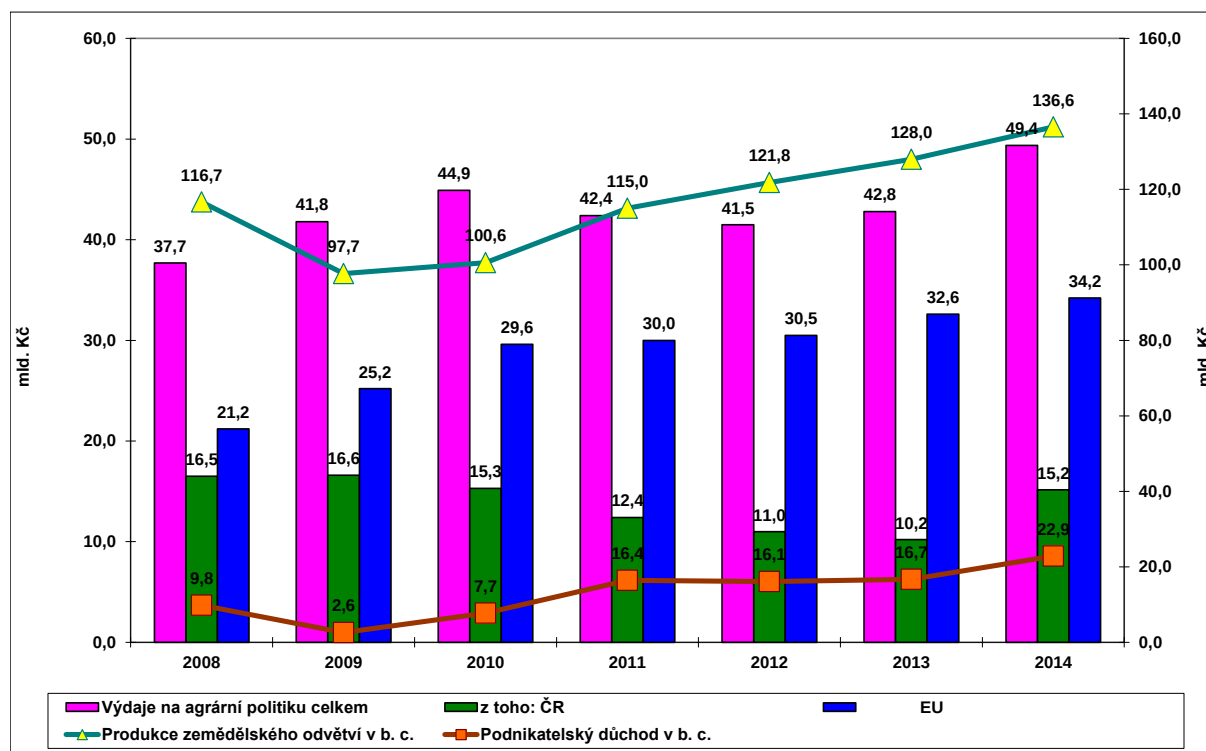
Rok 2014 představuje vůči výsledkům 2013 další posílení stabilizace odvětví zemědělství s významným růstem všech globálních ukazatelů SZÚ. Ekonomický výsledek v roce 2014 dosáhl rekordní hodnoty 22,9 mld. Kč. Produkce zemědělského odvětví vzrostla o 6,5 % (s růstem produkce RV, resp. ŽV o 4,7 %, resp. 10,0 %), mezispotřeba rostla pomaleji (o 4,4 %), což se pozitivně promítlo do růstu dalších globálních ukazatelů. Významně vzrostly základní ekonomické ukazatele odvětví „Hrubá přidaná hodnota“ a „Čistá přidaná hodnota“ o 11,6 %, resp. 17,7 % a dále „Důchod z faktorů“ o téměř 15 %. Na vývoj těchto ukazatelů měly vliv pomalejší nárůsty fixních nákladů – odpisů a mzdových nákladů („Spotřeba fixního kapitálu“ o 3,0 % a „Náhrady zaměstnancům“ o 2,4 %) a progresivní růst podpor („Ostatní dotace na výrobu“ o 12,3 %). Důsledek těchto pozitivních vývojových trendů se projevil v rekordním růstu 2 finálových ukazatelů SZÚ, a to v „Čistém provozním přebytku“ (růst o 29,1 %) a v „Podnikatelském důchodu“ (rekordní meziroční nárůst o 40,8 %).

Ekonomická úroveň vyjádřená ukazatelem ČPH/AWU se zvýšila u podniků fyzických i právnických osob (o 8,5 % u PFO, o 8,8 % u PPO). Na celkovém zlepšení ČPH/AWU se podílelo zvýšení hodnoty celkové produkce na hektar z. p. (o 2,3 %), zejména živočišné produkce (o 6,7 %). Podíl rostlinné produkce na celkové hodnotě zemědělské výroby činil necelých 60 %. Rostlinná produkce na hektar z. p. se zvýšila jen o více než 1,1 % u PFO a o 2,1 % u PPO vlivem vyšší hodnoty produkce brambor a olejnin. Naopak hodnota produkce obilovin se snížila výrazněji u PFO, zatímco u PPO byla přibližně na úrovni roku 2012. Příznivé povětrnostní podmínky se projeví na vyšších výnosech obilovin a olejnin. Hodnota produkce obilovin se však snížila vlivem nižších realizačních cen v rozhodujících měsících roku 2013 u PFO, které zřejmě nemají tolik možností skladování jako PPO. V živočišné výrobě se v důsledku vyšší užitkovosti, respektive vyšších realizačních cen zvýšila hodnota produkce všech hlavních komodit (mléko a mléčné výrobky, hovězí a telecí maso, vepřové maso, drůbeží maso a vejce).

Náklady v přepočtu na hektar z. p. se vyvíjely odlišně u fyzických a právnických osob, celkově vzrostly v průměru o 4 %. U fyzických osob celkové náklady i výrobní spotřeba zůstaly na úrovni roku 2012. U PFO v rámci výrobní spotřeby meziročně stagnovaly jak přímé náklady, tak ostatní věcné náklady. Z hlediska výsledného důchodu ze zemědělské činnosti měly naopak nepříznivý vliv náklady na externí faktory, které se zvýšily o 10,7 %,

zejména v důsledku vyšších mzdových nákladů (které však nejsou u PFO příliš významné) a vyššího nájemného půdy a budov.

U právnických osob se celkové náklady na hektar z. p. zvýšily o 5,2 % vlivem meziročního zvýšení všech hlavních nákladových položek, tj. všech významných položek přímých i režijních nákladů a odpisů. Náklady na externí faktory se u právnických osob zvýšily o 3,5 % vlivem vyšších mzdových nákladů a vyššího nájemného půdy a budov. Je tedy možné konstatovat, že meziroční nárůst nákladů zemědělské výroby u právnických osob částečně utlumil pozitivní vývoj příjmové úrovně podniků.

Pramen: ČSÚ – souhrnné zemědělské účty, ÚZEI

Souhrnně lze konstatovat, že příznivější ekonomická situace zemědělských podniků v roce 2013 proti roku 2012 byla zapříčiněna především vyššími hektarovými výnosy klíčových polních plodin a lepší užitkovostí a realizačními cenami v živočišné výrobě. Celková zemědělská produkce, zejména produkce živočišné výroby a vyšší provozní dotace přispěly k lepší příjmové situaci zemědělských podniků. Týká se to nejen ČPH/AWU, ale také ukazatele hospodářského výsledku sektoru vyjádřeném důchodem ze zemědělské činnosti, který v přepočtu na hektar z. p. vzrostl průměrně o 8,9 % na 6 090 Kč/ha.

● **Souhrnné hodnocení agrární politiky**

Rok 2013 byl konečným rokem rozpočtového období 2007-2013, ve kterém přímé platby EU dosáhly 100% úrovně v porovnání se vstupním rokem 2004. V souladu s Víceletým finančním rámcem EU a s aplikací tzv. finanční disciplíny v EU pro rok 2013 byly přímé platby u podniků, kde tyto platby převýšily 2 000 €, sníženy o 2,45 %. Rok 2014

pak představuje první rok nového rozpočtového období 2014–2020 s více přechodnými opatřeními před konečnými rozhodnutími o SZP v EU i ČR od roku 2015. Poprvé jsou za rok 2013 i 2014 evidovány také přímé podpory výroby energie ze zemědělských BPS, které hradí spotřebitelé energie a které tvoří velmi významnou součást celkových podpor odvětví.

Celkové podpory podle hlavních institucí po započtení evidovaných podpor OZE se v roce 2014 meziročně zvýšily ze 45,8 mld. Kč na 49,4 mld. Kč, tj. o 7,8 %. Podpory samotným zemědělským podnikům (tj. bez výdajů na tzv. obecné služby) se zvýšily z 38,2 mld. Kč na 41,6 mld. Kč, tj. o 9,0 %. Nejvíce k této meziroční změně přispělo meziroční zvýšení výdajů jak ze zdrojů EU, tak rezortu MZe o zhruba 8 %; o více než 16 % meziročně vzrostly i podpory OZE.

Největší podíl podpor podle hlavních směrů a zdrojů (ČR, EU) připadl v roce 2014 na přímé platby (50,5 %), což představuje proti roku 2013 další nárůst podílu (o 0,9 p. b.). Druhou největší složku podpor představují podpory v rámci PRV, jejichž podíl v roce 2014 na úrovni 25,4 % se proti roku 2013 zvýšil o 1,3 p. b. V důsledku započtení podpor OZE podíl podpor organizace trhu a cen v roce 2014 převýšil 10 %. Podíl zdrojů EU na celkových podporách do českého agrárního sektoru se meziročně mírně zvýšil na 69,3 %.

Podle klasifikace EU se největší část podpor nadále soustřeďuje v Pilíři I (důchodové podpory – podpory příjmů podniků). Podpory v tomto pilíři včetně podpory cen v roce 2014 zaujímaly 65,7 % z celkových podpor.

Dlouhodobě nejvíce podpor připadá na podpory příjmů podniků (včetně plateb LFA), jejichž podíl se v roce 2014 zvýšil na 59,6 % (v roce 2013 podíl činil 58,5 %). Druhý největší objem podpor se týká zlepšování vztahu zemědělství k životnímu prostředí a venkovu (dohromady kolem 20 % v obou sledovaných letech). Souhrnný podíl podpor na rozvoj podnikatelské struktury, restrukturalizaci a modernizaci, tedy podpor orientovaných více na zvyšování konkurenceschopnosti agrárního sektoru, v obou sledovaných letech dosahuje pouze kolem 11 %. Proti předchozím rokům v důsledku evidence podpor OZE se jejich podíl výrazně zvýšil a v roce 2014 dosahuje 9,2 % celkových podpor.

NÁVRH NEZBYTNÝCH OPATŘENÍ VYPLÝVAJÍCÍCH ZE ZPRÁVY O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY ZA ROK 2014 V OBLASTI AGRÁRNÍ POLITIKY (PODLE USTANOVENÍ § 6 ZÁKONA Č. 252/1997 SB., O ZEMĚDĚLSTVÍ)

Zajistit rozvoj zemědělského a potravinářského sektoru

- Nastavit takové parametry a opatření nové SZP, které pomohou rozvoji strukturálně vyváženějšímu zemědělskému sektoru, který bude schopen významně přispívat k míře trvale udržitelné soběstačnosti a zlepšit vztahy k jím užívaným přírodním zdrojům.
- Podporou sdružování více prvovýrobních subjektů do společných výrobních provozoven a prodejních míst zvýšit provázanost domácích zemědělských podniků s českým potravinářským průmyslem.
- Posilovat důvěru obyvatel České republiky v tuzemské potraviny a biopotraviny, zejména zvyšováním bezpečnosti potravin a jejich kvality.
- Zajistit kvalitní a důsledné kontroly v obchodní síti zvýšením práce inspektorů v terénu, zejména v boji s falšováním potravin.
- Podpořit kvalitní domácí výroby a produkce a zpracování základních zemědělských komodit využitím dotačních programů SZP a PGRLF.
- „Strategickým plánem pro rozvoj chovu ryb do roku 2024“ podporovat naplňování podmínek Společné rybářské politiky Evropské unie v České republice.

Zvýšit kvalitu životního prostředí a krajiny, zlepšit vztah k přírodním zdrojům a podpořit kvalitu života na venkově

- Podporovat tvorbu a udržení pracovních míst a diverzifikaci činností na venkově.
- Vytvořit koncepci řešení problematiky negativních dopadů výskytu sucha nedostatku vody v České republice s prioritou omezit projevy vodní eroze.
- „Akčním plánem České republiky na období 2011-2015“ podporovat ekologické zemědělství tak, aby do konce roku 2015 dosáhla výměra zemědělské půdy 15 % s důrazem na navýšení produkce biopotravin.
- Z hlediska ochrany půdy před degradací její kvality podporovat živočišnou výrobu, která strukturou spotřeby píce a další rostlinné produkce vyvolává rozmanitost pěstovaných plodin a následně zajišťuje přísun nepostradatelných statkových hnojiv.
- Podporovat zlepšení hospodářské, ekologické a sociální funkce lesů.
- Více finančně podpořit pěstitele citlivých komodit a okrasných rostlin.
- Nadále realizovat opatření pro podporu nákupu zemědělské půdy do vlastnictví samotných zemědělců s cílem zvyšování jejich motivace k hospodaření.

Dosáhnout liberálního, ale spravedlivého pojetí zemědělství EU

- Aktivně se podílet na vytváření zjednodušené, přitom ale efektivní a silné společné zemědělské politiky.
- Vytvářet vhodné podmínky pro zvyšování přidané hodnoty zemědělské produkce.
- Podporovat evropské zemědělství bez bariér na vnitřním trhu a usilovat o nastavení rovných podmínek pro všechny státy Evropské unie.

Podporovat zvýšení efektivnosti a omezit byrokracii podnikání v zemědělském sektoru

- Usnadnit nové generaci zemědělců vstup do zemědělského podnikatelského prostoru za pomoci vhodných nástrojů.
- Vytvořit strategii rozvoje agrárního sektoru do roku 2020 s přesahem do roku 2030.
- Podporovat užší spolupráci se školami zařazenými do Trvalé vzdělávací základny MZe.
- Podporovat vzdělávání pedagogů středních odborných škol v odborné rezortní problematice.
- Zajišťovat českým zemědělským podnikatelům v rámci projektu e-AGRI neustálý přísun potřebných informací a poskytování co možná nejširší komunikace s úřady státní správy v resortu zemědělství.
- Podporovat agropotravinářský export (know-how, komodity, technologie) z ČR do třetích zemí.
- Podporovat růst konkurenceschopnosti u všech typů a forem zemědělského podnikání ve spravedlivém podnikatelském prostředí.
- V souladu s připravovaným zjednodušováním SZP maximálně omezit administrativní požadavky na české zemědělské podnikatele a snížit tak jejich administrativní a byrokratickou zátěž.
- Podporovat transfer výsledků tuzemského i nadnárodního evropského výzkumu do praxe v agrárním sektoru.

1 OBECNÉ PODMÍNKY VÝVOJE AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA ČR

V roce 2014 česká ekonomika překonala dvouletou recesi a HDP proti roku 2013 vzrostl o 2 %. Podíl zemědělství na hrubé přidané hodnotě v běžných cenách přitom nepatrně vzrostl o 0,01 p. b., přestože ceny zemědělských výrobců poklesly o 3,7 %. Míra inflace se dále snížila na 0,4 % a koruna poměrně výrazně (o 6 %) oslabila vůči euru i vůči dolaru. Povětrnostní podmínky byly pro rostlinnou výrobu převážně příznivé a umožnily dosažení rekordních výnosů.

1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

1.1.1 Vývoj národního hospodářství

V roce 2014 došlo v ČR k překonání dva roky trvající ekonomické recese a HDP meziročně ve stálých cenách vzrostl o 2,0 %. Reálný růst HDP byl v roce 2014 v ČR vyšší, než jaký vykázaly státy eurozóny⁵ (0,9 %), i než jaký vykázala EU 28 jako celek (1,3 %).

T1.1/01 - Vybrané ukazatele vývoje národního hospodářství

Ukazatel	MJ	2013	2014
Hrubý domácí produkt - b. c.	mld. Kč	4 086,3	4 266,1
	meziroční index	101,0	104,4
Hrubý domácí produkt - s. c. (sezónně očištěno)	meziroční index	99,3	102,0
Úroveň HDP na obyvatele ¹⁾	EU 28 = 100	82	.
Průměrná měsíční mzda (nominální) ²⁾	Kč	25 078	25 686
	meziroční index	100,0	102,4
Průměrná míra inflace	%	1,4	0,4
Průměrné úrokové sazby z úvěrů nefinančním podnikům ³⁾	%	3,19	3,00
Obchodní bilance ⁴⁾	mld. Kč	167,0	238,9
Běžný účet platební bilance	mld. Kč	-21,8	26,1
Saldo státního rozpočtu	mld. Kč	-81,3	-77,8
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí ⁵⁾	mld. Kč	1 839,7	1 816,1
Deficit sektoru vládních institucí ⁵⁾	% HDP	-1,16	-2,00
Dluh sektoru vládních institucí ⁵⁾	% HDP	45,02	42,57
Obecná míra nezaměstnanosti (průměr) ⁶⁾	%	7,0	6,1
Devizový kurz nominální (průměr) - Kč/€	Kč	25,974	27,533
	Kč/\$	19,565	20,746

1) Přepočet pomocí parity kupní síly; pro rok 2014 nebyly údaje ke dni zpracování zveřejněny.

2) Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

3) Úrokové sazby korunových úvěrů - stav obchodů, průměr za 12 měsíců.

4) Položka 1.A.a-Zboží v platební bilanci ČNB po zavedení manuálu BPM6 v roce 2014.

5) Saldo sektoru vládních institucí podle metodiky Evropského systému národních účtů (ESA 2010).

6) Podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (zaměstnaní spolu s nezaměstnanými), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení Eurostatu a ILO.

Pramen: ČSÚ; ČNB; Eurostat

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

⁵ Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2014 osmnáct států EU - Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Španělsko, Řecko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko, Estonsko a Lotyšsko.

Podle údajů Eurostatu dosáhla ČR v roce 2013 úrovně 82 % průměrného HDP na obyvatele za EU 28⁶ vyjádřeného v paritě kupní síly. Při přepočtu HDP na euro na obyvatele dosáhla ČR v roce 2013 úrovně ve výši 56 % průměru EU 28, v roce 2014 pak 54 %, což souvisí s oslabením koruny vůči euru po intervenci ČNB v listopadu 2013.

Na poptávkové straně se na celkovém ekonomickém růstu na úrovni 2,0 % v roce 2014 ve stálých cenách po sezonním očištění podílel především zahraniční obchod meziročním zvýšením vývozu zboží a služeb o 8,8 % a dovozu o 9,6 %, dále tvorba hrubého kapitálu, která se meziročně zvýšila o 3,0 %, výdaje vládních institucí, které se zvýšily meziročně o 2,3 % a výdaje domácností, které se zvýšily o 1,7 %. Na nabídkové straně ekonomiky vzrostla v roce 2014 HPH v základních stálých cenách po sezonním očištění o 2,6 %, přičemž nejvíce vzrostla HPH zpracovatelského průmyslu a zemědělství, lesnictví a rybářství, a to shodně o 6,0 %. Naopak nejvíce se snížila HPH peněžnictví a pojišťovnictví, a to na 97,0 % úrovně roku 2013.

Běžný účet platební bilance v roce 2014 byl poprvé od roku 1993 kladný, a to s přebytkem ve výši 26,1 mld. Kč. Bilance obchodu se zbožím dosáhla hodnoty 238,9 mld. Kč, což je nejvyšší přebytek v historii samostatné ČR, při meziročním zvýšení o 71,9 mld. Kč⁷. Této bilance bylo dosaženo při meziročním nárůstu vývozu o 362 mld. Kč a současném růstu dovozu o 290 mld. Kč.

Obecná míra nezaměstnanosti se v roce 2014 proti roku 2013 snížila o 0,9 p. b. a v celoročním průměru činila 6,1 %. Nezaměstnanost měla přitom v průběhu roku 2014 spíše klesající trend. Průměrná míra nezaměstnanosti byla i v roce 2014 v ČR významně nižší než průměr všech členských států EU (10,2 %) i eurozóny (11,6 %), kde v roce 2014 došlo rovněž k poklesu míry nezaměstnanosti, a to o 0,6 p. b. v celé EU 28, resp. o 0,4 p. b. v eurozóně ve srovnání s rokem 2013. Průměrná hrubá nominální měsíční mzda⁸ dosáhla v roce 2014 úrovně 25 686 Kč, čímž se meziročně zvýšila o 2,4 %. Při zohlednění míry inflace reálné mzdy vzrostly o 2,0 %. Průměrná hrubá nominální mzda narostla v roce 2014 meziročně stejným podílem ve výši 2,4 % jak v podnikatelské, tak v nepodnikatelské sféře.

Deficit sektoru vládních institucí vyjádřený podílem na HDP se v roce 2014 meziročně prohloubil o 0,84 p. b.

Míra inflace za rok 2014 činila 0,4 %, čímž meziročně poklesla o 1 p. b. Cenový růst byl nejvyšší u odívání a obuvi (o 3,0 %), alkoholických nápojů a tabáku (o 2,8 %), potravin a nealkoholických nápojů (o 2,0 %), dále v oblasti stravování a ubytování (o 1,7 %), ve

⁶ Údaje za dřívější EU 15, tj. členské státy EU před jejím rozšířením k 1. 5. 2004, již Eurostat nezveřejňuje.

⁷ Na základě údajů ČNB o platební bilanci za I.-IV. Q 2013 a 2014. Podle statistiky zahraničního obchodu se zbožím v přehráničním pojetí dosáhla bilance v roce 2014 hodnoty 442 mld. Kč při meziročním zvýšení o 91 mld. Kč. Vývoz se podle údajů ČSÚ zvýšil o 442 mld. Kč a dovoz o 350 mld. Kč (předběžné údaje).

⁸ Na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

vzdělávání (o 1,3 %), v rekreaci a kultuře (o 0,4 %) a v dopravě (o 0,2 %). Naopak k poklesu cen došlo nejvýrazněji u pošt a telekomunikací (o 5,3 %), dále v oblasti zdraví (o 1,8 %), u bydlení, vody, energie a paliv (o 1,4 %) a v oblasti bytového vybavení, zařízení domácností a oprav (o 0,7 %). Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům v průměru klesly o 0,2 p. b. Průměrný nominální devizový kurz české koruny v roce 2014 proti roku 2013 poklesl vůči euru i vůči dolaru o 6,0 %. Kurz koruny vůči euru v průběhu roku 2014 víceméně stagnoval, proti dolaru potom koruna v průběhu roku spíše oslabovala. Oslabení koruny vůči euru mělo pozitivní vliv na objem v korunách vyplácených podpor z prostředků EU.

1.1.2 Pozice agrárního sektoru

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2014 na celkové tvorbě HPH v základních b. c.⁹ 1,82 %, což představuje meziroční nepatrný nárůst o 0,01 p. b. (tab. T1/1.02 a příl. tab. 1/1.01). V případě potravinářského průmyslu se naproti tomu podíl na celkové tvorbě HPH snížil o 0,02 p. b. na 2,25 %. Při vyjádření HPH ve s. c. roku 2010 vzrostl uvedený podíl v případě odvětví zemědělství o 0,05 p. b. a u potravinářského průmyslu došlo k poklesu o 0,03 p. b. Vývoj cen zemědělských výrobců v roce 2014 vykázal meziroční pokles o 3,7 %¹⁰, což je větší pokles, než jaký zaznamenaly ceny vstupů do zemědělství (-1,3 %).

⁹ *Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).*

¹⁰ *Zemědělská výroba včetně ryb.*

T1.1/02 - Vybrané ukazatele postavení agrárního sektoru v národním hospodářství (%)

Ukazatel	2013	2014
Podíl na HPH v základních b. c. - podle statistiky národních účtů		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu	2,61	2,62
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	1,81	1,82
- výroba potravin, nápojů a tabákových výrobků	2,27	2,25
Podíl zemědělství²⁾ na HDP v základních b. c. - podle SZÚ	0,92	0,98
Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu	5,06	4,96
Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu	6,54	6,23
Podíl vydání za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových spotřebních vydáních domácností³⁾	23,0	23,2
z toho za potraviny a nealkoholické nápoje ³⁾	20,2	20,3
Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v NH⁴⁾		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství	2,62	2,60
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	2,24	2,23
- výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	2,73	2,70
Poměr průměrné měsíční mzdy v odvětví zemědělství k průměrné měsíční mzdě v NH⁴⁾	80,3	80,7
Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu - odvětví zemědělství⁵⁾	4,08	3,85
- MZe (kap. 329)	4,46	4,01
Podíl výdajů státního rozpočtu pro odvětví zemědělství na HDP v b. c.	1,17	1,09

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) Zemědělská prvovýroba, poskytované zemědělské služby a neoddělitelné nezemědělské činnosti po odečtení mezispotřeby; rok 2013 semidefinitivní údaj, rok 2014 předběžný údaj.

3) Údaj na základě čtvrtletních statistik rodinných účtů ČSÚ.

4) Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby).

5) Podle odvětvového třídění rozpočtových výdajů (výdaje z kapitoly MZe i dalších ústředních kapitol).

Pramen: ČSÚ; MF

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu se v roce 2014 meziročně nepatrně snížil a činil 5,0 %. Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu se rovněž snížil, a to na 6,2 %. Agrární vývoz se přitom v roce 2014 zvýšil proti roku 2013 o 11,8 % a agrární dovoz narostl o 7,1 %. Následkem toho se bilanční schodek AZO v roce 2014 meziročně snížil o téměř 6 mld. Kč na úroveň 18,2 mld. Kč. Současně opětovně došlo ke zvýšení stupně krytí agrárních dovozů vývozu na 91 %.

Podíl výdajů domácností za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových výdajích za zboží a služby se podle čtvrtletních údajů statistiky rodinných účtů ČSÚ v roce 2014 v ČR ve srovnání s rokem 2013 zvýšil o 0,2 p. b. na 23,2 %, přičemž se zvýšení týkalo jak podílu samotných výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje, který se zvýšil o 0,1 p. b. a představoval 20,3 % celkových výdajů, tak podílu výdajů za alkoholické nápoje a tabák, který se zvýšil rovněž o 0,1 p. b. na 2,9 %.

Podle údajů ČSÚ¹¹ se počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství v roce 2014 proti roku 2013 nezměnil a činil 97,7 tis. zaměstnanců. Současně však podíl

¹¹ Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby) – předběžné údaje.

zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců mírně klesl o 0,02 p. b. na 2,60 %, a to v důsledku nárůstu počtu zaměstnanců v národním hospodářství celkem. Podíl zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) rovněž poklesl, a to o 0,01 p. b. na 2,23 %. Průměrná mzda v zemědělství v roce 2014 dosáhla 80,7 % průměru mezd v ČR. Růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 2,9 % a byl o 0,5 p. b. vyšší než průměr celkového růstu mezd v ČR. Tím došlo v zemědělství k nárůstu reálné mzdy o 2,5 %.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2014 snížil o 0,23 p. b. na 3,85 %. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2014 meziročně zvýšily o 3,3 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se snížily ve srovnání s rokem 2013 o 2,6 %.

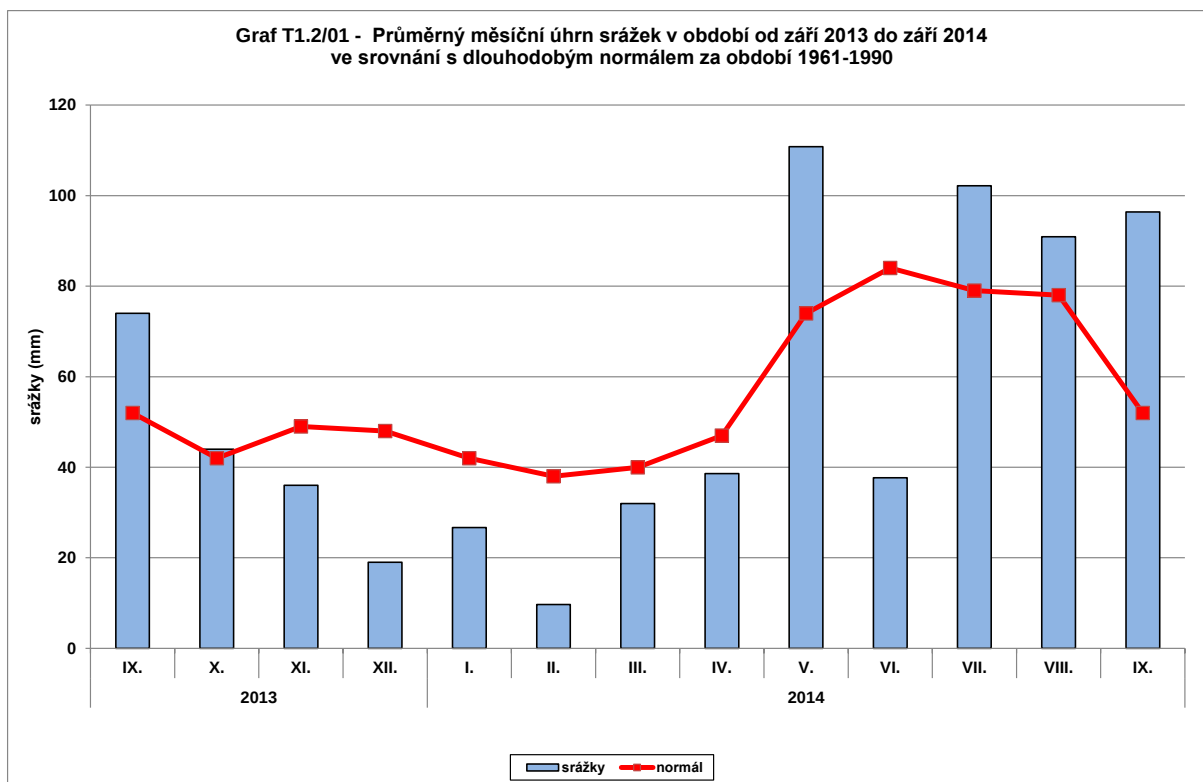
1.2 *Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor*

Úhrny srážek v období od září 2013 do září 2014

V období od září 2013 do září 2014 byly na území ČR srážkově podnormální až silně podnormální měsíce prosinec až únor a červen. Srážkově nadnormální bylo září 2013, květen, červenec a září 2014.

Zimní období bylo suché, průměrný prosincový srážkový úhrn na území ČR 19 mm představuje 40 % normálu 1961-1990 (dále jen „normálu“), lednový úhrn 27 mm 64 % a únorový úhrn 10 mm pouze 26 % normálu. Průměrný srážkový úhrn v Čechách v lednu dosáhl 26 mm (53 % normálu), na Moravě 29 mm (76 % normálu). V únoru spadlo v Čechách v průměru pouze 6 mm srážek (16 % normálu), na Moravě 18 mm (49 % normálu). Mezi velmi suché měsíce se řadí také červen, kdy srážkový úhrn dosáhl na území ČR hodnoty 38 mm, což je 46 % normálu, v Čechách spadlo v průměru 33 mm srážek (41 % normálu), na Moravě 47 mm srážek (53 % normálu).

Květen s průměrným srážkovým úhrnem 111 mm (150 % normálu) byl srážkově nadnormální. Květnový srážkový úhrn v Čechách dosáhl 115 mm (162 % normálu), na Moravě 103 mm (134 % normálu). Srážkově nadnormální byly i měsíce červenec a září, červencový srážkový úhrn pro celé území ČR 102 mm představuje 129 % normálu. V září dosáhl průměrný srážkový úhrn hodnoty 96 mm, což je 185 % normálu.

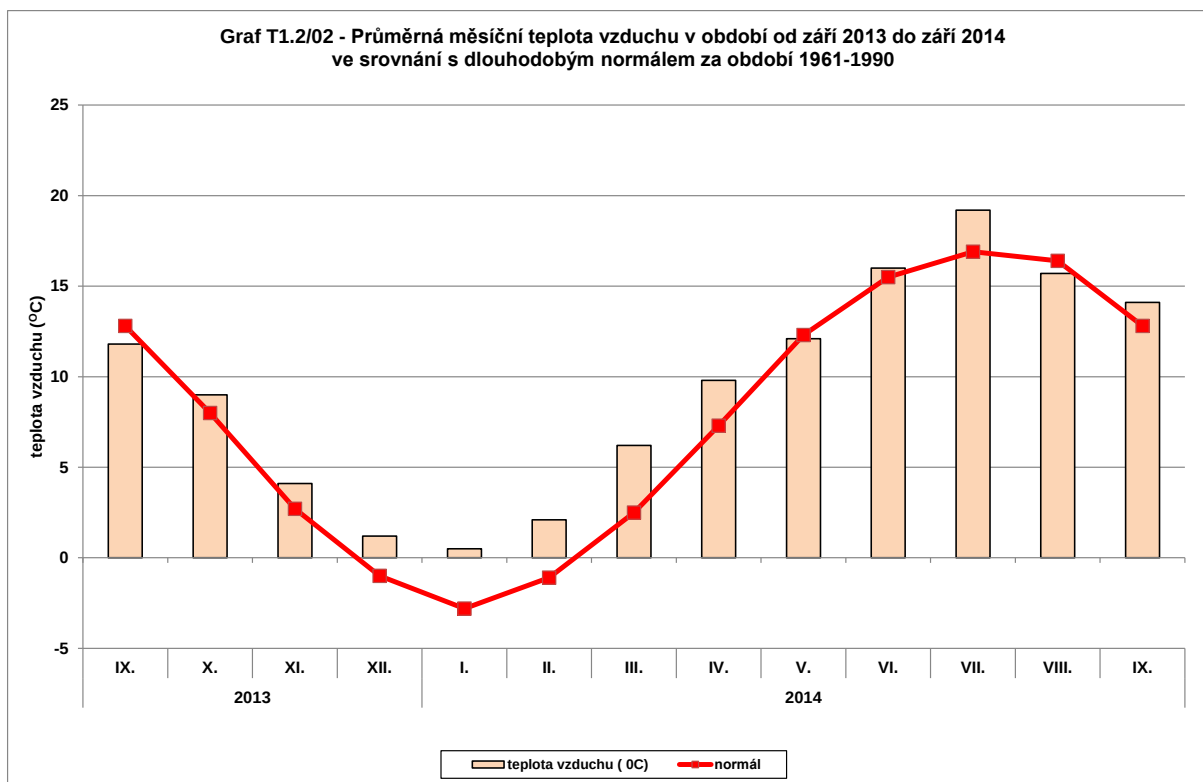
Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Teploty vzduchu v období od září 2013 do září 2014

Průměrné měsíční teploty vzduchu na území ČR v období od září 2013 do září 2014 kolísaly kolem hodnot normálu. Teplotně nadnormální až silně nadnormální byly měsíce v období od listopadu 2013 do dubna 2014, nadnormálně teplý byl i červenec 2014. Podnormální měsíční teplota byla zaznamenána pouze v září 2013.

V průběhu zimní sezony 2013-2014 mělo počasí teplý a suchý charakter. Prosinec a leden byly v porovnání s normálem teplotně nadnormální. Únor, jehož průměrná teplota 2,1 °C byla o 3,2 °C vyšší než normál, byl teplotně silně nadnormální. Mezi teplotně silně nadnormální měsíce se řadí i březen s průměrnou teplotou vzduchu 6,2 °C (3,7 °C nad normálem) a duben s průměrnou teplotou 9,8 °C (2,5 °C nad normálem). Měsíce květen a červen byly jako celek teplotně normální, v průběhu obou měsíců se střídala teplejší a chladnější období. V průběhu velmi teplého období na konci první a na začátku druhé červnové dekády vystoupily denní maximální teploty vzduchu nad 30 °C téměř na celém území ČR. Teplotně silně nadnormální byl červenec, průměrná měsíční teplota 19,2 °C byla o 2,3 °C vyšší než dlouhodobý průměr 1961-1990. V průběhu téměř celého měsíce se průměrné denní teploty pohybovaly nad dlouhodobým průměrem, nejvyšší naměřená maximální teplota dosáhla 20. července hodnoty 36,3 °C na stanici Praha-Karlov. Po teplotně podnormálním srpnu následovalo teplotně nadnormální září.

Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Průběh počasí byl pro rostlinnou výrobu příznivý a umožnil dosažení rekordních výnosů většiny plodin. Zimní deficit srážek byl na většině území kompenzován nadprůměrnými květnovými srážkami. Škody na pojištěných plodinách způsobené nepříznivými projevy počasí, zejména krupobitím, ale i vyzimováním a jarními mrazy, byly v roce 2014 nižší než v roce 2013 (viz kap. 6.4).

1.3 Podnikatelské prostředí

Podnikatelské prostředí je utvářeno cenami vstupů a výstupů ovlivňovanými inflací, kurzem koruny, dále vývojem zahraničního obchodu, daňovým zatížením včetně daňových úlev, dostupností úvěrů a mírou podnikatelského rizika. Významnou roli hraje i množství a kvalita právních předpisů, vymahatelnost práva a rozměr korupce. V roce 2014 měly na vybrané zemědělské a potravinářské producenty negativní dopad ruské sankce na dovoz vybraných potravin z EU zavedené od srpna 2014. Pro zemědělské podnikatele má rozhodující význam úroveň unijních i národních podpor.

Vliv cenového vývoje na agrární trh a podnikatelské prostředí

Celkový index cen vstupů do zemědělství v roce 2014 poklesl proti předešlému roku na úroveň 98,7 %. Výrazný pokles proti roku 2013 zaznamenaly zejména ceny krmiv, naopak vzrostly ceny strojů a ostatních zařízení pro zemědělství a pesticidů.

Ceny zemědělských výrobců (včetně produkce ryb) v meziročním srovnání poklesly v roce 2014 na 96,3 % úrovně roku 2013. Pokles cen se týkal rostlinné výroby, kde ceny dosažené v roce 2014 představovaly 89,7 % úrovně roku 2013, naopak v živočišné výrobě ceny zemědělských výrobců v roce 2014 zaznamenaly nárůst na 104,9 % úrovně roku 2013. K nejvýraznějšímu poklesu cen došlo v roce 2014 u obilovin, naopak nejvyšší růst zaznamenaly ceny mléka (podrobněji kap. 9).

Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů se zvýšily v roce 2014 na 102,0 % úrovně předchozího roku, a tím byl jejich růst výrazně vyšší ve srovnání s celkovou mírou inflace.

Daňové zatížení a daňové úlevy

Ve srovnání s EU je česká daňová kvóta, tj. suma všech daňových příjmů státu poměřovaná k HDP, zhruba o 5 p. b. pod průměrem EU 28.

V roce 2014 došlo v rámci rezortu zemědělství ve srovnání s rokem 2013 ke zvýšení předpisu daně z příjmu právnických osob a daně z příjmu fyzických osob podávajících daňové přiznání. Předpis daně z nemovitostí se meziročně v rezortu zemědělství v roce 2014 snížil o 3,5 % a předpis daně z přidané hodnoty byl v roce 2014 více než dvojnásobný než v roce 2013. Objem vratky spotřební daně za tzv. „zelenou naftu“¹² se v roce 2014 proti roku 2013 zhruba o čtvrtinu snížil, a to v souvislosti se znovuzavedením možnosti vratky části spotřební daně za minerální oleje spotřebované v zemědělské prvovýrobě¹³ od 1. července 2014. Výše nároku na vrácení spotřební daně zahrnuté do ceny nakoupené nafty 40 % (resp. 57 % v případě nafty s nejméně 30 % podílem FAME) se v roce 2014 ve srovnání s rokem 2013 nezměnila. Vývoj zatížení zemědělských podnikatelských subjektů předepsanými daněmi v uplynulých pěti letech uvádí příl. tab. 1.3/01.

Ze specifických daňových úlev ovlivňujících ekonomiku zemědělských podniků, které se v daňovém systému dlouhodobě uplatňují, se především se jedná o:

- snížení sazby daně silniční o 25 % u vozidel určených pro činnosti výrobní povahy v rostlinné výrobě¹⁴;
- možnost vyšší odpisové sazby, kdy podniky s převážně zemědělskou a lesní výrobou mohou uplatnit u vybraných skupin strojů v prvním roce odepisování o 20 % vyšší odpisové sazby (za předpokladu, že jsou prvními odpisovateli zmiňované techniky)¹⁵.

¹² Vrácení daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu dle § 57 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.

¹³ Zákonem č. 201/2014 Sb. ze dne 10. září 2014, kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴ Podle zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční, § 6, odst. 5.

¹⁵ Podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 31, odst. 2.

Velký význam má i daňové zvýhodnění minerálních olejů s vyšším obsahem FAME, které významně zvyšuje poptávku po řepce.

Úvěrové služby

V roce 2014 se meziročně zvýšil trend alokace úvěrů do zemědělství, myslivosti a rybolovu v úhrnu o 3,5 % za všechny typů úvěrů a pohledávek za klienty. Největší tempo nárůstu vykázaly krátkodobé úvěry. Podíl dlouhodobých úvěrů, které mají převážně investiční charakter, činil 73,9 % úvěrů a pohledávek obchodních bank za klienty. Při míře inflace na úrovni 0,4 % v roce 2014 pokračovalo snižování úrokové sazby úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům. Alokaci úvěrů do zemědělství i v roce 2014 podporoval PGRLF poskytováním finančních prostředků určených na snížení úrokového zatížení v rámci investičních programů Zemědělec a Podpora nákupu půdy (podrobněji kap. 6.4).

Podnikatelské riziko a jeho eliminace

Při snižování podnikatelského rizika v zemědělství sehraává, vedle vlastních aktivit zemědělských podniků, jako jsou diverzifikace nebo investice do preventivních opatření, a státem zajišťovaného systému prevence rizik nákaz zvířat a chorob rostlin, významnou roli zemědělské pojištění. Pojištění je důležitým nástrojem snižování dopadů řady rizik v rostlinné i živočišné produkci. Přestože v roce 2014 došlo meziročně k poklesu předepsaného pojistného za pojištění plodin a hospodářských zvířat, celkový objem pojistného za zemědělské pojištění vykázaný v žádostech o dotaci z PGRLF meziročně vzrostl o 1,4 % při nárůstu v pojištění speciálních plodin a v pojištění hospodářských zvířat, avšak poklesu v pojištění ostatních plodin. Tento vývoj souvisí s tím, že došlo k poklesu objemu pojistného za nepodporované typy pojištění nebo u podniků, které nemohou podporu pojištění získat. Výměra pojištěných plodin přesáhla 1,7 mil. ha. Podpora zemědělského pojištění poskytnutá PGRLF se v roce 2014 v důsledku nárůstu pojistného zvýšila a za pojistné uhrazené v roce 2014 dosáhla výše téměř 321 miliónů Kč při průměrné sazbě 30 % z uhrazeného pojistného (podrobněji kap. 6.4).

Trh s půdou

Důležitým faktorem podnikatelského prostředí v zemědělství je fungování trhu s půdou, který je podrobněji popsán v kap. 7.2. Podíl propachtované¹⁶ zemědělské půdy na celkové obhospodařované ploše je po Slovensku v českém zemědělství nejvyšší ze všech zemí EU. Celkově činil podíl propachtované půdy v roce 2014 necelých 74 %¹⁷ a dlouhodobě (od

¹⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zavedl s účinností od 1. 1. 2014 pojem zemědělský pacht.

¹⁷ Odhad na základě údajů ČSÚ ze Strukturálních výsledků za zemědělství a trendu zvyšování podílu vlastní půdy v letech 2000-2013.

počátku transformace) klesá, zatímco podíl vlastní obhospodařované půdy narůstá. Prodejní ceny zemědělské půdy i pachtovné za zemědělskou půdu v ČR v roce 2014 dále rostly, ve srovnání se státy EU 15 jsou však stále na výrazně nižší úrovni. Pachtovné za zemědělskou půdu vzrostlo v roce 2014 výrazněji než ceny zemědělské půdy a dle odborného odhadu jeho průměrná výše dosáhla 2 000 Kč při poměrně vysoké variabilitě v závislosti na charakteristikách pronajímaného pozemku a době uzavření pachtovní (nájemní) smlouvy.

Administrativní zátěž

Odstraňování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže je jednou z hlavních priorit činnosti rezortu MZe i přesto, že je gestorem cca 40 % veškerých předpisů Evropské unie (několik stovek směrnic EU a několik desítek tisíc nařízení a rozhodnutí EU), které v některých případech obsahují prvky regulace a byrokratické zátěže, ale které je nutné, s ohledem na závazky vyplývající z členství ČR v EU, implementovat do našeho právního řádu.

MZe se na procesech odstraňování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže aktivně podílelo spoluprací s Úřadem vlády – oddělením pro koordinaci procesu RIA tím, že u naprosté většiny legislativních návrhů postupovalo při jejich projednávání v legislativním procesu podle usnesení vlády ze dne 14. prosince 2011 č. 922 o Obecných zásadách pro hodnocení dopadů regulace (RIA) a o změně Legislativních pravidel vlády a Jednacího řádu vlády, ve znění usnesení vlády ze dne 8. ledna 2014 č. 26.

MZe rovněž spolupracovalo v oblasti odstraňování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže s Ministerstvem průmyslu a obchodu v souladu s usnesením vlády ze dne 9. srpna 2013 č. 595 ke Zprávě o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do 31. prosince 2012 a k Závěrečné zprávě o stavu provedeného měření a přeměření administrativní zátěže podnikatelů a v souladu s usnesením vlády č. 543 ze dne 9. července 2014 ke Zprávě o pokroku ve snižování administrativní zátěže podnikatelů za rok 2013.

Dále MZe odstraňuje nadbytečnou regulaci a byrokratickou zátěž tím, že legislativní návrhy v rámci mezirezortního připomínkového řízení postupuje k diskusi odborné a zájmové veřejnosti.

Při MZe pracuje Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství, která byla zřízena ministrem zemědělství ve snaze snížit administrativní náročnost různých opatření uplatňovaných a využívaných v rezortu MZe. Členy komise jmenuje ministr zemědělství a z nich jmenuje předsedu Antibyrokratické komise. Členové Antibyrokratické komise prostřednictvím organizací, které zastupují, a prostřednictvím zemědělské veřejnosti vyhledávají případy zbytečné administrativní zátěže, tuto evidují a předkládají k projednání Antibyrokratické komisi.

1.4 Důležitá opatření a rozhodnutí orgánů ČR a EU

1.4.1 Nejvýznamnější legislativní opatření připravovaná MZe v roce 2014

V roce 2014 bylo Parlamentem ČR, vládou a Ministerstvem zemědělství projednáno a schváleno několik desítek právních předpisů týkajících se bezprostředně zemědělství, mnoho jiných bylo zpracováváno v různých stupních legislativního procesu, např. ve stadiu návrhu zákona, návrhu nařízení vlády nebo návrhu vyhlášky. Naprostá většina z těchto legislativních opatření ve vztahu k agrárnímu sektoru byla v roce 2014 předkládána s cílem implementace předpisů Evropské unie.

Nejvýznamnější změnou právní úpravy v roce 2014 v oblasti agrárního sektoru bylo přijetí zákona č. 139/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči. Jedná se o největší reformu potravinového práva za poslední dekádu. Tato novela obsahuje zejména změny, které se týkají především rozdělení gescí rezortů zemědělství a zdravotnictví a kompetencí dozorových orgánů. Cílem je kontrola plnění požadavků potravinového práva tak, aby byla primárně zajištěna ochrana zdraví konečného spotřebitele. Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Státní veterinární správa a orgány ochrany veřejného zdraví budou v souladu s požadavky kontrolního řádu vzájemně spolupracovat a koordinovat své kontroly tak, aby předcházely vzniku nové administrativní zátěže.

Další významné změny proběhly, při plnění závazků České republiky vyplývajících z členství v Evropské unii, přijetím následujících právních předpisů:

- Zákon č. 138/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, který přímo navazuje na přijatou změnu zákona o potravinách a tabákových výrobcích a zejména doplňuje kompetence státní dozorové instituce a zpřisňuje sankce za porušení předpisů v oblasti dozoru nad potravinami a tabákovými výrobky. Cílem je posílení ochrany spotřebitelů prostřednictvím zpřísnění sankčních postihů nepoctivých výrobců a prodejců.
- Zákon č. 179/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, který umožní žadatelům o zemědělské dotace čerpání dotací Společné zemědělské politiky EU do roku 2020 v řádu desítek mld. Kč ročně. Současně dochází na základě aplikační praxe k usnadnění čerpání dotací zjednodušením jednotlivých úředních postupů.

Dále došlo k přijetí vyhlášky č. 202/2014 Sb., o způsobu výpočtu nároku na vrácení daně z minerálních olejů zaplacené v cenách některých minerálních olejů spotřebovaných v zemědělské prvovýrobě a způsobu a podmínkách vedení dokladů a evidence s nimi souvisejícími, která v návaznosti na přijatou změnu zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, umožní vrácení spotřební daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu obdobně jako v ostatních okolních členských státech EU.

V roce 2014 rovněž ve velké intenzitě probíhal proces přípravy a schválení desítek prováděcích právních předpisů, a to ve formě nařízení vlády, zejména dotačního charakteru v působnosti SZIF, a vyhlášek zejména k provedení většiny z výše uvedených zákonů, a o tyto právní předpisy byl náš právní řád významně rozšířen.

Podrobný přehled legislativních opatření je uveden v příloze P1.

1.4.2 Důležitá rozhodnutí a právní akty orgánů EU v roce 2014

Z hlediska obsahového, poté co byl v roce 2013 přijat „legislativní balíček“ základních nařízení pro fungování Společné zemědělské politiky, se legislativní činnost v této oblasti v roce 2014 soustředila především na přijímání prováděcích aktů, které přispívají k aplikaci nařízení v rámci „balíčku“ v jednotlivých členských státech. Pro oblast přímých plateb (nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013) tak byla přijata nařízení Komise v přenesené pravomoci, související např. s režimy plateb a platbami na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. Pro oblast tzv. horizontálního nařízení (nařízení EP a Rady (EU) č. 1306/2013) byla přijata řada nařízení Komise v přenesené pravomoci, resp. prováděcích nařízení, která např. upřesňují podmínky pro integrovaný administrativní a kontrolní systém, podmínky pro zamítnutí nebo odnětí plateb či správní sankce uplatňované na přímé platby, zpřesňují výdaje na veřejnou intervenci, pokud jde o platební agentury a další subjekty, nebo se týkají finančního řízení, schvalování účetní závěrky, transparentnosti či použití eura. V rámci společné organizace trhu (nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013) byla přijata nařízení Komise v přenesené pravomoci týkající se odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, projektu Ovoce a zelenina do škol a také nařízení související s programy podpory v odvětví vína. Oblast rozvoje venkova (nařízení EP a Rady (EU) č. 1305/2013) byla upřesněna a doplněna nařízeními Komise v přenesené pravomoci, resp. prováděcími nařízeními, která se týkají zejména úpravy podpory v rámci EZFRV a fungování Evropské sítě pro rozvoj venkova a sítě Evropského inovačního partnerství. Upravena byla také oblast prováděcích kontrol IACS, společného rámce pro monitoring a hodnocení SZP a otázky související s finančním řízením a kontrolou. V oblasti tržních řádů pak byla přijata nařízení, týkající se celních kvót, resp. množstevních omezení pro vývoz komodit cukru a izoglukózy. V sektoru vína, vinohradnictví a vinařství bylo přijato nařízení EP a Rady (EU) č. 251/2014 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení aromatizovaných vinných výrobků a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1601/91. V rámci oblasti propagace zemědělských produktů bylo přijato nařízení EP a Rady (EU) č. 1144/2014 o informačních a propagačních opatřeních na podporu zemědělských produktů na vnitřním trhu a ve třetích zemích a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 3/2008. V případě ekologického zemědělství bylo přijato nařízení EP a Rady (EU) č. 511/2014 o opatřeních pro dodržování pravidel, která vyplývají z Nagojského protokolu o přístupu ke genetickým zdrojům a spravedlivém a rovnocenném sdílení přínosů plynoucích

z jejich využívání, ze strany uživatelů v Unii. V návaznosti na ukončenou revizi pravidel pro poskytování veřejných podpor Evropská komise na konci června 2014 završila proces modernizace veřejných podpor zveřejněním balíčku nových předpisů v Úředním věstníku EU. Nová pravidla vstoupila v platnost 1. července 2014 a budou platit do 31. prosince 2020. Jedná se o následující předpisy k poskytování veřejných podpor dotýkající se oblasti zemědělství (včetně zpracování zemědělských výrobků a jejich uvádění na trh), lesnictví a rozvoje venkova: nařízení Komise (EU) č. 702/2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie prohlašují určité kategorie podpory v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech za slučitelné s vnitřním trhem; Pokyny Evropské unie ke státní podpoře v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech na období 2014 až 2020; nařízení Komise (EU) č. 651/2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem. Co se týče odvětví rybolovu a akvakultury, bylo rovněž přijato nové nařízení k podpoře de minimis, a to nařízení Komise (EU) č. 717/2014 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis v odvětví rybolovu a akvakultury, kde zůstal zachován strop maximální možné podpory ve stejné výši jako v předchozím období. Evropská komise následně doplnila balíček nařízení k blokovým výjimkám o nařízení Komise (EU) č. 1388/2014, kterým se určité kategorie podpory pro podniky působící v oblasti produkce, zpracování a uvádění produktů rybolovu a akvakultury na trh prohlašují za slučitelné s vnitřním trhem podle článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie.

V oblasti potravin a ochrany spotřebitele byla nově právně upravena oblast tabáku (Směrnice EP a Rady 2014/40/EU o sblížování právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků a o zrušení směrnice 2001/37/ES) a oblast medu (Směrnice EP a Rady 2014/63/EU, kterou se mění směrnice Rady 2001/110/ES o medu). V roce 2014 bylo také např. novelizováno nařízení EP a Rady (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, přijato bylo rovněž prováděcí nařízení Komise (EU) č. 828/2014 o požadavcích na poskytování informací o nepřítomnosti či sníženém obsahu lepku v potravinách spotřebitelům. Také prostřednictvím prováděcích nařízení Komise byly do rejstříku CHZO zapsány Hořické trubičky (č. 227/2014), Lomnické suchary (č. 326/2014) a Třeboňský kapr (č. 57/2014).

V oblasti veterinární bylo přijato z hlediska horizontálního dopadu důležité nařízení EP a Rady, kterým se stanoví pravidla pro řízení výdajů v oblasti potravinového řetězce, zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin a rozmnožovacího materiálu rostlin, kterým se mění směrnice Rady 98/56/ES, 2000/29/ES a 2008/90/ES, nařízení (ES) č. 178/2002, (ES) č. 882/2004 a (ES) č. 396/2005, směrnice 2009/128/ES a nařízení (ES) č. 1107/2009 a kterým se zrušují rozhodnutí Rady 66/399/EHS, 76/894/EHS a 2009/470/ES,

kteřé především stanovuje a určuje míru spolufinancování a uznatelné náklady, včetně postupů pro přiznání finanční podpory ze strany EU. Dále bylo přijato nařízení Komise (EU) č. 216/2014 a prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1114/2014, kterými se mění nařízení (ES) č. 2075/2005, kterým se stanoví zvláštní předpisy pro úřední kontroly trichinel v mase, nařízení Komise (EU) č. 217/2014, kterým se mění nařízení (ES) č. 2073/2005, pokud jde o salmonelu u jatečně upravených těl prasat, nařízení Komise (EU) č. 218/2014, kterým se mění přílohy nařízení EP a Rady (ES) č. 853/2004 a (ES) č. 854/2004 a nařízení Komise (ES) č. 2074/2005, nařízení Komise (EU) č. 219/2014, kterým se mění příloha I nařízení EP a Rady (ES) č. 854/2004, pokud jde o zvláštní požadavky na prohlídky po porážce prasat domácích, nařízení Komise (EU) č. 633/2014, kterým se mění příloha III nařízení EP a Rady (ES) č. 853/2004 a příloha I nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 854/2004, pokud jde o zvláštní požadavky na nakládání s velkou volně žijící zvěří a na prohlídku po porážení volně žijící zvěře, nařízení Komise (EU) č. 592/2014, kterým se mění nařízení (EU) č. 142/2011, pokud jde o používání vedlejších produktů živočišného původu a získaných produktů jako paliva ve spalovacích zařízeních, prováděcí nařízení Komise (EU) č. 846/2014, kterým se mění příloha D směrnice Rady 92/65/EHS, pokud jde o podmínky pro dárcovská zvířata z čeledi koňovitých, nařízení Komise (EU) č. 1137/2014, kterým se mění příloha III nařízení EP a Rady (ES) č. 853/2004, pokud jde o zpracování některých drobů ze zvířat určených k lidské spotřebě, nařízení Komise (EU) č. 1148/2014, kterým se mění přílohy II, VII, VIII, IX a X nařízení EP a Rady (ES) č. 999/2001 o stanovení pravidel pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií, prováděcí rozhodnutí Komise 2014/92/EU o změně přílohy II rozhodnutí 97/794/ES, kterým se stanoví některá prováděcí pravidla ke směrnici Rady 91/496/EHS, pokud jde o veterinární kontroly živých zvířat dovážených ze třetích zemí a prováděcí rozhodnutí Komise 2014/709/EU o veterinárních opatřeních pro tlumení afrického moru prasat v některých členských státech a o zrušení prováděcího rozhodnutí 2014/178/EU.

V oblasti fytosanitární byl přijat důležitý horizontální předpis (pozn.: týká se oblasti potravinového řetězce, zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin a rozmnožovacího materiálu rostlin) – nařízení EP a Rady (EU) č. 652/2014, kterým se stanoví pravidla pro řízení výdajů v oblasti potravinového řetězce, zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin a rozmnožovacího materiálu rostlin, kterým se mění směrnice Rady 98/56/ES, 2000/29/ES a 2008/90/ES, nařízení EP a Rady (ES) č. 178/2002, (ES) č. 882/2004 a (ES) č. 396/2005, směrnice EP a Rady 2009/128/ES a nařízení EP a Rady (ES) č. 1107/2009 a kterým se zrušují rozhodnutí Rady 66/399/EHS, 76/894/EHS a 2009/470/ES. V oblasti rozmnožovacího materiálu/osiva a sadby/odrůdy byl přijat balíček směrnic, který souvisí se směrnicí k uvádění rozmnožovacího materiálu ovocných rostlin a ovocných rostlin určených k produkci ovoce na trh a který aktualizuje a harmonizuje uceleně režim nastavený směrnicemi z roku 1993. Jedná se o prováděcí směrnici Komise 2014/96/EU o požadavcích

na označování, uzavírání a balení rozmnožovacího materiálu ovocných rostlin a ovocných rostlin určených k produkci ovoce, spadajících do oblasti působnosti směrnice Rady 2008/90/ES, prováděcí směrnici Komise 2014/97/EU, kterou se provádí směrnice Rady 2008/90/ES, pokud jde o registraci dodavatelů a odrůd a společný seznam odrůd a o prováděcí směrnici Komise 2014/98/EU, kterou se provádí směrnice Rady 2008/90/ES, pokud jde o zvláštní požadavky na rody a druhy ovocných rostlin uvedených v příloze I uvedené směrnice, zvláštní požadavky na dodavatele a podrobná pravidla pro úřední inspekce. Dále byla přijata prováděcí směrnice Komise 2014/20/EU o vymezení tříd Unie pro základní a certifikovanou sadbu brambor a o podmínkách a označování těchto tříd a prováděcí směrnice Komise 2014/21/EU o minimálních podmínkách a třídách Unie pro sadbu brambor předcházející základní sadbě brambor. V oblasti zdraví rostlin/ochrana rostlin proti škodlivým organismům byla přijata řada rozhodnutí týkajících se mimořádných opatření proti určitým škodlivým organismům, v případě přípravků na ochranu rostlin pak bylo přijato několik desítek nařízení, která se týkají povolení účinných látek, resp. doplňují požadavky na údaje o účinných látkách a přípravcích na ochranu rostlin pro účely schvalování či obnovení schválení k zajištění jednotného a harmonizovaného přístupu k posuzování těchto údajů (nařízení Komise č. 1136/2014, kterým se mění nařízení (EU) č. 283/2013, pokud jde o přechodná opatření použitelná na postupy týkající se přípravků na ochranu rostlin).

V oblasti Společné rybářské politiky bylo přijato nařízení EP a Rady (EU) č. 508/2014 o Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 2328/2003, (ES) č. 861/2006, (ES) č. 1198/2006 a (ES) č. 791/2007 a nařízení EP a Rady (EU) č. 1255/2011.

2 PODPORY AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA

V rámci programu PRV celková suma vyplacená v roce 2014 činila 12,6 mld. Kč, což bylo o 13,5 % více než v roce 2013. Tento rok připadalo 16,6 % vyplacených prostředků na osu I, 59,0 % na osu II a 16,9 % na osu III. Za víceleté závazky z obdobných opatření předchozích programových dokumentů (HRDP) bylo vynaloženo 0,004 mil. Kč.

V rámci SAPS byl na rok 2014 pro ČR celkový příjem plateb ze zdrojů EU určen ve výši 773,75 mil. €, což představovalo celkovou nárokovou částku 21 278 mil. Kč. Na hektar z. p. byla stanovena suma 5 997 Kč. Mezi přímé platby i nadále kromě SAPS patřily oddělená platba za cukr, oddělená platba za rajčata a zvláštní podpory podle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009 a nařízení vlády č. 60/2012 Sb., směřované na citlivé sektory (brambory pro výrobu škrobu, chmel, telata masného typu a bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech, krávy chované v systému s tržní produkcí mléka). Zároveň v ČR mohly v roce 2014 zemědělské podniky žádat o přechodnou vnitrostátní podporu (PVP) hrazenou z národních zdrojů. V jejím rámci mohli žadatelé získat dotace na chmel, brambory pro výrobu škrobu, přežvýkavce, na chov ovcí, koz, chov krav na maso a na zemědělskou půdu. Objem finančních prostředků pro tento typ podpory byl pro rok 2014 vyčleněn ve výši zhruba 849 mil. Kč, z toho rozhodující podíl (77 %) připadl na zemědělskou půdu. V roce 2014 nebude při vyplácení PVP uplatňována modulace. Největší skupinu podpor představovaly dotační programy poskytované na základě Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2014 (totéž pro rok 2013). Největší skupinu podpor představovaly ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů. Jednalo se zejména o podpory

vyplacené z nákazového fondu, úvěrové výpomoci a dále o výdaje na tzv. obecné služby (tj. výzkum, servisní činnosti, programy MŽP, pozemkové úpravy a další). Další významnou skupinu podpor tvořily podpory poskytované prostřednictvím PGRLF (dotace úroků z úvěrů) především v rámci jeho investičních programů. PGRLF rovněž poskytl značnou pomoc z programu „Podpora pojištění“. Od roku 2013 je rovněž poskytována podpora nákupu půdy.

2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

2.1.1 Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013

Program rozvoje venkova na období 2007-2013 (PRV) umožňoval čerpání prostředků pro zemědělství a venkov z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Celková částka přidělených prostředků z EAFRD byla přibližně 2,8 mld. €, což spolu s příspěvkem ze státního rozpočtu ČR představovalo na celé sedmileté období částku 3,7 mld. €.

Cílem PRV je zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů zemědělského hospodaření, ochrana přírody a rozvoj kvality života na venkově. K realizaci těchto cílů byla připravena opatření v rámci 4 os. V roce 2014 byly vypláceny podpory jak na základě žádostí zaregistrovaných v roce 2014, tak na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Přehled opatření PRV podle os a čerpání prostředků na tato opatření za rok 2013 a 2014 je uveden v tab. T2.1/01. Mimo podpor v rámci opatření PRV byly v roce 2013 a 2014 hrazeny víceleté závazky z obdobných opatření předchozích programových dokumentů (HRDP). Celkové prostředky PRV zahrnují i spolufinancování ze státního rozpočtu.

Nový programový dokument PRV 2014-2020 byl poprvé oficiálně zaslán Evropské komisi 16. 7. 2014, poté co byl schválen vládou dne 9. července 2014. Po zaslání připomínek Evropské komise oficiální cestou probíhalo intenzivní projednávání a vypořádávání připomínek, které pokračovalo až do začátku roku 2015.

T2.1/01 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV¹⁾ (mil. Kč)

Opatření	Název	2013			2014		
		celkem	z toho		celkem	z toho	
			ČR	EU		ČR	EU
Osa I							
I.1.1	Modernizace zemědělských podniků	373	93	280	608	152	456
I.1.2	Investice do lesů	327	82	245	212	53	159
I.1.3	Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům	435	109	326	473	119	354
I.1.4	Pozemkové úpravy	119	30	89	553	138	415
I.3.1	Další odborné vzdělávání a informační činnost	40	10	30	39	10	29
I.3.2	Zahájení činnosti mladých zemědělců	55	14	41	25	6	19
I.3.3	Předčasné ukončení zemědělské činnosti	113	28	85	111	28	83
I.3.4	Využívání poradenských služeb	59	15	44	57	14	43
Celkem PRV - osa I		1 521	381	1 140	2 078	520	1 558
Osa II ²⁾							
II.1.1	Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA)	1 995	399	1 596	2 959	592	2 367
II.1.2	Platby v rámci NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES	14	3	11	13	3	10
II.1.3	Agroenvironmentální opatření celkem, z toho:	4 376	875	3 501	4 306	913	3 392
	Ekologické zemědělství. NV č. 79/2007 Sb.	1 256	251	1 005	1 239	262	977
	- z toho PRV 2014-20	x	x	x	282	71	211
	Ošetřování travních porostů. NV č. 79/2007	2 121	424	1 697	2 094	436	1 658
	- z toho PRV 2014-20	x	x	x	348	82	266
	Zatrávňování orné půdy. NV č. 79/2007	349	70	279	330	68	262
	- z toho PRV 2014-20	x	x	x	42	12	30
	Pěstování mezplodin	215	43	172	212	53	159
	- z toho PRV 2014-20	x	x	x	211	53	158
	Biopásy	28	6	22	28	7	21
	- z toho PRV 2014-20	x	x	x	26	7	19
	Podmáčené louky	16	3	13	17	4	13
	- z toho PRV 2014-20	x	x	x	3	2	1
	Plaťi lokality	56	11	45	54	11	43
	- z toho PRV 2014-20	x	x	x	10	3	7
	Integrované systémy pěstování	335	67	268	332	72	260
	- z toho PRV 2014-20	x	x	x	115	29	86
II.2.1	Zalesňování zemědělské půdy	58	12	46	50	10	40
II.2.2	Platby v rámci Natura 2000 v lesích	0	0	0	2	0	2
II.2.3	Lesnicko-environmentální platby	1	0	1	0	0	0
II.2.4	Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů	53	11	42	71	14	57
Celkem PRV - osa II		6 498	1 300	5 197	7 401	1 533	5 869
Osa III							
III.1.1	Diverzifikace činností nezemědělské povahy	504	126	378	272	68	204
III.1.2	Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	249	62	187	361	90	271
III.1.3	Podpora cestovního ruchu	265	66	199	220	55	165
III.2.1	Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby	749	187	562	993	248	745
III.2.2	Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova	359	90	269	255	64	191
III.3.1	Vzdělávání a informace	0	0	0	0	0	0
III.4.1	Získávání dovedností, animace a provádění	0	0	0	16	4	12
Celkem PRV - osa III		2 126	531	1 595	2 117	529	1 588
Osa IV							
IV.1.1	Místní akční skupina	124	25	99	79	16	63
IV.1.2	Realizace místní rozvojové strategie	624	125	499	730	146	584
IV.2.1	Realizace projektů spolupráce	65	13	52	62	12	50
Celkem PRV - osa IV		813	163	650	871	174	697
Osa V							
	Technická pomoc	60	15	45	56	14	42
Celkem PRV		11 018	2 390	8 627	12 523	2 770	9 754

1) Směnný kurz v roce 2013 - 25,218 Kč/€ a v roce 2014 - 27,481 Kč/€ stanovený pro LFA, AEO, ZZP, LEO, Natura 2000 v lesích.

2) Předmět podpory a výše plateb v ose II viz příl. tab. 2.1/01.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

T2.1/02 - Podpory v rámci programu HRDP^{1), 2), 3)} hrazené od roku 2008 z PRV (mil. Kč)

Účel	2013			2014		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	37,0	9,0	28,0	33,0	8,0	25,0
Zakládání skupin výrobců	3,0	1,0	2,0	1,5	0,5	1,0
Lesnictví	12,0	2,0	10,0	3,0	1,0	2,0
Ošetřování travních porostů				0,024	0,006	0,018
PRV 2007-2013	x	x	x	0,020	0,005	0,015
PRV 2014-2020	x	x	x	0,004	0,001	0,003
Zatravnění	0,015	0,003	0,012	0	0	0
Ptačí lokality	0,003	0,001	0,002	0	0	0
Celkem HRDP	52	12	40	37	9	28

1) Údaje k 31. 12. 2014, nízké hodnoty v řádech tisíců Kč - hodnota 0.

2) Dotace vyplacené v příslušném kalendářním roce na žádosti, podané i v letech předcházejících.

3) Předmět podpor a výše plateb viz příl. tab. 2.1/02.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Osa I je zaměřena na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení rozvoje podnikání v zemědělské výrobě a v navazujícím potravinářství. V roce 2014 bylo prostřednictvím osy I vyplaceno 16,6 % celkových prostředků PRV ze zdrojů EAFRD.

Cílem osy II je zvýšení biologické rozmanitosti, ochrana vod a půdy a zmírnění dopadů klimatických změn. Z celkového objemu finančních prostředků vyplacených z PRV ze zdrojů EAFRD bylo na jejich splnění v roce 2014 použito 59 %. Většina opatření osy II je vázána na podmínky kontroly podmíněnosti (viz kap. 2.2). Pokračující opatření Horizontálního plánu rozvoje venkova (HRDP) z období 2004-2006, hrazená od roku 2008 ze zdrojů PRV, jsou uvedena v tab. T2.1/02¹⁸. Vzhledem k přelomu mezi novým a starým programovým obdobím byla část opatření v této ose částečně financována z rozpočtu nového PRV 2014-2020 (viz tab. T2.1/01 a T2.1/02).

Osa III, týkající se zlepšování kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace aktivit venkova, je zaměřena na tvorbu pracovních příležitostí a podporu využívání obnovitelných zdrojů energie, na růst kvality života na venkově a na vzdělávání. Na osu III bylo využito 16,9 % z celkových vyplacených prostředků EAFRD.

Osa IV – LEADER je osou metodickou, při které je uplatňován princip „zdola-nahoru“. Realizovány jsou dílčí projekty vybrané především k realizaci strategického plánu LEADER na území vybrané místní akční skupiny.

V rámci osy V jsou poskytovány podpory na zajištění činností souvisejících s přípravou, řízením, monitoringem, hodnocením, šířením informací a kontrolními činnostmi ve vztahu k realizaci PRV a další akce v rámci zřízení a provozu Celostátní sítě pro venkov.

Celkem bylo v roce 2014 na opatření programů HRDP a PRV vynaloženo 12,6 mld. Kč, což je o 13,5 % více vyplacených finančních prostředků oproti roku 2013.

¹⁸ Financování opatření z HRDP bylo ukončeno v roce 2008. V roce 2014 byly v rámci HRDP proplaceny dobíhající víceleté závazky ze zdrojů PRV.

2.1.2 Operační program Rybářství

Operační program Rybářství na období 2007-2013

Operační program Rybářství na období 2007-2013 (dále jen OP Rybářství) jako střednědobý programový dokument¹⁹ podporuje rybářství z Evropského rybářského fondu (EFF) za účelem prosazování cílů Společné rybářské politiky. Tento Program byl rozčleněn do třech prioritních os 2, 3 a 5 a pokrýval oblasti, na které se vztahuje cíl „Konvergence“, tzn. celé území České republiky, vyjma hlavního města Prahy. Jednotlivá opatření OP Rybářství 2007-2013 byla zaměřena na posílení konkurenceschopnosti, na udržení stávající produkce ryb a zachování současné úrovně zaměstnanosti v odvětví rybářství. Cílem Programu bylo směřování podpor v tomto sektoru tak, aby opatření realizovaná podle nařízení o EFF přispěla k dosažení obecných cílů stanovených v čl. 33 Smlouvy o Evropském společenství (čl. 39 Smlouvy o fungování EU) a cílů definovaných jako součást Společné rybářské politiky (SRP). Na celé programové období 2007-2013 byly České republice vyčleněny finanční prostředky v celkové výši 36,1 mil. € (75 % z fondu EFF a 25 % z národních veřejných zdrojů).

Prostřednictvím OP Rybářství bylo v ČR podporováno udržení stávající produkce sladkovodních ryb, modernizace a rozšíření zpracovatelských kapacit za účelem zvýšit přidanou hodnotu výrobků a zefektivnit výrobu podniků. Podpory byly rovněž zaměřeny na odstranění vlivu činnosti tohoto odvětví na životní prostředí, na podporu produkčních metod šetrných k životnímu prostředí, na ověřování výsledků aplikovaného výzkumu a na zavádění nových technologií do rybářských podniků v rámci pilotních projektů. Část prostředků byla určena na odborné vzdělávací aktivity v odvětví rybářství.

V roce 2014 byla spuštěna poslední dvě kola (tj. devatenácté a dvacáté) příjmu žádostí o dotaci z tohoto programu. Devatenácté kolo bylo otevřeno v březnu 2014 a bylo zaměřeno na podporu projektů v rámci Opatření na ochranu a rozvoj vodních živočichů a rostlin, záměr b) vysazování úhoře říčního. Všechna opatření v rámci posledního dvacátého kola, které bylo spuštěno v září 2014, byla zaměřena na podporu projektů, které přispějí k posílení konkurenceschopnosti rybářského odvětví.

V roce 2014 dosáhl objem čerpání finančních prostředků z OP Rybářství částku 77,8 mil. Kč, z toho 64 % bylo využito v rámci prioritní osy 2, a to především v rámci Opatření 2.1. Podíl prioritní osy 3 z celkového objemu proplacených prostředků představoval 32 %. Mírně převažoval zájem o Opatření 3.2. zaměřené na ochranu a rozvoj vodních živočichů a rostlin.

¹⁹ OP Rybářství byl vypracován na základě nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 o EFF a nařízení Komise (ES) č. 498/2007, kterým se stanovují prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 o EFF a byl EK schválen 11. 12. 2007.

Za období trvání OP Rybářství, tj. 2007-2014 byly v ČR podpořeny projekty v oblasti akvakultury v celkové částce 692,5 mil. Kč. Největší zájem žadatelů byl o prioritní osu 2, ze které bylo čerpáno téměř 60 % prostředků (tj. 414,5 mil. Kč), z toho dominantní objem prostředků připadl na Opatření 2.1. cílené na podporu produktivních investic do akvakultury. V rámci prioritní osy 3, kam v roce 2014 směřovalo více než 37 % (tj. 258,1 mil. Kč) z celkového objemu prostředků, byl největší zájem o Opatření 3.3. zaměřené na Podporu a rozvoj nových trhů a propagační kampaně.

T2.1/03 - Přehled čerpání finančních prostředků¹⁾ z OP Rybářství (mil. Kč)

Priorita/Opatření	2013			2014			2007-2014		
	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem
2.1. Opatření pro produktivní investice do akvakultury	32,23	10,74	42,97	35,36	11,79	47,15	284,33	94,78	379,11
2.2. Opatření na ochranu životního prostředí	0,10	0,03	0,13	0,00	0,00	0,00	0,42	0,14	0,57
2.3. Opatření v oblasti zdraví zvířat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.4. Investice do zpracování a uvádění na trh	0,47	0,16	0,63	1,97	0,66	2,62	26,18	8,73	34,91
Celkem prioritní osa 2	32,80	10,93	43,73	37,33	12,44	49,77	310,93	103,64	414,58
3.1. Společné činnosti	5,70	1,90	7,60	4,41	1,47	5,88	14,58	4,86	19,43
3.2. Opatření na ochranu a rozvoj vodních živočichů a rostlin	7,10	2,37	9,46	6,65	2,22	8,87	32,05	10,68	42,74
3.3. Podpora a rozvoj nových trhů a propagační kampaně	0,83	0,28	1,10	3,83	1,28	5,11	120,38	40,13	160,51
3.4. Pilotní projekty	7,25	2,42	9,66	3,72	1,24	4,97	26,51	8,84	35,35
Celkem prioritní osa 3	20,87	6,96	27,83	18,62	6,21	24,83	193,53	64,51	258,04
Prioritní osa 5: Technická pomoc	4,33	1,44	5,77	2,47	0,82	3,29	14,91	4,97	19,88
OPERAČNÍ PROGRAM CELKEM	58,00	19,33	77,33	58,42	19,47	77,89	519,37	173,12	692,49

1) Čerpání finančních prostředků = předfinancované výdaje, tj. proplacené příjemcům.

Pramen: MZE

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Operační program Rybářství na období 2014-2020

Období let 2014-2020 bude v EU odvětví akvakultury výrazně ovlivněno uplatňováním principů Společné rybářské politiky důsledně vycházející z klíčového strategického dokumentu Evropské unie EVROPA 2020 postaveného na účinnějším využití veškerých zdrojů, inovací a výsledků vědy a výzkumu a lidských zdrojů.

V České republice byl na základě těchto principů zpracován Operační program Rybářství na období 2014-2020 (dále jen OP Rybářství), který je nástrojem čerpání podpory z ENRF²⁰ a naplňuje priority Unie v oblasti udržitelného rozvoje akvakultury (priorita Unie 2 Podpora environmentálně udržitelné, inovativní a konkurenceschopné akvakultury založené na znalostech a účinně využívající zdroje, priorita Unie 3 Podpora provádění společné rybářské politiky, priorita Unie 5 Podpora uvádění na trh a zpracování). OP Rybářství 2014-2020 navazuje na OP Rybářství 2007-2013.

Hlavní priority OP Rybářství na období let 2014-2020 jsou cíleny na zachování udržitelné produkce tržních ryb z tradiční akvakultury v ČR, investování do recirkulačních zařízení za účelem zvýšení produkce a na investování do konkurenceschopnosti tradiční akvakultury. Velká pozornost bude v příštím období věnována také zvýšení podílu

²⁰ Evropský námořní a rybářský fond (ENRF) se zaměřuje na dlouhodobé strategické cíle Společné rybářské politiky a Integrované námořní politiky včetně udržitelného a konkurenceschopného odvětví rybolovu a akvakultury, konzistentního politického rámce pro další rozvoj integrované námořní politiky a vyváženého územního rozvoje rybolovných oblastí podporujícího začlenění.

zpracovaných ryb, propagaci akvakultury a podpoře transferu vědeckých poznatků do podniků akvakultury a forem hospodaření přispívající k zachování či zlepšování stavu životního prostředí. Celková alokace OP Rybářství 2014-2020 je ve výši cca 1,11 mld. Kč, z toho cca 840 mil. Kč z EU a cca 271 mil. Kč z národního rozpočtu.

2.2 Přímé platby

Přímé platby jsou nejvýznamnější kategorií podpor, které jsou poskytovány českému zemědělství po vstupu ČR do EU. V letech 2013 a 2014 mezi přímé platby shodně patřily: SAPS, oddělená platba za cukr (SSP), oddělená platba za rajčata (STP) a zvláštní podpory podle čl. 68 NR (ES) č. 73/2009 a nařízení vlády č. 60/2012 Sb. směřované na citlivé sektory (brambory pro výrobu škrobu, chmel, telata masného typu a bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech, krávy chované v systému s tržní produkcí mléka).

V naprosté většině jsou přímé platby poskytovány na hektar obhospodařované zemědělské půdy evidované v rámci LPIS a jsou vypláceny ze zdrojů EU v systému SAPS (tzv. jednotná platba na plochu). SAPS je hlavní přímou platbou plně hrazenou z prostředků Evropské Unie, o kterou může žádat fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu.

Evropská komise v roce 2009 vydala nařízení rady (ES) č. 73/2009, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci společné zemědělské politiky, kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce a kterým se mění nařízení (ES) č. 1290/2005, (ES) č. 247/2006, (ES) č. 378/2007 a zrušuje nařízení (ES) č. 1782/2003. V roce 2013 dosáhla výše plateb pro ČR v rámci SAPS 100% úrovně plateb poskytovaných v EU 15. Pro rok 2014 bylo vydáno nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1310/2013. Přímé platby mohou být žadatelům přiděleny, pokud plní zásady „podmíněnosti“ zahrnující tři oblasti: 1) veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin, 2) životní prostředí, 3) dobré životní podmínky zvířat. V případě neplnění jsou tyto platby žadateli sníženy nebo zcela odebrány. Souběžně se SAPS měla ČR možnost dorovnávat přímé podpory z vlastních národních zdrojů.

V roce 2013 byla již druhým rokem po sobě uplatňována modulace plateb (v souladu s čl. 10 nařízení Rady (ES) č. 73/2009). V roce 2014 již nebyla modulace uplatňována.

V roce 2013 byla při výplatě doplatků přímých plateb zemědělským podnikům nově zohledněna tzv. finanční kázeň. To znamenalo, že žadatelům, jejichž celkový součet přímých plateb převýšil úroveň 2 tis. € (tj. 51 460 Kč) byla snížena částka přesahující tento stanovený limit o 2,453658 %. V roce 2014 to bylo 1,302214 %.

2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU

Jednotná platba na plochu (SAPS)

Na rok 2013 byl celkový příjem plateb ze zdrojů EU pro ČR v rámci SAPS určen ve výši 832,8 mil. €, což při stanoveném kurzu 25,730 Kč/€ představovalo výslednou částku 21 428,7 mil. Kč. Celkem byla 28 340 žadatelům vyplacena částka 20,74 mld. Kč na 3,53 mil. ha z. p. Přímé platby na plochu obdrželi zemědělci ve dvou fázích. Zálohové platby se začaly příjemcům rozesílat 16. 10. 2013, doplatky pak v období od 1. 12. 2013 do 30. 6. 2014.

Na rok 2014 byl pro ČR celkový příjem plateb ze zdrojů EU v rámci SAPS určen ve výši 773,75 mil. €, což při stanoveném kurzu 27,50 Kč/€ představovalo celkovou nárokovou částku 21 278,5 mil. Kč. Na hektar z. p. byla stanovena suma 218 €, tj. 5 997,23 Kč. Na SZIF bylo podáno o platbu SAPS celkem 29,9 tis. žádostí na 3,54 mil. ha z. p. v celkové požadované částce 21,25 mld. Kč.

T2.2/01 - Přímé a ostatní platby zemědělským podnikům (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2013			2014 ⁿ		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Platby EU								
Přímé platby - systém jednotné platby na plochu (SAPS)	2013, 2014 podle NR č. 73/2009 a NR a EK č. 1310/2013 NV č. 47/2007 Sb. NV č. 48/2007 Sb.	Základní sazba na 1 ha z. p.: přidělený národní limit (Kč)/celkový souhrn ohlášené z. p.(ha): 2013: 832,8 mil. € x 25,73 Kč/€ = 21 428,7 mil. Kč, tj. 6 068,88 Kč/ha. 2014: 773,8 mil. € x 27,50 Kč/€ = 21 278,5 mil. Kč, tj. 5 997,23 Kč/ha.	20 737	0	20 737	21 250	0	21 250
Oddělená platba za cukr (SSP)	2013, 2014: podle NV č. 45/2007 Sb.	2013: 44,25 mil. € x 25,73 Kč/€ = 1 138,6 mil. Kč, sazba 357,29 Kč/t cukrové řepy při standardní 16% cukernatost. 2014: 44,25 mil. € x 27,50 Kč/€ = 1 216,7 mil. Kč, sazba 382,25 Kč/t cukrové řepy při standardní 16% cukernatost.	1 077	0	1 077	1 200	0	1 200
Oddělená platba za rajčata	2013, 2014 podle NV č. 95/2008 Sb.	2013: 414 tis. € x 25,73 Kč/€ = 10,7 mil. Kč, sazba 887,68 Kč/t rajčat. 2014: 414 tis. € x 27,50 Kč/€ = 11,4 mil. Kč, sazba 954,25 Kč/t rajčat.	10	0	10	11	0	11
Zvláštní podpora na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka	2013, 2014: podle NR č. 73/2009 čl. 68 NK č. 1120/2009 NK č. 1122/2009 NV č. 87/2010 Sb. NV č. 60/2012 Sb. NV č. 61/2012 Sb.,	2013: Podpora žadatelů na krávy v systému s tržní produkcí mléka (dojnice) na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci ke dni 31. března kalendářního roku, plná výše sazby 1 504,20 Kč/VDJ dojnice, poloviční výše sazby 752,10 Kč/VDJ dojnice. 2014: dtto - plná výše sazby 2 750,62 Kč/VDJ dojnice.	461	0	461	916	0	916
Zvláštní podpora na tele masného typu	2013, 2014: podle NR č. 73/2009 čl. 68 NV č. 60/2012 Sb.	2013: Podpora žadatelů, který na svém hospodářství registrovaném v ústřední evidenci vykázal narození tele masného typu v období od 1. dubna roku předcházejícího podání žádosti do 31. března příslušného kalendářního roku, sazba 11 649,50 Kč/VDJ. 2014: dtto - sazba 15 214,35 Kč/VDJ.	216	0	216	432	0	432
Zvláštní podpora na bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech	2013, 2014: podle NR č. 73/2009 čl. 68 NV č. 60/2012 Sb.	2013: Podpora žadatelů na pasené bahnice popřípadě kozy v období nejméně od 15. května do 11. září příslušného kal. roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci, sazba 1 861,30 Kč/VDJ. 2014: dtto - sazba 3 505,11 Kč/VDJ.	33	0	33	70	0	70
Zvláštní podpora na chmel	2013, 2014: podle NR č. 73/2009 čl. 68 NV č. 60/2012 Sb.	2013: Podpora žadatelů na zem. půdu, která je v evidenci podle zákona o zemědělství jako chmelnice a je na ní pěstována aromatická odrůda chmele, 5 002,40 Kč/ha. 2014: dtto, sazba 9 207,53 Kč/ha.	21	0	21	41	0	41
Zvláštní podpora na brambory pro výrobu škrobu	2013, 2014: podle NR č. 73/2009 čl. 68 NV č. 60/2012 Sb.	2013: Podpora žadatelů na výměru orné půdy, na které jsou pěstovány brambory pro výrobu bramborového škrobu, sazba 11 991,80 Kč/ha. 2014: dtto - sazba 19 670,44 Kč/ha.	44	0	44	88	0	88
Celkem			22 599	0	22 599	24 008	0	24 008
Přechodné vnitrostátní podpory								
Platby na zemědělskou půdu	2013: NR č. 79/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 332/2012 Sb. 2014: NR č. 79/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2013: sazba 247,78 Kč na plochu zemědělské půdy. 2014: sazba 185,06 Kč na plochu zemědělské půdy.	34	34	0	655	655	0
Podpora chmele	2013, 2014: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2013: chmel - decouplovaný podpora vyplácená na ha chmelnice za historické období, tj. k 31. 3. 2007, sazba 6 556,52 Kč/ha. 2014: dtto, sazba 4 937,65 Kč/ha.	10	10	0	27	27	0
Podpora chovu přežvýkavců ¹⁾	2013, 2014: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2013: sazba 129,42 Kč/VDJ vyplácená na základě dokladu žadatele o chovu přežvýkavců ke dni 31. 3. 2007 na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci podle plemen. zákona. 2014: dtto, sazba 96,64 Kč/VDJ.	5	5	0	97	97	0
Podpora chovu krav bez tržní produkce mléka	2013, 2014: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2013: sazba 190,92 Kč/VDJ krávy BTPM, na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona o počtu krav BTPM, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalendářního roku 2014: dtto, sazba 131,95 Kč/VDJ	2	2	0	25	25	0
Podpora chovu ovcí a koz	2013, 2014: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2013: sazba 94,43 Kč/VDJ ovcí, popřípadě koz, na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona prokazující stav ovcí, popřípadě koz, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalendářního roku. 2014: dtto, sazba 61,15 VDJ ovcí, popřípadě koz.	1	1	0	1	1	0
Platby pěstitelům brambor určených na výrobu škrobu	2013, 2014: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2013: platba pěstitelům brambor určených k výrobě škrobu pro hospodářský rok 2013/2014 2 208,92 Kč/t. 2014: platba pěstitelům brambor určených k výrobě škrobu pro hospodářský rok 2014/2015 1 681,86 Kč/t.	15	15	0	44	44	0
Celkem národní doplňkové platby 2013 a vnitrostátní podpory 2014			67	67	0	849	849	0
Celkem			22 666	67	22 599	24 857	849	24 008

p = předpoklad k 30. 6. 2015.

n = přechodné vnitrostátní podpory - orientační propočty z celkové částky na jednotlivé komodity.

1) V případě nařízené nucené porážky z veterinárních důvodů předkládá žadatel doklad o stavu chovaných přežvýkavců ke dni 31. 7. 2006.

Pramen: Podklady MZe; SZIF a další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Oddělená platba za cukr (SSP)

Oddělená platba za cukr je formou podpory financované ze zdrojů EU, která má částečně kompenzovat pěstitelům cukrovky ztráty příjmů způsobené postupným snižováním garantované (minimální) ceny cukrové řepy v období reformy SOT pro odvětví cukru.

Sazba oddělené platby za cukr byla v ČR pro hospodářský rok 2013/14 stanovena podle nařízení vlády č. 45/2007 Sb. ve znění pozdějších předpisů, o stanovení některých podmínek poskytování oddělené platby za cukr pěstitelům cukrové řepy, ve znění pozdějších předpisů. V roce 2013 bylo SZIF kladně vyřízeno a proplaceno 818 pěstitelům na množství 3 186 tis. t cukrové řepy v přepočtu na standardní 16% cukernatost a vyplacena celková suma 1 076,6 mil. Kč.

Na hospodářský rok 2014/15 byla českým pěstitelům řepy přiznána na tuto platbu částka v hodnotě 44,25 mil. €. Přidělená suma se vztahovala na produkci 3 181,6 tis. t a sazba na 1 t cukrové řepy přepočítané na standardní 16% cukernatost dosáhla 13,90 €, tj. 382,25 Kč/t. O tuto platbu požádalo SZIF celkem 815 zemědělských podniků.

Oddělená platba za rajčata (STP)

Pěstitelé rajčat v ČR mohou čerpat podporu v rámci Oddělené platby za rajčata (STP). Podmínkou pro poskytnutí této platby je přiznání dotace SAPS a uzavření smlouvy producenta na dodávku rajčat s organizací producentů ovoce a zeleniny, která má sídlo na území České republiky.

Na rok 2013 byla pěstitelům rajčat v rámci STP vyčleněna celková částka 414 tis. € (10,2 mil. Kč). Sazba oddělené platby za rajčata v ČR (podle nařízení vlády č. 95/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování oddělené platby za rajčata určená ke zpracování) dosáhla 34,50 €, tj. 887,68 Kč. V roce 2013 bylo SZIF celkem 14 žadatelům vyplaceno 10,1 mil. Kč na 11,9 tis. t rajčat.

Pro 2014 byla v rámci této podpory pěstitelům rajčat vyčleněna opět částka 414 tis. € (tj. 11,4 mil. Kč), což představovalo na 1 t rajčat částku 34,70 €, tj. 954,25 Kč. V roce 2014 bylo celkem podáno o tuto podporu 14 žádostí na množství 11,9 tis. t rajčat v požadované sumě 11,2 mil. Kč.

Zvláštní podpory

Od roku 2012 mohou čeští zemědělci čerpat zvláštní podporu podle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009 a nařízení vlády č. 60/2012 Sb. nejen na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka, ale došlo k jejímu rozšíření na další vybraná citlivá odvětví zemědělské produkce (tj. na brambory pro výrobu škrobu, na chmel, na telata masného typu, a na bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech, krávy chované v systému s tržní produkcí mléka). V roce 2013 představovala výše vyplacených finančních prostředků pro všechna tato podporovaná odvětví žadatelům celkem 775 mil. Kč. Pro rok 2014 došlo

k navýšení celkové částky na podporu citlivých komodit téměř o 100 % na 1 547 mil. Kč. V roce 2013 se jednalo celkem o 3,5 % národní obálky přímých plateb, v roce 2014 došlo ke zvýšení na 6,5 %. Na zvýšení obálky v Kč se také podílela devalvace koruny.

SZIF poskytuje platbu zvláštní podpory podle § 1 na základě žádosti na: a) brambory pro výrobu škrobu; b) chmel; c) tele masného typu; d) bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech; e) krávy chované v systému s tržní produkcí mléka.

a) Brambory pro výrobu škrobu

Žadatelem o poskytnutí platby zvláštní podpory na brambory pro výrobu škrobu může být fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu evidovanou na ni v evidenci jako orná půda podle zákona o zemědělství. Minimální výměra, na kterou lze poskytnout tuto platbu, představuje 1 ha orné půdy, na kterém jsou pěstovány brambory pro výrobu škrobu. Žadatel musí mimo jiné doložit smlouvu o pěstování brambor pro výrobu škrobu s výrobcem škrobu pro příslušný hospodářský rok, potvrzení o účasti na odborném školení v příslušném kalendářním roce konaném ÚKZÚZ, seznam a výměru půdních bloků, event. dílů půdních bloků, jichž se podaná žádost o poskytnutí platby zvláštní podpory týká, uznávací list o uznání odrůdy brambor aj. Žadatel musí používat pouze certifikovanou sadbu brambor v minimálním množství 2,2 t/ha.

V roce 2013 byla v rámci této podpory vyplacena 224 pěstitelům brambor na 3,8 tis. t částka 43,9 mil. Kč. Na rok 2014 byla pro tuto platbu vyčleněna 244 žadatelům na produkci 4,5 tis. t brambor pro výrobu škrobu finanční částka 88,2 mil. Kč.

b) Chmel

Žadatel o poskytnutí platby na chmel musí obhospodařovat zemědělskou půdu, která je v evidenci jako chmelnice podle zákona o zemědělství a je na ní pěstována aromatická odrůda chmele uvedená v podmínkách pěstování chmele příslušného nařízení vlády.

Součástí žádosti o poskytnutí platby zvláštní podpory na chmel je mimo jiné potvrzení o účasti pěstitele na odborném školení v příslušném kalendářním roce konaném ÚKZÚZ, seznam a výměra půdních bloků, popřípadě dílů půdních bloků, jichž se podaná žádost o poskytnutí platby na chmel týká. Minimální výměra, na kterou lze poskytnout platbu zvláštní podpory na chmel, činí nejméně 1 ha chmelnice.

V roce 2013 bylo v rámci této zvláštní platby vyplaceno 113 pěstitelům chmele na 4,3 tis. ha 20,6 mil. Kč. Pro rok 2014 požádalo o platbu celkem 115 pěstitelů na výměru 4,5 tis. ha chmelnic v požadované sumě 40,7 mil. Kč.

c) Tele masného typu

Platba na tele masného typu se poskytne žadateli, který vykázal na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci narození telete masného typu v období od 1. dubna roku předcházejícího podání žádosti do 31. března příslušného kalendářního roku. Matkou telete

musí být kráva chovaná v systému BTPM a zároveň otcem telete musí být býk masného plemene skotu evidovaný v ústředním registru plemenů. SZIF poskytne žadateli platbu na celkový počet VDJ, stanovených podle počtu telat narozených v období od 1. 4. předchozího roku do 31. 3. roku podání žádosti, pokud celková částka přímých plateb, o kterou bylo požádáno, nebo která má být poskytnuta před uplatněním snížení a vyloučení z plateb v daném kalendářním roce, je nejméně 100 €.

Celkem byla v roce 2013 v rámci této zvláštní platby na tele masného typu vyplacena 4 tis. chovatelům na 19,3 tis. VDJ narozených telat suma 216,3 mil. Kč. Na rok 2014 bylo podáno 4,9 tis. žádostí pro 28,6 tis. VDJ telat v požadované částce 431,5 mil. Kč.

d) Bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech

Žadatel, fyzická nebo právnická osoba, je povinen v období nejméně od 15. května do 11. září příslušného kalendářního roku vést denně záznam o pastvě a po dobu 5 let od data podání žádosti ho uchovávat. Pokud žadatel pase na daném půdním bloku veškeré bahnice, popř. kozy, ze stáje nebo hospodářství evidovaného v ústřední evidenci, postačí do záznamu o pastvě k danému půdnímu bloku místo identifikačních čísel bahnic či koz uvést číslo stáje nebo registrační číslo hospodářství.

Platba je poskytnuta chovateli na minimálně 2 VDJ bahnic nebo koz a na celkovou částku přímých plateb, o kterou bylo požádáno, nebo která má být poskytnuta před uplatněním snížení a vyloučení z plateb v daném kalendářním roce, která dosahuje nejméně 100 €.

V roce 2013 bylo v rámci této zvláštní platby podpořeno 2,4 tis. chovatelů a 18,3 tis. VDJ chovaných a pasených bahnic, popřípadě koz v celkové částce 32,6 mil. Kč. Na rok 2014 bylo podáno 2,6 tis. žádostí pro 20,0 tis. VDJ chovaných a pasených bahnic, popřípadě koz v požadované částce 70,1 mil. Kč.

e) Krávy chované v systému s tržní produkcí mléka

Platba na krávy chované v systému tržní produkce mléka je od roku 2012 žadatelům poskytována na základě nařízení vlády č. 60/2012 Sb. a nařízení vlády č. 61/2012 Sb. na celkový počet VDJ krav s tržní produkcí mléka chovaných na hospodářství ke dni 31. března daného kalendářního roku. Podmínkou poskytnutí plateb žadateli je, aby podíl příjmů a výnosů za celkové prodané mléko na celkových příjmech nebo výnosech ze zemědělské výroby za kalendářní rok převyšoval nebo byl roven 15 %. Plná sazba je žadateli vyplácena pokud byl tento podíl vyšší nebo roven 30 %, poloviční sazbu obdržel žadatel při podílu vyšším nebo rovném 15 % a nižším než 30 %.

V roce 2013 obdrželo tuto podporu celkem 1,8 tis. chovatelů na 358,8 tis. VDJ dojníc v celkové sumě 460,5 mil. Kč. V roce 2014 bylo možno opět čerpat podporu na krávy chované na mléko. Celkem bylo podáno 1,8 tis. žádostí na 363,4 tis. VDJ dojníc a nárokována částka představovala 915,9 mil. Kč.

2.2.2 Národní doplňkové platby

V souladu s Přístupovou smlouvou EU měla Česká republika v období od roku 2004 do roku 2012 možnost dorovnávat přímé platby z vlastních zdrojů formou národních doplňkových plateb (Top-Up). Tyto platby byly poskytovány k jednotné platbě na plochu (SAPS). Podmínky jednotlivých plateb byly zahrnuty v nařízení vlády č. 112/2008 Sb., který byl v roce 2012 novelizován nařízením vlády č. 332/2012 Sb. a v roce 2013 doplněn o nařízení vlády č. 298/2013 Sb.

V roce 2013 v ČR došlo ke změně a místo Top-Up mohly zemědělské podniky na základě nařízení EP a Rady (EU) č. 671/2012, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 73/2009 žádat o přechodné vnitrostátní podpory (PVP). V jejich rámci mohli žadatelé získat dotace obdobně jako u národních doplňkových plateb na tyto komodity: na zemědělskou půdu, chmel, na brambory pro výrobu škrobu, na přezvýkavce, na chov bahnic, koz a na chov krav na maso.

Jelikož podmínky poskytování PVP byly stejné jako v případě národních doplňkových plateb vyplácených v roce 2012, byly platby PVP v roce 2013 negativně ovlivněny uplatněním modulace. Na přechodné vnitrostátní podpory byla v roce 2013 čerpána celková suma 67 mil. Kč. Nejvýznamnější podíl, a to téměř 51 %, byl vyplacen na zemědělskou půdu a více než 22 % bylo určeno pěstitelům škrobu. Pro rok 2014 je na tyto podpory vyhrazena suma 849 mil. Kč, z toho rozhodující podíl (77 %) připadá na zemědělskou půdu a z ostatních komodit významnější podíl (11 %) na přezvýkavce. V roce 2014 nebude při vyplácení PVP uplatňována modulace.

2.2.3 Ostatní přímé platby

Ostatní přímé platby na vybrané zemědělské komodity byly žadatelům vypláceny z národních zdrojů v rámci dotačních programů stanovených v „Zásadách“ na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství. V roce 2014 se tyto podpory týkaly pouze dotačního programu 1.D. Podpora včelařství. Výše dotace na jedno zazimované včelstvo byla stanovena na 180 Kč. Celkem bylo v ČR podpořeno 602,9 tis. včelstev v hodnotě 79,9 mil. Kč, což představovalo skutečně vyplacenou částku na včelstvo ve výši 126 Kč.

2.2.4 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)

Podmínky Kontroly podmíněnosti, jejichž dodržování ze strany zemědělsky hospodařících subjektů má přispět k omezení možných negativních dopadů vlivu zemědělství na krajinu, životní prostředí, na kvalitu půdy a vody a také k zajištění bezpečnosti potravin, zdraví zvířat a rostlin i welfare hospodářských zvířat, jsou zavedeny v České republice již pátým rokem.

Dodržování požadavků Kontroly podmíněnosti je ověřováno u žadatelů přímých plateb, některých stanovených podpor Programu rozvoje venkova a podpory na restrukturalizaci

a přeměnu vinic v rámci Společné organizace trhu s vínem. V případě, že žadatel o uvedené zemědělské dotace tyto podmínky nedodrží, může mu být celková požadovaná částka dotace snížena, nebo v nejkrajnějším případě neposkytnuta.

Požadavky Kontrol podmíněnosti jsou stanoveny standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (GAEC – Good Agricultural and Environmental Conditions), kterých v roce 2014 bylo dvanáct. Dále pak povinnými požadavky na hospodaření (SMR – Statutory Management Requirements), které jsou v tomto roce stanoveny podle vybraných ustanovení 17 evropských nařízení a směrnic. Požadavky podmíněnosti pak doplňuje soubor minimálních požadavků agroenvironmentálních opatření pro zacházení s hnojivy a používání přípravků na ochranu rostlin.

V přechodném roce 2014 Společné zemědělské politiky na období 2014-2020 došlo k přeřazení požadavků na ochranu podzemních vod před znečištěním nebezpečnými látkami z oblasti povinných požadavků na hospodaření (SMR 2) do oblasti standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu, tzv. GAEC. Nově je tedy zaveden GAEC 12. Tato úprava je provedena na základě změn předpisů EU, tj. zrušení směrnice na ochranu podzemních vod. Pro zemědělské subjekty nepřináší žádné nové požadavky, které jsou i nadále stanoveny zejména § 39 vodního zákona (č. 254/2001 Sb., o vodách).

Upřesnění doznaly některé požadavky v oblasti Životní prostředí pro ochranu volně žijících ptáků (SMR 1) nebo požadavky v rámci evidence a označování zvířat (SMR 6 až 8). U požadavků pro evidenci zvířat bylo hlavní změnou rozšíření také o provádění kontroly zasílání hlášení o přemístění zvířat na hospodářství a hodnocení opožděných hlášení. Tyto povinnosti stanovené plemenářským zákonem a jeho prováděcí vyhláškou byly do tohoto roku ověřovány pouze u plnění národních požadavků.

Zaveden je nový kontrolní bod v rámci SMR 4 pro žadatele v nitrátově zranitelných oblastech sledující kvalitu skladovacích kapacit, tj. jímek a skladů statkových hnojiv z hlediska ochrany vod, který doposud dle daných ustanovení právních předpisů ve výčtu chyběl.

Upravena je také terminologie pro označení tzv. „širokořádkových“ plodin u standardu GAEC 2 nebo u požadavku SMR 4. Pro výstižnější označení skupiny plodin, které jsou vyjmuty z pěstování na silně erozně ohrožených plochách a na mírně erozně ohrožených plochách je jejich pěstování podmíněno použitím půdoochranných technologií, je nově zaveden výraz „erozně nebezpečné“ plodiny.

Počet dozorových organizací provádějících kontroly dodržování požadavků podmíněnosti se v roce 2014 snížil vzhledem k tomu, že SRS byla začleněna pod ÚKZÚZ. Od tohoto roku je proto povinnost vybrat 1 % žadatelů ke kontrole podmíněnosti za tyto dozorové organizace plněna společně. Dalšími dozorovými organizacemi zůstávají SZIF, SZPI, ČIŽP, ČPI a SVS ČR včetně ÚSKVBL.

Ke kontrolám podmíněnosti bylo vybráno uvedenými dozorovými organizacemi 10,76 % z celkového počtu žadatelů, kteří v roce 2014 požádali o některou z vybraných zemědělských dotací. Dodržování podmínek standardů GAEC a SMR bylo ověřeno celkem u 3 324 žadatelů z jejich celkového počtu 30 891.

Plnění požadavků podmíněnosti bylo posuzováno při celkem 4 489 kontrolách. V rámci těchto kontrol bylo zjištěno porušení ve 204 případech, to znamená, že v 95,5 % kontrolovaných případech nedošlo k porušení podmínek podmíněnosti – Cross Compliance.

Pro rok 2014 byly na základě metody náhodného výběru a na základě analýzy rizik provedeny kontroly na místě v rámci AEO u 671 zemědělských subjektů, jež disponují celkovou výměrou 57 452 ha, z nichž u 448 byly zjištěny nedostatky.

Podrobnější výsledky kontrol obsahují tab. T2.2/02-04. Přehled kontrolních organizací v roce 2014 je uveden v tab. T2.2/05.

T2.2/02 - Přehled kontrol GAEC¹⁾, SMR²⁾ za rok 2014³⁾

Ukazatel	Počet kontrol celkem ⁴⁾	Neporušeno	Počet kontrol, při kterých bylo zjištěno porušení ⁵⁾	Nejčastěji porušované požadavky	Zmařená kontrola
Standards dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC)	1 298	1 248	50		2
GAEC 1	342	342	0		0
GAEC 2	342	309	33		0
GAEC 3	444	442	2		0
GAEC 4	349	348	1		0
GAEC 5	342	342	0		0
GAEC 6	342	339	3		0
GAEC 7	344	343	1		0
GAEC 8	343	332	11		0
GAEC 9	342	339	3		0
GAEC 10	342	342	0		0
GAEC 11	346	345	1		1
GAEC 12	346	343	3		1
Povinné požadavky na hospodaření (SMR)					
Oblast Životní prostředí					
1 Ochrana ptáků	243	240	3	SMR 1/2	0
3 Kalová směrnice	307	307	0	0	2
4 Nitrátová směrnice	159	159	0	0	2
5 Ochrana stanovišť	90	90	0	0	0
5a Minimální požadavky pro použití hnojiv v rámci agroenvironmentálních opatření	116	116	0	0	1
Oblast Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin					
6 Evidence prasat	55	55	0	0	0
7 Evidence skotu	122	50	72	SMR 7/4	0
8 Evidence ovcí a koz	155	88	67	SMR 8/3	0
8a Minimální požadavky pro použití přípravků na ochranu rostlin v rámci agroenvironmentálních opatření	140	136	4	AEO 7	0
9 Uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh	326	320	6	9/4	0
10 Zákaz používání některých hormonálních látek v chovech zvířat	316	316	0	0	1
11 Požadavky potravinového práva	656	656	0	0	1
12 Pravidla pro tlumení BSE	280	280	0	0	2
13 Opatření pro tlumení slintavky a kulhavky	16	16	0	0	0
14 Opatření pro tlumení některých nákaz zvířat a vezikulární choroby prasat	16	16	0	0	0
15 Ustanovení týkající se tlumení katarální horečky ovcí	68	68	0	0	0
Oblast Dobré životní podmínky zvířat					
16 Minimální požadavky na ochranu telat	26	26	0	0	0
17 Minimální požadavky na ochranu prasat	26	25	1	SMR 17/2	0
18 Ochrana zvířat chovaných pro hospodářské účely	121	120	1	SMR 18/8	0
CELKEM	4 536	4 332	204	SMR 7/4, 8/3	11

1) GAEC - Good Agricultural and Environmental Conditions.

2) SMR - Statutory Management Requirements.

3) Stav ke dni 17. 3. 2015.

4) Kontroly GAEC 1-12: V rámci jedné kontroly může být kontrolováno více standardů GAEC.

5) Při jedné kontrole může být zjištěno více porušených GAEC.

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

T2.2/03 - Počet kontrol podle kontrolujících organizací

Instituce	Počet žadatelů ke kontrole ²⁾	Podíl vybraných žadatelů ke kontrole z celkového počtu žadatelů o dotace ¹⁾	Počet plánovaných kontrol ³⁾	Počet provedených kontrol ⁴⁾
SZIF	517	1,68%	617	606
SVS	584	1,89%	727	727
SZPI	286	0,93%	286	288
ČIŽP	309	1,00%	333	333
ČPI	309	1,00%	332	332
ÚKZÚZ	1 316	4,26%	2 252	2 250
CELKEM	2 587	10,76%	4 547	4 536

1) Celkový počet žadatelů pro rok 2014: 30 891.

2) Jeden žadatel může být vybrán několika dozorovými organizacemi. V poli Celkem je uveden každý žadatel pouze jednou.

3) U jednoho žadatele může být plánováno více kontrol.

4) Údaje k 17. 3. 2015.

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

T2.2/04 - Statistiky kontrol na místě u AEO¹⁾

Rok	AEO HRDP/EAFRD	Počet kontrolovaných subjektů	Výměra kontrolovaných subjektů (ha) ²⁾	Počet subjektů, u kterých byly zjištěny nedostatky
2010	HRDP	85	1 963,02	33
	EAFRD	720	84 655,22	434
	Celkem³⁾	755	86 618,24	449
2011	EAFRD	771	90 035,50	465
2012	EAFRD	688	72 141,08	385
2013	EAFRD	691	63 057,61	393
2014	EAFRD	671	57 452,00	448

1) Tabulka obsahuje data za opatření AEO HRDP/EAFRD pro subjekty s podanou žádostí v letech 2010-2014.

2) Výměra kontrolovaných subjektů (ha) = zjištěná kontrolovaná výměra při KNM u všech půdních bloků/dílů půdních bloků subjektu pro opatření AEO HRDP/EAFRD.

3) Jeden subjekt mohl být účasten jak v opatřeních HRDP, tak i v EAFRD.

Pramen: SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

T2.2/05 - Přehled kontrolních organizací v roce 2014

Instituce	Kontrolovaná oblast	Podoblasti
SZIF	Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC)	GAEC 1-12 (provádění kontrol GAEC 11 a GAEC 12 je delegováno na ÚKZÚZ)
SVS	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	SMR 10 Zákaz používání některých látek s hormonálním a tyreostatickým účinkem a beta-sympatomimetik v chovech zvířat
		SMR 11 Zásady a požadavky potravinového práva
		SMR 12 Pravidla pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií
		SMR 13 Oznamování nálezů - tlumení slintavky a kulhavky
		SMR 14 Oznamování nálezů - tlumení některých chorob zvířat a zvláštní opatření týkající se vezikulární choroby prasat
		SMR 15 Oznamování nálezů - tlumení a eradikace katarální horečky ovci
	Dobré životní podmínky zvířat	SMR 16 Minimální požadavky na ochranu telat
		SMR 17 Minimální požadavky na ochranu prasat
		SMR 18 Požadavky na ochranu zvířat chovaných pro hospodářské účely
SZPI	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	SMR 11 Zásady a požadavky potravinového práva
ČIŽP	Životní prostředí	SMR 1 Ochrana volně žijících ptáků
		SMR 5 Ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
ČPI	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	SMR 6, 7 a 8 Evidence a označování hospodářských zvířat - prasata, skot, ovce
ÚKZÚZ	Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC)	GAEC 11, GAEC 12
	Životní prostředí	SMR 3 Používání upravených kalů na zemědělské půdě
		SMR 4 Ochrana vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů
	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	SMR 9 Uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh
		SMR 11 Zásady a požadavky potravinového práva
		SMR 12 Pravidla pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií
	Minimální požadavky v rámci agroenvironmentálních opatření	5a Minimální požadavky pro použití hnojiv v rámci AEO
		8a Minimální požadavky pro použití přípravků na ochranu rostlin v rámci AEO

Pramen: SZIF; MZe
Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

2.3 Národní podpory a opatření

Přehled vyplacených národních podpor (mimo národní doplňkové platby, přechodné vnitrostátní podpory, přímé platby) v období 2013-2014 je uveden v tab. T2.3/01.

T2.3/01 - Národní podpory a opatření (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2013	2014 ^p
Dotace MZe			1 385	1 832
Podpora včelařství	2013, 2014: Dotační program 1.D.	Zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných plodin. Dotace na včelstvo, které je v příslušném roce zazimováno.	80	80
Zlepšování kvality produkce	2013, 2014: Dotační program 1.L	Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích a vinicích.	12	17
Dotace na restrukturalizaci ovocných sadů	2013, 2014: Dotační program 1.R	Restrukturalizace ovocných sadů, resp. zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce.	54	59
Genetika a šlechtění hospodářských zvířat dle plemenářského zákona č. 154/2000 Sb.	2013, 2014: Dotační program 2.A.	Neinvestiční dotace na zlepšování a udržování genetického potenciálu a šlechtění vyjmenovaných hospodářských zvířat dle plemenářského zákona č. 154/2000 Sb.	190	225
Podpora Zemským hřebčincům Písek a Tumačov	2013, 2014: Dotační program 5	Podpora provozu.	25	31
Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství	2013, 2014: Dotační program 6	Neinvestiční dotace na konzervaci, hodnocení, dokumentaci a udržitelné využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů pro výživu a zemědělství a jejich poskytování dalším uživatelům. Součástí je zajištění mezinárodní spolupráce a garance přijatých mezinárodních závazků.	62	70
Ozdravování polních a speciálních plodin	2013, 2014: Dotační program 3	Podpora zvýšení kvality rostlinné produkce náhradou chemického ošetření a prevence šíření karanténních virových a bakteriálních chorob.	105	118
Nákazový fond	2013, 2014: Dotační program 8	Úhrada odstraňování kadáverů, ozdravovací program skotu (IBR), ozdravení chovu prasat, prevence v chovech drůbeže.	589	936
Podpora poradenství a vzdělávání	2013, 2014: Dotační program 9.A, E, F, H, I	Podpora poradenství a vzdělávání dospělých organizovaného MZe za spoluúčasti Agrární komory a ostatních profesních organizací zemědělců. Podpora pořádání výstav, seminářů, školení a vydávání publikací pro širokou zemědělskou veřejnost.	34	60
Integrace nevládních organizací	2013, 2014: Dotační program 10.D, E	Podpora evropské integrace nevládních organizací.	24	26
Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu	2013, 2014: Dotační program 13	Dotace do 40 % přijatelných nákladů na projekt, max. do 10 mil. Kč na každý jednotlivý projekt a subjekt.	131	140
Mimoprodukční funkce rybníků	2013, 2014: Dotační program 15	Částečná kompenzace újmny rybářským subjektům za mimoprodukční funkce rybníků.	79	70
Ostatní výdaje MZe			1 977	1 852
Poskytování finančních prostředků v oblasti vod	2013: Zásady MZe č.j. 3553/2001-6000 a rozpočtová opatření (včetně odstranění škod po povodních) 2014: Pravidla ČR - MZe č.j. 4257/2014-MZE-15152	Podpora prevence před povodněmi, podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží a odstranění následků povodní na státním vodohospodářském majetku.	508	443
Ochrana lesních porostů	Řady podle NV č. 505/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů	Ochrana lesních porostů: žádost vlastníka půdy, dotace na hektar lesního porostu.	1	1
Povodně 2009, 2010, 2013	2009, 2010, 2013: Zmínění škod způsobených povodněmi na základě usnesení vlády č. 670 ze dne 31. 5. 2006	Kompenzace podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na zmínění škod na polních kulturách a zvířeti, způsobených povodněmi 2006, 2007, 2009, 2010 a 2013.	329	50
Výdaje na výzkum	Výdaje MZe + NAZV + GA ČR a programy dalších rezortů + mezinárodní granty	Výběrová řízení na výzkumné granty. Institucionální příspěvky.	790	770
Servisní činnosti pro MZe	Rozpočet MZe	Výdaje na účelové činnosti výzkumných ústavů a dalších institucí (vč. NH Kladruby n/Labem).	260	498
Výdaje na majetkovou újmu	Rozpočet MZe	Náhrady podle zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů. Náhrady v důsledku veterinárních opatření.	40	42
Kontrola ekologického zemědělství	Výdaje MZe	Výdaje na kontrolní systém ekologického zemědělství.	4	4
Příspěvek Vinařskému fondu	Výdaje MZe	Národní podpora.	41	32
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe	Výdaje MZe na výstavy a propagaci v ČR i v zahraničí.	4	12
Dotace PGRLF			926	891
Subvence úroků z úvěrů na investice vyplácené PGRLF - zemědělství	Podpory úvěrů na investice v rámci současně platných programů Zemědělec a Řada	Příjemce podpory je zemědělským podnikatelem, je zemědělským prvovýrobcem, dosahuje stanovených příjmů ze zemědělské prvovýroby a je malým či středním podnikem.	582	522
Subvence úroků z úvěrů na investice vyplácené PGRLF - potravinářský průmysl	Podpory úvěrů na investice v rámci dobahajících programů Zpracovatel, Odbytová organizace, Hygiena	Příjemcem podpory je zpracovatel zemědělských produktů, jeho spotřeba domácích zemědělských výrobků přesahuje 70 % celkových nákladů na surovinu.	0	0
Subvence úroků z neinvestičních úvěrů vyplácené PGRLF	Podpory neinvestičních úvěrů v rámci dobahajících programů Provoz, LFA, Lesy, Služby	Příjemcem podpory je podnikatel v oblasti zemědělství, lesnického či vodního hospodářství. Další kritéria: např. hospodaření na půdě v oblastech LFA.	0	0
Subvence úroků provozních protikrizových programů	Podpory provozních úvěrů v rámci protikrizových programů PROVOZ, ZPRACOVATEL-PROVOZ, Podpora krátkodobého financování, Podpora nákupu půdy	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel nebo zpracovatel zemědělských produktů.	35	6
Podpora zemědělského pojištění vyplácená PGRLF	Dotace PGRLF na pojištění plodin a hospodářských zvířat	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel, má příjmy ze zemědělské prvovýroby, je malým či středním podnikem.	309	359
Subvence úroků z úvěrů na nákup půdy - de minimis	Podpora nákupu půdy formou snížení úrokového zatížení úvěrů na nákupu z p., která není ve vlastnictví státu.	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel.	0	4
Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů			3 303	2 239
Podpory cenového zvýhodnění záruk, zvýhodněných úvěrů a příspěvků na úhradu úroků z bankovních úvěrů	Programy ČMZRB pro malé a střední podnikání - potravinářský průmysl	Nezemědělské podniky do 249 zaměstnanců, podnikatelský záměr akceptovaný bankou, odsouhlasený ČMZRB, realizace záměru v ČR.	30	8
Řešení dopadů zvýšení spotřební daně u nafty	Vratka spotřební daně	Vratka spotřební daně.	1 240	971
Daňové úlevy pro malé nezávislé pivovary	Řady podle NV č. 353/2003 Sb.	Velikostní skupiny podle výroby v hl ročně (snížené sazby daně z piva v Kč/hl za každé celé hmotnostní procento extraktu původní mladiny): < 10 000 (16,00 Kč) 10 001- 50 000 (19,20 Kč) 50 001-100 000 (22,40 Kč) 100 001-150 000 (25,60 Kč) 150 001-200 000 (28,80 Kč).	80	81
Výdaje na monitoring cizorodých látek	Výdaje ČR, SVS ČR, SRS, ÚKZÚZ, ZVHS	Výdaje státních kontrolních institucí na tuto činnost (kontrola u výrobců) a výdaje spojené s BSE.	160	220
Výdaje na propagaci	Výdaje SZIF (Marketingový fond)	Výdaje SZIF na propagaci značky KLASA.	200	49
Subvence úroků půjček u prodeje státní půdy	Výdaje SPÚ ČR	Národní platby.	300	25
Subvence úroků půjček u převodu majetku státu (zemědělství)	Výdaje SPÚ ČR podle zákona 92/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů	Národní platby.	28	0
Výdaje na údržbu melioračních zařízení a zemědělské vodní toky	Výdaje na údržbu, opravy a provoz melioračních zařízení a zemědělských vodních toků	Výdaje MZe.	32	0
Programy MŽP	Programy MŽP, AOPK ČR	Program péče o krajinu, Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny.	80	81
Pozemkové úpravy	Výdaje MZe (pozemkových úřadů), vč. podpor na základě NV č. 1304/2006 Sb.	Výdaje na pozemkové úpravy.	815	675
Pozemkové úpravy	Výdaje SPÚ ČR	Výdaje na pozemkové úpravy.	290	52
Pozemkové úpravy	Výdaje Ministerstva dopravy	Výdaje na pozemkové úpravy.	24	57
Pozemkové úpravy	Výdaje MŽP	Výdaje na pozemkové úpravy.	4	0
Podpora marketingu regionálních potravin	Výdaje Kraji	Výdaje na zemědělské akce, výstavy, podporu regionálních potravin apod.	15	16
Ochranná pásma vodních zdrojů	Výdaje Povodí	Kompenzace za hospodaření v ochranných pásmech vodních zdrojů.	5	4
Celkem			7 591	6 814

p = předpoklad.

Pramen: podklady MZe, SZIF, PGRLF, SPÚ a další instituce
Zpracoval: B. Říhová (ÚZEI)

Celkový objem národních podpor a opatření se v roce 2014 snížil o 777 mil. Kč na částku 6 814 mil. Kč. Největší skupinu podpor představovaly ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů. Z této kategorie se nejvíce vyplatilo na vrátce spotřební daně, konkrétně 970,7 mil. Kč. Od 1. 10. 2014 začala platit novela zákona o spotřebních daních, která umožňuje zemědělcům získat zpět část spotřební daně na pohonné hmoty využívané při práci na polích a v sadech od 1. 7. 2014 (tzv. zelená nafta). Jednotlivé kraje poskytují podpory do zemědělství ze svých rozpočtů, a to především na zemědělské akce a výstavy, na regionální potraviny a včelařství. Dále jsou v kategorii ostatních národních podpor obsaženy pozemkové úpravy, výdaje SPÚ, MŽP a dalších institucí.

Druhou nejvýznamnější skupinu podpor tvořily ostatní výdaje MZe, na jejíž konečné částce 1 852 mil. Kč se v roce 2014 nejvýznamněji podílely výdaje na výzkum, které činily 769,7 mil. Kč.

Důležitou kategorií podpor představovaly dotační programy poskytované na základě Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2014 (totéž pro rok 2013). V rámci těchto podpor bylo v roce 2014 vyplaceno 1 832 mil. Kč, což bylo o 447 mil. Kč více než v předchozím období.

Dále byly poskytovány podpory prostřednictvím PGRLF (dotace úroků z úvěrů) především v rámci jeho investičních programů. PGRLF poskytl značnou pomoc v rámci programu „Podpora pojištění“. Konkrétně bylo v roce 2014 v rámci tohoto programu vyplaceno 359 mil. Kč, což představovalo zvýšení o 50 mil. Kč oproti předchozímu roku. Finanční prostředky ze státního rozpočtu určené na financování podpor se pro účely zúčtování se státním rozpočtem považují za čerpané dnem uzavření smlouvy s příjemcem podpory, a to v rozsahu celého sjednaného závazku k jejich vyplacení. Podrobné členění podpor PGRLF je uvedeno v tab. T2.3/02.

T2.3/02 - Podpory PGRLF, a. s., podle typu podniků a programů do 31. 12. 2014

	Počet žádostí		Výše podporovaných úvěrů		Garance úvěrů - závazek 1. 1. 1994-31. 12. 2014		Dotace úroků 1. 1. 1994-31. 12. 2014	
	podaných	schválených	1. 1. 1994- 31. 12. 2014 (mil. Kč)	v roce 2014 (mil. Kč)	mil. Kč	%	závazek (mil. Kč)	vyplaceno (mil. Kč)
Podle typu organizace:								
SHR	22 867	21 517	33 534	3 140	6 129	18,28	5 750	5 096
s. r. o.	10 057	9 296	28 925	1 476	7 582	26,21	4 397	4 118
a. s.	11 145	10 612	58 801	1 348	12 119	20,61	8 241	7 838
ZD	10 190	9 772	35 606	1 172	7 957	22,35	5 468	5 339
ostatní	302	266	1 171	46	214	18,25	155	144
Podle typu programu:								
Provoz	8 598	8 210	28 630	0	7 283	25,44	2 520	2 525
Vyrovnání úrokového zatížení	1 068	1 029	4 643	0	1 718	36,99	87	87
Krize - Provoz	940	895	4 610	0	880	19,08	100	97
Krize - Zpracovatel-Provoz	140	122	3 058	0	783	25,60	47	47
Krize - PKF	6	2	28	0	26	91,68	1	2
Krize - Půda	303	283	486	0	0	0,00	32	33
LFA	419	410	809	0	720	89,06	59	59
Investice celkem	41 371	39 060	100 063	6 308	19 562	19,55	19 101	17 715
Zemědělec	8 579	7 770	31 067	0	16 010	51,53	10 185	10 208
I - Zemědělec	31 170	29 934	65 483	6 308	3 300	5,04	8 027	6 806
I - Zpracovatel	37	27	337	0	40	11,84	53	53
I - Odbytová organizace	10	6	206	0	68	32,90	36	36
I - Hygiena	27	19	546	0	144	26,40	113	113
I - Půda	1 548	1 304	2 423	0	0	0,00	687	499
Podpora nákupu půdy (de minimis)	630	497	949	873	0	0,00	89	4
Export	122	90	7 115	0	0	0,00	405	405
Lesy	71	61	294	0	52	17,82	45	47
Služby	536	475	3 782	0	2 781	73,53	1 249	1 242
Restituent	14	13	18	0	0	0,00	3	3
Nabyvatel	30	22	34	0	34	99,48	0	0
TOZ	212	196	544	0	163	29,94	0	0
Krmné obilí	101	98	2 975	0	0	0,00	270	270
Krajina ¹⁾	4 220	3 963	.	.	.	x	.	.
Mláď ¹⁾	9 171	8 761	.	.	.	x	.	.
Agroregion ¹⁾	1 841	1 702	.	.	.	x	.	.
Povodně ¹⁾	450	439	.	.	.	x	.	.
KPV ¹⁾	1	1	.	.	.	x	.	.
Skot ¹⁾	634	589	.	.	.	x	.	.
Celkem:	54 561	51 463	158 037	7 181	34 001	21,51	24 011	22 536
Nesplacené úvěry k 31. 12. 2014		17 892	33 714		57		3 830	2 458

1) Tyto programy nejsou zahrnuty do součtu ČR celkem.

Pramen: PGRLF

Zpracoval: B. Říhová (ÚZEI)

2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců (formou subvencování vývozu, podpory soukromého skladování a jiných cenových podpor v rámci SOT a prostřednictvím celní ochrany), tak podpory cen spotřebitelů (např. formou subvencování školního mléka a ovoce a zeleniny do škol). Srovnání prostředků vyplacených v rámci SOT v letech 2013 a 2014 uvádí tab. T2.4/01.

T2.4/01 - Výdaje na podporu cen a organizace trhu (mil. Kč)

Komodita	2013			2014		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Mléko						
Školní mléko	55,8	45,7	10,1	58,0	47,3	10,7
<i>Jat. skot a hovězí maso - subvence na vývoz</i>	0,5	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0
<i>Vejce a drůbeží maso - subvence na vývoz</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Víno						
Restrukturalizace a přeměna vinic	80,8	0,0	80,8	106,2	0,0	106,2
Podpory v rámci SOT vínem	50,7	0,0	50,7	28,3	0,0	28,3
Včelařské produkty - zlepšení výroby	66,2	33,1	33,1	64,0	32,0	32,0
Ovoce a zelenina						
Organizace producentů ovoce a zeleniny ¹⁾	68,0	3,4	64,6	56,6	2,0	54,6
Ovoce a zelenina do škol ²⁾	138,5	37,4	101,1	143,6	38,8	104,8
Propagace zemědělských produktů	29,6	11,1	18,5	53,4	20,0	33,4
Zemědělské BPS a výtopny na biomasu	3 917,6	3 917,6	0,0	4 556,7	4 556,7	0,0
Celkem	4 407,7	4 048,3	359,4	5 066,8	4 696,8	370,0

1) Včetně předběžně uznaných organizací producentů ovoce a zeleniny.

2) Údaje za marketingový rok.

Pramen: SZIF, OTE, a. s.

Zpracoval: B. Říhová (ÚZEI)

V roce 2014 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 5 066,7 mil. Kč, což bylo o 658,9 mil. Kč více než v předchozím roce. Tento růst byl způsoben především zvýšením podpor na provoz bioplynových stanic, které jsou podporovány prostřednictvím výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Tyto podpory jsou v gesci Energetického regulačního úřadu a v roce 2014 činily 4 556,7 mil. Kč, což bylo o 639,1 mil. Kč více než v předchozím roce. Tento růst byl také ovlivněn zvýšením podpor na propagaci zemědělských produktů, které se oproti roku 2013 zvýšily o 23,7 mil. Kč. Podpory v rámci SOT vínem se snížily oproti roku 2013 o 22,4 mil. Kč a dále se snížily podpory pro Organizace producentů ovoce a zeleniny o 11,4 mil. Kč. Celkově podpory poskytnuté ze zdrojů ČR zůstaly v zásadě nezměněny, na rozdíl od podpor poskytnutých ze zdrojů EU, které se snížily o 4,3 mil. Kč.

Prostředky EU na restrukturalizaci a přeměnu vinic se v roce 2014 oproti roku 2013 zvýšily o 25,4 mil. Kč na 106,2 mil. Kč.

V roce 2014 došlo k mírnému nárůstu podpor u projektu Ovoce a zelenina do škol, konkrétně o 5,1 mil. Kč a dosáhly úrovně 143,6 mil. Kč.

U celkového objemu vyplacených podpor na školní mléko došlo v roce 2014 k nepatrnému zvýšení o 2,2 mil. Kč a dosáhly úrovně 57,9 mil. Kč.

Exportní subvence již nebyly v roce 2014 poskytovány.

V roce 2014 byly nadále vypláceny podpory včelařům, určené na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh. V roce 2013 dosáhly výše 66,2 mil. Kč. (z toho 50 % bylo vyplaceno z rozpočtu EU), v roce 2014 se tyto podpory snížily o 2,2 mil. Kč na 64,0 mil. Kč.

3 ZEMĚDĚLSTVÍ A ROZVOJ VENKOVA

Venkov, ať už je pojat tradičně jako menší obce (s méně než 2 000 obyvateli), či jako oblasti s významným podílem řídce osídleného území (převážně venkovské a přechodné regiony), vykazuje při srovnání s městy odlišnosti v ukazatelích jak demografického, tak ekonomického a sociálního charakteru. Rozvoj venkova je zabezpečován prostřednictvím dotačních intervencí, které pomáhají na venkově zabezpečit řadu aktivit. Tyto intervence jsou zajišťovány řadou dotačních programů a titulů, ty lze rozdělit na národní, které jsou financovány prostřednictvím státního rozpočtu ČR, a evropské, které jsou financovány prostřednictvím strukturálních fondů (Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF), Evropský sociální fond (ESF)) a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Hlavním programem zabezpečující rozvoj venkova na národní úrovni je Program obnovy venkova, který podporuje soutěž Vesnice roku. Z evropských fondů jsou implementovány Regionální operační programy (ROP) a Program rozvoje venkova (PRV). Rozvoj venkova je zabezpečován především prostřednictvím PRV, u toho programu jsou omezeny žadatelské obce velikostí do 2000 obyvatel, z čehož je patrná cílenost na rozvoj venkova. K posilování životaschopnosti venkova přispívá mj. rozvoj místních akčních skupin (LEADER) a Celostátní síť pro venkov. Alokace veřejných zdrojů v národních podmínkách ČR do jednotlivých tematických os PRV 2007-2013 se blíží průměru EU-12 v Osách III a IV a je srovnatelná s průměrem EU-27. V roce 2014 ještě dobíhají podpory z Operačních programů minulého období díky pravidlu $n+2$ ²¹. Nemalé prostředky byly poskytnuty venkovu formou dotací v rámci Podpory obnovy a rozvoje venkova, který předpokládá participaci obyvatel venkova, občanských spolků a sdružení při obnově jejich obce v souladu s místními tradicemi. Jedná se o podporu vítězů soutěže Vesnice roku, podporu zapojení dětí a mládeže do komunitního života v obci, podporu spolupráce obcí na obnově a rozvoji venkova a podporu obnovy drobných sakrálních staveb v obci. V následujícím roce (2015) se již předpokládá čerpání dotací z programů nového období 2014–2020.

3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení

Pro vymezení venkova na úrovni krajů byly použity typologie [OECD](#) a [EU](#), které shodně vymezují tři kategorie regionů (převážně venkovské, přechodné, převážně městské), avšak na základě odlišné metodologie výpočtu²². Pro vymezení venkova na nižších úrovních byla použita jak metodologie OECD, tak tradiční české vymezení venkovských obcí jako obcí do 2 000 obyvatel.

Venkovské regiony na úrovni krajů (podle typologie OECD a EU)

Podle typologie OECD byl k 1. 1. 2014 převážně venkovským regionem pouze Kraj Vysočina a naopak převážně městským regionem pouze Hl. m. Praha. Ostatních 12 krajů se řadilo mezi přechodné regiony, jež zabíraly na území ČR téměř 91 % plochy a v nichž žilo 83 % obyvatel.

²¹ Základním dokumentem, kterým se použití pravidla $n+2$ řídí, je Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999. Pravidlo $n+2$ znamená, že každý závazek členské země přijatý vůči Evropské komisi musí být splněn do dvou let od přijetí tohoto závazku.

²² Metodicky staví obě typologie na ukazatelích hustoty obyvatelstva, ale OECD metodologie s ní pracuje na úrovni nižších administrativních území (v případě ČR obcí), zatímco EU metodologie na úrovni rastru tvořeného čtvercovými buňkami o rozloze 1 km².

Typologie EU řadí více regionů do kategorie převážně venkovských, což se v ČR projevuje významně. Vymezuje v ČR 6 převážně venkovských regionů (Jihočeský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Vysočina a Zlínský) se 48% podílem na území a téměř třetinovým podílem na obyvatelstvu. Na druhé straně vykazuje i vyšší počet převážně městských regionů (Hl. m. Praha a Středočeský kraj); jejich územní podíl činí 15 % a podíl populace 24 %. Mezi přechodné regiony spadá 6 krajů (Jihomoravský, Karlovarský, Královéhradecký, Liberecký, Moravskoslezský a Ústecký), jež se rozkládají na 37 % plochy ČR, a žije v nich 43 % obyvatel.

Při použití typologie EU má ČR vyrovnanější zastoupení regionů ve sledovaných kategoriích.

T3.1/01 - Kraje ČR podle typologie OECD a EU

Regiony	OECD				EU			
	počet	podíl (%)		hustota zalidnění (obyvatelstvo/km ²)	počet	podíl (%)		hustota zalidnění (obyvatelstvo/km ²)
		plocha	obyvatelstvo			plocha	obyvatelstvo	
Převážně městské	1	0,6	11,8	2 506	2	14,6	24,2	221
Přechodné	12	90,8	83,3	122	6	37,0	42,9	154
Převážně venkovské	1	8,6	4,9	75	6	48,4	32,9	91
Celkem ČR	14	100,0	100,0	133	14	100,0	100,0	133

*Pramen: Malý lexikon obcí ČR 2014, ČSÚ 2014
Zpracoval: F. Nohel (ÚZEI)*

Venkovské regiony na úrovni okresů a obcí (podle typologie OECD)

Podle typologie OECD spadalo v roce 2014 21 okresů do kategorie převážně venkovských, zabíraly zhruba třetinu území ČR a na jejich území žila šestina obyvatel ČR. Kategorii převážně městských regionů tvořilo 8 okresů, jejichž podíl na území ČR činil 4,0 % a podíl na obyvatelstvu zhruba čtvrtinu. 48 okresů tvořilo kategorii přechodných regionů, přičemž z hlediska podílu na území i obyvatelstvu zabíraly zhruba 60 % z celku. Meziročně došlo k přesunu jednoho okresu z kategorie přechodných do převážně venkovských.

T3.1/02 - Okresy ČR podle typologie OECD

Regiony	Počet	Podíl (%)		Hustota zalidnění (obyvatelstvo/km ²)
		plocha	obyvatelstvo	
Převážně městské	8	4,0	26,2	882
Přechodné	48	61,2	57,1	124
Převážně venkovské	21	34,8	16,7	64
Celkem ČR	77	100,0	100,0	133

*Pramen: Malý lexikon obcí ČR 2014, ČSÚ 2014
Zpracoval: F. Nohel (ÚZEI)*

Na nejnižší administrativní úrovni (LAU 2) tvořilo venkovský prostor 5 375 obcí (obce s hustotou zalidnění nižší než 150 obyvatel/km²). Představovaly 86 % z celkového počtu obcí v ČR a 82 % rozlohy státu, avšak žilo v nich pouze 30 % obyvatelstva. Městských obcí bylo 878 (14 % všech obcí, 18 % plochy ČR a 70 % obyvatel ČR). Ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku se počet venkovských obcí navýšil o 1, ale ve strukturálních podílech se to prakticky neprojevilo.

Venkovské obce do 2 000 obyvatel

Vedle typologie OECD se na úrovni LAU 2 používá v ČR také tradiční vymezení venkovských obcí jako obcí do 2 000 obyvatel. Podle něho bylo v ČR 5 570 obcí s méně než 2 000 obyvateli, což představovalo 89 % všech obcí ČR a 73 % rozlohy ČR. Žilo zde necelých 27 % obyvatel státu. Ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku počet venkovských obcí poklesl o 1.

Dlouhodobé srovnání ukazuje, že ve venkovských obcích ČR kontinuálně roste počet obyvatel rychlejším tempem než v ČR celkem. V období 2001-2014 vzrostl celkový počet obyvatel venkova o 6,3 %, zatímco počet obyvatel v ČR se zvýšil pouze o 2,8 %. V důsledku toho se podíl venkovského obyvatelstva na celkové populaci od roku 2001 zvýšil o 0,8 p. b., přičemž meziročně zůstal beze změny. Naproti tomu se po celé sledované období mírně snižuje počet venkovských obcí (zpravidla se zvýšením počtu obyvatel obcí přesunou do vyšších velikostních kategorií).

T3.1/03 - Počet venkovských obcí a obyvatel podle velikostních kategorií obcí v ČR ve vybraných letech

Populační velikost obce	2001		2008		2013		2014	
	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé
do 99	548	38 881	518	36 512	464	33 140	458	32 649
100-199	1 113	166 214	1 048	155 578	997	148 389	997	148 036
200-499	2 041	663 416	2 024	660 126	2 012	657 282	2 001	651 677
500-999	1 280	893 592	1 312	922 543	1 356	953 571	1 369	962 432
1 000-1 999	652	903 757	692	962 615	742	1 031 212	745	1 038 124
Celkem venkov	5 634	2 665 860	5 594	2 737 374	5 571	2 823 594	5 570	2 832 918
Celkem ČR	6 258	10 230 060	6 249	10 381 130	6 253	10 516 125	6 253	10 512 419
Podíl venkov/ČR (%)	90,0	26,1	89,5	26,4	89,1	26,9	89,1	26,9

*Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ 2002; Lexikon obcí ČR 2008, 2013, 2014, ČSÚ 2008, 2013, 2014
Zpracoval: F. Nohel (ÚZEI)*

T3.1/04 - Tempo přírůstku počtu venkovských obcí a obyvatel podle velikostních kategorií obcí v ČR mezi roky 2001 a 2014 (%)

Populační velikost obce	Index 2014/2001	
	obce	obyvatelé
do 99	-16,4	-16,0
100-199	-10,4	-10,9
200-499	-2,0	-1,8
500-999	7,0	7,7
1 000-1 999	14,3	14,9
Celkem venkov	-1,1	6,3
Celkem ČR	-0,1	2,8

*Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ 2002; Lexikon obcí ČR 2014, ČSÚ 2014
Zpracoval: F. Nohel (ÚZEI)*

Po celé období je patrný rozdílný vývoj mezi velikostními kategoriemi venkovských obcí. Zatímco počet obcí nad 500 obyvatel i počet jejich obyvatel se zvyšuje, počet obcí do 500 obyvatel i počet jejich obyvatel naopak klesá. Souhrnně ve sledovaném období ubylo 6,6 % obcí do 500 obyvatel a počet jejich obyvatel klesl o 4,2 %. Trvale nepříznivá situace je

v tomto směru především v obcích s méně než 200 obyvateli, což souvisí s řadou faktorů, zejména se vzdáleností obcí od center zaměstnanosti.

3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

K 31. 12. 2013²³ bylo v ČR registrováno (dle údajů ČSÚ) celkem 2 694 737 podnikatelských subjektů, meziročně jich ubylo 33 tisíc. Početní úbytek postihl téměř všechna odvětví, zemědělství nevyjímaje (vysoký nárůst zaznamenalo pouze peněžnictví a pojišťovnictví). V organizační struktuře národního hospodářství podle velikosti subjektů dominovaly, stejně jako v předchozích letech, podniky bez zaměstnanců²⁴ (89,7 %) následované mikropodniky²⁵ s podílem 8,3 % na celkovém počtu podniků. Z odvětví (definovaných podle CZ-NACE) byl nejvíce zastoupen velkoobchod a maloobchod společně s opravami a údržbou motorových vozidel (22,2 %), dále profesní, vědecké a technické činnosti (12,0 %), průmysl (11,8 %) a stavebnictví (11,5 %).

V průměrech za jednotlivé typy regionů dle jejich venkovskosti (typologie EU²⁶) se struktura podniků podle počtu zaměstnanců výrazně neliší. Zejména blízké jsou si převážně venkovské a přechodné regiony (v obou skupinách činí podíl podniků bez zaměstnanců zhruba 90 %, mikropodniků necelých 8 %, malých podniků²⁷ 1,6 % a velkých podniků 0,5 %). Převážně městské regiony pak vykazují poněkud nižší podíl podniků bez zaměstnanců (88,5 %), a na druhé straně vyšší podíl mikropodniků (9,4 %).

Odvětvová struktura podniků vykazuje mezi jednotlivými typy regionů charakteristické odlišnosti. Podíl zemědělských podniků (včetně lesnických a rybářských) je nejvyšší v regionech převážně venkovských (6,3 %) a nejnižší pak v převážně městských (2,6 %). Obdobně je tomu v případě zastoupení průmyslových i stavebních podniků (zde při minimálních rozdílech mezi převážně venkovskými a přechodnými regiony). Opačně je tomu pak u všeobecně početně nejvýznamnějšího odvětví služeb, tj. velkoobchodu a maloobchodu včetně oprav, jež jsou nejvíce rozvinuté v převážně městských regionech. Uvedené charakteristiky platí jak pro podniky celkem, tak pro mikropodniky (v nich podíl zmíněného obchodu dosáhl v převážně venkovských oblastech necelých 21 %, v přechodných téměř 23 %, v převážně městských pak 28,5 %). Méně početné (z hlediska zaměstnávání však velmi

²³ Nejaktuálnější dostupné údaje.

²⁴ Včetně bez udání počtu zaměstnanců.

²⁵ Na základě doporučení Komise č. 2003/361/ES, o definici mikropodniků, malých a středních podniků, je mikropodnik definován jako podnik, který zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a jehož roční obrát a/nebo roční celková účetní rozvaha nepřekračují 2 mil. €.

²⁶ Viz [Urban-rural typology](#), kapitola 3.1.

²⁷ Na základě nové definice malých a středních podniků, která platí od 1. 1. 2005 (§ 2, odst. (2) písm. a), b) a c) Obchodního zákoníku) je malý podnik definován jako podnik s 10-50 zaměstnanci, ročním obrátem v rozmezí 2-10 mil. € nebo aktivy ve výši 2-10 mil. €.

významné) větší podniky (tj. nad hranicí vymezující mikropodniky) vykazují odlišnou odvětvovou strukturu – mezi nimi zaujímá nejvyšší podíl průmysl, jenž má dokonce ve skupině největších podniků (250 a více zaměstnanců) nadpoloviční zastoupení v převážně venkovských i přechodných regionech.

Regionálně rozdělené údaje ČSÚ o HPH dosáhly v úhrnu za ČR za rok 2013 hodnoty 3 664,7 mld. Kč, z toho v převážně venkovských regionech 1 012,3 mld. Kč a v přechodných regionech 1 339,5 mld. Kč. V převážně venkovských regionech dosáhl nejvyššího podílu na tvorbě HPH kraj Jihočeský (188,8 mld. Kč), v přechodných regionech kraj Jihomoravský (399,3 mld. Kč). Podíl sektorů na tvorbě HPH se při porovnání převážně venkovských a přechodných regionů příliš neodlišoval. V obou skupinách dominují služby (51,2 %, resp. 54,3 %) následované průmyslem včetně stavebnictví (44,5 %, resp. 43,0 %). Obecně nízký podíl zemědělství (včetně lesnictví a rybářství) v ČR byl pak jednoznačně vyšší v převážně venkovských (4,3 %) než v přechodných regionech (2,6 %). Samozřejmě nejnížší podíl dosahuje zemědělství v převážně městských regionech (1,3 %), kde naopak služby tvoří již téměř tři čtvrtiny HPH (především na úkor průmyslu).

Počet zaměstnaných v ČR v průměru za celý rok 2013 činil dle údajů ČSÚ 4 937 tis., meziročně jich přibýlo o 47 tis. Přírůstek se týkal všech typů regionů, přičemž nejvyšší absolutní i relativní přírůstek vykazala skupina přechodných regionů. Tyto se také nejvíce podílejí na celkové zaměstnanosti (41,6 %, u převážně venkovských regionů je to 32,6 %). V odvětvové struktuře zaměstnanosti převládají ve všech typech regionů služby, přičemž jejich podíl roste od 52,0 % v převážně venkovských regionech přes 57,8 % v přechodných až po 71,6 % v převážně městských regionech. Naopak při stejném porovnání klesá podíl průmyslu včetně stavebnictví (ze 43,3 % přes 39,6 % po 26,8 % v převážně městských regionech) a zemědělského sektoru (ze 4,7 % přes 2,6 % po 1,6 %).

Z výše uváděných regionálních údajů o tvorbě HPH a zaměstnanosti je zřejmé, že spolu korespondují a charakterizují rozdíly mezi různými typy regionů z hlediska jejich odvětvové struktury. V ekonomice převážně venkovských i přechodných regionů si dosud uchovává velmi silnou pozici průmysl včetně stavebnictví (byť ne již nadpoloviční). Zemědělství si ještě svůj význam udržuje především v převážně venkovských, případně některých přechodných regionech (přičemž na zemědělské výrobě je dále závislá část průmyslu a služeb na vstupu a výstupu ze sektoru). Pro převážně městské regiony je pak typická výrazná dominance služeb.

Počty registrovaných mikropodniků na tisíc obyvatel kraje (tab. T3.2/01) se pohybují v převážně venkovských i přechodných regionech shodně v rozmezí zhruba 15-18. Tuto hranici překračuje pouze Jihomoravský kraj (21,15), naopak hodnoty 15 plně nedosáhly kraje Ústecký a Vysočina. Více než dvojnásobného počtu (45,07) dosáhlo Hlavní město Praha, kde navíc jako v jediném kraji došlo meziročně k nárůstu (ve všech ostatních krajích ČR pak k poklesu).

T3.2/01 - Počet mikropodniků na 1 000 obyv. v krajích ČR k 31. 12. 2013

Převažující činnost CZ-NACE (vybrané činnosti)		Kraj / EU klasifikace ¹⁾													
		PHA	STC	JHC	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK
		PU	PU	PR	PR	IN	IN	IN	IN	PR	PR	IN	PR	PR	IN
A	Zemědělství, lesnictví a rybářství	0,49	0,69	0,98	0,73	0,48	0,61	0,54	0,71	0,69	0,87	0,72	0,56	0,59	0,48
B-E	Průmysl celkem	3,12	1,86	2,26	2,18	1,94	1,72	2,62	2,49	2,39	2,28	2,82	2,28	3,04	2,12
F	Stavebnictví	3,57	1,66	1,87	1,56	1,58	1,80	1,64	1,51	1,51	1,34	1,96	1,55	1,52	1,69
G	Velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	13,56	3,95	3,27	3,31	3,68	3,04	3,57	3,94	3,50	2,96	4,97	3,41	4,06	3,71
H	Doprava a skladování	0,95	0,98	0,84	0,92	0,73	0,76	0,72	0,90	0,78	0,79	0,92	0,96	0,96	0,76
I	Ubytování, stravování a pohostinství	2,86	1,42	1,96	1,62	2,14	1,61	1,72	1,82	1,44	1,23	1,76	1,54	1,64	1,72
J	Informační a komunikační činnosti	1,65	0,26	0,26	0,25	0,23	0,22	0,26	0,27	0,27	0,15	0,49	0,27	0,30	0,25
K	Peněžnictví a pojišťovnictví	0,38	0,18	0,31	0,22	0,24	0,22	0,23	0,26	0,31	0,30	0,30	0,31	0,32	0,32
L	Činnosti v oblasti nemovitostí	6,66	0,89	0,79	0,91	1,53	0,74	0,62	0,70	0,44	0,33	1,27	0,61	0,52	0,73
M	Profesní, vědecké a technické činnosti	7,55	1,55	1,97	1,62	1,45	1,38	1,51	1,62	1,60	1,25	2,68	1,65	1,57	1,74
N	Administrativní a podpůrné činnosti	1,18	0,26	0,28	0,29	0,36	0,29	0,28	0,25	0,25	0,18	0,38	0,27	0,26	0,30
O	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	0,02	0,66	0,62	0,58	0,29	0,24	0,32	0,56	0,64	1,01	0,42	0,38	0,33	0,11
P	Vzdělávání	0,47	0,41	0,30	0,30	0,33	0,30	0,37	0,38	0,46	0,42	0,43	0,44	0,39	0,26
Q	Zdravotní a sociální péče	2,01	1,32	1,64	1,65	1,69	1,54	1,55	1,74	1,52	1,59	1,74	1,82	1,79	1,66
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	0,60	0,23	0,26	0,25	0,28	0,24	0,36	0,32	0,25	0,20	0,27	0,27	0,23	0,24
Celkem		45,07	16,32	17,62	16,39	16,95	14,70	16,31	17,47	16,04	14,90	21,15	16,32	17,51	16,13

1) EU klasifikace: PR = převážně venkovský region, IN = přechodný region, PU = převážně městský region.

Pramen: Statistické ročenky krajů 2014, ČSÚ 2014

Zpracoval: J. Drlík (ÚZEI)

V rozvinutých ekonomikách představují malé soukromé podniky významný inovační potenciál. Mikropodniky a malé podniky tvoří na venkově významnou příležitost pro podnikání a zaměstnání lidí. Proto taky na jejich podporu byla v rámci PRV zaměřena opatření spadající pod první prioritu Osy III (Tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání obnovitelných zdrojů energie). Jejím cílem bylo vytvoření pracovních míst a zajištění vyšší příjmové úrovně obyvatel venkova rozvojem a diverzifikací aktivit na venkově a podporou venkovské turistiky a dále zajištění naplnění závazků ČR v oblasti využití obnovitelných zdrojů energie. Osa III se člení na tři skupiny opatření: III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy; opatření III.1.2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje; opatření III.1.3 Podpora cestovního ruchu²⁸. Přehled přijatých a schválených žádostí opatření III. osy uvádí tab. T3.2/02.

T3.2/02 - Počet přijatých žádostí a výše proplacených prostředků - PRV OSA III

PRV OSA III	Počet přijatých žádostí		Počet schválených z přijatých		Počet čekajících k proplacení	Čerpání prostředků (schválené) (mil. Kč)		Průměrná velikost projektu (mil. Kč)	
rok	2013	2014	2013	2014	k 15. 12. 2014	2013	2014	2013	2014
Priorita: Tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání OZE									
III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy ¹⁾	415	0	121	0	0	505	271	5,0	4,5
III.1.2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	0	501	0	223	0	249	362	3,3	2,5
III.1.3 Podpora cestovního ruchu	0	0	0	0	0	266	220	2,8	0,0

1) V daném roce 2014 se neotevřela výzva pro III.1.1, nebyl tedy schválen žádný projekt, proplacený byly projekty schválené v roce 2013.

Pramen: SZIF 2015

Zpracoval: M. Trantířová (ÚZEI)

Opatření III.1.1 je dále členěno na záměry diverzifikace činností nezemědělské povahy, výstavba a modernizace bioplynové stanice, výstavba a modernizace kotlen a výtopen na biomasu včetně kombinované výroby tepla a elektřiny a výstavba a modernizace zařízení na výrobu tvarovaných biopaliv. Podle údajů SZIF v roce 2014 na podporu opatření III.1.1 již nebyla vyslána výzva a nebyla přijata žádná žádost, vyplacená částka v roce 2014 na

²⁸ Podpora cestovního ruchu je určena na vybudování pěších a lyžařských tras, vinařských stezek a hippostezek, výstavbu ubytovacích zařízení s malou kapacitou hostů, stravovacích zařízení, půjčoven sportovního vybavení a objektů a ploch pro sportovně rekreační využití.

schválené žádosti z roku 2013 činila 271 mil. Kč, přitom průměrná finanční podpora projektu byla 4,5 mil. Kč. Vyplacené projekty z opatření III.1.1 náležely do záměru a), který je určen k zahájení a rozvoji aktivit, zejména v oblasti výroby a zpracování, včetně podpory tradičních řemesel. V roce 2014, v rámci opatření III.1.2, záměru e) a f), který je určen k zakládání a rozvoji mikropodniků, bylo přijato 501 žádosti, schváleno k proplacení bylo v roce 2014 celkem 223 a vyplacená částka činila 362 mil. Kč. Průměrná finanční podpora jednoho projektu dosáhla 2,5 mil. Kč. Na opatření III.1.3 byla vyplacena částka 220 mil. Kč na projekty zaregistrované v 10., 13. a 17. kole.

T3.2/03 - Přehled schválených žádostí podle typů investic v Opatření III.1.2 PRV v roce 2014

PRV Osa III	Počet žádostí	Schválená částka podpory (EU + CZ) (mil. Kč)
III.1.2.a) zakládání a rozvoj mikropodniku	0	0,0
III.1.2.b) výstavba a modernizace bioplynové stanice	0	0,0
III.1.2.c) výstavba a modernizace kotelen a výtopen na biomasu včetně kombinované výroby tepla a elektřiny	0	0,0
III.1.2.d) výstavba a modernizace zařízení na výrobu tvarovaných biopaliv	0	0,0
III.1.2.e) zakládání a rozvoj mikropodniků MSK a ÚK	38	108,9
III.1.2.f) zakládání a rozvoj mikropodniků v ČR mimo MSK a ÚK	185	450,7
Celkem	223	559,6

Pramen: SZIF 2014

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

V opatření III.1.3 již nebyly v roce 2014 přijaty žádné žádosti, byly však uvolněny prostředky na projekty schválené dříve a na realizaci bylo vyplaceno 220 mil. Kč.

V rozvoji venkova hraje důležitou roli zaměstnanost lidí, sledovaný indikátor vytvoření nových pracovních míst, úspěšnost Osy III. PRV na tento indikátor je patrná z tab. T3.2/04. Nejvíce pracovních míst (přes 300) vzniklo v Jihomoravském kraji, na Vysočině a ve Středočeském kraji. Nejvíce pracovních míst v průměru na 1 projekt bylo zaznamenáno v Jihomoravském kraji (1,51), rozdíly však nebyly velké, většinou vytvořily projekty v průměru kolem jednoho pracovního místa na projekt.

T3.2/04 - Přehled podpořených (= proplacených) projektů osy III v regionálním rozdělení dle NUTS 3 v letech 2007-2014 a vytvořených pracovních míst

Kraj	Počet podpořených (proplacených) projektů osy III	Počet pracovních míst projektů osy III	Počet pracovních míst osy III na 1 projekt
Jihočeský	229	283	1,24
Jihomoravský	228	345	1,51
Karlovarský	49	65	1,33
Královéhradecký	145	132	0,91
Liberecký	52	67	1,29
Moravskoslezský	81	110	1,36
Olomoucký	88	112	1,27
Pardubický	152	180	1,18
Plzeňský	118	141	1,19
Středočeský	252	306	1,21
Ústecký	72	82	1,14
Vysočina	292	321	1,10
Zlínský	92	137	1,49
Celkem	1 850	2 281	1,23

Pramen: SZIF 2014

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

K 1. lednu 2014 v ČR podle ČSÚ existovalo 6 253 obcí. Venkovský prostor poskytuje příležitosti pro činnosti v oblasti rozvoje cestovního ruchu, služeb, využití a péče o přírodní zdroje a krajinu. Osa III PRV je zaměřená nejen na tvorbu pracovních příležitostí a podporu využívání OZE, ale také na zlepšení kvality života na venkově a vzdělávání.

Zlepšení kvality života na venkově je podporováno formou opatření III.2.1 a III.2.2. Žadateli opatření III.2.1 Obnova a rozvoj vesnice, občanské vybavení a služby mohou být obce, svazky obcí, nestátní neziskové organizace, zájmová sdružení právnických osob, církve a jejich organizace. Projekty na výstavbu vodovodů, kanalizací a čistíren odpadních vod mohou být realizovány v obcích do 2 000 obyvatel, ostatní projekty v obcích do 500 obyvatel. Vzhledem k vyčerpanému rozpočtu nebyl již od roku 2012 pro opatření III.2.1 vyhlášen příjem žádostí. Celkově na opatření byla během let 2007-2014 vyhlášena 4 kola výzev, ve kterých bylo k 31. 12. 2014 přijato 4 813 žádostí a schváleno 1 390 žádostí. Podle zprávy monitorovacího výboru PRV bylo k 30. 9. 2014 proplaceno 5 842 mil. Kč. Úspěšnost žadatelů o dotaci dosáhla 28,9 %.

Opatření III.2.2 Ochrana a rozvoj dědictví venkova je určeno na vypracování studií obnovy a využití kulturního dědictví, zpracování programů regenerace památkově chráněných území, plánů péče o krajinné památkové zóny a budování výstavních expozic a muzeí s vazbou na danou lokalitu. Žadateli mohou být obce, svazky obcí, nestátní neziskové organizace, zájmová sdružení právnických osob a církve a jejich organizace. V roce 2014 v tomto opatření nebyly přijaty žádné nové žádosti. Celkově na opatření bylo vyhlášeno 5 kol výzev. Úspěšnost žadatelů byla 66,4 % a celkový počet schválených projektů 656. K 30. 9. 2014 bylo na toto opatření vyplaceno 1 165 mil. Kč.

Podpora v rámci opatření III.3.1 Vzdělávání a informace je zaměřena na vzdělávání a informování fyzických a právnických osob, které mají vážný zájem zahájit nebo rozšířit podnikání, případně jiné působení na venkově v rámci aktivit podporovaných v Ose III. K 31. 12. 2014 bylo schváleno 99 žádostí a úspěšnost žadatelů byla ve 2. kole 69 %, v 5. kole 30 %, v 8. kole 66 %. Podle zprávy monitorovacího výboru PRV bylo k 30. 9. 2014 v tomto opatření proplaceno 60 mil. Kč²⁹.

²⁹ Podklady pro 17. zasedání monitorovacího výboru PRV z 18. 11. 2014 jsou dostupné na <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/program-rozvoje-venkova/monitorovaci-vybor/podklady-z-jednani/x17-zasedani-mv-prv-18-11-2014.html>.

T3.3/01 - Počet přijatých a schválených žádostí, úspěšnost žadatelů a výše schválených prostředků za schválené projekty v rámci Opatření III.2.1, III.2.2 a III.3.1 k 31. 12. 2014

PRV Osa III	Počet přijatých žádostí	Počet schválených žádostí	Úspěšnost žadatelů (%)	Schválené prostředky (mil. Kč)
Priorita: Podmínky růstu a kvalita života na venkově				
III.2.1 Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby	4 813	1 390	28,88	6 790
III.2.1.1 Obnova a rozvoj vesnic	2 891	1 120	38,74	5 409
III.2.1.2 Občanské vybavení a služby	1 922	270	14,05	1 381
III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova	988	656	66,40	1 491
Priorita: Vzdělávání				
III.3.1 Vzdělávání a informace	181	99	54,70	65
Celkem	5 982	2 145	35,86	8 346

Pramen: SZIF 2014

Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace

Ekonomická aktivita na venkově

Pro obyvatele venkovských obcí³⁰ je ve srovnání s obyvateli měst charakteristická nižší míra ekonomické aktivity (47,9 % proti 49 %). Na venkově se projevují i specifika z hlediska odvětvové zaměstnanosti, zejména vyšší zaměstnanost v agrárním sektoru. Podíl pracovníků v zemědělství na zaměstnanosti na venkově (zde v obcích do 2 000 obyvatel) v roce 2011 činil 6,5 %. Ve sledovaném roce žilo na venkově 62,8 % ze všech pracovníků sektoru. Na venkově jsou rovněž vyšší podíly zaměstnaných v průmyslu a stavebnictví a nově pak v dopravě a skladování, podíly zaměstnanosti v ostatních odvětvích zahrnutých do služeb jsou naopak vyšší ve městech.

Míra zaměstnanosti

Ve 4. čtvrtletí 2014 dosáhla míra zaměstnanosti³¹ (zde podíl zaměstnaných na obyvatelstvu starším 15 let) v ČR 56,2 % při mírném meziročním nárůstu o 0,7 p. b. Nejvyšší míru zaměstnanosti si dlouhodobě udržují Hl. m. Praha (61,1 %) a Středočeský kraj (58,3 %). Podle typologie EU spadají tyto dva kraje jako jediné do kategorie převážně městských regionů v rámci ČR. Za Středočeským krajem skončil převážně venkovský kraj Pardubický (s mírou zaměstnanosti 57,9 %), jenž tak na třetím místě nahradil kraj Plzeňský. Na samotné dno se propadl kraj Ústecký a vystřídal tak kraj Olomoucký. Trojici regionů s nejnižší mírou zaměstnanosti doplňuje Moravskoslezský kraj. Problémy na trhu práce v Ústeckém a Moravskoslezském kraji jsou dlouhodobého charakteru (mj. jsou v nich koncentrovány tzv. strukturálně postižené regiony, vymezené na úrovni okresů).

³⁰ Pramen: SLDB 2011, ČSÚ 2013 (poslední údaje k ekonomické aktivitě a jejím strukturám na úrovni obcí). Podrobnější analýza viz Zpráva o stavu zemědělství České republiky za rok 2013, MZe 2014.

³¹ Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2014), ČSÚ 2015.

Nezaměstnanost a volná pracovní místa na venkově

Rok 2014 sice znamenal hospodářské oživení, na trhu práce se to však příliš neprojevalo. Podle údajů [MPSV](#) dosáhl v ČR [podíl nezaměstnaných osob](#)³² 7,7 % a proti předchozímu roku se nezměnil. Zůstává tak nejvyšší od roku 2005. Zůstává tak nejvyšší v časové řadě sledované od roku 2005.

Průměrný podíl nezaměstnaných osob v období od března do prosince 2014 činil na venkově 6,8 % a ve městech 7,6 %. Přestože poslední publikované údaje o venkovské a městské míře nezaměstnanosti ze SLDB 2011 byly příznivější pro města³³, neúplnost a nekompatibilita dat³⁴ zatím neumožňují hovořit o změně trendu ve prospěch venkova.

Od března do prosince 2014 se na úřadech práce evidovalo v průměru 530 tis. dosažitelných uchazečů o práci (DUoP), z toho na venkově 130 tis. Zaměstnavatelé nabízeli prostřednictvím úřadů práce v průměru 52 tis. volných pracovních míst (VPM), z toho ve venkovském prostoru jich bylo k dispozici téměř 10 tis. Počet dosažitelných uchazečů na volné pracovní místo činil ve sledovaném období 10,9, přitom na venkově dosáhl hodnoty 13,3.

Dlouhodobé srovnání ukazuje, že venkovští uchazeči tvoří přibližně čtvrtinu všech uchazečů, zatímco venkovská VPM tvoří jen zhruba šestinu všech VPM. Zastoupení venkovských uchazečů a VPM ve struktuře se promítá i do ukazatele počtu DUoP/VPM, jehož hodnoty jsou pro venkov vždy vyšší ve srovnání s celou ČR. To platilo i v roce 2014, avšak rozdíl mezi venkovem a ČR se viditelně zmenšil. Nicméně i zde musíme na potvrzení nového trendu počkat na údaje z následujících let.

Situace venkovských domácností

Venkovské domácnosti³⁵ sestávají tradičně z většího počtu členů než průměrná domácnost v ČR (2,50 proti 2,26 v roce 2013). Ve struktuře domácností nedošlo meziročně k výraznějším změnám, nepříznivé je snížení podílu pracujících osob ve venkovských domácnostech (za domácnosti celkem ke změně nedošlo).

³² Podíl nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku.

³³ Pramen: Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2013, MZe 2014.

³⁴ Za prvé, chybí údaje za leden a únor (přitom venkov má v prvních měsících roku vždy vyšší nezaměstnanost než města v důsledku vyššího zastoupení pracovních sil v odvětvích se sezónními výkyvy). Za druhé, počet obyvatel ve věku 15–64 let v případě výpočtu podílu za ČR vychází z aktuálních měsíčních statistik, zatímco výpočty venkovského a městského podílu vycházejí ze statistiky na úrovni obcí, která aktualizuje počet obyvatel jen jednou za rok. Za třetí, v každém okrese menší část uchazečů neuvádí obec pobytu. Z uvedených důvodů také oba vypočítané podíly (6,8 % a 7,6 %) nedosahují průměru ČR (7,7 %).

³⁵ Pramen: Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za rok 2013, ČSÚ 2014. Kategorie obcí dle počtu obyvatel jsou zde následující: do 1 999, 2 000–9 999, 10 000–49 999 a 50 000 a více. Obce do 1 999 obyvatel jsou v textu pojímány jako venkov, kategorie obcí 50 000 a více obyvatel je označována jako „velká města“.

Nepříznivě se v roce 2013 vyvíjely peněžní příjmy domácností. Celkové peněžní hrubé příjmy za všechny domácnosti meziročně poklesly (o 0,6 % na 169 276 Kč v průměru na jednoho člena domácnosti za rok), přičemž pokles příjmů ve venkovských domácnostech byl hlubší (o 1,9 %). Nadále zůstává celkově nižší úroveň příjmů venkovských domácností ve srovnání s celkovým průměrem (disparita se meziročně prohloubila na 90,3 %), přitom úroveň příjmů progresivně narůstá s velikostní kategorií obce. Příjmy ze závislé činnosti (tj. mzdy) velmi mírně vzrostly – ve venkovských domácnostech (o 0,5 %) obdobně jako v celkovém průměru (o 0,6 %). Podílejí se na celkových čistých příjmech domácností ve všech kategoriích obcí více než 50 % (nejvyššího 57% podílu dosáhly právě ve venkovských domácnostech). Poklesly příjmy z podnikání, a to podstatně hlouběji ve venkovských domácnostech (o 10,6 %) než v celkovém průměru (o 5,6 %). Jejich podíl na celkových příjmech se zastavil ve venkovských domácnostech těsně pod hranicí 8 % (celkový průměrný podíl byl 8,6 %). Sociální příjmy celkem vzrostly (o 1,1 %), ve venkovských domácnostech přitom prakticky stagnovaly. Ve všech kategoriích obcí tvoří aktuálně zhruba 28-30 % celkových příjmů. Jejich nejvýznamnější složkou jsou důchody, jež samotné tvoří již zhruba čtvrtinu všech příjmů (napříč kategoriemi obcí). Ve venkovských domácnostech se meziročně o celou třetinu propadly dávky při pracovní neschopnosti, přičemž v průměru obcí za celou ČR došlo jen k dvouprocentnímu poklesu. Další výrazný propad (o čtvrtinu) zaznamenaly venkovské domácnosti v oblasti ostatních příjmů (celkový průměrný pokles činil 15 %), přičemž zde zahrnuté příjmy z prodeje nemovitostí a movitých věcí byly ve venkovských domácnostech nejnižší (a nejvyšší naopak ve velkých městech). Podíl ostatních příjmů na celkových příjmech poklesl ve venkovských domácnostech na 5,6 %, celkový průměr se zastavil na 7,1 %.

Poklesu příjmů přizpůsobily domácnosti i svá vydání – venkovské domácnosti je omezily výrazněji než průměrná domácnost v ČR (o 2,5 % oproti 0,3 % při porovnání hrubých peněžních vydání). Nicméně výdaje na potraviny vzrostly zhruba o 2 % jak ve venkovských domácnostech, tak celkově. Jejich podíl na celkových čistých peněžních vydáních se tak zvýšil – ve venkovských domácnostech přesně na jednu čtvrtinu (z celkových 117 805 Kč), v celkovém průměru na 23,4 % (ze 133 279 Kč). Nákupy průmyslového zboží celkově stagnovaly, venkovské domácnosti je omezily zhruba o 1 %. Ještě silněji stlačily dolů výdaje na služby (zhruba o 2 %), přičemž průměrné snížení činilo jen 0,5 %. Pomyslné nůžky ve využívání služeb se tak ještě více rozevřely (domácnosti venkova vydávaly na služby už jen 59,4 % toho, co domácnosti velkých měst). Platby a jiná vydání snížily venkovské domácnosti o výrazných 16 %, což se promítlo i do celkového průměrného úbytku, jenž překročil 7 %. Naturální příjmy venkovských domácností vzrostly o 4,0 %, což je mnohem menší nárůst než v celkovém průměru. Ve vývoji naturálních výdajů se tento rozdíl neprojevil (nárůst se v obou případech pohyboval kolem 5 %).

Hospodaření domácností odráží celkovou ekonomickou a sociální situaci ve státě, přičemž se projevují značné rozdílnosti v závislosti na velikosti obcí. V roce 2013 se mírně prohloubila disparita příjmů i rozdíly ve struktuře vydání venkovských domácností a domácností celkem (zejména v míře využívání služeb).

3.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova

3.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení

Politika rozvoje venkova se zaměřuje na tři klíčové oblasti: zemědělskopotravinářské hospodářství, životní prostředí a venkovské obyvatelstvo. Priority EU rozvoje venkova pro programové období 2007-2013 a 2014-2020 se ve své podstatě nemění. Evropské priority jsou začleněny do národních strategických plánů členských států a do programů venkovského rozvoje. Pro venkov byly v PRV 2007-2013 využity opatření osy III a IV, které podporovaly zlepšování kvality života ve venkovských oblastech, vybavenost obcí, podpora diverzifikace hospodářství venkova a pracovních příležitosti a zlepšení podmínek pro růst ve venkovských oblastech.

Na období 2014-2020 je podpora obyvatel venkova v rámci PRV pokryta Prioritou 6 – Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech. Zaměření podpor na oblasti naplňování cílů a potřeb v oblasti sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech je založeno na základě analýzy a posouzení potřeb. V České republice byly pro podporu venkovských oblastí vybrány Prioritní oblasti 6A a 6B.

Prioritní oblast 6A) Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti, podpora investic na založení a rozvoj nezemědělských činností (podle čl. 19 1.b)) se zaměřuje na posílení diverzifikace zemědělských podniků do jiných druhů aktivit, s cílem získat další zdroje příjmů z podnikání a rozdělit podnikatelské riziko plynoucí ze zemědělské výroby do dalších oblastí. Diverzifikace může přinést efekty, mj. prostřednictvím tvorby pracovních příležitostí na venkově a užšího propojení zemědělské výroby a dalšího podnikání na venkově. Jedná se zejména o nabídku služeb agroturistiky nebo využití zemědělské produkce/odpadů k výrobě obnovitelných zdrojů energie a další.

Prioritní oblast 6B) Posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech pomocí iniciativy LEADER (čl. 43-44)³⁶ nabízí díky principu implementace strategií „zdola-nahoru“ řadu příspěvků k prioritním oblastem rozvoje venkova. Znalost místního prostředí a využití potenciálu dané lokality povede k realizaci akcí, které budou nejlépe reagovat na konkrétní

³⁶ Čl. 42 a 44 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 ze dne 17. 12. 2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005.

místní problémy a podpora PRV tak může být efektivnější než při plošném centrálním řízení. Místní akční skupiny při realizaci SCLLD³⁷ mohou využít více zdrojů financování. Za koordinaci podpory CLLD³⁸ je zodpovědné Ministerstvo pro místní rozvoj. Využití integrovaných nástrojů (včetně CLLD) shrnuje Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014-2020. Pokyn obsahuje mimo jiné návod k přípravě integrovaných strategií a způsob hodnocení a schvalování integrovaných strategií. V ČR bude realizován CLLD za podpory více fondů, a proto byl stanoven tzv. hlavní fond v souladu s článkem 32 odst. 4 obecného nařízení č. 1303/2013, ze kterého budou financované provozní náklady a náklady na oživení SCLLD – tímto fondem bude Evropský regionální fond pro rozvoj venkova. Výdaje budou hrazeny z Integrovaného regionálního operačního programu.

Program rozvoje venkova a operační programy jsou v systému koordinace MMR. Záměrem Evropské unie je, aby její fondy maximálním možným způsobem přispěly k naplňování strategie EU 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, což je dlouhodobá vize rozvoje Evropské unie. Dohoda o partnerství je dokument vypracovaný členským státem Evropské unie, který stanoví cíle a priority pro efektivní využívání Evropských strukturálních a investičních fondů (ESI fondy) za účelem naplňování strategie Evropa 2020 na základě vydefinovaných národních priorit. ESI fondy zahrnují Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Evropský sociální fond (ESF), Fond soudržnosti (FS), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropský námořní a rybářský fond (ENRF). Dohoda o partnerství zastřešuje operační programy cíle Investice pro růst a zaměstnanost a cíle Evropská územní spolupráce spadající pod politiku soudržnosti EU a programy spadající pod II. pilíř Společné zemědělské politiky a Společné rybářské politiky. Dohoda o partnerství je zpracována v souladu s čl. 15 obecného nařízení (nařízení EP a Rady č. 1303/2013), který stanovuje její obsah, a zároveň v souladu s šablonou EK (Draft Template and Guidelines on the Content of the Partnership Agreement), která jej dále rozpracovává. Dohoda o partnerství byla vypracována za účasti partnerů v souladu s přístupem založeným na víceúrovňové správě, tj. se zapojením regionálních partnerů a dalších partnerů (sociální a hospodářští partneři, akademická sféra, nezisková sféra, podnikatelská sféra. K naplňování Dohoda o partnerství přispějí jednotlivé programy. V tab. T3.5/01 jsou uvedeny programy i rozdělení přidělených finančních prostředků z ESI fondy.

PRV je uplatňován ve venkovských oblastech České republiky a je administrován a řízen na centrální úrovni.

³⁷ SCLLD – strategie komunitně vedeného místního rozvoje (z angl. *Community Led Local Development Strategy*).

³⁸ CLLD – komunitně vedený místní rozvoj (z angl. *Community Led Local Development*).

Program rozvoje venkova a operační programy jsou v systému koordinace MMR. Záměrem Evropské unie je, aby její fondy maximálním možným způsobem přispěly k naplňování strategie EU 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, což je dlouhodobá vize rozvoje Evropské unie. Pro lepší využití těchto fondů ve prospěch strategie EU 2020 zpracoval každý stát Dohodu o partnerství, kterou posoudila a schválila Evropská komise. K jejímu naplňování přispějí jednotlivé programy. V tab. T3.5/01 jsou uvedeny programy a rozdělení přidělených finančních prostředků z ESI fondů.

T3.5/01 - Alokace Evropských strukturálních a investičních fondů mezi programy v ČR pro období 2014-2020

Název programu / zkratka	Řídící orgán v ČR	Částka (mld. €)
Operační program Doprava (OP Doprava)	Ministerstvo dopravy	4,70
Integrovaný regionální operační program (IROP)	Ministerstvo pro místní rozvoj	4,60
Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK)	Ministerstvo průmyslu a obchodu	4,30
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV)	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	2,80
Operační program Životního prostředí (OP ŽP)	Ministerstvo životního prostředí	2,60
Program rozvoje venkova	Ministerstvo zemědělství	2,30
Operační program Zaměstnanost (OP Z)	Ministerstvo práce a sociálních věcí	2,10
Operační program Technická pomoc	Ministerstvo pro místní rozvoj	0,22
Operační program Praha - pól růstu	Magistrát hlavního města Prahy	0,20
Operační program Rybářství (OP R)	Ministerstvo zemědělství	0,03
Celkem		23,85

Pramen: MMR 2015

Zpracoval: M. Trantínová (ÚZEI)

Kromě programů, které jsou uvedeny v tab. T3.5/01, byly usnesením vlády ČR č. 867 vymezeny také další programy, kde je možné čerpat podporu. Jedná se o:

- [Interreg V-A Česká republika – Polsko](#), řízený Ministerstvem pro místní rozvoj;
- [Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
- [Program spolupráce Rakousko – Česká republika 2014-2020](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
- [Program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014-2020](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
- [Program spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika 2014-2020](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
- Program nadnárodní spolupráce [Interreg CENTRAL EUROPE](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
- Program nadnárodní spolupráce [DANUBE](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj (schválen dodatečně usnesením vlády ČR č. 447 ze dne 12. června 2013);
- Program meziregionální spolupráce [INTERREG EUROPE](#), koordinované na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
- Program meziregionální spolupráce [ESPON 2020](#);
- Program meziregionální spolupráce [INTERACT III](#).

Programy byly vymezeny v návaznosti na 8 tematických okruhů stanovených na národní úrovni, které představují „převodník“ mezi úrovní národních rozvojových priorit

a cíli a prioritními osami jednotlivých programů. Tyto okruhy se opírají o řádně zdůvodněné problémové analýzy zpracované rezorty, kraji a zástupci měst a obcí a byly podrobeny dlouhé, důkladné a detailní debatě a systematickému ověřování potřeb ze strany partnerů. Programy jsou připravovány v gesci příslušných rezortů a projednávány s relevantními partnery regionálními, lokálními, hospodářskými i sociálními a také se zástupci neziskového sektoru a odborníky z výzkumných institucí a univerzit. Koordinací přípravy programových dokumentů jak na úrovni ČR, tak i EU bylo usnesením vlády č. 650 ze dne 31. srpna 2011 pověřeno Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

Územní jednotky – Kraje

V rámci své samostatné působnosti kraje koordinují rozvoj svého územního obvodu a zajišťují zpracování, realizaci a kontrolu plnění strategie rozvoje kraje a plnění programu rozvoje kraje. Dále provádějí hodnocení regionální úrovně rozvoje, poskytují půjčky obcím a jiným právnickým osobám působícím v obvodu kraje, zřizují právnické osoby k podpoře regionálního rozvoje (např. regionální rozvojové agentury), spolupracují při plnění celostátních úkolů podpory regionálního rozvoje, zajišťují přípravu, realizaci a kontrolu plnění regionálních operačních programů a regionálních podpůrných programů (např. Programu obnovy venkova, který představuje hlavní nástroj krajské samosprávy v rozvoji venkova).

Krajské programy jsou zaměřeny zejména na infrastrukturu, sociální rozvoj venkova, životní prostředí, kulturu a na problémová území. Finanční prostředky jsou nejvíc vynakládány na podporu rozvojových aktivit jiných subjektů. Z velké části budou mít tyto příspěvky charakter investic do majetku krajů, nebo do majetku, který mají kraje ve správě nebo který patří organizacím, které jsou zřizovány či vlastněny kraji. Oblast zemědělství a venkova je pravidelně jako kapitola součástí krajských rozvojových strategií a programů. Tyto všestranně zaměřené dokumenty jsou někdy doplňovány konkrétní koncepcí dané oblasti.

Další instituce

Klíčovým aktérem na lokální úrovni je obec. Možnosti koordinace obcí navzájem jsou omezeny řadou demografických a přírodních faktorů (např. roztržitost, špatná dostupnost aj.), na druhé straně je pro dosažení rozvojových cílů podstatná i sociální stránka, např. spolupráce obcí. Obce se sdružují nejčastěji formou dobrovolných svazků obcí nebo místních akčních skupin. Významným aktérem v rozvoji venkova je Národní síť Místních akčních skupin České republiky, z. s. (NS MAS), jednotlivé místní akční skupiny (část MAS je rovněž zapojena v NS MAS). Národní síť místních akčních skupin a jednotlivé místní akční skupiny, dobrovolné spolky, často i jednotlivé subjekty a jednotlivci, aktivita je však často soustředěná do obcí, které jsou členy MAS a tím i sítě MAS. Partnerství mezi zemědělci a venkovem je podporováno nevládními institucemi, např. Spolek pro obnovu venkova ČR, Agrární komora

ČR, Svaz měst a obcí ČR, Národní síť Zdravých měst, Sdružení místních samospráv ČR, Národní observatoř venkova a další. Mezi významné aktéry v regionálním rozvoji lze zařadit Svaz měst a obcí a profesní uskupení (Hospodářská komora, Agrární komora ČR, Asociace soukromého zemědělství atd.). Na krajské úrovni se jedná o svazky obcí, místní akční skupiny, územní orgány státní správy, podnikatelská sdružení, nestátní neziskové organizace a vysoké školy. Na obecní úrovni jsou to obce, obcí zřizované organizace (školy, kulturní a sportovní zařízení, aj.), významní podnikatelé a zájmová sdružení. Významnou vazbu na regionální rozvoj má také ČSÚ při zajišťování regionálních dat.

Celostátní síť pro venkov (CSV)

Budování místních partnerství a zapojování veřejnosti do aktivit na lokální i centrální úrovni podporuje Celostátní síť pro venkov, která je zřízena Ministerstvem zemědělství. Její činnost byla zahájena v listopadu 2008. Základním úkolem sítě v PRV 2007-2013 bylo seskupit organizace zapojené do podpory rozvoje venkova a zemědělství, vytvářet vhodné podmínky pro partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem a zajistit sběr a předávání informací o nejlepší praxi v oblasti rozvoje venkova a zemědělství. Prostřednictvím CSV byla zrealizována řada konferencí, seminářů a informačních akcí.

V roce 2014 bylo schváleno 17 projektů Celostátní sítě pro venkov. Žádný projekt již nebyl podán na budování struktur Sítě v rámci Podopatření V.2.1, žádosti o podporu směřovaly k Akčnímu plánu. Celková schválená částka podpory dosáhla v roce 2014 hodnoty 6,3 mil. Kč, což je v porovnání s rokem 2013 výrazné snížení, a to o 9,3 mil. Kč, mírně se snížila také průměrná velikost projektu oproti roku 2013, přibližně o 0,1 mil. Kč. (tab. T3.5/02).

T3.5/02 - Celkový přehled vyplacených prostředků na provoz Celostátní sítě pro venkov z technické pomoci (Osa V) v roce 2014

Podopatření	Schválené projekty (počet)	Přiznaná podpora (tis. Kč)	Průměrná velikost projektu (mil. Kč)	Finanční prostředky vyplacené (mil. Kč)		
				EU	ČR	Celkem
V.2.1 Struktury potřebné pro provoz sítě	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
V.2.2 Akční plán	17	6 264,99	0,37	1,87	0,62	2,50
Celkem CSV	17	6 264,99	0,37	1,87	0,62	2,50

Pramen: MZe 2015

Zpracoval: M. Trantínová (ÚZEI)

V rámci programovacího období 2014-2020 navazuje CSV na struktury vybudované v předcházejícím programovacím období. V rámci CSV jsou plánovány aktivity navazující na Evropské inovační partnerství. Jsou řešeny v rámci struktury CSV formou trvalé tematické pracovní skupiny pro inovace, která bude zajišťovat zejména podporu zakládání a činnosti Operačních skupin v rámci Evropského inovačního partnerství. CSV bude hrát důležitou roli hlavně z pohledu iniciace zavádění inovací.

Místní akční skupiny (MAS)

Jedním z významných aktérů rozvoje venkova jsou místní akční skupiny (MAS). Počet MAS v ČR se stále mírně zvyšuje, v současné době MAS je podle NS MAS jejich počet 181, z toho 112 bylo podpořeno v rámci PRV 2007-2013, který byl převážně hlavním zdrojem pro získávání a rozdělování finančních prostředků na činnost MAS a plnění SPL (strategického plánu LEADER). Hlavním účelem MAS je sdružit aktivní obyvatele a subjekty ke spolupráci na realizaci rozvoje venkova v lokálním měřítku, i propojit veřejný, podnikatelský a neziskový sektor. Cílem strategií MAS je zpravidla zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova, spolu s posílením řídicích a administrativních schopností na venkově. Principy LEADER vedou v součinnosti s místní samosprávou k pozitivním efektům, plynoucím ze spojení různých subjektů, které ve venkovském prostoru působí. Míra úspěchu implementace principů LEADER bude předmětem ex-post evaluace.

Všechny MAS mají dnes téměř celorepublikové pokrytí území ČR. V období PRV 2007-2013 byla příležitost zapojit se pro nově vzniklé nebo MAS nevybrané v podpoře, které mohly získat finanční prostředky v projektech spolupráce a v rámci opatření III.4.1 Získávání dovedností, animace a provádění. Celkem bylo v roce 2013 v opatření III.4.1 schválených 59 projektů, s průměrnou velikostí jednoho projektu 0,5 mil. Kč.

Na režie místních akčních skupin již bylo v roce 2014 uvolněno 79 mil. Kč. V dobíhajícímu programu PRV 2007-2013 bylo v roce 2014 přijato 393 žádostí na opatření IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie, ze kterých 382 bylo schváleno, čerpáno bylo 730 mil. Kč (tab. T3.5/03). Za celé období PRV 2007-2013 bylo celkem schváleno 9 319 žádostí na opatření IV.1.2. Realizace místní rozvojové strategie a 178 projektů na opatření IV.2.1 Realizace projektů spolupráce. Úspěšnost projektů spolupráce byla přibližně 50 % z podaných. Celkem bylo z Osy IV od začátku programu do roku 2014 čerpáno 4 513 mil. Kč.

T3.5/03 - Přehled přijatých, schválených a čerpaných prostředků v Ose IV v letech 2007-2013 a 2014

PRV OSA IV, priorita IV	Přijaté žádosti (počet)	Schválené žádosti (počet)	Přijaté žádosti (počet)	Schválené žádosti (počet)	Čekající projekty k proplacení	Čerpání prostředků (schválené) (mil. Kč)	
	celkem 2007-2013		2014		2014	celkem 2007-2013	2014
IV.1.1 Místní akční skupina	194	112	0	0	0	688	79
IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie	11 416	9 319	393	382	0	2 709	730
IV.2.1 Realizace projektů spolupráce	338	178	0	0	0	245	62

Pramen: MZe 2015
Zpracoval: M. Trantínová (ÚZEI)

Regionální rozložení 112 MAS uvádí tab. T3.5/04. Nejvíce projektů IV.1.2 bylo v roce 2014 schváleno ve Středočeském kraji a největší průměrný počet přijatých projektů na jednu MAS bylo v Karlovarském a Ústeckém kraji. V roce 2014 nebyl příjem žádostí projektů spolupráce, ale probíhala realizace projektů dříve schválených.

T3.5/04 - MAS vybrané k podpoře z PRV dle NUTS 3 v roce 2014

Kraj (NUTS 3)	MAS	IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie		IV.2.1 Realizace projektů spolupráce
MJ	počet	počet projektů	počet projektů na MAS	počet projektů
Středočeský	11	44	4,0	0
Jihočeský	12	40	3,3	0
Plzeňský	8	24	3,0	0
Karlovarský	3	24	8,0	0
Ústecký	4	32	8,0	0
Liberecký	4	14	3,5	0
Královéhradecký	13	22	1,7	0
Pardubický	7	31	4,4	0
Vysočina	9	19	2,1	0
Jihomoravský	9	41	4,6	0
Olomoucký	12	35	2,9	0
Zlínský	12	22	1,8	0
Moravskoslezský	8	34	4,3	0
CELKEM	112	382	3,4	0

Pramen: MZe 2015

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

3.5.2 Programové zabezpečení

Oproti programovému období 2007-2013 dochází v novém programovacím období v systému čerpání z evropských fondů k zavedení některých novinek na evropské i národní úrovni. Mezi nejdůležitější z nich patří rozšíření počtu zapojených fondů pro aplikaci LEADER, nastavení systému předběžných podmínek, vyšší měřitelnost přínosu podpořených operací (důraz na plnění stanovených indikátorů), finanční závislost na rychlosti a kvalitě čerpání, vyšší míra uplatnění územně specifického přístupu a využití integrovaných nástrojů a vyšší míra uplatnění vlastních finančních nástrojů na úkor dotací.

V českých podmínkách mezi hlavní novinky patří především snížení počtu programů (snížení počtu tematických OP a ustanovení jednoho Integrovaného regionálního operačního programu místo původních sedmi ROP), koncepce jednotného metodického prostředí, rozšířené fungování monitorovacího systému.

4 ZEMĚDĚLSTVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, OCHRANA ZVÍŘAT

Opatření zemědělské politiky pomáhají utvářet soulad mezi zemědělstvím a životním prostředím. Meziročně došlo k mírnému navýšení spotřeby hnojiv a spotřeby energie. Rovněž došlo k nepatrnému zvýšení produkce emisí ze zemědělského sektoru a mírnému zvýšení výměry, na kterou byly použity přípravky na ochranu rostlin. Plocha zemědělské půdy obhospodařované v systému ekologického zemědělství nepatrně vzrostla na 11,7 % ze zemědělsky obhospodařované půdy celkem, zejména vlivem dalšího nárůstu podílu travních porostů. Na více než třetinu z p. ČR v rámci LPIS byly uplatňovány způsoby hospodaření příznivé k životnímu prostředí podporované agroenvironmentálními opatřeními. Nástroje zemědělské politiky byly cíleny také na vymezené oblasti (CHKO a NP, Natura 2000 a zranitelné oblasti dusíkem). Ochrana zvířat proti týrání byla prosazována systémem kontrol

a postihů v případě nálezů zanedbání péče o zvířata. Od srpna 2012 je účinné nové vymezení zranitelných oblastí dusíkem, které s sebou přineslo navýšení jejich rozlohy. Agrobiodiverzita a genetické zdroje jsou od roku 2012 podporovány z nově vyhlášeného Národního programu.

4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Vliv zemědělského hospodaření na krajinu a životní prostředí prezentují indikátory uvedené v tab. T4.1/02. Tyto indikátory jsou podle zaměření rozděleny do tří oblastí. Prvních 15 indikátorů se týká především způsobu využití krajiny a hospodaření na zemědělské půdě, indikátory 16-29 postihují vstupy do zemědělství a emise ze zemědělství a indikátory 30-35 představují výsledky monitoringu ekosystémů.

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2014 více než polovinu celkové výměry ČR (53,5 %), v porovnání s rokem 2013 se zmenšil o 4,2 tis. ha. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,2 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,3 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v roce 2013 (33,8 %).

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2014 byla 1 106,12 tis. ha, tj. 14,03 % celkové rozlohy ČR. Evropsky významné lokality zaujímaly výměru 785,6 tis. ha (10,0 % rozlohy ČR) a jejich počet byl 1 075. Ptačích oblastí bylo evidováno 41 na rozloze 703,4 tis. ha (8,9 % rozlohy ČR). Celková rozloha území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. se odhaduje na 1 686,4 tis. ha (21,4 % plochy ČR). Tab. T4.1/01 uvádí přehled výměr chráněných ploch v ČR v roce 2014. Další souvislosti ochrany ZPF jsou uvedeny v kap. 7.4.

T4.1/01 - Přehled výměr chráněných ploch v roce 2014 (ha)

Ukazatel	Výměra z. p.	Výměra TTP	Výměra OP
Národní parky (NP)	7 549,45	7 185,85	314,67
Chráněné krajinné oblasti (CHKO)	292 296,36	183 460,34	103 446,82
Maloplošně chráněná území (MCHÚ)	4 791,21	4 312,73	422,44
MCHÚ mimo NP, CHKO ¹⁾	2 558,65	2 154,92	357,19
ZCHÚ celkem bez vzájemných překryvů ²⁾	302 402,71	192 800,53	104 117,52
Ptačí oblasti	121 107,69	80 907,19	37 550,93
Evropsky významné lokality	102 257,70	88 070,77	13 329,91
Natura 2000 celkem bez vzájemných překryvů	187 562,68	138 080,97	46 287,79
Oblasti chráněné podle zákona č. 114/1992 Sb. celkem bez překryvů (ZCHÚ, Natura bez překryvů)	387 846,20	251 247,64	130 120,41

1) MCHÚ = národní přírodní parky, národní přírodní rezervace, přírodní parky, přírodní rezervace.

2) ZCHÚ = MCHÚ a NP a CHKO.

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Celková výměra z. p. v LFA evidované v LPIS k 31. 12. 2014 je 1 775,7 tis. ha, (50,1 % z. p.), v tom orná půda zaujímá 913,2 tis. ha (51,4 % z. p. v LFA) a travní porosty 853,7 tis. ha (48,1 % z. p. v LFA).

Odvodněné plochy jsou vykazovány jako souhrn evidovaných ploch provedeného odvodnění. V ČR je odvodněno 1 078 tis. ha (25,6 % z. p.) drenážním detailem (poslední dostupný údaj z roku 1992). Strukturálním šetřením v zemědělství 2013 byly zjištěny aktuální

údaje o rozsahu zavlažovaných půd v ČR. Zavlažovaná plocha byla 17,8 tis. ha a zavlažovatelná plocha byla 34,1 tis. ha.

V roce 2014 bylo v systému integrované produkce zeleniny evidováno 75 pěstitelů s plochou 5,7 tis. ha. Proplaceno bylo 78 žádostí, které byly podány v roce 2013 na rozlohu 5,9 tis. ha.

K 31. 12. 2014 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 307 členů s výměrou ovocných sadů 10,9 tis. ha. Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO) bylo celkem v rámci EAFRD proplaceno 307 žádostí z roku 2013 na výměru 10,9 tis. ha ovocných sadů. V roce 2014 bylo podáno 292 žádostí na plochu 10,5 tis. ha.

K 31. 12. 2014 bylo evidováno 168 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína o. s. – EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 6,8 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2014 podáno 591 žádostí na výměru 11,3 tis. ha.

V ČR dosud neexistuje monitoring technologií obdělávání půd. Jednorázově byla výměra o. p., na které jsou používány minimalizační technologie, zjišťována v Agrocenzu 2010, kde činila 812 tis. ha, dle expertů³⁹ je v roce 2014 odhadována na 1,2 mil. ha. Ve srovnání s rokem 2013 zůstává rozloha ploch obdělávaných půdoochrannými technologiemi⁴⁰ stejná, tzn. 240-270 tis. ha o. p.

Ve srovnání s rokem 2013 došlo k mírnému nárůstu spotřeby minerálních hnojiv, a to o 3,9 %, jednalo se o zvýšení na 117,4 kg č. ž./ha z. p. v roce 2014 (příl. tab. 4.1/01). Celkový vklad čistých živin ze statkových hnojiv vzrostl o 20,7 % na 68,7 kg/ha. Celková spotřeba vápenatých hmot se ve srovnání s rokem 2013 zvýšila o 11,9 % na 283 tis. t.

Podle ÚKZÚZ bylo biologickými přípravky (mikrobiálními a makrobiálními) ošetřeno 44,9 tis. ha kulturních plodin, tj. o 0,58 tis. ha více než v roce 2012 (nárůst o 1,3 %).

Podle evidence ČIŽP bylo evidováno za rok 2014 celkem 178 havárií na vodách, z nichž 17 bylo zemědělského původu.

V roce 2014 v zemědělských podnicích mírně vzrostla spotřeba různých druhů energie na 14 mil. GJ, což reprezentuje zvýšení o 3,7 % ve srovnání s rokem 2013. Podle VÚZT a ČSÚ bylo v zemědělství spotřebováno 435,7 mil. l motorové nafty, což je téměř stejné množství jako v roce 2013. Na celkové spotřebě motorové nafty se rostlinná výroba a doprava po vnějších komunikacích podílela z 85,7 % a živočišná výroba z 14,3 %.

³⁹ Pracovníci VÚRV, ISTRO (International Soil Tillage Research Organisation) atd.

⁴⁰ V roce 2010 vstoupil v platnost systém Kontrol podmíněnosti, a to 10 standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC). Jeden z těchto standardů je zaměřen na prevenci eroze půdy používáním minimalizačních technologií.

V systému integrovaného povolení (IPPC) byla v roce 2014 vydána 3 rozhodnutí (integrovaných povolení)⁴¹.

Emise amoniaku pocházející z chovů hospodářských zvířat⁴² dosáhly v roce 2014 celkem 48,41 kt. V porovnání s rokem 2013, kde emise amoniaku dosáhly 48,19 kt, se jedná o mírný nárůst o 0,46 %. Dlouhodobé sledování stavu a vývoje obsahů organických polutantů zajišťuje na zemědělských půdách ÚKZÚZ. Pozorování probíhá na 40 stálých vybraných pozorovacích plochách bazálního půdního monitoringu a 5 plochách v chráněných územích. Tato území reprezentují průměrná data za ČR.

K překročení hodnot přípustného znečištění půd (vyhláška č. 13/1994 Sb.) docházelo v letech 2000-2014 nejvíce u obsahů DDT. Požadavkům této vyhlášky na obsah organických chlorovaných pesticidů nevyhovělo v roce 2014 celkem 18 monitorovacích ploch na orné půdě a 2 monitorovací plochy na TTP (tj. 46 % vzorků). V ČR je používání přípravků na bázi DDT zakázáno již od roku 1974, vysoké procento nadlimitních vzorků však svědčí o velké perzistenci a tedy dlouhodobém zatížení půdy. Hodnotu přípustného znečištění stanovenou vyhláškou č. 13/1994 Sb. pro polycyklické aromatické uhlovodíky celkem překročily v roce 2014 dva vzorky na orné půdě. Limity pro jednotlivé uhlovodíky však překročeny nebyly. Z dlouhodobého hlediska je překračována hodnota pro chrysen, fluorantén a antracén. Hodnota přípustného znečištění kongenery PCB byla v roce 2014 překročena na 3 monitorovacích plochách na zemědělské půdě.

Limitní hodnoty 11 sledovaných rizikových prvků⁴³ v zemědělských půdách ČR stanovené vyhláškou č. 13/1994 Sb. jsou častěji překračovány na lehkých půdách. Více nadlimitních vzorků lze očekávat u As (4 %), u Cd (3 %) a Cr (1,6 %)⁴⁴.

⁴¹ *Integrovaným povolením se rozumí rozhodnutí, kterým se stanoví podmínky k provozu zařízení, včetně provozu činností přímo spojených s provozem zařízení v místě a které se vydává namísto rozhodnutí, stanovisek, vyjádření a souhlasů vydávaných podle zvláštních právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí, ochrany veřejného zdraví a v oblasti zemědělství, pokud to tyto předpisy umožňují.*

⁴² *Na základě požadavku ČHMÚ došlo v roce 2014 k přehodnocení emisních faktorů používaných pro výpočet národních emisních bilancí amoniaku.*

⁴³ *Jedná se o 11 prvků, které ÚKZÚZ pravidelně sleduje: As, Be, Cr, Cd, Co, Cu, Hg, Ni, Pb, V, Zn.*

⁴⁴ *V letech 1990–1992 proběhl v ČR plošný průzkum zemědělských půd na zjištění obsahů rizikových prvků, které byly stanovovány ve výluhu 2M HNO₃. Vznikla databáze, která obsahovala cca 35 000 vzorků, postupným doplňováním (tzv. zahušťováním) se databáze rozrostla na téměř 55 000 vzorků. V roce 2009 bylo doplňování této části databáze ukončeno. V roce 1998 započala tvorba 2. části databáze – obsahy prvků byly stanovovány po extrakci lučavkou královskou – a v této činnosti se pokračuje i nadále. Počet vzorků v této části databáze je 11 824. Za účelem rozšiřování Seznamu kontaminovaných ploch bylo v roce 2014 analyzováno 369 půdních vzorků.*

T4.1/02 – Indikátory pro posouzení vlivu zemědělství na životní prostředí

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2014
1	Výměra ČR, z toho ZPF, lesní pozemek (ha, %), ČÚZK.	Výměra ČR: 7 886,7 tis. ha. ZPF: 4 215,6 tis. ha, 53,5 % celkové rozlohy ČR. lesní pozemek: 2 666,4 tis. ha, 33,8 % celkové rozlohy ČR.
2	Zornění a zatravnění (%), ČÚZK.	Zornění: 70,7 % (2 979 tis. ha o. p.). Zatravnění: 23,7 % (997,2 tis. ha TTP).
3	Podíl trvalých kultur na ZPF, (%), ČÚZK.	5,7 % z. p., (239,4 tis. ha chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů).
4	Podíl ZCHÚ celkem bez překryvů na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Přibližně 1 256 tis. ha, 15,9 % celkové rozlohy ČR (velkoplošná ZCHÚ a maloplošná ZCHÚ mimo NP a CHKO). Z toho je přibližně 302 tis. ha z. p.
5	Podíl soustavy Natura 2000 na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Ptačí oblasti: 703,4 tis. ha (8,9 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 121 tis. ha z. p. Evropsky významné lokality podle národního seznamu: 785,6 tis. ha (10,0 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 102 tis. ha z. p.
6	Celkový podíl území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. na rozloze ČR (ha, %), MZe.	1 686,4 tis. ha, tj. 21,4 % výměry ČR.
7	Podíl ZOD na rozloze ČR (ha, %), MZe.	3 283,1 ha (41,6 % celkové výměry ČR), 2 247 ha z. p. (53,3 % z. p.) podle ČÚZK.
8	Podíl LFA – ZPF podle LPIS, (ha, %), MZe.	LFA: 1 775,7 tis. ha z. p., tj. 50,5 % z. p.
9	Výměra odvodněných a zavlažovatelných ploch (ha, %), PMO, ČSÚ.	1 078 tis. ha odvodněných ploch (25,6 % z. p.). Skutečně provozované závlahy jsou na rozloze 17,8 tis. ha (0,4 % z. p.).
10	Výměra území potenciálně ohroženého vodní a větrnou erozí (ha, %), VÚMOP.	Potenciálně ohroženo vodní erozí: 3 244,1 tis. ha bonitované z. p. Potenciálně ohroženo větrnou erozí: 269,4 tis. ha bonitované z. p. ⁴⁵ .
11	Výměra území potenciálně ohroženého nedostatkem přístupné vláhy (ha, %), VÚMOP.	Přibližně 59,7 tis. ha (1,2 % z. p. dle databáze BPEJ).

⁴⁵ Od roku 2011 byla změněna metodika výpočtu větrné eroze. Dle nové metodiky jsou erozí potenciálně ohroženy pouze klimatické regiony 0-4. Regiony 5-9 se považují za nenáchylné.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2014
12	Výměra území potenciálně ovlivněného zasolením a podmáčením (ha, %), VÚMOP.	Slabě zasoleno: asi 6,6 tis. ha (0,2 % z. p. dle databáze BPEJ) ⁴⁶ . Podmáčeno: odhaduje se 197 tis. ha (4,7 % z. p. dle databáze BPEJ).
13	Podíl ploch, na kterých se pěstují geneticky modifikované plodiny (ha), MŽP, MZe.	GM plodiny pěstovalo 18 zemědělců na produkční ploše 1 754 ha. Na celé ploše se pěstovala kukuřice MON 810.
14	Podíl ploch s alternativním způsobem hospodaření (ha, %), MZe (SZIF, SISPO).	Ekologické zemědělství: 494,4 tis. ha (11,7 % z. p.) včetně ploch v konverzi. Integrovaná produkce: 5 707 ha zeleniny, 11 340 ha vinné révy, 10 880 ha ⁴⁷ ovoce.
15	Změny technologie zpracování půdy, VÚRV.	Odhaduje se, že minimalizační technologie se používají asi na 1,2 mil. ha o. p. a půdoochranné technologie se používají asi na 240-270 tis. ha o. p.
16	Spotřeba statkových hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 27,3 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 15,1 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 26,3 kg č. ž./ha z. p.
17	Spotřeba minerálních hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 92,6 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 13,1 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 11,7 kg č. ž./ha z. p.
18	Spotřeba vápenatých hmot (tis. t), MZe.	283 tis. t vápenatých hmot.
19	Spotřeba kalů z čistíren odpadních vod na z. p. (t), ČSÚ.	Množství kalů aplikovaných do půdy přímou aplikací a rekultivací bylo 54 713 t v roce 2013.
20	Spotřeba přípravků na OR (kg, účinných látek/ha z. p.), ÚKZÚZ.	Celkem aplikováno 5 008 tis. kg, což představuje 1,41 kg účinných látek/ha z. p.
21	Spotřeba přípravků na OR na bázi mikroorganismů (kg), ÚKZÚZ.	Celkem 32 346 kg.
22	Biologická ochrana rostlin, ÚKZÚZ.	Ošetřeno přibližně 44 950 ha kulturních plodin.
23	Havarijní znečištění vod zem. původu (%), ČIŽP.	9,5 % z celkového počtu havárií evidovaných na ČIŽP.
24	Spotřeba energie v zemědělství (GJ), VÚZT.	Odhaduje se 14 mil. GJ ⁴⁸ .

⁴⁶ Jedná se o odhad z roku 2009, údaj se dále neaktualizuje.

⁴⁷ Plochy ovocných sadů k 31. 8. 2014.

⁴⁸ Zahrnuje energii vyrobenou z tuhých a kapalných paliv a zemního plynu.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2014
25	Odhad spotřeby PHM v zemědělství (mil. l), VÚZT.	Přibližně 435,7 mil. l motorové nafty ⁴⁹ .
26	Stavy hospodářských zvířat (ks), ČSÚ.	Skot: 1 374 tis. ks, prasata: 1 617 tis. ks, ovce: 225 tis. ks, kozy: 24 tis. ks, drůbež: 21 464 tis. ks, koně: 33 tis. ks. Data jsou uváděna k 1. 4. 2014.
27	IPPC (počet rozhodnutí o vydání integrovaného povolení), MŽP.	V rezortu zemědělství byla vydána celkem 3 rozhodnutí.
28	Integrovaný registr znečišťování (MŽP).	Emise do ovzduší (kg/rok): amoniak (NH ₃): 9 103 517, oxid dusíku (NO _x /NO ₂): 300, oxid uhelnatý (CO): 346 (upřesněná data za ohlašovací rok 2013, platná ke dni 26. 3. 2015) ^{50, 51} .
29	Emise amoniaku ze zem. činnosti (kt), VÚZT.	Produkce amoniaku ⁵² byla za rok 2014: 48,41 kt a v roce 2013: 48,19 kt.
30	Monitoring cizorodých látek v agrárním ekosystému, ÚKZÚZ.	Sledování zemědělských půd na ÚKZÚZ: nejčastější organický polutant je DDT (překročení limitu u 46 %. Nevyhovělo 18 vzorků ornice a 2 u TTP).
31	Monitoring cizorodých látek v lesním ekosystému, VÚLHM.	Vzorky hub: zvýšený obsah kadmia u 67 % vzorků, rtuti u 100 % vzorků ⁵³ , všechny vzorky vyhověly maximálnímu limitu reziduí (hlavně DDT).
32	Monitoring cizorodých látek ve vodním ekosystému, VÚMOP.	Malé vodní nádrže: většina vzorků spadá do I. a II. třídy jakosti vod. Cd a Hg se téměř nevyskytují. Drobné vodní toky: obsah těžkých kovů je obecně nízký.
33	Monitoring znečištění podzemních vod – mělké vrty (% vzorků překračujících limit), ČHMÚ.	Dusičnany – 14,8 %, dusitany – 0 %, amonné ionty – 24,2 %, CHSK _{Mn} ⁵⁴ – 24 %, chloridy – 4,3 %, suma pesticidů – 47,3 %.

⁴⁹ Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, a také spotřeba související s nezemědělskými činnostmi podniků.

⁵⁰ Ohlašovatelé do IRZ nemají pevně stanoven termín, do jaké doby je možno zasílat opravy hlášení. Z tohoto důvodu se mohou údaje v průběhu roku měnit.

⁵¹ V ohlašovací roce 2013 stejně jako v ohlašovací roce 2012 nebyly překročeny prahové hodnoty pro úniky oxidu dusíku (100 000 kg/rok) ani oxidu uhelnatého (500 000 kg/rok). Ohlášení množství stejného nebo nižšího je dobrovolné, proto jej ohlásilo pouze několik provozoven. Uvedené hodnoty jsou tedy součtem jen několika ohlášení podlimitních hodnot.

⁵² Na základě požadavku ČHMÚ došlo v roce 2014 k přehodnocení emisních faktorů používaných pro výpočet národních emisních bilancí amoniaku.

⁵³ Údaje z roku 2012, kdy proběhlo poslední šetření tohoto ukazatele. Dle dřívějšího hodnocení (vyhláška MZ 53/2002 Sb.) byl limit Hg 5mg/kg v sušin. Vyhláška 272/2008 udává limit pouze 0,1mg/kg v sušině.

⁵⁴ Chemická spotřeba kyslíku (manganová).

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2014
34	Monitoring jakosti povrchových vod podle nitrátové směrnice (% vzorků překračujících limitní hodnoty), PMO.	Zranitelné oblasti: celkem 3,8 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ ⁻ /l, 33,7 % rozborů překročilo limit 25 mg NO ₃ ⁻ /l. Nezranitelné oblasti: 0,3 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ ⁻ /l, celkem 10,7 % rozborů překročilo hranici 25 mg NO ₃ ⁻ /l ⁵⁵ .
35	Kontrola zemědělského hospodaření s ohledem na nařízení vlády č. 103/2003 Sb., ÚKZÚZ.	Uskutečněno 185 kontrol u 174 podniků v ZOD. Bylo zjištěno porušení pravidel u 9 subjektů. Nejvýznamnějším rizikem znečištění bylo uložení statkových hnojiv na z. p., kdy byla hnojiva skladována v rozporu s havarijním plánem.

Na životní prostředí měl v roce 2014 významný vliv Program rozvoje venkova, z kterého je možné využívat finanční prostředky z tzv. Agroenvironmentálních opatření. V roce 2014 bylo podáno v rámci AEO (PRV) 15 113 žádostí na výměru 1 383,4 tis. ha z. p. Celkem bylo vyplaceno 4 297,94 mil. Kč z nárokovaných požadavků roku 2013. Přehled podaných žádostí, požadované výměře a sumě vyplacených dotací uvádí tab. T4.1/03. Dále bylo v rámci opatření Natura 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku za rok 2014 vyplaceno 13 mil. Kč. V roce 2011 byly vypláceny poslední dotace z Horizontálního plánu rozvoje venkova AEO (PRV), proto již zde není uveden přehled čerpání. V roce 2014 byla část výdajů na Agroenvironmentální opatření již hrazena z rozpočtu nového programového období (blíže tab. T4.1/03).

⁵⁵ V porovnání výsledků s rokem 2014 došlo k mírnému poklesu rozborů překračujících limity stanovené nitrátovou směrnicí.

T4.1/03 - Přehled o AEO - PRV (EAFRD)¹⁾

AEO	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2013 ³⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Ekologické zemědělství	x	447,1	1 272,34	1 235,71
- orná půda	1 320	46,8	199,23	186,59
PRV 2007-2013	x	x	x	128,71
PRV 2014-2020	x	x	x	57,88
- travní porosty	3 004	390,1	884,81	866,69
PRV 2007-2013	x	x	x	698,54
PRV 2014-2020	x	x	x	168,15
- trvalé kultury	809	7,2	140,88	129,50
PRV 2007-2013	x	x	x	79,67
PRV 2014-2020	x	x	x	49,83
- zelenina a byliny na orné půdě	164	3,1	47,42	52,93
PRV 2007-2013	x	x	x	39,42
PRV 2014-2020	x	x	x	13,51
Integrovaná produkce	x	27,5	352,09	330,77
- ovoce	292	10,5	125,07	120,60
PRV 2007-2013	x	x	x	85,29
PRV 2014-2020	x	x	x	35,31
- réva vinná	591	11,3	158,00	144,78
PRV 2007-2013	x	x	x	82,80
PRV 2014-2020	x	x	x	61,98
- zelenina	75	5,7	69,02	65,39
PRV 2007-2013	x	x	x	46,20
PRV 2014-2020	x	x	x	19,19
Travní porosty	x	797,6	2 345,38	2 162,50
- louky	6 097	313,8	646,75	607,98
PRV 2007-2013	x	x	x	443,49
PRV 2014-2020	x	x	x	162,49
- mezofilní a vlhkomilné louky	2 278	61,8	189,87	173,71
PRV 2007-2013	x	x	x	141,52
PRV 2014-2020	x	x	x	32,19
- horské a suchomilné louky	742	15,8	56,28	49,08
PRV 2007-2013	x	x	x	40,81
PRV 2014-2020	x	x	x	8,27
- trvale podmáčené a rašelinné louky	526	1,6	17,82	16,74
PRV 2007-2013	x	x	x	14,93
PRV 2014-2020	x	x	x	1,81
- ptačí lokality na travních porostech - bahňáci	67	1,1	6,09	5,24
PRV 2007-2013	x	x	x	3,97
PRV 2014-2020	x	x	x	1,27
- ptačí lokality na travních porostech - chřástal polní	432	10,8	54,52	49,39
PRV 2007-2013	x	x	x	40,69
PRV 2014-2020	x	x	x	8,70
- pastviny	5 632	289,9	892,39	816,25
PRV 2007-2013	x	x	x	688,33
PRV 2014-2020	x	x	x	127,92
- druhově bohaté pastviny	2 122	101,6	471,71	435,41
PRV 2007-2013	x	x	x	362,32
PRV 2014-2020	x	x	x	73,09
- suché stepní trávníky a vřesoviště	92	1,2	9,95	8,69
PRV 2007-2013	x	x	x	7,36
PRV 2014-2020	x	x	x	1,33
Zatrávňování orné půdy	x	38,0	294,49	329,81
- zatrávňování orné půdy	2 650	24,7	182,90	207,26
PRV 2007-2013	x	x	x	182,56
PRV 2014-2020	x	x	x	24,70
- zatrávňování orné půdy podél vodního toku	1 020	11,4	92,26	103,23
PRV 2007-2013	x	x	x	95,58
PRV 2014-2020	x	x	x	7,65
- zatrávňování orné půdy regionální směsí	118	1,2	11,35	11,60
PRV 2007-2013	x	x	x	6,86
PRV 2014-2020	x	x	x	4,74
- zatrávňování orné půdy regionální směsí podél vodního toku	52	0,8	7,98	7,73
PRV 2007-2013	x	x	x	4,17
PRV 2014-2020	x	x	x	3,56
Pěstování meziplodin	1 069	70,7	201,95	212,07
PRV 2007-2013	x	x	x	66,31
PRV 2014-2020	x	x	x	145,76
Biopásy	199	2,5	27,87	27,08
PRV 2007-2013	x	x	x	0,17
PRV 2014-2020	x	x	x	26,91
Celkem	15 113	1 383,4	4 494,12	4 297,94

1) Údaje k 31. 12. 2014.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Žádosti podané v roce 2013 a vyplacené v roce 2014.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Na zemědělskou krajinu měly vliv i ostatní finanční nástroje podporované jinými rezorty, např. v rámci dotací MŽP. V roce 2014 bylo vyplaceno z podprogramu pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí celkem 21 mil. Kč a na opatření v zemědělském sektoru byla proplacena prakticky celá přidělená suma. Z podprogramu pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptačích oblastí a evropsky významných lokalit bylo v roce 2014 profinancováno 54,4 mil. Kč, přičemž na zemědělské činnosti připadalo 49,4 mil. Kč. Dalším nástrojem MŽP zaměřeným na podporu zemědělské krajiny je Program obnovy přirozených funkcí krajiny. Do zemědělského sektoru bylo z něho vyplaceno 5,2 mil. Kč, podpora byla nejčastěji směřována na výsadbu dřevin, obnovu remízků a alejí.

V roce 2014 bylo podle § 58 zákona č. 114/1992 Sb. požadováno přibližně 15,5 mil. Kč za újmu, která vznikla omezením hospodaření na zemědělské půdě a rybnících v roce 2013 (3,7 mil. Kč⁵⁶ na ZPF a 11,8 mil. Kč na rybnících). V roce 2014 bylo uznáno a proplaceno 3,7 mil. Kč na ZPF a 11,7 mil. Kč⁵⁷ na rybnících. Žádáno bylo zejména z důvodů zákazu hnojení v I. zóně CHKO a na území přírodní rezervace a dále z důvodů nemožnosti hospodaření v důsledku výskytu zvláště chráněných živočichů. Na rybnících na území MZCHÚ se jednalo o snížení rybí obsádky, vyloučení hnojení a přikrmování.

Na základě podpůrných programů v rámci nařízení vlády č. 505/2000 Sb. byla v roce 2014 poskytnuta podpora ve stejné výši 0,8 mil. Kč jako v roce 2013 na ochranu lesních porostů.

Finanční podpora na národní programy zachování genofondu pro zemědělství (mikroorganismy, rostliny, hospodářská zvířata, koordinace programu) byla v roce 2014 70 mil. Kč (v roce 2013 činila 62 mil. Kč). Mírnou změnu zaznamenala také podpora na restrukturalizaci ovocných sadů, na kterou bylo vyplaceno 58 mil. Kč, což je o 4 mil. Kč více než v roce 2013. Podpora včelařství činila 80 mil. Kč, což je stejné jako v roce 2013. Podpora hřebčínů se tento rok zvýšila o 5 mil. Kč, tzn. na 30 mil. Kč. Mírně se snížila podpora mimoprodukčních funkcí rybníků ze 79,3 mil. Kč v roce 2013 na 69,7 mil. Kč v roce 2014.

Podpory celkem poskytované podle § 2 zákona č. 252/1997 Sb. se zvýšily v roce 2014 na 3,3 mld. Kč (oproti 2,1 mld. Kč v roce 2013).

⁵⁶ Výrazné snížení oproti předchozímu roku bylo způsobeno navýšením požadavků v roce 2011 o 101 mil. Kč. Tyto požadavky byly sice podány formou žádosti za omezení zemědělského hospodaření na o. p., ale ve skutečnosti žadatel žádal finanční kompenzaci za nemožnost hospodářského výdělku za roky 2008-2011.

⁵⁷ Z toho 4,3 mil. Kč bude proplaceno až v roce 2015.

Za omezené užívání pozemků v ochranných pásmech vod bylo státními podniky jednotlivých povodí v roce 2014 vyplaceno 4,4 mil. Kč 34 zemědělským subjektům. Lesním subjektům v roce 2014 nebyly vyplaceny žádné náhrady.

Na podporu ochrany životního prostředí na zemědělské půdě přispívají také programy OP ŽP⁵⁸ a komunitní program Life+⁵⁹.

4.2 Ochrana zvířat

V České republice je oblast ochrany zvířat proti týrání upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS ČR. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které pro tento účel zřídilo v rámci Odboru živočišných komodit Oddělení ochrany zvířat, a dále odborný poradní orgán ministra zemědělství – ÚKOZ. Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí inspektoři krajských veterinárních správ SVS ČR.

Na VFU absolvovalo 38 veterinárních lékařů kurs k získání osvědčení o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání podle § 26 odst. 1 zákona na ochranu zvířat. Na dalších školicích pracovištích proběhly kursy k získání kvalifikace k navrhování pokusů a projektů pokusů na zvířatech, k získání osvědčení pro řidiče a průvodce silničních vozidel, i další jiné kursy stanovené právními předpisy ČR a EU v oblasti ochrany zvířat. Především zajištění kursů k obnovení kvalifikace v oblasti pokusných zvířat bylo velmi náročné kvůli velkému počtu (1 973) účastníků.

Na VFU úspěšně proběhla 21. konference s mezinárodní účastí na téma „Ochrana zvířat a welfare 2014“. Témata vztahující se k dobrým životním podmínkám zvířat byla obsahem také 29. semináře „Aktuální otázky bioklimatologie 2014“.

Situace na úseku ochrany zvířat v ČR v roce 2014 je detailně rozvedena v Informačním bulletinu SVS ČR „Program ochrany zvířat, situace v roce 2014“, který vydává Státní veterinární správa spolu s MZe. Program ochrany zvířat SVS ČR je realizován již od roku 1993, za toto období bylo v ČR provedeno inspektory krajských veterinárních správ celkem 242 125 kontrol dodržování zákona na ochranu zvířat.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2014 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 7 972 kontrol (z toho u hospodářských zvířat

⁵⁸ Jedná se o Operační program – Životní prostředí, který běží v gesci Ministerstva životního prostředí ČR.

⁵⁹ Jedná se o finanční nástroj úzce zaměřený na životní prostředí. Program LIFE+ se skládá ze 3 částí nazvaných „LIFE+ Příroda a biologická rozmanitost“, „LIFE+ Politika a správa v oblasti životního prostředí“ a „LIFE+ Informace a komunikace“. Žádosti se předkládají na národní kontaktní místo, kterým je pro ČR Ministerstvo životního prostředí, proces posuzování však probíhá na evropské úrovni.

proběhlo 4 041 kontrol). Při 872 kontrolách byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 203 917 zvířat (z toho při 355 kontrolách u 194 064 hospodářských zvířat).

Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle trestního zákona za týrání zvířat v roce 2014 stíháno 26 a odsouzeno 31 osob.

4.3 Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství v ČR má již dlouholetou tradici. Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou upravena národními i evropskými předpisy. Od 1. 1. 2012 nabyl účinnosti zákon č. 344/2011 Sb., který novelizuje zákon o ekologickém zemědělství č. 242/2000 Sb. Změny v tomto právním předpisu směřují především ke zjednodušení administrativního řízení tohoto odvětví. Dále platí nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a prováděcí nařízení Komise (ES) č. 889/2008, které poskytují národním předpisům rámec. 1. 4. 2012 nabyla účinnosti vyhláška č. 80/2012 Sb., kterou se provádí zákon č. 242/2000 Sb. Tato vyhláška obsahuje výčet hospodářských zvířat, která je možné chovat v systému ekologického zemědělství a aktualizuje pravidla pro chov králíků. Naopak bylo vypuštěno ustanovení týkající se pravidel ekologického chovu ryb, protože ta jsou obsahem nařízení Komise (ES) č. 710/2009 o ekoakvakultuře.

MZe pověřuje k činnosti kontrolní organizace, které přímo na ekologických farmách a ve výrobnách biopotravin kontrolují dodržování právních předpisů. Příslušnými organizacemi byly v roce 2014: KEZ o.p.s., ABCERT AG, organizační složka, Biokont CZ, s.r.o., a Bureau Veritas Czech Republic, spol. s r.o.

Ke konci roku 2014 hospodařilo v ČR 3 870⁶⁰ ekologických zemědělců, jedná se o mírný pokles oproti předchozímu roku. Naopak vzrostl počet výrobců biopotravin, kterých bylo k 31. 12. 2014 evidováno 506.

K 31. 12. 2014 byl podíl ekologicky obhospodařované půdy k celkové výměře zemědělské půdy 11,7 %, což je téměř stejný podíl jako v roce 2013. Zároveň mírně klesla výměra orné půdy na 56 555 ha a vzrostla výměra TP na 413 213 ha.

⁶⁰ Dle údajů z Registru ekologických podnikatelů (REP) k 31. 12. 2014 (data stažena 8. 4. 2015). Dle údajů MZe bylo 4 023 ekologických zemědělců.

T4.3/01 - Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR

Plochy	Výměra 2013		Výměra 2014		Meziroční index
	ha	%	ha	%	
Orná půda	57 654	11,69	56 555	11,43	98,09
TP	411 015	83,30	413 213	83,54	100,53
Trvalé kultury - vinice	1 037	0,21	1 015	0,21	97,88
Trvalé kultury - sady	6 792	1,38	6 682	1,35	98,38
Trvalé kultury - chmelnice	14	0,00	11	0,00	78,57
Ostatní plochy	16 882	3,42	17 159	3,47	101,64
Celkem	493 394	100,00	494 635	100,00	100,25

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Na plochách v ekologickém režimu bylo za rok 2013⁶¹ vyprodukováno 62 210 t obilovin, 3 078 t okopanin, 1 099 t olejnin a 1 612 t zeleniny. Z trvalých kultur bylo sklizeno 9 033 t ovoce a z toho 1 923 t produkce hroznů. Produkce biomléka činila 34 831 tis. l (v tom 34 084 tis. l kravského, 621 tis. l koziho a 126 tis. l ovčího mléka). Celkem bylo vyprodukováno v **jateční** hmotnosti 9 460 t hovězího, 552 t skopového (jehněčího), 132 t vepřového, 163 t drůbežího masa a 220 t vajec.

Akční plán ekologického zemědělství

Základním dokumentem pro rozvoj ekologického zemědělství je akční plán. Hlavním cílem „Akčního plánu ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2011-2015“ je do konce roku 2015 dosáhnout 15% podílu výměry zemědělské půdy při současném navýšení podílu biopotravin na trhu s potravinami na 3 % a dosáhnout minimálně 60% podílu české bioprodukce.

Podpora ekologického zemědělství

Podpora pro ekologické zemědělce v podobě dotací na plochu užívanou v ekologickém hospodaření, nebo zařazenou do přechodného období, byla v roce 2014 poskytována v rámci PRV jako součást tzv. agroenvironmentálního opatření. Výše podpor se liší podle obhospodařované kultury.

Od roku 2007 je ekologické zemědělství podporováno také výrazným bodovým zvýhodněním (preferencí) ekologických zemědělců při hodnocení investičních projektů v rámci Os I a III PRV.

4.4 Zranitelné oblasti dusíkem

Zranitelné oblasti dusíkem (dále jen ZOD) jsou ty, kde kontaminace podzemních a povrchových vod dusičnany již přesáhla nebo by mohla přesáhnout stanovenou mez koncentrace dusičnanů ve výši 50 mg/l. Seznam ZOD byl vyhlášen nařízením vlády

⁶¹ Údaje o produkci za rok 2014 nejsou ještě k dispozici.

č. 103/2003 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a o používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření v těchto oblastech. ZOD podléhají podle požadavků nitrátové směrnice (směrnice Rady č. 91/676/EHS o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů) revizi nejméně každé čtyři roky od jejich vyhlášení. První revize byla provedena v roce 2007 a vyhlášena novelou nařízení vlády pod č. 219/2007 Sb. s účinností od 1. 9. 2007. Druhá revize vymezení zranitelných oblastí byla provedena v březnu 2011 a byla vyhlášena nařízením vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem s účinností od 1. 8. 2012.

Akční program, který se také vždy za čtyřleté období aktualizuje, představuje povinné způsoby hospodaření ve vymezených ZOD, které mají za cíl redukovat riziko vyplavování dusíku do povrchových a podzemních vod. Nařízením vlády č. 262/2012 Sb. byl vyhlášen tzv. 3. akční program. Do ZOD byla doplněna nová katastrální území s celkovou výměrou 77 960 ha a čtyři katastrální území byla vyjmuta. Základním kritériem pro vyřazení zranitelných oblastí byly koncentrace dusičnanů na měrných profilech nižší než 25 mg/l. Podpurným kritériem pro vyřazení byla nízká intenzita zemědělského hospodaření s vyšším zastoupením lesních ploch a travních porostů. V případě nového zařazení zranitelných oblastí byly základním kritériem vysoké koncentrace dusičnanů na měrných profilech nad 50 mg/l nebo v rozmezí 25-50 mg/l s prokazatelným rostoucím trendem. Přednostně se doplňovaly oblasti s vysokým podílem orné půdy. Dle LPIS je celková výměra zranitelných oblastí na z. p. 1 842 062 ha. Tab. T4.4/01 ukazuje porovnání rozlohy zranitelných oblastí v období po první (1. 9. 2007 až 31. 7. 2012) a druhé revizi zranitelných oblastí platných od 1. 8. 2012.

S účinností od 1. 7. 2014 došlo k dílčí technické revizi akčního plánu (nařízením vlády č. 117/2014 Sb.), kterou byly upřesněny podmínky týkající se aplikace hnojiv, skladovacích kapacit a období zákazu hnojení. Touto dílčí revizí nedošlo ke změně vymezeného území. Další revize je předpokládána na rok 2015/16 s účinností od 1. 7. 2016. Bude se jednat o kompletní revizi vymezení oblastí zranitelných dusičnany ze zemědělské produkce stejně jako o revizi jednotlivých opatření akčního programu.

T4.4/01 - Rozloha zranitelných oblastí v ČR

Ukazatel	Celková plocha zranitelných oblastí	Podíl zranitelných oblastí na rozloze ČR dle ČÚZK	Celková plocha zemědělské půdy v ZOD	Podíl ZOD na rozloze z. p. ČR dle ČÚZK
	tis. ha	%	tis. ha	%
Rozloha zranitelných oblastí od 11. 4. 2003 do 31. 8. 2007	2 884,80	36,7	2 048,20	42,5
Rozloha zranitelných oblastí od 1. 9. 2007 do 31. 7. 2012	3 146,80	39,9	2 180,70	47,7
Rozloha zranitelných oblastí od 1. 8. 2012	3 283,10	41,6	2 247,00	49,0

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

4.5 Agrobiodiverzita a genetické zdroje významné pro výživu a zemědělství

Ministerstvo zemědělství České republiky vyhlásilo v roce 2012 Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství na období 2012-2016. Tento program navazuje na předchozí fázi Národního programu z let 2007 až 2011.

Genetické zdroje ve smyslu Národního programu zahrnují tu část biodiverzity, která vznikala v zemědělských systémech záměrnou činností člověka, tzn. výběrem a později cílevědomým šlechtěním zemědělských plodin a hospodářských zvířat. Patří sem i příbuzné plané druhy a primitivní formy zemědělských plodin, které mají rovněž své využití ve šlechtění a jsou předmětem dlouhodobé konzervace pro další případné využití v budoucnu. Genetické zdroje zahrnují také některé volně žijící druhy hospodářských zvířat; vybrané sladkovodní druhy ryb, jejichž chov a šlechtění v akvakulturách je vzhledem k přírodním podmínkám ČR historicky nedílnou součástí zemědělsko-potravinářského sektoru; včely, jakožto nejvýznamnější opylovače rostlin, celou řadu různých druhů mikroorganismů a drobných bezobratlých živočichů, významných pro výživu a zemědělství. Základním předpokladem pro efektivní využití genetických zdrojů je samozřejmě jejich dostupnost pro další uživatele, včetně dostatečného množství informací o zdrojích samotných.

Genetické zdroje jsou tedy nezbytným základem nejen pro šlechtění a zemědělskou produkci, ale i pro biologický a zejména zemědělský výzkum. Principy ochrany a využívání genetických zdrojů jsou intenzivně sledovány na mezinárodní úrovni zejména v rámci Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO) a rovněž prostřednictvím Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD).

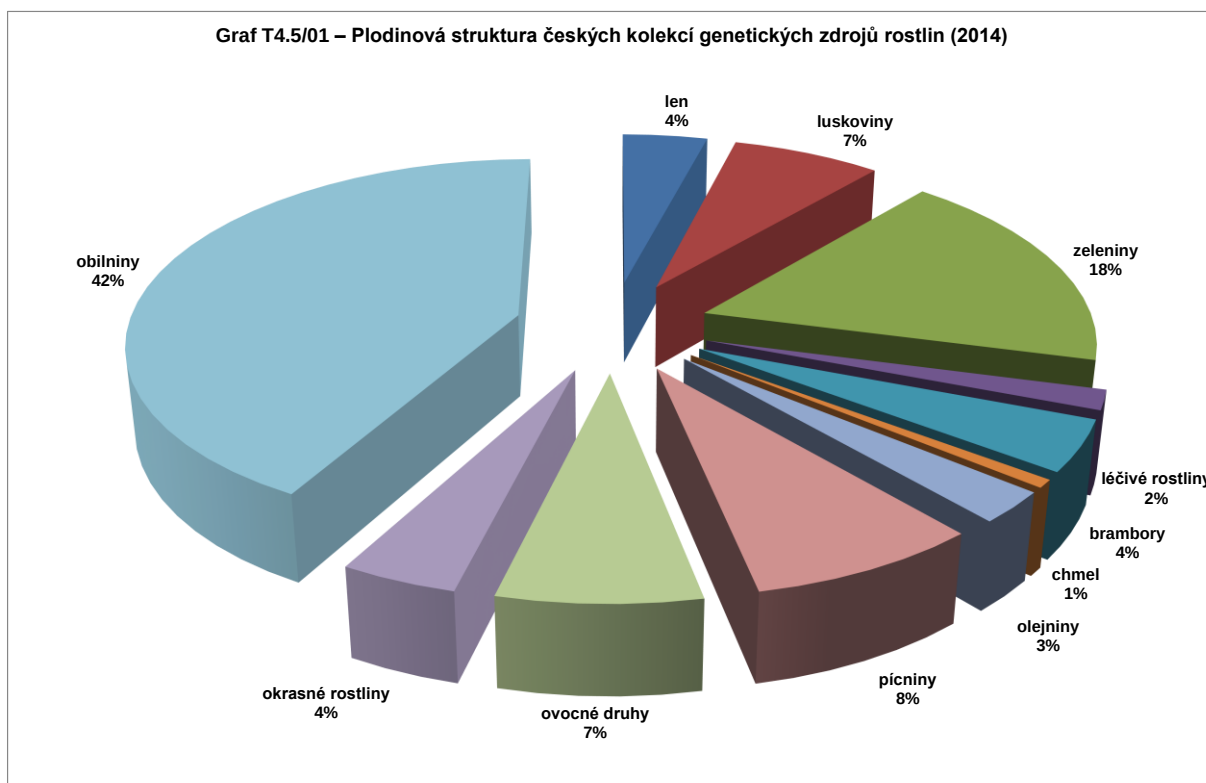
Národní program zahrnuje všechny aktivity nezbytné pro uchování genetických zdrojů „on farm“ a „in situ“, jejich získávání, charakterizaci a dokumentaci, a zajištění jejich dostupnosti uživatelům v České republice i v zahraničí, včetně poskytování vzorků a relevantních informací, za podmínek stanovených platnými národními normami a mezinárodními dohodami.

Národní program má tři specifické části – podprogramy. Dle zákona č. 148/2003 Sb., o genetických zdrojích rostlin a mikroorganismů jsou to Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin a agro-biodiverzity a Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů mikroorganismů a drobných živočichů hospodářského významu. Dle zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon) je to Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství.

Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin a agrobiodiverzity

V rámci tohoto programu spolupracovalo v roce 2014 16 pracovišť patřících 12 právním subjektům (veřejné výzkumné instituce, univerzita, soukromé obchodní společnosti).

Koordinaci činnosti zajišťuje pro všechna pracoviště v ČR Genová banka ve VÚRV. Řešení probíhalo dle platné Rámcové metodiky Národního programu (NP), důraz byl kladen na bezpečné uchování a efektivní využívání genetických zdrojů rostlin (GZ) a další rozvoj mezinárodní spolupráce – zejména na zapojení 8 pracovišť NP do projektu Evropské genové banky (AEGIS). Všichni účastníci NP využívali při zajišťování služeb uživatelům Standardní dohody o poskytování GZ (Standard Material Transfer Agreement – SMTA). Přidružení členové AEGIS pracovali též na výběru a přípravě evropských položek GZ (European Accessions – EA) pro zařazení do AEGIS. V několika posledních letech se mezi priority NP (v souladu s mezinárodními trendy) posouvá využití genetických markerů, metod genomiky, kryoprezervace, „on farm“ a „in situ“ konzervace. Pro další zlepšování managementu kolekcí a služeb uživatelům je podporována tvorba „core“ kolekcí, výběr a popis donorů významných znaků, spolupráce s uživateli při hodnocení genetických zdrojů a rozšiřování informačních databází. V roce 2014 pokračoval převod Národního informačního systému genetických zdrojů (EVIGEZ) na platformu programu GRIN GLOBAL (mezinárodní varianta národního informačního systému genetických zdrojů rostlin v USA), který splňuje současné požadavky kladené na informační systémy v genových bankách a vysokou mezinárodní kompatibilitu.

Pramen: VÚRV

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů mikroorganismů a drobných živočichů hospodářského významu

Národní program mikroorganismů sdružuje 12 organizací včetně VÚRV, který jeho činnost v rámci ČR koordinuje. V rámci VÚRV je součástí Národního programu 8 sbírek mikroorganismů a drobných organismů, mimo VÚRV pak dalších 12 sbírek mikroorganismů. Sbírkový v rámci NP mikroorganismů udržovaly v roce 2014 celkem 6 503 kmenů genetických zdrojů. Součástí NP jsou také dvě sbírky škůdců, a to hmyzích rostlinných škůdců a jejich nepřátel a škůdců skladovaných komodit a potravin.

Uchovávané sbírkové položky byly v průběhu roku 2014 poskytovány uživatelům, což byly domácí i zahraniční pracoviště základního i aplikovaného výzkumu, šlechtitelské instituce, univerzity, střední školy a orgány státní správy. Celkem bylo v roce 2014 poskytnuto 566 kmenů, z toho 89 do zahraničí.

Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství

Aktivity Národního programu zvířat vykonávali v roce 2014 jeho účastníci ve spolupráci s uznanými chovatelskými sdruženími, odbornými institucemi, univerzitami a relevantními zájmovými sdruženími pod koordinací Národního střediska, které působí v rámci VÚŽV a je hlavním výkonným orgánem programu. V roce 2014 se pokračovalo v projektech regenerace české červinky, českého strakatého skotu a přeštického černostrakatého prasete. Nově se zahájil projekt revitalizace české slepice. Nadále pokračovala kryokonzervace přeštického prasete, obou plemen ovcí a koz a inseminačních dávek koní. V rámci mezinárodní spolupráce byla ČR zastupována na jednáních příslušných Pracovních skupin Komise FAO pro genetické zdroje pro výživu a zemědělství, na pracovních jednáních týkající se implementace Nagojského protokolu a na jednání ohledně evropské sítě genobank. Na národní úrovni nadále pokračuje propagace Národního programu zvířat prostřednictvím nejrůznějších výstav – Techagro, Země živitelka, a další.

5 SPOTŘEBA, BEZPEČNOST A KVALITA POTRAVIN

Celková spotřeba potravin se meziročně zvýšila (ve stálých cenách). Spotřeba potravin živočišného původu značně stoupla, spotřeba rostlinných produktů se zvýšila mírněji. TOP10 obchodních řetězců představuje hlavní nákupní místo pro 96 % českých domácností. Obchodní formáty odrážejí změny v nákupním chování vyvolané ekonomickými problémy. Ve srovnání s obdobím před „krizí“ se výrazně zvýšil význam akčních cen a slev. V roce 2014 se nominální výdaje domácností za potraviny a nealkoholické nápoje meziročně zvýšily o 1,4 %, reálné ale o 0,6 % klesly, neboť spotřebitelské ceny potravinářského zboží se v roce 2014 meziročně zvýšily o 2,0 %. Nárůst cenové hladiny byl zaznamenán u většiny potravinových skupin, přitom nejvýraznější byl u mléka vč. výrobků a vajec. Ceny pekárenských výrobků a ovoce prakticky stagnovaly, pouze u zeleniny a nealko nápojů došlo k jejich poklesu. Podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních vydáních domácností dlouhodobě (od roku 1990) klesal, od roku 2012 mírně stoupá, v roce

2014 opět velmi mírně vzrostl na 20,3 %. V základních komoditách rostlinné výroby (řepka, obiloviny a cukr) je ČR soběstačná. Míra soběstačnosti je mezi jednotlivými komoditami živočišného původu značně rozdílná – vysoká je u hovězího masa a mléka, naopak velmi nízká je u vepřového masa.

5.1 Distribuce potravin

Koncentrace maloobchodního trhu v ČR se pozvolna přibližuje situaci v západoevropských zemích. Tržní podíl TOP 5 největších řetězců s rychloobrátkovým zbožím se v těchto zemích pohybuje mezi 60 až 75 %, v České republice se v roce 2014 zvýšil na 48,5 % (proti 46 % v roce 2013)⁶².

Moderní obchodní formáty odrážejí změny v nákupním chování vyvolané ekonomickými problémy. Zásadními důvody pro výběr prodejny (hlavního nákupního místa) jsou, kromě dobré dostupnosti, také širší sortimentu, slevy a akční ceny i celkově příznivé ceny. Ve srovnání s obdobím před „krizí“ se výrazně zvýšil význam akčních cen a slev na prodejně.

Prvních deset řetězců představuje hlavní nákupní místo již pro 96 % českých domácností⁶³ (meziroční stagnace), TOP 5 prodejen již pro 71 % dotázaných (meziroční zvýšení o 1 p. b.).

Tradičně silný Kaufland uvedlo jako své hlavní nákupní místo (tj. utratí tam nejvíc ze svých výdajů za potraviny a zboží denní potřeby) 23 % dotázaných (o 3 p. b. více než v roce 2013). Druhé místo obsadil Penny Market (14 %, meziroční stagnace), třetí příčka (na rozdíl od roku 2013) patří prodejnám Tesco⁶⁴, které získaly celkových 13 % preferencí (meziroční zvýšení o 1 p. b.). Čtvrtá příčka patří prodejnám Albert⁶⁵ s preferencemi 12 % (meziroční pokles o 2 p. b.). TOP 5 uzavírá Lidl (9 %, meziroční snížení o 1 p. b.).

Pořadí řetězců nemusí odpovídat pořadí podle objemu tržeb, protože není zohledněna velikost průměrného nákupu v řetězci ani frekvence návštěv, nejsou zde zahrnuty tržby za nepotravinářské zboží a za domácnost odpovídá „hospodyně“ (nejsou zohledněny nákupy ostatních členů domácnosti). Žebříček však ukazuje pořadí podle oblíbenosti a věrnosti v rámci českých domácností.

Z hlediska objemu tržeb⁶⁶ největších obchodních firem byl na prvním místě řetězec Kaufland⁶⁷ (tržby celkem 51,3 mld. Kč), dále následují Tesco Stores ČR⁶⁸ (tržby

⁶² Pramen: Incoma GfK.

⁶³ Pramen: Shopping monitor, Incoma GfK.

⁶⁴ Zahrnuje hypermarkety, supermarkety i convenience prodejny.

⁶⁵ Zahrnuje hypermarkety i supermarkety.

⁶⁶ Pramen TOP 30 českého obchodu, Incoma GfK, obchodní rejstřík, údaje dostupné k 15. 1. 2015.

⁶⁷ Za období 1. 3. 2013-28. 2. 2014.

⁶⁸ Za období 1. 3. 2012-28. 2. 2013. Zahrnuje Tesco Expres, Tesco hypermarket, Tesco OD, Tesco supermarket.

44,0 mld. Kč), Ahold ČR⁶⁹ (tržby 40,0 mld. Kč), Penny Market⁷⁰ (tržby 30,4 mld. Kč) a Makro cash&carry⁷¹ (tržby 29,4 mld. Kč). Uvedené pořadí je pouze orientační, protože období dostupných účetních uzávěrek se liší.

Pořadí jednotlivých maloobchodních formátů na našem trhu se v roce 2014 nezměnilo. Dominantní pozici mají stále hypermarkety, podíl jejich preferencí na hlavním nákupním místě se zvýšil na 47 % (meziroční růst o 3 p. b.). Diskonty si udržují svou pozici, podíl jejich preferencí činil 24 %. Obliba supermarketů opět poklesla, a to na hodnotu 16 % (pokles o 1 p. b.). Naopak menší prodejny zlepšily svou pozici, přednost jim dává 13 % domácností (meziroční růst o 1 p. b.).

Nakupující jednotlivých formátů se svými požadavky liší. Stále platí, že zákazníci hypermarketů⁷² kladou nadprůměrný důraz na široký výběr zboží. Diskonty⁷³ zákazníci volí především pro celkově příznivou cenovou hladinu. Pro supermarkety⁷⁴ se zákazníci rozhodují zejména pro jejich snadnou dostupnost. U menších prodejen byla nadprůměrně často jmenována snadná dostupnost, ale také přítomnost českého/regionálního zboží, ochotný personál a rychlé odbavení.

Nejvyšší frekvence nákupu (počet návštěv v průběhu 6 měsíců roku 2014) mají menší prodejny. V průměru v nich zákazníci nakupují 4,5krát za měsíc. Druhou nejvyšší průměrnou frekvenci návštěv mají hypermarkety a diskonty – zákazníci v nich nakupují 3,6krát za měsíc. Následují supermarkety, kde je frekvence nákupu 3,5krát za měsíc. V posledních dvou letech dochází k neustálému nárůstu průměrné frekvence návštěv hypermarketů.

Nejvyšší průměrný nákupní košík⁷⁵ mají hypermarkety, pokud nebereme v úvahu cash&carry řetězec Makro. V průměru v nich jejich zákazníci při jedné návštěvě utratí 640 Kč. Druhý nejvyšší nákupní košík mají supermarkety (průměrná útrata činí 409 Kč). V diskontech zákazníci v průměru utratí 391 Kč. Nejnižší průměrný nákupní košík mají menší prodejny (průměrně zákazníci utratí při jedné návštěvě 264 Kč).

Rovněž v roce 2014 hodnotili zákazníci prodejny podle 8 kritérií (celková cenová úroveň; šíře sortimentu; kvalita nákupního prostředí; čerstvost a kvalita zboží; dostupnost, kvalifikovanost a chování personálu; spolehlivé a čitelné označení cen; orientace v prodejně

⁶⁹ Za období 1. 1. 2013–31. 12. 2013. Zahrnuje Albert hypermarket a Albert supermarket.

⁷⁰ Za období 1. 1. 2013–31. 12. 2013.

⁷¹ Za období 1. 1. 2012–31. 12. 2012. Zahrnuje Makro a Drive in.

⁷² Samoobslužná prodejní jednotka s více než 2 500 m² prodejní plochy, výrazné zastoupení má nepotravinářský sortiment, s více než 18 pokladnami.

⁷³ Samoobslužná prodejní jednotka, zcela převažuje rychloobrátkové zboží, prodejní plocha odpovídá supermarketům, je zde výrazně omezen sortiment a snížená cenová úroveň.

⁷⁴ Samoobslužná prodejní jednotka se 401–2 500 m² prodejní plochy, zcela převažuje rychloobrátkové zboží, se 4–18 pokladnami.

⁷⁵ Průměrná útrata při jednom nákupu rychloobrátkového zboží v řetězci v průběhu posledních 6 měsíců.

a přehlednost regálů; rychlé odbavení, fronty u pokladen). Také v roce 2014 byly do hodnocení zařazeny malé specializované prodejny (maso-uzeniny, pekařství apod.). Tyto prodejny se umístily na předních příčkách v hodnocení čerstvosti a kvality zboží, personálu a orientace v prodejně.

Kaufland je nejlépe hodnocený z hlediska cenové úrovně. Globus obsadil první místo v šíři sortimentu a kvalitě nákupního prostředí. V parametrech čerstvosti, kvalitě zboží a spolehlivého, čitelného značení cen se umístil v TOP 3.

Globus se stal celkově nejlépe hodnoceným řetězcem s průměrnou známkou 1,83 (1,94 v roce 2013). Následují řetězce Kaufland (1,89 proti 2,05 v roce 2013) a Interspar (1,94 proti 2,05).

Mezi supermarkety je nejlépe hodnocen řetězec Billa (2,15), druhé místo zaujímá řetězec prodejen Albert SM (2,23). Nejlépe hodnoceným diskontem je Lidl (1,96), následovaný řetězcem Penny Market (2,00).

Z hlediska ceny jsou nejlépe vnímány diskonty a hypermarkety. Z hlediska šíře sortimentu jsou nejlépe hodnoceny hypermarkety. Kvalita nákupního prostředí je nejlépe hodnocena u hypermarketů, ale i u malých/specializovaných prodejen. Malé/specializované prodejny jsou nejlépe hodnoceny také z hlediska čerstvosti a kvality. Dostupnost a kvalifikovanost personálu patří tradičně mezi hlavní přednosti menších prodejen.

Image značek řetězců je na nakupujících měřena „věrností“⁷⁶. Mírou „věrnosti“ je procentní podíl z celkových výdajů za rychloobrátkové zboží v posledních 6 měsících roku 2014. Pokud by teoreticky nakupující utrácel vše na jednom místě, je jeho věrnost řetězci 100 %. Většina nakupujících ale převážně utrácí v daném řetězci přibližně 20 % svých celkových výdajů. Nejvěrnější nakupující má jednoznačně Kaufland, s odstupem následují COOP a Tesco.

Druhou stránkou vztahu ke značce je psychická vazba, popsána jako „důvěra“⁷⁷. Nejsilnější vztah mají nakupující ke značce Kaufland, Globus a Lidl.

Pozice značky a její síla vychází z řady parametrů, které mají svoji hierarchii ve vnímání a nákupním chování zákazníků. Přehledné zobrazení síly značek, snadnou srovnatelnost i budoucí sledování jejich vývoje umožňuje PowerBrand Index⁷⁸.

Jednoznačně nejsilnější značkou je Kaufland, následují Globus, Tesco HM, Penny Market, Lidl a Interspar.

⁷⁶ Mírou „věrnosti“ je podíl z celkových výdajů za rychloobrátkové zboží.

⁷⁷ Měří stabilitu značky na trhu (odolnost vůči výkyvům tržního prostředí a tlaku konkurence) a je měřena pomocí 4 proměnných; z jednotlivých otázek je vypočten „Index důvěry“.

⁷⁸ PowerBrand Index (PBI) shrnuje do jednoho čísla nejpodstatnější indikátory znalosti, věrnosti a důvěry. Výsledkem je robustní a srovnatelný indikátor pozice značek řetězců pohledem nakupujících. Maximální hodnota PBI je 10 bodů, minimální je 0 bodů.

Vliv marketingových aktivit na návštěvnost řetězce lze zjistit také srovnáním návštěvnosti prodejny a znalosti letáků. Letáky dostává 80 % dotazovaných (proti 84 % v roce 2013) a 69 % respondentů letáky i čte. V roce 2014 vykazovaly nejvyšší úroveň zaznamenání letáků Kaufland, Lidl a Penny Market.

Více než polovina českých domácností (63 % proti 56 % v roce 2013) ví, že někteří obchodníci informují o svých prodejnách a jejich nabídce prostřednictvím elektronických letáků na internetu. Nejčastěji si lidé na internetu prohlíží elektronické letáky řetězce Tesco a Lidl.

Úroveň využití internetu je relativně vysoká. Již 79 % respondentů uvádí, že internet navštěvují alespoň jedenkrát za týden (meziroční zvýšení o 2 p. b.), denně internet navštěvuje 53 % respondentů. Využití internetu je silně závislé na věku a vzdělání respondenta, ale také na přítomnosti dětí v domácnosti nebo na velikosti příjmu.

Podíl zákazníků, kteří běžně nakupují výrobky prodávané pod privátní značkou, stagnoval na hodnotě 20 %. Jen 5 % domácností se s privátními značkami ještě nesetkalo.

Vysoký podíl domácností uvádí, že současná ekonomická situace má vliv na změnu jejich nákupního chování. V roce 2014 uvedlo 82 % domácností, že současná ekonomická situace ovlivňuje jejich chování při nákupu potravin. Poprvé od nástupu krize však jejich podíl meziročně klesl (o 3 p. b.).

Nejvíce pocítují vliv krize kmenoví zákazníci diskontních prodejen (Penny Market, Lidl), následují kmenoví zákazníci prodejen Albert SM. Negativní vliv ekonomické situace výrazně častěji přiznávají nejstarší zákazníci, lidé se základním vzděláním a domácnosti s velmi nízkými příjmy.

5.2 Spotřeba potravin

Celková spotřeba potravin vyjádřená ve stálých cenách (odhad ÚZEI) se v roce 2014 zvýšila o 1,2 %. Spotřeba potravin živočišného původu stoupla (o 1,7 %), spotřeba rostlinných produktů se rovněž zvýšila, ale mírněji (o 0,6 %). Tomu odpovídá i vývoj příjmů a výdajů domácností (koupěschopná poptávka). Ceny za zboží a služby se zvýšily velmi mírně (o 0,4 %), ale ceny potravin a nealkoholických nápojů rostly podstatně razantněji (o 2,0 %). Čisté peněžní příjmy domácností se meziročně zvýšily⁷⁹ o 3,0 %, ale spotřební vydání stoupla jen o 0,9 %. Vývoj spotřeby potravin v roce 2014 (odhad ÚZEI) koresponduje s vývojem kupní síly obyvatelstva.

Vývoj spotřeby potravin v letech 2013 a 2014 je uveden v tab. T5.2/01.

⁷⁹ *Propočteno z předběžných údajů za 1.-4. čtvrtletí 2014, rodinné účty ČSÚ.*

T5.2/01 - Spotřeba potravin v ČR (kg/obyv./rok)

Potravinová skupina	2013	2014 ¹⁾	Meziroční index
Maso celkem v hodnotě na kosti	74,8	76,3	102,0
v tom - hovězí	7,5	7,8	104,0
- telecí	0,1	0,1	100,0
- vepřové	40,3	40,2	99,8
- drůbež	24,3	25,5	104,9
- ostatní	2,6	2,7	103,8
Ryby celkem	5,3	5,4	101,9
Sýry (včetně tvarohů)	16,3	16,6	101,8
Čerstvé mléčné výrobky	93,7	91,3	97,4
Vejce	13,5	14,1	104,4
Máslo	5,1	5,1	100,0
Sádlo	4,5	4,5	100,0
Rostlinné tuky a oleje	16,9	17,2	101,8
Cukr rafinovaný celkem	33,4	32,0	95,8
Obiloviny celkem v hodnotě mouky bez rýže	106,9	105,0	98,2
Brambory celkem	68,0	70,5	103,7
Luštěniny	2,6	2,6	100,0
Zelenina celkem v hodnotě čerstvé	82,9	88,5	106,8
Ovoce mírného pásma v hodnotě čerstvého	45,6	48,5	106,4
Jižní ovoce	31,2	31,0	99,4

1) Odhad ÚZEI - na základě statistických údajů o tržní produkci, ostatním prodeji, salda zahraničního obchodu s potravinami (z dat platných v dubnu 2015).

Pramen: Spotřeba potravin v roce 2013, ČSÚ

Zpracoval: O. Štiková (ÚZEI)

Celková spotřeba masa a masných výrobků v roce 2014 stoupla o 2,3 % při podobném růstu spotřebitelských cen. Po dlouhém období vzrostla spotřeba hovězího masa (o 4,0 %). Také spotřeba drůbeže se zvýšila (o 4,9 %), ale spotřeba vepřového masa nepatrně poklesla (stagnace). Ceny všech druhů masa i masných výrobků meziročně vzrostly.

ČR se řadí mezi státy EU s podprůměrnou spotřebou masa a masných výrobků. Ve spotřebě jak masa celkem, tak i ve spotřebě jednotlivých druhů masa jsou mezi státy EU značné rozdíly. Nejvyšší spotřebu masa celkem mělo Portugalsko (113,0 kg/obyv./rok), nejnižší Slovensko (65,0 kg/obyv./rok). Spotřeba vepřového masa se v porovnání ČR pohybuje na průměrné úrovni zemí EU. Nejvyšší spotřebu v EU vykazovalo Dánsko (80,0 kg/obyv./rok), nejnižší Bulharsko (24,0 kg/obyv./rok). Značně pod průměrem EU je ČR ve spotřebě hovězího a telecího masa. Nejvyšší spotřebu této komodity mělo Lucembursko (29,0 kg/obyv./rok), velmi nízká úroveň spotřeby byla v Maďarsku (3,0 kg/obyv./rok) a na Slovensku (4,0 kg/obyv./rok). Naopak nad průměrem spotřeby zemí EU se ČR pohybuje ve spotřebě drůbeže. Nejvyšší spotřebu vykazovalo Portugalsko (35,0 kg/obyv./rok), naopak nejnižší Lucembursko (15,0 kg/obyv./rok).

Za skupinu mléko a mléčné výrobky byla také v roce 2014 propočtena spotřeba čerstvých mléčných výrobků a sýrů (včetně tvarohů), jak je uvádí statistika EU (Eurostat)⁸⁰. Spotřeba čerstvých mléčných výrobků se meziročně snížila o 2,6 %, zejména klesla spotřeba kysaných mléčných výrobků a konzumního mléka. Spotřeba sýrů (včetně tvarohů) se naopak zvýšila o 1,8 %, přičemž spotřeba tvarohů a přírodních sýrů stoupla, ale snížila se spotřeba tavených sýrů. Podle našich propočtů se celková spotřeba mléka a mléčných výrobků velmi mírně zvýšila (o 1,1 %). Přitom spotřebitelské ceny mléka a mléčných výrobků se v roce 2014 meziročně výrazně zvýšily, tempo růstu cen bylo vyšší než u skupiny maso a masné výrobky.

Spotřeba čerstvých mléčných výrobků je v ČR ve srovnání se státy EU poměrně nízká. Vysoká spotřeba čerstvých mléčných výrobků byla v Irsku (185,9 kg/obyv./rok), Estonsku (140,3 kg/obyv./rok) a v Dánsku (130,8 kg/obyv./rok). Také ve spotřebě sýrů je ČR ve srovnání s ostatními státy EU podprůměrná. Nejvyšší spotřeba byla v Řecku (31,0 kg/obyv./rok), naopak velmi nízká v Irsku (6,4 kg/obyv./rok).

Ve skupině tuků došlo ke stagnaci spotřeby másla a sádla, naopak spotřeba rostlinných jedlých tuků a olejů se zvýšila. Spotřebitelská cena tuků celkem vzrostla, především stoupla cena másla a mírněji i rostlinných tuků. Naopak cena jedlých olejů a sádla mírně klesla.

Zvýšila se spotřeba vajec a ryb. Přitom spotřebitelské ceny ryb a mírněji i vajec se zvýšily.

V roce 2014 se snížila spotřeba výrobků z obilovin při nepatrném růstu spotřebitelských cen. Poměrně výrazně vzrostla spotřeba ovoce mírného pásma při snížení jejich spotřebitelských cen. Naopak spotřeba jižního ovoce poklesla při růstu cen. Spotřeba zeleniny se výrazně zvýšila při růstu cen plodové zeleniny a stagnaci cen ostatní zeleniny. Spotřeba brambor se zvýšila při poklesu spotřebitelských cen brambor a stagnaci cen bramborových výrobků. Spotřeba cukru klesla při mírném zvýšení cen.

Ve srovnání s dalšími státy EU zůstává spotřeba obilovin v ČR nad průměrem zemí EU. Nejvyšší spotřeba obilovin celkem (bez rýže) byla v Rumunsku (152,7 kg/obyv./rok) a Řecku (145,3 kg/obyv./rok), naopak nejnižší v Lucembursku (63,3 kg/obyv./rok).

V rámci zemí EU je spotřeba cukru v ČR na průměrné úrovni. Nejvyšší spotřeba cukru byla v Lucembursku (50,3 kg/obyv./rok), velmi nízká spotřeba je v Rumunsku (22,1 kg/obyv./rok).

⁸⁰ Vzhledem k připomínkám o možnosti srovnání výpočtů spotřeby mléka a mléčných výrobků v hodnotě mléka bez másla, vyjádřené v kg/obyv./rok, uvádíme údaje o spotřebě v členění, jaké je publikováno v Eurostatu. Při výrobkové bilanci se vychází z údajů o potravinářské výrobě. Problém přepočtu na surovinu může nastat u přírodních sýrů, a to jak vyrobených v ČR, tak zejména z dovozu. Ve výrobě či dovozu mohou být značné rozdíly v sortimentu, vliv má i zohlednění konečných zásob. Proto EU uvádí jen spotřebu čerstvých mléčných výrobků (tj. veškerých mléčných výrobků bez sýrů, tvarohů a mléčných konzerv přepočtených na potřebu mléka nezbytnou na jejich výrobu) a spotřebu sýrů (včetně tvarohů) v kg/obyv./rok.

Spotřeba brambor se v ČR pohybuje mírně pod průměrem zemí EU a v jednotlivých státech EU se značně liší. Nejnižší spotřebu vykázalo Dánsko (35,7 kg/obyv./rok), naopak nejvyšší Lotyšsko (123,6 kg/obyv./rok).

Spotřeba másla v ČR je mírně nad průměrem zemí EU. Nejvyšší spotřebu másla vykazuje Francie (7,9 kg/obyv./rok), nejnižší Bulharsko (0,1 kg/obyv./rok).

5.3 Výdaje za potraviny

V roce 2013 došlo v domácnostech k meziročnímu poklesu čistých peněžních příjmů (podruhé od roku 2009). Přestože čisté nominální příjmy klesly o 1,1 %, vydaly domácnosti na celkovou spotřebu o 1,7 % peněžních prostředků více. Přírůstek spotřebních výdajů byl jen nepatrně vyšší než přírůstek spotřebitelských cen zboží a služeb (+1,4 %). Reálná spotřeba domácností tak v roce 2013 spíše stagnovala nebo se jen velmi mírně zvyšovala (tab. T5.3/01). Na růstu spotřebních vydání se významně podílel růst výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje (o 671 Kč/os./rok), dále výdajů za bydlení (o 617 Kč/os./rok) a za dopravu (o 508 Kč/os./rok).

T5.3/01 - Vývoj čistých peněžních příjmů a spotřebních vydání v domácnostech celkem

Ukazatel	2013	2014 ¹⁾	Meziroční index
	Kč/os./rok		
Čisté peněžní příjmy	150 488	154 944	103,0
v tom:			
- příjmy ze závislé činnosti (%)	55,2	55,3	.
- příjmy z podnikání (%)	8,6	8,3	.
- příjmy sociální (%)	29,1	28,8	.
- ostatní příjmy (%)	7,1	7,6	.
Spotřební vydání	120 827	121 944	100,9
z toho:			
Vydání za potraviny, nápoje a tabák	27 834	28 284	101,6
v tom:			
- potraviny a nealkoholické nápoje	24 448	24 780	101,4
- alkoholické nápoje a tabák	3 386	3 504	103,5
Průměrná roční míra inflace (%)	1,4	0,4	x

1) Předběžné údaje za 1.-4. čtvrtletí 2014.

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, I. díl, 2013-2014; 1.-4. čtvrtletí 2014, březen 2015; výpočty ÚZEI

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

V roce 2014 došlo k oživení české ekonomiky, na němž se podílela i rostoucí spotřeba domácností. Čisté peněžní příjmy v domácnostech vzrostly o 3,0 % a nominální spotřební výdaje o 0,9 %, reálné výdaje (vzhledem k 0,4% inflaci) rostly jen mírně. Meziročně se nejvíce zvýšily výdaje (nominální i reálné) za vzdělávání a za bytové vybavení a zařízení domácnosti; naopak nejvíce klesly za bydlení a za dopravu. Neplatí, že před nástupem krize jsou potraviny poslední výdajovou skupinou, na které domácnosti šetří, a po oživení ekonomiky naopak nejdříve rostoucí skupinou.

Nominální vydání domácností za potraviny a nealkoholické nápoje se v roce 2013 meziročně zvýšily o 2,8 %, ale vzhledem k výraznému nárůstu spotřebitelských cen potravin a nealkoholických nápojů (+4,9 %) reálné výdaje na spotřebu poklesly. Důsledkem tohoto vývoje za současného meziročního poklesu příjmové úrovně domácností bylo zvýšení podílu vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních vydáních domácností z 20,0 % v roce 2012 na 20,2 % v roce 2013 (tab. T5.3/02). V roce 2014 se nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje zvýšily o 1,4 %, reálně ale o 0,6 % klesly, neboť spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů vzrostly o 2,0 %. Podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje se v roce 2014 meziročně velmi mírně zvýšil na 20,3 %.

Z jednotlivých typů domácností (členěných podle sociálních skupin) vydávají za potraviny a nealkoholické nápoje dlouhodobě nejvíce prostředků domácnosti důchodců. V porovnání s průměrnou domácností byly nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje v domácnostech důchodců v roce 2014 o 20,9 % vyšší. Na druhé straně mají domácnosti důchodců nízké výdaje za veřejné stravování (logicky pak vyšší výdaje za potraviny).

T5.3/02 - Vývoj spotřebních vydání a podílu vydání za potraviny, nápoje a tabák na celkových spotřebních vydáních v jednotlivých typech domácností

Ukazatel	Domácnosti									
	celkem		zaměstnanců		sam. činných		nezaměstnaných		důchodců	
	2013	2014 ¹⁾	2013	2014 ¹⁾	2013	2014 ¹⁾	2013	2014 ¹⁾	2013	2014 ¹⁾
Spotřební vydání (Kč/os./rok)	120 827	121 944	123 028	124 272	119 031	119 832	85 020	85 116	122 709	123 756
z toho - potraviny, nápoje a tabák	27 834	28 284	26 411	26 976	26 362	27 024	21 780	21 396	33 665	33 852
v tom - potraviny a nealkoholické nápoje	24 448	24 780	23 216	23 604	23 105	23 880	19 056	18 240	29 854	29 964
- alkoholické nápoje a tabák	3 386	3 504	3 195	3 372	3 257	3 144	2 724	3 156	3 811	3 888
Podíl vydání na spotřebních vydáních (%)										
- za potraviny, nápoje a tabák	23,0	23,2	21,5	21,7	22,1	22,5	25,6	25,1	27,4	27,3
- za potraviny a nealkoholické nápoje	20,2	20,3	18,9	19,0	19,4	19,9	22,4	21,4	24,3	24,2
- za alkoholické nápoje a tabák	2,8	2,9	2,6	2,7	2,7	2,6	3,2	3,7	3,1	3,1

1) Předběžné údaje za 1.-4. čtvrtletí 2014.

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, I. díl, 2014; 1.-4. čtvrtletí 2014, březen 2015; výpočty ÚZEI

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Nejméně peněz za potraviny a nealkoholické nápoje vydávají domácnosti nezaměstnaných (v roce 2014 vydaly o 26,4 % méně než průměrná domácnost, jako v jediném typu domácností zde meziročně klesly i nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje). Přesto jsou difference ve výdajích za potraviny a nealkoholické nápoje mezi jednotlivými typy domácností nižší než rozdíly v příjmech nebo celkových spotřebních vydáních (čisté peněžní příjmy domácností nezaměstnaných byly v roce 2014 o 43,8 % nižší než příjmy průměrné domácnosti; u spotřebních výdajů činil rozdíl 30,2 %).

T5.3/03 - Vydání domácností za hlavní druhy potravin v roce 2013 (Kč/os./rok)

Ukazatel	Domácnosti					
	celkem	podíl (%)	zaměstnanců	samostat. činných	nezaměstnaných	důchodců
Potraviny celkem	22 262	100,0	21 029	21 007	17 394	27 490
Maso a výrobky	6 105	27,4	5 629	5 830	4 729	7 748
z toho:						
- vepřové	1 375	6,2	1 230	1 377	1 091	1 771
- hovězí	467	2,1	423	546	210	561
- ostatní maso	338	1,5	292	322	312	454
- uzeniny	2 289	10,3	2 128	2 061	1 734	2 971
- drůbež	1 316	5,9	1 251	1 259	1 087	1 591
Ryby	630	2,8	600	615	397	741
Mléko a mléčné výrobky	3 996	17,9	3 978	3 991	3 013	4 299
v tom:						
- mléko konzumní	777	3,5	731	779	658	929
- sýry	1 497	6,7	1 485	1 553	1 140	1 556
- jogurty	674	3,0	698	662	477	672
- ostatní mléčné výrobky	936	4,2	919	876	680	1 094
Vejce a vaječné výrobky	393	1,8	326	336	368	611
Tuky a oleje	1 181	5,3	1 023	1 049	981	1 752
Ovoce, ovocné výrobky	1 502	6,7	1 411	1 397	995	1 948
Zelenina, zeleninové výrobky	1 439	6,5	1 366	1 410	1 061	1 755
Brambory, výrobky z brambor	595	2,7	544	534	491	814
Cukr, cukrovinky, marmeláda	1 599	7,2	1 503	1 476	1 082	2 085
Pekárenské výrobky, obiloviny	3 991	17,9	3 884	3 622	3 648	4 645
z toho:						
- chléb	990	4,4	914	872	996	1 274
- pečivo	2 072	9,3	2 064	1 852	1 836	2 339
Ostatní potraviny	831	3,7	766	746	631	1 091

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, I. díl, 2014; výpočty ÚZEI

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Z potravin vydávají domácnosti nejvíce peněz za maso a masné výrobky (tab. T5.3/03). V roce 2013⁸¹ činily tyto výdaje 27,4 % z celkových výdajů za potraviny. Meziročně se o 2,4 % (tj. o 145 Kč/os./rok) zvýšily, přestože hmotná spotřeba masa o 4,7 % klesla. Na růstu se podílel nárůst spotřebitelských cen masa a masných výrobků o 4,8 %. Dalšími dvěma potravinovými skupinami s nejvyššími výdaji v rodinných rozpočtech jsou mléko a mléčné výrobky a pekárenské výrobky (podíl na celkových vydáních za potraviny činil u obou skupin shodně po 17,9 %). Vydání domácností za mléko a mléčné výrobky meziročně stouply o 2,5 %, opět vlivem růstu spotřebitelských cen (zejména cen konzumního mléka o 9,0 %) při současném poklesu hmotné spotřeby. Za pekárenské výrobky se výdaje zvýšily jen velmi mírně (o 0,5 %). Výrazně se v roce 2013 zvýšily výdaje domácností za brambory a výrobky z brambor (o 35,0 %). Důvodem bylo razantní zvýšení spotřebitelských cen brambor (o 70,8 %). Nejméně prostředků vydávají domácnosti za vejce a vaječné výrobky (v roce 2013 pouze 1,8 % z celkových vydání za potraviny).

⁸¹ Údaje statistiky rodinných účtů ČSÚ za 1.-4. čtvrtletí hmotnou spotřebu potravin neuvádějí. Hmotná spotřeba potravin za daný rok je publikována v ročních datech v polovině roku následujícího. Z tohoto důvodu je spotřeba jednotlivých skupin potravin uvedena za rok 2013.

Podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na spotřebních vydáních domácností dlouhodobě (od roku 1990) klesal, od roku 2012 mírně stoupá. V roce 2013 se meziročně zvýšil o 0,2 p. b. a činil 20,2 % a v roce 2014 velmi mírně vzrostl na 20,3 %. V rámci spotřebních výdajů zaujímá podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje společně s podílem vydání za bydlení přední příčky výdajového žebříčku. Náklady na výživu a bydlení za rok 2014 představovaly 41,8 % z celkových spotřebních výdajů domácností. Podrobný přehled podílu spotřebních vydání českých domácností přináší příl. tab. 5.3/01.

Mezi domácnostmi mají nejvyšší podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na spotřebních vydáních domácností důchodců (s nejvyšší hmotnou spotřebou potravin). Nejnižší podíl vykazují domácnosti zaměstnanců, které mají nejvyšší příjmovou úroveň při relativně nízké hmotné spotřebě potravin. V roce 2014 se podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje meziročně zvýšil u domácností zaměstnanců a samostatně činných osob. V domácnostech důchodců a nezaměstnaných se podíl snížil, výrazně v domácnostech nezaměstnaných (o 1,0 p. b.), u nichž významně klesly i nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje (tab. T5.3/02).

Mezinárodně užívaný ukazatel podílu vydání za potraviny, nápoje a tabák na celkových spotřebních vydáních domácností činil v roce 2013 v ČR 23,0 % a meziročně se o 0,2 p. b. zvýšil; v roce 2014 vzrostl na 23,2 %. V porovnání s průměrným podílem domácností zemí EU 27 se nachází značně nad jejím průměrem (16,5 % v roce 2011)⁸². Nejnižší podíl mezi zeměmi EU 27 má dlouhodobě Spojené království (12,7 % v roce 2011); nízký podíl vykazují i sousední země Rakousko (13,4 %) a Německo (14,7 %). Naopak nejvyšší podíl měly v roce 2011 Estonsko (28,3 %) a Lotyšsko (27,3 %).

5.4 Spotřebitelské ceny potravin

Trend poklesu tempa celkového růstu spotřebitelských cen pokračoval i v roce 2014. Průměrná meziroční míra inflace (vyjádřená celkovým přírůstkem spotřebitelských cen) v roce 2014 činila 0,4 %, což představuje o 1,0 p. b. menší zvýšení než v roce 2013.

Z hlediska dlouhodobého vývoje dosáhla míra inflace druhé nejnižší hodnoty za celé porevoluční období a nejmírnější úrovně od roku 2004. Na rozdíl od předchozích 3 let růst cen zboží výrazně (o 0,7 p. b.) zaostával za růstem cen služeb.

V porovnání s průměrným přírůstkem cen v zemích EU 28 byl meziroční nárůst cenové hladiny v roce 2014 v ČR (měřený HICP⁸³), shodně jako v předchozím roce, pomalejší

⁸² Agriculture and Rural Development, European Commission 2014.

⁸³ Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP) měří srovnatelným způsobem inflaci či cenovou hladinu jednotlivých výdajových skupin členských zemí EU. Mezi strukturou spotřebního koše národního indexu spotřebitelských cen ČR a strukturou spotřebního koše HICP jsou určité rozdíly. Z tohoto důvodu nemusí být hodnoty obou indexů totožné.

o 0,1 p. b.⁸⁴ a odpovídal vzestupu cen v Dánsku a Slovinsku. Nejrychleji se zvýšily ceny spotřebního zboží a služeb v Rakousku, Velké Británii a Rumunsku (všichni shodně +1,5 %), naopak nejvyšší cenovou deflací vykázaly Bulharsko (-1,6 %) a Řecko (-1,4 %).

Do zpomalení růstu spotřebitelských v ČR se z vnějších vlivů promítly především přetrvávající pokles světových cen energií (hlavně ropy, zemního plynu a elektřiny), potravin a ostatních surovin a rovněž pokračující dezinflace (tj. pokles tempa růstu celkové cenové hladiny) v eurozóně. Z tuzemských faktorů byl významný dopad atypického vývoje administrativních opatření (tj. položek, jejichž ceny jsou úplně nebo částečně administrativně regulované), zejména snížení regulovaných cen elektřiny. K proinflačním faktorům v roce 2014 patřilo oslabení směnného kurzu koruny (vůči EUR i USD), projevující se nárůstem dovozních cen (meziročně v úhrnu o 1,9 %), a oživení domácí poptávky.

Na velmi nízké inflaci se z jednotlivých výdajových skupin největší měrou podílely ceny bydlení, které poprvé od vzniku samostatné ČR v meziročním srovnání klesly o 1,4 % (zatímco v předcházejících letech byly jedním z hlavních faktorů zvyšování inflace). Uvedený pohyb byl důsledkem razantního snížení hladiny cen elektřiny (o 10,3 %) a mírného poklesu cen zemního plynu. Vliv na snížení inflace měly rovněž ceny skupiny pošty a telekomunikace, jejichž úroveň zásluhou redukce cen telefonických služeb již sedmým rokem klesala. Pokles cenové hladiny zaznamenaly také položky zdraví a bytové vybavení. Naproti tomu ve směru růstu cen působilo zásadním způsobem navýšení cen alkoholických nápojů vč. tabáku (u tabákových výrobků se projevil dopad zvýšení spotřební daně) a potravin vč. nealkoholických nápojů.

Spotřebitelské ceny potravinářského zboží navzdory zmírnění meziročního přírůstku, podobně jako v předcházejících 4 letech, i v roce 2014 významně přispěly k růstu inflace. Jejich úroveň meziročně stoupla o 2,0 %, tj. o 2,9 p. b. méně než v roce 2013.

Uvedený vývoj nekořespondoval s vývojem cen potravin a nealkoholických nápojů v zemích EU 28 jako celku. Zatímco v ČR se ceny této skupiny zvedly (HICP činil 102,1 %⁸⁵), v průměru za EU 28 naopak zanedbatelně klesly (-0,2 %). Z 8 zemí EU, u nichž byl registrován růst cen potravinářských výrobků, byla hodnota přírůstku v ČR nejvyšší. Nepatrně nižším tempem než v naší republice rostly ceny potravin a nealko nápojů v Rakousku (+1,9 %), v Německu se zvýšily o 0,9 %. Ve většině členských zemí došlo k meziročnímu poklesu, příp. stagnaci cen této skupiny. Nejvíce se snížila hladina cen potravin a nealko nápojů v Chorvatsku a Irsku (-2,4 %, resp. -2,3 %) a dále v Řecku, Rumunsku a Portugalsku (v rozmezí od -1,6 % do -1,3 %).

⁸⁴ Výpočty ÚZEI z údajů Eurostatu.

⁸⁵ Výpočty ÚZEI z údajů Eurostatu.

Cenová úroveň samotných potravin stoupla v ČR v roce 2014 vzhledem k roku 2013 o 2,3 %, což představuje zmírnění meziročního tempa růstu o 3,1 p. b. Ceny nealkoholických nápojů navázaly na stabilizovaný vývoj v předchozím roce a snížily se o 1,0 %. Trend vývoje cen potravin pro spotřebitele byl odlišný od vývoje CZV i CPV potravinářských výrobků, u nichž došlo k meziročnímu poklesu cenové úrovně (o 3,7 %, resp. o 0,7 %). Zvýšení cen potravin v obchodní síti bylo výrazně ovlivněno růstem dovozních cen potravin (o 4,4 %).

Vyjma dvou měsíců byla hladina spotřebitelských cen potravin v roce 2014 vyšší než v předešlém roce, ale její růst v průběhu roku zpomaloval. Do vývoje cen potravin se během roku mj. promítly následující skutečnosti. Ve směru růstu cen působilo rozhodnutí ČNB o oslabení kurzu koruny vůči euru z listopadu roku 2013, na druhé straně příznivá sklizeň zemědělských komodit a pravděpodobně částečně i dopad sankcí vyhlášených Ruskem na dovoz vybraných potravin z EU v srpnu roku 2014 cenový přírůstek potravinářských produktů v úhrnu zmírnily.

T5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Skupina	2013/12	2014/13
Potraviny	105,4	102,3
v tom - maso a masné výrobky	104,8	102,5
- ryby a rybí výrobky	106,8	102,2
- mléko, mléčné výrobky, vejce	102,1	107,4
- oleje a tuky	105,0	102,5
- pekárenské výrobky, obiloviny	102,0	100,4
- cukr a výrobky z cukru	101,1	101,5
- ovoce a ovocné výrobky	105,8	100,5
- zelenina a zeleninové výrobky, brambory, luštěniny	121,0	96,3
- ostatní potravinářské výrobky a přípravky	104,0	103,0
Nealkoholické nápoje	100,9	99,0
v tom - káva, čaj, kakao	100,4	98,2
- minerální vody, šťávy, ostatní nealkoholické nápoje	101,1	99,5

Pramen: ČSÚ - Indexy spotřebitelských cen, 2014, 2015

Zpracoval: I. Mrhálková (ÚZEI)

Z tab. T5.4/01 dokumentující vývoj cen základních potravinových a nápojových skupin v posledních dvou letech vyplývá, že u většiny skupin (kromě zeleniny vč. zeleninových výrobků a nealko nápojů) došlo v roce 2014 meziročně k nárůstu cenové hladiny. S výjimkou mléka, mléčných výrobků, vajec a cukru vč. výrobků byl však přírůstek cen ostatních hodnocených skupin mírnější než v roce 2013. Vývoj spotřebitelských cen potravinářských komodit v podrobnějším členění je uveden v příl. tab. 5.4/01.

Zásluhou značného meziročního růstu cen mléka a mléčných výrobků vzrostly v roce 2014 nejdynamičtěji (o 7,4 %) ceny agregované skupiny mléko, mléčné výrobky, vejce. Z jednotlivých zástupců, ale i v rámci všech sledovaných potravinových podskupin zaznamenaly vysoké meziroční cenové přírůstky jogurty (12,6 %), konzumní mléko (8,6 %) a sýry (7,3 %). Vývoj cen mléka a mléčných výrobků v průběhu roku 2014 do určité míry

odrážel situaci na zahraničních trzích, kde ve spojitosti s vysokou světovou nabídkou mléka, snížením poptávky po mléčných výrobcích z Číny a tvorbou vysokých zásob docházelo u těchto produktů ke snižování cenové úrovně. U tuzemských spotřebitelských cen konzumního mléka a sýrů byla po výrazném zvýšení v roce 2013 a v 1. čtvrtletí roku 2014 klesající tendence vykázána od 2. čtvrtletí. Pokles cen uvedených komodit v maloobchodě však byl mírnější než u zpracovatelů i prvovýrobců. Ke snížení cen mléka a mléčných výrobků nepřímo přispěl od srpna i zákaz dovozu těchto produktů ze zemí EU do Ruska. Přesto, jak již bylo uvedeno, v meziročním porovnání spotřebitelské ceny zmiňovaných výrobků stouply. Příčinou tohoto paradoxu je skutečnost, že ceny mléka se zvyšovaly téměř po celý rok 2013 a do dalšího roku tedy vstupovaly na vysoké úrovni.

Do vývoje cen vajec na trhu ČR se promítl poměrně ustálený vývoj cen této komodity na evropském trhu. Spotřebitelská cena vajec se po 15% snížení v roce 2013 zvedla v roce 2014 v meziročním porovnání o 1,7 %, což bylo celkem v souladu s pohybem CZV i dovozních cen.

Mírně nad úrovní průměrného růstu spotřebitelských cen potravin se pohybovalo zvýšení cen ostatních potravinářských výrobků (o 3,0 %; z hlediska cenového vývoje nevýznamné skupiny), masa vč. masných výrobků a olejů vč. tuků (u obou shodně o 2,5 %).

Ceny všech sledovaných druhů masa se v maloobchodě navyšují již čtvrtým rokem v řadě, ale tempo jejich růstu se od roku 2012 každoročně význačně zpomaluje. Na meziročním vzestupu cen drůbežího masa (o 2,8 %) se v roce 2014 nejvíce podílel nárůst cen kuchaňků kuřat, a to i přesto, že došlo v podstatě ke stagnaci cen zpracovatelů a poklesu CZV i dovozních cen. Je tedy zřejmé, že podobně jako v roce 2013 i v roce 2014 lze vzestup ceny uvedené komodity připsat na vrub obchodníků. Růst cenové úrovně vepřového výsekového masa se meziročně zmínil ze všech druhů masa nejdynamičtěji (o 4,9 p. b.), na 101,6 %, a zhruba odpovídal růstu CPV (naopak CZV jatečných prasat v důsledku vývoje na trhu EU podle ČSÚ velmi mírně poklesly). Spotřebitelská cena hovězího výsekového masa následovala vývoj CPV a po letech takřka trvalého růstu, zahájeného vstupem do EU, v podstatě stagnovala (+0,3 %). Navýšení cenové hladiny uzenářského zboží i masových konzerv vč. ostatních masových výrobků bylo progresivnější než u ceny suroviny.

Celkový nárůst cen olejů a tuků podpořilo podobně jako v předchozím roce zejména výraznější zvýšení ceny másla. Přestože se cena čerstvého másla stejně jako u konzumního mléka v průběhu roku 2014 spíše snižovala, vzhledem k jejímu plynulému růstu během roku 2013 se v meziročním porovnání zvedla o 5,1 % a v průměru za rok 2014 vykázála dosud nejvyšší evidovanou hodnotu (161,78 Kč/kg). Rovněž spotřebitelská cena rostlinných tuků navázala na vývoj v roce 2013 a meziročně vzrostla o 2,0 %. Naopak po poměrně značném zvýšení v předchozím roce došlo k bezvýznamné redukci ceny sádla (o 0,6 %) a v souvislosti s poklesem světových i tuzemských cen olejin a také CPV řepkového oleje se mírně snížila i cena jedlých olejů (o 1,9 %).

V porovnání s vývojem v předchozích 2 letech podstatně zpomalil růst cenové hladiny ryb a rybích výrobků (zvýšení o 2,2 %). Vzhledem k nízkému zastoupení ve spotřebním koši potravin pohyb cen této skupiny celkový vývoj cen potravin téměř neovlivnil.

Obdobně jako v roce 2013 i v roce 2014 zaznamenala velmi mírný přírůstek (1,5 %) skupina cukr a výrobky z cukru. Celosvětový nadbytek cukru a s tím spojený propad cen na zahraničních trzích byl hlavní příčinou poklesu cen zpracovatelů a následně i spotřebitelských cen této potravin v roce 2014 (-6,9 %). Snížení cen cukru v maloobchodě nastalo po tříletém vzestupném, resp. stagnačním trendu a v porovnání s poklesem CPV bylo mírnější. Cenová úroveň cukrářských výrobků se po letech téměř nepřetržitého navyšování meziročně změnila jen minimálně (+0,9 %); nečokoládové cukrovinky pokračovaly v dlouhodobém cenovém vzrůstu a meziročně stouply o 2,0 %. Vyšší vzestup ceny (+4,3 %) byl registrován pouze u čokolády a čokoládových cukrovinek, a to hlavně z důvodu růstu dovozních cen.

Přibližně na úrovni předchozího roku zůstala cenová hladina dvou skupin: pekárenských výrobků vč. obilovin a ovoce vč. ovocných výrobků. Na rozdíl od minulých let nebyl v roce 2014 meziroční cenový vývoj jednotlivých pekárenských výrobků výrazně diferencovaný. Po citelném nárůstu v předchozím roce velmi mírně (-1,2 %) zlevnila pšeničná mouka; pokles CPV tohoto produktu však byl dynamičtější a do ceny pro spotřebitele se nepromítl v plné výši. Analogicky jako v roce 2013 klesla spotřebitelská cena běžného pečiva (o 2,7 %). Ceny chleba, jemného pečiva i ostatních výrobků z obilovin zůstaly v obchodní síti prakticky stejné (zvýšení o 0,5-0,6 %) jako v předešlém roce. U těstovin a rýže byl meziroční cenový přírůstek téměř identický (1,6 %, resp. 1,7 %); průměrná cena v roce 2014 se u obou reprezentantů vyšplhala k historicky nejvyšším hodnotám.

Zatímco ceny jablek v roce 2013 značně podpořily úhrnný cenový růst ovoce a ovocných výrobků, v roce 2014 naopak zvýšení cen skupiny tlumily. Velmi dobrá sklizeň jablek v zemích EU, ČR nevyjímaje, a problémy s uplatněním především polské produkce na ruském trhu vedly k převisu nabídky na trhu a k obecnému poklesu cen. Snížení spotřebitelských cen jablek (o 10,4 %) bylo v souladu s redukcí jak cen pěstitelů, tak dovozních cen. I přes významný meziroční pokles se v roce 2014 pohybovala průměrná cena konzumních jablek u obchodníků (30,79 Kč/kg) nad úrovní průměru předchozích 5 let. Z jižního ovoce se v souvislosti s růstem dovozních cen i marží obchodníků opět razantně zvedla cena kiwi (o 36,0 %) a rovněž stoupla cena citrónů (o 15,0 %); cenová hladina banánů, navzdory růstu jejich dovozních cen, prakticky stagnovala.

Jedinou potravinovou skupinou, u níž byl vykázán pokles cenové úrovně (o 3,7 %), byly zelenina a brambory vč. výrobků. Vývoj cen skupiny významně ovlivnilo snížení hladiny cen konzumních brambor, které následovalo po enormním (zhruba 70%) cenovém přírůstu v předchozím roce. V meziročním poklesu spotřebitelských cen brambor v roce 2014 (o 23,3 %) se odrazila redukce jak CZV, tak dovozních cen této okopaniny. I v roce 2014 však zůstala průměrná cena brambor v maloobchodě na vysoké úrovni (13,60 Kč/kg).

U zeleniny evidujeme růst spotřebitelských cen plodové zeleniny celkem (o 3,1 %), přitom se v návaznosti na vývoj CZV i dovozních cen významně zvedly ceny rajčat, ale z důvodu vyšší produkce v celé EU poklesly ceny okurek a paprik. Úhrnná cenová hladina ostatní zeleniny (tj. kořenové a košťálové) zůstala v obchodní síti na úrovni roku 2013. Ceny zeleninových výrobků opětovně stouply (o 3,5 %), naproti tomu u bramborových výrobků se bezvýznamně (o 0,8 %) snížily.

Spotřebitelské ceny nealkoholických nápojů se v roce 2014 podobně jako v předchozím roce vyznačovaly stabilizovaným vývojem. Ceny přípravků na přípravu teplých nápojů v průměru meziročně velmi mírně klesly (o 1,8 %). Káva v maloobchodě zlevnila o 3,3 %, ceny čaje i kakaa zůstaly víceméně na úrovni roku 2013, přitom u kávy i čaje došlo k poměrně vysokému růstu dovozních cen (zhruba o 10 %, resp. o 17 %), ale u kakaa se naopak dovozní cena snížila. Rovněž meziroční změny cen ostatních nealkoholických nápojů, tj. minerálních a stolních vod, ovocných a zeleninových šťáv, ostatních nealko nápojů, byly zanedbatelné (-1,3 % až +0,9 %).

5.5 Kvalita potravin

Zvyšování kvality potravinářských výrobků přispívá i ke konkurenceschopnosti agrární produkce ČR. O výhodách kvalitních potravin je také nezbytné vhodnou propagací, případně výchovou ke správné výživě, přesvědčit spotřebitele. Kvalitní potravinářské výrobky jsou obvykle certifikovány a označovány tak, aby při nákupu umožnily spotřebitelům lepší orientaci na trhu. Patří mezi ně:

Značka KLASA

Značka KLASA jako marketingový nástroj napomáhá zvyšovat hodnotu oceněných potravinářských výrobků. Jejím smyslem je na straně jedné marketingově podpořit aktivity producentů potravin, na straně druhé pak informovat spotřebitele. Značka garantuje, že jsou nabízeny skutečně kvalitní a zdravotně nezávadné potraviny. Jde o proces získání důvěry spotřebitelů a odběratelů, udržení si této důvěry, což je nezbytný předpoklad rozvoje potravinářství a zabezpečení konkurenceschopnosti v rámci trhů doma i v zahraničí.

Vzhledem ke zrušení veřejné zakázky s názvem Rámcová smlouva – Komunikační podpora značky Klasa pro rok 2014 hodnotitelskou komisí, byla marketingová podpora značky KLASA zaměřena především na zajištění aktivit určených na podporu prodeje oceněných výrobků, výstav a veletrhů. Jednotlivé aktivity byly realizovány na základě výběrových řízení formou veřejných zakázek malého rozsahu a zjednodušených podlimitních řízení.

Značka KLASA je na základě kvalitativního výzkumu s názvem Měření výsledků komunikační kampaně chráněných označení, který pro Potravinářskou komoru ČR realizovala výzkumná agentura STEM/MARK ze srpna 2014 nejznámější značkou v rámci značek

a ocenění potravin. U respondentů, kteří znají nějakou značku kvality potravin, jich 88 % uvádí právě Klasu.

Celkový stav databáze KLASA k 31. 12. 2014 byl 1 179 výrobků od 227 výrobců. Za rok 2014 bylo oceněno 304 výrobků.

V roce 2014 byly na propagaci potravin značky KLASA čerpány finanční prostředky ve výši 48,7 mil. Kč ze státního rozpočtu.

Regionální potravina 2014

Značku Regionální potravina uděluje na základě krajských soutěží MZe ve 13 krajích ČR nejkvalitnějším zemědělským nebo potravinářským výrobkům. Výrobky musí být vyrobeny z lokálních surovin a mít vazbu na svůj kraj – ať už tradičním způsobem výroby či originální regionální recepturou. Odborné poroty vybírají vždy jeden vítězný výrobek v 9 kategoriích.

Oceněné výrobky získávají certifikát ministra zemědělství a právo užívat značku „Regionální potravina“ daného kraje po dobu 4 let. Soutěžit o značku Regionální potravina mohou pouze malé a střední podniky do 250 zaměstnanců. U zrodu tohoto projektu stálo MZe, které jej spustilo koncem roku 2009, přičemž od roku 2012 projekt administruje SZIF.

Součástí projektu je také celostátní informační kampaň, jejímž cílem je seznámit spotřebitele s oceněnými regionálními potravinami, s cílem poukázat na jejich původ, tradici a kvalitu a současně budovat pozitivní vnímání regionálních produktů a značky „Regionální potravina“. Prostřednictvím vhodných informačních a komunikačních kanálů značku zviditelnit a napomoci zvyšování loajality veřejnosti k místní zemědělské a potravinářské produkci.

Na základě veřejné zakázky s názvem „Rámcová smlouva – Komunikační podpora značky Regionální potravina v období 2014-2015“ v předpokládané hodnotě 68,9 mil. Kč včetně DPH byla 21. 7. 2014 uzavřena smlouva s vítěznou agenturou Ogilvy & Mather, spol. s r.o. Vzhledem k aktuální situaci na trhu s ohledem na ruské embargo realizovala agentura Ogilvy & Mather, spol. s r.o., v roce 2014 nad rámec ročního rozpočtu pro rok 2014 spotřebitelskou soutěž České Vánoce.

Na propagaci potravin značky Regionální potravina bylo v roce 2014 ze státního rozpočtu vyplaceno 20,7 mil. Kč.

Počet oceněných výrobků k 31. 12. 2014 byl 475. V roce 2014 získalo ocenění 106 výrobků.

Postupy při udělování značky „Regionální potravina“, společně s dalšími informacemi, např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.regionálnipotravina.cz.

System chráněných značek zemědělských produktů a potravin

Chráněné značky fungují jako podpora a ochrana zemědělských produktů a potravin. System chráněných značek byl zaveden v EU v roce 1993 a jeho smyslem je chránit názvy zemědělských produktů a potravin před konkurencí produktů neprávem se za tyto výrobky vydávajícími.

Potraviny a zemědělské produkty lze chránit třemi právními instituty, které poskytují ochranu označením na území členských států EU. V případě bilaterálních smluv je tato ochrana zajištěna i ve smluvních třetích zemích světa.

Ochrana je poskytována na základě zápisu do rejstříku Evropské komise. Jedná se o:

Chráněné označení původu (CHOP)

Chráněné označení původu se vztahuje k názvu regionu. Jde o označení zemědělských produktů a potravin, které z tohoto místa pocházejí. Produkce, příprava i zpracování těchto výrobků musí probíhat pouze ve vymezené zeměpisné oblasti. Musí existovat velmi úzká spojitost mezi vlastnostmi produktu a jeho zeměpisným původem.

Chráněné zeměpisné označení (CHZO)

Chráněným zeměpisným označením je míněn název používaný k označení zemědělských produktů a potravin, pocházejících z tohoto místa. Zemědělské produkty a potraviny, označené tímto logem, mají určitou kvalitu, pověst či jinou vlastnost, kterou lze přičíst zeměpisnému původu. Proti chráněnému označení původu je vztah produktu k zeměpisné oblasti volnější, postačí, pokud alespoň jedna fáze výroby – zpracování, příprava nebo produkce – probíhá ve vymezené zeměpisné oblasti.

Zaručená tradiční specialita (ZTS)

Jedná se o zemědělský produkt nebo potravinu, který pochází z tradičních surovin, nebo se vyznačuje tradičním složením nebo způsobem produkce nebo zpracování. Výrazem „tradiční“ se rozumí prokazatelné používání názvu po dobu nejméně 25 let na trhu. S tímto logem se mohou kvalitní tradiční výrobky, které nemají vazbu na zeměpisnou oblast, odlišit od ostatních výrobků na trhu.

Od závěru roku 2012 je v platnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin. V současné době mají v ČR přiznanou ochranu následující zemědělské produkty a potraviny:

CHOP – Český kmín, Chamomilla Bohemica, Všestarská cibule, Žatecký chmel, Pohořelický kapr, Nošovické kysané zelí.

CHZO – Českobudějovické pivo, Budějovické pivo, Chodské pivo, Budějovický měšťanský var, Štramberské uši, Znojenské pivo, Karlovarský suchar, Mariánskolázeňské oplatky, Hořické trubičky, Brněnské pivo, Starobrněnské pivo, Lomnické suchary, Březnický

ležák, Třeboňský kapr, Černá Hora, Pardubický perník, Jihočeská Niva, České pivo, Jihočeská Zlatá Niva, Olomoucké tvarůžky, Chelčicko-Lhenické ovoce, Karlovarské trojhránky, Karlovarské oplatky a Valašský frgál.

ZTS – Spišské párky, Lovecký salám, Špekáčky a Liptovský salám.

Další tradiční specialitou, usilující o ochranu, je Pražská šunka. Její žádost však v rámci námitkového řízení napadly Itálie, Německo, Rakousko a Slovensko. Během roku došlo k jednáním se zástupci těchto zemí, kromě Slovenska došlo k určitým dohodám. Jednání o „Pražské šunce“ bude pokračovat i v roce 2015.

V roce 2014 byla stažena žádost o zápis zeměpisného označení „Brambory z Vysočiny“ pro možnost doplnění údajů v dokumentaci požadované ze strany EK. Sdružení výrobců zvažuje podání nové žádosti.

Potravinářská komora zahájila zajišťování dokumentace pro podání žádosti zeměpisného označení „Český mák“, kterou by chtěla podat. Sdružení výrobců zeměpisného označení „Valašský frgál“ zahájilo práce na změně specifikace (např. umožnění použít i třtinový cukr).

V rámci EU a USA probíhaly další jednání o vzájemném uznávání zeměpisných označení. Americká strana se k tomuto způsobu ochrany průmyslových práv staví odměřeně a dává přednost systému ochranných známek. V našem případě se jedná zvláště o ochranu budějovických piv na americkém trhu v příštích letech.

Jednou z priorit současného eurokomisaře je sloučení 4 nařízení, která se týkají ochrany zemědělských produktů a potravin, vín, aromatizovaných vín a destilátů, v jediné nařízení. Proto se za účelem přípravy nového nařízení uskutečnila řada jednání na několika úrovních.

ČR je velkým podporovatelem systému zeměpisných označení, označení původu a zaručených tradičních specialit. O tom svědčí i poměrně velké množství zaregistrovaných názvů v porovnání s jinými unijními zeměmi.

Biopotraviny

Pravidla pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin jsou daná právními předpisy evropskými (nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28. června 2007 a nařízení Komise (ES) č. 889/2008 ze dne 5. září 2008) a národními (zákon č. 242/2000 Sb.). MZe provádí dozor nad dodržováním těchto právních předpisů, kontrolní a certifikační systém ekologického zemědělství a biopotravin je tak garantován státem.

MZe pověřuje k činnosti kontrolní organizace, které přímo na ekologických farmách a ve výrobnách biopotravin kontrolují dodržování platných právních předpisů. V případě, že jsou právní předpisy plněny, vydá kontrolní organizace pro daný zemědělský podnik certifikát. Certifikovanou biopotravinu pozná spotřebitel podle evropského loga BIO, označení původu surovin, národního loga BIO a podle kódu příslušné kontrolní organizace.

V současné době jsou pověřeny výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství 4 kontrolní organizace, které musí plnit podmínky normy ČSN EN 45011 (závazná norma pro kontrolní a certifikační postupy), inspektoři provádějící kontrolu musí mít dostatečné vzdělání a praxi, organizace musí mít dostatečné technické a materiální vybavení.

K 31. 12. 2014 bylo evidováno 506 výrobců biopotravin.

Mezi hlavní priority v oblasti ekologického zemědělství patří rozvoj domácího trhu s biopotravinami. Z tohoto hlediska je velmi pozitivní, že se meziročně zvýšil počet výrobců biopotravin. Podíl biopotravin na trhu s potravinami se dlouhodobě pohybuje kolem 1 %, i když se trh s biopotravinami každoročně rozvíjí cca o 5 %.

V září 2014 se uskutečnil jubilejní 10. ročník informační akce pro spotřebitele „Září – Měsíc biopotravin“. Hlavním cílem bylo především propagovat konkrétní akce, na kterých se spotřebitelé mohou setkat s ekologickými farmáři, výrobci biopotravin a ochutnat jejich produkty. Jednalo se o dny otevřených dveří na ekologických farmách a u výrobců biopotravin, biodožínky, biojarmarky, nebo ochutnávky biopotravin. Byl tak podporován nákup lokálních (regionálních) biopotravin. Konkrétní informace o všech konaných akcích bylo možné nalézt na www.mesicbiopotravin.cz.

Mottem tohoto ročníku byl slogan „BIO pro každého“, který měl za cíl zdůraznit, že biopotraviny nejsou určené pouze pro vybranou skupinu obyvatel, ale že svoji biopotravinu si vybere každý. Sortiment biopotravin je velmi široký, zahrnuje téměř 3 000 položek, a to jak produkty každodenní spotřeby, tak i pochutiny, nápoje nebo cukrovinky.

Dětská výživa je vůbec nejprodávanější kategorií biopotravin, tvoří téměř 25 % všech prodaných biopotravin. Do této kategorie spadají nejen přesnídávky nebo náhradní mléčná výživa, ale také kaše, maso, zeleninové příkrmy, nápoje, sušenky či oplatky.

Podle výsledků spotřebitelského průzkumu ze září 2014 kupuje biopotraviny již 41 % spotřebitelů. Hlavním důvodem k nákupu je skutečnost, že jsou biopotraviny zdravé a chutné a jejich produkce je šetrná k životnímu prostředí. Naopak hlavní překážkou k nákupu biopotravin je pro většinu spotřebitelů jejich cena.

Národní logo, kterým se označují biopotraviny, zná 75 % spotřebitelů, evropské biologo zná 25 % spotřebitelů. Značka BIO na obalu biopotravin je tak osvědčenou zárukou kvality biopotravin, které mohou spotřebitelé důvěřovat.

5.6 Bezpečnost potravin

V roce 2014 byla stejně jako v předchozích letech realizována řada aktivit vedoucích k dalšímu posílení zajištění bezpečnosti potravin v ČR. Současně bylo započato plnění úkolů vyplývajících z nové Strategie bezpečnosti potravin a výživy pro období 2014-2020.

Usnesením č. 25 ze dne 8. ledna 2014 schválila vláda ČR novou Strategii bezpečnosti potravin a výživy 2014-2020. Dokument je společným dílem především MZe a MZ; na jeho

přípravě se ale také aktivně podílely ostatní rezorty a vládní a nevládní organizace zastoupené v Koordinační skupině bezpečnosti potravin.

Schválený materiál stanovuje úkoly a priority ČR v oblasti zajištění bezpečnosti potravin a v oblasti výživy pro uvedené období. Tento strategický dokument by také měl přispět k posílení důvěry veřejnosti v systém zajištění bezpečnosti potravin, v jejich bezpečnost, kvalitu a výživovou hodnotu. Vůbec poprvé také Strategie definuje cíle ČR v oblasti bezpečnosti potravin a výživy. V oblasti bezpečnosti potravin to jsou umožnění výroby a uvádění pouze bezpečných potravin na trh, poskytování ověřených informací z oblasti bezpečnosti a kvality potravin, a tím posílení ochrany spotřebitelů a jejich oprávněných zájmů. V oblasti výživy je to podpora správné výživy obyvatelstva, zejména rizikových skupin populace, prostřednictvím vědecky zdůvodněné zdravotní výchovy a osvěty mezi spotřebiteli, výrobci a distributory, vedoucí k prevenci nemocí, aktivnímu upevňování zdraví a ke zvýšení kvality života.

Dokument je platný pro následujících sedm let, což je výrazná změna oproti předcházejícím strategiím, které byly schváleny vždy na tři roky. Delší období bylo stanoveno zejména proto, že většina uložených úkolů je dlouhodobých a celá řada trvalých. Na druhou stranu, sedmileté období je poměrně dlouhé, proto bude do konce roku 2017 předložena vládě zpráva průběžně hodnotící plnění stanovených úkolů.

Úkolů stanovuje nová Strategie zúčastněným organizacím více než šest desítek. Za prioritní v oblasti bezpečnosti potravin jsou považovány následující úkoly.

- Podporovat činnost institucí působících v oblasti hodnocení zdravotních rizik.
- Aktivně bojovat proti klamání spotřebitele v oblastech označování a falšování potravin a krmiv.
- Zjednodušovat prováděcí právní předpisy k zákonu o potravinách.
- Otevřeně a efektivně komunikovat s veřejností.
- Vzdělávat spotřebitele v otázkách hygieny a manipulace s potravinami, v otázkách označování a kvality potravin.
- Podporovat diskusi o nebezpečnosti antimikrobiální rezistence.
- Podporovat spolupráci s EFSA.

Úkoly v oblasti výživy jsou zaměřené především na sběr dat (o výživě, nadváze a obezitě, o spotřebě potravin, o dietární expozici) a jejich analýzu a také na komunikaci a vzdělávání.

Nová Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014-2020 je v českém i anglickém jazyce dostupná např. na internetovém portálu Ministerstva zemědělství (www.eagri.cz) nebo na www.bezpecnostpotravin.cz.

Monitoring cizorodých látek v potravních řetězcích

Monitoring cizorodých látek představuje dlouhodobé sledování kontaminace, které na základě získaných dat umožňuje vyhodnocení vývoje zatížení potravního řetězce. Probíhá na základě usnesení vlády č. 369 ze dne 2. října 1991, č. 408 ze dne 10. června 1992, č. 810 ze dne 9. prosince 1998, č. 1320 ze dne 10. prosince 2001, č. 1277 ze dne 15. prosince 2004, která MZe stanovují povinnost zajistit sledování cizorodých látek v celé vertikále potravního řetězce, včetně vstupů ovlivňujících přímo či nepřímo zdravotní nezávadnost potravin, krmiv a zemědělských surovin určených k jejich výrobě. Na zajištění monitoringu cizorodých látek v potravních řetězcích rezortu zemědělství se v roce 2013 podílely SVS ČR, SZPI, ÚKZÚZ, VÚMOP, VÚRV a VÚLHM.

Monitoring SZPI

V roce 2014 bylo SZPI odebráno a analyzováno v rámci monitoringu cizorodých látek 1 880 vzorků. U 11 vzorků bylo zjištěno překročení maximálního limitu, což představuje z celkového počtu odebraných vzorků 0,59 % nevyhovujících.

Ovoce a zelenina

Největší část odebraných vzorků čerstvého ovoce a zeleniny byla podrobena analýzám na přítomnost reziduí pesticidů, v případě čerstvé zeleniny rovněž i na přítomnost dusičnanů. Rezidua pesticidů byla ověřována u celkem 229 vzorků čerstvého ovoce. Procento vzorků se zjištěným pozitivním nálezem některé z pesticidních látek je poměrně vysoké. U více než 90 % odebraných vzorků čerstvého ovoce byla přítomnost reziduí potvrzena, nicméně překročení maximálního reziduálního limitu bylo zaznamenáno pouze u vzorku liči původem z Maroka.

V případě čerstvé zeleniny včetně čerstvých pěstovaných hub byla rezidua pesticidů zjišťována u celkem 384 vzorků. Největší podíl tvořily vzorky z EU (65,6 % analyzovaných vzorků), dále čerstvá zelenina pocházející z tuzemské produkce (26,3 %) a nejmenší podíl vzorky původem ze třetích zemí (5,5 %). Ve 3 případech byla překročena hodnota maximálního reziduálního limitu – v cibuli původem z ČR bylo zjištěno nadlimitní množství účinné látky prothioconazol. Dále byla ve vzorku rajčat zjištěna nadlimitní hodnota účinné látky flonicamid a v pekingském zelí chlorpyrifos. Oba nevyhovující vzorky zeleniny pocházely z Polska.

Především u listové zeleniny (špenátu, salátu) byla ověřována přítomnost dusičnanů. Dusičnany byly detekovány u všech analyzovaných vzorků čerstvé zeleniny, ovšem z hlediska platného limitu byly hodnoceny jako vyhovující.

V sušeném a skořápkovém ovoci bylo sledováno množství aflatoxinů B1, B2, G1, G2. Bylo odebráno 26 vzorků sušeného ovoce, pozitivní nález byl zaznamenán pouze u jednoho vzorku rozinek.

V případě sušeného ovoce byla vedle aflatoxinů sledována i přítomnost ochratoxinu A, kdy bylo odebráno celkem 28 vzorků. Pozitivní nález byl zaznamenán u 3 vzorků, nicméně jeho hodnota byla nižší, než je povoleno nařízením Komise (ES) č. 1881/2006.

Brambory a výrobky z brambor

V rámci národního plánu pro monitorování reziduí pesticidů v potravinách jsou jednou ze sledovaných komodit i brambory. V roce 2014 byla přítomnost reziduí pesticidů prověřena u celkem 49 vzorků. U 65 % analyzovaných vzorků brambor byla rezidua pesticidů potvrzena, nicméně maximální reziduální limit nebyl překročen u žádného ze vzorků. Nejčastěji detekovanou účinnou látkou byl propamocarb a chlorpropham.

Kromě reziduí pesticidů byly v bramborách zjišťovány hladiny těžkých kovů (kadmia, olova) a dusičnanů. Přestože se v bramborách objevily stopy především kadmia, všechny naměřené hodnoty se nacházely pod hodnotou maximálního limitu. Obsah dusičnanů v bramborách se pohyboval od 42 do 436 mg/kg.

Obsah akrylamidu byl sledován (v souladu s požadavky doporučení Komise 2010/307/ES) v smažených bramborových lupíncích a předsmažených bramborových výrobcích jako jsou bramborové hranolky, krokety, vlnky. Obsah akrylamidu u bramborových lupínků se pohyboval v intervalu od 430 do 870 µg/kg, u předsmažených bramborových výrobků od 43 do 53 µg/kg. Směrné hodnoty pro výrobky z brambor stanovené doporučením Komise nebyly překročeny.

Obilniny a obilné výrobky

SZPI se v rámci monitoringu cizorodých látek zaměřuje především na sledování výskytu mykotoxinů a přítomnosti reziduí pesticidů v obilninách a obilných výrobcích. V roce 2013 bylo do monitoringu cizorodých látek zařazeno i sledování námelových alkaloidů vyplývající z požadavků doporučení Komise 2012/154/EU.

Ze skupiny mykotoxinů byly ve vzorcích obilnin a mlýnských obilných výrobcích sledovány aflatoxiny, deoxynivalenol, ochratoxin A, zearalenon a T-2 a HT-2 toxin. Na přítomnost výše uvedených mykotoxinů bylo odebráno celkem 122 vzorků obilnin (včetně sladů) a mlýnských obilných výrobků. Z celkového počtu hodnocených vzorků byly zjištěny pozitivní nálezy deoxynivalenolu v pšenici a ječmeni (6 vzorků) a v kukuřičné mouce (3 vzorky). Dále byly zjištěny pozitivní nálezy T-2 toxinu v celozrnné ovesné mouce a sladovnickém ječmeni.

U kukuřice a kukuřičných výrobků byly provedeny rozborů na přítomnost deoxynivalenolu, zearalenonu a fumonisinů FB1 a FB2. Z celkového počtu 16 vzorků kukuřice byl deoxynivalenol detekován u 5 vzorků, nicméně zjištěné množství se nacházelo pod hodnotou maximálního limitu. Z celkem 25 vzorků kukuřice nebo kukuřičných výrobků odebraných na stanovení zearalenonu byl pozitivní nález zaznamenán u 6 vzorků kukuřice,

dále u vzorku kukuřičných lupínků, kukuřičných těstovin a kukuřičných plátků. Zjištěné hodnoty se nacházely pod platným limitem.

Z 29 hodnocených vzorků kukuřice a kukuřičných výrobků byl zjištěn pozitivní nález fumonisinů FB1 a FB2, u vzorku kukuřičné mouky nepřekročil hodnotu maximálního limitu. V případě popcornu byla výsledná suma fumonisinů FB1 a FB2 vyšší než limit stanovený nařízením Komise (ES) č. 1881/2006, z toho důvodu byla potravina hodnocena jako nevyhovující.

Přítomnost námelových alkaloidů byla sledována v obilninách (žito, ovsu) a obilných výrobcích (obilných moukách a ovesných vločkách). Podle doporučení Komise bylo monitorování zaměřeno na 6 nejběžnějších námelových alkaloidů (ergometrin, ergotamin, ergosin, ergokristin, ergokryptin a ergokornin) a jim příbuzné – ininy. Ze 17 vzorků obilnin byl pozitivní nález námelových alkaloidů zaznamenán u 3 vzorků žita. U žitné mouky s výjimkou jednoho vzorku byla ve všech vzorcích přítomnost námelových alkaloidů potvrzena.

Nápoje

V jablečných šťávách byla zjišťována přítomnost patulinu. Z 11 hodnocených vzorků byl pozitivní nález zaznamenán u 2 vzorků jablečných šťáv, nicméně zjištěné obsahy se nacházely výrazně pod hodnotou platného limitu.

U vzorků hroznové šťávy a vína byl zjišťován ochratoxin A. U hroznové šťávy byly zjištěny pozitivní nálezy u 4 hodnocených vzorků. U vín byl detekován ochratoxin A u jednoho vzorku z 9 odebraných. Všechny vzorky vyhověly limitu uvedenému v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Limit pro obsah barya v balených přírodních minerálních vodách a pramenitých vodách je stanoven vyhláškou č. 275/2004 Sb., o požadavcích na jakost a zdravotní nezávadnost balených vod a o způsobu jejich úpravy. Celkem bylo odebráno 12 vzorků balených vod, s výjimkou dvou vzorků byla přítomnost prokázána u všech vzorků, avšak u žádného ze vzorků nebylo zjištěno překročení nejvyšší mezní hodnoty.

Lihoviny

V ovocných destilátech stejně jako v předchozích letech byla sledována přítomnost metanolu, ethylkarbamátu, aromatických uhlovodíků a ftalátů. V roce 2014 bylo sledování rozšířeno rovněž o denaturační činidla (2-methyl-2propanol, bitrex, 2-propanol). Na metanol bylo vyšetřeno celkem 79 vzorků lihovin. Všechny analyzované vzorky byly hodnoceny jako vyhovující.

Na základě doporučení Komise 2010/133/EU bylo provedeno monitorování obsahu ethylkarbamátu v ovocných destilátech, kdy bylo odebráno celkem 17 vzorků. U žádného ze vzorků nebyl překročen přípustný limit.

U 20 vzorků ovocných destilátů byly provedeny také analýzy na stanovení ftalátů. Pozitivní nález ftalátů byl zaznamenán u 4 vzorků, není však stanoven právním předpisem limit.

Na obsah denaturačních činidel bylo hodnoceno 24 vzorků ovocných destilátů a lihovin s přídavkem ovocného destilátu. U 3 vzorků byla určitá množství 2-propanolu detekována, nevýznamná množství zřejmě souvisí s přirozeným výskytem této látky v ovocných destilátech.

Doplňky stravy

V doplňcích stravy na bázi bylinných přípravků, doplňcích složených z mořských nebo sladkovodních řas a bylinných přípravečích prodáváných jako tradiční čínská medicína byly zjišťovány hladiny kadmia, olova a rtuti. Analyzováno bylo celkem 11 vzorků, přítomnost některého ze sledovaných chemických prvků byla zaznamenána u 5 vzorků.

Více informací o činnosti SZPI lze nalézt na internetové adrese www.szpi.gov.cz.

Monitoring orgánů veterinární správy ČR

SVS ČR provedla v roce 2013 v rámci monitoringu cizorodých látek celkem 71 471 vyšetření, z toho 70 006 vyšetření v rámci plánovaných odběrů, dále 530 jako cílená vyšetření suspektních vzorků a 935 vyšetření u vzorků dovážených komodit. V hodnoceném roce bylo celkové zastoupení nevyhovujících nálezů 0,17 %, shodně jako v roce předchozím.

Aplikace nepovolených léčiv cestou vody k napájení hospodářských zvířat, nebo v chovu tržních ryb nebyla prokázána. V krmivech a krmných surovinách živočišného původu byly zjištěny nevyhovující nálezy v 0,14 %. Jednalo se o nálezy nevyhovujících koncentrací doplňkových látek – antikokcidik v krmných směsích pro drůbež, králíky a krůty. Jednotlivé případy byly řešeny ve spolupráci s ÚKZÚZ. Ostatní krmiva a krmné suroviny živočišného původu splňovaly stanovené maximální limity. V krmivech pro hospodářská zvířata nebyla prokázána rezidua zakázaných veterinárních léčivých přípravků ani nebyla prokázána nepovolená medikace. Také dovážené rybí moučky vyhověly všem platným limitům.

Vzorky syrového ovčího a kozího mléka vyhověly ve všech případech stanoveným limitům. U syrového kravského mléka byl zjištěn jeden nevyhovující nález polychlorovaných bifenyků (NDL-PCB). Zjištěná koncentrace téměř dvojnásobně přesahovala maximální limit. Při došetřování byla zjištěna i nadlimitní kontaminace PCB v masě jednotlivých kusů skotu. Zdrojem PCB byly staré nátěry ve stájích. Nařízeno bylo jejich odstranění.

Vzorky slepičích a křepelčích vajec vyhověly stanoveným maximálním limitům sledovaných reziduí a kontaminantů. Zakázané látky nebyly detekovány.

Med vyhověl stanoveným limitům pro chemické prvky a také limitům všech ostatních vyšetřovaných chemických látek a reziduí veterinárních léčiv. V detekovatelném množství byly zachyceny pouze olovo a kadmium.

Z nepovolených látek byla v moči skotu a prasat zjištěna rezidua nortestosteronu. Šetřením bylo zjištěno, že se jednalo s největší pravděpodobností o endogenní původ hormonální látky. V moči jednoho prasete byla prokázána rezidua zakázaného léčiva pro potravinová zvířata – chloramfenikolu. Podrobným šetřením v chovu nebyla prokázána aplikace této zakázané látky. Chov je nadále pod přísnějším veterinárním dozorem.

Stálým problémem jsou rezidua antibiotik v játrech a ledvinách prasnic. V posledních 4 letech jsou nejčastějším zjištěním rezidua dihydrostreptomycinu. Tento problém je řešen ve spolupráci s ÚSKVBL, který jedná s držitelem registrace o omezení používání přípravku s touto účinnou látkou.

Závažné je zjištění nevyhovujících vzorků masa kontaminovaného PCB u skotu chovaného ve starých stájích, kde neproběhla sanace starých nátěrových barev a omítek obsahujících polychlorované bifenylly.

V první polovině roku byly vyšetřovány živočišné tkáně na obsah mědi (Cu). Limit pro měď uvedený v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 396/2005 pro játra je 30 mg.kg^{-1} , což se neshoduje s fyziologickými hodnotami v játrech a se stanoviskem EFSA, která uvádí hodnotu pro játra přežvýkavců 140 mg.kg^{-1} . Z tohoto důvodu bylo v polovině roku vyšetřování vzorků na měď zastaveno. Opakujícím se zjištěním jsou nevyhovující nálezy kadmia (Cd) a rtuti (Hg) v játrech a ledvinách starých koní. Nejedná se o problém z hlediska bezpečnosti potravin vzhledem k nepatrnému zastoupení ve spotřebě lidí.

V ledvinách dospělého skotu a prasat (zvláště ve výkrmu) bylo v několika případech prokázáno překročení limitu rtuti. Mimo zkoumání vlivu obsahu Hg v krmivech a v minerálních krmných doplňcích je teoreticky zvažována i možnost ovlivnění hladiny Hg v ledvinách spojená s použitím některých druhů vakcín a biopreparátů, které obsahují antiseptickou konzervační látku Thiomersal obsahující organickou formu rtuti (etyl – rtuť), nebo vztah maximálního limitu Hg v krmivech a v tkáních hospodářských zvířat, zvláště v ledvinách. Vzhledem k tomu byl zaveden od 1. 9. 2014 reálný „rozhodovací limit“ pro obsah Hg v ledvinách potravinových zvířat ($0,1 \text{ mg.kg}^{-1}$). Tento limit bude používán jako maximální hodnota, po jejímž překročení budou učiněna nezbytná opatření k ochraně spotřebitele.

U vzorků jater ovcí již nebyly naměřeny nadlimitní koncentrace dioxinů a DL-PCB, jelikož od 1. 1. 2014 výše maximálního limitu je vyjadřována na čerstvou hmotu (původně na tuk).

U drůbeže nebyly zachyceny žádné nevyhovující nálezy ve všech případech sledovaných reziduí a kontaminantů. U sladkovodních ryb nebyla zjištěna rezidua veterinárních léčiv v nevyhovujících koncentracích. U pstruhů byl největším problémem průkaz reziduí nepovolené látky – malachitové zeleně, respektive její leuko-formy, což je již dlouholetým problémem v chovu těchto ryb.

V jednom vzorku svaloviny farmového jelena byla zjištěna rezidua nepovolené látky ibuprofenu. Následným šetřením na místě bylo zjištěno, že se jedná o kontaminaci vzorku osobou manipulující s masem, která používala humánní léčivý přípravek s obsahem této látky pro svoje léčebné účely.

U lovné zvěře byly zjištěny pouze nevyhovující hodnoty chemických prvků, v jednom případě to byla rtuť ve svalovině kachny divoké a v sedmi případech nevyhovující nálezy olova (Pb), které souvisely s kontaminací střelou po ulovení. Z hlediska zabránění nadbytečné zátěže konzumenta zvěřiny olovem posuzovaly orgány veterinární správy hodnoty Pb nad doporučený limit hlavním hygienikem ($0,1 \text{ mg.kg}^{-1}$) jako vysoké, potenciálně ohrožující zdraví konzumenta při dlouhodobé konzumaci. V jednom vzorku svaloviny divokého prasete byla zjištěna koncentrace NDL-PCB nad hodnotu maximálního limitu (40 ng.g^{-1} tuku) stanovenou pro prasata domácí.

T5.6/01 - Celkový přehled vyšetření na cizorodé látky podle komodit a důvodů vyšetření v roce 2014

Komodita	Vyšetření	Nadlimitní	
	počet	počet	%
Lovná a farmová zvěř a ryby	4 546	21	0,46
- monitoring	4 346	19	0,44
- cílené vyšetření	10	2	20,00
- dovoz	190	0	0,00
Hospodářská zvířata	53 857	88	0,16
- monitoring	53 100	77	0,15
- cílené vyšetření	471	11	2,34
- dovoz	286	0	0,00
Potraviny a suroviny živočišného původu	7 468	1	0,01
- monitoring	7 455	1	0,01
- cílené vyšetření	13	0	0,00
- dovoz	0	0	0,00
Krmiva	5 534	8	0,14
- monitoring	5 040	6	0,12
- cílené vyšetření	35	2	5,71
- dovoz	459	0	0,00
Vody	66	0	0,00
- monitoring	65	0	0,00
- cílené vyšetření	1	0	0,00
Celkem všechny vzorky	71 471	118	0,17
- monitoring	70 006	103	0,15
- cílené vyšetření	530	15	2,83
- dovoz	935	0	0,00

Pramen: SVS

Zpracoval: S. Haldová (SVS)

Vzhledem k relativně nízkému procentu zachytu nevyhovujících výsledků lze hodnotit zdravotní nezávadnost surovin a potravin živočišného původu z pohledu obsahu cizorodých látek nadále za příznivou (tab. T5.6/01). Za podstatné zjištění však lze považovat průkazy reziduí veterinárních léčiv (zvláště zakázaných), ale i reziduí antibiotik u prasnic a dále

zjištění reziduí zakázaných barviv používaných k léčení nebo prevenci u chovaných ryb, zvláště pstruhů a znovu záchyty PCB ve tkáních zvířat, jako důsledek stále trvající kontaminace životního prostředí zvířat (staré nátěry).

Více informací o činnosti orgánů veterinární správy ČR lze nalézt na internetové adrese www.SVSCR.CZ.

Kontrola a monitoring ÚKZÚZ

V roce 2014 ÚKZÚZ provedl celkem 2 115 úředních kontrol krmiv, které jsou zaměřením rozděleny na kontroly registrovaných nebo schválených provozů a cílené kontroly přítomnosti zakázaných a nežádoucích látek v krmivech.

Sledování výskytu zakázaných látek a produktů v krmivech

Cílená kontrola přítomnosti zpracovaných živočišných bílkovin v krmivech

Kontrola je zaměřena na možnou kontaminaci krmiv zpracovanými živočišnými bílkovinami. V roce 2014 bylo takto prověřeno 171 vzorků převážně doplňkových krmných směsí. Přítomnost nepovolených zpracovaných živočišných bílkovin nebyla v žádném vzorku zjištěna.

Cílená kontrola rybí moučky na přítomnost tkání suchozemských živočichů

Cílem kontroly je zachytit přítomnost tkání suchozemských živočichů v rybí moučce, zvláště v souvislosti s povolením používat rybí moučku do mléčných krmných směsí pro přežvýkavce. Mikroskopicky a akreditovanou metodou RT – PCR bylo prověřeno 46 vzorků rybí moučky a 4 vzorky krmných směsí s obsahem rybí moučky. V žádném analyzovaném vzorku nebyla zjištěna přítomnost tkání suchozemských živočichů.

Cílená kontrola výskytu zakázaných stimulatorů nebo inhibitorů růstu

Bylo prověřeno 28 vzorků převážně krmných směsí pro prasata a skot, zda neobsahují nepovolené antibiotické stimulatory. Rovněž se kontrolují vedlejší výrobky procesů kvašení, zda neobsahují antimikrobiální látky, které se používají při zpracování k regulaci kvasných procesů. Všechny vzorky byly vyhovující a analyty se pohybovaly pod hranicí detekce.

Sledování výskytu nežádoucích látek a produktů v krmivech

Monitoring vybraných perzistentních organických polutantů (POP)

V rámci kontroly bylo analyzováno 20 vzorků krmiv a krmných surovin, žádný vzorek nebyl vyhodnocen jako nevyhovující. PCB byly sledovány zároveň s dioxiny, aby bylo možné posoudit expozici zvířete všem těmto toxinům. Naměřené hodnoty byly velmi nízké, obvykle pod mezí detekce 0,5 µg.kg⁻¹. Pro PCB dosud nebyly stanoveny prahové hodnoty.

Cílená kontrola dioxinů, furanů a PCB dioxinového typu

Cílenou kontrolou bylo analyzováno celkem 45 vzorků, zejména rybí moučka, mastné kyseliny, premixy a doplňkové látky. Stanovené limity se pohybují od 0,75 do 6 ng WHO-TEQ.kg⁻¹ podle druhu krmiva pro dioxiny a od 1,25 do 24 ng WHO-TEQ.kg⁻¹ podle druhu krmiva pro sumu dioxinů a PCB. Všechny analyzované vzorky byly vyhovující.

Monitoring mykotoxinů

V rámci této kontroly se zjišťuje přítomnost aflatoxinů B1, B2, G1 a G2, zearalenonu, ochratoxinu A, fumonisinů B1 a B2, deoxynivalenolu, T-2 a HT-2 toxinu, beauvericinu, enniatinů A, A1, B, B1 a nivalenolu. Bylo odebráno 70 vzorků krmiv a krmných surovin. Většina zjištěných hodnot, včetně všech provedených analýz aflatoxinů, beauvericinu, enniatiny a nivalenolu, byla na nejnižší úrovni detekce analytu. Žádný výsledek stanovení mykotoxinů v krmivech nepřekročil maximální povolený limit aflatoxinu B1 ani doporučené směrné hodnoty dalších mykotoxinů.

Cílená kontrola přítomnosti těžkých kovů v krmivech

Bylo odebráno 128 vzorků krmných surovin. Byl sledován obsah olova, kadmia, arsenu a rtuti. U žádného vzorku nebylo zjištěno překročení stanoveného limitu obsahu sledovaných těžkých kovů.

Cílená kontrola přítomnosti dalších nežádoucích látek v krmivech

Tato cílená kontrola zjišťuje obsah dusitanů, fluoridů, vinylthiooxazolidonu a theobrominu ve vybraných vzorcích krmiv – žádný z analyzovaných vzorků nepřekročil povolené limity.

Sledování správného používání doplňkových látek v krmivech

Cílená kontrola používání kokcidostatik

V rámci kontroly dodržování maximálních povolených limitů nevyhnutelné křížové kontaminace kokcidostatik bylo odebráno celkem 160 vzorků kompletních, doplňkových a minerálních krmných směsí a premixů. Byly zjištěny 2 případy kontaminace krmiv kokcidostatiky (1x robenidin ve směsi pro užitkové nosnice a 1x narasin v krmivu pro výkrm prasat). Kontrola dodržování deklarovaného obsahu kokcidostatik vyhodnotila všechny analyzované vzorky jako vyhovující. V rámci cílené kontroly byly rovněž sledovány reziduální stopy kokcidostatik v krmivu, které bylo zpracováno míchacím zařízením výrobce bezprostředně po použití kokcidostatik. Bylo odebráno 37 vzorků z první míchačky následně vyráběných krmiv, žádný vzorek nebyl nevyhovující.

Cílená kontrola obsahu mědi a zinku v krmivech pro prasata

V rámci cílené kontroly inspektoři odebrali 46 vzorků krmiv. Hodnocení obsahu mědi i zinku vyhověly všechny analyzované vzorky.

Cílená kontrola dodržování dalších limitů doplňkových látek

Při této kontrole se sledovalo dodržování maximálních limitů mědi, zinku, manganu, železa, selenu, jódu, vitaminu A a vitaminu D3. Odebráno bylo 60 vzorků krmných směsí. Převažovaly kompletní krmiva pro výkrm prasat a drůbeže. Překročení limitů sledovaných doplňkových látek nebylo zjištěno.

Cílená kontrola kontaminace krmiv léčivy

V rámci kontroly bylo odebráno 18 vzorků z celých partií krmných směsí, vyrobených ihned po medikovaných krmivech. Tři z prověřených vzorků překročily stanovenou úroveň 1 % účinné medikační látky, kterou ÚKZÚZ po dohodě s ÚSKVBL toleruje jako maximální povolený limit nevyhnutelné křížové kontaminace léčiv.

Dále byl sledován obsah účinné látky léčiva v první míchačce krmiva, vyráběného ihned po medikované krmné směsi. Kontrola byla zaměřena na účinnost dekontaminačního programu provozovatele. Jako maximální vyhovující hladina byla po dohodě s ÚSKVBL stanovena rovněž přítomnost 1 % obsahu medikační látky, aplikované v předchozí výrobě. Bylo analyzováno 19 vzorků krmiv, z nichž 5 bylo nevyhovujících.

Cílená kontrola parametrů glycerolu, používaného jako krmná surovina

Bylo odebráno 36 vzorků surového glycerínu, u kterých byl stanoven obsah glycerolu, hmotnost netěkavých organických látek, obsahy sodíku, draslíku a metanolu. Všechny vzorky vyhověly deklarovanému obsahu glycerolu.

Sledování dalších problematik týkajících se bezpečnosti krmiv

Cílená kontrola pesticidů

Přítomnost pesticidů byla zjišťována u 63 vzorků převážně obilovin. Všechny vzorky byly vyhodnoceny jako vyhovující.

Cílená kontrola přítomnosti nepovolených genetických modifikací v krmivech a označování povolených GMO

V rámci této kontroly jsou sledovány genetické modifikace v krmných surovinách a krmivech. Jedná se zejména o kukuřici, rýži, sóju, řepku a kompletní i doplňkové krmné směsi. Část vzorků byla analyzována v laboratoři VÚRV Ruzyně. Bylo prověřeno 52 vzorků krmiv, všechny byly vyhodnoceny jako vyhovující.

Cílená kontrola přítomnosti doplňkových látek v krmivech

Kontrola ověřuje přítomnost deklarovaného obsahu vybraných doplňkových látek v krmivech (*saccharomyces cerevisiae*, *enterococcus faecium*). U odebraných vzorků se také ověřují ostatní deklarované jakostní znaky. Bylo odebráno 34 vzorků krmných směsí, 2 z nich (minerální krmivo pro skot a doplňková krmná směs pro dojnice) byly posouzeny jako nevyhovující pro nízký obsah *saccharomyces cerevisiae*.

T5.6/02 - Monitoring krmiv ÚKZÚZ v roce 2014

Materiál	Vzorky		Stanovení		Nedostatky
	celkem	nevyhovující	celkem	nevyhovující	
Kompletní krmné směsi pro hospodářská zvířata	734	51	8 885	132	Zinek (Zn) 15x, Hrubý popel 13x, N-látky, Mangan (Mn) 11x, Měď (Cu), Fosfor (P) 6x, Methionin 5x, Vápník (Ca), Vlákna 4x...
Doplňkové krmné směsi pro hospodářská zvířata	321	16	2 564	39	Hrubý popel, Hrubý protein 7x, Vápník 4x, Vit. A 3x, Hořčík (Mg), Močovina 2x, Zinek (Zn), Měď (Cu) 1x...
Krmné směsi pro zvířata určená k produkci potravin	224	34	2 378	87	Hrubý popel 18x, Mangan (Mn) 7x, Hrubý protein, DNA přezývkavců 5x, Zinek (Zn) 3x, Měď (Cu), Zinek (Zn), Železo (Fe) Fosfor (P) 2x...
Minerální krmné směsi	110	16	1 591	38	Vit. D 6x, Zinek (Zn) 4x, Hořčík (Mg), Měď (Cu), Vit. E, Hrubý popel 3x, Fosfor (P), Mangan (Mn), Jód (I), Vit. A, Threonin 2x...
Mléčné krmné směsi	24	2	235	4	Hrubý protein, Hrubý tuk, Lysin, Vit. A 1x
Premixy	73	4	689	14	Mangan (Mn), Železo (Fe), Vit. A 2x, Měď (Cu), Selen (Se), Kobalt (Co), Vit. D3, Robenidin 1x...
Doplňkové klátky	29	0	257	0	
Krmné suroviny	581	20	14 742	52	Sodík (Na) 7x, Draslík (K) 4x, Hrubý protein, Hrubý popel, Glycerol, Chlorpyrifosmetyl 2x, Metanol, Lysin, Threonin, Alanin, Valin 1x
Ostatní	166	0	1 614	0	
Celkem	2 238	141	32 955	366	Hrubý popel 43x, Hrubý protein 25x, Zinek (Zn) 23x, Mangan (Mn) 22x, Měď (Cu) 13x, Vit. A 12x, Fosfor (P) 11x, Vápník (Ca), Vit D 10x...

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: J. Fiala (ÚKZÚZ)

Více informací lze nalézt na www.ukzuz.cz.

Monitoring VÚMOP

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy v roce 2013 pokračoval ve sledování stavu zátěže půd a rostlin rizikovými látkami v okrese Svitavy, situovaném v Pardubickém kraji. Na celkem 25 lokalitách (+ 3 lokality pro odběr vzorků pro stanovení PCB a PCDD/F) byly odebrány vzorky půd z humusových nebo drnových horizontů, v nichž byl stanoven celkový obsah 11 rizikových prvků (As, Be, Cd, Cr, Cu, Hg, Mn, Ni, Pb, V a Zn) a jejich obsah ve výluhu v 2M HNO₃ (Hg stanovena metodou AMA). V 5 (+3) vzorcích byly analyzovány obsahy perzistentních organických polutantů (POP) ze skupiny monocyklických (MAU) a polycyklických aromatických (PAU) a chlorovaných uhlovodíků, reziduí pesticidů a ropných uhlovodíků. Na 8 lokalitách byl proveden také odběr vzorků rostlin, v nichž se následně stanovil obsah výše uvedených rizikových prvků. Ve 3 vzorcích rostlin byly analyzovány obsahy POP.

Zátěž rostlin rizikovými prvky v daném okrese je nízká a ani v jednom případě nebyly zjištěny nadlimitní obsahy uvedené ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2002/32/EC.

Zátěž okresu MAU je velmi nízká, na žádné lokalitě sledovaného okresu nebyly překročeny limitní hodnoty dané vyhláškou č. 13/1994 Sb. Hodnoty navrhované v návrhu

novelizace vyhlášky č. 13/1994 Sb. byly překročeny ve dvou případech, jedná se o mírná překročení.

Překročení limitní hodnoty dané vyhláškou pro sumu sloučenin PAU v okrese Svitavy nebylo zjištěno. Pro jednotlivé polyaromatické uhlovodíky byl nejvyšší počet překročení zjištěn u chrysenu.

V rámci sledování chlorovaných látek a pesticidů byla v okrese Svitavy překročena ve dvou případech limitní hodnota pro DDT, stejný výsledek vyplývá z porovnání s hodnotami novelizace vyhlášky. Každoroční nález překročení limitních hodnot pro DDT a jeho rezidua potvrzuje dlouhodobé poznatky o perzistenci těchto látek v našich zemědělských půdách.

V okrese Svitavy byl nalezen jeden případ překročení hodnot daných vyhláškou pro uhlovodíky C10-40, indikující ropné znečištění.

VÚMOP také pokračoval v monitoringu vybraných cizorodých látek v povrchových vodách drobných vodních toků a malých vodních nádrží. Monitoring probíhal na 40 drobných vodních tocích (DVT) a 40 malých vodních nádržích (MVN), které spadají do 7 oblastí povodí pokrývající celé území ČR. Stav jakosti povrchových vod DVT a MVN je možno obecně považovat za uspokojivý, většina odebraných vzorků odpovídá I. nebo II. třídě jakosti vod. Stále však dochází k překračování imisních limitů jak pro těžké kovy, tak pro PCB a PAU v DVT.

Více informací lze nalézt na www.vumop.cz.

Monitoring VÚRV

Sleduje imisní situaci v rezortu zemědělství. V roce 2014 byl zajištěn provoz devíti imisních stanic pro přímé přístrojové měření ozonu v průběhu vegetačního období na základě metody Radiello. Bylo uskutečněno 15 odběrů půd, 6 odběrů rostlin-bioindikátorů a 12 odběrů vzorků běžných zemědělských plodin, a to na obsah 20 rizikových prvků, 5 makroprvků a u půd navíc humus a pH.

Více informací lze nalézt na www.vurv.cz.

Monitoring VÚLHM

Provádí monitoring cizorodých látek v lesních ekosystémech a v roce 2014 byl stejně jako v minulých letech zaměřen na zjišťování obsahu vybraných těžkých kovů v jedlých houbách a na stanovení polycyklických aromatických uhlovodíků (PAU), organochlorových pesticidů (OCP) a polychlorovaných bifenyly (PCB). V průběhu letních měsíců 2014 bylo sebráno 30 vzorků jedlých hub, reprezentujících 6 druhů ve 28 lesních oblastech a 15 vzorků lesních plodů reprezentujících 11 lesních oblastí. Jednalo se o 14 vzorků borůvky černé (*Vaccinium myrtillus*) a jeden vzorek ostružiníku maliníku (*Rubus idaeus*).

Ve 20 vzorcích hub a 5 vzorcích lesních plodů byly analyzovány těžké kovy (Cd, Cu, Hg), PAU, PCB a OCP. Aktivita Cs-137 byla proměřena u všech sebraných vzorků.

Hygienické limity těžkých kovů pro houby volně rostoucí nejsou stanoveny, a proto je pokračováno v hodnocení dle stejných kritérií jako v předchozích letech (dříve byly limity pro obsah těžkých kovů v sušených houbách dány vyhláškou č. 53/2002 Sb.) V roce 2014 překročilo koncentraci kadmia 2 mg.kg^{-1} 7 vzorků, což představuje 35 % z celkového počtu analyzovaných vzorků. Koncentraci rtuti 5 mg.kg^{-1} nepřekročil žádný z měřených vzorků. Při hodnocení výskytu mědi a rtuti jako reziduí pesticidů, dle vyhlášky č. 272/2008 Sb. a zákona č. 387/2008 Sb., by limitní hodnotu mědi 10 mg.kg^{-1} v čerstvém vzorku v roce 2014 nepřekročil žádný vzorek a limitní koncentraci rtuti ($0,1 \text{ mg.kg}^{-1}$ sušiny) by žádný vzorek nevyhověl.

PCB byly v roce 2014 detekovány u dvou vzorků hub, a to v hodnotě $1,78 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$ a $1,06 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$. V lesních plodech byly všechny koncentrace pod detekčním limitem $0,6 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$.

Rezidua pesticidů jsou hodnocena podle vyhlášky MZd č. 272/2008 Sb. (a zákona č. 387/2008 Sb.), kterou se stanoví maximálně přípustné množství reziduí jednotlivých druhů pesticidů v potravinách a potravinových surovinách. Koncentrační rozmezí látek ze skupiny DDT bylo v houbách v minulých letech široké, v roce 2014 byly všechny hodnoty (u hub i lesních plodů) pod detekčním limitem.

Hexachlorcyklohexany (α HCH, β HCH) a lindan (γ -HCH) nebyly v houbách ani v lesních plodech vůbec detekovány.

Jako indikační látka pro výskyt a účinek PAU je nařízením komise (EU) č. 1881/2006 určen benzo(a)pyren. Nařízením komise EU č. 835/2011 je indikace rozšířena na benzo[a]pyren, chrysen, benzo[a]anthracen, benzo[b]fluoranthén v jednodušší variantě a případně na benzo[a]pyren, chrysen, benzo[a]anthracen, benzo[b]fluoranthén, benzo[k]fluoranthén, benzo[g,h,i]perylene, dibenzo[a,h]anthracen a indeno[1,2,3-c,d]pyren v náročnější variantě.

V příloze nařízení jsou stanoveny maximální limity (v $\mu\text{g.kg}^{-1}$ čerstvé hmotnosti) pro vyjmenované potraviny, mezi které skupina vzorků, které jsou šetřeny, zatím nepatří. Limity se pohybují v rozmezí $2\text{--}10 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$ čerstvého vzorku, tzn., že pro suché houby i lesní plody by byla mezní koncentrace přibližně desetinásobná.

V roce 2014 nebyly zjištěny žádné hodnoty vyšší než $100 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$ sušiny. Nejvyšší koncentrace byly naměřeny ve vzorcích suchohříbu hnědého z lokalit Žďárná (okres Blansko) a Miletín (okres Jičín) – 83 a $81 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$ sušiny. Průměrná hodnota v pomyslném houbovém koši představuje $52 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$. V sušině lesních plodů bylo zjištěno méně látek ze skupiny PAU než v houbách. Průměrná hodnota připadající na jeden vzorek na území ČR činila v roce 2014 $20,17 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$. Maximální množství $32,4 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$ bylo zjištěno u vzorku borůvek z lokality Cikháj na Českomoravské vrchovině.

Zjištěné aktivity cesia-137 v houbách byly v roce 2014, stejně jako v letech minulých, značně rozkolísané. Nejvyšší přípustnou úroveň radioaktivní kontaminace potravin platnou pro přetrvávající ozáření po černobylské havárii (vyhláška č. 307/2002 Sb.) překročil jeden vzorek. Všechny vzorky lesních plodů se v roce 2014 nacházejí pod limitem. Průměrná hodnota v pomyslném houbovém koši 979 Bq.kg⁻¹ nepředstavuje nebezpečí pro konzumaci.

Více informací lze nalézt na www.vulhm.cz.

Školení inspektorů dozorových orgánů

Potřeba jednotného školení inspektorů vychází z nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat. Obsah modulů (kurzů) školení vychází z oblastí uvedených v kapitole I, přílohy II, nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004. Za oblast školení je zodpovědný Odbor bezpečnosti potravin MZe.

Plnění požadavků EU probíhá od roku 2011 školením e-learningovou formou, která značně šetří finanční prostředky. Odborným garantem je VFU, která zajistila odborníky, kteří postupně zpracovali odborné texty každého modulu (kurzu) a jsou k dispozici při aplikaci e-kurzu. Technickou podporu e-learningového kurzu zajišťuje ÚZEI prostřednictvím LMS eDoceo. ÚZEI, VFU a MZe (odbor bezpečnosti potravin) vzájemně spolupracují.

Třetí kolo e-kurzů pro všech 15 modulů bylo spuštěno od 1. října 2013 do 30. dubna 2014, úspěšně absolvovalo 71 účastníků z 80 přihlášených. Čtvrté kolo e-kurzů pro všech 15 modulů bylo spuštěno od 1. října 2014 a potrvá do 30. dubna 2015, nahlášeno je 81 účastníků. Účastníci e-kurzů na závěr školení prochází závěrečným testem, jehož úspěšné zvládnutí je nezbytným předpokladem pro vystavení certifikátu potvrzujícího absolvování školení.

Vědecké výbory

Vědecké výbory (expertní skupiny) jsou poradními orgány Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Jejich úkolem je zpracovávat vědecké studie, poskytovat odborná stanoviska, připravovat návrhy na přijímání opatření k zajištění zdravotní nezávadnosti v celém řetězci výroby potravin a krmiv a spolupracovat na řešení aktuálních otázek. Stanoviska vědeckých výborů jsou využívána jako nezávislá vědecká podpora pro experty podílející se na přípravě právních předpisů Evropského společenství. V rámci rezortu zemědělství působí tyto čtyři vědecké výbory: Vědecký výbor výživy zvířat při Výzkumném ústavu živočišné výroby, Vědecký výbor veterinární při Výzkumném ústavu veterinárního lékařství, Vědecký výbor fytosanitární a životního prostředí a Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva, oba při Výzkumném ústavu rostlinné výroby.

V roce 2014 došlo ke změně zajištění financování činnosti vědeckých výborů, které jsou nově financovány prostřednictvím ÚZEI, jež je příspěvkovou organizací MZe. Uvedené řešení umožňuje zajistit činnost vědeckých výborů administrativně jednodušeji. S ohledem na nejasnosti týkající se způsobu financování činnosti vědeckých výborů byla činnost vědeckých výborů silně omezena do druhé poloviny roku 2014.

Vědecký výbor veterinární

Činnost Vědeckého výboru veterinárního (VVV) pokračovala podle schváleného plánu činnosti na rok 2014. Soustředěna byla na zpracování a projednání studií a stanovisek zaměřených do oblastí úzce spojených s problematikou zdraví zvířat, pohody zvířat, zoonóz, hygieny provozu, nezávadnosti živočišných produktů a krmiv.

Realizovány byly čtyři studie „Virus porcinní epidemické diarrhey a její možný vliv na produkci a kvalitu potravin živočišného původu“, „Použití antibiotik u zvířat s dopadem na zdraví lidí a zvířat – pilotní projekt na sledování spotřeb antimikrobik v chovech prasat“, „Stanovení koňského masa metodou LC-MS/MS“, „Význam a výskyt ESBL produkujejících bakterií *Escherichia coli* v potravinách v tržní síti ČR“.

Aktuální informace naleznete na www.vetcommittee.org.

Vědecký výbor výživy zvířat

Vědecký výbor výživy zvířat (VVVZ) se zabývá se otázkami v oblasti výživy zvířat (kvalita krmiv, krmná aditiva, stopové prvky a vedlejší produkty ve výživě zvířat, farmakostimulanty) s dopadem na bezpečnost potravního řetězce.

V roce 2014 VVVZ uspořádal ve spolupráci s VÚŽV a MZe, Koordinačním místem pro technickou a vědeckou spolupráci s EFSA, konferenci „Aktuální poznatky ve výživě a zdraví zvířat a bezpečnosti produktů“. Zpracovány byly vědecké studie „Vliv výživy na výskyt patogenních bakterií v drůbežím masu“ a „Antimikrobiální látky přírodního původu k ovlivnění bachorové fermentace“.

Aktuální informace jsou dostupné na www.vuzv.cz.

Vědecký výbor fytosanitární a životního prostředí

Vědecký výbor fytosanitární a životního prostředí (VVF) působí v oblasti bezpečnosti potravin, které mají návaznost na problémy v primární zemědělské výrobě, importu a exportu zemědělských surovin/produktů a fyto-karanténních oblastí, a problémů vznikajících důsledkem narušeného životního prostředí.

V roce 2014 VVF zpracoval tři vědecké studie, a to Monitoring škodlivých organismů a dynamika a účinnost insekticidních aerosolů ve vztahu k zajištění bezpečnosti potravin; Chemické kontaminanty v potravním řetězci: Výskyt směsí (koktejlů) toxických sloučenin v potravinových surovinách a produktech: Možné pohledy na hodnocení zdravotních rizik; Studie podklady pro NAP („Národní akční plán ke snížení používání pesticidů v ČR“).

Aktuální informace jsou k dispozici na www.phytopsanitary.org.

Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva

Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva (VVG) zpracovává vědecká stanoviska ČR pro jednání na evropské úrovni v oblasti geneticky modifikovaných (GM) potravin a krmiv. V roce 2014 jich bylo posouzeno a předloženo MZe 12. Dle těchto stanovisek ČR hlasovala na jednání pracovních orgánů EK. Vědecký výbor se mimo jiné věnuje hodnocení rizik GM potravin a krmiv a vyjadřuje se k aktuálním otázkám v rámci této problematiky. V roce 2014 se tento tým nezávislých vědců vyjadřoval k projektu GRACE (GMO Risk Assessment and Communication of Evidence), který se zabývá krmnými studiemi. Člen VVG se také účastnil mezinárodní konference Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) k hodnocení rizik GMO.

Informace o činnosti vědeckého výboru naleznete na www.scgmff.cz.

Spolupráce s EFSA

Spolupráce ČR s EFSA, ať oficiální – zajišťovaná MZe, konkrétně Odborem bezpečnosti potravin, či expertní, je dlouhodobě na vysoké úrovni. Do spolupráce s EFSA byla ke konci roku 2014 přímo zapojena celá řada českých organizací v rámci spolupráce podle čl. 36 (nařízení EP a Rady č. 178/2002) a 36 odborníků z ČR bylo zapsáno v Databázi expertů EFSA. V roce 2014 bylo na seznam organizací spolupracujících s EFSA podle čl. 36 zapsáno také MZe.

Úkolem Poradního sboru EFSA je výměna informací o potenciálních rizicích potravin a krmiv, sdílení informací, které umožní, aby se hodnocení rizika provádělo ve všech zemích koordinovaně a zabránilo se duplicitním činnostem.

Stěžejní činností poradního sboru EFSA je zajišťování kontaktu mezi úřadem a národními institucemi. Členové Poradního sboru a jeho pracovních skupin zastupují příslušné instituce 28 členských států EU, Islandu a Norska, které vykonávají obdobné úkoly jako EFSA. Zasedání se účastní také zástupci Švýcarska a Evropské komise, a to jako pozorovatelé. ČR reprezentuje MZe ČR – Úřad pro potraviny. V roce 2014 se uskutečnila čtyři zasedání.

Smlouva na zajištění činnosti Koordinačního místa pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA byla podepsána v lednu 2014. V souladu s touto smlouvou byly aktivity Koordinačního místa v roce 2014 zaměřené především na podporu člena Poradního sboru, výměnu informací k hodnocení rizik mezi ČR a EFSA, sdílení informací z členských států na Platformě pro výměnu informací (IEP), poradenství k souvisejícím vědeckým aktivitám a zviditelnování EFSA v členském státu. Klíčovou byla podpora sběru a harmonizace formátu dat pro hodnocení zdravotních rizik v rámci aktivity DATEX.CZ.

Informace z Koordinačního místa jsou dostupné na webu www.bezpecnostpotravin.cz.

Jednotný integrovaný víceletý národní plán kontrol ČR 2013-2015

V roce 2014 nebyl důvod k provedení revize Plánu kontrol vzhledem k tomu, že Potravinový a veterinární úřad Evropské komise nepožadoval žádné doplnění, změnu nebo úpravu, právní předpisy stanovující obsah, rozsah a formát Plánu kontrol nebyly změněny a nedošlo ani ke změnám ve faktorech uvedených v čl. 42 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004, o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat (dále jen „nařízení EP a R č. 882/2004“).

Úřední kontroly v roce 2014 probíhaly v souladu s informacemi uvedenými ve znění Plánu kontrol schváleném v roce 2013.

V roce 2014 provedl Potravinový a veterinární úřad EK v ČR 3 audity a 2 zjišťovací mise. Audity byly s cílem ověřit, zda jsou úřední kontroly z celkového hlediska vykovávány v souladu s výše zmíněným Plánem kontrol a požadavky právních předpisů EU. Zjišťovací mise měly za cíl shromáždit informace o zavedeném kontrolním systému v dané oblasti.

Jednalo se o audity v následujících oblastech:

Audit za účelem vyhodnocení sledovatelnosti vedlejších produktů živočišného původu a získaných produktů

Bylo zjištěno, že jsou zavedena náležitá opatření pro organizaci a plánování pravidelných úředních kontrol, jejichž účelem je sledovat a ověřovat, zda provozovatelé splňují požadavky na sledovatelnost v celém řetězci. V celém řetězci jsou prováděny i křížové kontroly. Zásilky přicházející do ČR ve větším rozsahu jsou oznamovány v systému (TRACES), a tím je zvýšena míra jistoty, že tyto produkty nejsou používány k jiným účelům nebo zneužívány. Problémem jsou „papíroví“ obchodníci a dopravci, kteří příjezd mnoha zásilek obchodovaných z nebo do jiných členských států na zamýšlené místo určení neoznamují v systému TRACES. Pro nápravu stavu byla uložena 2 doporučení.

Audit provedený za účelem zhodnocení zavedených kontrol řádného zacházení se zvířaty při porážce a souvisejících úkonech

Zacházení se zvířaty při přívozu, manipulaci s nimi a jejich znehybnění byly z velké části v souladu. Na jatkách, kde se porážejí savci, bylo omračování i vykrvování dostatečné a byly dodržovány metody a požadavky. Na jatkách, kde se poráží drůbež, nebyly podmínky pro řádné zacházení se zvířaty při omračování a vykrvování zabezpečeny dostatečně. Úřední kontroly nezabraňují opětovnému výskytu nedodržení předpisů, neboť porušení nejsou během kontrol odhalena či zjištěna. Sledování ukazatelů dobrých životních podmínek na jatkách drůbeže neodhaluje případné problémy na úrovni hospodářství. Pro nápravu stavu bylo uloženo několik doporučení.

Audit provedený s cílem vyhodnocení kontrolního systému organické (ekologické) produkce

Bylo zjištěno, že je k dispozici systém kontroly na místě s jasným rozdělením pravomocí a úkolů mezi příslušný orgán, kontrolní orgán a kontrolovaný subjekt. Supervize nad kontrolním subjektem je prováděna pravidelně příslušným orgánem a je mezi nimi celkově dobrá komunikace a spolupráce. Implementace kontrolního systému není plně účinná v důsledku identifikovaných nedostatků, zejména posouzení rizik neslouží jako dobrý základ pro plánování kontrol, při kontrolách inspektoři systematicky neověřují informace poskytnuté provozovateli, nejsou příslušnému orgánu bezprostředně oznamovány velké neshody, a to může mít dopad na přijatá opatření, která pak nejsou vždy vhodná k nápravě neshod nebo k zabránění jejich opakování. Bylo uloženo několik doporučení pro příslušné orgány s cílem zajistit nápravu zjištěných nedostatků a zlepšit provádění kontrolních opatření.

Zjišťovací mise za účelem shromáždění informací o kontrolách doplňků stravy

Bylo zjištěno, že ČR má zavedenou oznamovací povinnost, seznam doplňků stravy je přístupný veřejnosti na internetu, všechna oznámení kontroluje příslušný orgán, který má přehled o trhu s doplňky stravy a může zabránit uvedení nevyhovujících výrobků na trh nebo tyto výrobky včas odhalit a stáhnout. Kontroly jsou prováděny v celém řetězci, a to se zvláštním zaměřením na výživová a zdravotní tvrzení a na internetový prodej. Vzhledem k tomu, že se jednalo o zjišťovací misi, nebylo navrženo žádné doporučení.

Zjišťovací mise za účelem shromáždění informací o úředních kontrolách postupů založených na zásadách HACCP

Bylo zjištěno, že příslušné orgány zavedly systém úředních kontrol pro hodnocení uplatňování zásad HACCP, přijaly rovněž opatření k podpoře lepšího pochopení zásad HACCP a vytvořily řadu dokumentů s praktickými pokyny, které jsou dostupné na internetu. Zjednodušené postupy jsou využívány a uplatňovány ve stravovacích službách, pružnější podmínky je možné využít u malých a středně velkých provozovatelů v odvětví masných a rybích produktů. Provozovatelé v odvětví krmiv a potravin jiného než živočišného původu se orientují ve větší míře na celkový plán řízení bezpečnosti potravin/krmiv založený na zásadách HACCP. Problémy se vyskytují v posuzování analýzy rizik, monitorování kritických kontrolních bodů a ve vymezení a provádění nápravných opatření. Příslušné orgány předložily Komisi řadu návrhů na zlepšení stávajících právních předpisů a pokynů EU. Tým Potravinového a veterinárního úřadu nezjistil žádné případy ohrožení bezpečnosti potravin. Vzhledem k tomu, že se jednalo o zjišťovací misi, nebylo navrženo žádné doporučení.

Aktivity informačního centra bezpečnosti potravin (ICBP)

Informační centrum bezpečnosti potravin je koncipováno jako informační centrum pro komunikaci se širokou veřejností. ICBP prostřednictvím webových stránek www.bezpecnostpotravin.cz, vložené aplikace A-Z slovník bezpečnosti potravin, email listu

a pomocí sociálních sítí Facebook a Twitter podává kompletní informace z prostředí bezpečnosti potravin a zdravé výživy, které jsou určeny odborné i laické veřejnosti. ICBP dále informuje registrované uživatele webové stránky www.bezpecnostpotravin.cz o závadných potravinách zachycených v české tržní síti.

V roce 2014 proběhla průběžná aktualizace redakčního systému webových stránek www.viscojis.cz a aplikace www.viscojis.cz/teens, které primárně slouží ke zlepšení informovanosti spotřebitelů a mládeže o problematice bezpečnosti potravin a správné výživy. Dále byla rovněž provedena roční aktualizace výukového programu Výživa ve výchově ke zdraví.

V roce 2014 byla navázána spolupráce se Středočeským krajem. V rámci té došlo k zahájení realizace cyklu 43 přednášek pro střední školy Středočeského kraje, která bude ukončena v průběhu roku 2015.

V roce 2014 bylo celkem realizováno 34 přednášek, kterých se dohromady účastnilo 1 765 spotřebitelů. V rámci vzdělávání mládeže bylo celkem provedeno 73 vzdělávacích programů, na kterých bylo proškolen 2 942 žáků. ICBP samo realizovalo, nebo se zúčastnilo celkem 13 oborových promo akcí. V roce 2014 byly dále zahájeny práce na e-learningovém kurzu pro žáky středních škol, aplikaci do mobilních telefonů „Víš, co jíš“ s moduly „Bezpečnost potravin A-Z“ a „Éčka“ a interaktivním programem určenému žákům 1. stupně základních škol, vše s tématem bezpečnost potravin a zdravá výživa.

Během roku 2014 bylo dále v rámci činnosti ICBP vytištěno a distribuováno cca 15 000 ks materiálů s problematikou bezpečnosti potravin a zdravé výživy.

5.7 Míra potravinové soběstačnosti

Míra potravinové soběstačnosti je vypočtena jako podíl domácí spotřeby na celkové produkci dané komodity. V tab. T5.7/01 je uvedena míra potravinové soběstačnosti v roce 2013 a odhad ÚZEI za rok 2014.

T5.7/01 - Míra potravinové soběstačnosti v ČR (%)

Komodita	2013	2014 ¹⁾	Meziroční index ²⁾
Mléko	128,7	131,1	2,4
Hovězí maso	146,4	140,9	-5,5
Vepřové maso	57,0	57,5	0,5
Drůbež	79,0	80,1	1,1
Vejce	92,6	86,3	-6,3
Čerstvá zelenina	36,9	42,3	5,4
Čerstvé ovoce	86,8	85,1	-1,7
Komodita	2013/14	2014/15 ¹⁾	Meziroční index ²⁾
Obiloviny celkem	140,8	162,1	21,3
z toho - pšenice	163,9	179,0	15,1
- ječmen	109,9	138,0	28,1
- kukuřice	124,4	157,9	33,5
- žito	114,5	108,5	-6,0
Řepka	145,7	137,5	-8,2
Brambory	69,1	85,7	16,7
Cukr	122,5	146,3	23,8

1) Odhad ÚZEI.

2) Meziroční index je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: *Bilance výroby a spotřeby jednotlivých komodit*

Zpracoval: O. Štiková (ÚZEI)

V základních komoditách rostlinné výroby je ČR soběstačná. Míra soběstačnosti výrazně převyšuje 100 % u řepky, obilovin a cukru. U dalších výrobků rostlinné výroby není ČR soběstačná. Jedná se především o zeleninu, brambory a ovoce.

Vysoká míra soběstačnosti v rámci základních komodit rostlinné výroby je u obilovin (zejména u pšenice) a řepky. K nejvýraznějšímu meziročnímu zvýšení míry soběstačnosti došlo u kukuřice (o 33,5 p. b.) a ječmene (o 28,1 p. b.). U obou komodit měl na tento vývoj vliv především výrazný růst produkce a mírný pokles domácí spotřeby. U cukru míra soběstačnosti rovněž převyšuje 100 % a meziročně ještě poměrně výrazně vzrostla (o 23,8 p. b.). U brambor ČR soběstačná není (produkce nedosahuje úrovně domácí spotřeby), ale meziročně se soběstačnost relativně značně zvýšila (o 16,7 p. b.). V roce 2014 nebyla ČR soběstačná rovněž u ovoce a míra soběstačnosti meziročně klesla o 1,7 p. b. Příčinou tohoto trendu je podstatně výraznější růst spotřeby než domácí výroby. Z hlediska míry soběstačnosti je nejméně uspokojivá situace u zeleniny. Zelenina vykazuje dlouhodobě nízkou míru soběstačnosti, která se sice v roce 2014 zvýšila o 5,4 p. b., ale přesto je stále nízká. Zvýšení míry soběstačnosti v roce 2014 je důsledkem zvýšení produkční plochy i výnosů, a tím i domácí výroby, a poklesu dovozu, ale i vývozu.

Míra soběstačnosti je mezi jednotlivými komoditami živočišného původu značně rozdílná. Vysoká míra soběstačnosti, nad úrovní 100 %, je dosahována jen u hovězího masa a mléka. Soběstačnost v produkci nativního mléka dosáhla 131,1 %, což je meziroční růst o 2,4 p. b. Takto definovaný ukazatel vyjadřuje poměr mezi výrobou nativního mléka

v zemědělském podniku a spotřebou mlékárenských výrobků přepočtenou na ekvivalent mléka. Na meziroční růst ukazatele měl vliv růst výroby nativního mléka, který byl vyšší než růst domácí spotřeby mlékárenských výrobků v přepočtu na ekvivalent mléka. Přírůstek domácího nákupu mléka však byl nižší než růst výroby, ale prakticky odpovídá zvýšení celkové poptávky a také spotřeby mléčných výrobků v ekvivalentu mléka.

Trvale vysoké úrovně dosahuje míra soběstačnosti u hovězího masa. Vliv na tuto situaci má především značný vývoz živého skotu z ČR. Meziročně došlo v roce 2014 k poklesu soběstačnosti (o 5,5 p. b.), neboť produkce vykázala mírně vyšší tempo růstu než spotřeba.

Z hlediska míry soběstačnosti u živočišných komodit je nejhorší situace u vepřového masa. Čeští producenti a zejména zpracovatelé nejsou schopni čelit zahraniční konkurenci. V roce 2014 se meziročně míra soběstačnosti vepřového masa sice mírně zvýšila (o 0,5 p. b.), přesto stále nedosahuje ani 60 %. Na její růst mělo vliv především mírné oživení výroby, nepatrné snížení spotřeby a vyšší vývozy.

Míra soběstačnosti je relativně nízká také u drůbeže, a to přesto, že se meziročně zvýšila o 1,1 p. b. Toto mírné zlepšení je především výsledkem vyššího růstu výroby než spotřeby; rovněž dovoz této komodity se zvýšil. Míra soběstačnosti u vajec v roce 2014 dosáhla 86,3 % a meziročně poklesla o 6,3 p. b. Vývoj v roce 2014 byl ovlivněn především zvýšením dovozu a spotřeby.

6 STRUKTURÁLNÍ VÝVOJ AGRÁRNÍHO SEKTORU

V roce 2014 obhospodařovaly zemědělskou půdu právnické osoby na 69,4 % a fyzické osoby na 30,6 % její výměry v ČR. Meziroční změny v podnikatelské struktuře zemědělství byly v roce 2014 relativně malé. Počet zpracovatelů agrárních surovin vzrostl, rozšířil se zvláště počet podnikajících fyzických osob. U obilovin došlo k nárůstu užití certifikovaných osiv, dále narostlo užití certifikované sadby brambor, ale došlo k poklesu užití certifikovaného osiva olejnin. Meziročně se zvýšila spotřeba minerálních hnojiv a dosáhla úrovně 117,4 kg čistých živin N, P_2O_5 a K_2O na hektar zemědělské půdy s výraznou převahou dusíkatých hnojiv, pozitivní je i nárůst spotřeby vápenatých hmot. V roce 2014 byl zaznamenán nárůst produkce i spotřeby průmyslových krmiv, jakož i objemu jejich dovozu a vývozu. Dodávky traktorů a další zemědělské techniky byly stabilizované a dochází ke změně struktury traktorového parku, orientovaného na stroje vyšších výkonnostních tříd. Podíl úvěrů do odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství z celkového objemu poskytnutých klientských úvěrů v roce 2014 se meziročně mírně snížil na 1,8 %. Pojistné za zemědělské pojištění meziročně mírně pokleslo, ale odhadovaná výměra pojištěných plodin se zvýšila na 1,7 mil. hektarů. Odbytová družstva vyvíjela svou činnost u všech důležitých zemědělských komodit. Pokles počtu pracovníků v zemědělství se zpomalil a v roce 2014 činil průměrný evidenční počet pracovníků zemědělství 102,1 tis. V zemědělství, lesnictví a rybářství vzrostla průměrná mzda v roce 2014 o 2,9 %, což je o 0,05 p. b. více než v národním hospodářství celkem.

6.1 Podnikatelská struktura zemědělství

Koncem roku 2014 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno přes 48,5 tis. subjektů (tab. T6.1/01). Všechny evidované zemědělské subjekty jsou zde označovány jako zemědělské podniky a jsou rozděleny na podniky právnických osob (PPO)

a podniky fyzických osob (PFO). PPO zahrnují zemědělské obchodní korporace, a to obchodní společnosti a družstva, a jiné právnické osoby. PFO zahrnují jak zemědělské podnikatele podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství (dále jen „zemědělství podnikatelé – FO“), tak i fyzické osoby provozující drobné pěstitelské a chovatelské činnosti a nepodléhající evidenci zemědělského podnikatele. Drobní pěstitelé nebo chovatelé bez podnikatelského osvědčení tvoří početnou část (43 %) evidovaných zemědělských subjektů. 1,6 tis. zemědělských podniků (3,3 % z celkového počtu) hospodařilo bez zemědělské půdy a bylo zaměřeno výhradně na živočišnou výrobu. Převážnou část z nich (85 %) představovaly PFO.

T6.1/01 - Podnikatelská struktura fyzických a právnických osob v zemědělství¹⁾, stav koncem roku 2014

Právní forma	Počet podniků	Obhospodařovaná zemědělská půda		Obhospodařovaná orná půda		Průměrná výměra ²⁾	
		ha	%	ha	%	ha z. p.	ha o. p.
Fyzické osoby celkem	44 392	1 076 520	30,6	635 648	25,5	25,0	14,8
z toho - zeměd. podnikatelé³⁾	25 389	992 531	28,2	600 064	24,1	40,0	24,2
Právnické osoby celkem	4 162	2 445 748	69,4	1 857 208	74,5	622,6	472,8
v tom - obchodní společnosti celkem	3 322	1 720 739	48,9	1 274 308	51,1	549,1	406,6
z toho - spol. s r. o.	2 562	834 320	23,7	555 005	22,3	344,5	229,2
- a. s.	719	868 928	24,7	706 035	28,3	1 293,0	1 050,6
- družstva	524	696 133	19,8	566 466	22,7	1 343,9	1 093,6
- ostatní⁴⁾	317	28 877	0,8	16 434	0,7	104,2	59,3
Celkem	48 554	3 522 268	100,0	2 492 857	100,0	75,0	53,1

1) Zemědělsky aktivní subjekty s velikostními parametry odpovídajícími prahovým hodnotám AGC 2000.

2) Vypočteno za podniky obhospodařující zemědělskou půdu.

3) Zaevidovaní zemědělství podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

4) Státní podniky, příspěvkové organizace aj.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Většina zemědělských podniků (téměř 97 %) vykázala alespoň minimální výměru z. p.⁸⁶ a tyto podniky hospodařily na 3,52 mil. ha z. p. (z toho 2,49 mil. ha o. p.).

PPO obhospodařovaly 69 % z. p. (a necelých 75 % o. p.) v ČR. Jednalo se převážně o obchodní společnosti⁸⁷, které obhospodařovaly zhruba polovinu celkové výměry z. p. Družstva hospodařila na pětinu výměry z. p. Podíl ostatních právnických osob (státní podniky, příspěvkové organizace aj.) na z. p. je pouze 0,8 %.

Největší podíl na půdě obhospodařované PFO měli zemědělství podnikatelé – FO, na které připadalo 28 % celkové výměry obhospodařované z. p. a 24 % celkové výměry o. p. v ČR.

⁸⁶ Jedná se o subjekty alespoň s 1 ha vlastní nebo najaté z. p. (základní prahová jednotka zjišťování počínaje Agrocenzem 2000) nebo alespoň s 15 ary intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny) nebo 10 ary vinic nebo 3 ary skleníků a pařenišť. Část subjektů (podniků) má výměru z. p. pod uvedenými hodnotami, splňuje však požadavky na prahové hodnoty týkající se chovu hospodářských zvířat: alespoň 1 ks skotu nebo 2 ks prasat nebo 4 ks koz a ovci nebo 50 ks drůbeže, případně alespoň 100 ks králíků nebo kozešinových zvířat.

⁸⁷ Podle početního zastoupení se jedná především o společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti; v malé míře jsou zastoupeny i veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti.

Podíl orné půdy celkově představoval 71 % zemědělské půdy. PPO vykázaly vyšší stupeň zornění obhospodařované půdy (celkově 76 %; podle jednotlivých právních forem s. r. o. 66 % a družstva shodně s a. s. 81 %) než PFO (59 %).

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat měly PPO ještě vyšší podíl než na obhospodařované půdě. Na PPO připadlo 76 % skotu (v rámci toho téměř 90 % dojených krav) a téměř 93 % prasat a 91 % drůbeže.

Podle právních forem podniků byly největšími chovateli skotu a. s., následované družstvy a zemědělskými podnikateli – FO. Na chovu prasat se téměř 63 % podílely a. s. a dále družstva (15 %) a s. r. o. (13 %), na chovu drůbeže se podílely zejména s. r. o. téměř 45 % a a. s. více než 40 %, výrazně méně pak zemědělstí podnikatelé – FO více než 8 % (tab. T6.1/02).

T6.1/02 - Struktura početních stavů hospodářských zvířat podle právních forem podniků, stav koncem roku 2014

Právní forma	Skot				Prasata		Drůbež	
	celkem		z toho dojené krávy					
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
Fyzické osoby celkem	331 187	24,2	38 332	10,3	121 883	7,5	1 943 377	8,9
z toho - zeměd. podnikatelé¹⁾	306 442	22,4	36 110	9,7	104 944	6,5	1 797 631	8,2
Právníkové osoby celkem	1 038 071	75,8	333 106	89,7	1 501 637	92,5	19 964 771	91,1
v tom - obchodní společnosti celkem	657 938	48,1	192 241	51,8	1 247 843	76,9	18 694 414	85,3
z toho - spol. s r. o.	252 988	18,5	43 633	11,7	212 055	13,1	9 838 274	44,9
- a. s.	401 888	29,4	148 023	39,9	1 021 257	62,9	8 856 085	40,4
- družstva	368 526	26,9	137 184	36,9	243 299	15,0	1 178 014	5,4
- ostatní	11 607	0,8	3 681	1,0	10 495	0,6	92 343	0,4
Celkem	1 369 258	100,0	371 438	100,0	1 623 520	100,0	21 908 148	100,0

1) Zaevidovaní zemědělstí podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Velikostní struktura zemědělských podniků v ČR daná výměrou obhospodařované zemědělské půdy je velmi různorodá a vykazuje významné rozdíly mezi PPO a PFO (tab. T6.1/03), velikostní strukturu jednotlivých typů zemědělských obchodních korporací uvádí příl. tab. 6.1/01.

Celkově téměř 65 % podniků obhospodařujících zemědělskou půdu mělo výměru do 10 ha a připadala na ně pouze 2,3 % celkové výměry z. p. Podniky s výměrou nad 500 ha početně tvořily pouze necelá 4 % z celkového počtu podniků obhospodařujících zemědělskou půdu, avšak připadalo na ně téměř 69 % její celkové výměry.

Z celkové výměry z. p. obhospodařované PPO připadlo 71 % na podniky větší než 1 000 ha. Naproti tomu u PFO připadlo na podniky větší než 1 tis. ha pouze 7 % obhospodařované výměry z. p. tímto typem podniků. Z celkem 306 podniků s výměrou nad 2 tis. ha bylo 300 PPO a 6 PFO. Největších podniků s výměrou nad 4 tis. ha z. p. z toho bylo 44 a až na jeden se jednalo výhradně o PPO.

T6.1/03 - Velikostní struktura podniků fyzických a právnických osob obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2014

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Podniky celkem ¹⁾				Podniky fyzických osob ¹⁾				Podniky právnických osob ¹⁾			
	počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.	
	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%
>0-<5	24 793	52,8	40 954	1,2	24 250	56,4	39 659	3,7	543	13,8	1 295	0,1
5-<10	5 628	12,0	39 132	1,1	5 350	12,4	37 215	3,5	278	7,1	1 918	0,1
10-<50	9 398	20,0	211 559	6,0	8 795	20,4	197 106	18,3	603	15,4	14 454	0,6
50-<100	2 472	5,3	173 823	4,9	2 238	5,2	157 067	14,6	234	6,0	16 756	0,7
100-<500	2 876	6,1	635 679	18,0	2 129	4,9	424 631	39,4	747	19,0	211 048	8,6
500-<1000	832	1,8	600 291	17,0	208	0,5	143 280	13,3	624	15,9	457 011	18,7
1000-<2000	646	1,4	901 661	25,6	47	0,1	60 985	5,7	599	15,2	840 676	34,4
2000 a více	306	0,7	919 168	26,1	6	0,0	16 577	1,5	300	7,6	902 591	36,9
Celkem	46 951	100,0	3 522 268	100,0	43 023	100,0	1 076 520	100,0	3 928	100,0	2 445 748	100,0

1) Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj podnikatelské struktury českého zemědělství v období od roku 2000 zachycující zemědělské podniky s výměrou více než 3 ha zemědělské půdy⁸⁸ je uveden v příl. tab. 6.1/02.

Podíl PFO na obhospodařované půdě postupně narůstal a proti roku 2000 se v roce 2014 zvýšil o 4,3 p. b. na úkor podílu PPO. Zvýšila se i průměrná výměra PFO větších než 3 ha z. p., a to z 38,8 ha v roce 2000 na 45,4 ha v roce 2014.

Podíl PPO se naopak celkově snižoval, a to však pouze u družstev, jejichž podíl na výměře z. p. obhospodařované podniky s výměrou nad 3 ha z. p. poklesl z 29,3 % v roce 2000 na 19,9 % v roce 2014. Podíl obchodních společností v tomto ukazateli vzrostl ve stejném období o 5,5 p. b. na 49,2 %. Poměrně výrazně se snížila průměrná výměra PPO větších než 3 ha z. p., a to z 1 036 ha z. p. v roce 2000 na 684 ha z. p. v roce 2014, přičemž důvodem je jak pokles celkové jimi obhospodařované výměry půdy, tak jde o důsledek nárůstu počtu PPO ve sledovaném období.

V roce 2014 se ve srovnání s rokem 2013 podíl PFO na obhospodařované zemědělské půdě mírně zvýšil, a to o 0,2 p. b. na 30,1 % při odpovídajícím snížení podílu PPO na 69,9 %. Podíl družstev se přitom meziročně snížil o 0,2 p. b. na 19,9 %.

6.2 Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin

Podle údajů z registru ČSÚ byl v roce 2014 zaznamenán nárůst počtu podnikatelských subjektů zařazených do potravinářské výroby a výroby nápojů (NACE 10 + NACE 11). Celkový počet subjektů těchto výrobních činností činil 19 677 (meziročně je to více o 1 360 firem). Ne všechny registrované subjekty jsou však ekonomicky aktivní. Také se změnila struktura využívaných právních forem, neboť v roce 2014 se nejvíce rozrostl počet firem fyzických osob.

⁸⁸ Z důvodu dlouhodobé srovnatelnosti údajů od roku 1995 (viz Zprávy o stavu zemědělství ČR do roku 2010), kdy byly v Agrocenzu prahovou hodnotou 3 ha obhospodařované z. p. V Agrocenzu 2000 a v následujících zemědělských strukturálních šetřeních byla základní prahová hodnota snížena na 1 ha z. p., ale v šetřeních z roku 2010 i 2013 byla zvýšena na 5 ha.

U jednotlivých sledovaných právních forem NACE 10 a NACE 11 se jejich počet meziročně vyvíjel takto:

- celkový počet fyzických osob, z nichž většina podniká podle živnostenského zákona, avšak nezapsaných v obchodním rejstříku se v roce 2014 dále značně meziročně rozšířil, a to o 2 232 subjektů na 14 919 firem. Vysoké tempo rozšiřování počtu těchto subjektů souvisí s oživením ekonomiky a ve sledovaných výrobcích s poptávkou po jedinečné produkci v jednotlivých regionech. Jde zejména o drobné výrobce pečiva, masných výrobků, minipivovary či vinařství;
- výrazně, co do počtu zastoupenou právní formou u obchodních korporací v roce 2014 byly s. r. o., což odpovídá jednodušší formě vzniku i správě tohoto subjektu v porovnání s některými jinými korporacemi. V roce 2014 se tato forma podnikání vyskytovala u 4 047 firem, což znamená další rozšíření této právní formy. Meziroční přírůstek dosáhl 344 společností;
- počet akciových společností v roce 2014 se příliš nezměnil. V roce 2014 podnikalo v této právní formě 466 a. s. (meziročně je to více pouze o 4 společnosti);
- jako družstvo podnikalo v roce 2014 jen 71 subjektů, což je o 3 méně než v roce 2013.

Další část výrobců potravin a nápojů využívá k podnikání jiné právní formy, jako je komanditní společnost aj., avšak ani v roce 2014 nebyly příliš zastoupeny.

U podniků sledovaných ČSÚ z hlediska velikosti (monitoruje subjekty se 100 a více zaměstnanci) převládaly v roce 2014, obdobně jako v minulých letech, podniky od 100 do 199 zaměstnanců. S rostoucí velikostí se počet potravinářských podniků snižuje. Meziroční změny u sledovaných subjektů nejsou příliš významné s výjimkou kategorie podniků se 100-199 zaměstnanci. Podrobnější údaje poskytuje tab. T6.2/01.

T6.2/01 - Velikostní struktury potravinářských podniků se 100 a více zaměstnanci

Počet zaměstnanců	Průměrný počet podniků		Meziroční index
	2013 ¹⁾	2014	
100-199	136	126	92,6
200-499	86	86	100,0
500-999	16	17	106,3
1000-1999	6	7	116,7
2000-2999	3	3	100,0
Celkem	247	239	96,8

1) Údaje za rok 2013 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty se 100 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Výkonnostně nejvýznamnější velikostní kategorii (posuzováno podle absolutního objemu tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb) představovaly v roce 2014 podniky s 200 až 499 zaměstnanci, s objemem zmíněných tržeb 72,1 mld. Kč. Poněkud menšího objemu těchto tržeb bylo v roce 2014 docíleno u kategorie od 100 do 199 zaměstnanců, a to

70,0 mld. Kč. Uvedené dvě kategorie podniků se na tržbách za prodej VV a S u výroby potravinářských výrobků a výroby nápojů (CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11) podílely nejvíce, a to 65,0 %.

Počty potravinářských podniků s 50 a více zaměstnanci v roce 2014 v meziročním porovnání podle oborů jsou uvedeny v tab. T6.2/02. Jako v minulých letech nejvyšší počet podniků vykazuje výroba pekařských a cukrářských výrobků, s určitým odstupem pak obor zpracování masa a masných výrobků a výroba ostatních potravinářských výrobků, která je velmi členitá a je založena především na výrobach rostlinného původu (výroba cukru a také kakaa, čokolády a cukrovinek), ale také produkci vyššího stupně zpracování agrárních surovin (výroba hotových pokrmů, polévek, dietních potravin aj.).

Z meziročního porovnání vyplývá, že u většiny oborů u této kategorie podniků s 50 a více zaměstnanci se počet firem v hodnocených letech (2013 a 2014) jen nevýznamně změnil. U části oborů došlo k mírnému poklesu počtu podniků a naopak u některých výrob se podnikatelská základna rozšířila, což je v kontextu s měnící se tržní a ekonomickou situací ve výrobě potravin a nápojů.

T6.2/02 - Průměrný počet podnikatelských subjektů podle výrobních oborů

Ukazatel	2013 ¹⁾	2014	Meziroční index
Zpracování masa a výroba masných výrobků	78	76	97,4
Zpracování a konzervování ryb	4	4	100,0
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	14	17	121,4
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	6	6	100,0
Výroba mléčných výrobků	44	40	90,9
Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	16	17	106,3
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	129	122	94,6
Výroba ostatních potravinářských výrobků	73	75	102,7
Výroba průmyslových krmiv	24	25	104,2
Výroba nápojů	56	55	98,2
Průmysl potravinářský celkem	444	437	98,4

1) Údaje za rok 2013 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty s 50 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Příliv přímých zahraničních investic (PZI) do výroby potravinářských výrobků a nápojů včetně výroby tabákových výrobků (CZ-NACE 10-12) dosáhl podle předběžných údajů ČNB za rok 2014 záporné hodnoty -3 854,6 mil. Kč, což se výrazně neliší od hodnoty vykázané v roce 2013 (tab. T6.2/03). Kladnou hodnotu na rozdíl od roku 2013 vykázal v roce 2014 základní kapitál a reinvestovaný zisk. Zápornou hodnotu zaznamenal ostatní kapitál zahrnující přijaté a poskytnuté úvěry.

V porovnání s rokem 2013 se situace v přílivu PZI do CZ-NACE 10-12 v roce 2014 výrazně nezměnila, došlo ke změnám pouze v jejich struktuře. Podíl investic za sledovanou výrobu na celkových PZI za ČR v roce 2014 poklesl o 3,16 %, v roce 2013 o 4,84 %, což nepředstavuje příliš výrazný rozdíl. PZI do výroby potravinářských výrobků a nápojů a zpracování tabákových výrobků za celé sledované období (1997-2014) dosáhly dle

předběžných údajů ČNB částky 82 837,9 mil. Kč a podílely se na objemu investic do národní ekonomiky 2,97 %.

T6.2/03 - PZI do výroby potravin, nápojů a tabákových výrobků (mil. Kč)

Název	2013	2014 ⁴⁾
Základní kapitál¹⁾	-781,0	93,8
Reinvestovaný zisk²⁾	-2 129,1	590,6
Ostatní kapitál³⁾	-571,0	-4 539,0
Celkem	-3 481,1	-3 854,6

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Předběžné údaje.

Pramen: ČNB

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Odliv tuzemských investic (TI) z ČR do zahraničí do odvětví CZ-NACE 10-12 za rok 2014 činil dle předběžných údajů ČNB 5 898,2 mil. Kč. Za celé sledované období (1997-2014) dosáhl odliv TI do zahraničí 9 364,2 mil. Kč, což představuje podíl 2,34 % v rámci národního hospodářství, a tento podíl je jen mírně nižší než u přílivu.

6.3 Dodavatelská odvětví

Osivo a sadba

V roce 2014 bylo podle zákona č. 219/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zaevidováno, popř. zaregistrováno 894 semenářských firem s oprávněním pro výrobu a dovoz rozmnožovacího materiálu (polní plodiny, sadba brambor, sazenice zelenin) a jeho uvádění do oběhu.

ÚKZÚZ – odbor osiv a sadby jako národní určená autorita se pravidelně zúčastňuje Výročního zasedání Schémat OECD pro odrůdovou certifikaci osiva, pohybujícího se na mezinárodním trhu, a Výročního zasedání ISTA (Mezinárodní organizace pro testování semen).

V roce 2014 bylo vystaveno celkem 626 mezinárodních certifikátů, z toho 516 ISTA a 110 OECD. Kromě těchto mezinárodních certifikátů využívá mnoho dodavatelů možnosti vyvázet osivo s dvojjazyčným česko-anglickým uznávacím listem na osivo.

V tab. T6.3/01 jsou uvedeny přihlášené množitelské plochy v roce 2014 v porovnání s rokem 2013. Velikost množitelských ploch jednotlivých skupin plodin se s výjimkou luskovin meziročně výrazně nezměnila. K největšímu poklesu množitelských ploch došlo u obilovin (o 6,6 %) a trav, jednoletých pícnin a ostatních krmných plodin (o 6,0 %), naopak

u luskovin došlo k výraznému nárůstu o 44,7 %. Výkyvy v poptávce po certifikovaném osivu jsou významně ovlivněny trhem s jednotlivými plodinami v rámci ČR i EU a tomu odpovídá i meziroční kolísání výměry množitelských ploch.

T6.3/01 - Přihlášené množitelské plochy v ČR

Plodina	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Vyrobené osivo, sadba (t)	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Meziroční index výměry přihlášených množ. ploch
	2013		2014	
Obiloviny (vč. kukuřice)	68 918	184 004	64 352	93,37
Luskoviny	4 858	7 099	7 027	144,65
Olejniny a prádlné rostliny	12 641	9 136	12 355	97,74
Semenné okopaniny - řepa	-	-	-	-
Brambory	3 173	55 802	3 351	105,61
Jeteloviny	8 697	2 492	9 548	109,78
Trávy a jednoleté pícniny, ostatní krmné plodiny	11 814	7 441	11 108	94,02

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), B. Dobiášová (ÚKZÚZ)

V roce 2014 bylo podle odhadu ÚKZÚZ v ČR použito 181,2 tis. t certifikovaného osiva obilovin (meziročně o 2,3 % více), 10,9 tis. t certifikovaného osiva olejin (o 8,4 % méně) a 63,6 tis. t certifikované sadby brambor (o 15,5 % více).

Minerální hnojiva a přípravky na ochranu rostlin

V roce 2014 pokračovala registrace hnojiv a pomocných látek (PL) podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech. Kromě registrace se evidují hnojiva a PL uváděné do oběhu i dalšími 3 legálními způsoby, tzn. v režimu ohlášení (podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemného uznávání (podle Nařízení EP a Rady (ES) č. 764/2008 a HNOJIV ES (podle Nařízení EP a Rady (ES) č. 2003/2003). HNOJIVA ES jsou však evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce, resp. dodavatele, protože tato hnojiva ze své podstaty žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají.

K 1. 1. 2014 bylo v Registru hnojiv evidováno celkem 1 661 hnojiv a PL v režimu registrace, 546 hnojiv v režimu ohlášení, 254 hnojiv a PL v režimu vzájemného uznávání a 227 hnojiv v režimu HNOJIV ES. Poměr tuzemských / zahraničních hnojiv a PL je cca 45 % / 55 %. Podíl HNOJIV ES na celkovém objemu obchodovaných hnojiv v ČR se odhaduje na 30-35 % (meziročně o cca 5 % vyšší).

Na základě výsledků analýz vzorků, odebraných v rámci odborného dozoru (celkem 301 vzorků), bylo zrušeno 14 rozhodnutí o registraci a byla zahájena 4 správní řízení u HNOJIV ES.

Ve srovnání s předchozím rokem došlo v roce 2014 k celkovému mírnému zvýšení spotřeby živin v minerálních hnojivech. Minerálními hnojivy bylo v roce 2014 dodáno 92,6 kg N (mírný meziroční pokles o 1,7 %), 13,1 kg P₂O₅ a 11,7 kg K₂O na hektar zemědělské půdy. Celková spotřeba čistých živin dodaných minerálními hnojivy činila

412,8 tis. t (meziročně o 3,7 % vyšší), v přepočtu 117,4 kg/ha zemědělské půdy. Na základě informací ČSÚ bylo v roce 2014 kalkulováno s výměrou využívané zemědělské půdy 3 515 tis. ha.

Statkovými a organickými hnojivy bylo v roce 2014 dodáno v průměru 27,3 kg N, 15,1 kg P_2O_5 a 26,3 kg K_2O na hektar zemědělské půdy. Celková dodávka čistých základních živin ze statkových hnojiv činila podle údajů VÚRV 68,7 kg/ha.

V roce 2014 byl poprvé do této statistiky započítán vstup živin v digestátu. Vzhledem k nárůstu počtu zemědělských bioplynových stanic (BPS) v ČR v posledních letech, které produkují téměř 8 mil. t digestátu, bylo touto formou v roce 2014 dodáno do půdy v průměru 12,0 kg N, 3,6 kg P_2O_5 a 8,0 kg K_2O na hektar. Část statkových hnojiv již není použita ke hnojení, ale je dodávána jako vstupní surovina do BPS. Živiny ze vstupujících statkových hnojiv (keřda, hnůj) tvoří odhadem polovinu živin ve výsledném digestátu. Druhá polovina živin pochází z biomasy, vstupující do BPS (zejména kukuřice), a o toto množství živin je vlastně zvýšen přívod živin do půdy organickým hnojením.

Spotřeba vápenatých hmot meziročně opět vzrostla, a to o 11,9 % na 283 tis. t.

Kapacita a stav zařízení na skladování hnojiv se postupně dostává do souladu s požadavky právních předpisů, a to díky možnosti čerpat dotace na výstavbu nebo rekonstrukci těchto prostor v rámci Programu rozvoje venkova.

Údaje o spotřebě přípravků na ochranu rostlin a rostlinných produktů (POR) v ČR byly za rok 2014 získány přibližně od 3 100 subjektů, jejichž výměra představuje kolem 76 % celkové výměry orné půdy, 86 % výměry chmelnic, 68 % výměry vinic, 55 % výměry sadů a 34 % výměry travních porostů (celkově mírně méně než v předchozím roce). S ohledem na plánované zaslání statistiky spotřeby POR do Eurostatu byl celkový dopočet pro rok 2014 realizován ČSÚ, který používá jiné statistické metody dopočtu, než použil ÚKZÚZ, resp. SRS, v předcházejících letech. Z tohoto důvodu vychází spotřeba POR i účinných látek za rok 2014 nižší než v předchozích letech.

Spotřeba účinných látek obsažených v POR na zemědělské půdě činila celkem 5 007,6 tis. kg. Na 1 ha zemědělské půdy se spotřebovalo 1,41 kg. Celková výměra ošetřená přípravky na ochranu rostlin v roce 2014 činila 14 280,4 tis. ha.

Celková spotřeba POR v ČR činila 13 140,9 tis. kg, a byla meziročně o 3,6 % nižší. Herbicidy a desikanty se na ní podílely 48 %, fungicidy 27 %, zoocidy 11 %, regulátory růstu a vývoje 9 %, ostatní prostředky 5 %.

Spotřeba biologických přípravků na bázi mikroorganismů činila 32 346 kg, spotřeba účinné látky na 1 ha u těchto přípravků činila stejně jako v předchozím roce 0,12 kg/ha. V roce 2014 byla těmito přípravky ošetřena plocha v polních kulturách (kukuřice) 13 390 ha. Vzhledem k tomu, že sběr dat o spotřebě přípravků byl v roce 2014 zaměřen na vybrané

zemědělské plodiny podle čl. 4 směrnice 2009/128/ES, nelze u ostatních biologických přípravků ošetřenou plochu kvalifikovaně odhadnout.

Průmyslová krmiva

Celosvětová produkce krmiv v roce 2013 dosáhla podle organizace Alltech hodnoty 960 mil. t, z čehož bylo 444 mil. t pro drůbež, 196 mil. t pro přežvýkavce a 243 mil. t pro prasata. Nejvíce vyprodukovala Čína (198 mil. t), dále USA (168 mil. t), Brazílie (66 mil. t) a Mexiko (29 mil. t). Organizace Alltech se zabývá zvyšováním nutriční hodnoty potravin a krmiv a od roku 2011 sbírá údaje o objemu produkce krmiv ve 130 zemích světa. Pro rok 2014 odhadla nárůst celosvětové produkce na 980 mil. t (tj. o 2,1 %), z toho v Číně 183 mil. t, v USA 172 mil. t, v Brazílii 66 mil. t, v Mexiku 31 mil. t a v Indii 29 mil. t.

V Evropě bylo podle Alltech v roce 2014 vyprodukováno 233 mil. t krmiv (tj. nárůst o 2,1 % oproti roku 2013) a FEFAC⁸⁹ uvádí na základě dat od svých členů produkci krmných směsí (nezahrnující některá z krmiv) o objemu 154 mil. t (pokles o 0,6 %), což tvoří asi 30 % celkové spotřeby krmiv hospodářskými zvířaty v EU 28. Faktory, které měly vliv na objem produkce v EU, byly zákaz dovozu některých masných produktů do Ruska, pokles cen mlékařenských produktů a vysoká úroda píce. V rámci Evropy byly podíly objemu produkce pro jednotlivé druhy hospodářských zvířat vyrovnanější než celosvětově – poměr objemů produkce pro drůbež, prasata a přežvýkavce činil 85:70:65. Největší objem krmiv v Evropě vyrobilo Španělsko (29 mil. t), Německo (24 mil. t) a Francie (22 mil. t). Průměrná dovozní cena sójového šrotu na burze v Nizozemsku za rok 2014 byla podle AMI 392,7 €/t (10,81 Kč/kg), což je o 28,5 €/t (0,07 Kč/kg) méně než v předchozím roce.

Celková výroba krmných směsí pro hospodářská a ostatní⁹⁰ zvířata v ČR v roce 2014 činila 2 348 tis. t, tzn. že proti roku 2013 stoupla o 83,4 tis. t (3,7 %).

Nejvíce krmných směsí se vyrobilo pro drůbež a pro prasata, méně pak pro skot, domácí zvířata a pro ostatní zvířata. Vzhledem k výrobě předcházejícího roku byl zaznamenán v roce 2014 růst výroby u všech krmných směsí, kromě ostatních zvířat, kde meziročně výroba poklesla o 2,9 %. U krmných směsí pro prasata se výroba zvýšila proti roku 2013 o 518 tun (0,1 %), u krmných směsí pro drůbež došlo v tomto srovnání ke zvýšení výroby o 53 496 tun (5,9 %) a u krmných směsí pro skot nárůst činil 31 817 tun (6,7 %). Nárůst výroby v roce 2014 proti roku 2013 byl zaznamenán také u krmných směsí pro domácí zvířata, a to o necelé 1 %. Bylo zjištěno, že produkce pro uvedení do oběhu pro cizí odběratele výrazně převažuje nad produkcí pro vlastní spotřebu. Produkce pro vlastní spotřebu vzhledem k celkové produkci činila u krmných směsí pro prasata 34,2 %, pro drůbež 40,7 % a pro skot 21,5 %.

⁸⁹ Evropská federace výrobců krmiv (European Feed Manufacturers' Federation).

⁹⁰ Položka „Ostatní zvířata“ obsahuje ryby, koně, králíky, ovce, kozy, lesní zvěř a zvířata v ZOO.

T6.3/02 - Výroba krmných směsí v ČR (tis. t)

Druhy zvířat	2013	2014 ¹⁾	Meziroční index
Krmné směsi pro hospodářská a ostatní²⁾ zvířata	2 265	2 348	103,68
z toho: skot celkem	473	505	106,72
 prasata celkem	802	803	100,06
 drůbež celkem	902	956	105,93
Krmné směsi pro domácí zvířata	219	221	100,64
Celkem	2 484	2 569	103,42

1) Odhad.

2) Ostatní zvířata jsou ovce, kozy, koně, ryby, králíci, lesní zvěř a zvířata v ZOO.

Pramen: MZe - Roční výkazy o výrobě průmyslových krmiv

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI), J. Saksún (MZe)

V roce 2014 byla zjištěna celková spotřeba krmných surovin pro výrobu krmných směsí 2 485 tis. t, a došlo tak k meziročnímu nárůstu o 82,3 tis. t (3,4 %).

Nejvýznamnější surovinou pro výrobu krmných směsí byly z krmných surovin obiloviny (63,0 %) s tím, že obiloviny v roce 2014 byly tvořeny z 34,6 % pšenicí, 12,5 % ječmenem, 12,1 % kukuřicí, 2,9 % žitem a triticales, 1 % ovsem a dále ostatními obilovinami, jejichž podíl je méně než 1 %.

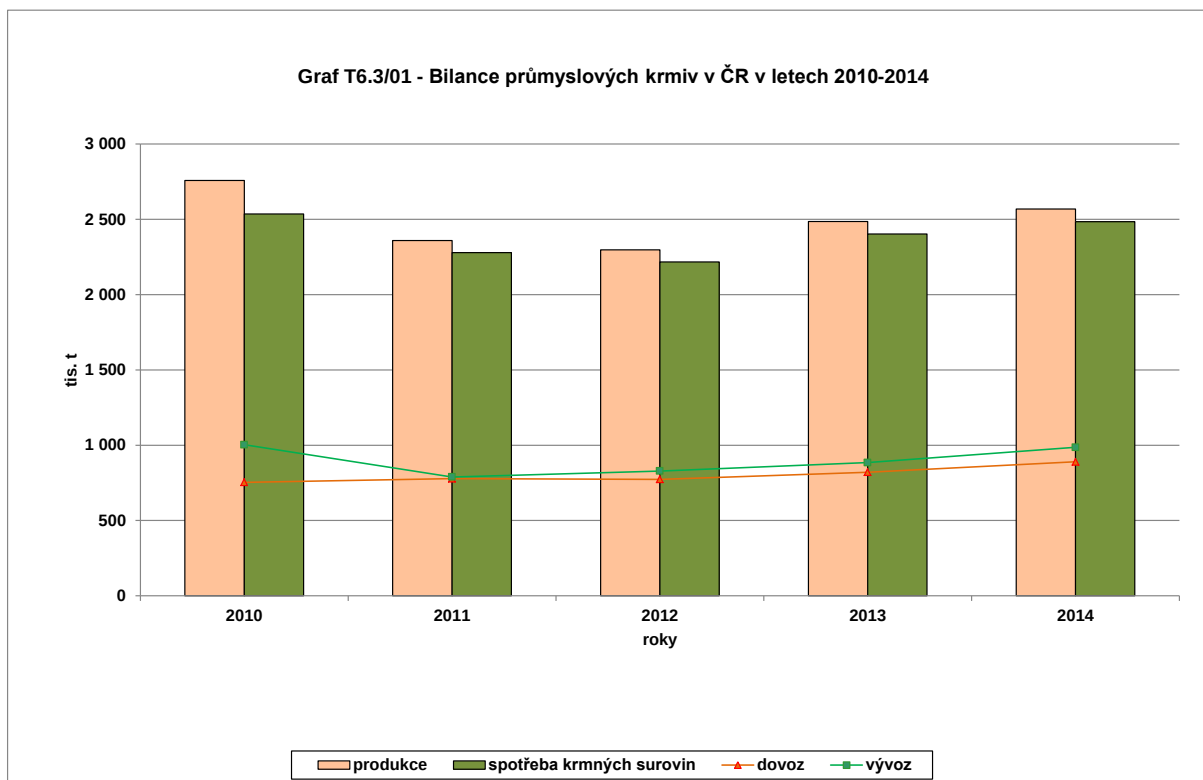
U obilovin byl oproti roku 2013 zaznamenán růst celkové spotřeby k výrobě krmných směsí o 54,9 tis. t (10,4 %). Ze spotřeby obilovin k výrobě krmných směsí stouply v roce 2014 proti roku 2013 pšenice o 13,4 % a také všechny ostatní obiloviny kromě žita a triticales.

Nárůst byl zjištěn u krmných surovin z olejnatých semen o 32,5 tis. t (7 %), u ostatních produktů potravinářského průmyslu byl nárůst o 9,7 tis. t (25,7 %), u krmných surovin živočišného původu byl vykázan ale nárůst o 2,6 tis. t (2,4 %).

Spotřeba premixů pro výrobu krmných směsí se snížila v roce 2014 proti roku 2013 o 514 tun (4,0 %). V roce 2014 se proti premixům naopak zvýšila spotřeba nakoupených doplňkových krmiv určených pro výrobu krmných směsí o 8,8 %.

Dovezeno bylo 890 tis. t průmyslových krmných surovin a krmných směsí za průměrnou cenu 14,24 Kč/kg a vyvezeno 986 tis. t za průměrnou cenu 11,45 Kč/kg. Došlo k nárůstu objemu dovozu krmiv o 8,5 % a vývozu o 11,5 %, a bilance obchodu tak zůstala již pátý rok kladná. Zemí s největším objemem dovozu do ČR je Německo (stejně jako v předchozím roce 434 tis. t), druhým největším Polsko (meziroční nárůst o 7,1 % na 120 tis. t) a třetím největším Slovensko (meziroční nárůst o 31,1 % na 59 tis. t). Z dovezeného objemu krmiv většinu tvořily odpad po extrahování sójového oleje (383 tis. t v ceně 10,83 Kč/kg) a přípravky používané k výživě zvířat (256 tis. t v ceně 25,97 Kč/kg). ČR v roce 2014 vyvezla největší objem krmiv do Německa (meziroční nárůst o 8,5 % na 410 tis. t), na Slovensko (meziroční nárůst o 36,1 % na 200 tis. t) a do Polska (meziroční pokles o 27,2 % na 107 tis. t). Z vyvezeného objemu krmiv většinu tvořily přípravky používané k výživě zvířat (361 tis. t v ceně 22,33 Kč/kg) a odpad po extrahování sójového oleje (286 tis. t v ceně

6,32 Kč/kg). V grafu T6.3/02 je znázorněn vývoj produkce, spotřeby, dovozu a vývozu průmyslových krmiv v ČR v letech 2009-2013.

Pramen: MZe

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

V registračním systému ÚKZÚZ bylo ke 31. 12. 2014 evidováno 18 765 subjektů, které požádaly o registraci krmivářských provozů pro činnost výroba, uvádění do oběhu, prvovýroba nebo doprava krmiv. V převážné většině se jedná o fyzické osoby, (14 598 subjektů), právnické osoby (4 163 subjektů) a 4 zahraniční právní subjekty, které mají v ČR registrovaný provoz. Celkem bylo u těchto subjektů k tomuto datu evidováno 31 789 provozů, z toho schválených bylo 334 a registrovaných 1 757 a zbývajících 29 698 jsou provozy zemědělské prvovýroby a dopravci krmiv. V roce 2014 bylo nově schváleno 20 a registrováno 545 provozů. Změny v evidenci byly provedeny u 4 schválených a 404 registrovaných provozů. Z evidence bylo vyjmuto 367 provozů (z toho 7 schválených a 360 registrovaných).

Převážná většina nově registrovaných provozů se týká zemědělské prvovýroby a dopravců. Přetrvává trend mírného nárůstu provozů výrobců a dodavatelů krmiv pro zvířata v zájmovém chovu. Pokles schválených a registrovaných provozů ustává a meziročně se téměř nemění a totéž se týká i výrobců krmných surovin.

Přehled v tab. T6.3/03 uvádí specifikaci činností v registrovaných nebo schválených krmivářských provozech včetně údajů o počtech distributorů, dodavatelů a dovozců krmiv.

**T6.3/03 - Specifikace činností ve schválených a registrovaných provozech
k 31. 12. 2014¹⁾**

Druh činnosti	Schválené	Registrované	Celkem ČR
Výrobci krmných surovin	7	269	276
Výrobci doplňkových látek	6	6	12
Výrobci premixů	22	5	27
Výrobci krmných směsí	110	209	319
Mobilní výroby	0	63	63
Faremní mícháreny krmiv	0	433	433
Zemědělská prvovýroba - všeobecně	0	28 483	28 483
Dovozci krmiv	85	166	251
Dodavatelé krmiv	215	987	1 202
Distributoři	128	525	653
Dopravci krmiv	0	1 084	1 084
Uvádění na trh - krmné suroviny	0	1 285	1 285
Uvádění na trh - krmné směsi	185	801	986
Uvádění na trh - doplňkové látky	173	144	317
Uvádění na trh - premixy	159	89	248

1) V rámci jednoho provozu bývá prováděno více činností.

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Veterinární péče

Strategickými cíli v oblasti zdraví zvířat a sledování výskytu nálezů jsou:

- udržení statusů země prosté – brucelózy skotu, tuberkulózy skotu, enzootické leukózy skotu, brucelózy ovcí a koz, Aujeszkyho choroby prasat, vztekliny a moru koní;
- ozdravování od nebezpečných nálezů a snížení prevalence původců nebezpečných nálezů Národního ozdravovacího programu (NOP) od infekční bovinní rinotracheitidy skotu (IBR), Národní program pro tlumení salmonel v chovech drůbeže, monitoring TSE u skotu, ovcí a koz, monitoring katarální horečky ovcí, monitoring aviární chřivky, monitoring nebezpečných nálezů ryb;
- ochrana území před zavlečením aktuálně se vyskytujících nálezů v zemích Unie nebo ve třetích zemích – slintavka a kulhavka, vzteklna, katarální horečka ovcí, aviární chřivka, klasický mor prasat, africký mor prasat atd.;
- příprava a realizace pohotovostních plánů v případě podezření nebo výskytu nebezpečných nálezů;
- zajištění vzdělávání úředních veterinárních lékařů, soukromých veterinárních lékařů a chovatelské veřejnosti.

V roce 2014 plnila ČR úspěšně kritéria monitoringu pro udržení statusu země prosté vztekliny, tuberkulózy, brucelózy a leukózy skotu, brucelózy ovcí a Aujeszkyho choroby u prasat. Pokračovaly a byly podle plánu plněny Národní programy pro tlumení výskytu salmonel v chovech nosnic pro produkci vajec, v reprodukčních chovech nosnic, v chovech kuřat chovaných na maso a v reprodukčních a výkrmových chovech krůt. V rámci NOP od

IBR se dařilo zvyšovat počet ozdravených chovů a koncem roku 2014 bylo na hospodářstvích prostých této nemoci chováno bezmála 90 % veškerého skotu v ČR.

S ohledem na výskyt afrického moru prasat v Polsku počátkem roku 2014 byl zahájen cílený monitoring u uhynulých divokých prasat. V chovech domácích prasat byla provedena mimořádná kontrolní akce zaměřená na prověření úrovně biologické bezpečnosti v chovech a úrovně preventivních opatření k zamezení zavlečení nákazy.

V roce 2014 pokračoval pasivní monitoring Schmallerberg viru, který zahrnoval virologické vyšetření všech podezřelých případů. Ani u jednoho podezření nebyl virologicky potvrzen původce nákazy. Na podzim roku 2014 proběhl aktivní monitoring u mladého skotu, který byl určen k obchodu do jiného členského státu nebo na export do třetí země. V rámci tohoto aktivního monitoringu bylo zjištěno, že se na území České republiky nákaza Schmallerberg virem ještě vyskytuje a 17,5 % zvířat je sérologicky pozitivních.

V souvislosti s nakažovou situací v okolních státech bylo prováděno sledování nákaz, které by mohly znamenat riziko pro člověka. S využitím vzorků, které jsou standardně odebrány a vyšetřovány od zmetalek, byly vzorky od skotu, ovcí a koz vyšetřeny i na Q horečku. Pokračovalo rovněž provádění vyšetření koní vykazujících změnu chování nebo nervové příznaky na západonilskou horečku, zavedené v roce 2013.

V souvislosti s epidemií klíšťové encefalitidy SVS ČR zajistila během léta 2014 cílené vyšetřování mléka v regionech se zvýšeným výskytem klíšťové encefalitidy u lidí. Vyšetřování mléka od krav, ovcí a koz bylo doplněno vyšetřováním krve ovcí a koz, které mělo na základě protilátek v krvi ukázat, zda se zvířata s virem klíšťové encefalitidy již setkala. Pouze v jednom případě byla prokázána přítomnost viru v kozím mléce.

Vyšetřování ulovených prasat divokých na přítomnost *Trichinella* spp. bylo rozšířeno i na vyšetření ulovených lišek s cílem spolehlivě definovat rizikové oblasti.

V roce 2014 byly provedeny plánované kontroly v dalších podoblastech – kontrola biologické bezpečnosti, kontrola chovatelů v souvislosti s používáním veterinárních léčiv, kontroly podmíněnosti a kontrola péče o pohodu chovaných hospodářských zvířat. K národním kontrolám bylo na základě analýzy rizika vybráno 3 % z registrovaných hospodářství v každém kraji.

K národním kontrolám v chovech hospodářských zvířat plánovaným na základě analýzy rizika se přidala řada kontrol neplánovaných vycházejících z podnětů občanů, podnětů jiných správních orgánů, rekonstrukce provozů, nutnosti ověření plnění uložených nápravných opatření apod.

Téma pohody zvířat a zajištění minimálních standardů bylo náplní řady regionálních kurzů a seminářů pro inspektory i pro chovatele, zejména s ohledem na změny kontrol péče o pohodu chovaných hospodářských zvířat v oblasti kontrol podmíněnosti od roku 2014.

Na několika školicích pracovištích proběhly také kurzy pro dopravce podle podmínek nařízení Rady (ES) č. 1/2005, o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činnostech a kurzy odborné přípravy k získání kvalifikace a odborné způsobilosti na úseku pokusných zvířat. Proběhly také kvalifikační kurzy pro veterinární lékaře k výkonu dozoru nad ochranou zvířat (§ 26 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání).

Zemědělská technika

Nárůst dodávek traktorů do zemědělství kulminoval v roce 2008, kdy bylo dodáno nejvíce traktorů (3 098 ks za rok). Následně vlivem hospodářské a finanční krize došlo v obnově techniky k výraznému poklesu. Za poslední 3 roky se dodávky traktorů ustálily mezi 2 100-2 450 ks za rok.

Ve srovnání s rokem 2013 bylo do zemědělství v roce 2014 dodáno o 6,5 % traktorů více, tj. v souhrnu 2 453 traktorů. Celkem dodávky zajistilo 21 výrobních firem, z toho jedna tuzemská. Nejvýznamnější nárůst dodávek opět zaznamenala firma Zetor, jejíž podíl na trhu činí kolem 23 %. Největší podíly na trhu z řad zahraničních značek mají John Deere, New Holland a CASE IH.

Ze statistických podkladů lze usuzovat, že potřeba traktorů v zemědělských podnicích je z hlediska počtu pokryta a při obměně dochází především ke změně struktury traktorového parku. Nákup nových strojů se orientuje hlavně do vyšších výkonových tříd. Pro udržení rozumného tempa obnovy traktorů by se dodávky měly pohybovat ve výši cca 2 500 až 3 000 kusů ročně.

Také v případě sklízecích mlátiček dochází k postupné obnově staršího strojového parku novou technikou, která je výrazně výkonnější. V dodávkách nových sklízecích mlátiček převládají stroje s ekonomicky zdůvodněným ročním využitím podle instalovaného výkonu motoru cca od 500 do 900 ha za rok. Lze tedy výhledově předpokládat, že celkové počty sklízecích mlátiček v zemědělství budou dále klesat až pod hranici 4 000 ks. K udržení racionálního tempa obnovy by se tedy dodávky sklízecích mlátiček do zemědělství měly pohybovat ve výši alespoň 200 ks ročně. V posledních 3 letech se však dodávky sklízecích mlátiček pohybují pod 200 ks za rok, v loňském roce dokonce poklesly na 166 ks.

Obnova samojízdných sklízecích řezaček a její trendy vycházejí ze struktury rostlinné výroby a jejích změn. Samojízdné sklízecí řezačky se používají především pro sklizeň pícnin na orné půdě, jejichž výměra se od roku 1990 postupně snížila z původních více než 1 mil. ha až na 400 tis. ha. Teprve v několika posledních letech se výměra začala pomalu zvyšovat, a to především z důvodu zvyšování výměry kukuřice na siláž pro energetické účely v bioplynových stanicích. Lze předpokládat, že celkové počty sklízecích řezaček v zemědělství budou i nadále klesat a ustálí se na hodnotě kolem 800 až 900 ks. Pro udržení příznivého tempa obnovy by bylo třeba docílit dodávky alespoň 45 až 50 ks samojízdných sklízecích řezaček ročně.

T6.3/04 - Vývoj dodávek traktorů, sklízecích mlátiček a samojízdných řezaček do zemědělství (ks)

	2010	2011	2012	2013	2014
Traktory	1 878	2 323	2 104	2 304	2 453
Sklízecí mlátičky	136	194	196	175	166
Samojízdné řezačky	24	43	51	45	27

Pramen: VÚZT

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), Z. Abrham (VÚZT)

Pohonné hmoty

V roce 2014 se podle odhadu VÚZT spotřebovalo v zemědělství v podnicích s 20 a více pracovníky 13 972 TJ tuhých a kapalných paliv a zemního plynu. Na této spotřebě se tuhá paliva (černé a hnědé uhlí, koks a brikety) podílela 2,2 %, kapalná paliva, zejména motorová nafta, 83,5 % a zemní plyn 14,3 %. Kromě toho se v roce 2014 spotřebovalo v těchto podnicích 750 500 MWh elektrické energie.

T6.3/05 - Spotřeba motorové nafty v zemědělství (mil. l)

Odvětví	2011	2012	2013	2014	Meziroční index
Rostlinná výroba¹⁾	370,80	373,00	373,65	373,43	99,94
Živočišná výroba	61,80	62,20	62,28	62,24	99,94
Celková spotřeba v zemědělství	432,60	435,20	435,93	435,67	99,94

1) Včetně dopravy vnější po veřejných komunikacích.

Pramen: VÚZT; ČSÚ

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), O. Syrový (VÚZT)

Podle propočtů VÚZT a ČSÚ se v roce 2014 spotřebovalo v zemědělství 435,7 mil. l motorové nafty. Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, a spotřeba vzniklá při nezemědělské činnosti podniků.

6.4 Úvěry a pojišťovací služby

Úvěry v zemědělství, myslivosti a rybolovu

Čerpání úvěrů zemědělskými podniky se v roce 2014 v souvislosti s pokračujícím příznivým vývojem zemědělství zvýšilo. Podle údajů ČNB k 31. 12. 2014 se na čerpání klientských úvěrů⁹¹ podle odvětví nejvíce podílely domácnosti (44 %) a dále činnosti v oblasti nemovitostí (11,8 %), zpracovatelský průmysl (9,1 %) a peněžnictví a pojišťovnictví (7,9 %). Podíl úvěrů do odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství z celkového objemu poskytnutých klientských úvěrů se v roce 2014 meziročně mírně snížil a činil 1,8 %. Stavby bankovních

⁹¹ V Kč a cizí měně.

úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu k 31. 12. 2014 (tab. T6.4/01) se ve srovnání s předcházejícím rokem zvýšily, a to o 3,5 %, přičemž nejvyšší nárůst (o 14,5 %) vykazaly úvěry krátkodobé, rostl i objem dlouhodobých úvěrů (o 3 %), zatímco stav střednědobých úvěrů poklesl o 7,6 %. Investiční úvěry se podílely na celkovém objemu úvěrů 73,5 % s meziročním nárůstem o 0,7 %, což odráží pokračování investiční dynamiky zemědělských podniků. Objem úvěrů pro odvětví zemědělství, myslivosti a rybolovu vykázal v roce 2014 historicky nejvyšší úroveň.

T6.4/01 - Struktura úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu - stav k 31. 12. (mil. Kč)

Ukazatel	2013	2014	Meziroční index
Úvěry a pohledávky za klienty celkem	44 663,8	46 214,0	103,5
v tom - krátkodobé (do 1 roku)	6 394,7	7 324,5	114,5
- střednědobé (1-5 let)	5 110,3	4 720,1	92,4
- dlouhodobé (nad 5 let)	33 158,7	34 169,4	103,0
z toho - investiční úvěry celkem	33 745,5	33 972,4	100,7

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Při alokaci úvěrů do rezortu zemědělství aktivně a pozitivně působí PGRLF, k jehož předmětu činnosti patří poskytování podpor ve formě subvence části úroků z úvěrů v rámci vyhlášených programů. Program „Zemědělec“ podporuje realizaci dlouhodobých investičních záměrů s ohledem na restrukturalizaci a zvýšení efektivity, modernizaci, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a další rozvoj zemědělských subjektů. Obdobná forma podpory je poskytována v rámci programu „Podpora nákupu půdy“ v režimu de minimis, přičemž cílem programu podpory je zpřístupnit pořízení zemědělské půdy jako primárního výrobního prostředku zemědělských prvovýrobců.

Podle údajů PGRLF za období od roku 1994 do konce roku 2014 činila celková výše podporovaných úvěrů (v rámci všech vyhlášených programů podpor ve formě subvencí části úroků z úvěrů a/nebo zajištění úvěrů – garancí) 158 037 mil. Kč. Podporu v rámci uvedeného období nejvíce využívají akciové společnosti (37 %), následované zemědělskými družstvy (23 %), soukromými zemědělci (21 %) a společnostmi s r. o. (18 %).

Nejvýznamnějšími poskytovateli úvěrů podpořených poskytnutím dotace části úroků, resp. garance jsou Komerční banka, a. s., GE Money Bank, a. s., Česká spořitelna, a. s., Waldviertler Sparkasse Bank AG a Československá obchodní banka a. s.

Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu

V roce 2014 dosáhly podle předběžných údajů ČNB přímé zahraniční investice do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu hodnoty 151 mil. Kč a představovaly tak 0,12 % z celkových přímých zahraničních investic do ČR. Z teritoriálního pohledu zaujímají největší

podíl na celkovém objemu přímých zahraničních investic v ČR podle údajů ČNB⁹² Nizozemsko, následované Rakouskem a Německem.

Přiliv⁹³ přímých zahraničních investic do zemědělství, lesnictví a rybolovu se tak v roce 2014 podle předběžných údajů ČNB zvýšil proti roku 2013, kdy byly zaznamenány desinvestice v celkové výši 600 milionů Kč, o 751 mil. Kč (tab. T6.4/02).

T6.4/02 - Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu (mil. Kč)

Název	2013	2014 ⁴⁾
Základní kapitál¹⁾	-785,8	45,4
Reinvestovaný zisk²⁾	-61,1	105,6
Ostatní kapitál³⁾	247,3	0,0
Celkem	-599,6	151,0

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Předběžné údaje.

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Zatímco za rok 2013 zaznamenala ČNB v sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu záporný odliv tuzemských investic do zahraničí, dosáhly v roce 2014 přímé investice do zahraniční kladné hodnoty. Objemy odlivu tuzemských investic do zahraničí jsou však v tomto sektoru velmi nízké a v roce 2014 představoval odliv investic do zahraničí do zemědělství, lesnictví a rybolovu pouze -0,04 %⁹⁴ celkových přímých investic do zahraničí.

Zemědělské pojištění

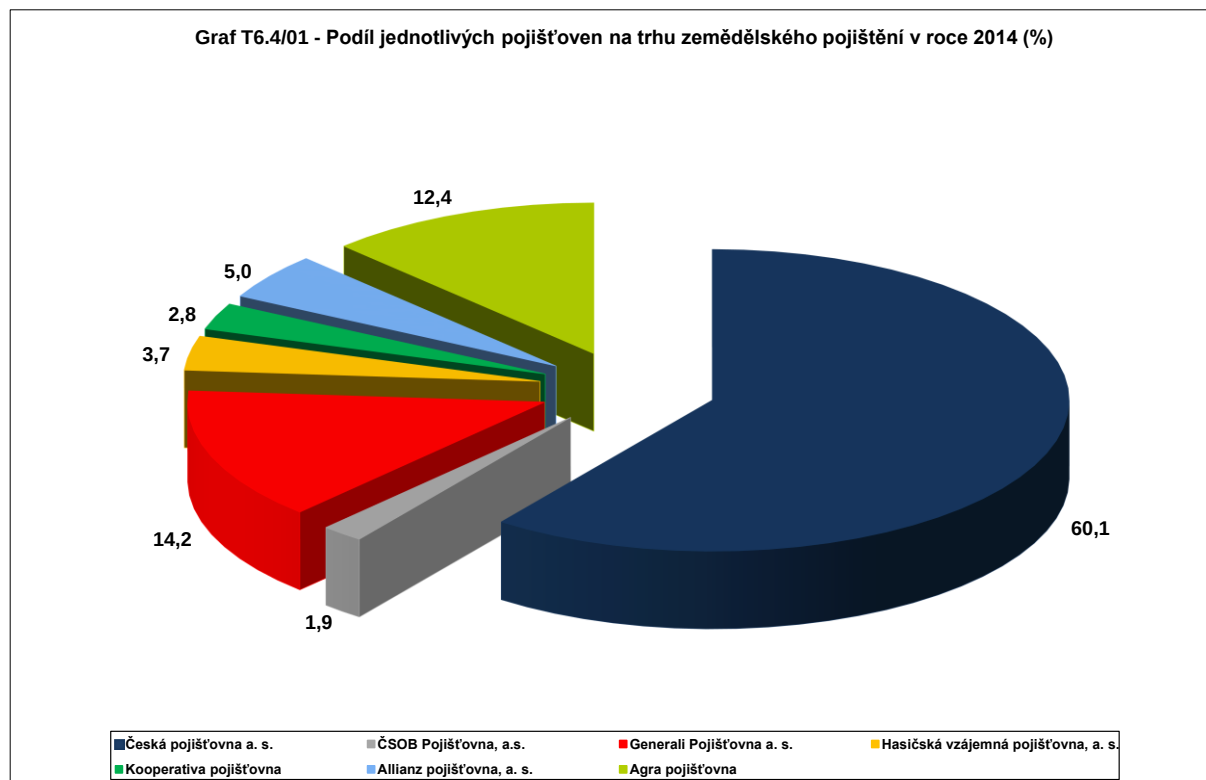
V roce 2014 nabízelo zemědělské pojištění v ČR celkem sedm pojišťoven. Podíl jednotlivých pojišťoven na trhu zemědělského pojištění podle objemu pojistného za zemědělské pojištění uplatněného v žádostech o dotaci z PGRLF dokumentuje graf T6.4/01. Žádosti o podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat z prostředků PGRLF podali klienti České pojišťovny a. s., Generali Pojišťovny a. s., Hasičské vzájemné pojišťovny, a. s., ČSOB

⁹² Stav přímých zahraničních investic k 31. 12. 2013 v ČR v teritoriální struktuře.

⁹³ Investice od nerezidentů směřující do ČR.

⁹⁴ Záporná hodnota je zde z důvodu, že v roce 2014 dosáhly celkové přímé investice do zahraničí záporné hodnoty, tzn., že převážilo stahování investic ze zahraničí nad jejich odlivem do zahraničí.

Pojišťovny, a.s., Kooperativy pojišťovny, a.s., Allianz pojišťovny, a. s., a Agra pojišťovny, organizační složky pojišťovny Österreichische Hagelversicherung, VVaG⁹⁵.

Pramen: PGRLF

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

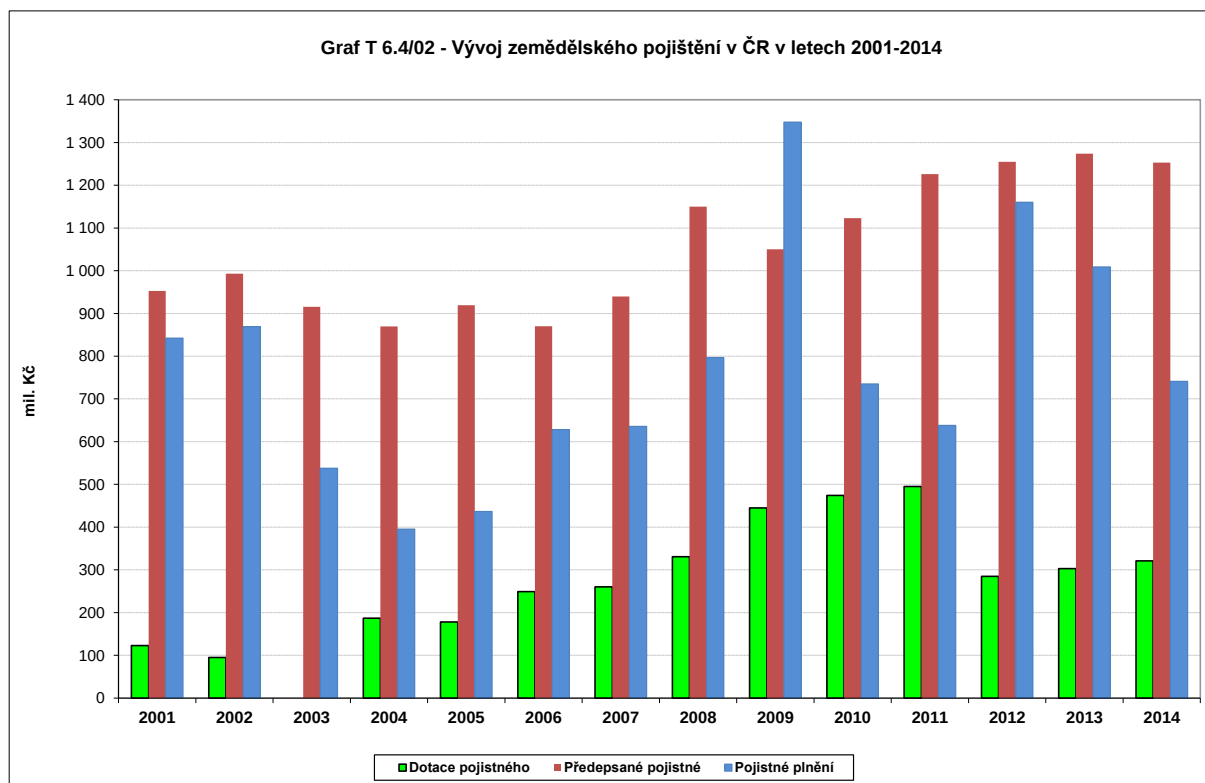
V rámci zemědělského pojištění nabízejí pojišťovny produkty pojištění plodin a hospodářských zvířat, které se vztahují na vybraná živelní rizika, nakažová rizika a případně i některá další rizika ohrožující rostlinnou a živočišnou produkci. Některá rizika zůstávají v podmínkách ČR nepojistitelná, a to, vedle cenových rizik, především riziko sucha a deště v období sklizně.

V rámci programu „Podpora pojištění“ poskytuje PGRLF od roku 2004 podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat. Úroveň podpory, která se odvíjí od výše zaplaceného pojistného, v roce 2014, stejně jako v roce 2013, činila 50 % z prokázaných nákladů na pojištění speciálních plodin⁹⁶ pro případ krupobití, požáru, vichřice, povodně nebo záplavy, sesuvu půdy, vyzimování, vymrznutí, jarního mrazu nebo mrazu, 18 % nákladů na pojištění ostatních plodin a 50 % nákladů na pojištění hospodářských zvířat pro případ uhynutí nebo

⁹⁵ Prvních šest pojišťoven jsou členy České asociace pojišťoven, která za ně poskytla údaje o pojistném a pojistném plnění v členění na pojištění plodin a hospodářských zvířat. Agra pojišťovna tyto údaje neposkytla.

⁹⁶ Speciálními plodinami se rozumí réva vinná, chmel, ovoce, jahody, konzumní zelenina, okrasné rostliny vč. školet, LAKR a přádné rostliny (len a konopí).

utracení v důsledku živelních škod, nebezpečných nákaz⁹⁷ nebo jiných hromadných onemocnění infekčního nebo parazitárního původu. Pojištění tzv. jednotlivých škod na zvířatech (úrazy, neinfekční nemoci, porodní škody apod.) není předmětem dotace. Podpora je poskytována zemědělským podnikatelským subjektům splňujícím parametry malého nebo středního podniku, které jsou zemědělským prvovýrobcem. Celkový objem pojistného za pojištění plodin a hospodářských zvířat předepsaného pojišťovnami je proto vyšší než objem pojistného uplatněného v žádostech o dotaci z PGRLF. Vývoj celkového objemu dotace, předepsaného pojistného a plnění ze zemědělského pojištění ukazuje graf T6.4/02.

Pramen: PGRLF; ČAP

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

V roce 2014 výměra pojištěných plodin na orné půdě, chmelnicích, vinicích a sadech přesáhla 1,7 miliónu hektarů. Propojištěnost⁹⁸ představuje zhruba 56 %, vztaženo k údajům ČÚZK o celkové výměře orné půdy, vinic, chmelnic a ovocných sadů. Propojištěnost vztažená k údajům veřejného registru půdy LPIS dosáhla zhruba 67 %. Použití údaje LPIS zde lze považovat za vhodnější, neboť se vztahuje k evidovaným uživatelům zemědělské půdy, kteří představují tržní potenciál pojištění plodin. Propojištěnost hospodářských zvířat se

⁹⁷ Soukromé pojištění se vztahuje i na případy utracení nebo nutné poražení zvířat v důsledku nebezpečných nákaz kompenzované státem dle zákona č.166/1999 Sb., o veterinární péči. Kompenzace od státu spolu s případným plněním ze soukromého pojištění tak postiženým chovatelům zpravidla pokrývá jak vlastní škodu na zvířatech, tak i další vznikající škody v důsledku přerušení provozu živočišné produkce.

⁹⁸ Propojištěnost zde znamená podíl výměry pojištěných plodin k celkové výměře pěstovaných plodin.

v průměru dlouhodobě pohybuje na úrovni 80 %. Je možné konstatovat, že podpora pojištění přinesla žádoucí rozvoj pojistného trhu v segmentu zemědělského pojištění.

Předepsané pojistné⁹⁹ za zemědělské pojištění se v roce 2014 snížilo o 1,6 %, s tím že pojistné za pojištění zvířat vzrostlo o 1,7 % a pojistné za pojištění plodin pokleslo o 2,4 %. I přes pokles pojistného v pojištění plodin došlo k nárůstu pojištěných ploch. Pojistné plnění ze zemědělského pojištění v roce 2014 odhadem představovalo 59 % předepsaného pojistného¹⁰⁰, čímž se škodní průběh v roce 2014 proti minulému roku snížil o 20 p. b. (příl. tab. 6.4/01). Z klimatických rizik se významněji projevilo pouze krupobití, přičemž první škody na plodinách byly zaznamenány již v dubnu a poslední až v říjnu. Tím byla krupobitní sezona neobvykle dlouhá a největší výskyt škod na plodinách byl na Vysočině a na jižní Moravě, dále i ve východních a středních Čechách. Výrazně nižší škody byly způsobeny jarním mrazem, a to zejména na jahodách a jabloních ve východních a středních Čechách. Zápavy a vichřice způsobily na pojištěných plodinách celkově jen nevýznamné škody. K výskytu nákaz většího rozsahu v chovech zvířat v roce 2014 stejně jako předešlých letech nedošlo. V roce 2014 pojišťovny zaznamenaly vyšší počet otrav pojištěných zvířat.

6.5 Výzkum, vzdělávání a poradenství

Věda a výzkum

Základním dokumentem, jímž se řídí a je cílen rezortní výzkum a vývoj, je „Koncepce zemědělského aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015“, která byla formulována v souladu s usnesením vlády č. 287 ze dne 26. března 2008 k návrhu „Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v České republice“. Na přípravě rezortních výzkumných programů MZe se významně podílí Česká akademie zemědělských věd (ČAZV) jako poradní orgán ministra zemědělství. Současně se ČAZV spolupodílí na vyhodnocování a zveřejňování výsledků výzkumu, zejména jejich publikováním v 11 recenzovaných vědeckých časopisech.

V roce 2014 se výzkumnou činností v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního a lesního hospodářství a problematiky rozvoje venkova zabývalo 7 veřejných výzkumných institucí a 2 státní příspěvkové organizace se statutem výzkumné organizace podle Nařízení Komise (ES) č. 800/2008, které byly zřízeny MZe. Na rezortním výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích se dále podílelo kromě uvedených organizací také na dvě desítky významných soukromých výzkumných ústavů, z nichž 11 se statutem výzkumné organizace dle výše uvedeného nařízení, dále veřejné výzkumné instituce zřízené jiným rezortem,

⁹⁹ Jde o odhad, zpracovaný na základě údajů z ČAP a údajů PGRLF o výši pojistného uplatněného v žádostech o dotaci.

¹⁰⁰ Agra pojišťovna údaj o předepsaném pojistném a vyplaceném plnění za rok 2013 ani 2014 neposkytla.

výzkumná pracoviště univerzit a vysokých škol, řada dalších menších výzkumných ústavů, organizací a institucí a soukromých podnikatelských subjektů.

Způsob hodnocení výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací prováděné Radou pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) na základě Metodiky hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů kladl v roce 2014 zásadní důraz na vysokou odbornou úroveň vědecko-výzkumných prací a účelnost vynaložených veřejných finančních prostředků. Hodnocení provádí RVVI na základě bodu II.3. usnesení vlády č. 644 ze dne 23. června 2004 k hodnocení výzkumu a vývoje a jeho výsledků.

V rámci rezortního programu „Výzkum v agrárním komplexu (VAK) 2009-2014“ ukončilo v roce 2014 řešení 40 programových projektů. V roce 2014 bylo rovněž řešeno 98 programových projektů v rámci rezortního programu „Komplexní udržitelné systémy v zemědělství 2012-2018 (KUS)“, z nichž 1 byl v tomto roce končící. V roce 2014 byly tedy účelové prostředky poskytnuty na řešení celkem 138 programových projektů.

Tematicky byly projekty zaměřeny na celou šíři oborů v působnosti rezortu. Cílem je postupné doplňování sítě projektů o projekty řešící aktuální problematiku rezortu.

Údaje o řešených i ukončených projektech jsou průběžně předávány do „Centrální evidence projektů“ (Informační systém VaVaI – CEP), která je veřejně dostupná na webové stránce RVVI www.vyzkum.cz.

Účelové finanční prostředky na podporu řešení 138 programových projektů byly MZe v roce 2014 poskytnuty ve výši 378 552 tis. Kč.

Na dlouhodobý koncepční rozvoj byly v roce 2014 MZe poskytnuty institucionální finanční prostředky 20 rezortním výzkumným organizacím v celkové výši 389 952 tis. Kč.

Údaje o výši institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací jsou průběžně předávány do „Centrální evidence aktivit“ (Informační systém VaVaI – CEA), které jsou veřejně přístupné na webové stránce RVVI www.vyzkum.cz.

V oblasti mezinárodní spolupráce pokračovalo v roce 2014 řešení projektů v rámci mezinárodních programů výzkumu a vývoje, jmenovitě v 6. a 7. Rámcovém programu EU a v dalších výzkumných programech.

Pro efektivnější realizaci výsledků výzkumu řešitelé na konci řešení projektů zpracovali plány uplatnění výsledků s uvedením uživatelů výsledků výzkumu, způsobů a termínů, jakými budou a v jakém časovém horizontu tyto výsledky využity. Tyto plány uplatnění výsledků byly nedílnou součástí smluv o uplatnění výsledků, uzavíraných v souladu se zákonem č. 130/2002 Sb. Účelem těchto smluv je zajištění komplexnějšího a urychleného přenosu nových poznatků do provozní praxe. Přenos nových poznatků ke konečnému uživateli je rovněž podporován prostřednictvím poradenské a vzdělávací sítě MZe.

Informace o výsledcích vzešlých ze státem podporovaných výzkumných aktivit jsou předávány do „Rejstříku informací o výsledcích“ (Informační systém VaVaI – RIV), který je veřejně dostupný na webové stránce RVVI www.vyzkum.cz. Výsledky řešení výzkumných aktivit jsou rovněž dostupné v knihovně ČAZV.

Vzdělávání

Ministerstvo zemědělství počátkem prosince 2014 přijalo svoji koncepci vzdělávání po dlouhé přípravě a v návaznosti na související rezortní a evropské materiály. Koncepce stanovila 7 hlavních cílů a 13 vedlejších cílů. K hlavním cílům v období 2015-2020 v oblasti vzdělávání patří další odborné vzdělávání, mimoškolní vzdělávání dětí a mládeže, transfer poznatků z oblasti vědy a výzkumu do praxe, optimalizace počtů a zvýšení kvality absolventů škol.

Vzdělávání organizované pro odbornou veřejnost probíhalo v roce 2014 v rámci schváleného Ročního vzdělávacího plánu Ministerstva zemědělství pro odborné vzdělávání veřejnosti v rezortu (RVP). Do RVP byly zařazeny vzdělávací a osvětové akce určené pro veřejnost, které byly navrženy jednotlivými odbornými útvary ministerstva. Jednalo se o krátkodobé semináře, výklady právních norem ČR a EU, úkoly vyplývající z usnesení vlády, informační akce o schválených programech, postupech a požadavcích zaměřených na zemědělství, lesnictví, potravinářství a venkov, vzdělávací aktivity pro pracovníky veřejnoprávních úřadů, státních dozorových orgánů a odbornou zemědělskou veřejnost, rezortní programy zaměřené na mimoškolní výchovu dětí a mládeže.

Prostřednictvím RVP bylo v roce 2014 realizováno 33 druhů vzdělávacích aktivit v celkovém počtu 370 akcí celkem za 3 654 169 Kč. Většina akcí probíhá pravidelně každý rok a navazuje na akce (semináře, konference, školení včetně zajištění sborníků a studijních či výukových materiálů) z předchozích let. Tradičně měly vysokou úroveň akce environmentálního vzdělávání pro děti a mládež z oblasti lesního hospodářství a programy pro děti zaměřené na bezpečnost a zacházení s potravinami. Významný vzdělávací efekt měla rovněž vodohospodářská školení vodoprávních úřadů, konference k ochraně a bioklimatologii zvířat, seminář k ochraně rostlin, odborná školení pro pěstitele brambor a chmele. V rámci RVP byly finančně podpořeny soutěže odborných znalostí a dovedností žáků středních škol s rezortním zaměřením. Na aktivity environmentálního vzdělávání, osvěty a propagace připadla z celkového objemu finančních prostředků v roce 2014 částka ve výši 2 404 677 Kč, což je přibližně 66 %.

Celkový počet účastníků akcí financovaných z Ročního vzdělávacího plánu dosáhl v roce 2014 počtu 38 846 osob. Z toho bylo 10 236 dětí, které navštívily vzdělávací aktivity z oblasti bezpečnosti potravin a zásad zdravé výživy a akce „Lesní pedagogika“ pořádané Ústavem pro hospodářskou úpravu lesů.

Významný podíl má MZe na přípravě kvalifikačních a hodnotících standardů pro zemědělská, potravinářská, lesnická a vodohospodářská povolání. Tato aktivita je zároveň součástí funkce MZe jako autorizujícího orgánu ve smyslu zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Zákon umožňuje fyzickým osobám (starším 18 let, které mají alespoň základní vzdělání) získat osvědčení, které dokládá, že neformální výukou (např. při výkonu povolání nebo samostudiem) získali znalosti a dovednosti v rozsahu profesní kvalifikace.

Autorizaci k vykonání zkoušek profesních kvalifikací získávají školy, právnické a fyzické osoby, které splňují požadované materiálně-technické podmínky a jejichž autorizovaní zástupci získali odborné způsobilosti k vykonání těchto zkoušek. K 31. 12. 2014 bylo evidováno 121 žadatelů o autorizaci, kterým bylo vydáno rozhodnutí o autorizaci u 136 profesních kvalifikací. K tomuto datu bylo vydáno 2 600 osvědčení o získání profesních kvalifikací.

V návaznosti na zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, odbor výzkumu, vzdělávání a poradenství pověřil celkem 57 vzdělávacích institucí ke konání kurzů a doplňujících školení pro získání odborné způsobilosti pro zacházení s přípravky na ochranu rostlin. V závěru roku 2014 bylo uspořádáno ve spolupráci se Státní rostlinolékařskou správou a Českou společností rostlinolékařskou školení pověřených institucí a jejich lektorů za účelem zkvalitnění a sjednocení výuky v těchto kurzech.

Posuzování a uznávání kvalifikací je významné pro potřeby opatření PRV a rovněž pro občany evropského hospodářského prostoru.

Splnění požadavku minimální zemědělské kvalifikace bylo posuzováno pro opatření „Zahájení činnosti mladých zemědělců“.

Uznávání kvalifikací občanů EU a evropského hospodářského prostoru pro výkon regulovaných povolání v ČR probíhalo dle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace v rámci správního řízení, tím je umožněno zmíněným občanům zahájit podnikatelské aktivity v rezortních oborech.

V rámci podpory odborné výchovy bylo v roce 2014 podpořeno 86 subjektů, které vytvořily na svých pracovištích podmínky pro odborné vzdělávání ve vybraných zemědělských, lesnických, potravinářských učebních oborech, částkou 8 599 916 Kč z národního dotačního programu 9. E. – Školní závody. Tato podpora přispívá ke zkvalitnění kvalifikované pracovní síly v sektoru zemědělství a je velice kladně hodnocena ze strany středních odborných škol a zemědělských podniků.

V roce 2014 pokračovala příprava Koncepce rezortního knihovnictví. K hlavním cílům koncepce patří propojení informačních zdrojů a jejich lepší přístupnost pro uživatele, dále rovněž zvýšení využití nabízených služeb a informačních zdrojů a kooperativní zpracování

a budování knihovních fondů s efektivním vynakládáním veřejných prostředků na tyto činnosti. Tato koncepce bude dokončena v roce 2015.

Významný informační zdroj představuje Knihovna Antonína Švehly (KAŠ), která patří k největším knihovnám tohoto druhu na světě. V roce 2014 byl kladen důraz na akviziční činnost KAŠ. Byla založena Akviziční komise ÚZEI a vydány normativní dokumenty související s akvizicí. Hlavním cílem bylo stanovit pravidla pro výběr a získávání dokumentů tak, aby byly informační potřeby odborníků z rezortu zemědělství nejlépe uspokojeny. V rámci propagace knihovního fondu a služeb KAŠ se knihovna aktivně zapojovala do celostátních knihovnických akcí (Březen – měsíc čtenářů 2014, Týden knihoven), pořádala semináře a výstavy pro uživatele knihovny.

Poradenství

Pro potřeby vytváření zemědělského poradenského systému byla v roce 2014 připravována nová Koncepce poradenského systému MZe na léta 2015-2020, která bude dopracována a předložena ke schválení v roce 2015. Z důvodu zlepšení transferu výzkumných poznatků do praxe a podpory inovací a potřeby cíleného přenosu informací o realizaci SZP v souladu s regionálními prioritami, propagace oborů středních odborných škol s rezortním zaměřením i regionálních produktů byly v roce 2014 realizovány programy:

- Regionální přenos informací prostřednictvím Krajských informačních středisek pro rozvoj zemědělství a venkova (KIS);
- Odborné konzultace. Program probíhal v rezortních výzkumných institucích a na univerzitách.

Na oba programy bylo vyplaceno z národních prostředků téměř 10,6 mil. Kč, v tom 6,5 mil. Kč na KIS a 4,1 mil. Kč na Odborné konzultace.

Individuální terénní poradenství podporované z opatření I.3.4 PRV „Využívání poradenských služeb“ probíhalo na základě smluv uzavřených pro toto období. Podpořeno bylo 1 580 projektů, ve kterých poradenské služby, zaměřené na řešení problematiky v oblasti dodržování zásad SZP, Cross Compliance a správné zemědělské praxe, poskytovali poradci akreditovaní Ministerstvem zemědělství a vedení v Registru poradců MZe („Registr“). Vyplacena byla podpora ve výši téměř 57 mil. Kč.

V oblasti zemědělství se akreditovalo 7 poradců, v oblasti rostlinolékařství 2 poradci. V Registru bylo k datu 31. 12. 2014 vedeno celkem 256 poradců.

Každoroční vzdělávací akce poradců v rámci povinného a nepovinného bloku byly mj. tematicky zaměřené na vyhodnocení poradenství za dobu platnosti Koncepce poradenského systému Ministerstva zemědělství na léta 2009-2013, integrovanou ochranu rostlin, péči o půdu (organická hmota), nitrátovou směrnici, posouzení staveb z hlediska welfare hospodářských zvířat a lesnickou problematiku.

Poskytování informací prostřednictvím specializovaných webových portálů má za cíl zjednodušení přístupu k poradenským informacím propojováním těchto portálů. Informace jsou poskytovány ve všech úrovních poradenství, v různých stupních odbornosti. Na specializovaných webových portálech (www.e-agri.cz, www.agroporadenstvi.cz, portál farmáře webové stránky výzkumných institucí atd.) jsou k dispozici odborné informace, metodiky, formuláře a doporučení. Poradenské informace, údaje o nejlepší praxi, poznatcích a osvědčených postupech jsou poskytovány v rámci Celostátní sítě pro venkov.

S ohledem na současné potřeby rezortních podnikatelů je nezbytné i nadále klást důraz na transfer poznatků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací do praxe. Také Evropské inovační partnerství – nový koncept navržený Evropskou komisí v jedné z iniciativ strategie Evropa 2020 – Unie inovací – upozorňuje na nutnost podpory inovací. MZe pro podporu efektivního zavádění inovativních řešení do praxe připravuje koncept pro zveřejňování výsledků v jednotném webovém rozhraní např. prostřednictvím digitálního úložiště typu Národní úložiště šedé literatury.

6.6 Organizace prvovýrobců, zpracovatelů a zájmové organizace na agrárním trhu

V roce 2014 působila na trhu s hovězím a vepřovým masem, obdobně jako v předchozích letech, celá řada odbytových družstev a organizací (např. Obchodní družstvo Žďár; JIHOODBÝT, družstvo; Odbytové družstvo Hlinsko aj.). K nejvýznamnějším z nich patřilo v odvětví hovězího a vepřového masa CENTROODBÝT – národní odbytové družstvo, které působilo na českém trhu již patnáct let a v roce 2014 sdružovalo celkem sedm odbytových družstev. Jeho činnost byla zaměřena především na obchodování s jatečným skotem, zástavovým skotem a jatečnými prasaty na tuzemském i zahraničním trhu. Kromě této aktivity poskytovalo toto národní odbytové družstvo svým členům marketingové a monitorovací služby o vývoji trhu s komoditami hovězí a vepřové maso v ČR, Evropě i ve světě. Prostřednictvím tohoto sdružení odbytových družstev byl v roce 2014 zprostředkovaný obchod s necelými 10 % celkové produkce prasat v ČR, což byl objem téměř shodný s rokem 2013. Na celkovém počtu zprostředkovaného prodeje skotu se v roce 2014 podílelo toto národní odbytové družstvo zanedbatelným procentem, mezitím však došlo k nárůstu obchodu o 16 %. K nejvýznamnějším odbytovým organizacím, členům CENTROODBÝT, patřil v roce 2014 z hlediska objemu obchodované produkce Agropork CZ, spol. s r.o., a dále AGROFARM, a. s., Žďár nad Sázavou. K 31. 12. 2014 ukončil CENTROODBÝT – národní odbytové družstvo svou činnost a od 1. 1. 2015 je v likvidaci.

Na trhu s mlékem v ČR bylo v kvótovém roce 2013/14 registrováno celkem 31 odbytových organizací oprávněných ke zprostředkování prodeje mléka. V uvedeném kvótovém roce bylo prodáno prostřednictvím odbytových organizací celkem 1 815,7 tis. t mléka, tj. 66,1 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Největšími sdruženími z hlediska

objemu mléka zprostředkovaného k prodeji byly Mlékařské a hospodářské družstvo JIH, Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy a dále Morava, mlékařské odbytové družstvo. V referenčním období 2014/15 zůstal k 31. 12. 2014 počet odbytových organizací nezměněn. Mimoto bylo k 31. 12. 2014 registrováno celkem 8 organizací producentů mléka.

Na úseku komodity ovce a kozy působila v roce 2014 společnost OVEKO, a. s., která byla založena chovateli ovcí a koz sdruženými ve Svazu chovatelů ovcí a koz v ČR. Jejím hlavním cílem je zajistit pravidelný odbyt jatečných a chovných zvířat do zahraničí a na tuzemský trh a distribuci dalších produktů ovcí a koz. K ostatním aktivitám patří provádění kontroly užitečnosti a poradenství.

U komodity slepičí vejce pokračovala v činnosti v roce 2014 dvě velká odbytová seskupení – ČESKÁ VEJCE, a. s., a ZLATÁ VEJCE, a. s., jejichž hlavním úkolem je zajišťovat centrálně odbyt většiny produkce od výrobců, kteří jsou zároveň akcionáři uvedených společností a jejich výrobní závody jsou rozmístěny tak, že seskupení je schopno zabezpečit v případě potřeby zásobování ve všech částech republiky.

Ke konci roku 2014 bylo v ČR registrováno 19 funkčních organizací producentů ovoce a zeleniny a jedna nadnárodní organizace producentů. SZIF přijal v roce 2014 celkem 40 žádostí o dotace, 18 žádostí o změnu operačního programu a 3 žádosti o schválení nového operačního programu. V rámci Společné organizace trhu (SOT) obdržely organizace producentů ovoce a zeleniny v roce 2014 dotaci v částce 48,5 mil. Kč, která byla vyplacena v plné výši z rozpočtu EU. Dále byla ke konci roku 2014 registrována 2 seskupení producentů ovoce a zeleniny a SZIF přijal od těchto seskupení celkem 6 žádostí na dotace. Předběžně uznaná seskupení producentů ovoce a zeleniny obdržela celkem 8,2 mil. Kč, z toho 6,1 mil. Kč z EU (75 %) a 2,1 mil. Kč (25 %) bylo vyplaceno ze státního rozpočtu ČR.

Stávající organizace producentů ovoce a zeleniny: CZ FRUIT, odbytové družstvo, Praha; JIHOFRUKT, družstvo, Velké Bílovice; Jihomoravská zelenina, družstvo, Velké Bílovice; Odbytové družstvo LITOZEL, Bohušovice nad Ohří; EKO-ODBYT odbytové družstvo Slaný; Družstvo producentů rajčat, Podivín; Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny, Synkov; EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; Odbytové družstvo Polabí, Přerov nad Labem; Družstvo BRAMKO CZ, Semice; Družstvo OZC Jizera, Předměřice nad Jizerou; Odbytové družstvo ovoce Český ráj, Praha; Odbytové družstvo Berry, Břežany; M.O.Z. družstvo pěstitelů, Sedlnice; Bohemia Apple, družstvo, Tuchoraz; ZELTR odbytové družstvo, Troubky; NATURE FRUIT, družstvo, Choustníkovo Hradiště; G's Pěstitel, odbytové družstvo, Stratov; Vital odbytové družstvo, Rozběřice.

Stávající seskupení producentů: ZP Otice odbyt s.r.o.; Odbytové družstvo Suchá Loz.

Celorepublikové odbytové družstvo regionálních dodavatelů pekárenských a mlýnských výrobků MP Produkt sdružuje významné české i slovenské výrobce z pekařsko-cukrářského a mlýnářského oboru (ČR – 18 členů, SR – 5 členů). Základním předmětem činnosti tohoto

družstva je prodej nejširšího sortimentu produktů z pekařsko-cukrářského a mlynářského oboru.

PRODEJ-BIO s.r.o. založená Svazem ekologických zemědělců PRO-BIO a německým svazem Bioland, organizuje a koordinuje odbyt českých biosurovin (obiloviny, luštěniny, krmiva, osiva, maso) s cílem umístit českou produkci na český trh.

Zájmové organizace

Venkov, zemědělství a potravinářství jsou velmi významné propojené oblasti, které generují také velký počet zájmových organizací. Popisovat každou zájmovou organizaci by přesahovalo rozsah a účel Zprávy o stavu zemědělství, proto jsou zde uvedeny ty nejaktivnější.

Agrární komora ČR

AK ČR sdružuje většinu podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství, prosazuje a obhajuje zájmy svých členů, poskytuje poradenství a informační služby na celém území ČR v následujících oblastech: právní a legislativní, konzultační, poradenské a praktické přípravy na povolání, zahraničních vztahů, celní a certifikační, informatiky. Více informací lze nalézt na www.agrocr.cz.

Asociace soukromého zemědělství ČR

ASZ je dobrovolnou stavovskou a profesní organizací soukromých zemědělců v ČR. Veškerá činnost vychází z respektování starých selských tradic a přesvědčení o perspektivě rodinných farem jako základu moderního evropského zemědělství a živého venkova. Základním předmětem činnosti je obhajoba ekonomických, sociálních a odborných zájmů českých soukromých zemědělců v ČR a v zahraničí. Více informací lze nalézt na www.asz.cz.

Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů

Sdružuje právnické a fyzické osoby, které realizují svoji podnikatelskou činnost především v zemědělské výrobě. Jde především o subjekty, které hospodaří na území bývalých státních statků, jejichž majetek zprivatizovaly anebo získaly v restitucích. Hlavním předmětem činnosti svazu je hájení zájmů svých členů v oblastech privatizace majetku, privatizace státní půdy, vytváření stabilního podnikatelského prostředí a kontakt na struktury zemědělství EU. Více informací lze nalézt na www.cmszp.cz.

Potravinářská komora ČR

PK ČR plní funkci zájmového neziskového sdružení pro všechny potravinářské obory a obory zpracování zemědělských produktů. Je reprezentantem oboru potravinářství vůči orgánům státní správy a obdobným organizacím v členských státech EU a organizacím se světovou působností. Spolupracuje s ostatními oborovými svazy a společenstvy, která mají

k problematice potravinářství vztah, nebo navazují na jeho činnost. Více informací lze nalézt na www.foodnet.cz.

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců

Je celostátní sdružení ekologicky hospodařících zemědělců, zpracovatelů a prodejců biopotravin. Sdružuje také poradce, školy, spotřebitele a přátele ekologického zemědělství. Hlavním posláním svazu je prosazovat v ČR ekologické zemědělství. Důležitou součástí je propagace biopotravin, vždy s ohledem na zájmy ekologických zemědělců, členů svazu PRO-BIO. Více informací lze nalézt na www.pro-bio.cz.

Společnost mladých agrárníků ČR

Je neziskové nevládní občanské sdružení zastupující mladou zemědělskou veřejnost a venkovskou mládež. Prosazuje zájmy svých členů v oblasti politické, odborné i společenské. Více informací lze nalézt na www.smacr.cz.

Svaz marginálních oblastí

Zastupuje zemědělce hospodařící ve znevýhodněných (horských a podhorských) oblastech. Svaz prosazuje, aby při tvorbě dotační a podpůrné politiky byl kladen větší důraz na podporu a rozvoj konkurenceschopné produkce a zemědělských aktivit méně příznivých oblastí. Více informací lze nalézt na www.lfa.cz.

Svaz vlastníků půdy ČR

Je zájmová organizace vlastníků zemědělské, lesní a ostatní půdy a pozemkových manažerů Čech a Moravy. Vyvíjí úsilí: za reálný trh s půdou, proti vyvlastňování půdy, za osvobození od daně z pozemků a zátěže a břemen uživatelů půdy, za obnovu hranic a zpřístupnění pozemků zrychlením pozemkových úprav, o reformu pozemkového práva tak, aby bylo v souladu s „Listinou základních práv a svobod“. Více informací lze nalézt na www.svazvlastnikupudy.cz.

Zemědělský svaz ČR

Je dobrovolným, nezávislým, neziskovým, nevládním a nepolitickým sdružením právnických a fyzických osob – zemědělských obchodních společností, zemědělských družstev, odbytových družstev a společností, zemědělců a dalších podnikatelů, jejichž podnikání je především zaměřeno na zemědělství, pěstitelství, chovatelství a služby, které se sdružily na ochranu svých hospodářských a sociálních zájmů v souladu s právními předpisy ČR. Více informací lze nalézt na www.zscr.cz.

6.7 Agrární trh práce

6.7.1 Pracovní síly v zemědělství

Snižování zaměstnanosti v zemědělství pokračovalo mírnějším tempem i v roce 2014. Meziroční úbytek pracovníků v zemědělských podnicích činil 1,4 % a jejich počet se snížil přibližně na 102,1 tis.¹⁰¹ (tab. T6.7/01). Podíl pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 2,1 %¹⁰² (meziročně se prakticky nezměnil).

T6.7/01 - Vývoj počtu pracovníků zemědělství¹⁾ (tis.)

Podnikatelská forma	Průměrný evidenční počet pracovníků (fyzické osoby)				
	2010	2011	2012	2013	2014 ²⁾
Podniky právnických osob	86,8	82,4	78,7	77,7	76,6
v tom - státní podniky	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
- družstva	25,0	23,7	22,4	21,9	21,4
- obchodní společnosti³⁾	61,6	58,5	56,1	55,6	55,0
Podniky fyzických osob⁴⁾	27,4	27,2	26,7	25,8	25,5
Celkem	114,2	109,6	105,4	103,5	102,1

1) Bez souvisejících služeb a myslivosti.

2) Předběžné údaje.

3) A. s., s. r. o. a ostatní obchodní společnosti se zemědělskou činností (vč. odhadu za organizace do 49 zaměstnanců a celkového počtu zaměstnavatelů).

4) Odhad včetně námezdních pracovníků a pomáhajících rodinných příslušníků.

Pramen: propočty ÚZEI podle:

Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2010-2014, ČSÚ 2011-2015;

Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS, 1.-4. čtvrtletí 2010-2014, ČSÚ 2011-2015

Zpracoval: D. Spěšná, J. Drlík (ÚZEI)

Meziročně došlo k úbytku pracovníků ve všech právních formách zemědělských podniků. Nejvíce poklesl počet pracovníků v obchodních společnostech – přibližně o 600 osob (o 1,1 %), v družstvech cca o 500 osob (o 2,3 %) a v podnicích fyzických osob cca o 300 osob (o 1,2 %).

Celková struktura zaměstnanosti podle právních forem se v posledních letech výrazně nemění. V roce 2014 více než polovina zemědělských pracovních sil (53,9 %) nadále pracovala v obchodních společnostech, přibližně pětina v družstvech (21,0 %) a čtvrtina v podnicích fyzických osob (25,0 %).

Podle postavení v hlavním zaměstnání představovali ve 4. čtvrtletí 2014¹⁰³ zaměstnanci včetně pracujících členů družstev 73,6 % pracovníků agrárního sektoru, pracující na vlastní

¹⁰¹ Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

¹⁰² Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (1.-4. čtvrtletí 2014), ČSÚ 2015.

¹⁰³ Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2013, 2014), ČSÚ 2014, 2015. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

účet 21,4 %, zaměstnavatelé 3,7 % a pomáhající rodinní příslušníci 1,3 %. V meziročním srovnání se zvýšil podíl pracujících na vlastní účet (o 1,9 p. b.), podíly ostatních kategorií mírně poklesly. Podíl sloučené kategorie podnikatelů (pracující na vlastní účet a zaměstnavatelé) byl proti národnímu hospodářství vyšší (25,1 % proti 17,3 % v NH), pro agrární sektor však zůstává příznačný zejména vyšší podíl podnikatelů na vlastní účet, čili těch, kteří sami pracovní místa nevytvářejí (13,8 % v NH). Podíl zaměstnavatelů byl prakticky stejný (3,5 % v NH).

Při hodnocení zaměstnanosti v zemědělství z hlediska výrobního zaměření podniků převládá v ČR i nadále zaměstnanost v podnicích se smíšenou výrobou, tj. provozujících rostlinnou i živočišnou výrobu. Právě v této skupině došlo v roce 2014¹⁰⁴, obdobně jako v roce předchozím, k největšímu úbytku zaměstnanců (přes 1 tisíc). Za příznivý signál lze (i při obtížné předvídatelnosti situace na evropském agrárním trhu) považovat mírné zvýšení zaměstnanosti v podnicích zaměřených na pěstování zeleniny. Příznivý trend se zatím neprojevil v podnicích specializovaných na živočišnou výrobu, zaměstnanost poklesla jak v chovech prasat, tak drůbeže i mléčného skotu.

Věková skladba zemědělské populace představuje problém ve většině evropských zemí, ČR nevyjímaje. Ve 4. čtvrtletí 2014¹⁰⁵ vykazovali v agrárním sektoru ČR nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45-59 let (43,8 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30-44 let (34,5 %). Nižších podílů dosahovali pracovníci nejmladší kategorie 15-29 let (12,4 %) a pracovníci nejstarší, tj. ve věku 60 a více let (9,3 %). V meziročním srovnání se mírně zvýšily podíly pracovníků ve věkové kategorii 15-29 let (o 0,7 p. b.) a v kategorii 30-44 let (o 0,7 p. b.). V kategorii 45-59 let naopak došlo k mírnému snížení (o 0,4 p. b.), stejně tak v kategorii 60 a více let (snížení o 1,0 p. b.).

Celkově podíl pracovníků ve věku 45 let a více dosáhl v agrárním sektoru 53,1 %, kdežto v NH 41,4 % a v průmyslu vč. stavebnictví 40,6 %. Přestože se v agrárním sektoru podíl těchto starších pracovníků meziročně snížil o 1,4 p. b., zůstává věková struktura pracovníků sektoru stále výrazně horší ve srovnání s NH i průmyslem (v průmyslu vč. stavebnictví představovali pracovníci do 29 let 17,5 % a pracovníci ve věku 30-44 let 41,9 %). Meziročně tak sice došlo k nepatrnému zlepšení věkové struktury, ovšem vyvozování jakýkoliv závěrů je zatím předčasné.

¹⁰⁴ *Pramen: Čtvrtletní výkaz P 3-04 pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví (průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách, podniky s 50 a více zaměstnanci), 1. až 4. čtvrtletí 2014, ČSÚ 2015.*

¹⁰⁵ *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2013, 2014), ČSÚ 2014, 2015. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.*

Snižující se zaměstnanost v sektoru postihla relativně více ženy než muže. Ve 4. čtvrtletí 2014¹⁰⁶ činil podíl žen ve struktuře zaměstnanosti v agrárním sektoru 25,2 % a meziročně poklesl o 3,9 p. b. V zemědělství (vč. myslivosti a souvisejících činností) pak tento podíl činil 28,8 % a snížil se o 2,4 p. b.

Podíl žen v zemědělství se dlouhodobě pohybuje kolem 30 % (FSS 2013 rovněž uvádí cca 30% podíl žen v zemědělství) a je výrazně nižší než průměrný podíl žen na zaměstnanosti v národním hospodářství ČR (43,6 % ve 4. čtvrtletí 2014) i než podíl žen v zemědělství EU (36,9 % v EU 27 v roce 2012¹⁰⁷).

Téměř polovina všech pracovníků sektoru byla dle SLDB 2011 tvořena osobami se středním vzděláním bez maturity včetně vyučených (48,1 %), menší podíly připadaly na středoškolsky vzdělané pracovníky s maturitou vč. vyššího odborného vzdělání (30,9 %), na vysokoškolsky vzdělané (11,7 %), nejméně pak na osoby se základním či chybějícím vzděláním (8,8 %). Přestože se vzdělanostní struktura pracovníků v zemědělství dlouhodobě zlepšuje, ve srovnání se situací v NH jsou mezi zemědělci vyšší podíly pracovníků bez maturity a se základním vzděláním (to je však do jisté míry determinováno charakterem zemědělské práce). Meziroční změny lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců¹⁰⁸, jež se vyznačuje mírně horším vzdělanostním profilem. V roce 2013 mělo 54,6 % zaměstnanců středoškolské vzdělání bez maturity, 23,5 % středoškolské s maturitou, 10,7 % základní (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání) a 9,6 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného). Ve srovnání s průmyslem a národním hospodářstvím, kde došlo meziročně k mírnému zlepšení vzdělanostní úrovně zaměstnanců, vzdělanostní struktura zaměstnanců zemědělství, lesnictví a rybolovu zůstala proti předchozímu roku prakticky beze změn.

Nižší vzdělanostní úroveň zemědělců souvisí se skutečností, že většina pracovníků sektoru se uplatňuje v manuálních profesích. Podle klasifikace zaměstnání ([CZ-ISCO](#)) byla profesní struktura v sektoru v roce 2014 následující¹⁰⁹: 37,2 % představovali kvalifikovaní zemědělní pracovníci, 23 % obsluha strojů a zařízení, 11,0 % techničtí a odborní pracovníci, 7,4 % pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, 7,2 % řemeslníci a opraváři, 4,3 % úředníci, 3,5 % řídicí pracovníci, 3,2 % specialisté a 3,1 % pracovníci ve službách a prodeji. Pracovníci sloučených technicko-hospodářských profesí (CZ-ISCO 1-4) tvořili zhruba pětinový (22,0 %) a meziročně zaznamenali pokles podílu o 1,9 p. b. Ve sloučené skupině manuálních profesí

¹⁰⁶ Pramen: *Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2013, 2014), ČSÚ 2014, 2015. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.*

¹⁰⁷ Pramen: *Agriculture in the European Union – Statistical and economic information, EK 2013.*

¹⁰⁸ Pramen: *Struktura mezd zaměstnanců 2013, ČSÚ 2014.*

¹⁰⁹ Pramen: *Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2013, 2014), ČSÚ 2014, 2015. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.*

(CZ-ISCO 5-9) vykazovala nejvyšší meziroční nárůst podílu kategorie obsluha strojů a zařízení (o 3,8 p. b.), naopak nejvíce se snížil podíl pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (o 2,2 p. b.).

Zaměstnanost v sektoru se z regionálního pohledu meziročně výrazně neproměnila. Ve 4. čtvrtletí roku 2014¹¹⁰ byl v ČR nejvyšší podíl na celkové zaměstnanosti v sektoru zaznamenán v Kraji Vysočina (12,2 %). Pořadí dalších krajů bylo následující: Jihočeský (11,7 %), Středočeský (11,6 %), Jihomoravský (11,3 %), Moravskoslezský (9,4 %), Pardubický (8,4 %), Plzeňský (7,3 %), Olomoucký (7,2 %), Královéhradecký (5,9 %), Ústecký (5,2 %), Zlínský (5,1 %), Liberecký (2,1 %), Karlovarský (1,7 %) a Hl. m. Praha (0,9 %). Největší meziroční relativní úbytek zaznamenal kraj Královéhradecký (o 2,2 p. b.).

Pořadí krajů podle podílu zemědělců na celkové zaměstnanosti kraje se rovněž ve sledovaném období výrazně nezměnilo: Kraj Vysočina (7,3 %), Jihočeský (5,5 %), Pardubický (4,8 %), Plzeňský (3,7 %), Olomoucký (3,6 %), Královéhradecký (3,3 %), Jihomoravský (2,9 %), Zlínský (2,7 %), Středočeský (2,6 %), Moravskoslezský (2,5 %), Ústecký (2,1 %), Karlovarský (1,7 %), Liberecký (1,5 %) a Hl. m. Praha (0,2 %).

Pro sledování situace a vývoje na agrárním trhu práce a pro komparaci s NH využívá ÚZEI vlastního metodického nástroje – signální míry nezaměstnanosti¹¹¹. Hodnota této míry v sektoru ve 4. čtvrtletí roku 2014 dosahovala 5,0 %, což představovalo meziroční snížení o 0,6 p. b. I v celku NH se její hodnota meziročně snížila, a to o 0,8 p. b. na 4,4 %.

Z dlouhodobého hlediska lze konstatovat, že signální míra agrární nezaměstnanosti byla od roku 2003 až do poloviny roku 2008 vyšší, než tomu bylo v NH. Do poloviny roku 2011 se pak držela pod úrovní NH. Od té doby vykazuje vyšší hodnotu zejména ve 4. a 1. čtvrtletí, naopak v období sezonních prací se její hodnota dostává pod úroveň NH.

Signální míra agrární nezaměstnanosti má nejen svá sezonní specifika, významná je také disproporce z hlediska pohlaví. Dlouhodobě je tato míra vyšší u žen než u mužů a rozdíly se meziročně ještě prohloubily – ve 4. čtvrtletí 2014 dosahovala u žen hodnoty 10,4 % (meziroční nárůst o 1,5 p. b.), zatímco u mužů 3,1 % (pokles o 1,2 p. b.). V celku NH byla situace u žen také nevýhodnější, nejedná se ovšem o tak výrazný rozdíl – hodnota signální míry nezaměstnanosti činila u žen 5,3 % (pokles o 1,1 p. b.) a u mužů 3,7 % (pokles o 0,5 p. b.).

¹¹⁰ Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2013, 2014), ČSÚ 2014, 2015. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

¹¹¹ Signální míry agrární nezaměstnanosti i srovnatelně vyjádřené nezaměstnanosti v NH uváděné v textu mají pouze orientační charakter; ukazatele zahrnují nezaměstnané registrované na úřadech práce i zprostředkovatelných práce a neregistrované nezaměstnané, kteří pracovali v posledních 8 letech. Údaje pro výpočet míry agrární nezaměstnanosti srovnatelné s mírou nezaměstnanosti dle MPSV nejsou dostupné.

6.7.2 Mzdy zemědělců

Rozhodující část pracovníků v zemědělství ČR získává svůj příjem formou mzdy, a lze tudíž průběžně sledovat úroveň a vývoj těchto příjmů ze mzdových statistik ČSÚ (do zaměstnanců jsou zde zahrnuti i pracující členové zemědělských družstev). Mzdy v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem. Zatímco v roce 2013 se v ČR všeobecně projevilo silné zpomalení růstu mezd (zejména v souvislosti s doznívající hospodářskou krizí), rok 2014 již zaznamenával vyšší mzdové nárůsty, ve většině hlavních odvětví na úrovni 2-3 %. V národním hospodářství celkem tak vzrostla průměrná mzda¹¹² (příl. tab. 6.7/01) o 2,4 % na 25 686 Kč. Průmysl se s nárůstem 2,8 % (na 26 083 Kč) řadil k úspěšnějším odvětvím (ve stavebnictví, kde se krize velmi silně a setrvale projevovala, došlo k mírnějšímu meziročnímu nárůstu, tj. 1,8 %). Průmysl tak dále mírně navýšil svůj náskok (dosažený v roce 2012) před průměrem národního hospodářství. V zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) vzrostla mzda podobně jako v průmyslu o 2,9 % a dosáhla 21 117 Kč. Jestliže v minulém roce docházelo v rámci národního hospodářství k určitému vyrovnávání mzdových rozdílů, pak v roce 2014 již tento trend všeobecně nepokračoval (projevoval se už pouze v některých případech). Peněžnictví a pojišťovnictví vykázalo nejvyšší mzdový nárůst (3,3 %) a upevnilo svou vedoucí pozici ve výši průměrných mezd v rámci všech odvětví NH.

Mzdová disparita zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) se vůči průmyslu prakticky nezměnila a zůstala na úrovni 81,0 %, relace mezd vůči národnímu hospodářství celkem se zvýšila o 0,3 p. b. na 82,2 %¹¹³. Nepříznivý je nárůst absolutního schodku v průměrné mzdě v zemědělství vůči průmyslu – dosáhl již zhruba 5 tis. Kč (4 966 Kč). Vůči národnímu hospodářství se prakticky nezměnil (prohloubil se o 23 Kč na 4 569 Kč). Rozdíl ve mzdách je nižší u nekvalifikovaných pracovníků a narůstá s úrovní vzdělání a pracovní pozicí, nejvyšší je u řídicích pracovníků (tito v zemědělství pobírají mzdu jen o málo vyšší než poloviční ve srovnání s řídicími pracovníky v průmyslu).

Spotřebitelské ceny vzrostly v roce 2014 pouze o 0,4 %, ve srovnání s předchozím rokem tak došlo k dalšímu významnému zpomalení tempa jejich růstu a přiblížení k deflaci. Ve spojení s výraznějšími nárůsty nominálních mezd to znamenalo v národním hospodářství zvýšení reálné mzdy o 2,0 %, v průmyslu a v zemědělství o 2,4 %, resp. o 2,5 %. Ve všech srovnávaných sektorech tak oproti roku 2013 došlo ke zlepšení situace.

Celkový objem mzdových prostředků (bez ostatních osobních nákladů) v zemědělství vzrostl meziročně o 2,9 %, což je rychlejší nárůst než v předchozím roce. K výrazně vyššímu

¹¹² Na přepočtené počty zaměstnanců.

¹¹³ Za samotné zemědělství dosáhla mzdová disparita (ČSÚ 2015, nepublikováno) 79,5 % vůči průmyslu (stejně jako v předchozím roce) a 80,7 % vůči NH.

nárůstu došlo v průmyslu (4,1 %), od nárůstu v celém národním hospodářství (3,0 %) se pak zemědělství příliš neodlišovalo. Použité mzdové prostředky v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) činily i nadále přibližně dvouprocentní podíl na celkových mzdových prostředcích vyplacených v ČR.

Vývoj mezd v zemědělství se v roce 2014 významně neodlišoval od národního hospodářství jako celku a v relativním nárůstu kopíroval mzdový vývoj v průmyslu. Nedošlo tak k zásadní změně v disparitě zemědělských mezd (relativně vyjádřené), přičemž však absolutní schodek zejména vůči průmyslu ještě narostl, a to za situace, kdy pro zemědělství byl hodnocený rok hospodářsky celkově příznivý.

7 PŮDA A VLASTNICKÉ VZTAHY K PŮDĚ

Během více než 20 let realizace pozemkových úprav jsou dokončené nebo rozpracované KPÚ a JPÚ zhruba na třetině výměry z. p. ČR a celkové náklady na ně dosáhly 25,4 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2013 došlo v roce 2014 k výraznému navýšení finančních prostředků pro realizaci pozemkových úprav, a to na 2,17 mld. Kč. Navýšení bylo dosaženo převážně financováním z rozpočtu PRV. Objem zobchodované půdy vykazuje dlouhodobý trend poklesu. Podle odhadu bylo v roce 2014 zobchodováno 1,97 % ZPF, což v absolutním vyjádření představuje 79 tis. ha. V rámci převodů státní půdy bylo z vyčleněné celkové nabídky státní půdy od roku 1999 doposud úplatně nebo bezúplatně převedeno téměř 575 tis. ha z. p. Vývoj tržních cen zemědělské půdy, přes mírný pokles v roce 2014, sleduje všeobecný trend růstu tržních cen zemědělské půdy a průměrná tržní cena zemědělské půdy se podle uváděných zdrojů v průměru pohybuje nad úrovní 11 Kč/m². V rámci restitučních řízení bylo doposud rozhodnuto celkem o 1 723 tis. ha zemědělské a lesní půdy. Objem státní půdy vyčleněné k propachtování v roce 2014 byl 177 tis. ha, z toho skutečně propachtováno bylo 146 tis. ha.

Proti roku 2013 došlo v roce 2014 ke snížení výměry z. p. o cca 4,2 tis. ha, tj. o 0,1 %. V rámci nejvýznamnějších druhů pozemků na z. p. došlo podle ČÚZK v roce 2014 především ke snížení výměry orné půdy o 6,8 tis. ha, oproti tomu však vzrostla výměra kultury trvalých travních porostů o 2,8 tis. ha. Dochází k poklesu velikosti parcel katastru nemovitostí, z části jejich dělením a z části při obnově katastrálního operátu v rámci probíhající digitalizace katastrálních map, při které jsou do katastrální mapy doplňovány parcely dosud vedené ve zjednodušené evidenci. V roce 2014 narostl meziročně počet vlastnických parcel zemědělské půdy o 393 tis. Celková výměra půdy podle evidence LPIS se zvýšila na 3 554 tis. ha, což signalizuje dostatečný zájem o podnikání v zemědělství. Konkurenceschopnost zemědělství vlivem nevhodného vztahu k zemědělské půdě se snižuje úbytkem její výměry a kvality. Od roku 1966 se snížila výměra zemědělské půdy o 297 tis. ha. Vlivem změn druhů pozemků je potenciální roční ztráta produkce přibližně 172 mil. Kč, vůči roku 1995 znamenal úbytek plochy půdy v roce 2014 ztrátu produkce téměř 3,75 mld. Kč. Degradace půdy je často způsobena volbou nevhodných technologií a osevním sledem. V současné době je přibližně 26 % půd postiženo nadlimitním utužením. Odhad přímé roční ekonomické ztráty na produkci způsobené utužením podorníčí je cca 410 mil. Kč.

7.1 Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy naplňují preambuli zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, podle které se mají upravovat vlastnické vztahy k půdě v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova i v souladu s požadavky na

tvorbu krajiny a životního prostředí. V rámci pozemkových úprav se mimo jiné vyjasňují vlastnické vztahy, tzn. upřesňuje se katastr nemovitostí a vzniká nová digitální katastrální mapa. Součástí návrhu pozemkové úpravy je plán společných zařízení zahrnující technické a další opatření sloužící ke zpřístupnění pozemků, protierozní opatření, vodohospodářská opatření a opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí.

Pozemkové úpravy¹¹⁴ započaly v roce 1991 a v současné době jsou jednoduché a komplexní pozemkové úpravy provedeny na zhruba 26,62 % výměry zemědělského půdního fondu, na dalších zhruba 8,82 % půdy jsou pozemkové úpravy ve stádiu řešení.

Celková výměra se zahájenými nebo dokončenými pozemkovými úpravami představuje rozlohu více než 1 504 tis. ha z. p. Tab. T7.1/01 znázorňuje stav provádění pozemkových úprav v roce 2014.

T7.1/01 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2014

Typ pozemkové úpravy	Ukončené				Rozpracované	
	počet		výměra (ha)		počet celkem	výměra (ha)
	za rok 2014	celkem	za rok 2014	celkem		
Komplexní pozemkové úpravy	157	1 826	75 852	834 802	727	363 499
Jednoduché pozemkové úpravy¹⁾	47	2 777	8 124	295 129	100	10 790

1) Zákonem č. 139/2002 Sb. došlo ke změně definice JPÚ, na jejímž základě dochází každoročně od roku 2004

k aktualizovanému zpřesnění evidence JPÚ.

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), M. Válová (SPÚ)

Zcela ukončeny byly pozemkové úpravy na 4 185 z celkového počtu 13 099 katastrálních území v ČR. V rámci pozemkových úprav bylo dosud vybudováno více než 2 514 km cest. Na každý km² provedené KPÚ tak připadá v průměru 301 metrů nově vytvořených cest v krajině. Celkový rozsah ukončených i rozpracovaných pozemkových úprav a realizovaná společná zařízení v krajině, v členění podle jednotlivých krajů (NUTS 3), uvádí tab. T7.1/02. Průměrná velikost území spadajícího do jedné pozemkové úpravy je 457 ha u KPÚ a 106 ha v případě JPÚ.

¹¹⁴ Vlastní proces v pozemkových úpravách je aktuálně upraven zákonem č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ve znění pozdějších předpisů, a rozeznává dvě formy pozemkových úprav: jednoduché pozemkové úpravy, které představují řešení zpravidla jen části jednoho katastrálního území, resp. pouze v něm vybraného problému, a komplexní pozemkové úpravy, představující ucelené řešení zpravidla celého katastrálního území v souladu s požadavky na tvorbu krajiny, životního prostředí, vodohospodářských poměrů včetně zpřístupnění pozemků, protierozní ochrany i ekologické stability území.

T7.1/02 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2014 podle krajů

Kraje	Ukončené KPÚ				Ukončené JPÚ				Realizace proti-erozních opatření	Realizace ekologických opatření	Realizace vodohosp. opatření	Realizované cesty
	v roce 2014		celkově k 31. 12. 2014		v roce 2014		celkově k 31. 12. 2014					
	počet	ha	počet	ha	počet	ha	počet	ha	ha	ha	ha	m
Středočeský kraj	26	9 975	284	118 770	2	232	151	13 498	43	198	34	389 831
Jihočeský kraj	19	8 554	269	105 448	13	1 915	316	45 476	45	41	36	394 552
Karlovarský kraj	3	938	68	19 803	1	13	490	44 048	2	25	5	79 792
Plzeňský kraj	27	10 225	220	81 504	5	36	176	12 811	266	112	28	197 930
Liberecký kraj	3	1 221	34	12 458	0	0	127	5 834	15	6	2	56 506
Ústecký kraj	6	4 106	92	44 243	3	17	163	26 551	11	18	2	136 533
Královéhradecký kraj	17	7 719	139	60 992	2	661	145	13 748	39	120	39	224 427
Pardubický kraj	11	5 129	128	67 241	0	0	57	21 064	52	69	23	166 678
Jihomoravský kraj	14	10 584	221	135 176	11	4 706	689	84 907	65	232	78	274 850
Zlínský kraj	4	1 409	69	31 780	2	306	102	3 614	37	52	94	98 847
Kraj Vysočina	10	3 846	141	65 733	2	200	81	8 312	33	31	15	246 017
Olomoucký kraj	10	6 660	116	57 463	4	4	66	4 819	44	407	62	189 220
Moravskoslezský kraj	7	5 486	44	33 850	2	34	213	10 300	11	155	15	59 092
Praha	0	0	1	340	0	0	1	147	-	-	-	-
ČR celkem	157	75 852	1 826	834 802	47	8 124	2 777	295 129	662	1 466	433	2 514 274

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), M. Válová (SPÚ)

Pozemkové úpravy se zpracovanými návrhy efektivnější struktury vlastnické držby podílí na rozvoji trhu s půdou. Provedení pozemkových úprav je také pro některá katastrální území (obce) přímo podmínkou jejich dalšího rozvoje. Vzhledem k časové a investiční náročnosti procesu pozemkových úprav ale jejich postup stále neodpovídá potřebám obcí, vlastníků, uživatelů půdy a zainteresovaným orgánům státní správy. Situaci komplikuje skutečnost, že během privatizace státní půdy nebyla v některých katastrálních územích ponechána dostatečná rezerva státní půdy pro realizaci společných zařízení.

V roce 2014 byl rozpočet pozemkových úprav výrazně posílen, k čemuž došlo navzdory dlouhodobému trendu meziročního poklesu alokovaných prostředků na toto opatření. Pozitivní nárůst byl způsoben především navýšením prostředků na předfinancování pozemkových úprav z Programu rozvoje venkova o téměř 1 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2013 se tak rozpočet pozemkových úprav skokově navýšil o 85,5% na celkovou sumu 2,174 mld. Kč (tab. T7.1/03). Opětovně navýšeny byly také, oproti výraznému poklesu v roce 2013, prostředky z rozpočtu Ředitelství silnic a dálnic na 56,5 mil. Kč, k mírnému snížení došlo u položky zdrojů MZe na 675,5 mil. Kč. Zdroje finančních prostředků na pozemkové úpravy z rozpočtu SPÚ zůstaly prakticky beze změny na úrovni 51,6 mil. Kč.

Pozemkové úpravy jsou hrazeny jak ze státního rozpočtu (Všeobecná pokladní správa, Ředitelství silnic a dálnic, SPÚ, Protipovodňová a protierozní opatření (podle usnesení vlády č. 1304 ze dne 15. listopadu 2006)), tak i z financí, které plynou z fondů EU (PRV), a to zejména na realizaci společných zařízení v pozemkových úpravách (polní cesty, protierozní, vodohospodářská a ekologická opatření).

T7.1/03 - Vývoj alokace finančních prostředků na pozemkové úpravy (JPÚ + KPÚ) (mil. Kč)

Zdroj	2010	2011	2012	2013	2014
MZe	700,0	697,0	611,1	699,1	675,5
PF ČR	346,0	309,0	373,3	-	-
SPÚ ČR ¹⁾	-	-	-	51,1	51,6
PRV ²⁾	507,0	436,0	317,2	415,0	1 389,6
Protipovodňová opatření	117,0	150,0	227,4	-	-
Ředitelství silnic a dálnic	44,0	24,0	45,3	6,6	56,5
MŽP	0,5	0,3	0,0	0,2	0,0
Ostatní	0,5	4,0	0,2	0,1	0,6
Celkem	1 715,0	1 620,3	1 574,6	1 172,0	2 173,9

1) Státní pozemkový úřad (od 1. 1. 2013 převzal financování pozemkových úprav po zaniklém PF ČR).

2) Celkové prostředky vyčleněné na předfinancování pozemkových úprav realizovaných v daném roce.

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), M. Válová (SPÚ)

Na neinvestiční činnosti (návrhy pozemkových úprav, identifikace parcel, apod.) bylo vynaloženo 381 mil. Kč, což ve srovnání s rokem 2013 představuje zhruba 19 % pokles výdajů. Došlo naopak k výraznému zvýšení výdajů na vlastní realizace společných zařízení. V roce 2014 se objem těchto financí oproti roku 2013 více než zdvojnásobil, a to na vydanou částku 1 792 mil. Kč. Největší podíl těchto prostředků byl vynaložen na výstavbu cest (činil 1 550 mil. Kč), další, již menší objemy prostředků, byly využity k realizaci hydrologických (152 mil. Kč) a ekologických opatření (13 mil. Kč).

Celkové náklady na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy od jejich zahájení v roce 1991 dosáhly 25,4 mld. Kč.

7.2 Trh s půdou

V ČR se v roce 2013 zobchodovalo přibližně 2,1 % ZPF, vedle toho se část půdy převedla bezúplatně (formou dědictví, darem, apod.). Tab. T7.2/01 uvádí vývoj podílu zobchodované zemědělské půdy na celkové výměře.

T7.2/01 - Vývoj zobchodované zemědělské půdy v ČR

Ukazatel	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ¹⁾
Podíl na ZPF (%)	2,56	2,66	2,72	2,50	2,11	1,97
Absolutní zobchodovaná výměra (ha)	108,5	112,6	115,4	104,9	84,8	78,5

1) Kvalifikovaný odhad pro rok 2014.

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Je možné očekávat, že objem obchodované půdy bude v příštích letech nadále klesat. Odhad se opírá o pozorovaný trend, který souvisí zejména s ukončováním převádění státní půdy privátním subjektům.

Převody zemědělské půdy do soukromého vlastnictví v roce 2014 nadále pokračovaly v rámci agendy SPÚ (viz kap. 7.3). Výměra státní půdy převedená úplatně do soukromého

vlastnictví od 25. 5. 1999 do 31. 12. 2014 představuje 561,7 tis. ha, což činí 98 % všech dosud převedených ploch. Kromě převažujících úplatných převodů byl v průběhu tohoto období drobný cca 2% podíl státní zemědělské půdy o výměře téměř 13 tis. ha převeden bezúplatně na obce, veřejné vysoké školy a výzkumné instituce. Převedeno tak bylo úplatně a bezúplatně 94,5 % celkové výměry zemědělské půdy určené k převodu do soukromého vlastnictví. Ke konci roku 2014 bylo k dispozici přibližně 168 tis. ha státní zemědělské půdy spravované SPÚ. Z toho připadá na blokace podle § 6 zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu, pro církve 34 tis. ha a blokace mimo církve 37 tis. ha, k převodu na organizace MŽP a VHZ 6 tis. ha. Přitom aktuální požadavky jiných rezortů představují cca 220 tis. ha.

Obecně lze uvést, že bez ohledu na určitý nárůst v prodeji zemědělských pozemků během roku 2014, tempo odstátnění zemědělské půdy v posledních letech meziročně trvale klesalo. Pokles byl důsledkem především snižující se disponibilní výměry státní půdy. Dílčí nárůst, k němuž došlo v průběhu roku 2014, byl způsoben skutečností, že v mnohých případech bylo nutno dokončit některé z rozpracovaných převodů pozemků podle přechodných ustanovení zákona o SPÚ.

Podíl prodané z celkem převedené zemědělské půdy ve vlastnictví státu v roce 2014 tvořil 94,5 % a představoval plochu o výměře 3 239 ha. Z hlediska výměry byl objem převodů v roce 2014 více než dvojnásobný ve srovnání s převody předchozího roku 2013. Celkově v roce 2014 SPÚ převedl 3 427 ha zemědělské půdy. Průměrná výměra prodávaného pozemku činila 0,51 ha. Kupní cena za 1 m² v tomto segmentu trhu půdy meziročně vzrostla téměř na dvojnásobek, a to z 6,72 Kč/m² na 13,42 Kč/m² (tab. T7.2/02). Uvedená průměrná cena prodeje zahrnuje jak nákupy bez, tak i s využitím 30letého splátkového režimu a nerozlišuje přednostní prodeje.

T7.2/02 - Prodej pozemků ve vlastnictví státu a kupní cena¹⁾

Ukazatel	MJ	2010	2011	2012	2013	2014	Meziroční index
Celková výměra	ha	27 582	20 196	17 383	1 351	3 239	239,7
Průměrná výměra pozemku	ha	1,05	1,15	1,01	1,24	0,51	41,3
Kupní cena	Kč/m²	5,99	5,84	6,30	6,72	13,42	199,6

1) Prodej půdy dle zákona č. 503/2012 Sb., o SPÚ (od roku 2013) a zákona o prodeji půdy č. 95/1999 Sb. (do roku 2012).

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Nákup nestátní zemědělské půdy podporoval i v roce 2014 PGRLF. Příjem žádostí v programu **Podpora nákupu půdy – de minimis** byl zahájen 1. října 2013 po zajištění prostředků ve výši 100 mil. Kč. Ještě před vyčerpáním prostředků v roce 2014 došlo k jejich navýšení z dotace v posledním čtvrtletí roku 2014, a díky tomu je program pro podávání žádostí stále otevřený. Od 1. 7. 2014 došlo ke zvýšení maximální částky pro čerpání podpory

de minimis z 7 500 € na 15 000 € pro sektor zemědělské prvovýroby, a díky tomu mohlo dojít i k náležité úpravě podmínek programu

V průběhu roku 2014 bylo schváleno 455 z 588 podaných žádostí o podporu z programu Podpora nákupu půdy a výměra s podporou nakoupené půdy dosáhla 7 724 ha. Při objemu vyplacených prostředků ve výši 49 264 tis. Kč za rok 2014 byly zprostředkovány úvěry ve výši 873 039 tis. Kč. Průměrná cena s podporou PGRLF nakupované půdy byla v roce 2014 12,5 Kč/m². Od roku 2004 bylo v programech PGRLF zaměřených na nákup soukromé půdy schváleno 2 084 žádostí s celkovou výší úvěrů 3,86 mld. Kč a s podporou bylo nakoupeno téměř 67 tis. ha půdy za průměrnou cenu 6,36 Kč/m².

T7.2/03 - Vývoj cen zemědělské půdy podle různých zdrojů (Kč/m²)

Databázový zdroj	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ČSÚ ¹⁾	5,9	5,9	5,6	4,5	6,8	7,5	-
ÚZEI šetření odhadců ²⁾	6,4	9,1	5,8	11,3	8,2	11,7	11,8
ÚZEI obchodní smlouvy ³⁾	7,4	9,3	8,1	9,8	9,1	10,3	11,2
Prodej státní půdy ⁴⁾	6,1	5,8	7,4	6,4	6,6	-	-
Prodej státní orné půdy ⁴⁾	7,4	7,0	8,1	7,9	7,6	-	-
Prodej státní půdy TTP ⁴⁾	4,4	4,3	4,3	4,8	5,0	-	-
PGRLF ⁵⁾	4,7	7,0	9,7	11,3	-	11,7	12,6

1) Databáze ČSÚ podle údajů o přiznaných příjmech z prodeje nemovitostí, které se vyhodnocují zpětně.

Za rok 2013 uveden předběžný odhad vycházející z disponibilního vzorku údajů v daném roce (aktualizované údaje ČSÚ duben 2015).

2) Odhadovaná tržní cena zemědělské půdy autorizovanými odhadci pro účely poskytování hypotečních úvěrů (šetření začalo v roce 2009).

3) Reprezentativní šetření obchodních smluv se zemědělskou půdou v okresech Havlíčkův Brod, Klatovy, Olomouc, Praha-východ, Znojmo. Šetření obchodních smluv ÚZEI se metodicky specializuje na hodnocení prodeje takových pozemků, u nichž se předpokládá budoucí zemědělské využití. Pro rok 2014 uvedena předběžná hodnota vypočtená z disponibilních dat za 1. pololetí 2014.

4) Zahnuje výsledné ceny ze soutěže (tj. bez uplatnění předkupního práva) při nákupu půdy ve splátkovém režimu i nákupu bez splátek. Převody do roku 2012 podle §7 zákona o prodeji půdy č. 95/1999 Sb.

5) Nákup soukromé půdy s využitím podpory úroků z úvěrů v rámci programu Investice – Půda (2004-2009) a Podpora nákupu půdy (2010-2011).

V roce 2012 program nebyl poskytován. Od října 2013 jsou žádosti přijímány v novém programu Podpora nákupu půdy - de minimis.

Pramen: ČSÚ; ÚZEI; PF ČR; SPÚ; PGRLF

Zpracoval: V. Voltr, V. Vilhelm, M. Hruška (ÚZEI)

V tab. T7.2/03¹¹⁵ je uvedeno srovnání časových řad o vývoji tržních cen zemědělské půdy podle různých zdrojů za období let 2008-2014. Podle nashromážděných údajů o cenách půdy ceny meziročně kolísají, ale všeobecný trend je rostoucí. Ověření reálného vývoje z více zdrojů se ukazuje jako užitečné na příkladu roku 2011, kdy údaj ČSÚ vykazoval extrémní propad, ale naopak ze šetření odhadců a analýzy kupních smluv byla cena půdy vyšší, než v jiných letech. Po roce 2012 časová řada vykazuje u všech zdrojů postupný růst ceny zemědělské půdy přibližně o korunu ročně za m².

V roce 2014 byl u všech zjišťovaných zdrojů zaznamenán poměrně výrazný nárůst ceny. V rámci běhu nového programu Podpora nákupu půdy – de minimis byla zjištěna cena vyšší ve srovnání s minulými roky. Z údajů posledních let lze očekávat mírné a stálé tempo

¹¹⁵ Od roku 1993 VÚZE prováděl každoroční monitoring o transakcích a cenách na trhu se zemědělskou půdou v rámci projektu NAZV. S ohledem na nové požadavky sledování tržních cen a ukončení projektu NAZV došlo k přerušení tohoto monitoringu cen. V roce 2009 probíhalo testování sběru dat prostřednictvím sítě autorizovaných odhadců. V roce 2010 začalo pilotní šetření z databáze ČÚZK u smluv o převodech půdy ve vybraných okresech ČR. Do analýzy jsou zařazeny pouze pozemky pro budoucí zemědělské využití.

růstu cen zemědělských pozemků. S ohledem na stabilizaci ekonomické situace podniků a vývoj na agrárních trzích není odůvodněné očekávat pokles poptávky po nákupu půdy.

Průměrné pachtovné za zemědělskou půdu podle šetření FADN v roce 2013 v ČR činilo u fyzických osob 1 484 Kč/ha a u právnických osob 1 849 Kč/ha. Podle odhadu by z údajů pro rok 2013 měl být potvrzen trend růstu pachtu ve všech výrobních oblastech. Vyšší tempo růstu úrovně pachtovného se nadále očekává u právnických osob. Vyšší pachtovné u právnických osob je, jak z údajů vyplývá, současně doprovázeno v průměru vyšším tempem jeho růstu. Zatímco průměrný roční nárůst pachtovného placeného FO se od roku 2006 pohyboval kolem 4,1 %, u PO dosáhl v témže období téměř 9,4 % tempa růstu. Výše pachtovného je dle výběrového šetření FADN významně diferencována podle výrobních oblastí (tab. T7.2/04). Pachtovné na nejkvalitnějších půdách v kukuřičné nebo řepařské výrobní oblasti je v průřezu jednotlivých let 2-2,5krát vyšší než v horské výrobní oblasti.

T7.2/04 - Průměrné pachtovné na 1 ha pronajaté půdy podle výrobních oblastí (Kč/ha)¹⁾

Výrobní oblast	Fyzické osoby						Právnické osoby					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ²⁾	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ²⁾
Kukuřičná	2 068	1 921	1 873	1 954	2 192	2 289	1 680	1 727	1 842	1 966	2 145	2 276
Řepařská	1 543	1 607	1 694	1 774	1 885	1 982	1 908	1 993	2 089	2 261	2 560	2 803
Bramborářská	871	925	933	958	1 152	1 237	1 040	1 149	1 199	1 344	1 503	1 668
Bramborářsko-ovesná	872	908	904	980	1 182	1 260	887	961	1 070	1 234	1 414	1 607
Horská	689	763	751	747	1 012	1 128	666	719	859	908	993	1 142
ČR	1 259	1 272	1 274	1 324	1 484	1 549	1 317	1 421	1 473	1 630	1 849	2 044

1) Pachtovné z půdy počítané podle výsledků ze sítě FADN.

2) Kvalifikovaný odhad vývoje výše pachtovného.

Pramen: Výběrové šetření FADN CZ

Zpracoval: M. Lekešová, M. Hruška (ÚZEI)

Samostatnou tematickou oblastí je propachtování zemědělské půdy ve vlastnictví státu, kterou spravuje SPÚ (viz kap. 7.3). U smluv uzavíraných s pachtýřem na dobu neurčitou je stanoveno pachtovné v minimální výši 2,2 % úřední ceny půdy, u pětiletých smluv v rámci PRV pak v minimální výši 2,4 % úřední ceny propachtovávané půdy.

Ceny zemědělské půdy ve vybraných státech EU

Ceny zemědělské půdy se v jednotlivých státech EU významně odlišují, a to i v rámci sousedících regionů. Důvodem jsou jak velmi různorodé půdně-klimatické podmínky, tak velmi nerovnoměrná výměra zemědělské půdy vzhledem k počtu obyvatel, odlišná podnikatelská struktura zemědělství i odlišná ekonomická úroveň jednotlivých států a často i nižších územních jednotek, odlišná efektivnost zemědělských podniků a úroveň podpor vč. různých systémů jejich aplikace. Významnou roli sehrávají i podmínky vyplývající z právních předpisů a úroveň liberalizace trhu se zemědělskou půdou. V tab. T7.2/05 je uvedeno srovnání cen zemědělské půdy ve vybraných státech Evropské unie od roku 2007 do roku 2013.

T7.2/05 - Průměrné ceny zemědělské půdy v €/ha ve vybraných státech EU

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Dánsko	27 112	31 652	25 919	24 653 ⁴⁾	23 355 ⁴⁾	21 810 ⁴⁾	-
Česká republika	1 867	2 375	2 250	2 230 ³⁾	2 373 ³⁾	2 466 ³⁾	2 476 ³⁾
Finsko	6 250	7 000	6 885 ⁴⁾	7 840 ⁴⁾	7 640 ⁴⁾	7 500 ⁴⁾	8 100 ⁴⁾
Francie²⁾	4 900	5 160	5 130	5 230	5 430	5 420	5 750
Itálie⁴⁾	-	17 500	18 000	18 400	19 400	-	-
Německo¹⁾	9 205	9 955	10 908	11 854	13 493	14 424	16 381
Nizozemsko	34 969	40 916	47 051	48 170 ⁴⁾	48 328 ⁴⁾	49 575 ⁴⁾	-
Švédsko	3 957	4 181	3 748	4 274 ⁴⁾	4 906 ⁴⁾	5 704 ⁴⁾	-
Velká Británie	16 036	17 773	-	-	15 980 ⁴⁾	18 482 ⁴⁾	-

1) Pramen: Statistisches Bundesamt Deutschland.

2) Pramen: calculus SSP - Terres d'Europe - Scafr (Francie) - zemědělské pozemky nezatížené nájmem nad 170 akrů, od roku 2011 FNSAFER.

3) Pramen: ČSÚ, přepočteny ceny ČSÚ na €.

4) Pramen: BodenmarktExklusiv.

Pramen: Eurostat (není-li uvedeno jinak)

Zpracoval: M. Hruška, V. Vilhelm (ÚZEI)

Z uvedených států vykazuje nejvyšší cenu půdy Nizozemsko, kde se cenová úroveň pohybuje kolem 50 000 €/ha. Velmi vysokých cen dosahuje zemědělská půda také v Dánsku, Itálii nebo Velké Británii, kde se cena pohybuje kolem 15 000 až 20 000 €/ha. Přes hranici 15 000 €/ha zemědělské půdy přešlo v roce 2013 též Německo, zde je ovšem cena silně ovlivněna relativně nižší cenou v nových spolkových zemích. Ve srovnání cen zemědělské půdy starých a nových spolkových zemí Německa je cena v nových oproti starým spolkovým zemím v průměru méně než poloviční. Zhruba ve výši 4 000 až 6 000 €/ha se pohybuje cena zemědělské půdy v severských zemích Finsku a Švédsku. Francie vykazuje plynulý rostoucí trend ceny zemědělské půdy a cena zde od roku 2007 vzrostla z 5 000 € na téměř 6 000 €/ha. V mezinárodním srovnání vybraných států se nejnižší pohybují ceny v České republice, které vykazují rovněž mírně rostoucí trend, výše ceny zemědělské půdy je ve srovnání s Francií přibližně třetinová a od roku 2003 vzrostla z původních necelých 2 000 € na téměř 2 500 €/ha.

7.3 Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy

Státní pozemkový úřad

SPÚ byl zřízen ke dni 1. ledna 2013 na základě zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu ČR, a spojil agendy Pozemkového fondu ČR a Ústředního pozemkového úřadu. V rámci restitucí administruje SPÚ nároky na náhrady oprávněných osob (např. za znehodnocení vrácených budov, za odebraný živý a mrtvý inventář) a vypořádání nároků oprávněných osob na převod pozemků. Tyto nároky vypořádává SPÚ bezúplatným převodem jiných pozemků z vlastnictví státu a správy SPÚ do vlastnictví oprávněných osob (tzv. náhradní pozemky) a zápočtem nároků oprávněných osob na převod.

Privatizace státních podniků hospodařících na zemědělské půdě

Privatizace státních statků a obdobných státních podniků hospodařících na zemědělské půdě (dále jen státních statků) je v zásadě ukončena. Z původního počtu 452 státních statků a obdobných státních podniků, které vstoupily do privatizace, dosud nebyla likvidace

ukončena u 10 subjektů a dále je k 31. 12. 2014 v řízení o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) 9 státních statků a obdobných státních podniků.

Situace ve vypořádání restitučních nároků

Vyřizování uplatněných restitučních nároků v zemědělství je, až na řešení sporných případů, téměř ukončeno. V rámci správních řízení bylo do 31. 12. 2014 rozhodnuto celkem o 1 722 449,72 ha zemědělské a lesní půdy. Z toho bylo skutečně vydáno 1 251 353,90 ha, nevydáno s nárokem na náhradu prostřednictvím SPÚ bylo 128 068,84 ha. Z důvodů nenaplnění zákonných podmínek pozemkové úřady rozhodly o nevydání 343 369,49 ha.

T7.3/01 - Vyřizování restitucí v rezortu zemědělství¹⁾

Ukazatel	K 31. 12. 2013		K 31. 12. 2014	
	počet případů	%	počet případů	%
Uplatněné nároky ²⁾	212 332	100,0	209 209	100,0
Ukončené nebo téměř ukončené restituční případy	211 790	99,7	208 672	99,7
Vydaná správní rozhodnutí ³⁾	436 120	100,0	432 122	100,0
Z toho - rozhodnutí v právní moci	427 004	97,9	423 159	97,9

1) Restituční případy ve smyslu zákona č. 229/1991 Sb. v platném znění, vždy k 31. 12.

2) Rozdíl v počtu uplatněných restitučních případů je dán upřesněním evidence.

3) K jednomu restitučnímu případu je možno vydat více rozhodnutí. Počet správních rozhodnutí a podaných odvolání se může lišit u jednotlivých restitučních případů při jejich revokaci, po několika odvoláních apod. jejich revokaci, po několika odvoláních apod. Odvolání: v průměru 2/3 k soudům, 1/3 k MZe.

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Počty uplatněných restitučních nároků meziročně mírně klesají (tab. T7.3/01). V tab. T7.3/02 je uvedeno vyčíslení uplatněných nároků a náhrad v mil. Kč.

T7.3/02 - Vypořádání restitučních náhrad ze státního majetku a půdy ve správě SPÚ ČR

Položka restitučních náhrad	Celkem od počátku činnosti PF ČR k 31. 12. 2014		V průběhu roku 2014
	mil. Kč	%	mil. Kč
Nároky na náhrady¹⁾			
- převzato	11 209,48	100,00	5,53
- vypořádáno	11 084,34	98,88	8,09
- zbývá vypořádat	125,14	1,12	-
Nároky na náhradní pozemky²⁾			
- převzato	8 132,72	100,00	48,92
- vypořádáno	7 565,53	93,03	38,38
- zbývá vypořádat	567,19	6,97	-

1) Podle § 18a, § 20 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě.

2) Podle § 11, odst. 2, § 17, odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě (od 14. 4. 2006 podle § 11a zákona o půdě).

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Vypořádání církevních restitucí

Od 1. ledna 2013 vykonává SPÚ jako právní nástupce Pozemkového fondu ČR roli povinné osoby dle zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, a od tohoto data tak přijímal výzvy oprávněných osob k vydání zemědělských nemovitostí, které do 31. 12. 2012 spravoval Pozemkový fond ČR. Oprávněné osoby mohly ve lhůtě 12 měsíců ode dne nabytí účinnosti zákona o majetkovém vyrovnání z listopadu 2012 písemně vyzvat SPÚ o vydání příslušné nemovitosti. SPÚ má působnost v průběhu samotného majetkového vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi také jako příslušný pozemkový úřad.

Proces majetkového vyrovnání s církvemi je v současné době ve svých začátcích. Až na výjimky dle §18, odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb., byl poslední možný termín doručení výzvy oprávněných osob 2. 1. 2014 a jejich stav by se tedy neměl dále výrazně měnit. Konkrétní údaje byly získány ze zveřejněných údajů SPÚ a týkají se stavu výzev a dohod k 31. 12. 2014.

Počet výzev, týkajících se vydání zemědělského majetku dle §9, odst. 2 zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání, přijatých povinnou osobou SPÚ do 31. 12. 2014 od oprávněných osob byl 3 414.

Ve výzvě nebyly oprávněné osoby povinny uvádět výměru původních pozemků nárokovaných nyní v rámci restitucí. Suma oprávněnými osobami dobrovolně uvedených nárokovaných výměr ve výzvách podaných před 31. 12. 2014 je 2 129 ha. Odhad výměry nárokované plochy byl však uveden oprávněnými osobami pouze u 11 % přijatých výzev.

Do 31. 12. 2014 bylo SPÚ dle §9 odst. 2 zákona č. 428/2012 Sb. schváleno 1 313 dohod k 15 181 pozemkům o celkové výměře 10 701 ha. Skutečně vydáno pak bylo podle uvedených údajů v rámci 126 rozhodnutí 848 pozemků o výměře 764 ha. Na místě je zde upozornění, že toto jsou údaje o stavu ke konkrétnímu datu, který se bude nadále průběžně, v souvislosti s během restitučním procesem, měnit¹¹⁶.

Propachtování půdy ve správě Státního pozemkového úřadu

SPÚ propachtovává státní půdu a ostatní státní majetek, který má ve správě. Podle údajů poskytnutých SPÚ bylo z celkové výměry 177 tis. ha státní zemědělské půdy k 31. 12. 2014 pronajato 146 tis. ha, tedy 82,5 % ploch určených k propachtování. Z hlediska podílu na státní půdě k propachtování připadlo na právnické osoby 54,7 % a na fyzické osoby 27,8 % její výměry. Z nejrůznějších důvodů zůstalo k 31. 12. 2014 nepronajato necelých 31 tis. ha zemědělské půdy, což představuje 17,5 % celkové výměry státní půdy ve správě SPÚ určené k propachtování. Srovnání stavu propachtované státní půdy v letech 2013 a 2014 jsou uvedeny v tab. T7.3/03.

¹¹⁶ Informace o podaných výzvách a dohodách na <http://www.spucr.cz/restituce/cirkevni-restituce>.

T7.3/03 - Pronájem státní půdy a ostatního státního majetku ve správě SPÚ ČR

Pronajatý majetek	MJ	K 31. 12. 2013	k 31. 12. 2014	Meziroční index
Zemědělské pozemky k pronájmu celkem	ha z. p.	192 587	176 711	91,8
z toho - pronajato fyzickým osobám (vč. restituentů)	ha z. p.	50 418	49 185	97,6
- pronajato právníckým osobám	ha z. p.	107 116	96 647	90,2
- nepronajato	ha z. p.	35 053	30 879	88,1
Počet uzavřených nájemních smluv¹⁾	počet	52 374	52 527	100,3

1) Pouze smlouvy týkající se nájmu pozemků, budov a staveb, rybníků, nebytových prostor.

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), E. Šobáňová (SPÚ)

7.4 Využití a stav zemědělského půdního fondu**7.4.1 Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití**

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2014 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 215,6 tis. ha, tj. 53,5 % z rozlohy státu (tab. T7.4/01). Na jednoho obyvatele připadá jako v minulém roce 0,40 ha z. p. a 0,28 ha o. p.. Proti roku 2013 došlo ke snížení rozlohy z. p. o cca 4,2 tis. ha, tj. o 0,1 %.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2014 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 6,8 tis. ha, což je úbytek menší cca o 600 ha oproti roku 2013. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 2,8 tis. ha, tedy o 100 ha méně než v roce 2013. Zvětšila se výměra lesní půdy o 2,6 tis. ha a výměra v kategoriích „zastavěné plochy a nádvoří“ a „ostatní plochy“ o 1,2 tis. ha. Mírně se zvyšuje výměra zahrad (o 100 ha) a vodních ploch (o 500 ha), úbytek plochy ovocných sadů dosáhl 200 ha. Výměra chmelnic a vinic je stabilizovaná.

T7.4/01 - Změny parcel jednotlivých druhů pozemků v roce 2014 podle evidence ČÚZK

Druh pozemku	Výměra		Rozdíl výměry	Meziroční index	Rozdíl počtu parcel	Průměrná velikost parcely	
	31. 12. 2013	31. 12. 2014				31. 12. 2013	31. 12. 2014
Údaj k datu	ha	ha	ha	-	počet	ha	ha
Jednotka	ha	ha	ha	-	počet	ha	ha
Orná půda	2 985 792	2 978 989	-6 803	99,77	267 972	0,69	0,65
Chmelnice	10 312	10 276	-36	99,65	3 522	0,52	0,44
Vínice	19 652	19 611	-41	99,79	2 331	0,22	0,21
Zahrada	163 476	163 601	125	100,08	11 571	0,06	0,06
Ovocný sad	46 172	45 920	-252	99,45	3 314	0,49	0,47
Trvalý travní porost	994 461	997 225	2 764	100,28	104 278	0,38	0,37
Zemědělská půda	4 219 867	4 215 621	-4 246	99,90	392 988	0,43	0,41
Lesní pozemek	2 663 731	2 666 376	2 645	100,10	34 090	1,81	1,00
Vodní plocha	164 377	164 835	458	100,28	23 980	0,28	0,27
Zastavěná plocha a nádvoří	132 090	132 192	102	100,08	6 265	0,03	0,03
Ostatní plocha	706 642	707 755	1 113	100,16	119 231	0,14	0,14
Nezemědělská půda	3 666 840	3 671 158	4 318	100,12	183 566	0,33	0,32
Celkem¹⁾	7 886 707	7 886 779	72	100,00	576 554	0,37	0,36

1) Součet výměry kultur se liší od udávané výměry vlivem zaokrouhlení.

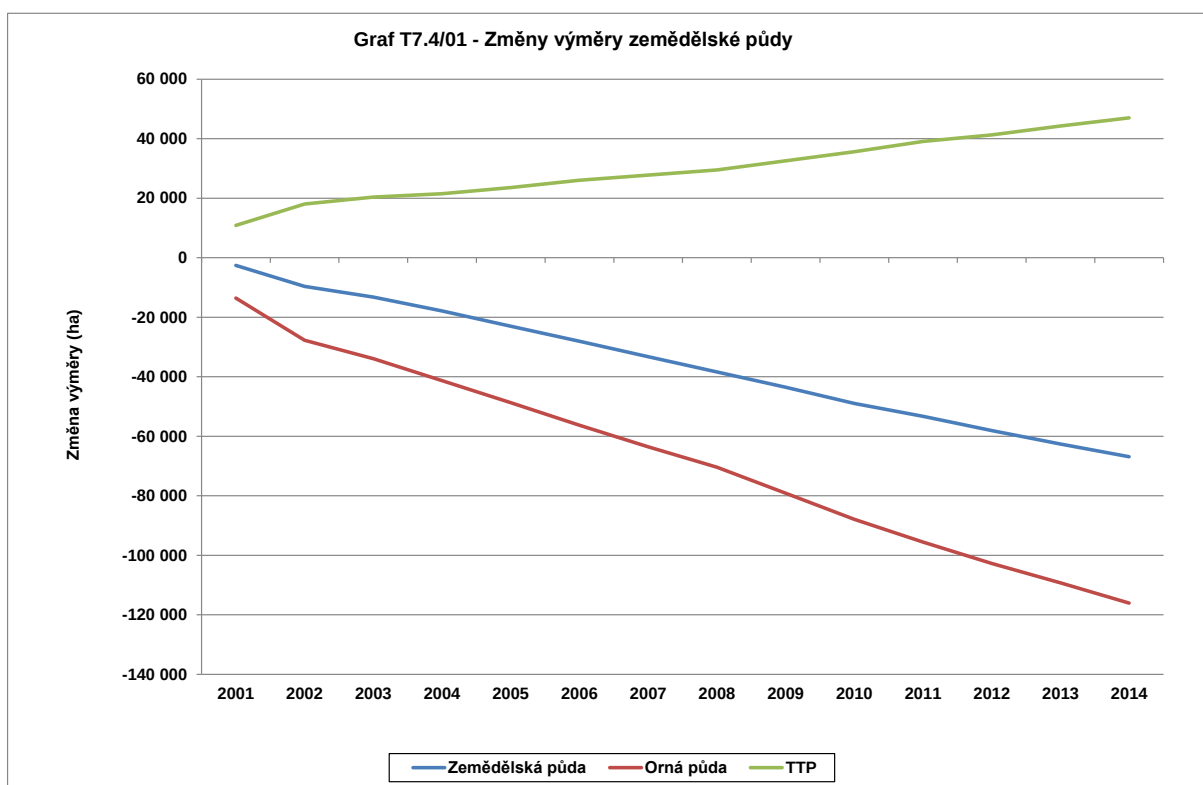
Pramen: ČÚZK

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Rozdíl počtu parcel dokumentuje soustavný pokles velikosti parcel půdního fondu, z části tvořený dělením vlastnických parcel a z části obnovou katastrálního operátu v rámci probíhající digitalizace katastrálních map, při které jsou do katastrální mapy doplňovány parcely dosud vedené ve zjednodušené evidenci. V roce 2014 narostl počet vlastnických

parcel zemědělské půdy o 393 tis. při současném poklesu výměry této půdy oproti roku 2013. Průměrná výměra parcely orné půdy dále poklesla z 0,69 ha na 0,65 ha. Tento trend je stabilní a mimo zvýšených transakčních nákladů při manipulaci se zemědělskou půdou a zvýšených nákladů na provoz techniky zvyšuje i potřebu realizace komplexních pozemkových úprav.

Vývoj vybraných druhů pozemků v ČR od roku 2001 je zobrazen v grafu T7.4/01, ze kterého vyplývá dlouhodobé snižování výměry zemědělského půdního fondu v ČR. V roce 2014 podle ČÚZK byl podíl zornění 70,7 % a meziročně klesl o 0,1 p. b., zatravnění tvoří 23,7 % ZPF a mírně tak stoupá (v roce 2013 činilo 23,6 %). Mírně stoupá i vzájemný poměr výměry lesní ku zemědělské půdě (o 0,1 p. b.).

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb. K 31. 12. 2014 byla celková výměra ve výši 3 554 tis. ha, tj. větší oproti předchozímu roku o 5 818 ha a meziroční přírůstek byl o 1,1 tis. ha větší než v roce 2013.

Struktura ZPF v evidenci LPIS je uvedena v tab. T4.7/02. Hlavní rozdíl v zastoupení druhů pozemků spočívá v navýšení druhů pozemků travní porost o 5,0 tis. ha; snížení výměry o. p. je zanedbatelné. Podíl travních porostů na zemědělské půdě tvoří již 28,0 %¹¹⁷.

¹¹⁷ Na rozdíl v údajích o zatravnění podle ČÚZK a LPIS se podílí nedodržování povinnosti vlastníků nemovitostí hlásit katastrálnímu úřadu změny údajů katastru týkající se jejich nemovitostí, a to do 30 dnů ode dne jejich vzniku.

T7.4/02 - Druhy zemědělských pozemků podle LPIS

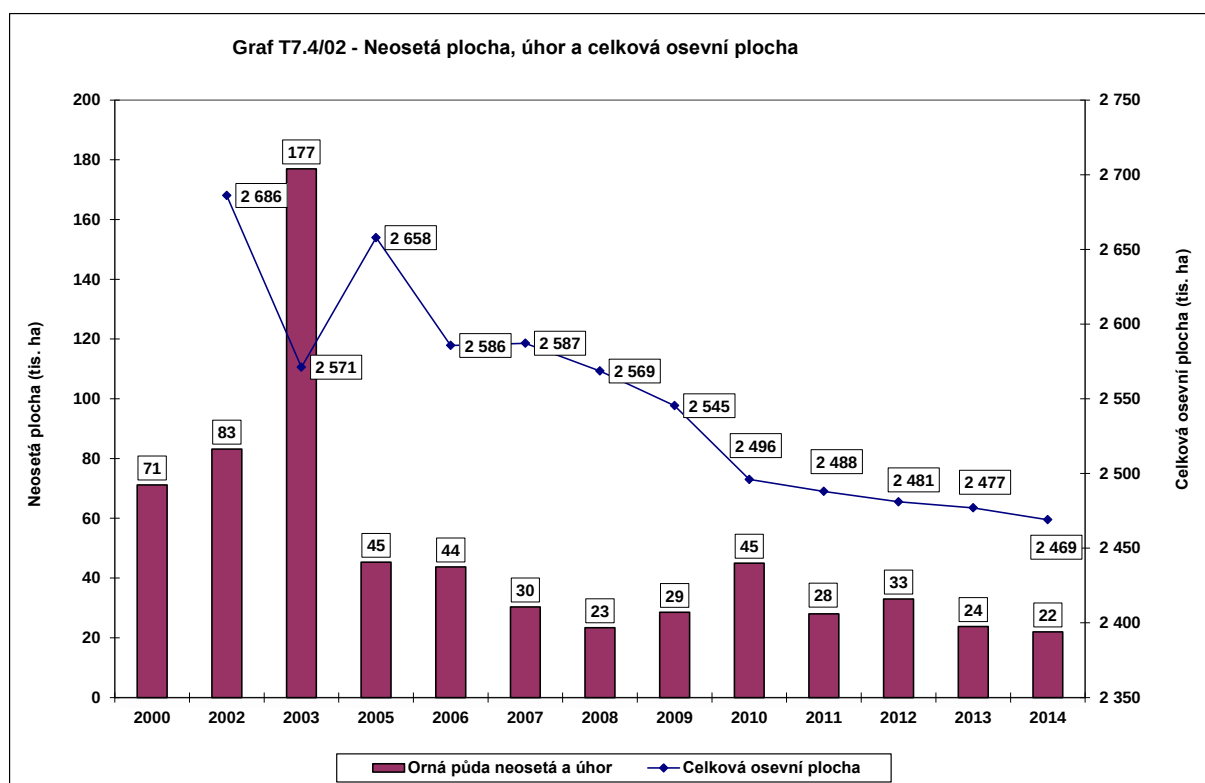
Kultura	K 31. 12. 2013		K 31. 12. 2014		Rozdíl ha
	výměra ha	podíl výměry %	výměra ha	podíl výměry %	
Orná půda	2 503 900	70,5	2 503 816	70,4	-84
Chmelnice	5 021	0,1	4 957	0,1	-63
Vinice	14 221	0,4	14 454	0,4	233
Ovocný sad	23 073	0,7	23 028	0,6	-45
Zelínářská zahrada	194	0,0	186	0,0	-8
Travní porost	990 730	27,9	995 762	28,0	5 032
Zalesněná půda	5 602	0,2	5 608	0,2	7
Porost rychle rostoucích dřevin	1 589	0,0	2 086	0,1	497
Rybník	341	0,0	342	0,0	1
Školka	1 924	0,1	2 012	0,1	88
Jiná kultura	1 900	0,1	2 063	0,1	162
Celkem	3 548 495	100,0	3 554 313	100,0	5 818

Pramen: MZe

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle LPIS a ČÚZK ve výši 661 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků s tím, že podle zákona o zemědělství se započítává do výměry zemědělsky obhospodařované půdy rovněž výměra zalesněné půdy, rybníků, mimoprodukčních ploch a jiných druhů pozemků. ČÚZK eviduje veškeré zemědělské pozemky podle katastrálního zákona. K jejich změnám tak dochází na základě zápisů do katastru nemovitostí. Evidují se i zemědělské pozemky v zastavěném území, v zastavěných stavebních pozemcích a zastavitelných plochách obce a zemědělské pozemky mimo toto území, které nejsou obsaženy v evidenci LPIS. LPIS eviduje díly půdních bloků podle užívatelských vztahů a využití půdy, přičemž nejmenší evidovaná plocha může být 100 m². Obhospodařovaná výměra je přitom nižší oproti evidenci katastru nemovitostí i vlivem zarůstání původní zemědělské půdy dřevinami. Evidovaná výměra zemědělské půdy v LPIS se může každoročně i v průběhu jednoho roku měnit v závislosti na evidenci uživatelů, kteří žádají o podpory.

Rozsah evidované neoseté orné půdy a úhoru podle evidence ČSÚ činil v roce 2014 22 tis. ha a výměra tak vzhledem k roku 2013 opět mírně poklesla (graf T7.4/02) při současném poklesu oseté plochy o 8 tis. ha.

1) Osevní plocha je uváděna pro zemědělský sektor a tento údaj není za rok 2000 k dispozici.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

V LFA je podle evidence LPIS k 31. 12. 2014 do kategorie travních porostů zařazeno celkem 378 tis. ha v horské oblasti, v ostatních méně příznivých oblastech 335 tis. ha a ve specifických oblastech 141 tis. ha, které představují celkem oprávněnou plochu 854 tis. ha (tab. T7.4/03), tj. o cca 2 tis. ha více než v roce 2013. Z celkové plochy travních porostů evidovaných v LPIS představují plochy zařazené do LFA 85,8 %. Podle evidence LPIS je podíl veškeré půdy v LFA k celkové výměře zemědělské půdy 50,1 %. Od roku 2011 platí v souladu s vydáním nového nařízení vlády č. 372/2010 Sb. vyřazení do té doby existujících přechodných oblastí LFA-SX.

T7.4/03 - Struktura zemědělského půdního fondu¹⁾ podle jednotlivých typů LFA

Typ oblasti	OP		TP		ZP	
	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%
Horské oblasti	140,7	5,6	378,4	38,0	521,0	14,7
Ostatní méně příznivé oblasti	707,8	28,3	334,7	33,6	1 046,8	29,5
Oblasti se specifickými omezeními	64,7	2,6	140,6	14,1	207,9	5,9
Méně příznivé oblasti celkem	913,2	36,5	853,7	85,8	1 775,7	50,1
Nezařazené oblasti celkem	1 590,6	63,5	141,4	14,2	1 772,0	49,9
Celkem	2 503,8	100,0	995,1	100,0	3 547,7	100,0

1) Podle LPIS k 31. 12. 2014. Výměra z. p. = výměra dílů půdních bloků v LPIS (bez rybníků a zalesněné půdy).

Pramen: Nařízení vlády č. 372/2010 Sb.

Zpracoval: V. Voltr, J. Kučera (ÚZEI)

Chráněné oblasti představují celkem (bez překryvů) 387,8 tis. ha z. p., tj. 10,9 % výměry v ČR evidované v systému LPIS¹¹⁸. Celková výměra všech druhů pozemků půdy chráněných oblastí v ČR (bez překryvů) je 1 686 tis. ha půdy, tj. 21,4 % veškeré půdy v ČR.

Na území ČR se nachází celkem 302 tis. ha zemědělské půdy ve zvláště chráněných územích, a to převážně na TTP (192,8 tis. ha). Podle LPIS je v soustavě Natura 2000 evidováno 187,6 tis. ha z. p. (tab. T4.1/01).

7.4.2 Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství

Hodnocení stavu zemědělské půdy se týká dvou směrů: ochrany stavu půdy jako takového a dále úbytku zemědělské půdy. Půda jako živý organismus vyžaduje správné zacházení, které odpovídá potřebám dlouhodobě udržitelných vlastností půdy ve vztahu k životnímu prostředí i produkční schopnosti půdy s následnými dopady do konkurenceschopnosti sektoru. Trvá i snaha o omezení převodu zemědělské půdy do nezemědělského užívání z důvodu uchování přirozeného potenciálu půdy k výživě obyvatelstva.

Základní podklad pro hodnocení kvality ZPF, jeho stavu a potřebné míry ochrany vychází v ČR z bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ).

7.4.2.1 *Zákonné podmínky k zabezpečení kvality půdy*

Zákon o ochraně ZPF

Ochrana ZPF je dána především zákonem č. 334/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů, o ochraně ZPF, který řeší zásady změn druhů pozemků půdy a obecná pravidla hospodaření na z. p. Výměra ZPF je ovlivněna intenzitou zástavby, která je regulovaná zákonem č. 402/2010 Sb., který zvyšuje výši poplatků za vynětí půdy ze ZPF, daných zákonem č. 334/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Působení zákona se projevilo v meziročním poklesu výměry půdy vyňaté ze ZPF po roce 2010. Roční úbytek zemědělské půdy před účinností novely zákona o ochraně zemědělského půdního fondu byl v období let 2007-2010 v průměru 5,2 tis. ha z. p., v období let 2011-2014 v průměru 4,5 tis. ha, tj. průměrný roční úbytek byl nižší o 700 ha.

Kontrola podmíněnosti

Pravidla hospodaření s dopady do kvality ZPF byla dále uplatňována v rámci Kontroly podmíněnosti při vyplácení podpor. Tato kontrola se skládá ze standardů Dobrého

¹¹⁸ Výměry jednotlivých druhů chráněných území k 31. 12. 2014 jsou uvedeny v kap. 4.

zemědělského a environmentálního stavu (GAEC)¹¹⁹ a Povinných požadavků na hospodaření (SMR) v oblasti životního prostředí a veřejného zdraví, zdraví zvířat a zdraví rostlin. Standardy GAEC zajišťovaly zemědělské hospodaření ve shodě s ochranou životního prostředí. Byly definovány v nařízení vlády č. 479/2009 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých podpor, a podmiňují platby jednotlivých dotačních titulů a jejich dodržování je pro zemědělce v ČR povinné od roku 2004¹²⁰. Hospodaření v souladu se standardy GAEC je jednou z podmínek poskytnutí plné výše přímých plateb, některých podpor z osy II PRV a některých podpor společné organizace trhu s vínem. V oblasti Dobrého zemědělského a environmentálního stavu byla od 1. 1. 2012 uplatňována podmínka GAEC 11 s tématem Ochrany vody a hospodaření s ní. Vyžadováno bylo plnění rozšířené podmínky na mírně erozně ohrožené půdy GAEC 2 z okruhu Eroze půdy. Od 1. 1. 2013 byly podmínky GAEC 2 upraveny. Od 1. ledna 2014 nabylo účinnosti nařízení vlády č. 400/2013 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 479/2009 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých podpor, ve znění pozdějších předpisů, a některá související nařízení vlády. Hlavní změna stanovená novelou uvedeného nařízení vlády se týká přearažení požadavků na ochranu podzemních vod před znečištěním nebezpečnými látkami z oblasti povinných požadavků na hospodaření (SMR 2) do oblasti standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu tzv. GAEC. Nově byl zaveden GAEC 12. Od roku 2015 jsou podmínky GAEC kategorizovány do podmínek DZES. Problematika ochrany půdy před vodní erozí je v rámci DZES (dříve GAEC) řešena standardy DZES 4 a DZES 5 (dříve GAEC 1 a GAEC 2).

7.4.2.2 Popis stavu půdy

Potenciální ohroženost půd

Zařazení do příslušných pásem a dotčené výměry zpracované VÚMOP v roce 2014 udává tab. T7.4/04 pro erozní ohroženost půd a tab. T7.4/05 pro ostatní omezení kvality půd v ČR¹²¹.

¹¹⁹ Od 1. 1. 2015 DZES.

¹²⁰ Přesné znění je umístěno na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/kontroly-podminenosti-cross-compliance/dokumenty-ke-stazeni/>.

¹²¹ Další informace ke kvalitě půdního fondu jsou k dispozici na http://eagri.cz/public/web/file/293944/MZE_prirucka_vodni_eroze.pdf.

T7.4/04 - Potenciální erozní ohroženost půd v ČR

Kategorie ohroženosti	Třídění		Ohroženost	Výměra (ha)	Podíl (%)
Erozní ohroženost vodní eroze dle GAEC 2, výměra podle LPIS	Cp ¹⁾	do 0,002	Silně erozně ohrožené (SEO)	10 494	0,42
		0,002-0,10	Mírně erozně ohrožené (MEO)	252 053	10,06
		nad 0,10	Neohrožené	2 242 508	89,52
			Celkem	2 505 055	100,00
Maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace (Cp) – Výměra podle BPEJ ²⁾	Cp ¹⁾	do 0,005	Nejohroženější	31 381	0,76
		0,005-0,02	Silně ohrožená	96 817	2,34
		0,02-0,2	Ohrožená	1 319 516	31,88
		0,2-0,6	Mírně ohrožená	1 327 669	32,08
		0,6 a více	Bez ohrožení	1 363 878	32,95
			Celkem	4 139 264	100,00
Erozní ohroženost větrná eroze podle faktoru náchylnosti, výměra podle LPIS ³⁾	FN ⁴⁾	4 a méně	Půdy nejohroženější	80 244	3,21
		4,1-7,0	Půdy silně ohrožené	45 351	1,81
		7,1-11,0	Půdy ohrožené	143 547	5,73
		11,1-17,0	Půdy mírně ohrožené	184 946	7,39
		17,1-23,0	Půdy náchylné	175 317	7,00
		23,0 a více	Půdy bez ohrožení	1 843 247	73,62
		-	Nehodnoceno	31 156	1,24
			Celkem	2 503 703	100,00

1) Cp u vodní eroze je maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace podle univerzální rovnice USLE (Wischmeier, Smith 1978). Jeho výsledná hodnota udává stupeň ohrožení půdy vodní erozí (t/ha/rok).

2) Výměra BPEJ je omezená na půdy podle BPEJ, které lze hodnotit z pohledu potenciální ohroženosti vodní erozí.

3) U HPJ 76-78 a částí půdních bloků, které nejsou bonitovány, potenciální ohroženost půdy větrnou erozí hodnocena nebyla.

4) Náchylnost k větrné erozi pro klimatické regiony 0-4 a HPJ s výjimkou 76-78 a bloků bez BPEJ (Janeček, 2000).

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Kontrolu dodržování standardů vykonává SZIF, který buďto nepřímou, s využitím metod dálkového průzkumu Země (DPZ), nebo přímo v terénu ověřuje aktuální stav na veškeré zemědělské půdě obhospodařované žadatelem, který byl ke kontrole vybrán.

Cílem standardu GAEC 2 byla především ochrana půdy před vodní erozí a snaha omezit negativní působení důsledků eroze, jako jsou např. škody na obecním a soukromém majetku způsobené zaplavením nebo zanesením splavenou půdou. Pro potřeby tohoto standardu byly na základě vrstvy „Maximálních přípustných hodnot faktoru ochranného vlivu vegetace“ (Cp) vymezeny plochy silně (SEO) a mírně (MEO) erozně ohrožených půd a stanoveny požadavky na způsob pěstování vybraných hlavních plodin. Kromě odborného hlediska zohledňuje toto vymezení také ekonomické aspekty, především nákladovost realizace půdoochranných technologií na erozně ohrožených plochách. Z tohoto důvodu MZe v rámci standardu GAEC 2 byla připuštěna eroze v rozsahu cca 35 t.ha⁻¹.rok⁻¹.

Větrná eroze má pro ohroženost půd stejný význam jako eroze vodní a klíčovým ukazatelem je kombinace klimatického regionu a hlavních půdních jednotek. Bez ohrožení větrnou erozí je v ČR 74 % půd.

Výměra podmačených půd je tvořena trvale zamokřenými půdami a periodicky zamokřenými půdami. Může být ovlivněna provedenými hydromelioracemi, ale i jejich současným stavem a funkčností, kdy již končí jejich životnost a dochází k poruchám systémů

a následnému podmačení půdy. Území ovlivněné nedostatkem vláhy vymezené na základě vysychavých půd zaujímají plochu 125 292 ha (3 % ZPF podle databáze BPEJ).

V tab. T7.4/05 jsou uvedeny faktory ovlivňující produkční schopnost půd a vztah k životnímu prostředí.

T7.4/05 - Potenciální omezení kvality půd v ČR

Kategorie ohroženosti	Ohroženost	Výměra bonitace celkem (ha)	Podíl (%)
Zranitelnost půd acidifikací podle kvality BPEJ	zanedbatelná	213 661	5,12
	nízká	544 360	13,05
	nižší střední	407 423	9,77
	vyšší střední	1 009 415	24,20
	vysoká	1 934 042	46,37
	nehodnoceno	62 255	1,49
	celkem	4 171 160	100,00
Zranitelnost půd utužením podle kvality BPEJ	zanedbatelná	813 690	19,51
	nízká	991 008	23,76
	nižší střední	895 028	21,46
	vyšší střední	701 337	16,81
	vysoká	680 258	16,31
	nehodnoceno	89 835	2,15
	celkem	4 171 160	100,00
Zamokřené půdy podle kvality BPEJ	trvale zamokřené půdy	197 552	4,74
	dočasně zamokřené půdy	668 652	16,03
	celkem včetně nezamokřených půd	4 171 160	100,00

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Vyšší zranitelnost acidifikací je cca 70 %, vyšší zranitelnost utužením je cca u 33 % půd. Pro jednotlivé typy degradace půdy je charakteristické, že navzájem podmiňují vznik ostatních degradací. Důležitým ukazatelem kvality půdy je struktura a její stabilita, přičemž půdy s nestabilní půdní strukturou následně snáze podléhají utužení. Rozpadu půdní struktury a následnému utužení půdy tedy často předchází acidifikace půdy a úbytek organické hmoty. Dalšími důležitými faktory ovlivňující tento proces jsou např.: vliv těžké zemědělské a lesní mechanizace, změna hydrotermických podmínek způsobené vysokými dávkami závlahové vody, pěstování monokultur bez zastoupení víceletých píceňin v osevním postupu, používání draselných hnojiv a další. Potenciální zranitelnost půd acidifikací vzniká při sklonu k pozvolnému snižování hodnoty půdní reakce, tj. okyselování půdy. Tato půdní charakteristika je velmi významný půdní ukazatel, který má mimo jiné vliv na přístupnost živin, jejich pohyb v půdě (včetně pohybu těžkých kovů), růst rostlin, biologické oživení půdy, tvorbu a kvalitu humusu a další půdotvorné procesy.

Potenciální zranitelnost spodních vrstev utužením vyplývá z degradace fyzikálních vlastností půdy a z ní vyplývající utužení podorníčí a spodin a tvorba krust na povrchu půdy. Negativně ovlivňují produkční a mimoprodukční funkce půdy a patří k hlavním příčinám

degradace půdy. Omezuje infiltraci, urychluje povrchový odtok a zvyšuje erozi, zmenšuje retenční vodní kapacitu a využitelnou vodní kapacitu půdy, omezuje účinnou hloubku půdního profilu a potlačuje biologickou aktivitu zhoršením vzdušného, vodního a termického režimu půdy.

Stav zemědělské půdy podle agrochemického zkoušení půd

Stav ZPF je sledován ÚKZÚZ, který provádí sledování agrochemických vlastností půd v šestiletém cyklu.

- Z výsledků agrochemického zkoušení zemědělských půd za období 2008-2013 vyplývá:
- Průměrná hodnota půdní reakce zemědělské půdy v ČR je 6,0 stupně pH. Z dlouhodobých výsledků je patrný trend nárůstu silně kyselých a kyselých půd, jako následek nedostatečného vápnění pozemků.
 - Průměrná zásoba přístupného fosforu v zemědělské půdě ČR činí podle výsledků této zprávy 87 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného fosforu dlouhodobě mírně klesá a také srovnání podle kritérií hodnocení má negativní trend.
 - Průměrný obsah přístupného draslíku v zemědělské půdě ČR je v současné době 244 mg.kg⁻¹. U draslíku je obecně patrná stagnace zásobenosti půd touto živinou, i když dlouhodobé snížení spotřeby draselných hnojiv je podobné jako u fosforu. Pravděpodobně dochází k uvolňování draslíku v půdě z méně přístupných forem.
 - Průměrný obsah přístupného hořčíku v zemědělské půdě ČR je 188 mg.kg⁻¹. Vývojový trend obsahu přístupného hořčíku není zcela jednoznačný, vykazuje stagnaci, ale i mírné snížení nebo zvýšení. Tento stav do jisté míry souvisí se zastoupením jiných kationtů v sorpčním komplexu (především draslíku), a tím lepším nebo horším uplatněním méně aktivního hořčíku.
 - Průměrný obsah přístupného vápníku v zemědělské půdě ČR je 2 803 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného vápníku postupně klesá. Tento trend je v poslední době stále více výrazný a plně koresponduje s poklesem půdní reakce.
 - Poměr draslíku k hořčíku se mírně zlepšuje.

7.4.2.3 Kvantifikace změny kvality půdy

Změna kvality půdy v katastrálních územích, kde proběhla rebonitace

Změna na katastrálních územích, na kterých proběhla v roce 2014 rebonitace, je uvedena v tab. T7.4/06. Kvantifikace změny kvality půdy vychází z údajů numerické databáze BPEJ a údajů o výměře zemědělské půdy evidované v katastru nemovitostí. Je vyjádřena rozdílem hodnoty základu daně v Kč, vypočteného jako výměra zemědělské půdy vynásobená průměrnou cenou zemědělské půdy. Seznam katastrálních území s přiřazenými cenami zemědělské půdy vydává dle § 17 zákona ČNR č. 338/1992 Sb. MZe po dohodě s MF.

T7.4/06 - Změna ceny půdy na katastrálních územích po rebonitaci provedené v roce 2014

Název kraje	Počet hodnocených katastrálních území ¹⁾	Hodnocená výměra ha	Průměrná cena		Rozdíl ocenění Kč/m ²	Procento změny ceny půdy
			před rebonitací Kč/m ²	po rebonitaci Kč/m ²		
Hlavní město Praha	2	582	10,236	10,300	0,064	0,62
Středočeský kraj	7	2 585	9,161	9,300	0,139	1,52
Jihočeský kraj	12	3 412	3,837	4,145	0,308	8,03
Plzeňský kraj	8	2 013	2,607	2,848	0,241	9,24
Karlovarský kraj	3	634	3,888	4,005	0,117	3,01
Ústecký kraj	22	3 708	5,705	5,953	0,248	4,35
Liberecký kraj	4	1 045	8,214	8,041	-0,173	-2,10
Královéhradecký kraj	10	3 130	7,587	7,619	0,033	0,43
Pardubický kraj	5	1 585	8,129	8,067	-0,062	-0,76
Kraj Vysočina	1	500	5,330	5,210	-0,120	-2,25
Celkem	74	19 194	6,225	6,365	0,140	2,25

¹⁾ Celkový počet rebonitovaných katastrálních území byl 80, z toho 6 nebylo hodnoceno z důvodu chybějícího ocenění před rebonitací.

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Stanovené průměrné ceny odráží výsledek aktualizace bonitačního mapování zemědělských pozemků a výsledky aktualizace vstupů evidovaných katastrálních území České republiky v souvislosti se změnami výměry zemědělské půdy (záběr zemědělské půdy pro nezemědělské účely, převod rekultivovaných ploch do zemědělských pozemků, obnova katastrálních operátů).

Celkem bylo v roce 2014 hodnoceno 74 katastrálních území. Z vyhodnocení průměrných ukazatelů vyplývá, že v roce 2014 došlo k nárůstu průměrné ceny půdy o 1 400 Kč/ha, což představuje nárůst hodnoty zemědělské půdy o 2,25 %. Nejvyšší ztráta kvality půdy je dosažena především na území Libereckého kraje, naopak především Jihočeský a Ústecký kraj zaznamenal nárůst kvality půdy. Vzhledem k tomu, že v roce 2014 byla rebonitovaná podstatně menší část ČR než v předcházejících letech a hlavní postižené kraje na Moravě zde chybí, nelze z tabulky přímo odvozovat plošné zvýšení kvality zemědělského půdního fondu, protože při celkovém vyhodnocení za poslední tři roky došlo k poklesu ceny o 1,74%.

Ztráta půdy jejím zakrytím

Zakrytí povrchu půdy nepropustným materiálem (soil sealing) způsobuje závažné škody na životním prostředí a je nejdůležitější formou degradace půdy. Kromě likvidace produkčního potenciálu půdy přispívá k poškození biodiverzity, zvyšuje nebezpečí povodní a nedostatku vláhy, přispívá ke globálnímu oteplování. Od roku 1966 se snížila výměra zemědělské půdy o 297 tis. ha, lze předpokládat zakrytí významné části této plochy¹²².

Produkci na zemědělské půdě negativně ovlivňuje kromě změny kvality půdy i poměrově vyšší záběr zemědělské půdy na úrodných půdách než na marginálních půdách. Celkový přehled změn v ČR podle vyhodnocení průměrných cen v katastrálních územích

¹²² Přesné hodnoty nejsou k dispozici.

vyplývající z výměry katastrů je uvedený v tab. T7.4/07. Je zde uveden úbytek ceny zemědělského půdního fondu v období 1995-2014 na základě rozdílu cen půdy podle katastrálních území, v jednotném ceníku roku 2014.

T7.4/07 - Pokles ceny pozemků v období let 1995-2014

Název kraje	Výměra zemědělské půdy		Cena zemědělské půdy		Rozdíl ceny
	tis. ha		mil. Kč		
	1995	2014	1995	2014	2014-1995
Hlavní město Praha	21	20	2 292	2 148	-144
Jihočeský	496	489	23 140	22 833	-307
Jihomoravský	435	425	46 606	45 544	-1 062
Karlovarský	125	123	4 818	4 762	-56
Královéhradecký	281	277	23 604	23 329	-275
Liberecký	140	140	7 223	7 213	-10
Moravskoslezský	279	274	15 777	15 461	-315
Olomoucký	281	277	26 952	26 506	-447
Pardubický	275	271	20 421	20 154	-267
Plzeňský	384	378	18 063	17 784	-280
Středočeský	669	661	60 136	59 312	-824
Ústecký	279	275	20 906	20 583	-323
Vysočina	414	409	20 351	20 098	-253
Zlínský	196	193	15 495	15 172	-323
Celkový součet	4 275	4 213	305 785	300 899	-4 886

Pramen: ČÚZK, Vyhláška 298/2014 Sb.

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Tato skutečnost vede zejména v nížinách v blízkosti obcí k celkovému úbytku kvalitní půdy, což způsobuje celkové snížení kvality zemědělské půdy, a tím ke snížení konkurenceschopnosti zejména polní výroby. Rozdíl v ceně zemědělské půdy v ČR mezi lety 1995 a 2014 je celkem 4 886 mil. Kč.

Celková bilance ztráty produkce je rámcově vyhodnocená v tab. T7.4/08. Roční celková ztráta produkce v rostlinné výrobě odhadem dosahuje 172 mil. Kč. V roce 2014 byl rozdíl produkce vzhledem k roku 1995 ve výši 3 749 mil. Kč.

T7.4/08 - Roční změna produkce vlivem rozdílu výměr druhu pozemků

Druh pozemku	Výměra (ha)		Rozdíl výměry 2014-1995 (ha)	Hodnota produkce z 1 Ø ha ¹⁾	Rozdíl produkce 2014-1995 (mil. Kč)	Rozdíl výměry 2014-2013 (ha)	Roční rozdíl produkce celkem 2014-2013 (mil. Kč)
	1995	2014					
Orná půda	3 158 166	2 978 989	-179 177	23 393	-4 191	-6 803	-159
Chmelnice	11 437	10 276	-1 161	78 550	-91	-36	-3
Vínice	15 670	19 611	3 941	85 891	338	-41	-4
Zahrada ²⁾	158 443	163 601	5 158	78 001	402	125	10
Ovocný sad ³⁾	50 283	45 920	-4 363	78 001	-340	-252	-20
Trvalý travní porost	886 955	997 225	110 270	1 207	133	2 938	4
Roční ztráta celkem					-3 749		-172

1) Hodnota ceny produkce je počítaná podle roku 2013.

2) Produkce zahrad je počítaná v hodnotě produkce sadů.

3) Hodnota produkce sadů je počítaná podle produkce jablek, hrušek, třešní, višní, švestek, sliv, rybízu červeného, broskví, meruněk, angreštu a ořechů.

Pramen: ČSÚ; ÚZEI - bonitační databáze, podklady produkce podle průměru cen 2009-2013, ČSÚ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

7.4.2.4 Vyhodnocení dalších faktorů kvality půdy

Mimo ocenění půdy podle zařazení do BPEJ je kvalita ovlivněna rovněž volbou technologických postupů. Při nevhodně volených technologických postupech vzniká nadměrné utužení půdy zejména v podorníci, v jehož důsledku klesají výnosy až o 0,25 t pšenice na hektar při nárůstu utužení podorníci o 1 MPa. V současné době je podle šetření ÚZEI postiženo nadlimitním utužením přibližně 26 % půd.

Pokles pH půdy způsobený nedostatečným vápněním má velký význam u většiny zemědělských plodin. Přímé ztráty výnosu pšenice ozimé při poklesu pH o jeden stupeň jsou stanoveny ve výši 0,71 t/ha¹²³. Při současném poklesu pH o 0,1 stupně se snižuje hrubý roční rentní efekt (HRRE) pšenice při ceně 3 400 Kč/t o 241 Kč/ha. Při předpokladu poměrného snížení výnosů i u ostatních plodin tak vzniká roční ztráta na orné půdě v ČR ve výši přibližně 600 mil. Kč.

Zásady správné péče o kvalitu půdy se projevují i u ostatních sledovaných ukazatelů. Výnos pšenice ozimé závisí na přívodu organické hmoty do půdy. Kvantifikace ztrát pšenice ozimé v důsledku nedostatečného¹²⁴ přísunu organických hnojiv do půdy činí přibližně 0,4 t/ha za rok.

V důsledku nevhodné kombinace plodin vlivem požadavků trhu vznikají ztráty na výnosech. Pšenice ozimá snižuje výnos vlivem pěstování po obilovinách až o 1 t/ha.

Vyhodnocení ztrát produkce na základě stávajícího utužení půdy je uvedeno v tab. T7.4/09. Přímá roční ztráta produkce při zjištěném průměrném nadlimitním utužení půdy v ČR na 26 % půd o 1 MPa¹²⁵ na základě penetrometrického šetření odporu půdy je celkem cca 410 mil. Kč. Vzhledem k dalším efektům utužení půdy ve vztahu k erozi půdy a kvalitě vod skutečná škoda ještě narůstá.

¹²³ Na základě výsledků projektu NAZV QH72257.

¹²⁴ Bez přívodu organického dusíku.

¹²⁵ Penetrometrický odpor 1 MPa představuje odpor zeminy proti průniku normovaného kužele do půdy. Zpravidla se pohybuje v rozmezí 2-6 MPa. Odpor je standardizovaný podle druhu půdy. Nadlimitní odpor představuje zvýšení odporu půdy vůči tomuto standardizovanému (limitnímu) odporu půdy.

T7.4/09 - Roční ztráta produkce vlivem utužení půd

Plodina	Výměra plodiny 2014	Výnos	Ztráta výnosu při zvýšení utužení o 1 MPa penetrometrického odporu	Ztráta produkce při 1 MPa nadlimitního utužení	Cena produkce průměrná ¹⁾	Ztráta produkce celkem ²⁾
	ha	t/ha	t/ha	t	Kč/t	mil. Kč
Brambory celkem	23 992	25,73	-	-	-	nehodnoceno
Cukrovka technická	62 958	66,56	-2,436	-153 365	1 120	-45
Ječmen jarní sladovnický ³⁾	254 742	4,85	-0,349	-88 905	4 506	-104
Ječmen ozimý	97 385	5,57	-	-	-	nehodnoceno
Jetel červený	43 549	7,18	-	-	-	nehodnoceno
Kukuřice na zeleno a siláž	235 531	44,44	-0,945	-222 577	692	-40
Kukuřice na zrno	100 453	7,04	-0,313	-31 442	3 664	-30
Mák	27 020	0,89	-	-	-	nehodnoceno
Oves	42 289	3,95	-	-	-	nehodnoceno
Pšenice celkem	835 941	6,07	-0,127	-106 165	3 875	-107
Řepka	389 298	3,20	-0,073	-28 419	9 110	-67
Tritikale	48 497	5,32	-0,330	-16 004	3 504	-15
Vojtěška	57 357	20,42	-	-	-	nehodnoceno
Žito ozimé a jarní	25 137	3,83	-0,090	-2 262	3 950	-2
Celkem						-410

1) Cena produkce je odvozená z průměrné ceny produkce v letech 2009-2013 v normativní databázi BPEJ.

2) Utužení půd na 26 % výměry.

3) Výměra ječmen jarního sladovnického je zjištěná z podílu ječmene v roce 2013.

Pramen: ÚZEI - normativní databáze BPEJ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

8 AGRÁRNÍ PRODUKCE A JEJÍ BILANCE

V rostlinné výrobě došlo v marketingovém roce 2014/15 k meziročnímu nárůstu produkce u všech hlavních komodit vyjma vinné révy. Nejvyšší meziroční růst výroby byl zaznamenán u brambor, ale také u ječmene, kukuřice a zeleniny. Hlavním důvodem byly meziročně vyšší výnosy (někde až na rekordní úrovni) ovlivněné zejména celoročně příznivými povětrnostními podmínkami. Naopak ke zhoršení výnosů, a tím i produkce, došlo u vinné révy vlivem napadení rostlin škůdci a houbami. V meziročním srovnání došlo k nárůstu spotřeby především u zeleniny, ovoce, řepky a z obilovin u pšenice, naopak její pokles byl evidován u cukru, vína a kukuřice. Vzhledem k tomu, že produkce u většiny komodit rostla výrazněji než spotřeba, došlo většinou ke zlepšení míry soběstačnosti. Její pokles byl evidován pouze v případě řepky, vína a mírně u ovoce. U většiny obilovin, u řepky, cukrovky a vína klesly v roce 2014 průměrné CZV, zároveň se u nich zhoršila také rentabilita produkce. Výrazné zvýšení cen brambor ovlivnilo pozitivně ekonomiku produkce a rentabilita se dostala do kladných hodnot. V živočišné výrobě došlo v roce 2014 podle Soupisu hospodářských zvířat k meziročnímu zvýšení stavů skotu celkem, dojených i masných krav, prasat, ovcí a koz, zatímco meziročně klesly stavy drůbeže i slepic. Produkce většiny živočišných komodit v roce 2014 vzrostla, a to nejvýznamněji u drůbežního a skopového masa, naopak došlo k poklesu výroby vajec. Spotřeba se zvýšila u mléka, drůbežního a hovězího masa, její stagnace byla evidována u vepřového masa a k poklesu naopak došlo u vajec. Míra soběstačnosti se téměř u všech komodit meziročně zlepšila, vyjma hovězího masa a vajec. CZV se nejvýrazněji zvýšily u mléka, kde významně ovlivnily rentabilitu výroby. Naopak k poklesu cen došlo v roce 2014 u vepřového a drůbežního masa, přesto však se u těchto komodit rentabilita nezhoršila, neboť zároveň došlo ke snížení nákladů.

Průmyslová produkce ve výrobě potravinářských výrobků měřena jejím indexem v roce 2014 vzrostla. U výroby nápojů pokračovala ve zmíněném roce podle téhož ukazatele mírná progres. V oborové struktuře potravinářské výroby v roce 2014 svou pozici oslabilo zpracování masa a masných výrobků vč. drůbeže, naproti tomu výkonnost posílilo zejména zpracování a konzervování ovoce a zeleniny a výroby průmyslových krmiv, zejména vlivem růstu hodnoty krmiv pro zvířata v zájmovém chovu. Mlékárenský obor mohl těžit z globální

poptávky po mléčných výrobcích, ale na domácím trhu se obtížně bránil zahraniční konkurenci.

Celkový podíl obnovitelné energie na primárních energetických zdrojích (PEZ) v roce 2013 činil dle MPO 8,8 %. Podíl obnovitelných zdrojů energie v roce 2013 na hrubé výrobě elektřiny dosáhl 10,7 % a jejich podíl na hrubé výrobě tepelné energie okolo 9 %. Podíl OZE na konečné spotřebě se podle mezinárodní metodiky výpočtu pohyboval okolo 11,2 %. Výměra GM kukuřice v ČR v posledních letech klesá. V roce 2014 byl zaznamenán jak meziroční úbytek výměry o 32 %, tak i pokles počtu pěstitelů o 42 %.

8.1 Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.1.1 Obiloviny

Celková světová produkce obilovin v marketingovém roce 2014/15 dosáhla 2 193,0 mil. t (včetně rýže), což představuje téměř shodný objem ve srovnání s předchozím rokem. Světově nejvýznamnější obilovinou je kukuřice, které se v roce 2014 sklídilo rekordních 991,9 mil. t, a podílí se tak 45,2 % na globální obilnářské produkci. Světová sklizeň pšenice dosáhla úrovně 726,5 mil. t (meziročně o 1,4 % vyšší), produkce rýže jako třetí nejvýznamnější obiloviny se proti roku 2013 změnila nejméně a činila 474,6 mil. t. Nejvýznamnějšími producenty kukuřice podle objemu sklizně roku 2014 zůstaly (stejně jako v předchozím roce) USA, Čína, Brazílie a EU, v případě pšenice pak EU, Čína, Indie, USA a Rusko. Hlavními světovými producenty rýže jsou Čína, Indie, Indonésie, Bangladéš a Vietnam (USDA, IV 2015).

V marketingovém roce 2014/15 byla světová produkce a spotřeba hlavních obilovin takřka vyrovnaná, přičemž produkce dosáhla úrovně 2 193,0 mil. t (meziročně o 0,5 % vyšší) a spotřeba 2 164,8 mil. t (meziročně o 2,1 % vyšší). Celkový objem světových zásob hlavních obilovin meziročně poklesl, a to na 484,3 mil. t, tj. o 4,2 % (USDA, IV 2015).

Pěstební plocha obilovin v Evropské unii v marketingovém roce 2014/15 činila 57,2 mil. ha a odpovídala téměř shodně výměře, na níž byly sklizeny obiloviny v předchozím roce. Nejdůležitějšími obilovinami v EU jako celku zůstávají pšenice setá, kukuřice a ječmen. Největší sklizňovou plochu obilovin v roce 2014 vykazala Francie, dále Polsko, Německo, Španělsko a Rumunsko.

Celková produkce zrna obilovin v členských státech EU dosáhla celkového objemu 323,6 mil. t a byla tak o 7,3 % vyšší než v předchozím roce. Největšími producenty obilovin jsou, podobně jako v předchozích letech, Francie, Německo, Polsko, Spojené království a Španělsko, jejichž souhrnná sklizeň v roce 2014 představovala 61,2 % veškeré produkce obilovin v EU. ČR zaujímá svým objemem výroby 8,8 mil. t obilného zrna 2,4 % na celkové produkci obilovin mezi 28 členskými státy EU opakovaně desáté místo (COCERAL, IV 2015).

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2014, tj. 1 409,6 tis. ha (téměř shodné s plochou sklizenou v předchozím roce), zaujímaly největší podíl pšenice (835,9 tis. ha, tj.

59,3 % celkové plochy) a ječmen (350,5 tis. ha, 24,9 %). Třetí nejvýznamnější obilovinou byla kukuřice na zrno s výměrou 98,7 tis. ha, podílející se 7,0 % na celkové ploše obilovin. Na sklizňové ploše obilovin se dále podílely minoritní obilné druhy, jmenovitě triticales (48,5 tis. ha, 3,4 %), oves (42,3 tis. ha, 3,0 %), žito (25,1 tis. ha, 1,8 %) a ostatní obiloviny, především proso, čirok a pohanka (v souhrnu pouhých 8,5 tis. ha, tj. 0,6 % celkové plochy obilovin).

Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2014, dosáhla výše 8 779,3 tis. t, což proti předchozímu roku představuje nárůst o 16,9 % a jde tudíž o třetí nejvyšší objem produkce za posledních 25 let (po rekordních sklizních v sezonách 1990 a 2004). Na celkové produkci se nejvyšším objemem podílela pšenice, a to 5 442,3 tis. t (62,0 %), ječmene bylo sklizeno 1 967,0 tis. t (22,4 %) a zrnové kukuřice 832,3 tis. t (9,5 % celkové produkce).

Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Celková nabídka 10 027,4 tis. t pro marketingový rok 2014/15 je o 10,5 % vyšší než v předchozím roce. Odhaduje se stagnace objemu celkové domácí spotřeby obilovin ve výši 5 417,0 tis. t. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2014/15 díky vyšší produkci a stagnaci spotřeby meziročně vzrostla o 21,3 p. b. na vysokých 162,1 %, objem konečných zásob se meziročně, rovněž díky rekordní produkci, výrazně zvýšil o 63,7 % na 1 648,4 tis. t.

Objem dovozu obilovin do ČR je za marketingový rok 2014/15 odhadován na 241,0 tis. t, především ze zemí EU a dalších evropských států. Výše vývozu obilovin opět více než desetinásobně převyšuje dovoz do ČR a předpokládaný exportovaný objem dosáhl výše 2 962,0 tis. t, na němž se ze 72,9 % podílí pšenice. Cílovými trhy obilovin, vyvážených z ČR, jsou především sousední státy EU a další evropské země, vývoz mimo prostředí EU je možno hodnotit jako zanedbatelný.

Vysoce nadprůměrná sklizeň roku 2014 svým objemem zcela zabezpečuje kvantitativní pokrytí domácí potřeby, činící v dlouhodobém průměru 5,5-6,0 mil. t obilovin celkem. Potřeba dovozu obilovin, z velké části určených ke speciálnímu užití, tvoří, podobně jako v předchozích letech, jen zlomek vysoce aktivní bilance zahraničního obchodu ČR.

V marketingovém roce 2014/15 je intervenční nákup obilovin v EU nastaven v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ve znění pozdějších předpisů, pro intervenční nákup pšenice s množstevním omezením 3 mil. t pro celou EU. V případě ČR v marketingovém roce 2014/15 není vzhledem k situaci na trhu předpoklad realizace žádného intervenčního nákupu ani prodeje intervenčních zásob.

T8.1/01 - Bilance výroby a spotřeby obilovin

Ukazatel	MJ	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	1 462,8	1 479,5	1 454,4	1 413,1	1 409,6	99,8
Hektarový výnos	t/ha	4,70	5,60	4,53	5,32	6,23	117,1
Produkce	tis. t	6 877,6	8 284,8	6 595,5	7 512,6	8 779,3	116,9
Počáteční zásoba²⁾	tis. t	1 510,7	1 542,8	1 740,5	1 338,8	1 007,1	75,2
Dovoz	tis. t	101,6	140,6	284,9	227,2	241,0	106,1
Celková nabídka	tis. t	8 489,9	9 968,2	8 620,9	9 078,6	10 027,4	110,5
Domácí spotřeba	tis. t	5 480,0	5 510,0	5 438,9	5 335,0	5 417,0	101,5
v tom - potraviny	tis. t	2 101,0	2 212,0	2 103,0	2 099,0	2 110,0	100,5
- osiva	tis. t	338,0	330,5	337,0	346,0	355,0	102,6
- krmiva	tis. t	2 768,0	2 734,5	2 759,0	2 622,0	2 654,0	101,2
- technické užití	tis. t	273,0	233,0	239,9	268,0	298,0	111,2
Vývoz	tis. t	1 791,8	2 678,3	1 843,2	2 736,5	2 962,0	108,2
Intervenční nákup	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	324,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	19,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	6 947,1	8 227,6	7 282,1	8 071,5	8 379,0	103,8
Konečná zásoba	tis. t	1 542,8	1 740,5	1 338,8	1 007,1	1 648,4	163,7
Soběstačnost³⁾	%	125,5	150,4	121,3	140,8	162,1	21,3

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

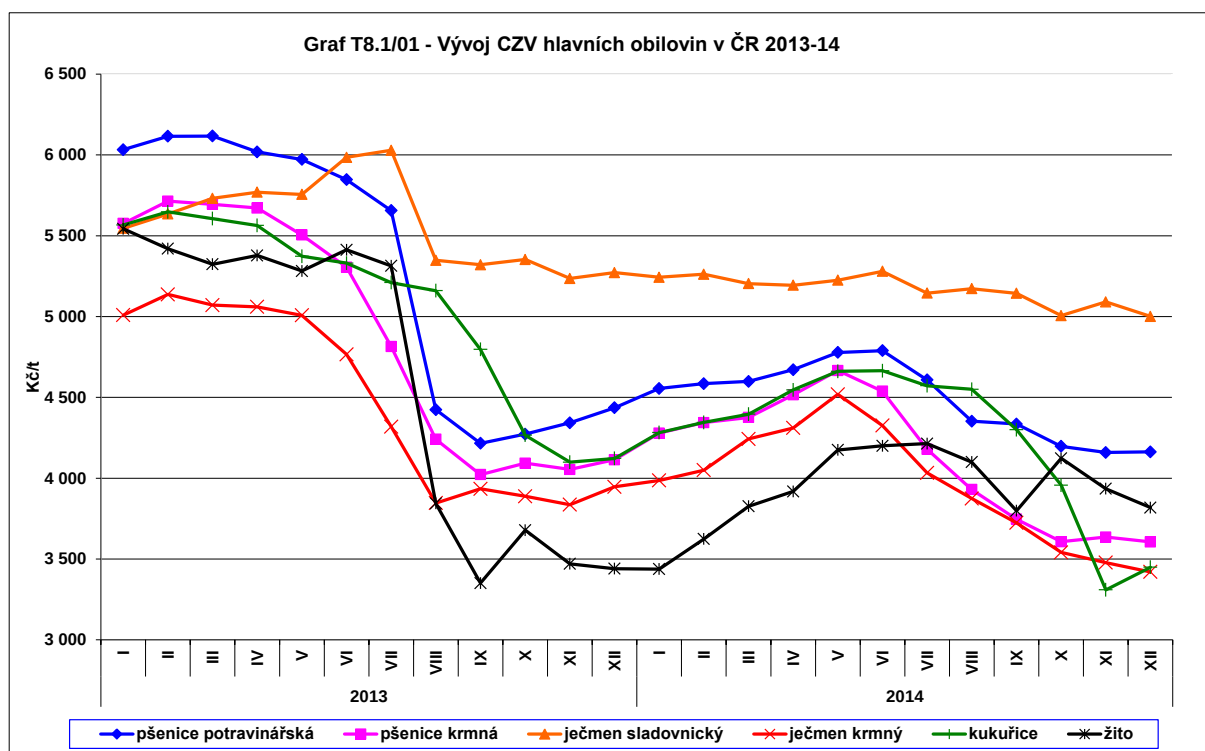
2) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI)

Ceny zemědělských výrobců hlavních obilovin v ČR v prvním pololetí roku 2014 rostly. Ke zlomu tohoto trendu došlo počátkem léta s vidinou prognózy objemově i kvalitativně příznivé sklizně dominantních druhů obilovin (nejen v ČR, ale u většiny hlavních producentů v EU). S výjimkou stagnující CZV sladovnického ječmene ceny ke konci roku klesaly s prognózou mírného oživení počátkem roku 2015.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI)

Pšenice

V marketingovém roce 2014/15 byla sklizňová plocha pšenice v ČR téměř srovnatelná s předchozím rokem, a to 835,9 tis. ha (meziročně o 0,8 % větší), z níž ozimé odrůdy zaujímaly 790,7 tis. ha (tj. 94,6 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 45,3 tis. ha. Díky vysokému průměrnému výnosu 6,51 t/ha (proti předchozímu roku vyššímu o 14,8 %) produkce pšeničného zrna meziročně vzrostla o 15,8 % na 5 442,3 tis. t.

Kvalita pšeničného zrna, sklizeného v sezoně 2014, ani přes značnou nevyrovnanost nepředstavovala výrazný problém se zajištěním dostatku zrna pšenice v jakosti, potřebné pro potravinářské zpracování. Charakteristickými rysy pšeničného zrna ze sklizně roku 2014 byly celkově průměrné hodnoty v parametrech objemové hmotnosti a čísla poklesu, určité problémy však nastaly v obsahu a kvalitě bílkovin, především v případě zrna sklizeného během druhé poloviny žní.

Počáteční zásoby pšenice pro marketingový rok 2014/15 proti předchozímu roku opět výrazně poklesly (o 38,4 %), a to na 344,1 tis. t včetně státních hmotných rezerv. Dovoz pšenice poklesl a je odhadován na 41,0 tis. t. Celková nabídka pšenice díky výrazně vyššímu objemu produkce vzrostla na 5 827,4 tis. t, tj. o 10,0 %. Objem vývozu je odhadován na relativně vysokou hodnotu 2 160,0 tis. t, meziročně o 3,7 % vyšší.

Celkový objem spotřeby pšenice v marketingovém roce 2014/15 se odhaduje ve výši 3 040,0 tis. t, z toho pro potravinářské účely 1 250,0 tis. t, spotřeba na osivo pak 190,0 tis. t. Pšenice v ČR zůstává stále nejdůležitější krmnou obilovinou a v marketingovém roce 2014/15

se předpokládá její spotřeba na krmné účely ve výši 1 450 tis. t (ve srovnání s předchozím rokem o 7,4 % vyšší). Díky vysokému objemu produkce se předpokládá výrazné zvýšení konečných zásob pšenice na 627,4 tis. t, tj. o 82,3 %. Odhadovaná míra soběstačnosti vzrostla meziročně o 15,1 p. b. na vysokou hodnotu 179,0 %.

T8.1/02 - Bilance výroby a spotřeby pšenice a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	833,6	863,1	815,4	829,4	835,9	100,8
Hektarový výnos	t/ha	4,99	5,69	4,32	5,67	6,51	114,8
Produkce	tis. t	4 161,6	4 913,0	3 518,9	4 700,7	5 442,3	115,8
Počáteční zásoba	tis. t	924,0	985,1	1 118,5	558,8	344,1	61,6
Dovoz	tis. t	23,5	39,6	69,0	36,2	41,0	113,3
Celková nabídka	tis. t	5 109,1	5 937,7	4 706,4	5 295,7	5 827,4	110,0
Domácí spotřeba ²⁾	tis. t	3 005,0	3 035,0	3 040,0	2 868,0	3 040,0	106,0
v tom - potraviny	tis. t	1 285,0	1 290,0	1 250,0	1 210,0	1 250,0	103,3
- osiva	tis. t	195,0	195,0	190,0	188,0	190,0	101,1
- krmiva	tis. t	1 370,0	1 400,0	1 450,0	1 350,0	1 450,0	107,4
- technické užití	tis. t	155,0	150,0	150,0	120,0	150,0	125,0
Vývoz	tis. t	1 180,3	1 784,2	1 107,6	2 083,6	2 160,0	103,7
Intervenční nákup ³⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	61,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	4 124,0	4 819,2	4 147,6	4 951,6	5 200,0	105,0
Konečná zásoba	tis. t	985,1	1 118,5	558,8	344,1	627,4	182,3
Soběstačnost ⁵⁾	%	138,5	161,9	115,8	163,9	179,0	15,1
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku ⁴⁾	Kč/t	2 982	2 984	4 107	3 453	3 208	92,9
CZV pšenice potravinářské	Kč/t	3 392	5 039	5 050	5 288	4 483	84,8
CZV pšenice krmné	Kč/t	2 957	4 335	4 620	4 901	4 119	84,0
Přímé platby	Kč/ha	4 575	4 687	5 879	6 317	6 182	97,9
Přímé platby	Kč/t	917	824	1 361	1 114	950	85,2
Nákladová rentabilita (potravinářská pšenice) ⁵⁾	%	13,7	68,9	23,0	53,1	39,7	-13,4
Souhrnná rentabilita (potravinářská pšenice) ⁵⁾	%	44,5	96,5	56,1	85,4	69,3	-16,1

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob - pšenice ozimá.

5) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI)

Ceny zemědělských výrobců pšenice v ČR v roce 2014, po výrazném pádu v předchozím roce, pozvolna rostly, a ročních kulminací dosáhly na hodnotách 4 789 Kč/t u potravinářské pšenice a 4 666 Kč/t u pšenice krmné kvality. Následně došlo k poklesu CZV a ke konci roku k jejich stagnaci, kdy průměrná výše činila koncem roku 4 163 Kč/t u potravinářské pšenice a 3 606 Kč/t u pšenice krmné. Průměrné roční CZV meziročně poklesly, a to o 15,2 % na 4 483 Kč/t u potravinářské pšenice a o 16,0 % na 4 119 Kč/t u krmné pšenice.

I přes nižší objem nákladů poklesla v důsledku propadu realizačních cen v marketingovém roce 2014/15 míra nákladové rentability potravinářské pšenice, dosahuje však opět vysoké hodnoty 39,7 %. Míra souhrnné rentability (včetně započtených přímých plateb) meziročně rovněž poklesla (o 16,1 p. b.) na hodnotu 69,3 %, stále však patří mezi hlavními plodinami na orné půdě k nejvyšším.

Ječmen

V marketingovém roce 2014/15 činila sklizňová plocha ječmene 350,5 tis. ha a byla tak srovnatelná s rozlohou předchozího roku, která byla historicky nejmenší. Ozimé odrůdy zaujímaly 102,9 tis. ha (29,4 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 247,6 tis. ha (70,6 %). Průměrný celkový výnos ječmene dosáhl 5,61 t/ha a byl meziročně vyšší o 22,8 %, a proto bylo i při srovnatelné sklizňové ploše dosaženo vyšší produkce zrna než v předchozím roce, a to 1 967,0 tis. t (meziroční nárůst o 23,4 %).

Hodnocení kvality sladovnického ječmene ze sklizně 2014 je výsledkem komplexního pohledu na řadu sledovaných ukazatelů. Vzhledem k průměrné sklizňové vlhkosti lze předpokládat určitou nestabilitu v hodnocených kvalitativních parametrech, avšak při relativně nízkém objemu dovozu kvalitnějších partií zrna je zajištěno plné pokrytí potřeb tuzemského sladovnického průmyslu.

Počáteční zásoba marketingového roku 2014/15 proti předchozímu roku poklesla, a to na 160,1 tis. t, tj. o 17,9 %. Dovoz ječmene je odhadován jako srovnatelný s předchozím rokem ve výši 36,0 tis. t, vývoz na 275,0 tis. t. Celková nabídka ječmene je odhadována na 2 163,1 tis. t, meziročně o 18,5 % vyšší.

Očekává se mírný pokles domácí spotřeby ječmene proti předchozímu roku na 1 425,0 tis. t, především v důsledku nižší krmné spotřeby. Míra soběstačnosti ČR za marketingový rok 2014/15 se u ječmene, především díky vyšší produkci, zvýšila o 28,1 p. b. na 138,0 %.

T8.1/03 - Bilance výroby a spotřeby ječmene a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	388,9	372,8	382,3	349,0	350,5	100,4
Hektarový výnos	t/ha	4,07	4,87	4,23	4,57	5,61	122,8
Produkce	tis. t	1 584,5	1 813,7	1 616,5	1 593,8	1 967,0	123,4
Počáteční zásoba	tis. t	359,7	411,5	303,3	194,9	160,1	82,1
Dovoz	tis. t	34,6	39,4	35,5	36,9	36,0	97,6
Celková nabídka	tis. t	1 978,8	2 264,6	1 955,3	1 825,6	2 163,1	118,5
Domácí spotřeba ²⁾	tis. t	1 520,0	1 625,0	1 500,0	1 450,0	1 425,0	98,3
v tom - potraviny	tis. t	650,0	780,0	700,0	700,0	700,0	100,0
- osiva	tis. t	95,0	90,0	95,0	105,0	110,0	104,8
- krmiva	tis. t	770,0	750,0	700,0	640,0	610,0	95,3
- technické užití	tis. t	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	100,0
Vývoz	tis. t	310,7	336,3	260,4	215,5	275,0	127,6
Intervenční nákup ³⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	263,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	19,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	1 567,3	1 961,3	1 760,4	1 665,5	1 700,0	102,1
Konečná zásoba	tis. t	411,5	303,3	194,9	160,1	463,1	289,3
Soběstačnost ⁵⁾	%	104,2	111,6	107,8	109,9	138,0	28,1
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku ⁴⁾	Kč/t	3 054	2 954	3 907	3 576	3 264	91,3
CZV ječmene sladovnického	Kč/t	3 408	4 821	5 147	5 582	5 164	92,5
CZV ječmene krmného	Kč/t	2 640	4 024	4 535	4 485	3 959	88,3
Přímé platby	Kč/ha	4 575	4 687	5 879	6 317	6 182	97,9
Přímé platby	Kč/t	1 124	962	1 390	1 382	1 102	79,7
Nákladová rentabilita (sladovnický ječmen) ⁵⁾	%	11,6	63,2	31,7	56,1	58,2	2,1
Souhrnná rentabilita (sladovnický ječmen) ⁵⁾	%	48,4	95,8	67,3	94,7	92,0	-2,8

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob - ječmen jarní.

5) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI
Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI)

Průměrné ceny zemědělských výrobců sladovnického ječmene v ČR dlouhodobě stagnovaly a ke konci roku 2014 lze jejich vývoj hodnotit jako mírný pokles (5 243 Kč/t v lednu, v prosinci pak 5 001 Kč/t). Průměrná roční CZV sladovnického ječmene činila 5 164 Kč/t s výhledem růstu poptávky po této komoditě, průměrná roční CZV ječmene krmné kvality meziročně poklesla o 11,7 %, a to na 3 959 Kč/t.

Ječmen, především jarní, určený ke sladovnickému zpracování, patří k polním plodinám s nejvyšší rentabilitou. Díky relativně vysokým realizačním cenám a meziročnímu poklesu výrobních nákladů dosáhla nákladová rentabilita u sladovnického ječmene 58,2 %, míra souhrnné rentability pak dosáhla podobné výše jako v předchozím roce, a to 92,0 % (proti roku 2013 jde o pokles o 2,8 p. b.).

Kukuřice

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrno v ČR v roce 2014 meziročně vzrostla o 1,9 % na 98,7 tis. ha. Díky vysokému průměrnému výnosu 8,43 t/ha (proti roku 2013

vyššímu o 20,9 %) zaznamenala zrnová kukuřice výrazný nárůst objemu produkce, jež dosáhla 832,2 tis. t, což představuje historicky třetí nejvyšší úroveň (po sklizních v roce 2011 a 2012), meziročně vyšší o 23,2 %.

V roce 2014 došlo v ČR opět k výraznému poklesu plochy, oseté geneticky modifikovanou kukuřicí (tzv. Bt kukuřice), a to o 68,5 % na 1 754 ha. Důvodem malého rozšíření GM kukuřice v ČR je problematický odbyt, nutnost oddělovat ji od běžné produkce a označovat ji jako GMO. Bt kukuřice nachází uplatnění jako krmná a technická surovina a v ČR není užívána pro potravinářské účely.

Celková nabídka kukuřičného zrna v marketingovém roce 2014/15 vzrostla na 1 383,2 tis. t, (meziročně o 9,3 %). Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 527,0 tis. t díky vyšší potravinářské spotřebě a vyšší spotřebě osiva. Míra soběstačnosti je u zrnové kukuřice opět předpokládána velice vysoká na úrovni 157,9 %, což představuje proti roku 2013 výrazný nárůst o 33,5 p. b.

Rozšiřování a intenzifikace výroby kukuřice na zrna v několika minulých letech posunuly ČR z role dovozce této komodity na pozici vývozce. Při meziročně srovnatelné výši dovozu dosahuje očekávaný vývoz z ČR vysoké hodnoty 431,0 tis. t. Předpoklad objemu konečných zásob v marketingovém roce 2014/15 činí 425,2 tis. t, podobně jako v minulém roce.

T8.1/04 - Bilance výroby a spotřeby kukuřice a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	103,3	121,0	119,3	96,9	98,7	101,9
Hektarový výnos	t/ha	6,71	8,79	7,78	6,97	8,43	120,9
Produkce	tis. t	692,6	1 063,7	928,1	675,4	832,2	123,2
Počáteční zásoba	tis. t	89,2	96,2	239,2	461,6	420,9	91,2
Dovoz	tis. t	19,5	37,2	143,2	128,8	130,0	100,9
Celková nabídka	tis. t	801,3	1 197,1	1 310,5	1 265,8	1 383,2	109,3
Domácí spotřeba²⁾	tis. t	479,0	461,0	466,9	543,0	527,0	97,1
v tom - potraviny	tis. t	16,0	16,0	17,0	16,0	17,0	106,3
- osiva	tis. t	13,0	15,0	16,0	17,0	20,0	117,6
- krmiva	tis. t	390,0	390,0	394,0	420,0	410,0	97,6
- technické užití	tis. t	60,0	40,0	39,9	90,0	80,0	88,9
Vývoz	tis. t	226,1	496,9	382,0	301,9	431,0	142,8
Celkové užití	tis. t	705,1	957,9	848,9	844,9	958,0	113,4
Konečná zásoba	tis. t	96,2	239,2	461,6	420,9	425,2	101,0
Soběstačnost⁵⁾	%	144,6	230,7	198,8	124,4	157,9	33,5
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku³⁾	Kč/t	2 665	2 507	2 737	3 789	3 159	83,4
CZV kukuřice krmné	Kč/t	3 282	4 707	4 718	5 062	4 253	84,0
Přímé platby	Kč/ha	4 575	4 687	5 879	6 317	6 182	97,9
Přímé platby	Kč/t	682	533	756	906	733	80,9
Nákladová rentabilita⁴⁾	%	23,2	87,8	72,4	33,6	34,6	1,0
Souhrnná rentabilita⁴⁾	%	48,7	109,0	100,0	57,5	57,8	0,3

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI
Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI)

Ceny zemědělských výrobců kukuřičného zrna krmné kvality během 1. pololetí roku 2014 rostly, přičemž ročního maxima 4 665 Kč/t dosáhly v červnu, následně došlo k jejich výraznému poklesu a CZV koncem roku propadla na 3 449 Kč/t. Průměrná CZV zrna kukuřice krmné kvality za rok 2014 činila 4 253 Kč/t, což představuje meziroční pokles o 16,0 %.

Přes meziroční značný pokles výše výrobních nákladů ani výrazně vyšší výnos nezvýšil rentabilitu produkce kukuřičného zrna v ČR, byť je stále ve srovnání s většinou ostatních plodin velmi vysoká. Především v důsledku poklesu cen zůstala míra nákladové i souhrnné rentability téměř srovnatelná s hodnotami předchozího roku. Nákladová rentabilita u krmné kukuřice činila 34,6 %, míra souhrnné rentability pak 57,8 %.

Žito

Sklizňová plocha žita v roce 2014 výrazně poklesla, a to o třetinu, na pouhých 25,1 tis. ha. Producenti této tradiční obiloviny dosáhli průměrného výnosu 5,13 t/ha a produkce žitného zrna činila 129,1 tis. t, čímž meziročně poklesla o 26,8 %. Kvalitu žita ze sklizně 2014 lze podle výsledků monitoringu kvality ÚKZÚZ hodnotit v dlouhodobé časové řadě jako podprůměrnou – v hodnocených parametrech vyhovělo pouze 43 % vzorků.

Počáteční zásoby žita v marketingovém roce 2014/15 byly meziročně mnohem nižší, a to o 57,3 % ve výši 20,7 tis. t. Celková nabídka žitného zrna rovněž poklesla, a to na 179,8 tis. t (o 27,0 %). Dovoz je předpokládán ve výši 30,0 tis. t. Odhadovaná tuzemská spotřeba žita poklesla o 22,7 % na 119,0 tis. t, především v důsledku poklesu potravinářského užití (o 21,4 %). Objem vývozu žita je předpokládán ve výši 30,0 tis. t. Celkové užití žita meziročně pokleslo o třetinu, na 149,0 tis. t. Odhadovaná míra soběstačnosti je u žita mezi hlavními obilovinami, pěstovanými v ČR, nejnižší, a v roce 2014/15 činila 108,5 % proti 114,4 % v předchozím roce (meziroční pokles o 5,9 p. b.).

Podobně jako u všech hlavních obilovin během 1. pololetí roku 2014 měsíční CZV potravinářského žita v ČR rostla. Z ročního maxima 4 214 Kč/t v červenci pak do konce roku poklesla na 3 818 Kč/t. Průměrná roční CZV žita za rok 2014 poklesla z 4 621 Kč/t na 3 931 Kč/t, meziročně o 14,9 %.

Oves

Sklizňová plocha ovsa v marketingovém roce 2014/15 opět meziročně poklesla, a to o 2,9 % na historicky nejmenší rozlohu 42,3 tis. ha. Produkce ovsa však při vyšším průměrném výnosu 3,60 t/ha ve srovnání s předchozím rokem vzrostla o 9,4 % na 152,2 tis. t.

Při předpokládané absenci dovozu činila celková nabídka 154,5 tis. t a byla meziročně nižší o 4,6 %. V marketingovém roce 2014/15 se očekává pokles objemu vývozu ovsa, a to na

33,0 tis. t. Při poklesu odhadované domácí spotřeby na 103,0 tis. t se předpokládá celkové tuzemské užití ovsa ve výši 136,0 tis. t, proti předchozímu roku o 14,8 % nižší.

Průměrné ceny zemědělských výrobců krmného ovsa v ČR během roku 2014 klesaly a v září dosáhly dlouhodobého minima 3 168 Kč/t, následovaného růstem, kdy prosincová hodnota činila 3 391 Kč/t s perspektivou dalšího zvýšení cen. Průměrná roční CZV krmného ovsa činila 3 590 Kč/t (tj. meziroční pokles o 13,0 %), průměrná CZV ovsa potravinářské kvality v roce 2014, i přes výrazný meziroční pokles, dosahovala mezi všemi hlavními obilovinami nejvyšší úrovně 6 617 Kč/t (přičemž dosáhla ročního maxima 7 160 Kč/t v březnu 2014).

Triticale

Sklizeň triticale v roce 2014 činila 243,9 tis. t a byla ve srovnání s předchozím rokem o 13,9 % vyšší. Na ploše 48,5 tis. ha (meziročně o 3,6 % větší) bylo dosaženo průměrného výnosu 5,03 t/ha.

V marketingovém roce 2014/15 se předpokládá zvýšení domácí spotřeby triticale na objem 194,0 tis. t (na krmné i technické účely), a tím i vyšší celkové užití v objemu 219,0 tis. t (meziročně vyšší o 6,3 %). Při dovozu max. 1 tis. t se výše vývozu v roce 2014/15 očekává 25,0 tis. t.

Od roku 2013 sleduje ČSÚ vedle hlavních obilovin i ceny triticale. Průměrná CZV této komodity se meziročně téměř nezměnila, dosahujíc průměrné hodnoty 3 874 Kč/t.

Ostatní obiloviny

Proso, pohanka, čirok, chrastice (lesknice) a další minoritní druhy obilovin se pěstovaly v ČR v marketingovém roce 2014/15 na ploše 8,5 tis. ha, meziročně o 15,0 % menší. Sklizeň zrna těchto speciálních plodin v roce 2014 činila v důsledku úbytku osevních ploch 12,5 tis. t (meziroční pokles o 5,3 %) při průměrném výnosu 1,47 t/ha.

Celkové užití ostatních obilovin je odhadováno na 17,0 tis. t, z toho domácí spotřeba činí 9,0 tis. t. Nejvýznamnějšími exportními komoditami této skupiny obilovin jsou proso a pohanka. Zahraniční obchod je dlouhodobě poměrně stabilní, objem vývozu za rok 2014 je odhadován na 8,0 tis. t, dovoz pak (především zrna potravinářské kvality) na 3,0 tis. t.

8.1.2 Cukrová řepa – cukr

Odhad světové výroby surového cukru pro hospodářský rok 2014/15 podle F. O. Licht činí 179,7 mil. t (165,1 mil. t v přepočtu na bílý cukr), tj. 0,7% pokles proti předchozímu období. Předpokládaná spotřeba ve světě se očekává ve výši 179,8 mil. t surového cukru (165,2 mil. t v přepočtu na bílý cukr) a výše deficitu surového cukru 1,1 mil. t (1,0 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Spotřeba cukru ve světě se meziročně mírně zvyšuje (průměrně asi o 2–2,5 % ročně).

Vedoucí pozice Brazílie jako hlavního výrobce cukru a kvasného lihu zůstala i v roce 2014/15, bylo vyrobeno 37,3 mil. t surového cukru (v přepočtu na bílý cukr 34,3 mil. t). Celkově se výroba cukru zemí Jižní Ameriky snížila o 4,2 % na 45,3 mil. t surového cukru (v přepočtu na bílý cukr 41,6 mil. t). Země Severní a Střední Ameriky prezentované především USA a Mexikem výrobu cukru zvýšily o 1,4 % na 22,5 mil. t (v přepočtu na bílý cukr 20,7 mil. t). V Indii se podařilo zvýšit výrobu surového cukru o 2,8 % na 27,5 mil. t (v přepočtu na bílý cukr 25,3 mil. t), což představuje 73,7 % výroby surového cukru v Brazílii. Ve významných oblastech výroby cukru v Asii (Čína, Pákistán, Thajsko) se výroba surového cukru snížila o 3,3 % na 66,8 mil. t (v přepočtu na bílý cukr 61,4 mil. t). Nejvyššího zvýšení výroby cukru o 13,1 % na 30,7 mil. t surového cukru (v přepočtu na bílý cukr 28,2 mil. t) dosáhly evropské země, tj. EU 28 a ostatní (Rusko, Turecko, Ukrajina aj.).

Průměrná cena surového cukru za rok 2014 (burza New York) byla 370 USD/t (7 812 Kč/t), ve srovnání s průměrem roku 2013 to představuje pokles o 14,0 %.

V hospodářském roce 2014/15 byla dle předběžných údajů sklizena cukrová řepa v EU 28 z plochy 1 557,0 tis. ha. Ve srovnání s rokem 2013/14 se plocha zvýšila o 2,9 %. Celková výroba v roce 2014/15 významně vzrostla o 18 % na 19 884 tis. t. Z předchozího hospodářského roku 2013/14 bylo převedeno do kvóty následujícího hospodářského roku (13 529,6 tis. t) 560 tis. t cukru. V roce 2014/15 dosáhla výroba cukru nad rámec kvót 6 377 tis. t, přičemž pouze v zámořském departementu Portugalska výroba cukru nedosáhla výše přidělené kvóty. V ostatních zemích EU 28 byly kvóty naplněny.

Podíl nadkvótového cukru na tuzemské výrobě cukru byl vysoký, v Německu (27,9 %), ve Francii (27,6 %) a v Polsku (9,8 %). Ve většině zemí EU 28 se výroba cukru v hospodářském roce 2014/15 zvýšila. Na celkové výrobě cukru v EU 28 se podílela Francie (26,1 %), Německo (23,5 %), Polsko (10,2 %) a Velká Británie (7,6 %). Výjimku tvořilo Slovensko, Rumunsko, Litva a zámořské departementy Portugalska, kde výroba cukru ve srovnání s rokem 2013/14 klesla. Česká republika svým podílem výroby 3,0 % na celkové výrobě EU 28 v roce 2014/15 obsadila 9. místo z 21 států vyrábějících cukr. Touto pozicí si nadále udržuje statut středně velkého výrobce cukru EU. Ve spotřebě cukru se v roce 2014/15 předpokládá v zemích EU 28 meziroční pokles o 1,8 % na 17 023 tis. t. Dovoz cukru včetně cukru ve výrobcích se v roce 2014/15 očekává v EU 28 ve výši 3 200 tis. t, tj. 16,6 % z celkové nabídky cukru. Dovoz cukru byl uskutečněn převážně v rámci preferenčních dohod vyplývajících z mezinárodních dohod EBA¹²⁶ a EPA¹²⁷. Vývoz cukru včetně výrobků obsahujících cukr se předpokládá ve výši 1 390 tis. t, tj. 7,2 % z celkové nabídky cukru.

¹²⁶ EBA – „Everything but arms“ – Jednostranná preferenční obchodní dohoda pro nejchudší země světa.

¹²⁷ EPA – Economic Partnership Agreements – Dohody o ekonomickém partnerství.

Konečné zásoby uvedeného hospodářského roku se v porovnání s rokem 2013/14 snížily o 52,7 % na 878 tis. t.

Průměrná prodejní cena bílého cukru ve Společenství (CPV) v roce 2013 dosáhla 700 €/t (18 182 Kč/t), což lze hodnotit jako mírný pokles (o 1,5 %) proti průměrné ceně v roce 2012. V roce 2014 cena postupně klesala. Nejvyšší dosažená cena obchodů s bílým cukrem byla v lednu 2014 (627 €/t, tj. 17 232 Kč/t). Průměrná cena bílého cukru činila v I. čtvrtletí 611 €/t (16 766 Kč/t), ve druhém se snížila již na 570 €/t (15 645 Kč/t). Ve druhé polovině roku 2014 průměrná cena klesala od července z 536 €/t (14 717 Kč/t) do prosince na 435 €/t (12 021 Kč/t). Konečná průměrná cena za celý rok se ve srovnání s rokem 2013 snížila o 23,2 % (o 162 €/t), tj. na 538 €/t (14 813 Kč/t).

Průměrná cena průmyslového cukru pro chemický a kvasný průmysl v EU 28 v roce 2014 dosáhla 329 €/t (9 058 Kč/t). Nákupní cena hlášená zpracovateli za stejné období činila 373 €/t (10 270 Kč/t). Průměrná dovozní cena bílého cukru ze zemí ACP (Afrika, Karibik a Tichomoří) do EU 28 dosáhla 504 €/t (13 877 Kč/t), cena surového cukru 457 €/t (12 583 Kč/t)¹²⁸.

V letech 2006-2009 prošlo odvětví pěstování cukrové řepy a výroby cukru v EU zcela zásadní reformou, jejímž hlavním výsledkem bylo snížení výroby cukru v EU o cca 6 mil. t cukru ročně a Evropa jako celek se stala dovoзовým regionem. Na výsledky reformy jsou nadále rozdílné pohledy zejména proto, že k odevzdání kvót došlo i v konkurenceschopných regionech EU a naopak zůstala výroba cukru zachována i v regionech slabších.

SOT s cukrem prošla změnou ještě v roce 2013. V rámci celkové reformy SZP a přípravy nového finančního rámce na období 2015 až 2020 bylo na základě kompromisu na úrovni orgánů EU (zejména EP, EK a Rady ministrů zemědělství) odsouhlaseno prodloužení trvání SOT s cukrem do hospodářského roku 2016/17 včetně. Jiná možnost podpory byla otevřena v rámci kategorie tzv. citlivých komodit podle článku 52 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013. Samotný systém SOT s cukrem je od změn v roce 2013 legislativně ukotven zejména v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů se zemědělskými produkty. Celková kvóta cukru EU před reformou v letech 2006 až 2009 činila 17 554,5 tis. t, v rámci reformy došlo ke snížení na výsledných 13 336,7 tis. t v EU 27. Kvóta isoglukózy činí 611,4 tis. t, výroba inulinového sirupu (320,7 tis. t) byla zcela zrušena. Prozatím poslední přistoupivší stát (Chorvatsko) od roku 2014 roční kvótu cukru EU 28 zvýšil na celkových 13 529,6 tis. t.

¹²⁸ Na výše uvedené přepočty jsou použity průměrné kurzy ČNB.

Cukrovarnická kampaň 2014/15 proběhla v ČR v období od 8. září 2014 (od 24. září v roce 2013) do 3. března 2015 (do 26. 1. v roce 2014) a průměrná délka kampaně dosáhla přibližně 139 dnů (107,5 dnů v roce 2013/14), celková doba dosáhla 179 dnů. Ve srovnání s předcházejícím obdobím i deseti lety byla nejdelší v novodobé historii. Na celkové výrobě cukru se v Čechách a na Moravě podílelo pět cukrovarnických společností (Tereos TTD, a. s., Moravskoslezské cukrovary, a. s., Cukrovar Vrbátky, a. s., Litovelská cukrovarna, a. s., a Hanácká potravinářská společnost, s. r. o). Celkový jmenovitý výkon¹²⁹ cukrovarů se opět mírně zvýšil (36 600 t/d ř.¹³⁰), průměrný denní jmenovitý výkon¹³¹ jednoho cukrovaru se snížil (5 000 t/d ř.¹³²). Pro rok 2014/15 zůstala kvóta cukru ve výši 372,5 tis. t, stejně jako v předchozím roce.

Sklizni řepy předcházelo poměrně vlhké období již od léta. Dlouhodobé skladování řepy zejména ve druhé polovině kampaně bylo poměrně dobré s relativně malými ztrátami. Část dlouhodobě uskladněné řepy v množství několika set tisíc tun byla opět zakryta řezanou slámou a opět s lepšími výsledky než řepa nezakrytá. Sklizeň skončila až v prvních dnech měsíce prosince.

¹²⁹ Jde o teoretický výkon.

¹³⁰ Zdroj: MZe.

¹³¹ Jde o teoretický výkon.

¹³² Zdroj: MZe.

T8.1/05 - Bilance výroby a spotřeby cukrové řepy a cukru včetně ekonomiky¹⁾

Ukazatel	MJ	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha cukrové řepy ^{3), 6)}	tis. ha	49,3	50,2	51,8	52,7	53,8	102,1
Hektarový výnos cukrové řepy ⁵⁾	t/ha	59,34	71,26	67,16	62,79	78,11	124,4
Zpracovaná řepa ^{3), 6)}	tis. t	2 917	3 576	3 474	3 308	4 200	127,0
Cukernatost řepy ⁶⁾	%	16,65	17,32	17,00	17,59	15,91	90,4
Produkční plocha cukrové řepy pro jiné využití	tis. ha	8,2	9,1	9,6	9,3	12,4	133,2
<i>Bilance cukru</i>							
Počáteční zásoba	tis. t	41,10	70,86	94,4	75,0	70,0	93,3
Výnos bílého cukru ⁶⁾	t/ha	8,79	11,25	10,35	9,72	11,00	113,2
Výroba cukru ČR ⁴⁾	tis. t	432,8	564,4	535,5	512,3	591,4	115,4
Dovoz celkem	tis. t	323,7	305,6	294,0	375,9	315,5	83,9
v tom - dovoz cukru	tis. t	76,5	86,0	84,0	130,6	108,5	83,1
- dovoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru ⁵⁾	tis. t	247,2	219,6	210,0	245,3	207,0	84,4
Celková nabídka	tis. t	797,6	940,9	923,8	963,2	976,9	101,4
Domácí spotřeba	tis. t	437,1	497,9	518,8	418,2	400,0	95,6
Vývoz celkem	tis. t	289,6	348,6	330,0	475,0	412,2	86,8
v tom - vývoz cukru	tis. t	164,5	227,5	215,0	312,6	312,2	99,9
- vývoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru ⁵⁾	tis. t	125,1	121,1	115,0	162,4	100,0	61,6
Celková poptávka	tis. t	726,7	846,5	848,8	893,2	900,0	100,8
Konečná zásoba	tis. t	70,9	94,4	75,0	70,0	76,9	109,9
Soběstačnost ¹³⁾	%	99,0	113,4	103,2	122,5	147,9	25,4
Produkční plocha celkem (potr. a nepotr. využití)	tis. ha	57,4	59,2	61,3	62,0	66,2	106,7
Množství zprac. cukrové řepy pro jiné využití	tis. t	452,0	740,1	763,1	632,6	1 015,9	160,6
Výnos bulev pro výrobu kvasného lihu	t/ha	55,4	81,7	79,4	68,1	82,0	120,4
CZV při skutečné dosažené cukernatosti	Kč/t	710	704	812	825	818	99,2
<i>Ekonomika cukrové řepy</i>							
Průměrné náklady ^{6), 7), 8)}	Kč/ha	43 588	50 521	64 139	55 841	56 419	101,0
	Kč/t	775	762	911	895	803	89,7
<i>Přímé platby</i>							
- SAPS a národní doplňková platba ^{8), 12)}	Kč/ha	4 574,9	4 686,5	5 878,7	6 316,7	6 182,3	97,9
	Kč/t	78,12	65,26	78,56	93,13	85,31	91,6
- oddělená platba za cukr ^{8), 10)}	Kč/t	341,65	343,60	349,00	357,29	382,25	107,0
PP celkem ¹²⁾	Kč/t	419,77	408,86	427,57	449,42	467,55	104,0
VN na tunu řepy přepočítané na 16% cukernatost	Kč/t	744,00	704,00	857,00	814,00	778,00	95,6
Realizační cena cukrové řepy ⁹⁾	Kč/t	724,00	955,00	1 003,00	1 010,00	818,00	81,0
Hektarový výnos cukrové řepy při 16% cukernatosti	t/ha	58,56	71,81	74,83	68,56	72,47	105,7
Základní, resp. minimální cena cukrové řepy EU ¹¹⁾	Kč/t	648,07	645,58	650,73	677,99	725,58	107,0
	€/t	26,29	26,29	26,29	26,29	26,29	100,0
Nákladová rentabilita na tunu řepy přepočítaná na 16% cukernatost ^{13), 14)}	%	-2,74	35,68	17,02	24,00	5,08	-18,9
Souhrnná rentabilita na tunu řepy přepočítaná na 16% cukernatost ^{13), 14)}	%	53,66	93,79	66,90	79,18	64,14	-15,0

1) V letech 2010/11-2014/15 trvá hospodářský rok od 1. 10. do 30. 9. následujícího roku.

2) Odhad do konce hospodářského roku.

3) Údaj SZIF.

4) V roce 2014/15 pouze předběžné údaje nebo velmi hrubý odhad.

5) Od 1. 1. 2006 bez cukru obsaženého v minerálních vodách, sodovkách s cukrem, destilátech a likérech, neboť položky KN 2202, 2205 a 2208 nejsou ve statistice zahraničního obchodu ČSÚ nadále sledovány.

6) Cukrová řepa pro výrobu cukru.

7) Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, 2014 odhad ÚZEI. V nákladech není zohledněn podíl pěstitelů na výrobní dávce a některé další náklady (např. náklady na nákup dodatečné kvóty cukru).

8) Přepočet v letech 2010/11, 2011/12, 2012/13, 2013/14 a 2014/15 je proveden na základě hektarového výnosu vypočteného na 16% cukernatost řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, v roce 2014/15 na základě odhadu hektarového výnosu a cukernatosti řepy podle SZIF a ČMCS.

9) Za léta 2010-2013 průměrná realizační cena cukrové řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, za rok 2014 cena ČSÚ (CZV).

10) Oddělená platba za cukr je částečnou kompenzací snížených příjmů pěstitelů cukrové řepy po reformě SOT v odvětví cukru.

11) Od roku 2014 minimální cena cukrové řepy podle Nařízení evropského parlamentu a Rady (EU) č. 318/2006 a č. 1308/2013; je udávána při 16% cukernatosti řepy. Od roku 2007 je směnný kurz stanoven nařízením Komise (ES) č. 1913/2006, v platném znění. V roce 2010 1€ = 24,651 Kč, v roce 2011 1€ = 24,556 Kč, v roce 2012 1€ = 24,752 Kč, v roce 2013 1€ = 25,789 Kč, v roce 2014 1€ = 27,599 Kč.

12) V roce 2014 byla sazba přechodné vnitrostátní podpory na zemědělskou půdu ve výši 185,06 Kč/ha, výše sazby SAPS = 5 997,23 Kč/ha.

13) Meziroční index u soběstačnosti a nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

14) Plocha, zpracovaná řepa a výnos bulev jsou příslušného roku přepočteny na 16% cukernatost.

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; Českomoravský cukrovarnický spolek,

Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI 2010-2013; 2014 (odhad)

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), D. Froněk (MZe)

Bilanční ukazatele uvedené v tab. T8.1/05 jsou získané z tabulky Statistika komodity cukr – cukrová řepa v České republice vydané MZe, která vychází z předpisů EU a ČR k regulaci trhu s cukrem.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2014/15 pěstovala na ploše 53,8 tis. ha (102,1 % skutečnosti předchozího roku). Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti dosáhl hodnoty 78,11 t/ha¹³³ (ve srovnání s rokem 2013/14 byl o 24,4 % vyšší). Cukernatost řepy se ve srovnání s rokem 2014/15 významně vlivem počasí snížila o 9,6 % na 15,91 %.

Výroba cukru v ČR v roce 2014/15 dosáhla podle předběžných údajů 591,4 tis. t. Celkově bylo vyrobeno 596,4 tis. t cukru (rozdíl byl vyroben mimo ČR). Do kvóty hospodářského roku 2014/15 bylo z předchozího hospodářského roku převedeno 20,2 tis. t cukru. Kvóta cukru ČR zůstala nadále nezměněna a zůstala ve výši 372,5 tis. t. Nad rámec kvóty bylo vyrobeno 244,2 tis. t cukru. Výnos polarizačního cukru dosáhl 12,42 t/ha¹³⁴ (meziroční zvýšení o 11,1 %).

Od hospodářského roku 2007/08 je stále vybírána výrobní dávka z kvót cukru, isoglukózy a inulinového sirupu přidělená výrobním podnikům, kterou stanovila EU na 12 €/t bílého cukru, přičemž z této dávky hradí pěstitel až 50 %. Za hospodářský rok 2013/14 bylo SZIF vybráno na výrobních dávkách cukru celkem 115,0 mil. Kč. Z této částky bylo odvedeno prostřednictvím MF 86,3 mil. Kč (75 %) a 28,8 mil. Kč (25 %) bylo převedeno do správních výdajů SZIF. V rámci programu pomoci nejchudším bylo za rok 2013 vyplaceno na 2 žádosti celkem 4 990 tis. Kč. Intervenční nákup cukru nebyl v roce 2014 realizován a Program pomoc nejchudším již od roku 2014 není v kompetenci SZIF.

Podle statistiky zahraničního obchodu ČSÚ bylo v průběhu roku 2013/14 dovezeno 375,9 tis. t cukru celkem, z toho cukru bílého 130,6 tis. t (zvýšení proti roku 2012/13 o 55,5 %) a cukru obsaženého ve výrobcích a substituentech 245,3 tis. t. Cukr byl dovezen ze zemí EU, převážně z Polska. Vzhledem ke zvýšení výroby cukru v roce 2014/15 se předpokládá snížení celkového dovozu cukru o 16,1 % na 315,5 tis. t, z toho snížení cukru bílého o 16,9 % na 108,5 tis. t a cukru obsaženého ve výrobcích a substituentů cukru o 16,6 % na 207,0 tis. t.

Vývoz cukru celkem v roce 2013/14 se meziročně zvýšil o 43,9 % a byl realizován ve výši 475,0 tis. t. Největší podíl 65,8 % na celkovém vývozu cukru 2013/14 měl bílý cukr, kterého se vyvezlo 312,6 tis. t. Růst vývozu byl zaznamenán také u výrobků obsahujících cukr a substituentů cukru o 41,2 % na 162,4 tis. t. Vzhledem ke zvýšení výroby cukru v roce 2014/15 se očekává stagnace vývozu bílého cukru a u výrobků obsahujících cukr a u substituentů cukru se předpokládá snížení vývozu ve srovnání s rokem 2013/14 o 38,4 %.

¹³³ Údaj vypočtený z údajů VUC (jako podíl zpracované cukrové řepy a plochy cukrové řepy).

¹³⁴ Hmotnost veškerého cukru teoreticky získatelného z jednotky plochy cukrové řepy (bez zápočtu cukru obsaženého v cukrové řepě zpracované ve smlouvě o dílo mimo území ČR).

V kalendářním roce 2014 dosáhla podle údajů ČSÚ průměrná CZV cukrové řepy při dosažené cukernatosti 818 Kč/t, tj. snížení na 99,2 % skutečnosti roku 2013.

Průměrná CPV krystalového cukru v ČR se v roce 2014 ve srovnání s rokem 2013 snížila o 14,6 % na 15,62 Kč/kg. Spotřebitelská cena krystalového cukru klesla na 22,00 Kč/kg, tj. na 91,1 % skutečnosti roku 2013.

Podle konečných údajů Výběrového šetření o nákladech zemědělských výrobků ÚZEI za rok 2013 dosáhly vlastní náklady na pěstování cukrové řepy 55 841 Kč/ha, což představuje meziroční 13% snížení nákladů hlavního výrobku především v důsledku snížení přímých materiálových nákladů, z nichž se nejvíce snížily náklady na nakupovaná osiva o 7,0 % na 6 171 Kč/ha a na nakupovaná hnojiva o 22,8 % na 5 933 Kč/ha.

Proti původnímu odhadu se zvýšily v roce 2013 ostatní přímé náklady a služby o 17,2 % na 9 607 Kč/ha, náklady pomocných činností se však o 20,4 % snížily na 5 651 Kč/ha a rovněž tak výrobní a správní režie o 27,8 % na 5 053 Kč/ha.

Hektarový výnos respondentů se snížil v roce 2013 na 62,37 t/ha. Jednotkové náklady se meziročně mírně snížily na 895 Kč/t.

Pro potřeby srovnání parametrů pěstování cukrové řepy s evropskými státy vyrábějící cukr je v rámci Výběrového šetření přepočítáván výnos cukrovky i náklady na 16% cukernatost řepy. V roce 2013 tak přepočtený výnos dosáhl 68,56 t/ha a nákladové zatížení 814 Kč/t. Realizační cena respondentů v roce 2013 činila 1 010 Kč/t. Cukrová řepa dle Výběrového šetření o nákladech zemědělských výrobků ÚZEI byla dlouhodobě komoditou rentabilní. V roce 2013 se ve výpočtu nákladové i souhrnné rentability při 16% cukernatosti projevilo zvýšení realizační ceny cukrové řepy, přímých plateb a částka oddělené platby na cukr. V důsledku toho se nákladová rentabilita meziročně zvýšila o 7 p. b. na 24,0 % a souhrnná rentabilita se zvýšila o 12 p. b. na 79,2 %.

Predikce nákladů na rok 2014 vychází z relativní stagnace cen vstupů. Předpokládá se meziroční zvýšení celkových nákladů o 1 % na 56 419 Kč/ha, resp. na 803 Kč/t, při výnosu 70,3 t/ha, který je prezentován ČSÚ na rok 2014, a užívá se ve fázi odhadu nákladů. Po přepočtu výnosu na 16% cukernatost výnos dosáhl 72,47 t/ha, protože předpokládaná cukernatost dosáhla u respondentů 16,5 %. Přepočtené náklady na tunu cukrové řepy se snížily na 778,0 Kč/t.

V roce 2014, kdy došlo k meziročnímu snížení realizační ceny o 19 % na 818 Kč/t a snížení nákladů na tunu přepočtené cukrové řepy na 16% cukernatost o 4,4 % na 778 Kč/t, se předpokládá nákladová rentabilita ve výši 5,1 % (meziroční snížení o 18,9 p. b.). Souhrnná rentabilita (se započtením přímých plateb) opět dosáhla kladných hodnot ve výši 64,1 % (meziroční snížení o 15 p. b.).

Přímé platby započítávané do souhrnné rentability zahrnují SAPS, Top-Up a od roku 2013 byla národní doplňková platba (Top-Up) nahrazena přechodnou vnitrostátní podporou.

Sazba jednotné platby na hektar (SAPS) se snížila přibližně o 1,2 % z částky 6 068,88 Kč/ha v roce 2013 na 5 997,23 Kč/ha v roce 2014 a sazba přechodné vnitrostátní podpory byla stanovena na rok 2014 ve výši 185,06 Kč/ha. Od hospodářského roku 2009/10 je v EU stanovena na stále stejné úrovni minimální cena cukrové řepy pro výrobu cukru v rámci kvóty ve výši 26,29 €/t při standardní 16% cukernatosti. Sazba oddělené platby za cukr kompenzující pěstitelům snížení příjmů z klesající minimální ceny cukrové řepy od roku 2009/10 byla na rok 2014 v rámci finančního stropu přiděleného ČR přiznána obdobně jako v roce 2013 v plné výši 44,245 mil. €. Sazba na 1 t cukrové řepy přepočítané na standardní 16% cukernatost (NV č. 45/2007 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování oddělené platby za cukr pěstitelům cukrové řepy, ve znění pozdějších předpisů) dosáhla 13,906 €, tj. 382,25 Kč/t (meziroční rozdíly v sazbě oddělené platby za cukr jsou dány aktuálními kurzy). Celkem SZIF vyplatil za rok 2013 na 818 žádostí 1,077 mld. Kč. V roce 2014 bylo podáno 815 žádostí na 3 181,5 tis. t cukru v předpokládané částce 1,2 mld. Kč. Podle bilančních ukazatelů bylo dosaženo v roce 2014/15 vyšší soběstačnosti v komoditě cukr (147,9 %) hlavně z důvodu poklesu domácí spotřeby cukru.

Spotřeba cukru v roce 2013 dle ČSÚ dosáhla 33,4 kg/obyv./rok (pokles proti roku 2012 o 3,3 %), v roce 2014 se odhaduje další snížení spotřeby na 32 kg/obyv./rok.

8.1.3 Brambory a bramborový škrob

Produkční plocha brambor se v roce 2014 v zemích EU dle Eurostatu a odhadu ÚZEI ve srovnání s předchozím rokem 2013 snížila o 3,1 % na 1 690,9 tis. ha. Odhadovaná produkce zemí EU v roce 2014 se vlivem příznivých podmínek a zvýšením hektarových výnosů v bramborařsky vyspělých zemích meziročně zvýšila o 7,0 % na 57,8 mil. t.

Snížení produkčních ploch v EU se však nedotklo hlavních pěstitelských zemí, tzv. EU 5 (Německo, Francie, Nizozemsko, Velká Británie a Belgie). Celkově se zvýšila produkční plocha v těchto zemích o 3,2 % na 549,0 tis. ha, z nichž se nejvyšší měrou zvýšila produkční plocha brambor v Belgii (o 6,9 % na 81,4 tis. ha) a Nizozemsku (o 4,8 % na 74,1 tis. ha). Zhruba srovnatelné zvýšení ploch bylo zaznamenáno ve Francii (o 3,6 % na 121,4 tis. ha) a v Německu (o 3,3 % na 167,1 tis. ha). Hektarové výnosy EU 5 se průměrně zvýšily o 14,5 %, avšak v jednotlivých zemích byly zaznamenány velké výkyvy. Nejvíce vzrostl hektarový výnos v Belgii (o 17,3 % na 56,2 t/ha) a v Německu (o 26,2 % na 53,0 t/ha). Ve Francii se meziročně zvýšil výnos brambor (o 11,9 % na 50,0 t/ha), v Nizozemsku (o 6,8 % na 53,5 t/ha). Zvýšení výnosu (o 4,3 % na 49,0 t/ha) se očekává ve Velké Británii.

Produkce zemí EU 5 se meziročně zvýšila (o 18,2 % na 28,6 mil. t). Nejvyšší zvýšení bylo zaznamenáno v Německu (o 30,3 % na 8,9 mil. t), v Belgii (o 25,4 % na 4,6 mil. t) a ve Francii (o 16,0 % na 6,1 mil. t). Pouze ve Velké Británii vzrostl objem produkce minimálně (o 3,3 % na 5,1 mil. t).

V ČR v hospodářském roce 2014/15 se pozastavil trend snižování produkční plochy brambor. V tomto roce se plocha brambor mírně zvýšila o 2,7 % na 30,1 tis. ha (se zápočtem ploch domácností).

Podmínky pro pěstování brambor byly v roce 2014/15 nadstandardní a projevilo se to především v hektarovém výnosu, který se meziročně zvýšil o 25,4 % na 27,7 t/ha. Úměrně zvýšeným výnosům se zvýšila celková produkce brambor o 28,7 % na 832,8 tis. t.

Zvýšení produkční plochy brambor celkem se týkalo v roce 2014/15 především ploch raných brambor, u kterých došlo ke zvýšení produkční plochy o 16,3 % na 2,4 tis. ha a výnosu na 19,0 t/ha, a brambor sadbových, u kterých došlo ke zvýšení produkční plochy o 3,7 % na 3,2 tis. ha a ke zvýšení výnosu o 11,2 % na 21,5 t/ha. V kategorii brambor pro výrobu škrobu se produkční plocha ve srovnání s rokem 2013/14 zvýšila o 17,2 % na 4,7 tis. ha a hektarový výnos 38,4 t/ha překročil očekávání. Celková nabídka brambor ve výši 1 104,8 tis. t představovala proti roku 2013/14 zvýšení o 4,3 %.

T8.1/06 - Bilance výroby a spotřeby brambor celkem a ekonomika brambor konzumních ostatních¹⁾

Ukazatel	MJ	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15 ²⁾	Meziroční index
Bilance							
Produkční plocha	tis. ha	35,1	33,6	30,1	29,3	30,1	102,7
Hektarový výnos	t/ha	23,45	29,00	26,77	22,08	27,68	125,4
Počáteční zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Výroba	tis. t	821,9	973,9	805,0	646,9	832,8	128,7
Dovoz brambor čerstvých	tis. t	173,4	102,4	102,1	202,1	96,0	47,5
Dovoz ve výrobcích	tis. t	156,3	143,9	137,4	182,5	146,0	80,0
Dovoz brambor v nativním škrobu	tis. t	50,8	23,1	34,3	27,9	30,0	107,5
Dovoz celkem	tis. t	380,5	269,3	273,7	412,5	272,0	65,9
Celková nabídka	tis. t	1 202,4	1 243,2	1 078,7	1 059,4	1 104,8	104,3
Domácí spotřeba ³⁾	tis. t	1 051,8	1 114,0	942,9	929,7	971,5	104,5
v tom - potraviny	tis. t	707,8	725,0	670,0	640,0	650,0	101,6
- sadba	tis. t	99,0	90,0	90,0	90,0	88,0	97,8
- odpad a skladové ztráty	tis. t	119,3	150,5	71,1	84,0	83,5	99,4
- technické užití - škrob	tis. t	125,7	148,4	111,8	115,7	150,0	129,6
Vývoz brambor čerstvých	tis. t	53,7	40,3	51,2	34,0	50,0	147,1
Vývoz ve výrobcích	tis. t	61,3	55,7	49,6	52,2	41,0	78,5
Vývoz brambor v nativním škrobu	tis. t	35,5	33,2	35,0	43,4	42,3	97,4
Vývoz celkem	tis. t	150,5	129,2	135,9	129,7	133,3	102,8
Celková poptávka	tis. t	1 202,4	1 243,2	1 078,7	1 059,4	1 104,8	104,3
Konečná zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Soběstačnost ⁶⁾	%	78,1	87,4	85,4	69,6	85,7	16,1
Ekonomika brambor konzumních ostatních							
Průměrné náklady na jednotku ⁴⁾	Kč/t	3 447,00	3 518,00	3 691,28	4 663,00	4 139,00	88,8
CZV brambory konzumních ostatních ⁵⁾	Kč/t	3 225,00	3 123,00	2 709,00	4 256,00	4 865,00	114,3
Přímé platby	Kč/t	174,81	177,05	209,36	263,30	226,46	86,0
Nákladová rentabilita ⁶⁾	%	-6,44	-11,23	-26,61	-8,73	17,54	26,3
Souhrnná rentabilita ⁶⁾	%	-1,37	-6,20	-20,94	-3,08	23,01	26,1
CZV EU 5 brambory konzumních ostatních ⁷⁾	Kč/t	3 978,37	3 555,43	3 226,67	7 853,00	6 982,00	88,91

1) Hospodářský rok u brambor celkem začíná 1. 7. roku sklízňe a končí 30. 6. následujícího roku. Do bilance se započítávají rané brambory sklizené, dovezené či vyvezené od 1. 1. do 30. 6. začínajícího hospodářského roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály MZe, ÚZEI a ČSÚ.

4) Výběrové šetření o nákladech zemědělských výrobců, 2014 odhad ÚZEI.

5) Za léta 2010-2013 průměrná realizační cena brambor konzumních ostatních podle Výběrového šetření o nákladech (CZV) a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, za rok 2014 cena ČSÚ.

6) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

7) CZV brambor konzumních ostatních v EU 5 - Agra Informa Ltd., 2014 odhad; přepočten podle kurzu ČNB.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Ceny zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; Agra Informa Ltd.; ÚZEI; ČSÚ; ČNB

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), J. Žižka (MZe), M. Vávrová (ČSÚ)

Dovoz brambor celkem (brambory čerstvé, brambory obsažené ve výrobcích a polotovarech z brambor a brambory přepočtené na nativní škrob) v roce 2013/14 dosáhl 412,5 tis. t. Dovoz nových a raných brambor v období od 1. 1.-30. 6. roku sklizně se realizoval především ze Španělska (6,8 tis. t), Itálie (1,6 tis. t) a z Egypta (0,4 tis. t). Celkem bylo dovezeno 10,8 tis. t raných a nových brambor. Dovoz brambor konzumních ostatních činil 178,1 tis. t v roce 2013/14. Nejvíce brambor konzumních ostatních bylo importováno z Německa (67,9 tis. t), Francie (61,3 tis. t) a z Nizozemska (22,6 tis. t). Brambor obsažených ve výrobcích bylo importováno 182,5 tis. t. Dovoz brambor přepočtený na nativní škrob se meziročně snížil o 18,5 % na 27,9 tis. t. V souvislosti s 29% nárůstem produkce brambor v roce 2014/15 by se měl celkový dovoz brambor dle předběžných údajů snížit na 65,9 % skutečnosti roku 2013/14, tj. na 272,0 tis. t brambor celkem. Očekává se snížení dovozu čerstvých brambor o 52,5 % na 96,0 tis. t a dovozu výrobků obsahujících brambory o 20 % na 146 tis. t. Předběžně se v roce 2014/15 očekává také zvýšení dovozu brambor přepočtených na nativní škrob o 7,5 % na 30,0 tis. t.

Vývoz brambor celkem v roce 2013/14 činil 129,7 tis. t. Vývoz nových a raných brambor v celkové výši 1,8 tis. t byl realizován především na Slovensko (1,7 tis. t) a do Polska (0,9 tis. t). Nejvíce brambor konzumních ostatních bylo vyvezeno na Slovensko (18,8 tis. t), do Německa (1,4 tis. t) a do Rakouska (0,87 tis. t) v celkové výši 22,7 tis. t. Celkově bylo exportováno 34,0 tis. t čerstvých brambor. Výrobky obsahující brambory se vyvezly v množství 52,2 tis. t. V roce 2013/14 došlo k výraznému zvýšení vývozu brambor v nativním škrobu a celkové množství vývozu tak činilo 43,4 tis. t. V roce 2014/15 se očekává zvýšení vývozu brambor celkem o 2,8 % na 133,3 tis. t, z nichž nejvyšší růst o 47,1 % na 50,0 tis. t se předpokládá u brambor čerstvých. Pokles vývozu se očekává u brambor obsažených ve výrobcích a brambor v nativním škrobu.

Většina parametrů bilance brambor celkem potvrzuje úspěšný bramborářský rok. Příznivé přírodní podmínky měly vliv na dosažení nejvyššího průměrného výnosu brambor celkem a produkci brambor za poslední tři roky. Potřeba dovozu brambor se snížila. Došlo k oživení domácí spotřeby brambor o 1,6 % na 650 tis. t. Pozitivním ukazatelem je předpoklad snížení odpadů a ztrát o 0,6 % na 83,5 tis. t. Předpokládá se, že se výrazně zvýší potřeba brambor k technickému využití až o 29,6 % na 150,0 tis. t. Soběstačnost brambor se opět dostala na úroveň let 2010-2012, tj. 85,7 %.

Průměrná roční CZV brambor konzumních ostatních se v roce 2014 (podle ČSÚ) ve srovnání s rokem 2013 snížila o 14,3 % na 4 865 Kč/t. Průměrnou CZV brambor konzumních 6 809 Kč/t dosahovali pěstitelé v první polovině roku. K zásadnímu snížení CZV došlo v druhé polovině roku na 3 192 Kč/t. V listopadu a prosinci 2014 se CZV dostala pod hranici 3 000 Kč/t.

Spotřebitelská cena brambor konzumních pozdních se snížila o 20 % z 17,00 Kč/kg v roce 2013 na 13,60 Kč/kg v roce 2014.

Podle konečných výsledků výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI dosáhly vlastní náklady brambor konzumních ostatních v roce 2013 výše 111 877 Kč/ha, resp. 4 663 Kč/t. Podle předběžných výsledků šetření se předpokládá v roce 2014 zvýšení vlastních nákladů o 1,0 % na 112 998 Kč/ha.

Přímé materiální náklady v roce 2014 zůstaly přibližně na stejné úrovni jako v roce 2013, tj. 36 412 Kč/ha. S výjimkou zvýšení nákladů na prostředky ochrany rostlin o 4,0 % na 8 162 Kč/ha a stejné finanční částky ve srovnání s rokem 2013 vydané na vlastní hnojiva ve výši 895 Kč/ha, se zbývající nákladové položky jako sadba brambor vlastní (1 193 Kč/ha) i nakupovaná (18 107 Kč/ha), hnojiva nakupovaná (3 938 Kč/ha) a ostatní přímý materiál (4 117 Kč/ha) snížily. Z přímých materiálových nákladů celkem došlo v roce 2014 celkově k mírnému snížení o 0,2 %.

Předběžné výsledky šetření v roce 2014 signalizují v porovnání s rokem 2013 největší zvýšení v položce odpisy DNHM – přímé o 5,2 % (2 281 Kč/ha), zvýšení pracovních nákladů celkem o 2,9 % (28 709 Kč/ha) a ostatních přímých nákladů a služeb o 2,1 % (5 729 Kč/ha). Předpokládá se snížení nákladů na režie o 1,0 % (16 219 Kč/ha).

Pěstitelé brambor v ČR využili v roce 2014 finanční podporu z prostředků EU formou jednotné platby na hektar (SAPS). Její výše se meziročně snížila o 1,2 % na 5 997,23 Kč/ha. Přechodná vnitrostátní podpora (dříve Top-Up) byla stanovena na 185,06 Kč/ha.

Pro stanovení nákladovosti brambor a rentability se užívají realizační ceny konkrétních respondentů výběrového šetření. Pouze v případě odhadu se užívá průměrná kalendářní cena ČSÚ. Z důvodu teplotních a srážkových podmínek na pěstování brambor v průběhu roku 2014 se očekává zvýšení výnosu konzumních brambor ostatních na 27,3 t/ha.

Rentabilita pěstování brambor konzumních ostatních za rok 2013 vychází z definitivních údajů Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI. Nákladová rentabilita vlivem poklesu CZV zůstala v záporných hodnotách (-8,73 %). Souhrnná rentabilita se započtením přímých plateb dosáhla lepších výsledků (-3,08 %). Vycházelo se z ekonomických ukazatelů 46 zemědělských podniků, z nichž převážná část (29) byla z bramborářské oblasti. V odhadu nákladů za rok 2014 se využívá již známé definitivní průměrné CZV dle ČSÚ. Podle předběžných údajů se však očekává spíše nižší cena brambor konzumních, než uvádí ČSÚ a míra rentability opět v záporných hodnotách. Skutečně dosažená realizační cena respondentů bude známá po vyhodnocení všech výnosových a nákladových ukazatelů za rok 2014. Zatím se předpokládá, že se realizační cena zvýší o 14,3 % na 4 865 Kč/t, což by zlepšilo ekonomiku pěstování brambor konzumních. Význam má zvýšení hektarového výnosu (27,3 t/ha), a tím snížení průměrných nákladů na tunu brambor o 11,2 % (4 139 Kč/ha). Pěstování brambor konzumních ostatních by

dosáhlo kladné rentability. Nákladová rentabilita by se zlepšila o 26,3 p. b. a souhrnná o 26,1 p. b.

Spotřeba brambor v roce 2013 se meziročně snížila o 1 % na 68,0 kg/obyv./rok. V roce 2014 se očekává zvýšení spotřeby brambor na 70,5 kg/obyv./rok.

Brambory na výrobu škrobu

Podle odhadu na rok 2014/15 a definitivních údajů za rok 2013/14 dle ČŠS se plocha brambor pro výrobu škrobu meziročně zvýšila o 17,2 % na 4 670 ha. Z celkové uvedené produkční plochy brambor na výrobu škrobu v roce 2014/15 byla poskytnuta z 844 ha produkce brambor zahraničnímu výrobcí škrobu. Pro brambory pro výrobu škrobu byl rok 2014 příznivý. Na výrobu škrobu z brambor v ČR bylo zpracováno o 63,1 % více brambor než v roce 2013/14, tj. 179,5 tis. t, hektarový výnos vzrostl o 39,1 % na 38,4 t/ha a výnos škrobu se zvýšil o 39,7 % na 8,1 t/ha.

Zvýšení výnosu se odrazilo v množství vyrobeného škrobu. Bylo vyrobeno 30,9 tis. t škrobu, což představuje nárůst o 33,9 %. Škrobnatost brambor se v porovnání s rokem 2013 snížila o 5,5 % na 17,2 %.

V roce 2014 byla stanovena sazba zvláštní podpory dle čl. 68 odst. 1 písm. a) pododstavce i) NR (ES) č. 79/2009 ve výši 19 670,44 Kč/ha a přechodné vnitrostátní podpory na škrob 1 681,86 Kč/t. V roce 2014 byla vyplacena částka 43 853 tis. Kč. Pěstitelé realizovali svoji produkci brambor na výrobu škrobu dle definitivních výsledků v roce 2013/14 za 2 400 Kč/t. Podle předběžných výsledků zůstala cena brambor na výrobu škrobu v roce 2014/15 na stejné úrovni jako v roce 2013.

8.1.4 Olejnin

Celková světová produkce hlavních druhů olejin¹³⁵ v marketingovém roce 2014/15 dosáhla 532,8 mil. t, což představuje meziroční nárůst 5,6 %, a to především díky vyšší sklizni sójových bobů. Světově nejvýznamnější olejinou dlouhodobě zůstává právě sója, které se v roce 2014 sklídilo 315,5 mil. t a podílí se tak 59,2 % na globální produkci olejin. Světová sklizeň semene řepky olejné byla meziročně téměř srovnatelná a činila 71,6 mil. t.

Olejnin jsou skupinou plodin, koncentrovaných do relativně malého počtu producentů regionů či zemí, z nichž je nejvíce typická monokulturní produkce semen palmy olejné (Indonésie, Malajsie) a sóji (Argentina, Brazílie, Paraguay a Bolívie). Nejvýznamnějšími světovými producenty olejin byly v marketingovém roce 2014/15 USA (117,3 mil. t), Brazílie (97,7 mil. t), Argentina (61,1 mil. t), Čína (57,8 mil. t) a Indie

¹³⁵ *Hlavní světové olejnin (podle objemu produkce 2014/15): sójové boby, řepkové semeno, bavlníkové semeno, podzemnice olejná, slunečnicové semeno, ořechy palmy olejné a palmy kokosové (USDA).*

(35,6 mil. t). Zdaleka největším světovým dovozcem olejnin i přes vysokou vlastní produkci zůstává Čína (58,7 % světového importu), následovaná EU (12,6 %). Pozici největšího světového vývozce olejnin zauímají USA s 49,8 mil. t, následované Brazílií s objemem exportu 46,1 mil. t (USDA, IV 2015).

Sklizňová plocha hlavních olejnin (řepky, slunečnice a sóji) v Evropské unii v roce 2014 činila 11,5 mil. ha, což představuje meziroční pokles o 1,2 %. Při průměrném výnosu 3,02 t/ha celková produkce EU vzrostla na 34,7 mil. t, což je ve srovnání s předchozím rokem o 12,3 % více (COCERAL, III 2014). EU se přes vysokou intenzitu pěstování podílí pouhými 6,5 % na celkové světové produkci hlavních olejnin, zauímá ovšem pozici největšího producenta řepkového semene, činícího třetinu světové produkce. Současně je EU dominantním světovým producentem a exportérem oliv a olivového oleje.

Produkční plocha řepky, nejdůležitější olejnin v EU, v roce 2014 se meziročně téměř nezměnila a činila 6,7 mil. ha. Při vysokém průměrném výnosu 3,60 t/ha dosažená produkce řepky tak meziročně vzrostla na 24,1 mil. t (o 15,9 %). Podíl řepky na celkové produkci hlavních olejnin v EU v marketingovém roce 2014/15 činil 69,4 %.

Nejvýznamnějšími producenty řepkového semene v EU jsou Německo (v roce 2014 produkce 6,3 mil. t), Francie (5,5 mil. t), Polsko a Spojené království. Česká republika zauímá objemem 1,5 mil. t mezi členskými zeměmi páté místo s podílem 6,4 % na celkové produkci EU.

Sklizňová plocha olejnin celkem v marketingovém roce 2014/15 činila v ČR 464,3 tis. ha, což představuje pokles ve srovnání s předchozím rekordním rokem o 4,6 %. Průměrný hektarový výnos meziročně však vzrostl, a to na 3,54 t/ha. Celková produkce olejnin se tak zvýšila o 7,2 % a dosáhla rekordní výše 1 644,1 tis. t, z čehož 93,6 % tvořilo řepkové semeno.

Zahraniční obchod olejninami celkem vykazuje kladnou bilanci a nejdůležitějšími exportními komoditami ČR jsou z olejnin řepkové, hořčičné, slunečnicové a makové semeno, u nichž objem vývozu výrazně převyšuje dovoz. Cílovými trhy vyvážených olejnin jsou především okolní země EU. Hlavními dováženými olejninami jsou sójové boby, semena podzemnice olejné a olivy.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2014/15 sklídila v ČR z produkční plochy 389,3 tis. ha, což představuje meziroční pokles o 7,0 %. Objem produkce řepky však proti předchozímu roku vzrostl o 6,5 % na historicky rekordní výši 1 537,3 tis. t, a to díky vysokému průměrnému výnosu 3,95 t/ha (v některých oblastech přesáhl i 4 t/ha).

Osevy řepky na podzim pro sklizeň v marketingovém roce 2014/15 nebyly příliš vydařené z pohledu kvality zakládání porostů ani termínem provedení. Díky velmi teplému průběhu zimy však nedošlo k žádnému poškození porostů. Srážkově nadprůměrný květen

a relativně prodloužená vegetační doba také pozitivně ovlivnily zdravotní stav porostů před sklizní.

Počáteční zásoby řepky olejné v marketingovém roce 2014/15 byly opět ve srovnání s předchozím rokem výrazně nižší (o 48,4 %) a objem dovozu byl podobně nízký ve výši 95,0 tis. t. Celková nabídka řepky však díky rekordně vysoké produkci dosáhla 1 666,7 tis. t a opět plně pokryla domácí spotřebu, odhadovanou na 1 118,0 tis. t (z toho pro výrobu FAME 536,0 tis. t). Míra soběstačnosti je odhadována na 137,5 %, meziročně nižší o 8,2 p. b. Předpokládá se opět vysoký objem exportu řepkového semene cca 450 tis. t.

T8.1/07 - Bilance výroby a spotřeby řepky olejné a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15 ¹⁾	Meziroční index
Bilance							
Produkční plocha	tis. ha	368,8	373,4	401,3	418,8	389,3	92,96
Hektarový výnos	t/ha	2,83	2,80	2,76	3,45	3,95	114,49
Produkce	tis. t	1 042,4	1 046,1	1 109,1	1 443,2	1 537,3	106,52
Počáteční zásoba	tis. t	23,0	71,7	121,6	66,6	34,4	51,65
Dovoz	tis. t	106,3	103,0	221,7	81,1	95,0	117,14
Celková nabídka	tis. t	1 171,7	1 220,8	1 452,4	1 590,9	1 666,7	104,76
Domácí spotřeba	tis. t	844,7	792,8	979,3	990,8	1 118,0	112,84
z toho - FAME ²⁾	tis. t	475,0	503,6	407,9	463,3	536,0	115,69
Vývoz	tis. t	252,8	303,9	403,8	562,5	450,0	80,00
Celková poptávka	tis. t	1 100,0	1 099,2	1 385,8	1 556,5	1 570,5	100,90
Konečná zásoba	tis. t	71,7	121,6	66,6	34,4	96,2	279,65
Soběstačnost ⁴⁾	%	123,4	132,0	113,3	145,7	137,5	-8,16
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku ³⁾	Kč/t	7 818	9 355	10 049	8 627	7 948	92,13
CZV semene řepky olejné	Kč/t	7 737	11 207	11 843	10 949	9 724	88,81
Přímé platby	Kč/ha	4 575	4 687	5 879	6 317	6 182	97,87
Přímé platby	Kč/t	1 617	1 674	2 130	1 831	1 565	85,48
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-1,04	19,80	17,85	26,91	22,34	-4,57
Souhrnná rentabilita ⁴⁾	%	19,64	37,69	39,05	48,13	42,03	-6,10

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Svaz výrobců bionafty.

3) Náklady řepky olejné podle výběrového šetření ÚZEI.

4) Meziroční index u soběstačnosti a nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, MPO, Statistika zahraničního obchodu; Sdružení pro výrobu bionafty
Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), I. Svobodová (MZe)

Průměrná cena zemědělských výrobců řepkového semene v ČR během roku 2013 z rekordních hodnot výrazně propadla, a to v závislosti na nižší poptávce na evropských trzích v důsledku vysoké sklizně ve většině zemí EU. Počátkem roku 2014 činila 9 710 Kč/t a ročního maxima dosáhla v květnu (11 047 Kč/t). Následně ceny s vidinou dobré sklizně opět klesaly až na nejnižší úroveň za poslední čtyři roky, a to 8 960 Kč/t (listopad 2014). Průměrná CZV za rok 2014 byla s hodnotou 9 724 Kč/t o 11,2 % meziročně nižší.

Díky vysokému výnosu a nižším průměrným nákladům na jednotku produkce (meziročně o 7,9 % nižším) byla nákladová rentabilita řepkového semene opět vysoká, a to 22,3 %. Souhrnná rentabilita pak činila 42,0 % a byla proti předchozímu roku o 6,1 p. b. nižší.

Řepka zůstává v ČR dlouhodobě rentabilní komoditou s vyhlídkou dobrých ekonomických parametrů produkce v příštích letech.

Vedle řepky olejné jsou nejvýznamnějšími olejinami v ČR slunečnice, mák setý a hořčice setá, v menší míře pak sója a olejní len.

Slunečnice svou produkční plochou 18,6 tis. ha a produkcí semene 42,3 tis. t (proti předchozímu roku nižší o 9,6 %) představovala v marketingovém roce 2014/15 druhou nejvýznamnější olejinu v ČR. Průměrný výnos dosáhl 2,27 t/ha (meziročně o 3,4 % vyšší). Celková nabídka slunečnicového semene vzrostla na 148,9 tis. t (o 4,7 %) při meziročně srovnatelném objemu dovozu (70,0 tis. t). Odhad domácí spotřeby je předpokládán vyšší, a to 95,0 tis. t, a objem vývozu cca 20,0 tis. t, podobně jako v předchozím roce. Odhadovaná míra soběstačnosti meziročně opět poklesla, a to o 10,6 p. b. na 44,5 %. Průměrná roční CZV slunečnicového semene v ČR v roce 2014 z rekordní výše předchozího roku poklesla o 20,4 % a činila 8 447 Kč/t.

Pěstování máku setého v ČR, které bylo v minulých letech poznamenáno propadem cen (mj. vlivem dovozu makového semene za vysoce konkurenceschopné ceny), doznalo oživení a sklizňová plocha máku v marketingovém roce 2014/15 se meziročně o třetinu zvětšila na 27,0 tis. ha. Při velmi vysokém průměrném výnosu 0,91 t/ha (v předchozím roce 0,69 t/ha) se objem produkce makového semene zvýšil na 24,7 tis. t (meziročně o 77,3 %). Při odhadované domácí spotřebě 1,5 tis. t a předpokládaném vysokém objemu vývozu 30,0 tis. t dosahuje odhadovaná míra soběstačnosti u makového semene stále vysoké hodnoty, patnáctinásobně převyšující potřeby tuzemského zpracování. Ceny zemědělských výrobců makového semene od roku 2012 rostly až na dlouhodobé maximum 73 125 Kč/t v březnu 2014, následně došlo k jejich poklesu. Průměrná roční cena v roce 2014 činila 58 588 Kč/t (meziročně o 12,8 % vyšší).

Produkce hořčičného semene v ČR v marketingovém roce 2014/14 při nárůstu výměry sklizňových ploch (o 12,0 % na 18,5 tis. ha), meziročně vzrostla na 19,8 tis. t (o 48,3 %), především díky vysokému výnosu 1,07 t/ha. Při nárůstu vývozu na 14,0 tis. t a domácí spotřebě 9 tis. t je míra soběstačnosti odhadována na 220,4 %.

Z pěstebních ploch sóji 7,2 tis. ha bylo v ČR v marketingovém roce 2014/15 sklizeno 16,5 tis. t sójových bobů, odhadovaný objem dovozu činí 35,0 tis. t, vývozu pak 5,5 tis. t. Produkce lněného semene činila pouhých 2,4 tis. t ze sklizňové plochy 1,8 tis. ha.

8.1.5 Chmel

Světová situace trhu s chmelem se během posledních let výrazně změnila. Trh je ovlivňován poptávkou zejména malých pivovarů kategorie „craft breweries“ v USA a tento trend se přesouvá i na další kontinenty. Pivovary tohoto typu mají průměrnou dávku chmelení několikrát větší než konzumní segment piva, kde je trendem snižování nákladů na suroviny. Dalším významným vlivem na změnu trhu byl slabý sklizňový ročník 2013, a to zejména

v Německu. Důsledkem je výrazná změna poměru pěstovaných odrůd: zatímco před několika lety byl poměr hořkých a aromatických odrůd 60:40 ve prospěch hořkých odrůd, nyní je to přesně naopak.

Produkce hořkých odrůd a alfa hořkých kyselin se koncentruje spíše na německé území. Loňská bilance alfa hořkých kyselin byla poprvé za několik let na straně převisu poptávky a díky tomu dochází po letech k růstu cen chmele i u dlouhodobých smluv na budoucí období.

Sklizňový rok 2014 byl zejména v Evropě vlivem průběhu počasí nadprůměrný. V Německu bylo vyrobeno zhruba o 4 tis. t chmele více, než činí desetiletý průměr. Ve Slovinsku, Anglii a České republice byla úroda dobrá, v Polsku velmi podprůměrná. Podprůměrnou sklizeň i přes nárůst plochy uvádějí také USA.

V roce 2014 došlo ve světě podle IHGC (Mezinárodní sdružení pěstitelů) k nárůstu plochy o 1 576 ha (tj. o 3,3 %), takže celková sklizňová plocha chmele dosáhla 47 334 ha, z toho bylo vysázeno 2 019 ha nových porostů (nejsou zahrnuty změny a výsaz v USA). Světová produkce dosáhla 93 874 t chmele, tj. meziročně o 10,5 % více, především vlivem velmi dobrých výnosů v Evropě. Alfa hořkých kyselin bylo vyrobeno odhadem 9 282 t, tj. o 13,6 % více proti sklizni 2013. Desetiletý průměr výroby alfa hořkých kyselin dosahuje objemu 8 955 t.

Sklizňová plocha chmele v České republice byla v roce 2014 v novodobé historii druhá nejnižší a dosáhla jen 42,7 % plochy roku 1990. I přesto ČR zůstává předním producentem jemně aromatického chmele na světě.

Podle údajů ÚKZÚZ činila v roce 2014 celková sklizňová plocha chmele v ČR 4 460 ha. Jemná aromatická odrůda Žatecký poloraný červenák (dále ŽPČ) se podílela 87,5 % na celkové výměře chmele. Před třemi roky byla registrována další jemně aromatická odrůda Saaz Late, která byla v průběhu roku 2013 zařazena VÚPS na seznam českých odrůd, doporučených pro vaření piva označovaného ChZO „České pivo“. V roce 2014 dosáhla odrůda Saaz Late celkové sklizňové plochy 15 ha.

V roce 2014 se podle ÚKZÚZ sklídilo celkem 6 202,0 t chmele (meziročně o 16,4 % více) s průměrným výnosem 1,39 t/ha (2013 – 1,23 t/ha). V Žatecké chmelařské oblasti bylo vypěstováno celkem 4 688,9 t chmele s průměrným výnosem 1,36 t/ha, v Ústěcké oblasti 669,4 t (výnos 1,41 t/ha) a v Tršické oblasti 843,8 t (výnos 1,58 t/ha).

Největší částí (83,1 %) se na celkové produkci s objemem 5 154,4 t podílela jemná aromatická odrůda ŽPČ. Druhou nejvíce pěstovanou odrůdou je aromatická odrůda Sládek s celkovou produkcí 542,3 t, následuje další česká aromatická odrůda Premiant, které se vypěstovalo celkem 353,9 t. Celková produkce nejrozšířenější české hořké odrůdy Agnus činila 78,4 t.

Průměrný obsah alfa hořkých látek (měřený metodou, odpovídající požadavkům Evropské pивovarské asociace) byl ve sklizni roku 2014 za celou ČR u hlavních odrůd následující: ŽPČ 3,0 %, Sládek 6,0 %, Premiant 8,0 % a Agnus 10,5 %.

Český chmel zůstává důležitou položkou českého agrárního exportu. V roce 2014 ČR vyvezla celkem 4 123,3 t českého chmele (v celkové hodnotě 931 mil. Kč), z toho 86,3 % ve formě pelet, zbylý podíl pak ve formě sušeného lisovaného chmele. Největším odběratelem zůstává stále Japonsko, následované Německem a Čínou. Výraznější nárůst exportu byl zaznamenán u chmele, který směřoval do Japonska, Německa, Slovenska, Austrálie a Číny.

Průběh pěstitelského roku 2014 byl zcela odlišný od předchozích let. Mírná zima bez dlouhodobé souvislé sněhové pokrývky urychlila počátek jarních prací. V jarních měsících byl zaznamenán nedostatek srážek, zejména na Rakovnicku a na Moravě. Naproti tomu letní měsíce byly doprovázeny četnými, místy až přívalovými srážkami. Deštivé počasí v průběhu samotné sklizně značně komplikovalo sklizňové práce. Během letních lokálních bouřek spadlo přibližně 20 ha chmelnic. První jemně aromatický chmel se začal česat již 16. srpna a následující týden začala pak sklízet většina pěstitelů.

Výskyt škůdců a chorob chmele již druhým rokem nebyl nikterak výrazný a prakticky všude se zvládalo základní ošetření s výslednou dobrou kvalitou chmele. Navzdory vlhkému počasí se pěstitelům podařilo udržet infekční tlak peronospor pod prahem hospodářské škodlivosti.

V roce 2014 bylo obnoveno největší procento chmelnic, a to na ploše 435,9 ha (meziročně o 9,8 % větší). Zvýšená intenzita pokračovala v obnovování porostů, které byly zasaženy povodněmi v roce 2013, a porostů poškozených v roce 2012.

Věková struktura porostů chmele v ČR je jedním z významných faktorů, ovlivňujících výnosovou stabilitu. Optimální doba obměny porostů je 10-12 let. Podle údajů ÚKZÚZ je podíl chmelnic starších 20 let se sníženým výnosem 21,6 % (nejstarší jsou v Ústěcké oblasti, kde tvoří až 30 %). Celkem 38,6 % porostů chmele je starších 15 let, což představuje meziroční pokles o 3,3 %. Podíl produktivních porostů ve stáří 5-14 let činí pouze 37,6 % všech chmelnic, poměrně vyhovující věkovou strukturu má zatím jen Tršicko. Průměrné stáří chmelových konstrukcí je ještě méně příznivé než stáří porostů, protože celkem 66,7 % všech konstrukcí je starších dvaceti let, což bude do budoucnosti vyžadovat vysoké investice.

V roce 2014 bylo v rámci dotačního programu „Uznaná certifikovaná sadba“ vyplaceno celkem 17,9 mil. Kč, téměř stejně jako v předchozím roce. Celkem bylo vysázeno 1 364,9 tis. ks certifikované sadby na ploše 417,4 ha (meziročně vyšší o 4,4 %). Obnova porostů byla provedena odrůdami ŽPČ (374,1 ha), Saaz Late (29,9 ha) Sládek (19,2 ha), Premiant (5,4 ha), Saaz Special (2,3 ha), Agnus (1,9 ha), Kazbek (17,4 ha), a Vital (1,5 ha).

Chmelaři mohou dále již od roku 2001 čerpat finanční prostředky i z dotačního programu „Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, vinicích

a ve školkách“. Za dobu jeho existence byla vybudována kapková závlaha na 886,5 ha chmelnic, v roce 2014 bylo za podpory tohoto programu vybudováno závlahové zařízení na 27,4 ha chmelnic.

Od roku 2012 lze využít podporu v rámci čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009. Pro sektor chmele je tato zvláštní podpora poskytována na zvláštní druhy zemědělské činnosti, důležité pro ochranu či zlepšení životního prostředí. Cílem opatření je podpořit pěstování aromatické odrůdy chmele, které mají menší nároky na agrotechniku a ochranu než ostatní odrůdy chmele.

Průměrná CZV sušeného chmele ze sklizně roku 2014 podle ČSÚ činila 169 217 Kč/t (o 11,3 % vyšší proti srovnatelnému období předchozího roku), přičemž v září 2014 dosáhla nejvyšší úrovně za posledních pět let, a to 174 766 Kč/t.

Odhadovaná výše nákladů na produkci chmele v roce 2013 činila u podniků právnických osob 227 296 Kč/ha, meziročně o 1,6 % více. Nákladová rentabilita dosáhla 3,5 %, míra souhrnné rentability (při započtení souhrnných podpor ve výši 20 327,47 Kč/ha) pak 12,4 %, o 29,9 p. b. vyšší ve srovnání s předchozím rokem.

8.1.6 Ovoce

Celková produkce ovoce v EU byla v roce 2014 nadprůměrná a je odhadována na 38,5 mil. t, tj. o 2 % více než v roce 2013. K předpokládané výši této úrody přispěla nejen dobrá sklizeň jádrového ovoce, ale také bohatá produkce ovoce peckového, především broskví a nektarinek. Sklizeň jablek byla v EU neobvykle vysoká a je předpoklad, že dosáhne 12,3 mil. t, což je o 11 % více než v roce předchozím. Vyšší produkci jablek v roce 2014 hlásí téměř všechny země EU.

V roce 2014 činila podle údajů ČSÚ celková produkce ovoce v ČR (včetně dopočtu domácností) 325,0 tis. t. V porovnání se sklizní ovoce v roce 2013 byla tato úroda o 4 % větší a produkce ovoce tak byla nejvyšší za posledních pět let. Meziročně vzrostla sklizeň zejména třešní (o 43 % na 10,7 tis. t), jahod (o 30 % na 10,3 tis. t), ořechů vlašských (o 26 % na 6,3 tis. t), švestek, slív a renklód (o 15 % na 36,3 tis. t). Díky domácnostem meziročně byla výrazně vyšší úroda angreštu (o 76 % na 4,0 tis. t). V důsledku jarních mrazíků se v roce 2014 proti předcházejícímu roku výrazně snížila produkce meruněk (o 46 % na 6,7 tis. t) a broskví (o 23 % na 7,3 tis. t). Mrazová a chladová poškození se významně projevila na sklizni hrušek, která meziročně poklesla o 28 % na 12,4 tis. t. Celková sklizeň jablek byla v roce 2014 nejvyšší za posledních pět let a činila 208,0 tis. t, což bylo meziročně o 7 % více.

Průběh zimy 2013/14 byl velmi mírný, téměř bez trvalejší sněhové pokrývky, což s sebou přineslo několik významných rizik. Jedním z nich byla absence zimních srážek, která se pak negativně projevila v nejsušších oblastech republiky. Vzhledem k vysokým teplotám a ukončené zimní dormanci hrozilo již od února nebezpečí poškození porostů ovocných druhů, zejména teplomilných peckovin i menšími mrazíky. Mírná zima a dobrá násada květů

v počátku roku vytvořily předpoklady pro dobrou sklizeň. Velmi teplé jaro uspíšilo rašení i kvetení, které nastalo u některých ovocných druhů až o měsíc dříve než v běžných letech. Jarní mrazíky v dubnu, které zasáhly zejména jižní Moravu, poškodily hlavně peckoviny (zejména broskve a meruňky). Květnové mrazíky se pak negativně projeví na jádrovém ovoci v Čechách. V průběhu vegetace byly některé lokality zasaženy krupobitím, které ovšem nezpůsobilo tak vysoké škody jako v předchozích letech. Úroda ovoce na některých místech Moravy byla negativně ovlivněna suchem, které trvalo téměř celé léto. Vlivem chladnějšího počasí v srpnu došlo u pozdějších odrůd téměř k vyrovnání průběhu vegetace (doby zrání). V roce 2014 se projevil velký infekční tlak, především houbových chorob. Řada ovocných stromů byla v důsledku mírné zimy a dobrého přezimování patogena napadena padlím. Již v březnu se u jabloní projevila strupovitost a u plodů peckovin větší moniliový úžeh.

Rozloha produkčních sadů, které mají hlavní význam pro pěstování ovoce v ČR, v roce 2014 činila 17,6 tis. ha, z toho plodných produkčních sadů 16,5 tis. ha. I přes netypický průběh počasí se v těchto sadech sklídilo 152,5 tis. t ovoce, tj. o 2 % více než v roce předchozím. Výměra produkčních jabloňových sadů dosáhla 8,7 tis. ha a největší podíl plochy zaujímaly odrůdy Golden Delicious (22 %) a Idared (18 %).

Úroda jablek v produkčních sadech v ČR v roce 2014 činila 130,9 tis. t (meziročně více o 9 %) a na celkové úrodě produkčních sadů se podílela 86 %. Průměrný hektarový výnos byl ve výši 15,01 t/ha. Ze sklizených odrůd jablek měla největší zastoupení jablka skupiny Golden Delicious (27 % celkové sklizně jablek), odrůda Idared (21 %) a odrůda Jonagold a mutace (11 %). Proti předchozímu roku byla vyšší, kromě jablek, již jen produkce třešní (o 28 %, tj. 2,0 tis. t). V roce 2014 bylo sklizeno přibližně stejné množství višní jako v roce 2013 (5,2 tis. t). Produkce ostatních druhů ovoce byla v roce 2014 nižší. Sklizeno bylo pouze 0,9 tis. t broskví (meziroční pokles o 53 %), 3,8 tis. t hrušek (polovina produkce předchozího roku) a 1,9 tis. t meruněk (o 47 % méně než v roce předchozím). Mírně nižší (o 12 %) byla i úroda švestek a slivoní, která činila 5,8 tis. t. Na odhadované úrodě jablek EU se ČR podílí přibližně 0,5 %. Sklizeň hrušek byla v EU průměrná a odhaduje se na 2,4 mil. t, což je o 2 % méně než v roce 2013.

Z hlediska stáří produkčních sadů je v poklesu plodnosti 46 % ovocných sadů, 39 % sadů je v plné plodnosti, 10 % na počátku plodnosti a 5 % tvoří mladé neplodné sady. Nejhorší věková struktura, která se každoročně zhoršuje, přetrvává u broskvoní (64 % v poklesu plodnosti, 32 % v plné plodnosti, 2 % jsou sady na začátku plodnosti a rovněž 2 % tvoří mladé neplodné výsadby). Také věková struktura jabloní je stále velmi špatná (57 % sadů v poklesu plodnosti, 31 % v plné plodnosti, 9 % na začátku plodnosti, 3 % sadů jsou výsadby mladé a neplodné). Velký podíl plochy produkčních sadů v poklesu plodnosti je dále u meruněk (42 %), třešní (37 %) a višní (35 %). Výrazně na ústupu je v ČR pěstování broskví, angreštu, bílého a červeného rybízu. Nejpriznivější věková struktura je u hrušní a dále u švestek a slivoní.

Producenti ovoce jsou zapojeni do integrovaného způsobu pěstování ovoce. Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (známka SISPO garantuje, že ovoce prodávané pod touto ochrannou známkou bylo vyprodukováno za výrazného omezení používání pesticidů a umělých hnojiv) bylo k 31. 8. 2014 zaregistrováno 307 členů a dalších pět subjektů bylo nevýrobních, bez pěstební plochy. Celková výměra ovocných sadů a školek činila 10,9 tis. ha. Známká SISPO byla udělena 174 členům, kteří pěstují ovoce na 8,3 tis. ha. Ochranná známka nebyla udělena nebo byla odebrána 81 producentům s plochou 2,0 tis. ha a v tříletém přechodném období se nachází 41 podniků s celkovou výměrou 0,7 tis. ha. Největší výměru ovocných sadů SISPO zaujímají jabloně (5,8 tis. ha), následují slivoně (1,2 tis. ha) a višně (1,1 tis. ha).

Informace o nákupu čerstvého ovoce ke zpracování je k dispozici za rok 2013. V tomto roce bylo dodáno 66,8 tis. t ovoce ke zpracování (meziroční pokles o 19 %), z toho 41,7 tis. t čerstvého ovoce a 15,1 tis. t ovoce zmrazeného, sušeného či jinak upraveného. Nejvíce byla, jako každoročně, vykupována z čerstvého ovoce tuzemská průmyslová jablka. Ke zpracování jich bylo dodáno 28,6 tis. t, což bylo o 29 % méně než v roce předchozím. Nákup čerstvého ovoce ze zahraničí pro výrobu ovocných výrobků se meziročně zvýšil o 6 %. MZe a ÚZEI odhadují, že ze sklizně jablek roku 2014 bylo na zpracovatelské účely dodáno cca 35 tis. t jablek.

V ČR bylo v roce 2014 k dispozici celkem 91 tis. t skladovacích kapacit pro ovoce. Vzrostl podíl skladů nejvyšší kvality, tj. s řízenou atmosférou a s ULO atmosférou, na 56 % celkové skladovací kapacity. Zásoby jablek k 31. 12. 2014 činily 41,0 tis. t, z toho 60 % tvořily odrůdy Golden Delicious a Idared. Ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku byly tyto zásoby o 24 % vyšší. Největší podíl naskladněných jablek (70 %) byl ve skladech s ULO atmosférou (včetně řízené atmosféry), tj. ve skladech se sníženým obsahem kyslíku a oxidu uhličitého.

Podle předběžných údajů byl v roce 2014 dovoz ovoce do ČR mírně vyšší (jak z hlediska množství, tak i finančního) než v roce předchozím. Import činil 545,3 tis. t v celkové hodnotě 12,9 mld. Kč. Import ovoce mírného pásma (m. p.) bez ořechů vlašských, které jsou započteny do skořápkového ovoce, činil 188,4 tis. t za 3,8 mld. Kč. Dodávky konzumních jablek ve výši 75,6 tis. t za 0,8 mld. Kč se na celkovém importu ovoce m. p. podílely 41 %. Hlavní importéřskou zemí bylo, stejně jako v roce předchozím, Polsko, které dodalo 27,9 tis. t jablek za 9,16 Kč/kg. Další významné dovozy jablek byly realizovány z Itálie (16,5 tis. t za 13,64 Kč/kg) a ze Slovenska (13,3 tis. t za 11,21 Kč/kg). Jižní ovoce tvořilo 60 % celkového importu ovoce (329,0 tis. t za 6,4 mld. Kč). V roce 2014 se proti předchozímu roku téměř nezměnil dovoz skořápkového ovoce (15,2 tis. t v celkové hodnotě 1,9 mld. Kč) a sušeného ovoce (12,3 tis. t za 0,9 mld. Kč).

Vývoz čerstvého a sušeného ovoce včetně reexportu byl realizován v roce 2014 téměř ve stejné výši jako v roce předchozím a činil 160,8 tis. t za 3,6 mld. Kč. Export jablek byl

ve výši 61,1 tis. t, z toho 68% podíl tvořila jablka určená ke zpracování (41,7 tis. t za 2,74 Kč/kg).

Výsledná záporná bilance zahraničního obchodu s čerstvým a sušeným ovocem v roce 2014 se v objemovém vyjádření mírně zhoršila na 384,6 tis. t, finanční záporná bilance činila 9,3 mld. Kč.

Spotřeba ovoce v hodnotě čerstvého meziročně v roce 2013 vzrostla o 2,2 kg/obyv./rok na 76,8 kg/obyv./rok. Na tomto zvýšení se v plné výši podílel nárůst spotřeby ovoce mírného pásma, který činil 45,6 kg/obyv./rok. Nejvíce vzrostla spotřeba jablek (20,2 kg/obyv./rok), švestek (5,2 kg/obyv./rok) a meruněk (2,1 kg/obyv./rok). Spotřeba ovoce jižního, která činila 31,2 kg/obyv./rok, zůstala na stejné výši jako v roce 2012. Mírně vzrostl zájem obyvatel o pomeranče a mandarinky (11,6 kg/obyv./rok) na úkor banánů (9,7 kg/obyv./rok).

Na rok 2014 ÚZEI odhaduje mírné zvýšení spotřeby ovoce, a to na 79,5 kg/obyv./rok, z toho u ovoce m. p. na 48,5 kg/obyv./rok a u ovoce jižního na 31,0 kg/obyv./rok. V důsledku meziročně vyšší produkce jablek lze předpokládat i nárůst spotřeby jablek přibližně na 23,0 kg/obyv./rok.

T8.1/08 - Bilance výroby a spotřeby čerstvého ovoce mírného pásma včetně bobulovin a ořechů vlašských¹⁾

Ukazatel	MJ	2010	2011	2012	2013	2014	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	16,5	16,4	16,4	16,7	16,5	98,8
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	7,29	6,17	8,44	8,94	9,23	103,2
Domácí výroba³⁾	tis. t	297,7	273,9	300,0	311,4	325,0	104,4
z toho - produkční sady⁴⁾	tis. t	121,0	101,3	138,2	149,2	152,5	102,2
Dovoz⁵⁾	tis. t	192,9	187,6	191,6	183,2	189,1	103,2
Celková nabídka	tis. t	490,6	461,5	491,6	494,6	514,1	103,9
Čerstvá spotřeba + samozásobení²⁾	tis. t	380,4	356,3	295,4	358,9	382,1	106,5
Nákup ke zpracování⁶⁾	tis. t	38,9	48,9	66,6	51,7	57,0	110,3
Vývoz včetně reexportu⁵⁾	tis. t	71,3	56,3	129,6	84,0	75,0	89,3
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	490,6	461,5	491,6	494,6	514,1	103,9
Soběstačnost^{7) 8)}	%	78,3	76,9	101,6	86,8	85,1	-1,7

1) Marketingový rok u většiny čerstvého ovoce mírného pásma je totožný s kalendářním rokem.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Pro rok 2014 odhad.

6) Pro rok 2014 odhad OU ČR.

7) Uvedená čísla jsou zatížena chybou, neboť v dovozu a vývozu nejsou započteny výrobky z ovoce.

8) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR, MZe, OU ČR, ÚKZÚZ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

T8.1/09 - Bilance výroby a spotřeby jablek¹⁾

Ukazatel	MJ	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	8,7	8,6	8,6	8,8	8,7	98,9
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	11,85	9,18	13,68	13,78	15,01	108,9
Domácí výroba^{3), 10)}	tis. t	193,6	158,9	227,9	194,5	208,0	106,9
z toho - produkční sady⁴⁾	tis. t	103,3	79,1	117,9	120,6	130,9	108,5
Dovoz⁵⁾	tis. t	74,8	87,7	76,1	84,6	77,0	91,0
Celková nabídka	tis. t	268,4	246,6	304,0	279,1	285,0	102,1
Čerstvá spotřeba + samozásobení²⁾	tis. t	166,7	151,4	145,1	161,6	167,0	103,3
Nerealizovaná produkce	tis. t	20,1	20,3	2,0	18,0	30,0	166,7
Nákup ke zpracování⁶⁾	tis. t	30,9	33,2	40,0	34,9	35,0	100,3
Vývoz⁵⁾	tis. t	50,7	41,7	116,9	64,6	53,0	82,0
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	268,4	246,6	304,0	279,1	285,0	102,1
Soběstačnost^{7) 8)}	%	116,1	105,0	157,1	120,4	124,6	4,2
Nákladová rentabilita - nová výsadba^{8), 9)}	%	-10,4	-8,0	-9,1	-0,3	x	x
Nákladová rentabilita - stará výsadba^{8), 9)}	%	-34,4	-33,7	-34,2	-25,9	x	x
Souhrnná rentabilita - nová výsadba^{8), 9)}	%	13,0	14,9	14,0	21,0	x	x
Souhrnná rentabilita - stará výsadba^{8), 9)}	%	-0,5	0,1	-0,3	5,9	x	x

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Pro marketingový rok 2014/15 odhad OU ČR a MZe.

6) Pro rok 2014/15 odhad MZe.

7) Uvedená čísla jsou zatížena chybou, neboť v dovozu a vývozu nejsou započteny výrobky z jablek.

8) Meziroční index je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

9) Podle OU ČR.

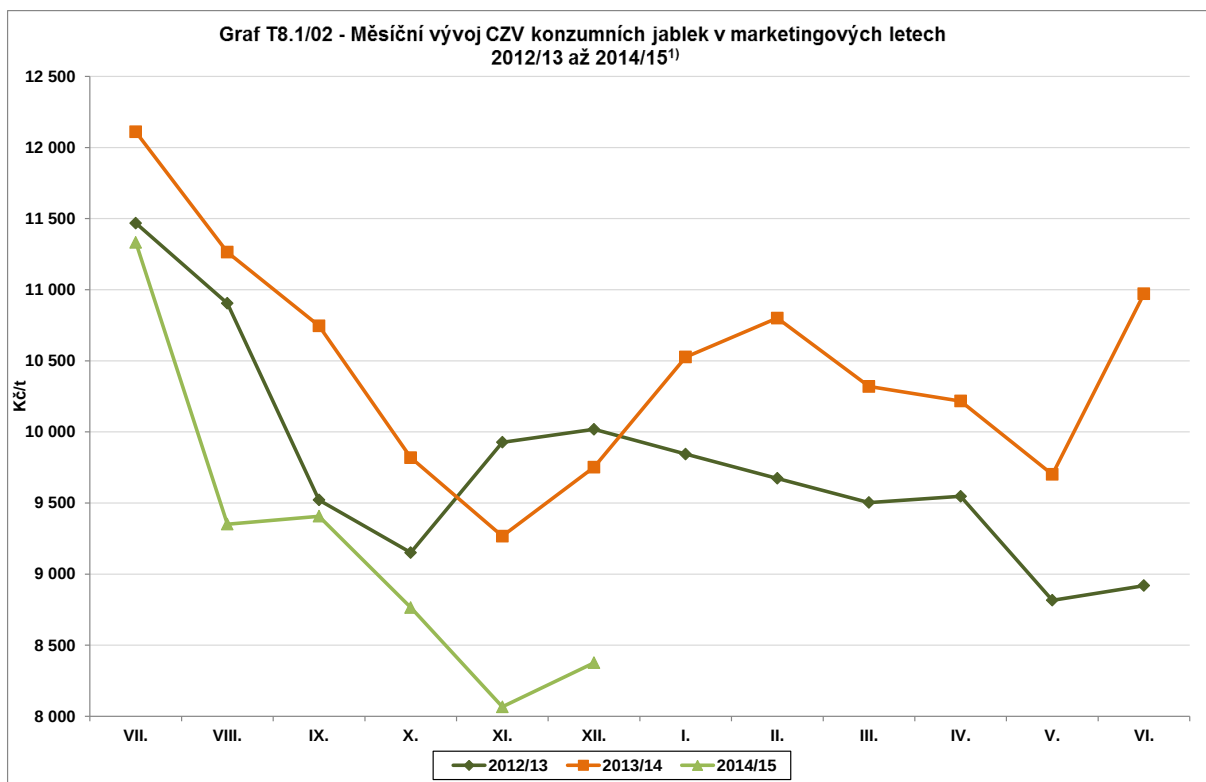
10) Domácí výroba jablek za rok 2012/13 je upravena na základě bilance.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR, MZe, ÚKZÚZ, OU ČR

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

Ceny zemědělských výrobců ovoce v roce 2014 byly v porovnání s předchozím rokem nižší. Index CZV 2014/2013 činil 87,2. S výjimkou broskví, které zůstaly svojí výší na úrovni roku 2013, byla u všech sledovaných druhů ovoce CZV nižší. Největší pokles ceny byl zaznamenán u višně (meziroční pokles o 35 % na 9 908 Kč/t) a jablek určených ke zpracování (o 30 % na 2 405 Kč/t). Dále se snížila průměrná roční CZV u bílého a červeného rybízu (o 14 % na 7 434 Kč/t) a třešní (o 13 % na 32 490 Kč/t). Do 10 % byla meziročně nižší cena zbývajících sledovaných druhů ovoce – jablek konzumních (9 498 Kč/t), hrušek (10 200 Kč/kg), meruněk (21 924 Kč/t) a švestek (9 264 Kč/t).

Spotřebitelské ceny ovoce v roce 2014 zůstaly v průměru na úrovni předchozího roku, index SC 2014/2013 činil 100,5. Ze sledovaných druhů ovoce m. p. poklesla zejména průměrná roční spotřebitelská cena broskví a nektarinek (o 22 % na 68,28 Kč/kg a konzumních jablek (o 11 % na 30,79 Kč/kg). Naproti tomu o 7 % meziročně vzrostla spotřebitelská cena stolních hroznů (na 72,41 Kč/kg) a zahradních jahod (na 127,18 Kč/kg). Z ovoce jižního se v roce 2014 meziročně výrazně zvýšila cena kiwi (o 36 % na 77,83 Kč/kg) a citronů (o 15 % na 46,91 Kč/kg). Téměř beze změny byla v roce 2014 průměrná roční spotřebitelská cena banánů (31,44 Kč/kg) a o 5 % klesla cena pomerančů (na 29,88 Kč/kg).

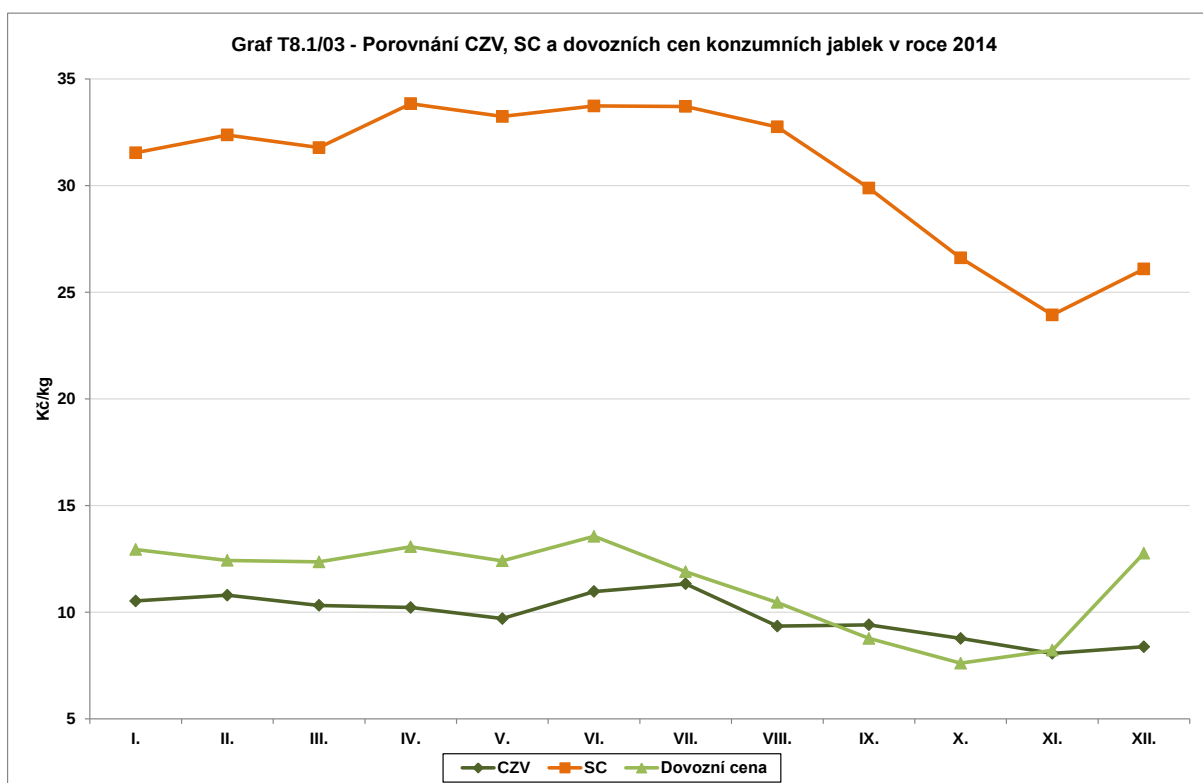

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Průměrná roční CZV konzumních jablek se podílela na průměrné roční spotřebitelské ceně pouze 31 %, což bylo o 3 p. b. více než v roce 2013.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Průměrná realizační cena jablek v marketingovém roce 2013/14 činila 6,60 Kč/kg, z toho jablek konzumních 10,23 Kč/kg a jablek určených ke zpracování 3,35 Kč/kg. Průměrná realizační cena jablek z nových výsadeb byla ve výši 8,85 Kč/kg, ze starých výsadeb 6,79 Kč/kg.

Ke konci roku 2014 bylo v ČR registrováno 18 funkčních organizací producentů ovoce a zeleniny a jedna nadnárodní organizace producentů. SZIF přijal v roce 2014 celkem 40 žádostí o dotace, 8 žádostí o změnu operačního programu a 3 žádosti o schválení nového operačního programu. V rámci Společné organizace trhu (SOT) obdržely organizace producentů ovoce a zeleniny v roce 2014 dotaci v částce 48,5 mil. Kč, která byla vyplacena v plné výši z rozpočtu EU. Dále byly ke konci roku 2014 registrovány 2 seskupení producentů ovoce a zeleniny a SZIF přijal od těchto seskupení celkem 6 žádostí na dotace. Předběžně uznaná seskupení producentů ovoce a zeleniny obdržela celkem 8,2 mil. Kč, z toho 6,1 mil. Kč z EU (75 %) a 2,1 mil. Kč (25 %) bylo vyplaceno ze státního rozpočtu ČR.

Projektu „Ovoce a zelenina do škol“, jehož záměrem je trvale zvýšit spotřebu ovoce a zeleniny u dětí na prvním stupni základních škol, se ve školním roce 2013/14 účastnilo 3 530 škol s počtem přes 456 tis. žáků, tj. meziroční zvýšení o téměř 5 %, resp. o více než 9 %. Roční limit na jednoho žáka v tomto školním roce činil 315 Kč. Vyplacená podpora dosáhla 143,6 mil. Kč. Ve školním roce 2014/15 je do projektu zapojeno 3 741 škol s počtem žáků 509 tis. Roční limit na produkty pro jednoho žáka je stanoven na 333 Kč a roční limit na

doprovodná opatření pro jednoho žáka je stanoven na 40 Kč. Celková podpora ze zdrojů EU a ČR pro školní rok 2014/15 činí 150,5 mil. Kč ze zdrojů EU a 40,0 mil. Kč ze zdrojů ČR, celkem tedy 190,5 mil. Kč. Maximální výše spolufinancování projektu „Ovoce a zelenina do škol“ ze zdrojů EU je podle NK (ES) č. 288/2009 stanovena pro ČR ve výši 88 %.

V roce 2014 mohli ovocnáři, stejně jako ostatní zemědělci, čerpat jednotnou platbu na plochu (SAPS), jejíž sazba činila 5 997,23 Kč/ha.

V rámci EAFRD bylo v roce 2014 v rámci osy I. opatření 1.1.1 Modernizace zemědělských podniků schváleno pro ovocnářské a zelinářské podniky celkem 126 žádostí v částce 169,0 mil. Kč, z toho na sklady ovocnářů a zelinářů 93 žádostí na 152,0 mil. Kč a 33 žádostí na 17,0 mil. Kč na nové konstrukce v sadech. Pro osu II. opatření II.1.3 Agroenvironmentální opatření byla pro integrovanou produkci ovoce pro rok 2014 stanovena sazba 435 €/ha, tj. 11 954 Kč/ha (kurz 27,481 Kč/€). Na integrovanou produkci ovoce bylo v roce 2014 podáno 292 žádostí na výměru 10 462 ha sadů v částce 125,1 mil. Kč. Proplaceno bylo v tomto roce 292 žádostí v částce 120,6 mil. Kč.

Na podporu pro pěstování ovoce v rámci ekologického zemědělství, u kterého byla pro rok 2014 sazba 849 €/ha, tj. 23 331 Kč/ha, bylo ovocnářům v roce 2014 vyplaceno 290 žádostí pro 3 649 ha v částce 74,7 mil. Kč. Na extenzivní sady, při sazbě 510 €/ha, tj. 14 015 Kč/ha, získali pěstitelé na základě 435 žádostí pro 2 738 ha sadů 35,1 mil. Kč. Celkem tak byla v roce 2014 vyplacena na ekologické zemědělství na základě 725 žádostí ovocnářů pro 6 387 ha ovocných sadů částka 109,9 mil. Kč. V roce 2014 ovocnáři podali celkem 738 žádostí na ekologickou produkci v 6 327 ha ovocných sadů ve výši 120,8 mil. Kč (kurz 27,481 Kč/€), z toho bylo 295 žádostí v částce 80,5 mil. Kč pro 3 452 ha intenzivních sadů a 443 žádostí ve výši 40,3 mil. Kč pro 2 738 ha sadů ostatních.

Z národních dotací bylo v roce 2014 na podporu restrukturalizace ovocných sadů v systému integrované produkce vyplaceno 67 žádostí na 334 ha celkem 58,7 mil. Kč, z toho na základě 44 schválených žádostí pro 254 ha ovocných sadů 50,9 mil. Kč (sazba 200 tis. Kč/ha), 21 žádostí pro 74 ha 7,5 mil. Kč (sazba 100 tis. Kč/ha) a 2 žádosti pro 6 ha 0,3 mil. Kč (sazba 50 tis. Kč/ha). Na vybudování kapkové závlahy ve 250 ha ovocných sadů (sazba 60 tis. Kč/ha) získalo 27 pěstitelů 14,1 mil. Kč, na podporu prostorových a technických izolátů množitelského materiálu 1,2 mil. Kč, na podporu testování množitelského materiálu 0,7 mil. Kč a na podporu tvorby rostlinných genotypů 0,9 mil. Kč. Dotace byly dále ovocnářům poskytnuty na pořádání seminářů, školení, výstav a vydávání publikací v částce 1,0 mil. Kč. Celkem ovocnáři v roce 2014 získali národní dotace ve výši 75,4 mil. Kč.

8.1.7 Zelenina

V roce 2014 sklizeň zeleniny v EU dosáhla 62,3 mil. t, tj. o 2,5 % více než v předchozím roce. Ke zvýšení produkce došlo v hlavních pěstitelských zemích (Německo,

Španělsko, Polsko a Francie) vzhledem k příznivým klimatickým podmínkám a nárůstu ploch zejména rajčat a cibule.

V Polsku byl zaznamenán meziročně 15,2% nárůst produkce veškeré venkovní zeleniny (sklidilo se 4,6 mil. t). Meziroční nárůst byl evidován u zelí (o 17,9 % na 1,1 mil. t), mrkve (o 10,6 % na 822 tis. t) a cibule (o 15,4 % na 636 tis. t).

V Německu vzrostla produkce proti roku 2013 o 10 % na 3,5 mil. t, jednalo se tak o druhou největší sklizeň od roku 2012. K výraznějšímu nárůstu produkce došlo u zelí (+12 %, tj. 479 tis. t) a chřestu (+11 %, tj. 114 tis. t); k mírnějšímu nárůstu pak u mrkve (+4 %, tj. 609 tis. t) a cibule (+2 %, tj. 500 tis. t). Pokles produkce pokračoval také u květáku (-2 %, tj. 121 tis. t).

Ve Španělsku vzrostla produkce rajčat o 29 % na 4,9 mil. t, papriky o 8 % na 1,1 mil. t a cibule o 5 % na 1,3 mil. t. Naopak produkce česneku proti roku 2013 poklesla o 3 % na 168 tis. t a mrkve o 11 % na 332 tis. t.

Přestože byl rok 2014 vývojem počasí opět netypický, došlo také v ČR ke zvýšení produkce zeleniny. Zima byla mírná a bez sněhových a dešťových srážek. Jaro začalo velmi brzy. V některých zelinářských oblastech (jižní Morava, Nymbursko, Litoměřicko) byla zahájena přípravy půdy a následné zakládání porostů již koncem února. Většina zelinářů v obavách před mrazem chránila porosty netkanou textilií. Jarní mrazíky, které se objevily v dubnu, proto poškodily zeleninu jen místy. Během roku byl vývoj srážek v ČR velmi rozdílný. V průběhu května a léta se hojně vyskytovaly lokální přívalové deště a kroupy. Byly oblasti, kde nepršelo vůbec a pěstitelé proto museli intenzivně zavlažovat. Sklizeň pokračovala díky příznivému počasí až do poloviny prosince. I v roce 2014 zelináři bojovali s vysokým výskytem škůdců (mšice, molice, třásněnky) a chorob (zejména plíseň cibulová).

V roce 2014 se zelináři potýkali zejména s odbytovými problémy. Na jaře producenti zaznamenali zvýšený zájem spotřebitelů o ranou zeleninu, které však měli spíše nedostatek. Začátkem srpna 2014 vyhlášení zákazu dovozu některých produktů do Ruska (zahrnující i zákaz dovozu ovoce a zeleniny) ze zemí EU, USA, Austrálie, Kanady a Norska spolu s dobrou sklizní způsobilo pokles cen zeleniny.

V ČR výměra pěstební plochy zeleniny (včetně dopočtu domácností) v roce 2014 meziročně vzrostla o 6,3 % na 13,4 tis. ha, největší podíl zaujímala opět cibule (16 %), hrách (10 %), zelí (10 %) a mrkev (8 %). K výraznějšímu nárůstu ploch došlo u ředkviček o 55 % na 273 ha, petržele o 26 % na 452 ha, česneku o 16 % na 425 ha a kapusty o 14 % na 155 ha. Zvýšení ploch bylo evidováno také u cibule o 11 % na 2 205 ha, mrkve o 11 % na 1 053 ha a okurek nakládaček o 11 % na 1 048 ha. Snížení ploch bylo zaznamenáno u kedluben o 5 % na 381 ha, hrachu o 5 % na 1 313 ha, salátových okurek o 1 % na 297 ha.

Celková produkce zeleniny (včetně dopočtu domácností) v roce 2014 byla 294,2 tis. t, tj. meziroční zvýšení o 23 %. Vyšší sklizeň byla dosažena u ředkviček (+272 % na 2 252 t),

hrachu (+45 % na 6 319 t), kapusty (+43 % na 3 018 t), petržele (+36 % na 6 383 t), salátových okurek (+33 % na 9 977 t) a okurek nakládaček (+32 % na 23 287 t). Méně výraznější nárůst byl zaznamenán u póru (+28 % na 433 t), rajčat (+21 % na 24 003 t), salátu (+18 % na 2 711 t), mrkve (+15 % na 35 831 t) a cibule (+15 % na 46 238 t). Produkce poklesla u kedluben o 20 % na 5 821 t.

Hektarové výnosy (včetně dopočtu domácností) se meziročně výrazně zvýšily u ředkviček (o 140 % na 8,26 t/ha), hrachu (o 52 % na 4,81 t/ha), salátových okurek (o 35 % na 33,54 t/ha), kapusty (o 26 % na 19,48 t/ha) a póru (o 25 % na 17,57 t/ha). Mírnější nárůst hektarového výnosu byl zaznamenán u okurek nakládaček (o 19 % na 22,22 t/ha) a hlávkového salátu (o 15 % na 11,53 t/ha). Největší snížení výnosu bylo evidováno u kedluben (o 15 % na 15,26 t/ha) a česneku (o 10 % na 4,37 t/ha).

T8.1/10 - Bilance výroby a spotřeby čerstvé zeleniny ¹⁾

Ukazatel	MJ	2010	2011	2012	2013	2014	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	13,4	14,1	12,6	12,6	13,4	106,3
Hektarový výnos	t/ha	16,31	19,69	18,48	19,02	21,93	115,3
Domácí výroba	tis. t	218,6	277,6	232,9	239,7	294,2	122,7
Dovoz²⁾	tis. t	567,6	568,2	534,1	581,3	570,2	98,1
Celková nabídka	tis. t	786,2	845,8	767,0	821,0	864,4	105,3
Čerstvá spotřeba + samozásobení	tis. t	616,5	670,1	597,2	650,4	695,8	107,0
Nákup ke zpracování²⁾	tis. t	70,7	83,8	77,0	76,0	81,0	106,6
Vývoz²⁾	tis. t	99,0	91,9	92,8	94,6	87,6	92,6
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	786,2	845,8	767,0	821,0	864,4	105,3
Soběstačnost³⁾	%	35,5	41,4	39,0	36,9	42,3	5,4

1) Marketingový rok u zeleniny je totožný s kalendářním rokem.

2) Pro rok 2014 odhad.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), I. Buchtová (MZe)

V rámci systému IPZ (pěstitelé integrované produkce zeleniny evidovaní na SZIF) došlo v roce 2014 k opětovnému snížení ploch (pokles o 4,1 % na 5 707 ha). Počet pěstitelů klesl na 75. Držiteli ochranné známky IPZ se stalo 58 zelinářů s výměrou 5 010 ha a 6 pěstitelů (čekatelů) s plochou 387 ha bylo v přechodném období. Nejrozšířenějšími oblastmi pěstování zeleniny v IPZ zůstávají Nymbursko, jižní Morava, Litoměřicko, Královéhradecko a Opavsko.

Import zeleniny do ČR v roce 2014, podle předběžných údajů, byl meziročně objemově o 1,9 % nižší a i jeho finanční hodnota klesla. Dovezeno bylo 570,2 tis. t zeleniny za 9,3 mld. Kč. V meziročním porovnání byly dovozní ceny nižší. Největší pokles ceny byl zaznamenán u póru (o 43 % na 11,11 Kč/kg), mrkve (o 22 % na 6,85 Kč/kg), česneku (o 13 % na 41,12 Kč/kg) a salátových okurek (o 6 % na 16,09 Kč/kg). Výraznější zvýšení průměrné dovozní ceny nastalo u okurek nakládaček (o 21 % na 11,46 Kč/kg), hlávkového zelí (o 19 %

na 5,43 Kč/kg), celeru bulvového (o 16 % na 9,82 Kč/kg), rajčat (o 12 % na 27,53 Kč/kg) a melounů (o 5 % na 7,13 Kč/kg).

Největší dodavatelskou zemí zůstalo, stejně jako v letech předchozích, Nizozemsko, které se podílelo na celkovém importu zeleniny do ČR téměř 19 %. V roce 2014 se snížily dodávky zeleniny z této destinace proti předchozímu roku o 1,2 %. V nizozemském dovozu převažovala rajčata (29 %, tj. 31,4 tis. t), mrkev (16 %, tj. 17,6 tis. t), cibule (15 %, tj. 16,6 tis. t) a paprika (10 %, tj. 11,1 tis. t). Mezi další významné dodavatele zeleniny do ČR patřilo Španělsko (18 %), ze kterého se dovážely zejména okurky salátové (24 %, tj. 23,6 tis. t), rajčata (23 %, tj. 23,3 tis. t), paprika (15 %, tj. 15,8 tis. t) a melouny (10 %, tj. 10,4 tis. t), Polsko (13 %) s dodávkami hlávkového zelí (19 %, tj. 14,3 tis. t), cibule (14 %, tj. 10,7 tis. t), květáku (14 %, tj. 10,1 tis. t) a mrkve (13 %, tj. 9,5 tis. t), Německo (12 %) s převahou importu cibule (32 %, tj. 22,0 tis. t), salátových okurek (8 %, tj. 5,5 tis. t), rajčat (8 %, tj. 5,4 tis. t) a okurek nakládaček (8 %, tj. 5,3 tis. t) a Itálie (8 %) s výrazným dovozem melounů (43 %, tj. 20,4 tis. t) a kedlubnů (11 %, tj. 5,2 tis. t).

Hlavní objem importované zeleniny tvořila již tradičně zelenina plodová. Dovoz rajčat činil 16 % celkového importu zeleniny (meziroční pokles o 6 %, tj. 90,6 tis. t), melounů 14 % (-6 %, tj. 81,4 tis. t) a papriky 9 % (+6 %, tj. 49,6 tis. t). Dovoz salátových okurek se meziročně zvýšil o 4 % na 60,9 tis. t, kdy jejich podíl na celkovém dovozu činil 11 %. V roce 2014 se z tradičních druhů zeleniny výrazně snížily dodávky hlávkového zelí (o 17 % na 25,1 tis. t), méně výrazně pak u cibule (o 7 % na 70,5 tis. t), celeru (o 2 % na 8,9 tis. t) a mrkve (o 1 % na 43,2 tis. t). Došlo také k dalšímu snížení dovozů česneku o 18 % na 5,3 tis. t, poklesl i dovoz hlávkového salátu o 12 % na 7,6 tis. t. Významnější nárůst byl zaznamenán u dovozu okurek nakládaček o 29 % na 10,6 tis. t a ostatních salátů o 17 % na 6,3 tis. t.

Vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu z ČR v roce 2014 klesl o 7 %, exportováno bylo 87,6 tis. t zeleniny v celkové hodnotě 1,7 mld. Kč. Z jednotlivých druhů zeleniny se nejvíce vyváželo hlávkové zelí (10 % celkového exportu a reexportu zeleniny, tj. 9,0 tis. t), mrkev (10 %, tj. 8,8 tis. t), okurky nakládačky (10 %, tj. 8,5 tis. t) a cibule (10 %, tj. 8,5 tis. t). Na Slovensko směřovalo 77 % celkového vývozu v hodnotě 1,4 mld. Kč s převahou dodávek hlávkového zelí, cibule, mrkve a rajčat.

Celková množství záporná obchodní bilance s čerstvou zeleninou ve výši 482,6 tis. t se v roce 2014 meziročně zlepšila o 0,8 %, ve finančním vyjádření se naopak zhoršila o 0,3 % na 7,6 mld. Kč.

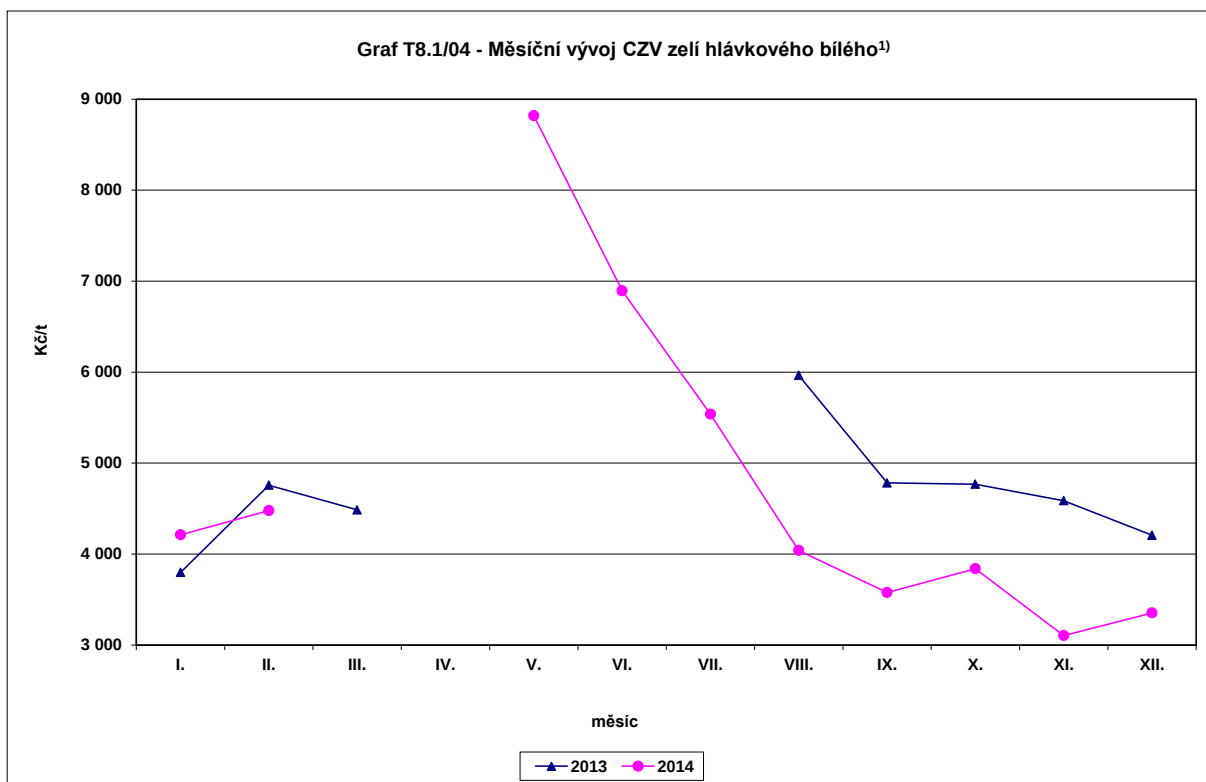
Spotřeba zeleniny vyjádřená v hodnotě zeleniny čerstvé, tj. včetně výrobků ze zeleniny, se v roce 2013 zvýšila proti předchozímu roku o 5,1 kg/obyv./rok a dosáhla 82,9 kg/obyv./rok. Spotřeba vzrostla téměř u všech sledovaných druhů zeleniny – cibule (+1,7 kg na 11 kg/obyv./rok), mrkve (+0,9 kg na 7 kg/obyv./rok), celeru (+0,7 kg na 2 kg/obyv./rok), rajčat (+0,7 kg na 11,4 kg/obyv./rok), hrachových lusků (+0,3 kg na

0,8 kg/obyv./rok) a hlávkového salátu (+0,2 kg na 1,6 kg/obyv./rok). K poklesu spotřeby došlo u salátových okurek (-0,8 kg na 5,9 kg/obyv./rok), papriky (-0,2 kg na 5 kg/obyv./rok), kapusty (-0,1 kg na 0,2 kg/obyv./rok) a zelí (-0,1 kg na 8 kg/obyv./rok). Podle odhadu ÚZEI se očekává zvýšení spotřeby v roce 2014 na 88,5 kg/obyv./rok.

Soběstačnost tuzemské produkce zeleniny se v roce 2014 zvýšila na 42,3 % vzhledem k vyšší domácí produkci.

Průměrné roční CZV zeleniny se v roce 2014 v porovnání s rokem 2013 snížily, index CZV 2014/2013 činil 89. Největší pokles ceny nastal u kapusty (o 31 % na 7 969 Kč/t), hlávkového zelí červeného (o 28 % na 5 538 Kč/t), hlávkového zelí bílého (o 27 % na 4 033 Kč/t), hlávkového salátu (o 16 % na 25 948 Kč/t). Méně výrazně se snížila cena kedluben (o 10 % na 19 821 Kč/t), květáku (o 9 % na 13 174 Kč/t), salátových okurek (o 9 % na 15 820 Kč/t), cibule suché (o 9 % na 5 894 Kč/t) a česneku (o 9 % na 100 188 Kč/t). Meziročně se významně zvýšila CZV pouze u rajčat (o 12 % na 20 299 Kč/t).

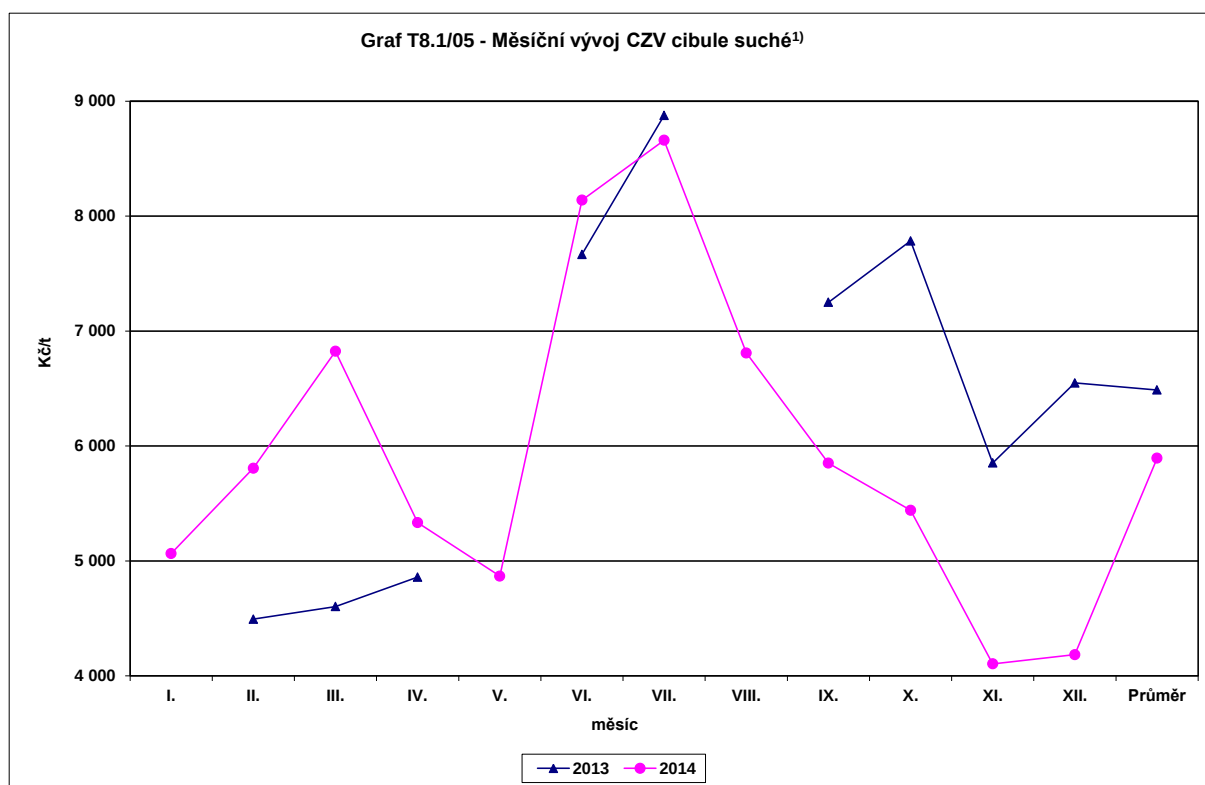
Následující grafy znázorňují snížení měsíčních CZV u zelí hlávkového bílého a cibule suché v roce 2014.

1) Údaje za duben až červenec 2013, březen a duben 2014 nejsou k dispozici.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

1) Údaje za leden, květen, srpen 2013 nejsou k dispozici.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Spotřebitelské ceny sledovaných druhů zeleniny v roce 2014 klesly, index SC 2014/2013 byl 96. Snížení cen nastalo u mrkve (o 13 % na 16,36 Kč/kg), česneku (o 7 % na 96,54 Kč/kg), hlávkového zelí bílého (o 6 % na 11,19 Kč/kg), salátových okurek (o 5 % na 36,41 Kč/kg), květáku (o 4 % na 33,55 Kč/kg) a brokolice (o 3 % na 23,93 Kč/kg). Zvýšení průměrné roční spotřebitelské ceny bylo vykázáno u melounu (o 32 % na 32,43 Kč/kg), celeru (o 14 % na 23,62 Kč/kg), rajčat (o 11 % na 41,16 Kč/kg) a cibule (o 6 % na 15,49 Kč/kg).

V roce 2014 čerpali zelináři podpory z národních prostředků i ze zdrojů EU. Jako ostatní zemědělci mohli čerpat jednotnou přímou platbu poskytovanou na hektar užívané zemědělské plochy (SAPS), která byla pro rok 2014 stanovena ve výši 5 997,23 Kč/ha zemědělské půdy. V rámci přechodné vnitrostátní podpory 2014 mohli zelináři požádat o platbu na zemědělskou půdu ve výši 185,06 Kč/ha. Z národních dotací bylo zelinářům v roce 2014 vyplaceno na biologickou a fyzikální ochranu jako náhradu chemické ochrany rostlin 0,4 mil. Kč, na podporu tvorby rostlinných genotypů 11,0 mil. Kč a na podporu na testování množitelského materiálu 0,05 mil. Kč. Dotace ve výši 0,9 mil. Kč byly dále poskytnuty na pořádání seminářů, školení a výstav. Celková částka, kterou zelináři v roce 2014 v rámci národních dotací obdrželi, tak činila 12,4 mil. Kč.

V rámci Osy II – Agroenvironmentální opatření bylo v roce 2014 na integrovanou produkci zeleniny, jejíž sazba činí 440 €/ha (tj. 12 092 Kč/ha pro rok 2014), podáno

75 žádostí v celkové výši 69,0 mil. Kč na výměru 5 707,8 ha. Celkově bylo v roce 2014 vyplaceno 78 žádostí pro 5 894,1 ha zelinářské plochy v částce 65,4 mil. Kč, z toho 80 % z prostředků EU a 20 % z prostředků ČR.

V rámci ekologického zemědělství požádalo v roce 2014 o podporu v celkové výši 21 mil. Kč celkem 100 pěstitelů zeleniny na výměru 1 355 ha. V roce 2014 pak bylo proplaceno 97 žádostí na 1 815,6 ha ve výši 25,8 mil. Kč při sazbě 564 €/ha (15 499 Kč/ha na rok 2014).

U oddělené platby na rajčata určená na zpracování bylo v marketingovém roce 2013/14 předloženo 14 žádostí o vyplacení podpory na sjednané množství 11 930 t rajčat ve výši 10,1 mil. Kč z prostředků EU při sazbě 34,70 €/t (954,25 tis. Kč/t pro rok 2014).

Zelináři rovněž čerpali finanční podpory v rámci SOT na organizace producentů ovoce a zeleniny a na předběžně uznaná seskupení producentů ovoce a zeleniny, které jsou uvedeny v kapitole 8.1.6.

8.1.8 Réva vinná – víno

V roce 2014 zůstal podle Registru vinic ÚKZÚZ produkční potenciál vinic v ČR stejný jako v roce předchozím a činil 19 633 ha. Osázených vinic bylo 17 611 ha, zbývající plochu tvořily vinice vykloučené, s právem na opětovnou výsadbu vinic a stávající práva na výsadbu v rezervě.

Zaregistrováno bylo v roce 2014, stejně jako v roce předchozím, 384 vinařských obcí s 1 278 viničními tratěmi, počet pěstitelů činil 18 414. S narůstající výměrou obhospodařovaných vinic jednotlivými pěstiteli roste výrazně podíl plochy na celkové výměře vinic, ale podíl pěstitelů se prudce snižuje. Výměru vinic do 0,2 ha mělo 72 % vinohradníků, kteří obhospodařovali 11 % osázené plochy vinic. Na vinicích o výměře od 0,2 ha do 1,0 ha pěstovalo moštové hrozny 23 % pěstitelů s 18% podílem na celkové rozloze vinic. Vinice s rozlohou od 1 ha do 5 ha byly pouze u 4 % vinohradníků a jejich rozloha vinic činila 29 % osázené plochy vinic. Největší podíl plochy vinic (42 %) patřil vinohradníkům s výměrou větší než 5 ha, kterou obhospodařovalo pouze 1 % zaregistrovaných pěstitelů.

V průběhu roku 2014 bylo vysázeno 348 ha nových vinic, což byl proti předchozímu roku opět mírný pokles. Z jednotlivých moštových odrůd převažuje v mladých výsadbách z bílých odrůd Pálava, Rulandské šedé, Veltlínské zelené, Chardonnay, Hibernál a Ryzlink vlašský, u modrých odrůd je to s velkou převahou Rulandské modré, následuje Modrý Portugal, Merlot a Dornfelder.

Z hlediska věkové struktury byla struktura vinic ke konci roku 2014 tvořena z 9 % mladými neplodnými výsadbami ve stáří do 4 let, ze 7 % mladými plodnými vinicemi ve věku od 4 do 10 let a z 56 % vinicemi v plné plodnosti, tj. ve stáří do 30 let. U této poslední kategorie se meziročně zvýšil podíl vinic (o 8 %) na úkor mladých plodných vinic.

Podíl starých vinic (30 až 50 let) se proti předchozímu roku nezměnil a činil 26 % celkové rozlohy vinic, 2 % ploch vinic jsou vinice přestarlé, tj. nad 50 let.

Více než dvě třetiny ploch vinic byly v roce 2014 osázeny moštovými bílými odrůdami a necelá jedna třetina odrůdami moštovými modrými. Zanedbatelný podíl připadl na stolní podnožové odrůdy. Největší výměru zaujímalo v roce 2014 z bílých odrůd Veltlínské zelené (1 646 ha), Müller Thurgau (1 540 ha), Ryzlink rýnský (1 244 ha) a Ryzlink vlašský (1 208 ha), z červených odrůd Svatovavřinecké (1 229 ha), Frankovka (1 193 ha), Zweigeltrebe (789 ha) a Rulandské modré (724 ha).

Podle údajů ČSÚ se v roce 2014 v ČR sklídilo z 15,8 tis. ha plodných vinic celkem 63,5 tis. t moštových hroznů při průměrném hektarovém výnosu 4,0 t/ha. Proti předchozímu roku byla tato úroda moštových hroznů o 15 % nižší.

Snížení výnosu hroznů v roce 2014 bylo způsobeno výrazným poškozením vinic housenkami osenice na jaře roku 2014. V průměru se to týkalo 10 % vinic, pouze 8 % vinic zůstalo nepoškozeno. V létě 2014 byly vinice ve velké míře poškozeny zhoubnou plísní šedou. Průměrné poškození se projevilo vysokou ztrátou výnosu, okolo 25 %. Pouze 2 % vinic zůstaly nepoškozeny.

V roce 2014 provedl Svaz vinařů ČR (SVČR) šetření v 98 členských podnicích s celkovou plochou větší než 4,4 tis. ha plodných vinic, tj. přes 1/4 plochy vinic ČR. Tyto členské podniky zahrnují všechny formy vlastnictví, všechny velikostní skupiny a jsou rozmístěny ve všech vinařských podoblastech ČR. V těchto podnicích se v roce 2014 sklídilo 19,2 tis. t moštových hroznů, z toho bylo 11,1 tis. hroznů prodáno a 28,2 tis. t tuzemských hroznů bylo nakoupeno. Na základě provedeného šetření činil v roce 2014 průměrný hektarový výnos moštových hroznů 4,3 t/ha, což byl meziroční pokles o 1,2 t/ha. Průměrný hektarový výnos bílých hroznů dosáhl 4,3 t/ha (meziroční snížení o 1,0 t/ha) a modrých 4,6 t/ha (o 1,3 t/ha méně než v roce 2013).

Podíl modrých moštových hroznů na celkové sklizni roku 2014 v ČR tvořil 33 %. Přibližně 80 % podniků produkujících víno připravuje z modrých hroznů také víno růžové. K tomuto účelu bylo využito 21 % produkce modrých hroznů, tj. 7 % sklizně moštových hroznů. Již druhým rokem tak došlo po několika letech k mírnému poklesu užití modrých hroznů za účelem výroby růžového vína. Podíl červeného vína se na celkové produkci pohyboval okolo 26 %.

Průměrná cukernatost moštových hroznů se v roce 2014 pohybovala okolo 18,6°NM což bylo o 1,5°NM méně než v předcházejícím roce a než činí desetiletý průměr. Ve sledovaných podnicích byla v rozmezí 16,0 až 23,5°NM.

Výsledky za vinařskou oblast Morava jsou prakticky totožné s celorepublikovými údaji. Ve vinařské oblasti Čechy, která se podílí na celkové výměře vinic ČR pouze 4 %, činil podle údajů SVČR průměrný hektarový výnos moštových hroznů pouze 2,8 t/ha. Cukernatost

hroznů byla vyšší než v oblasti Morava a dosáhla v průměru 19,5°NM. Modré moštové hrozny se na celkové sklizni podílely 35 %.

Průměrná CZV moštových hroznů byla i v roce 2014 na základě šetření SVČR meziročně nižší (o 5 %) a pohybovala se okolo 15,70 Kč/kg. Průměrná cena bílých hroznů činila 16,20 Kč/kg a hroznů modrých 14,60 Kč/kg. V roce 2014 se cenový rozdíl mezi hrozny bílými a modrými poprvé od roku 2008 snížil na 1,60 Kč/kg ve prospěch hroznů bílých.

Hodnota sklizených moštových hroznů dosáhla téměř 1,2 mld. Kč (meziroční pokles o 0,3 mld. Kč). Po započtení všech průměrných dotací vznikla podle SVČR v roce 2014 ve vinohradnictví ztráta ve výši 5,70 Kč/kg, tj. 25 tis. Kč/ha, průměrná rentabilita vinohradnictví pak vychází záporná, a to -5 %.

Ze sklizně moštových hroznů v roce 2014 bude vyrobeno cca 500 tis. hl vína (o 21 % méně než v roce předchozím), což je přibližně jedna čtvrtina roční spotřeby vína v ČR.

Nedostatek domácí produkce vína je každoročně řešen poměrně vysokými dovozy. V roce 2014 se do ČR dovezlo 1 583 tis. hl vína, tj. téměř stejné množství jako v roce předchozím, v hodnotě 4,6 mld. Kč. Import bílého vína byl realizován ve výši 936 tis. hl, tj. 59 % celkového dovozu, za 2,0 mld. Kč. Dodávky červeného vína se opět meziročně snížily na 550 tis. hl, tj. 35 % realizovaného importu, v hodnotě 2,1 mil. Kč. Dvě třetiny dovezeného bílého vína bylo bílé víno sudové, u vína červeného mírně převažoval import vína lahvého (55 %). V roce 2014 bylo největším dodavatelem vína do ČR Španělsko s objemem dodávek 461 tis. hl (29 % celkového dovozu) za 702,2 mil. Kč. V porovnání s rokem 2013 množství dovezeného španělského vína meziročně výrazně vzrostlo, a to o 55 %. Z Itálie bylo do ČR dodáno 365 tis. hl, což bylo meziročně více o 10 %, za 1 077,4 mil. Kč. Další velké dovozy víny byly realizovány z Maďarska (202 tis. hl) a Slovenska (139 tis. hl).

Vývoz a reexport vína z ČR se v roce 2014 významně snížil. Export činil 212 tis. hl (meziroční pokles o 27 %) za 877,3 mil. Kč. Bílého vína bylo vyvezeno 126 tis. hl (59 % celkového vývozu) v hodnotě 440,4 mil. Kč, červeného 80 tis. hl (38 %) v hodnotě 357,9 mil. Kč. V porovnání s předchozím rokem se v roce 2014 vyvezlo o třetinu méně bílého vína, export vína červeného meziročně klesl o 44 %. Podíl vyvezeného vína lahvého a sudového se v roce 2014 změnil. Z vyvezeného bílého vína tvořilo 53 % víno sudové, u vína červeného vína 60 % lahvé. Tradičně bylo největším odběratelem vína Slovensko, které nakoupilo 178 tis. hl (84 % celkového exportu vína) v hodnotě 619,4 mil. Kč, což bylo meziročně o 44 % méně.

Záporná obchodní bilance s vínem se v roce 2014 meziročně v množství vyjádření o 14 % zhoršila a dosáhla 1 371 tis. hl, zatímco ve finančním s částkou 3,7 mld. Kč zůstala na stejné výši jako v roce 2013.

Na výrobu vína bylo v roce 2014 proti předchozímu roku dovezeno do ČR o třetinu více moštových hroznů v množství 9,8 tis. t za průměrnou cenu 20,45 Kč/kg. Jejich hlavním

dodavatelem bylo Slovensko (4,8 tis. t za 10,08 Kč/kg), následovalo Maďarsko (2,6 tis. t za 10,34 Kč/kg), a Itálie (1,0 tis. t za 32,13 Kč/kg). Import moštových hroznů z těchto tří zemí činil 86 % celkového dovozu moštových hroznů.

Podle ČSÚ se průměrná spotřeba vína v roce 2013 proti předchozímu roku snížila o 1,0 l/obyv./rok na 18,8 l/obyv./rok. Podle odhadu ÚZEI bude činit spotřeba vína v roce 2014 cca 19,5 l/obyv./rok.

T8.1/11 - Bilance výroby a spotřeby vína¹⁾

Ukazatel	MJ	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15 ³⁾	Meziroční index
Plocha plodných vinic ²⁾	tis. ha	16,0	16,0	15,7	15,7	15,8	100,6
Hektarový výnos ²⁾	t/ha	2,87	5,70	3,83	4,77	4,03	84,5
Počáteční zásoba k 1. 8.	tis. hl	893	802	850	920	850	92,4
Domácí výroba	tis. hl	390	650	470	635	500	78,7
Dovoz suroviny a vína	tis. hl	2 066	1 717	1 597	1 641	1 600	97,5
Celková nabídka	tis. hl	3 349	3 169	2 917	3 196	2 950	92,3
Spotřeba	tis. hl	2 260	2 037	1 669	2 094	2 000	95,5
Vývoz vína	tis. hl	287	282	328	252	200	79,4
Konečná zásoba k 31. 7.	tis. hl	802	850	920	850	750	88,2
Soběstačnost ⁴⁾	%	17,3	31,9	28,2	30,3	25,0	-5,3
Rentabilita bez dotací ⁵⁾	%	-64	13	-10	0	-5	-5

1) Vinařský rok u vína je od 1. 8. do 31. 7.

2) Údaje ČSÚ.

3) Pro vinařský rok 2014/15 odhad ÚZEI.

4) Meziroční index u soběstačnosti a rentability je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

5) Podle SVČR.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR, SVČR, ÚKZÚZ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Vinohradníci a vinaři čerpali v roce 2014 podpory jak z národních zdrojů, tak i z prostředků EU. Výše přímých plateb SAPS činila 5 997,23 Kč na 1 ha užívané zemědělské půdy.

V rámci SOT podali v roce 2014 vinohradníci na restrukturalizaci a přeměnu 520 ha vinic 120 žádostí na částku 138,5 mil. Kč, z toho bylo 97 žádostí pro 463 ha vinic na částku 122,5 mil. Kč přijato. Vyplaceno bylo v roce 2014 celkem 104 žádostí ve výši 106,2 mil. Kč pro 490 ha vinice. Veškeré finanční prostředky byly čerpány pouze ze zdrojů EU. Sazby pro jednotlivá podopatření byly stanoveny následovně: změna odrůdové skladby vinice 365 tis. Kč/ha (bez předchozího klučení vlastní vinice 290 tis. Kč/ha), přesun vinice do svahu 400 tis. Kč/ha (bez předchozího klučení vlastní vinice 325 tis. Kč/ha), snížení produkce révy vinné na jednom keři při současném zachování produkčního potenciálu zvýšením počtu keřů révy vinné 150 tis. Kč/ha (bez předchozího klučení vlastní vinice 75 tis. Kč/ha). V rámci SOT s vínem „Investice“ bylo v roce 2014 podáno 243 žádostí na částku 133,0 mil. Kč, z toho bylo 161 žádostí na 126,8 mil. Kč přijato. Ze zdrojů EU se v roce 2014 vyplatilo 162 žádostí ve výši 28,3 mil. Kč.

V rámci Programu rozvoje venkova byla podporována agroenvironmentální opatření, která zahrnují i tituly ekologického zemědělství. Jedná se o podpory z prostředků EU (75 % nákladů) s kofinancováním ČR. Pro osu II. Opatření II.1.3 Agroenvironmentální opatření byla pro integrovanou produkci révy vinné pro rok 2014 stanovena sazba 507 €/ha, tj. 13 933 Kč/ha (kurz 27,481 Kč/€). V roce 2014 požádalo o podporu na integrovanou produkci révy vinné 591 vinohradníků pro 11 340 ha vinic na částku 158,0 mil. Kč. Vyplaceno bylo na základě žádostí z předchozích let 144,5 mil. Kč.

Na ekologické pěstování révy vinné bylo podáno 70 žádostí (sazba 849 €/ha, tj. 23 331 Kč/ha). Výše podpory pro rok 2014 na 855 ha vinic činí 20,0 mil. Kč.

Z národních dotací byly v roce 2014 vinohradníkům a vinařům vyplaceny dotace na zavlažování 40 ha vinic na základě 5 schválených žádostí ve výši 1,5 mil. Kč. Na podporu budování prostorových izolátů množitelského materiálu révy vinné se zaměřením na ochranu proti šíření hospodářsky závažných virových chorob byla 5 žadatelům přiznána dotace 780,6 tis. Kč, na 1 žádost testování množitelského materiálu révy vinné 96,0 tis. Kč (včetně peckovin). Dále byly poskytnuty finanční prostředky 2 žadatelům pro podporu šlechtění révy vinné v částce 3,3 mil. Kč, na podporu evropské integrace nevládních organizací (SVČR) byla čerpána částka 116,9 tis. Kč a na 1 projekt na podporu zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu činila dotace 2,2 mil. Kč. Celkem obdrželi v roce 2014 vinohradníci a vinaři národní dotace ve výši 8,0 mil. Kč.

Rozvoj vinohradnictví a vinařství v ČR podporuje Vinařský fond. Příjmy Vinařského fondu jsou tvořeny především odvody za víno poprvé uvedené do oběhu (0,50 Kč/l), odvody z plochy vinic (350 Kč/ha), příjmy z prodeje produktů, dotacemi z rozpočtu krajů, finanční podporou státu aj. V roce 2014 získal Vinařský fond finanční prostředky ve výši 64,5 mil. Kč, z toho činila podpora státu 50 % a odvody za víno 32 %. Výdaje Vinařského fondu v částce 58,5 mil. Kč byly určeny především na propagaci vína, z toho 57 % na komunikační kampaň značky „Vína z Moravy, vína z Čech“ (a značek „Svatomartinské“ a „Ružové CZ“).

8.1.9 Okrasná produkce

V ČR okrasné zahradnictví zahrnuje květinářství, okrasné a ovocné školkařství. V roce 2014 se podle ČSÚ podílel tento sektor 4,8 % na tuzemské rostlinné produkci a 2,7 % na celkové zemědělské produkci. Produkce v roce 2014 byla 3,8 mld. Kč.

V roce 2014 vzrostla produkce květin oproti roku 2013 o 5,3 % na hodnotu 2 mld. Kč. V české květinářské produkci dochází v posledních letech k růstu produkce zejména v pěstování záhonových a hrnkových rostlin. K poklesu produkce dochází u čerstvých řezaných květin a zeleně. V roce 2014 dosáhla záhonová produkce podílu 50,5% na celkovém objemu tuzemské květinářské produkce a činila cca 1 mld. Kč. U hrnkových rostlin činil podíl 36,4 % na celkové produkci a ve finančním vyjádření dosáhl 730 mil. Kč. Produkce čerstvě

řezaných květin se podílela 4,6 % na celkové květinářské produkci a dosáhla 92 mil. Kč. Produkce sušených květin, cibulovin a osiva květin více méně stagnuje.

Plochy květin, okrasných rostlin a školek v meziročním srovnání vzrostly na 2 233 ha, tj. o 10 %, a to především díky nárůstu ploch školek ovocných i okrasných druhů (o 13 %). Květinářství je úzce spojeno s pěstováním květin na krytých plochách, především ve sklenících. Výměra plochy ve sklenících prakticky stagnuje, plochy nebyly od roku 2006 šetřeny ČSÚ, dle odhadu odborných svazů jsou květiny pěstovány na 117 ha skleníků a 13 ha fóliovníků. Průměrné stáří skleníků přesahuje 30 let.

Prodej květin v meziročním srovnání v roce 2014 vzrostl o 10 % na 936 Kč/os./rok. Čeští producenti květin podporují marketingovou akci „Česká květina“, která se pomalu dostává do povědomí koncových zákazníků. Prodej přes obchodní řetězce hraje významnou roli, tzv. odborný prodej přes prodejny a zahradní centra nadále stagnuje. I v roce 2014 pokračovala rostoucí poptávka po hrnkových a záhonových rostlinách, pokles poptávky byl zaznamenán zejména po řezaných květinách, doplňkové zeleni, sušených a upravovaných květinách. V roce 2014 oproti roku 2013 spotřeba květin, sadby a osiv vyjádřená ve spotřebitelských cenách vzrostla o 10 % na 9,4 mld. Kč, z toho spotřeba řezaných květin posílila o 36 % na 3,0 mld. Kč, záhonových rostlin o 4 % na 2,6 mld. Kč a hrnkových rostlin oslabila o 6 % na 3,0 mld. Kč.

Spotřebitelské ceny květin se v ČR meziročně neustále zvyšují. V roce 2014 meziročně vzrostla průměrná roční spotřebitelská cena africké fialky o 5 % na 60,22 Kč/ks, růže velkokvěté řezané o více než 4 % na 52,32 Kč/ks, řezaného karafiátu velkokvětého o 4 % na 19,92 Kč/ks, řezané gerbery o 2 % na 36,28 Kč/ks a řezané chryzantémy o 3 % na 39,94 Kč/ks.

Zahraniční obchod s květinami v ČR je vysoce pasivní. Podle předběžných údajů se v roce 2014 dovezly do ČR květiny za 3 mld. Kč. Největším dodavatelem květin do ČR bylo Nizozemsko, následovalo Německo, Dánsko, Itálie a Polsko. Hlavní dovážanou komoditou byly i v roce 2014 čerstvé řezané květiny.

Vývoz a reexport květinářských produktů z ČR, který v roce 2013 významně vzrostl, v roce 2014 opět poklesl o 13 % na 0,7 mld. Kč. Nejvíce se na exportu podílely venkovní rostliny, v roce 2014 došlo k poklesu podílu řezaných rostlin. Hlavním odběratelem bylo Nizozemsko, Německo, Rakousko a Slovensko. Osiva se nejvíce dovážela do Ruska a na Slovensko. Záporné saldo zahraničního obchodu se meziročně zhoršilo o 9 % a dosáhlo 2,3 mld. Kč.

T8.1/12 - Balance zahraničního obchodu s květinami

Ukazatel	MJ	2010	2011	2012	2013	2014 ¹⁾	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	2 665,9	2 908,1	2 930,1	2 899,2	2 990,0	103,1
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	294,3	294,6	411,1	802,4	699,1	87,1
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-2 371,6	-2 613,5	-2 519,0	-2 096,8	-2 290,9	109,3

1) Za rok 2014 jsou údaje předběžné.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), Z. Přibyllová (MZe)

Okrasné školkařství není ve světovém i evropském měřítku předmětem pravidelných statistických šetření. Evropské školkařství lze charakterizovat rozvojem ploch, produkce i obchodu. Produkce školkařských výpěstků okrasných v ČR roste. V roce 2013 vzrostla jak výměra školek o 8 % na 1 485 ha, tak i kontejneroven o 33 % na 262 ha.

Dovoz školkařských výpěstků do ČR v posledních dvou letech významně posílil. V roce 2014 vzrostl dovoz školkařských výpěstků okrasných druhů o 7 % na 729 mil. Kč. K nejvýznamnějším dodavatelům patřilo tradičně Nizozemsko, Německo, Itálie, Maďarsko a Rakousko. Vývoz a reexport školkařských výpěstků v meziročním srovnání v roce 2014 vzrostl o 15 % na 210 mil. Kč. K hlavním vývozním destinacím patřilo Slovensko, Německo, Polsko a Nizozemsko. Balance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky je dlouhodobě pasivní. Záporné saldo zahraničního obchodu se zhoršilo o 4 % a dosáhlo 519 mil. Kč.

T8.1/13 - Balance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky - okrasné školkařství

Ukazatel	MJ	2010	2011	2012	2013	2014 ¹⁾	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	556,2	560,3	668,4	681,4	729,1	107,0
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	183,5	151,8	146,6	182,3	210,1	115,2
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-372,7	-408,5	-521,8	-499,1	-519,0	104,0

1) Za rok 2014 jsou údaje předběžné.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), Z. Přibyllová (MZe)

V roce 2014 čerpali producenti okrasné produkce podpory z národních prostředků i ze zdrojů EU. V roce 2014 mohli čerpat jednotnou přímou platbu poskytovanou na hektar užívané zemědělské plochy (SAPS), která byla pro rok 2014 stanovena ve výši 5 997,23 Kč/ha zemědělské půdy. V rámci přechodné vnitrostátní podpory mohli požádat o platbu na zemědělskou půdu ve výši 185,06 Kč/ha. Z národních dotací bylo pěstitelům v roce 2014 vyplaceno na pořádání výstav 1,4 mil. Kč a na pořádání seminářů 0,05 mil. Kč.

8.1.10 Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR)

Plochy, na kterých se pěstují LAKR, se od roku 2011 snižují. V ČR byly v roce 2014 pěstovány léčivé, aromatické a kořeninové rostliny na ploše 5,6 tis. ha (další meziroční pokles o 2 %). Produkce dosáhla 5,1 tis. t (meziroční nárůst o 34 %) a průměrný hektarový výnos byl ve výši 0,91 t/ha. Léčivé rostliny se pěstovaly na výměře 3,3 tis. ha, kořeninové na 2,3 tis. ha, z toho 96 % plochy bylo určeno kmínu kořenému. Dále patří mezi významné komodity

ostropestřec mariánský s plochou v roce 2014 ve výši 4,5 tis. ha. Z LAKR pěstovanými na malé rozloze patří mezi nejdůležitější koriandr setý, fenykl obecný a heřmánek lékařský.

Použití a obliba zeleného koření, tj. čerstvě řezaných natí některých druhů LAKR, v ČR stále stoupá. Tyto druhy jsou pak současně také pěstovány jako hrnkové či kontejnerové živé rostliny, především v podnicích okrasného zahradnictví.

Podíl ekologického pěstování LAKR se podle šetření ÚZEI v ČR stále zvyšuje. V roce 2013 byly pěstovány na 1,9 tis. ha s výnosem 0,57 t/ha a nabývají stále většího významu. Převážná většina vypěstovaných LAKR (80 % v roce 2013) byla odbytována jako BIO produkt. Více než dvě třetiny ekologické produkce jsou určeny pro export.

Vyvezeno bylo v roce 2014 z ČR 3,4 tis. t koření, tj. meziročně o 6 % více. Nejsilnější exportní položkou byl kmín, který se na realizovaném vývozu podílel 45 %. Třetina exportu byla dodána na Slovensko, pětina do Německa a 13 % odebralo Polsko.

Dovoz koření do ČR v roce 2014 byl ve výši 8,4 tis. t (meziroční pokles o 3 %). Dovážena byla především paprika, zázvor, pepř a také kmín. Tradičním dodavateli byla Čína (18% podíl na celkovém dovozu koření), Španělsko (16 % realizovaného importu), Polsko (12 %) a Vietnam (9 %). Tyto čtyři země se tak na celkových dodávkách koření podílely 55 %.

Bilance zahraničního obchodu s kořením byla v roce 2014, stejně jako v letech předchozích, záporná a v množstevním vyjádření byla ve výši 5,4 tis. t, ve finančním 601,4 mil. Kč (meziroční zhoršení o 18 %).

V zahraničním obchodu ČR s léčivými rostlinami pro voňavkářství a farmacii převažuje dovoz. Důvodem je odklon od pěstování makoviny, jejímž výhradním odběratelem a zpracovatelem bylo Slovensko. Dovoz léčivých rostlin pro farmaceutické a kosmetické zpracování činil 3,8 tis. t. Dodavateli léčivých rostlin již bylo tradičně Polsko, Bulharsko, Kanada a Německo. Vyvezeno bylo 2,0 tis. t léčivých rostlin. Bilance zahraničního obchodu byla v roce 2014, stejně jako v letech předchozích, záporná a dosáhla v množstevním vyjádření 1,8 tis. t, ve finančním 221,7 mil. Kč.

Významnou českou exportní komoditou je kmín. Z ČR je každoročně vyvezeno v průměru 50 % tuzemské produkce kmínu. V roce 2014 bylo z ČR vyvezeno 1,5 tis. t kmínu v hodnotě téměř 63,0 mil. Kč, především na Slovensko, do Polska, Maďarska a Rakouska. Dovoz kmínu do ČR se v roce 2014 zvýšil na 830 t (22 % nárůst), jeho dovozní hodnota činila 38,3 mil. Kč. Hlavními dodavateli bylo Polsko, Slovensko a Finsko.

Průměrná spotřebitelská cena kmínu v roce 2014 činila 36,15 Kč/kg a byla ve srovnání s rokem předchozím mírně vyšší.

8.2 Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.2.1 Skot – mléko, hovězí maso

Mléko

Na světovém trhu s mlékem panovala v roce 2014 střídavá poptávka, exportní země však poměrně značně zvýšily svou nabídku a ceny komoditních výrobků tak v průběhu roku výrazně klesly. Objem světové výroby kravského a buvolího mléka v roce 2014 odhaduje Světová mlékařská federace International Dairy Federation (IDF) na 805 mil. t, což je o 3 % více než v předchozím roce. V roce 2013 dosáhla světová produkce mléka podle IDF celkem 782 mil. t, z toho 679 mil. t mléka kravského. Meziroční přírůstek kravského mléka činil v roce 2013 podle IDF jen 0,9 %, zato výroba buvolího mléka vzrostla o 3,3 %. Vysoká úroveň cen komoditních výrobků na světovém trhu v roce 2013 podpořila produkci a hlavní exportéři v roce 2014 výrazně zvýšili výrobu. Na Novém Zélandu vzrostla podle zdroje AMI výroba mléka o 1,7 mil. t (8,4 %), v USA o 2,2 mil. t (2,4 %) a přírůstek v EU činil dokonce 6,5 mil. t (4,6 %). Podle EK vzrostla produkce mléka ve všech klíčových regionech světa vyjma Argentiny a Uruguaye. Naproti tomu poptávka z hlavních dovozních zemí byla umírněná. Dovozy mlékárenských výrobků v přepočtu na mléčný ekvivalent do Číny vzrostly v roce 2014 jen o 0,8 mil. t oproti 2,4 mil. t v předchozím roce. Rusko zvýšilo domácí výrobu a poptávka po dovozech byla též nižší než v předchozím roce. Růst světové produkce byl podle EK vyšší než odhadovaný 2% růst světové poptávky. Ačkoliv USA i EU vstřebaly část přírůstku produkce na vnitřním trhu, nabídka pro světové trhy byla vysoká a ceny mlékárenských výrobků od března do konce roku klesaly, z toho v prvním pololetí velmi prudce. Ceny sušených mlék však klesaly z předchozích velmi vysokých hodnot blížícím se historickým maximum. Až před koncem roku se pád cen zpomalil. Průměrná cena sušeného plnotučného mléka (SPM) FOB západoevropské přístavy dosáhla 3 821 USD/t (79,27 Kč/kg), což je o 19 % méně než v předchozím roce a průměrná cena sušeného odstředěného mléka (SOM) dosáhla 3 588 USD/t (74,40 Kč/kg), tj. meziročně o 12 % méně. Průměrná cena másla klesla ze tří jmenovaných výrobků nejméně (o 7 %) a dosáhla 4 026 USD/t (83,25 Kč/kg).

Výroba mléka v EU byla stimulována vysokou úrovní cen mléka i mlékárenských výrobků v předchozím roce a blížícím se ukončením výrobních kvót. Zejména v první polovině roku produkce výrazně vzrůstala, před koncem roku však byla expanze utlumena poklesem cen a v řadě zemí též vlivem rýsujícího se překročení národních kvót. Přesto nákup mléka v EU dosáhl historicky rekordní výše 148,4 mil. t, tj. o 4,6 % více než v předchozím roce, což je i historicky nejvyšší meziroční zvýšení. Ve všech zemích vyjma Řecka nákup mléka ke zpracování meziročně vzrostl. Největší přírůstek objemu vznikl ve Francii (1,4 mil. t), ve Spojeném království a v Německu (v obou shodně 1,1 mil. t) a též v Polsku (0,7 mil. t). Procentní růst byl největší v Rumunsku (13,5 %, tj. 0,1 mil. t), v Pobaltských zemích (7,5 %, tj. 0,2 mil. t) a v Polsku (7,1 %). Výroba všech komoditních

výrobní v EU vzrostla, z toho výroba SOM podle vyjádření EK přímo explodovala. Vývoz EU byl od srpna poznamenán ruským embargem na dovoz mlékárenských výrobků z EU a členské země byly nuceny hledat pro část své produkce mléka odbyt v náhradních destinacích a jimi žádaných výrobcích. Mimořádně velké množství mléka bylo konvertováno zejména do SOM. Jeho výroba vzrostla meziročně o 25 %, růst výroby SPM, másla, sýrů a syrovátky dosahoval 1,6 % až 7,2 %. Ačkoliv meziročně vzrostly vývozy SOM (o 59 % na 657 tis. t), SPM (o 4 % na 393 tis. t) i másla (o 18 % na 150 tis. t), celý přírůstek produkce se nepodařilo vyvézt a zásoby těchto výrobků v průběhu roku výrazně vzrostly. Sýrů bylo vyvezeno meziročně dokonce méně (o 8 %, tj. celkem 727 tis. t) a jejich zásoba byla rovněž v průběhu roku vysoká. Mírně klesl i vývoz syrovátky. Koncem roku již výrobky nacházely svá odbytiště a zásoby sušených mlék, másla i sýrů se koncem roku snížily. Dovozy komoditních výrobků zůstaly několikanásobně nižší než jejich vývozy a na trh EU neměly významný vliv. Konkurenceschopnost EU na světovém trhu podporoval slabý kurz eura vůči americkému dolaru a veškeré vývozy byly uskutečněny bez vývozních dotací. EK zhodnotila výsledky vývozu EU v roce 2014 jako dobré a nepovažovala celkovou výši zásob ke konci roku za znepokojivou. CZV mléka však v průběhu roku klesla ve všech zemích EU, z toho zejména výrazně v Pobaltí (o 33 % až 37 %), v severozápadním pásu EU (v Nizozemsku o 30 %, v Belgii o 28 %, a ve Švédsku o 25 %) a též v Německu (o 24 %). Vážený průměr EU klesl podle EK ze 40,00 € /100 kg mléka na počátku roku na 33,02 € /100 kg mléka na konci roku. Vzhledem k vysoké úrovni počátkem roku však průměrné roční CZV mnohde zůstaly nad úrovní roku 2013. Průměrná CZV mléka s obsahem 3,7 % tuku dosáhla ve Francii 35,39 €/100 kg (10,00 Kč/l), což je růst o 7,0 %, v Nizozemsku se cena meziročně zvýšila o 1,2 %, ve Velké Británii o 4,9 % a v Irsku o 0,4 %. V Polsku byla CZV mléka s obsahem 3,7 % tuku meziročně o 1,1 % vyšší a dosáhla v přepočtu 31,70 €/100 kg (8,97 Kč/l). Průměrná roční CZV mléka s obsahem tuku 4 % činila v Německu podle AMI 37,03 €/100 kg (tj. 10,47 Kč/l), což je meziroční pokles o 1,3 %.

V ČR byla dosažena velmi dobrá ekonomika výroby mléka a jeho výroba vzrostla více než v předchozích letech. Stavby dojníc sice nepatrně klesly, ale výrazně se zvýšila mléčná užitkovost dojníc. Domácí zpracovatelé však měli ze zvýšení výroby jen částečný užitek, neboť nakoupili jen mírně větší objem mléka než v předchozím roce. Celková výroba mléka se meziročně zvýšila o 2,9 % na 2 856,3 mil. l. Průměrná roční mléčná užitkovost se zvýšila o 3,5 % (261,4 l) na 7 704,8 l /dojnici, ale průměrné stavy dojníc klesly o 0,5 % na 370,7 tis. ks.

V plemenné struktuře stáda dojených krav pokračoval pozvolný posun směrem k holštýnskému plemeni na úkor populace českých strakatých krav. V kontrole užitkovosti, prováděné Českomoravskou společností chovatelů, a. s., bylo v kontrolním roce 2013/14 (říjen-září) sledováno celkem 95,7 % stavu dojených krav. Z celkového počtu 288 tis. krav s ukončenou normovanou laktací bylo 55,4 % krav holštýnského plemene (včetně kříženek

z převodného křížení s podílem krve H 50 % a více) a 37,5 % krav českého strakatého plemene. Podíl krav ostatních plemen a kříženek s nižším podílem krve dojných plemen činil 7,2 %. Dominantní část v této kategorii tvořily kříženky s nízkým podílem krve dojných plemen (zhruba 93,2 %), z dojných plemen bylo nejpočetněji zastoupeno plemeno Montbeliard v počtu 1 018 ks.

T8.2/01 - Bilance výroby a spotřeby mléka

Ukazatel	MJ	2010	2011	2012	2013	2014 ¹⁾	Meziroční index
Základní ukazatele produkce mléka							
Průměrný stav dojených krav	tis. ks	378,4	373,7	368,7	372,7	370,7	99,5
Průměrná roční užitkovost	l/ks	6 903,8	7 127,8	7 432,6	7 443,4	7 704,8	103,5
Výroba	mil. l	2 612,5	2 663,7	2 740,7	2 774,5	2 856,3	102,9
Tržní produkce	mil. l	2 508,4	2 554,7	2 628,6	2 665,5	2 753,2	103,3
Bilance zpracování mléka							
Počáteční zásoba	mil. l	59,9	60,7	68,7	61,6	62,9	102,1
Nákup mléka	mil. l	2 251,4	2 303,9	2 381,8	2 319,5	2 350,7	101,3
Dovoz	mil. l	848,8	853,0	898,5	879,5	935,5	106,4
Celková nabídka	mil. l	3 160,1	3 217,6	3 349,0	3 260,6	3 349,1	102,7
Domácí spotřeba	mil. l	2 197,0	2 138,5	2 201,0	2 156,0	2 179,0	101,1
Vývoz ²⁾	mil. l	902,4	1 010,4	1 086,4	1 041,7	1 069,7	102,7
Intervenční nákup ³⁾	mil. l	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celková poptávka	mil. l	3 099,4	3 148,9	3 287,4	3 197,7	3 248,7	101,6
Konečná zásoba	mil. l	60,7	68,7	61,6	62,9	100,4	159,6
Míra soběstačnosti	%	118,9	124,6	124,5	128,7	131,1	2,4
Ekonomika							
Náklady na produkci ⁴⁾	Kč/l	8,13	8,43	8,32	8,58	8,19	95,45
CZV mléko celkem	Kč/l	7,42	8,26	7,67	8,51	9,37	110,11
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/VDJ	1 310,10	910,80	504,56	129,42	96,64	74,67
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/KTPM ⁶⁾	2 244,40	2 370,90	1 399,20	1 504,20	2 750,62	182,86
Přímé a nepřímé podpory celkem	Kč/KTPM	9 247,49	8 561,95	8 954,71	8 911,90	10 859,00	121,85
Přímé a nepřímé podpory celkem	Kč/l	1,34	1,20	1,20	1,20	1,41	117,71
Nákladová rentabilita ⁷⁾	%	-8,73	-2,02	-7,81	-0,82	14,41	15,22
Souhrnná rentabilita ⁷⁾	%	7,74	12,23	6,67	13,14	31,62	18,48
CZV EU ⁸⁾	Kč/l	8,13	9,22	8,22	10,65	10,47	98,31

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Ve vývozu jsou zahrnuty výrobky a syrové mléko, realizované mlékárnami z nákupu mléka.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2014 odhad.

5) Další podpory jsou zahrnuty v přímých platbách na plochy krmiv.

6) Krávy s tržní produkcí mléka.

7) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

8) CZV Německo - cena za přirozený obsah složek

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, prasat a drůbeže; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Statistika Mlék (MZe) 6-12;

ZMP; ZMB; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), V. Veselá (MZe)

S ohledem na blížící se ukončení kvótového systému v nadcházejícím roce a v souladu se strategií podpory živočišné výroby byla zachována přímá podpora producentům mléka. V souladu s článkem 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009, který umožňuje směřovat část přímých plateb na ohrožené sektory, byla na základě nařízení vlády č. 87/2010 Sb. ve znění pozdějších předpisů stanovena pro rok 2014 platba ve výši 2 750,62 Kč/krávu s tržní produkcí mléka. V roce 2014 bylo podáno celkem 1 765 žádostí, s celkovým nárokem 363 398 VDJ. Do konce roku 2014 nebyly platby z nároku za rok 2014 uhrazeny, avšak bylo vyplaceno

460 515 tis. Kč z nároku za rok 2013. Platba byla diferencována podle podílu příjmů za mléko na celkových příjmech podniku v plné, poloviční či nulové sazbě. Další podpora výrobců mléka pokračovala v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy, prostřednictvím přechodných vnitrostátních podpor na chov přežvýkavců a v podobě přechodných vnitrostátních podpor na zemědělskou půdu. Sazba přechodné vnitrostátní podpory na chov přežvýkavců na rok 2014 činila 96,64 Kč/VDJ. V roce 2014 bylo podáno celkem 9 696 žádostí (včetně žádostí na ostatní přežvýkavce), s celkovým nárokem 1 004 281 VDJ. Do konce roku 2014 nebyly platby z nároku za rok 2014 uhrazeny, vyplaceno však bylo 4 607 tis. Kč z nároku za rok 2013. Současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších nepřímých podpor. V rámci mechanismů SOT k podpoře stability a odbytu mlékárenských výrobků nebyly vyplaceny finanční náhrady s výjimkou „Programu zvýšení spotřeby mléka a vybraných mléčných výrobků žáky“. Programu se ve školním roce 2013/14 zúčastnilo 6 schválených subjektů a ve školním roce 2014/15 je do programu zapojeno celkem 7 subjektů. V roce 2014 bylo dodavatelům podporovaných mléčných výrobků do škol vyplaceno 57,9 mil. Kč, z toho 47,3 mil. z národních zdrojů.

Tržní produkce mléka dosáhla podle dopočtových údajů ČSÚ celkem 2 753,2 mil. l, což je meziročně o 3,3 % více. Z celkové výroby mléka dosáhla tržní produkce 96,4 %. Podle údajů SZIF dodali producenti ke zpracování v ČR i v zahraničí celkem 2 845,311 tis. t a přímý prodej činil v přepočtu 11,6 tis. t.

V kvótovém roce 2013/14 (od 1. dubna do 31. března) byla od 1. 4. 2013 navýšena České republiky vnitrostátní kvóta o 1 %, což představuje 29 060,840 t. Zvýšení proběhlo na základě ustanovení nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, ve znění nařízení Rady (ES) č. 72/2009, které upravuje postupné navyšování vnitrostátních kvót. Vnitrostátní kvóta mléka pro ČR na období 2013/14 činila 2 935 144,857 t v členění 2 906 440,166 t pro dodávky k dalšímu zpracování a 28 704,691 t pro přímý prodej. Z uvedených množství bylo k 28. 2. 2014 ponecháno 72,1 tis. t v rezervě pro dodávky a 14,8 tis. t v rezervě pro přímý prodej. K 31. 3. 2014 byly rezervy sníženy na 27,5 tis. t, resp. 1,8 tis. t.

Přestože výroba mléka byla v kvótovém roce 2013/14 výrazně vyšší než v předchozím kvótovém roce, vnitrostátní kvóta pro dodávky ke zpracování byla naplněna jen nepatrně více než v předchozím roce a zůstala nevyčerpaná. Odběratelům bylo dodáno 2 747,3 tis. t, tj. 94,5 % vnitrostátní kvóty pro dodávky. V rámci přímého prodeje bylo prodáno 10,0 tis. t mléka a mlékárenských výrobků, a tím byla kvóta přímého prodeje splněna pouze na 30,3 %. Dále pokračoval pokles počtu držitelů individuálních kvót (IK) mléka pro dodávky, ovšem tempo se dále zpomalilo. K 31. 3. 2014 bylo evidováno celkem 1 898 držitelů IK mléka pro dodávky, z toho 1 862 aktivních, což je o 0,3 % aktivních držitelů více než v předchozím kvótovém roce. Ke stejnému datu bylo registrováno 333 držitelů IK pro přímý prodej, z toho bylo 318 držitelů aktivních, což je meziročně o 7,8 % aktivních držitelů více.

Vnitrostátní kvóta pro období 2014/15 již zůstala na úrovni předchozího kvótového roku a její čerpání se vlivem růstu výroby mléka znatelně zvýšilo. V období od 1. 4. do 31. 12. 2014 bylo v rámci vnitrostátní kvóty pro dodávky prodáno ke zpracování 2 147,8 tis. t mléka, což je 73,9 % vnitrostátní kvóty pro dodávky. Tím se dodávky pohybovaly okolo alikvótní hranice kvóty. Ve stejném období předchozího roku byla kvóta pro dodávky čerpána ve výši 70,5 %. Přímý prodej se zvýšil na 8,7 tis. t mléka. K 31. 12. 2014 bylo evidováno 1 814 držitelů IK pro dodávky, z toho 1 795 aktivních a 333 držitelů IK pro přímý prodej, z toho 325 aktivních.

V kalendářním roce 2014 vzrostla produkce mléka ke zpracování znatelně, ale dodávky mléka ke zpracování na území ČR se zvýšily jen mírně. Celkový objem mléka, který dodali výrobci ke zpracování v rámci dodávkové kvóty, dosáhl podle SZIF v přepočtu 2 770,5 mil. l, ale tuzemské mlékárny nakoupily podle ČSÚ jen 2 350,7 mil. l, neboť zbývající množství prodali výrobci mléka ke zpracování v zahraničí. Zatímco ke zpracování bylo dodáno meziročně o 4,4 % mléka více, nákup mléka tuzemskými mlékárnami od domácích výrobců se zvýšil jen o 1,3 %. Z nakoupeného mléka však zpracovatelé ještě část objemu přesunuli ke zpracování v zahraničí. Celkový objem mléčné suroviny vyvezené výrobci a zpracovateli dosáhl 20,6 % domácí tržní produkce. Oproti roku 2013 byl vývoz suroviny o 57,5 mil. l (tj. o 11,1 %) vyšší.

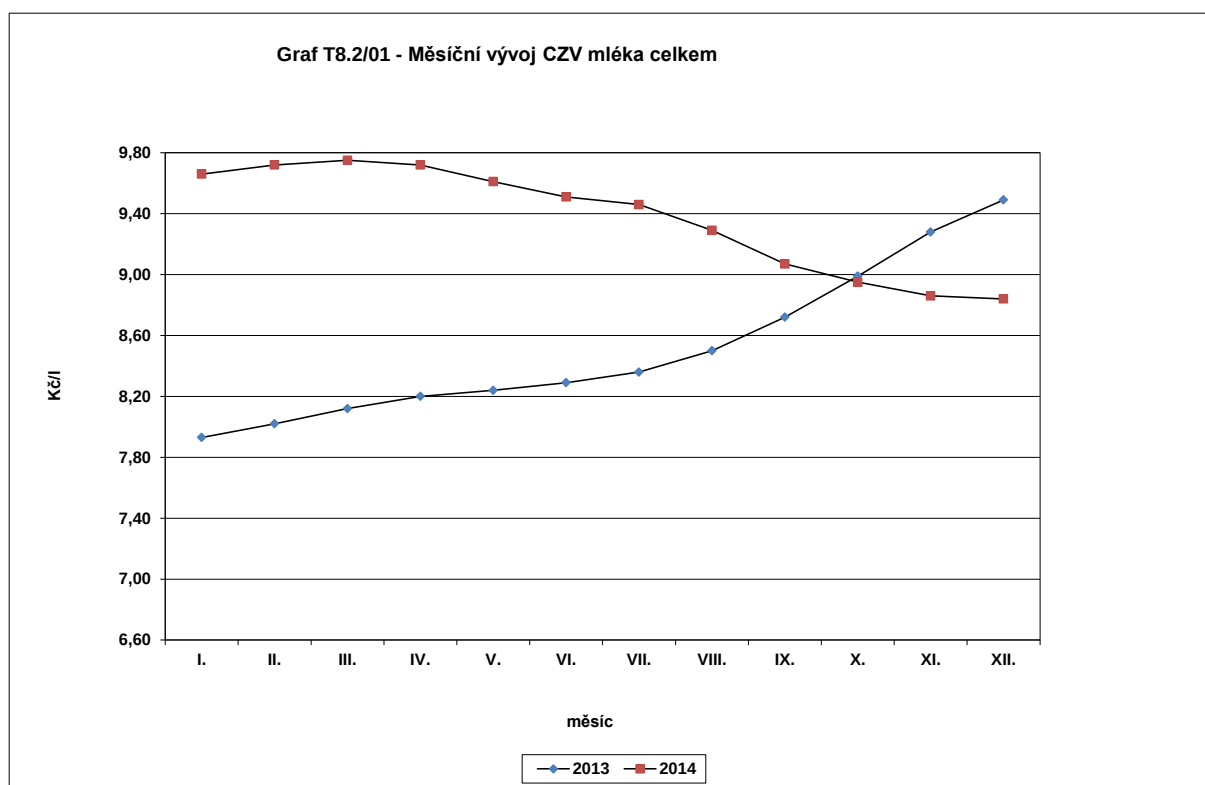
V organizaci prodeje syrového mléka bylo v kvótovém roce 2013/14 registrováno celkem 75 odběratelů mléka (v předchozím kvótovém roce 78). Z registrovaného počtu odběratelů bylo 31 odbytových organizací, jejichž prostřednictvím bylo prodáno v uvedeném období 1 815,7 tis. t mléka, tj. 66,1 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Největší objem prodeje zprostředkovala družstva Mlékařské hospodářské družstvo JIH, Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy a dále Morava, mlékařské odbytové družstvo v celkové výši 881,6 tis. t mléka, tj. 32,1 % objemu ke zpracování. V kvótovém roce 2014/15 se k 31. 12. 2014 snížil počet registrovaných odběratelů na 74 a registrovaných odbytových organizací zůstalo 31. V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 261/2012 ze dne 14. března 2012 bylo k 31. 12. 2014 registrováno celkem 8 organizací producentů mléka.

Ve zpracovatelském průmyslu bylo vyrobeno výrazně větší množství SOM. Částečně se jednalo o využití vývozních příležitostí, ovšem částečně šlo o nutnou konverzi do trvanlivé komodity, jejíž uplatnění na trhu nebylo úplné. Celkem bylo vyrobeno 26,1 tis. t SOM, tj. meziročně o 8,1 tis. t (45 %) více. Vývoz této komodity se zvýšil o 4,1 tis. t, avšak skladem jí zůstalo 3,5 tis. t, tj. čtyřikrát více než v předchozím roce. Dodatečný tuk byl konvertován do mírně vyšší výroby másla a vyšší výroby smetan. Máslo se podařilo dobře uplatnit na trhu a jeho zásoby koncem roku zůstaly nízké. Sýrů, včetně tavených sýrů a tvarohů, však bylo meziročně vyrobeno o 1,6 % méně (132,6 tis. t) a zásoby zůstaly na standardní až mírně vyšší úrovni. Klesla i výroba zakysaných výrobků a jogurtů. Výroba konzumních mlék zůstala na

úrovni předchozího roku. CPV trvanlivých mlékárenských výrobků, které nacházejí uplatnění zejména ve třetích zemích, v souladu s trendem na světovém trhu výrazně v průběhu roku klesly, ale jejich průměrné hodnoty se blížily předchozímu roku. Podle tržního informačního systému SZIF dosáhla průměrná roční CPV másla v blocích 95,0 Kč/kg, což je meziroční pokles o 5,0 %. Ovšem CPV SOM a SPM se zvýšily (o 2,7 %, resp. o 3,5 %) a dosáhly 75,5 Kč/kg, resp. 90,6 Kč/kg. Z výrobků, které nacházejí uplatnění zejména na domácím trhu, se projevilo meziroční zvýšení CPV konzumního mléka o 1,9 % a meziroční pokles CPV bílého jogurtu o 8,8 %.

Pozitivní saldo zahraničního obchodu v přepočtu na ekvivalent mléka se znatelně snížilo. Kladné saldo ve výši 134,2 mil. l bylo o 28,0 mil. l nižší než v roce 2013. Vzrůst vývozu sušených mlék a mléčné suroviny nestačily kompenzovat další růst dovozu sýrů, který vzrostl meziročně o 10 % a výrazněji vzrostl i dovoz kondenzovaných mlék. Hodnotové saldo se však meziročně zvýšilo o 0,8 mld. Kč a dosáhlo 5,8 mld. Kč. Celková domácí spotřeba mléka a mlékárenských výrobků bez másla v hodnotě mléka mírně vzrostla. Podíl dovozu mléka a mlékárenských výrobků na spotřebě v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhl 42,9 %.

Průměrná roční CZV mléka dosáhla výrazně nejvyšší historické hodnoty. Měsíční CZV mléka od druhého čtvrtletí do konce roku sice mírně klesala, avšak i na konci roku byla na dobré úrovni. Podle rezortní statistiky MZe dosáhla v prosinci 8,84 Kč/l, t. j. o 0,82 Kč/l méně než v lednu. Její průměrná roční hodnota 9,37 Kč/l byla o 10,1 % vyšší než v roce 2013 a výrazně nejvyšší v historii sledování CZV. Naopak náklady na výrobu mléka podle odhadu meziročně klesly, zejména vlivem poklesu nákladů na nakupovaná i vlastní krmiva. Podíl vlastních a nakupovaných krmiv na celkových nákladech na výrobu mléka se odhaduje ve výši 35,1 %. Velmi dobrá CZV mléka, odhadovaný pokles nákladů a růst přímých plateb podpořily výrazné zlepšení ekonomiky výroby mléka. Výroba mléka byla rentabilní i bez započtení přímých podpor a její průměrná hodnota podle výběrového šetření ÚZEI dosáhla 14,41 %, což je nejvíce od vstupu ČR do EU. Přímé a nepřímé podpory na plochy krmiv dosáhly v přepočtu 1,41 Kč/l mléka a zvýšily průměrnou souhrnnou rentabilitu na 31,62 %. Rovněž souhrnná rentabilita byla nejvyšší od vstupu ČR do EU.

Pramen: Mlék (MZe) 6-12

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI)

Hovězí maso

V EU byl trh s hovězím a telecím masem v roce 2014 ovlivněn vysokými cenami na světovém trhu, které se již druhým rokem po sobě udržely na poměrně vysoké úrovni. Naproti tomu pokles cen všech kategorií jatečného skotu a příznivý vývoj kurzu eura vůči americkému dolaru pomohl posílit unijní pozici na globálním trhu, což se projevilo poměrně výrazným nárůstem exportu, stagnací importu a zlepšením aktivního salda obchodní bilance. V EU byl rok 2014 podle předběžných údajů Evropské komise v sektoru hovězího a telecího masa poměrně příznivý a byl charakterizován mírným oživením stavů skotu provázený slabým nárůstem produkce hovězího a telecího masa při oživení jeho spotřeby jako reakce na oslabení cen hovězího masa.

Po mírném oživení stavů skotu celkem v EU v roce 2013 pokračoval trend jejich růstu také v roce 2014. Podle předběžných údajů Eurostatu bylo k prosinci roku 2014 v EU chováno celkem 88,3 mil. ks skotu, což představovalo meziroční přírůstek 0,8 % (tj. 0,7 mil. ks). Hlavním důvodem navyšování stavů téměř všech kategorií skotu včetně základního stáda krav byly jak příznivé ceny hovězího masa, tak i mléka na trhu Unie v předchozích dvou letech (2012-2013), což ovlivnilo pozitivně i ekonomiku výroby obou komodit. V roce 2014 došlo v meziročním srovnání k nárůstu stavů skotu celkem v 17 členských zemích, z toho nejvýrazněji stouply počty chovaných zvířat ve Španělsku (6,5 %), Portugalsku (4,9 %), Litvě (3,8 %), Lotyšsku (3,3 %), ČR (3,1 %), Maďarsku

(2,6 %), Rumunsku (2,0 %) a Nizozemsku (1,9 %). Jejich stagnace byla evidována ve třech členských státech (Velké Británii, Rakousku a Řecku). Snižování počtu chovaného skotu bylo evidováno meziročně celkem v osmi regionech Unie, a to zejména v Chorvatsku (-8,6 %), Bulharsku (-4,0 %), Itálii (-2,0 %), Dánsku (-1,9 %) a Irsku (-1,0 %). Stavy krav celkem se v EU v roce 2014 proti předchozímu roku mírně zvýšily o 0,8 % (o 0,3 mil. ks) na 35,7 mil. ks. Hlavní podíl na tomto vývoji měly krávy BTPM. Jejich počty se po mírném úbytku v roce 2013 zvýšily dynamičtěji než v případě populace krav mléčných plemen, kterých bylo v EU chováno 23,6 mil. ks (meziročně nárůst o 0,4 %). Celková populace krav BTPM v Unii v roce 2014 dosáhla 12,1 mil. ks, což představovalo meziroční přírůstek o 1,5 % (tj. 0,2 mil. ks). Progresivní růst byl zaznamenán především v některých nových členských zemích, jako jsou Chorvatsko (53,8 %), Lotyšsko (24,6 %), Bulharsko (23,8 %) a Litva (17,3 %). Z chovatelsky významných zemí se zvýšily stavy ve Španělsku (6,4 %) a mírně ve Francii (0,8 %), ke stagnaci došlo v Německu. Naopak k omezení počtu krav BTPM proti roku 2013 došlo zejména v Irsku (-4,0 %), Rakousku (-2,8 %), Itálii (-1,9 %) a Velké Británii (-1,2 %).

V EU produkce hovězího masa včetně telecího v roce 2014 podle předběžných údajů Evropské komise meziročně mírně vzrostla o 0,7 % na 7,5 mil. t, tj. o 0,36 mil. t. Hlavním důvodem byl jednak příznivý vývoj cen jatečného skotu v předchozích dvou letech (2012 a 2013), ale i meziročně vyšší export hovězího masa do třetích zemí a nárůst spotřebitelské poptávky podnícený poklesem cen v roce 2014. V jednotlivých regionech Unie byl, podle předběžných údajů EK, vývoj produkce hovězího a telecího masa rozličný. Více než polovina členských zemí (celkem 15) vykazovala v roce 2014 ve srovnání s rokem 2013 vyšší produkci, ve třech zemích došlo ke stagnaci a v 10 regionech byl naopak evidován její pokles. Meziroční nárůst výroby hovězího a telecího masa byl zaznamenán v rámci produkčně významných zemí především v Polsku (21,7 %), Irsku (12,4 %), Švédsku (3,6 %), ve Velké Británii (3,5 %), v Belgii (3,1 %) a Německu (2,0 %). Ke stagnaci došlo ve Francii a v Nizozemsku, zatímco k nejvýraznějšímu úbytku produkce došlo v roce 2014 v Itálii (-15,5 %) a Bulharsku (-10,7 %), mírněji se snížila výroba v Rakousku (-2,4 %), Rumunsku (-2,2 %) a Španělsku (-1,9 %).

Počty poraženého jatečného skotu se však meziročně příliš nezměnily a zůstaly na úrovni roku 2013. V jednotlivých kategoriích však byl vývoj odlišný, kdy meziročně nejvíce vzrostly porážky mladých jatečných býků o 8,7 %, mírněji se zvýšily porážky jatečných krav a jalovic (o 2,5 %, resp. 1,4 %). Naproti tomu byla v meziročním srovnání nižší nabídka mladého jatečného skotu (-8,7 %) a jatečných telat (-2,0 %).

Spotřeba hovězího masa včetně telecího se v EU v roce 2014 podle odhadu EK proti roku 2013 mírně zvýšila (o 1,5 %) v důsledku oslabení jeho ceny. Tradičně nejvyšší byla v Dánsku, Francii, Irsku a Švédsku, kde převyšuje dlouhodobě 24 kg/obyv./rok, naopak nejnižší je v Maďarsku a Bulharsku, kde nepřevyšuje 3 kg/obyv./rok. Míra soběstačnosti

v průměru EU se v hovězím masu v roce 2014 meziročně zlepšila o 0,7 p. b. na odhadovaných 100,2 % (v roce 2013 byla 99,5 %).

Na světovém trhu se EU se řadí v komoditě hovězí a telecí maso k regionům, jejichž pozice je vůči hlavním konkurentům slabší, neboť ceny hovězího masa jsou zde ve srovnání s ostatními významnými exportními zeměmi (Brazílie, Austrálie, USA) poměrně vysoké. V roce 2014 však díky oslabení kurzu eura vůči dolaru hovězí maso z EU vůči USA zlevnilo. To se projevilo v meziročním nárůstu unijního vývozu hovězího masa včetně živého skotu do třetích zemí.

V roce 2014 vyvezla EU v přepočtu na jatečnou hmotnost 562,2 tis. t živého skotu včetně hovězího masa. V meziročním srovnání vzrostl export do třetích zemí o více než 23 % (tj. o 106 tis. t). Ruské omezení dovozu hovězího masa vyhlášené pro EU v srpnu 2014 se na unijním vývoji zahraničního obchodu neprojevilo. Naopak ruský trh představoval pro EU opět nejvýznamnější obchodní destinaci, kam bylo prodáno meziročně o 44 % více hovězího masa a o 159 % více živého skotu. Podíl Ruska na celkovém exportu hovězího masa včetně živého skotu EU dosáhl 18 % a proti roku 2013 zvýšil o 2 %. Dalším významným obchodním partnerem z hlediska unijního vývozu byl Hongkong, kam meziročně vzrostl vývoz o 128 % na 65 tis. t, následovaný Libanonem. Významnými odběrateli byly pro EU rovněž africké země, z nichž do šesti nejvýznamnějších bylo vyvezeno téměř 22 % objemu exportovaného hovězího masa a živého skotu. Hlavními vývozci byly čtyři členské země (Německo, Francie, Irsko a Španělsko), které se v roce 2014 na celkovém exportu Unie u této komodity podílely 46 %. V roce 2014 se objemové saldo zahraničního obchodu s hovězím masem a živým skotem v EU proti roku 2013 zlepšilo o více než 40 % a dosáhlo 119,3 tis. t. K tomuto vývoji přispělo kromě růstu vývozu i mírné snížení importu (o 1,0 %) na 331,6 tis. t vlivem omezení dovozů hovězího masa především ze třech latinskoamerických zemí, které představují pro EU tradičně hlavní dodavatele (Brazílie, Uruguay Argentina). V roce 2014 se podílely tyto země na celkovém unijním dovozu hovězího a telecího masa 71 %.

Ceny jatečného skotu na reprezentativních trzích EU v roce 2014 meziročně oslabily ve všech kategoriích. Hlavním důvodem byla jednak mírně rostoucí produkce na vnitřním trhu Unie a jednak klesající spotřebitelská poptávka během roku 2013. Podle údajů Evropské komise klesla v roce 2014 průměrná cena jatečných býků R3¹³⁶ ve srovnání s rokem 2013 o 0,6 % (tj. 2,47 €/100 kg) a dosáhla 367,60 €/100 kg j. hm. Cena jatečných krav O3¹³⁷ se snížila meziročně ještě nejvýrazněji, a to o 8,13 % na 285,7 €/100 kg j. hm. a oslabila i CZV jatečných jalovic R3¹³⁸ (o 4,4 % na 393,4 €/100 kg j. hm.). Snížení ceny jatečných býků bylo

¹³⁶ Zatřídění jatečného skotu v rámci SEUROP.

¹³⁷ Zatřídění jatečného skotu v rámci SEUROP.

¹³⁸ Zatřídění jatečného skotu v rámci SEUROP.

v meziročním srovnání evidováno téměř ve všech členských zemích kromě Portugalska. K jejímu nejvýraznějšímu oslabení došlo především v Belgii (-7,9 %), ve Švédsku (-7,8 %), ve Velké Británii (-6,1 %), v Nizozemsku (-6,1 %) a v Německu (-4,6 %).

V ČR byl v roce 2014 trh s hovězím a telecím masem ovlivněn opět zejména vývojem této komodity na trhu EU. Vývoj cen hovězího masa v Unii ovlivnil úroveň cen zejména samičí populace jatečných zvířat v ČR, zatímco cena samčího jatečného skotu ještě rostla. Odvětví chovu skotu v ČR bylo v roce 2014 charakterizováno mírným růstem stavů, zvýšením celkové produkce hovězího a telecího masa, růstem porážek a růstem spotřeby. Zároveň došlo k mírnému zhoršení aktivní bilance zahraničního obchodu vlivem výraznějšího nárůstu dovozu.

V České republice je chov skotu spojený s produkcí masa podporován jednak ze zdrojů EU prostřednictvím přímých plateb zaměřených na citlivé komodity a jednak z národních zdrojů formou národních doplňkových plateb. Zvláštní podpory na citlivé komodity podle čl. 68, hrazené ze zdrojů EU, jsou poskytovány chovatelům skotu od roku 2012. Jedná se o platbu na VDJ telat masného typu narozených v období 1. 4. 2013 do 31. 3. 2014, jejichž matkou je kráva chovaná v systému BTPM a otcem býk masného plemene evidovaný v registru plemenů. Částka pro rok 2014 na 1 VDJ telete masného typu¹³⁹ byla učena ve výši 15 214,35 Kč, což je o 3,6 tis. více než v roce 2013. Na SZIF bylo v roce 2014 doručeno celkem 4,9 tis. žádostí na 28,6 tis. VDJ telat (viz kap. 2.2).

V roce 2014 byly na podporu chovu skotu, obdobně jako v roce předchozím, vyjednány dva typy přechodné vnitrostátní podpory (PVP). První subvence byla cílena v rámci tzv. plateb oddělených od produkce (decoupling) na chov přežvýkavců (tj. skotu, ovcí a koz). Tato dotace se každoročně snižuje v souladu s růstem platby SAPS a pro rok 2014 byla stanovena v částce 96,64 Kč/VDJ. Na SZIF byly v rámci této podpory podány žádosti o výplatu na 1 004 tis. VDJ přežvýkavců. Druhá forma PVP je směřována v rámci subvencí vázaných na produkci (coupling) na chov krav bez tržní produkce mléka. Tato platba byla pro rok 2014 stanovena na 1 VDJ krávy BTPM v částce 131,95 Kč. Ve srovnání s rokem 2013 došlo k jejímu snížení o 58,97 Kč/VDJ. Na rok 2014 bylo na SZIF podáno o tuto platbu celkem 6,6 tis. žádostí na 192,6 tis. VDJ krav BTPM.

Produkce hovězího a telecího masa v ČR určená pro vnitřní trh je dlouhodobě zajišťována převážně jedinci dojených a kombinovaných plemen event. jejich kříženci. Trvale rostoucí stavy specializovaných masných plemen skotu však jejich podíl na tuzemské produkci hovězího a telecího masa výrazně nezvyšují, neboť většina těchto zvířat je úspěšně exportována do ostatních evropských zemí za účelem dalšího chovu, výkrmu nebo porážky.

¹³⁹ *Přepočítací koeficient na VDJ telete = 0,2.*

V České republice je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků, přesto se však počty malých chovatelů nesnižují, naopak v roce 2014 došlo k jejich navýšení. Podle údajů MZe z Ústřední evidence hospodářských zvířat se k 31. 12. 2014 zabývalo v ČR celkem 18,2 tis. podniků chovem skotu, což představovalo meziroční nárůst o 841 podniků, tj. o 4,8 %. Z toho nejvýrazněji vzrostl počet malých chovatelů s počtem skotu do 50 ks (o 5,3 %, tj. o 532), naopak nejvíce ubylo velkých podniků s chovem skotu nad 1000 ks (o 28,6 %, tj. o 168) a jejich počet klesl na 419. Největší podíl (tj. 66 %) z celkové populace skotu v ČR byl v roce 2014 chován celkem v 800 podnicích s počtem zvířat nad 500 ks. V rámci jednotlivých krajů ČR je více než 47 % zemědělských podniků chovajících skot soustředěno v krajích Jihočeském, Vysočina, Středočeském a Moravskoslezském. Průměrný počet skotu připadajícího na podnik se meziročně snížil z 88 ks v roce 2013 na 85 ks v roce 2014. Podniků zabývajících se výkrmem býků bylo v roce 2014 evidováno 11,1 tis. a proti roku 2013 nedošlo k jejich změně. Více než polovina (58 %) chovaných býků byla vykrmována v 886 podnicích s koncentrací zvířat v rozmezí 51-500 ks. Chovatelů krav BTM bylo v roce 2014 evidováno 7,8 tis, z toho téměř 64 % chovalo méně než 4 krávy.

Stavy skotu celkem v České republice podle ČSÚ Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2014 v meziročním srovnání mírně vzrostly o 1,5 % (tj. o 20,7 tis.) a dosáhly 1 373,6 tis. ks, z toho stavy krav celkem se zvýšily o 2,2 % (tj. o 12 tis. ks). Téměř ve všech ostatních kategoriích došlo k mírnému nárůstu počtu chovaných zvířat, kromě skotu ve věku od 1 do 2 let (snížení o 1,6 %). Nárůst stavů skotu byl v roce 2014 evidován ve všech krajích ČR, kromě Středočeského, a to v rozmezí od 0,6 do 6,9 %. Podstatný vliv na stabilizaci stavů skotu v ČR, a zejména krav BTM, má vyplácení přímých a nepřímých podpor směřovaných do tohoto odvětví, které pozitivně ovlivňují rentabilitu chovu a dále dlouhodobě dobrá poptávka po českém skotu masných plemen a jejich kříženců v ostatních zemích Unie.

Průměrné stavy krav celkem v roce 2014 se proti roku 2013 zvýšily o 2,6 % (o 14,2 tis. ks) na 566,9 tis. ks. Na tomto rozšíření základního stáda mělo vliv meziroční zvýšení průměrných stavů krav BTM o 9,0 % (o 16,2 tis. ks) na 196,2 tis. ks, zatímco počty krav dojných plemen mírně oslabily o 0,5 % (2,0 tis. ks) na 370,7 tis. ks. Více než 46 % z celkového počtu krav BTM je soustředěno v krajích Jihočeském, Vysočina a Plzeňském, kde se v roce 2014 meziročně zvýšil jejich počet celkem o 10,3 % na 90,8 tis. ks.

Podíl krav celkem chovaných v ČR z celkových stavů krav EU se již několik let nemění a představuje 1,6 %. Rovněž je již několik let konstantní podíl krav chovaných v systému bez tržní produkce na stavech krav této kategorie v Unii (1,6 %). V rámci NČZ 13 je v ČR chováno největší stádo těchto krav s podílem dosahujícím v roce 2014 téměř 26 % (meziročně pokles o 0,6 p. b.). Z ostatních zemí následují Polsko a Maďarsko, kde stavy krav BTM v posledních letech dynamicky rostou.

Produkce hovězího masa včetně telecího v ČR je ovlivněna vývojem nabídky a poptávky na domácím trhu, ale podstatný význam pro její udržení mají rovněž vývozy živého skotu do ostatních zemí. Vysoké ceny jatečného skotu na evropském trhu dosažené v letech 2012 a 2013 ovlivnily příznivě nejen vývoj stavů skotu v ČR, ale následně v roce 2014 úroveň celkové tuzemské produkce hovězího a telecího masa (tzn. prodej skotu ze zemědělských podniků včetně exportu). Výroba se meziročně zvýšila o 3,4 % (tj. o 3,0 tis. t j. hm.) na 91,6 tis. t j. hm. (tj. 169,6 tis. t ž. hm.). Průměrná roční produkce jatečného skotu na krávu v roce 2014 v meziročním srovnání vzrostla o 0,8 % (tj. o 2,0 kg) na 299 kg ž. hm. právě v důsledku zmíněného nárůstu výroby. Je však dlouhodobě negativně ovlivněna velkým objemem vývozu telat a mladého skotu. Podíl produkce hovězího masa včetně telecího ČR z celkové produkce EU v roce 2014 dosahoval 1,2 % a je již několik let konstantní.

Masný zpracovatelský průmysl vyrobil v roce 2014 na základě poraženého jatečného skotu 65,5 tis. t j. hm. hovězího a telecího masa, což představovalo ve srovnání s rokem 2013 vyšší produkci o 1,1 % (0,7 tis. t). Výroba však meziročně klesla ve většině krajů ČR, kromě Pardubického, Vysočiny a Olomouckého, kde došlo k jejímu zvýšení celkem o 6,2 %.

Podle údajů SVS v roce 2014 vzrostly v meziročním srovnání porážky jatečného skotu celkem o 1,3 % (tj. o 3,1 tis. ks) na 242,8 tis. ks. To se promítlo do vyšší nabídky hovězího masa na domácím trhu. I přes nárůst produkce bylo nutno díky vyšší tuzemské poptávce, podpořené stagnací spotřebitelských cen, doplnit tuzemskou nabídku zvýšenými dovozy hovězího masa. Meziročně se v ČR zvýšily především porážky jatečných býků o 8,7 % (8,4 tis. ks) na 105,3 tis. ks a mírně i jatečných telat o 7,5 % (o 0,8 tis. ks). Naproti tomu klesla nabídka jatečných krav o 4,1 % na 104,4 tis. ks i jatečných jalovic o 7,0 % na 22,0 tis. ks. K nižším porážkám jatečných krav došlo důsledkem blížícího se ukončení systému kvót na mléko a díky výrazně dobré rentabilitě produkce mléka. Na celkových porážkách skotu v ČR se podíleli nejvýznamněji jateční býci (43,4 %), těsně následovaní jatečnými kravami (43,0 %), zatímco podíl jalovic a telat byl tradičně nižší a představoval 9,1 %, resp. 4,6 %.

V roce 2014 se průměrná porážková hmotnost skotu podle údajů ČSÚ meziročně nezměnila a zůstala na 550 kg ž. hm., z toho u jatečných býků mírně vzrostla o 0,4 % na 640 kg ž. hm.

Tuzemská spotřeba hovězího a telecího masa v roce 2014 proti roku 2013 vzrostla o 7,4 % (o 4,5 tis. t) na 65,0 tis. t j. hm. Snižování spotřebitelské poptávky, ke které docházelo v letech 2012 a 2013 vlivem vysokých cen hovězího masa, se v roce 2014 v důsledku stagnace spotřebitelských cen zastavilo. V roce 2014 zaznamenala spotřeba hovězího a telecího masa na obyvatele v ČR ve srovnání s rokem 2013 slabé zvýšení o 3,9 % (o 0,3 kg/rok) a dosáhla odhadovaných 7,9 kg/rok. Ve srovnání se Německem a Rakouskem byla nižší zhruba o polovinu, naopak proti Polsku a Maďarsku je přibližně 2,5x vyšší. Hovězí maso se v ČR dlouhodobě řadí spolu s mlékem k těm komoditám živočišné produkce, kde

celková produkce převyšuje domácí spotřebu a míra soběstačnosti se nachází nad hranicí 100 %. Bilanční přebytek je nutno pro udržení rovnováhy na tuzemském trhu exportovat. V roce 2014 se míra soběstačnosti v tomto odvětví masa meziročně nepatrně snížila o 5,5 p. b. na 140,9 %. Hlavním důvodem byl fakt, že spotřeba rostla rychleji než produkce.

T8.2/02 - Bilance výroby a spotřeby hovězího masa¹⁾ a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2010	2011	2012	2013	2014 ²⁾	Meziroční index
Stavy skotu celkem	tis. ks	1 349,3	1 343,7	1 353,7	1 352,8	1 373,6	101,5
z toho - krávy celkem	tis. ks	551,2	551,5	551,2	551,9	564,0	102,2
z toho - krávy BTM	tis. ks	167,7	177,7	178,1	184,6	191,3	103,7
Průměrný přírůstek býci výkrm	kg/ks/den	0,920	0,896	0,930	0,946	0,946	100,0
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	6,3	6,0	6,2	3,7	4,6	124,3
Výroba	tis. t j. hm.	92,1	92,0	92,2	88,6	91,6	103,4
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	23,3	23,3	20,1	22,9	24,0	104,8
Celková nabídka	tis. t j. hm.	121,7	121,3	118,6	115,2	120,2	104,4
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	80,5	75,6	69,8	60,5	65,0	107,4
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	35,2	39,5	45,1	50,0	50,4	100,8
Celková poptávka	tis. t j. hm.	115,7	115,1	114,9	110,5	115,4	104,4
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	6,0	6,2	3,7	4,7	4,8	102,6
Soběstačnost ⁸⁾	%	114,4	121,7	132,2	146,4	140,9	-5,5
Náklady na výkrm byků ⁴⁾	Kč/kg ž. hm.	56,80	60,15	57,36	58,79	56,78	96,6
CZV jateční býci celkem	Kč/kg ž. hm.	38,93	41,92	46,13	44,82	46,27	103,2
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/VDJ skotu	1 310,10	910,80	504,56	129,42	96,64	74,7
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/VDJ KBTPM	2 119,60	1 393,80	778,43	190,92	131,95	69,1
Přímé platby a dotace vstupů ⁶⁾	Kč/VDJ tele	0,00	0,00	8 148,50	11 649,50	15 214,35	130,6
Jednotková podpora celkem ⁷⁾	Kč/kg ž. hm.	11,70	10,34	11,96	12,16	11,63	95,6
Nákladová rentabilita ⁸⁾	%	-31,46	-30,31	-19,58	-23,76	-18,51	5,3
Souhrnná rentabilita ⁸⁾	%	-10,86	-13,12	1,27	-3,08	1,97	5,1
Cena EU jateční býci ⁹⁾	€/100 kg j. hm.	319,40	352,09	383,73	381,26	367,62	96,4
Cena ČR jateční býci ⁹⁾	€/100 kg j. hm.	292,67	322,55	344,44	325,86	313,85	96,3

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost = 0,540.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2014 odhad.

5) Do roku 2012 národní doplňkové platby, od roku 2013 přechodná vnitrostátní podpora.

6) Přímá platba na VDJ telete masného typu.

7) Jednotková podpora vykrmovaných býků včetně nepřímých podpor na vlastní krmiva.

8) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

9) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS^{ČR} SZIF;

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT, výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

V zahraničním obchodě pokračoval v roce 2014 obdobný vývoj jako v předchozích letech. Saldo zahraničního obchodu s živým skotem po započtení hovězího masa bylo opět aktivní. Ve srovnání s rokem 2013 se v objemovém vyjádření mírně zhoršilo o 0,6 tis. t a dosáhlo 24,5 tis. j. hm. (tj. 45,3 tis. t ž. hm.), zatímco ve finančním vyjádření zaznamenalo mírné zlepšení o 90,9 mil. Kč na 2 242 mil. Kč. ČR zvýšila meziročně dovoz jatečního skotu včetně hovězího masa o 1,1 tis. t j. hm. Podíl dovozu na domácí spotřebě se nepatrně zvýšil z 36,3 % v roce 2013 na 36,7 % v roce 2014, neboť import rostl o něco rychleji než spotřeba. Do ČR se tradičně dováželo z 97,0 % hovězí maso převážně chlazené, které pocházelo především z ostatních členských zemí. Téměř 81 % bylo nakoupeno, obdobně jako v roce

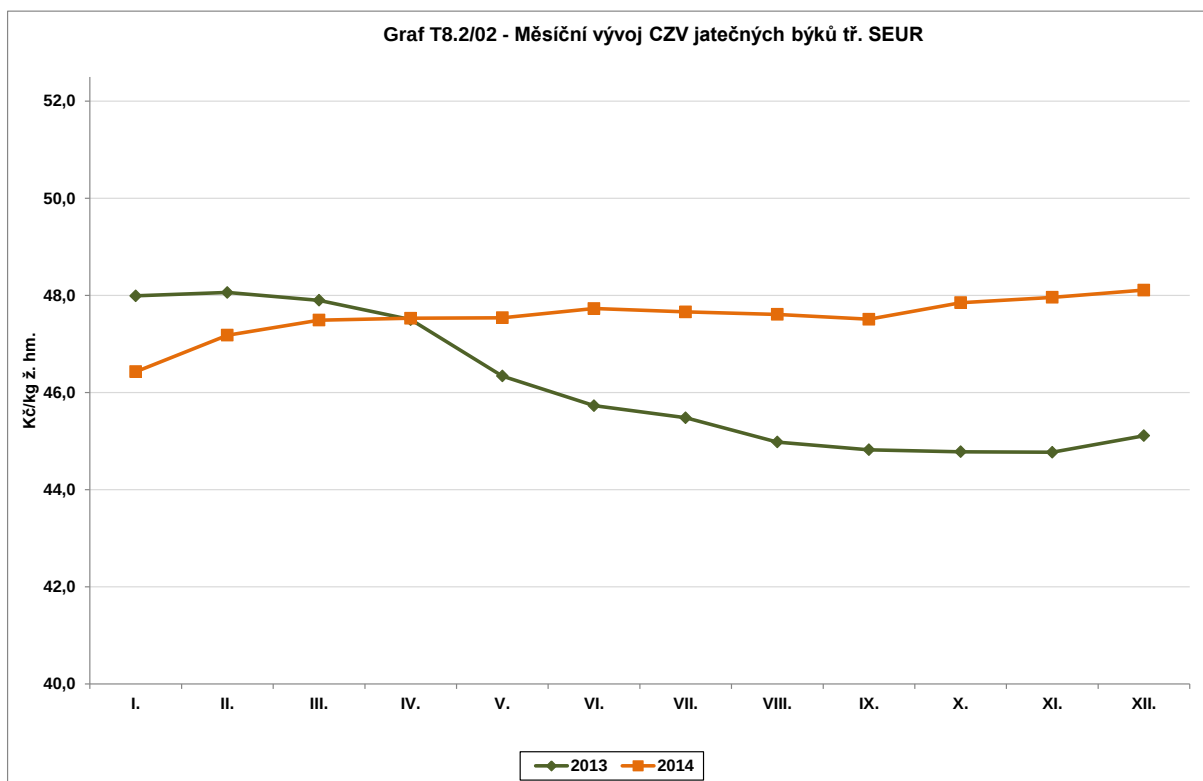
2013, hlavně v Polsku (8,1 tis. t), Nizozemsku (3,7 tis. t), Německu (2,7 tis. t), Rakousku (2,2 tis. t) a Irsku (2,2 tis. t). Dovozy ze třetích zemí nebyly pro ČR opět nijak významné, neboť dosáhly 7,2 % (1,7 tis. t), avšak několik let po sobě se mírně zvyšují. V roce 2014 pocházely především z Namibie, méně z USA a Austrálie. Počet dovozeného živého skotu do ČR se v roce 2014 meziročně snížil o 12,1 % (tj. o 0,3 tis. ks) a byl realizován v převážně v jatečných zvířatech. Největší počet pocházel ze Slovenska (80,1 %).

V roce 2014 došlo k slabému meziročnímu nárůstu celkového exportu (živý skot včetně hovězího masa) o 0,4 tis. t v přepočtu na j. hm. V hodnotovém vyjádření se příjmy z exportu meziročně zvýšily o 3,6 %, tj. o 0,2 mld. Kč a dosáhly 4,9 mld. Kč. Tradičně převažoval vývoz živých zvířat, jehož podíl z celkového vývozu dosahoval téměř 85 %. V roce 2014 exportovala ČR celkem 216 tis. ks živého skotu, což představovalo proti předchozímu roku nárůst o 7,6 %, tj. o 15,2 tis. ks. Trvalá poptávka po všech kategoriích zvířat v ostatních členských zemích a jejich vyšší cena ve srovnání s domácím trhem je hlavním důvodem rostoucího počtu exportovaného skotu z ČR. V roce 2014 byl vyvážen především jatečný skot (87,4 tis. ks) a dále telata (65,1 tis. ks), zástavový a užitkový skot (47,8 tis. ks). Nejvýznamnějšími odběrateli byly především členské státy EU se 73% podílem na celkovém vývozu skotu. Tradičně směřoval export především do Rakouska, Německa, Nizozemska, Chorvatska a Belgie, z nečlenských zemí bylo významným obchodním partnerem Turecko, Libanon, Bosna a Hercegovina s podílem 3,6%. Hovězí maso, jehož export se v roce 2014 meziročně snížil o 5,9 % na 7,8 tis. t j. hm., směřovalo ze 70 % do třech zemí (na Slovensko, do Nizozemska a Německa). Podíl vývozu živého skotu včetně hovězího a telecího masa na domácí produkci v roce 2014 meziročně klesl o 1,4 p. b. na 55,0 %.

Ceny jatečného skotu v roce 2014 ani po předchozí dvouleté kulminaci na tuzemském trhu neklesly, ale jejich vývoj byl v případě jatečného samčího a samičího skotu odlišný. Poptávka po jatečných býcích udržela jejich ceny v ČR nad úrovní roku 2013, zatímco v ostatních členských zemích EU již klesaly¹⁴⁰. CZV jatečného skotu celkem se meziročně zvýšila o 2,6 % na 38,95 Kč/kg ž. hm., kdy hlavní podíl na jejím růstu měla cena zemědělských výrobců jatečných býků tř. SEUR, která posílila o 3,4 % (o 1,55 Kč/kg) na 47,54 Kč/kg ž. hm. Naproti tomu ceny samičí populace zaznamenaly obdobný vývoj jako v ostatních členských zemích a meziročně klesly. CZV jatečných krav tř. EUR zaznamenala v roce 2014 snížení o 3,8 % (o 1,37 Kč/kg) na 35,14 Kč/kg ž. hm., cena jatečných jalovic tř. SEUR se snížila mírněji o 1,7 % (tj. o 0,67 Kč/kg) na 37,75 Kč/kg ž. hm.

Cena průmyslových výrobců výsekového hovězího masa meziročně posílila velmi mírně o 1,0 % na 124,47 Kč/kg, zatímco spotřebitelská cena hovězího masa stagnovala na úrovni roku 2013.

¹⁴⁰ V přepočtu CZV jatečných býků na eura však rovněž došlo k meziročnímu snížení ceny (viz kap. 9.1).

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Výkrm skotu v ČR vykazuje dlouhodobě ztrátu. V důsledku toho nákladová rentabilita (tj. bez započtení přímých plateb) dosahuje dlouhodobě záporné hodnoty. Podpory, které jsou do chovu skotu směřovány, výrazně zlepšují souhrnnou rentabilitu. V roce 2014 došlo podle předběžných údajů ÚZEI k mírnému meziročnímu zlepšení nákladové rentability jednak v důsledku dalšího meziročního růstu CZV jatečných býků, ale také v důsledku předpokládaného poklesu cen některých vstupů. Odhadované náklady na výkrm jatečných býků při průměrném přírůstku 0,946 kg/KD v roce 2014 dosahovaly 56,78 Kč/kg ž. hm., což představovalo ve srovnání s rokem 2013 jejich snížení o 3,4 % (tj. o 2,01 Kč/kg ž. hm.). K poklesu došlo především vlivem výrazného oslabení cen krmiv o 9,2 %, ačkoli pracovní náklady a ostatních přímé náklady se naproti tomu zvýšily o 2,9 %, resp. 2,0 %. Také náklady na kilogram přírůstku skotu ve výkrmu podle odhadu meziročně klesly o 4,0 % a v roce 2014 dosáhly 48,78 Kč/kg.

Úroveň nákladů vykázaných na kilogram živé hmotnosti vykrmovaného zvířete převyšovala v roce 2014 průměrnou cenu zemědělských výrobců za jatečného býka o 10,51 Kč/kg ž. hm., (proti roku 2013 zlepšení o 3,46 Kč/kg).

Nákladová rentabilita (bez započtení podpor) se v roce 2014 meziročně rovněž zlepšila, a to o 5,3 p. b., a dosáhla -18,51 %. Při započtení podpor vyplácených do chovu skotu (tj. národní podpory a podpory na plochu krmiv) se pak souhrnná rentabilita výkrmu býků

meziročně rovněž zlepšila (o 5,1 p. b.) a vrátila se opět do kladných čísel (+ 1,97 %), kterých dosáhla v roce 2012.

Chov skotu spojený s produkcí masa je v ČR jedním z mála odvětví živočišné výroby, které vykazuje již několik let stabilitu zejména vlivem subvencí, které jsou do tohoto sektoru směřovány. Soběstačnost v produkci hovězího masa v ČR je trvale vysoká a v roce 2014 došlo k její stagnaci. Pro udržení stávající úrovně produkce a stavů skotu při nízké domácí spotřebě hovězího masa je však nezbytné tento značný přebytek výroby exportovat.

8.2.2 Prasata – vepřové maso

EU představuje na globálním trhu jednoho z nejvýznamnějších chovatelů prasat a producenta vepřového masa hned za Čínou a druhého nejvýznamnějšího exportéra této komodity těsně za USA. Unijní trh je proto bezprostředně ovlivněn vývojem poptávky a nabídky této komodity na světovém trhu, ale současně i ona sama tento trh významně ovlivňuje. Na základě těchto souvislostí se změny na globálním trhu s vepřovým masem většinou v rychlém sledu promítají do vnitřního trhu členských zemí EU, tedy i do ČR.

V roce 2014 byl trh s vepřovým masem v EU podle předběžných údajů EK charakterizován mírným meziročním zvýšením stavů prasat a produkce při mírném poklesu spotřeby, slabým snížením vývozu v důsledku restriktivních obchodních opatření Ruska vůči EU, nárůstem dovozu a oslabením cen jatečných prasat. Stálá poptávka po vepřovém masu na světovém trhu zejména díky Číně a ostatním zemím jihovýchodní Asie spolu s oslabením kurzu eura pomohly, přes ztrátu nejvýznamnějšího obchodního partnera, udržet unijní trh na poměrně stabilní úrovni.

V předchozích letech (2009-2013) docházelo v mnoha členských zemích Unie k poklesu stavů základního stáda prasnic, přesto se produkce ani porážky v průměru EU v roce 2014 meziročně významně nezměnily. Podle předběžných údajů Eurostatu celková produkce vepřového masa v EU proti roku 2013 mírně vzrostla o 0,7 % na 22,1 mil. t. V EU 15, která se podílela na celkové výrobě vepřového masa Unie 86 %, se produkce meziročně nezměnila a stagnovala na 19,0 mil. t, kdežto v NČZ 13 byl evidován její nárůst o 6,3 % na téměř 3,1 mil. t. V jednotlivých regionech nebyl vývoj příliš odlišný, neboť v převážné většině zemí EU byl evidován její mírný nárůst, event. stagnace. Meziročně se zvýšila výroba z producentů významných zemí např. v Nizozemsku (4,9 %), Španělsku (4,1 %) ve Velké Británii (3,5 %) a v Německu (0,6 %), v rámci NČZ 13 stoupla v Polsku (9,2 %), Maďarsku (9,2 %) a ČR (3,4 %). Její stagnace byla zaznamenána ve Francii a Dánsku, zatímco ke snížení došlo zejména na Slovensku (-35,6 %), v Itálii (-13,8 %), Finsku (-4,3 %) a Rakousku (-0,5 %). Porážky jatečných prasat v Unii meziročně vzrostly velmi mírně o 0,9 % (o 2,1 mil. ks) na 249,1 mil. ks.

Trend snižování stavů prasat, který byl v EU nastartován od roku 2006, v roce 2013 zpomalil a následně v roce 2014 již došlo k jejich mírnému růstu. Stavby prasat celkem v EU

k prosinci roku 2014 podle Eurostatu meziročně oživilo o 1,1 % (0,2 mil. ks) na 147,8 mil. ks. V EU 15 se zvýšily o 1,2 % na 122,5 mil. ks, naproti tomu v NČZ 13 měl jejich vzestup mírnější trend (nárůst o 0,6 % na 25,4 mil. ks). V jednotlivých členských zemích byl vývoj rozdílný. Meziročně vzrostly stavy prasat především ve Španělsku (4,1 %), Velké Británii (2,3 %), v Dánsku (2,5 %), Itálii (1,3 %), Německu (0,7 %) a z NČZ 13 v Maďarsku (4,4 %), v ČR (3,8 %) a v Polsku (2,5 %). Ke stagnaci došlo v Nizozemsku, naopak redukce stavů prasat proti roku 2013 byla v roce 2014 evidována zejména v Rumunsku (-4,8 %), Francii (-1,0 %) a Rakousku (-1,0 %).

V roce 2014 došlo v Unii poprvé od roku 2008 k oživení stavů prasnic. V meziroční srovnání se zvýšil počet jejich populace o 0,4 % (tj. o 53 tis. ks) na 12,6 mil. ks. Největší zásluhu na tomto růstu měly především Španělsko (4,7 %) a Nizozemsko (1,0 %), a z NČZ 13 pak Maďarsko (4,4 %). Stagnace stavů prasnic byla evidována v Polsku a Německu, naproti tomu nižší stavy byly vykázány v meziročním srovnání v Rumunsku (-5,0 %), Rakousku (-3,0 %), ČR (-2,8 %), Dánsku (-1,0 %), Francii (-0,9 %) a Itálii (-0,8 %).

Klesající trend ve spotřebě vepřového masa, který začal v EU od roku 2010, se v roce 2014 zastavil. Hlavní podíl na této změně měl především pokles cen vepřového masa, ke kterému došlo v celé EU. Celková spotřeba v průměru EU se meziročně slabě zvýšila o 0,2 % na 20,2 mil. t. Roční spotřeba vepřového masa na obyvatele v roce 2014 podle odhadu EK stagnovala na 39,5 kg, nejvyšší byla tradičně v Německu a Rakousku, kde převyšuje 53 kg/obyv./rok, zatímco tradičně nejnižší (kolem 24 kg/obyv./rok) byla v Bulharsku a Velké Británii. Na celkové spotřebě masa ve Společenství se vepřové maso podílelo téměř polovinou (48,8 %), což je dlouhodobě nejvíce ze všech druhů masa. Míra soběstačnosti v roce 2014 podle odhadu EK dosáhla 108,8 % a byla o 2,0 p. b. nižší než v roce 2013.

Zahraniční obchod s vepřovým masem byl negativně ovlivněn ruským embargem pro dovoz vepřového masa a živých prasat z EU, které bylo vyhlášeno v únoru 2014 a pokračovalo od srpna. Naopak oslabení kurzu eura vůči dolaru posílilo unijní exporty na světovém trhu vůči USA, které jsou jejím největším konkurentem. Bilance zahraničního obchodu s vepřovým masem včetně živých prasat v EU se v roce 2014 meziročně zhoršila o 5,3 % (o 162,5 tis. t), přesto však byla vysoce aktivní a dosáhla 2,90 mil. tis. t. Hlavním důvodem byly nižší vývozy, které se v důsledku omezení vývozu do Ruska, představujícího nejvýznamnější trh EU, meziročně snížily o 5,2 % (o 0,2 mil. t) na 2,94 mil. t.

Podíl vývozu z celkové produkce vepřového masa EU v roce 2014 dosahoval 13,2 % a byl mírně nižší (o 0,5 %) než v roce 2013. Nejvýznamnějším trhem se z důvodu výpadku Ruska (meziroční pokles o 96 %) stala Čína, kam v roce 2014 vzrostl vývoz o 6,8 % na 711 tis. t. Aby vyrovnala výpadek ruského trhu, zaměřila EU své exporty směrem do jihovýchodní Asie (zejména Jižní Korea, Hongkong) a do Japonska. Do těchto zemí meziročně prodala o 28,0 % více vepřového masa než v roce 2013. Také do USA a Austrálie byl navýšen unijní vývoz meziročně o 41 %. V rámci členských zemí dominovalo ve vývozu

vepřového masa do třetích zemí opět Německo s 24% podílem na celkovém exportu Unie, následováno Dánskem (podíl 18 %). Obě tyto země však snížily meziročně vývoz do třetích zemí o 5,0 %, resp. 8,3 %. Polsko meziročně výrazně (o 46 %) omezilo vývozy do třetích zemí a jeho podíl na exportu EU klesl na 6,3 %. Třetím největším vývozcem se stalo v roce 2014 Španělsko, které naopak posílilo prodeje na globální trhy o 32 %. Dalšími významnými exportéry byly Francie a Nizozemsko.

Dovoz vepřového masa do EU byl ve srovnání s vývozem tradičně zanedbatelný, meziročně však mírně vzrostl o 4,4 % na 35,3 tis. t. Hlavním důvodem byl především nárůst nákupu vepřového masa ze Švýcarska a Srbska (celkem o 6,1 %). Nejvýznamnějším importérem vepřového masa do EU zůstalo Švýcarsko, jehož podíl z celkového dovozu v roce 2014 dosahoval 51 %.

Vysoké ceny vepřového masa, které kulminovaly v Evropě v letech 2012 a 2013, se již nepodařilo v roce 2014 udržet. V EU se průměrná CZV jatečných prasat tř. E na reprezentativních trzích meziročně snížila o 10,8 % (tj. o 18,9 €/100 kg) na 156,6 €/100 kg j. hm. K jejímu snížení došlo téměř ve všech členských zemích vyjma Velké Británie (nárůst o 0,9 %). Z jednotlivých členských zemí více než desetiprocentní pokles ceny byl evidován především v Rumunsku (-13,2 %), ve Španělsku (-12,4 %), Nizozemsku (-12,0 %), Belgii (-11,6 %), Polsku (-10,9 %) a Francii (-10,3 %). Nejnižší cena jatečných prasat tř. E byla v rámci EU vykázána v Nizozemsku (138,21 €/100 kg j. hm.), naproti tomu nejvyšší byla na Maltě (237,0/100 kg j. hm.). Také u zástavových selat došlo v roce 2014 k obdobnému trendu ve vývoji CZV. Ty meziročně v průměru EU oslabily, i když mírněji než u jatečných prasat, o 5,3 % na 45,58 € za sele. Nejvýrazněji klesly ceny selat v Belgii, Německu a Španělsku, naopak se zvýšily především v Chorvatsku, Velké Británii a Francii.

V České republice byl v roce 2014 vývoj v komoditě vepřové maso charakterizován oživením odvětví, ke kterému došlo po dlouhodobém útlumu. To se projevilo mírným růstem stavů prasat i prasnic, mírným zvýšením celkové výroby, nárůstem vývozu a mírným zlepšením bilance zahraničního obchodu. Obdobně jako v celé EU došlo také v ČR ke snížení cen jatečných prasat a vepřového masa, které bylo provázeno stagnací spotřeby.

V roce 2014 byly do odvětví chovu prasat cíleny opět podpory z národních zdrojů¹⁴¹ (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, speciální poradenství, nákazový fond aj.) – viz kap. 2.3. V rámci nich byla, obdobně jako v předchozích letech, v rámci Nákazového fondu vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů¹⁴², která

¹⁴¹ Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2014 na základě § 2a a § 2d zák. č. 252/1997 Sb.

¹⁴² Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.a) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasnic a 8.F.b) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasat.

v roce 2014 představovala celkovou částku 577 mil. Kč. Pro selata z toho bylo čerpáno 427,2 mil. Kč a ostatní suma připadla pro chovy prasnic, prasniček a kanečků.

Česká republika se řadila v rámci EU k těm zemím, kde v roce 2014 došlo k rozšíření chovů prasat. Podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2014 se stavy prasat celkem meziročně zvýšily o necelá 2 % (tj. o 30,4 tis. ks). Zejména došlo k navýšení počtu selat (o 10,9 %) a prasniček (o 6,8 %) a velmi mírné oživení bylo zaznamenáno také u prasat ve výkrmu a u prasnic (shodně o 0,6 %). V rámci jednotlivých krajů byly vyšší stavy prasat celkem k počátku dubna 2014 meziročně zaznamenány především v kraji Olomouckém (o 9,4 %), Středočeském (o 5,5 %) a Moravskoslezském (o 7,6 %), naopak úbytek jejich počtu byl evidován především v kraji Plzeňském (-4,4 %), Jihomoravském (-3,6 %) a Zlínském (-2,9 %). Pozitivní vývoj je patrný rovněž v chovech prasnic, kde došlo k 1. 4. již druhým rokem po sobě k rozšíření základního stáda v meziroční srovnání o 0,6 % na 103,0 tis. ks. O něco výrazněji se proti roku 2013 zvýšily průměrné roční stavy prasnic, které dosáhly 109,7 tis. ks (nárůst o 1,3 %, o 1,4 tis. ks). Jejich počty vzrostly především v krajích Ústeckém (16,7 %) a Moravskoslezském (10,6 %), naopak k dalšímu úbytku došlo v kraji Jihomoravském (-6,9 %), Zlínském a Karlovarském (shodně -6,7 %).

V roce 2014 se v ČR počet podniků zabývajících se chovem prasat celkem i chovem prasnic meziročně mírně zvýšil. Podle údajů ČMSCH bylo k 31. 12. 2014 na našem území evidováno celkem 2 642 podniků zabývajících se chovem prasat s průměrným počtem 653 zvířat na podnik. Meziročně tak přibýlo celkem 100 podniků, a to zejména v kategorii malých chovatelů s počty zvířat do 100 ks (zvýšení o 5,8 %). Naproti tomu ubyly 4 velké podniky s chovy nad 10 tis. ks, kterých zůstalo 34. Rozhodující počet prasat celkem byl chován ve větších podnicích s koncentrací zvířat nad 2 tis. ks. V roce 2014 bylo evidováno celkem 176 těchto podniků, tj. o 2 % více než v roce 2013. Na celkových stavech prasat v ČR se však podílely téměř 82 %. V chovu prasnic přibýli pouze malí chovatelé (nárůst o 63 podniků) s chovy do 100 ks, u větších podniků došlo k redukci chovů. Celkem bylo v ČR v roce 2014 evidováno 1 768 podniků chovajících prasnice s průměrným počtem 61 ks jedinců na podnik (v roce 2013 to bylo 65 ks).

Trvalé zlepšování ukazatelů reprodukce prasnic lze považovat za velmi pozitivní výsledek v chovatelské práci. V roce 2014 dosáhl počet narozených selat na prasnici 29,0 ks za rok, což představovalo proti roku 2013 nárůst o 3,8 % (o 1,1 selete) a počet odchovaných selat se zvýšil dokonce výrazněji o 4,1 % na 26,0 ks/rok. Vykázány byly rovněž meziročně nižší úhyny selat o 0,2 p. b., kdy z počtu narozených dosáhly 10,4 %.

Postupné zvyšování stavů základního stáda prasnic včetně zlepšení reprodukčních ukazatelů mělo pozitivní dopad především na celkový počet narozených selat v ČR. V roce 2014 byl v ČR evidován jeho meziroční nárůst o 5,1 %, (o 155,2 tis. ks) na 3,2 mil. ks. Obdobně se zvýšil počet odchovaných selat celkem (o 5,4 %, tj. o 146,0 tis. ks) na 2,9 mil. ks.

V roce 2013 byla celková produkce vepřového masa (tj. prodej prasat ze zemědělského podniku včetně exportu a samozásobení) v ČR pozitivně ovlivněna oživením stavů prasat, ale i zlepšením ekonomiky a prodeje živých prasat na evropský trh. Celková výroba vepřového masa se v roce 2014 proti roku 2013 mírně vzrostla o 0,7 % na 243,1 tis. t j. hm. (312,5 tis. t ž. hm.). Její podíl z celkové hrubé produkce vepřového masa v EU 28 se meziročně téměř nezměnil a mírně převyšoval 1 %.

Český masný průmysl v roce 2014 zpracoval celkem 236,0 tis. t j. hm. jatečných prasat (včetně dovezených), což představovalo proti roku 2013 nárůst o 0,7 % (tj. o 1,7 tis. t j. hm.). Podle údajů Státní veterinární správy se v roce 2014 v meziročním srovnání snížil celkový počet poražených prasat o 1,2 % (tj. o 30,1 tis. ks) na 2,7 mil. ks. Z toho porážky jatečných prasat klesly o 1,3 % (o 35,1 tis. ks), naopak se zvýšily porážky prasnic (o 8,5 %). Hlavním důvodem nižších porážek byl především značný nárůst exportu živých prasat (meziročně o 28 %), který odčerpával z trhu domácí suroviny.

Podle ČSÚ průměrná porážková hmotnost jatečného prasete meziročně vzrostla o necelé 1 % a dosáhla 112,5 kg/ž. hm.

Celková spotřeba vepřového masa, která od roku 2012 reagovala na růst cen snížením konzumace, v roce 2014 meziročně stagnovala na 423,1 tis. j. hm. Oslabování cen, které nastalo od září, se na ní do konce roku nestačilo projevit. ČR nebyla ve výrobě vepřového masa, obdobně jako v předchozích letech, soběstačná. Celková tuzemská spotřeba byla o 180,0 tis. t j. hm. vyšší než celková produkce, přesto však došlo k zlepšení míry soběstačnosti. Ta se díky oslabení spotřeby při mírném růstu produkce meziročně zlepšila o 0,5 p. b. na 57,5 %, ale stále se nacházela hluboko pod úrovní průměru EU.

Spotřeba vepřového masa na obyvatele v roce 2014, podle odhadu ÚZEI, dosáhla 40,2 kg/rok a byla téměř stejná jako v roce 2013.

T8.2/03 - Balance výroby a spotřeby vepřového masa ¹⁾ a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2010	2011	2012	2013	2014 ²⁾	Meziroční index
Stavy prasat celkem	tis. ks	1 909,2	1 749,1	1 578,8	1 586,6	1 617,1	101,9
Průměrný přírůstek prasata výkrm	kg/ks/den	0,734	0,752	0,753	0,824	0,824	100,0
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	10,5	13,1	12,3	10,3	10,6	102,5
Výroba	tis. t j. hm.	285,1	272,5	236,2	241,4	243,1	100,7
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	217,5	234,7	256,2	249,8	250,7	100,4
Celková nabídka	tis. t j. hm.	513,0	520,3	504,7	501,5	504,4	100,6
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	446,6	448,2	433,0	423,8	423,1	99,8
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	53,4	59,8	61,3	67,1	72,0	107,3
Celková poptávka	tis. t j. hm.	499,9	508,0	494,3	490,9	495,1	100,9
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	13,1	12,3	10,3	10,6	9,3	87,6
Soběstačnost ⁷⁾	%	63,8	60,8	54,5	57,0	57,5	0,5
Ekonomika výkrmu prasat							
Náklady na produkci ⁴⁾	Kč/kg ž. hm.	33,11	34,21	36,52	36,33	34,25	94,3
CZV jatečná prasata celkem	Kč/kg ž. hm.	26,75	28,62	33,28	33,70	32,73	97,1
Souhrnná rentabilita ^{5), 6)}	%	-19,21	-16,34	-8,87	-7,24	-4,44	2,8
Cena EU prasata tř. E ⁷⁾	€/100 kg j. hm.	140,96	153,19	170,62	175,48	156,60	89,2
Cena ČR prasata tř. E ⁷⁾	€/100 kg j. hm.	142,08	156,22	177,40	173,19	158,49	91,5

1) Balance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost = 0,778.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2014 odhad.

5) Souhrnná rentabilita se rovná nákladové rentabilitě vzhledem k tomu, že se neuvažují žádné přímé podpory.

6) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

7) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu prasat, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS ^{ČR} SZIF,

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), I. Novák (MZe)

Nízká konkurenceschopnost výrobního odvětví vepřového masa se promítá především do pasivní bilance zahraničního obchodu. Celkové saldo ve vepřovém masu včetně živých prasat vykazovalo v roce 2014 mírné zlepšení (o 4,0 tis. t j. hm. a 340 mil. Kč), přesto je již několik let v rámci zemědělských komodit nejnižší. Ve finančním vyjádření dosáhlo saldo -10,8 mld. Kč a v objemovém vyjádření -178,7 tis. t j. hm. Objemové saldo zahraničního obchodu v živých prasatech se proti roku 2013 zlepšilo a vykazovalo již kladnou hodnotu (13,4 tis. t ž. hm.) a rovněž ve finančním vyjádření se dostalo do kladných čísel (222 mil. Kč). Balance zahraničního obchodu s vepřovým masem se naopak meziročně mírně zhoršila (-2,3 tis. t) na -189,2 tis. t j. hm., ve finančním vyjádření došlo naopak vlivem oslabení cen v Evropě k jejímu mírnému o 71 mil. Kč zlepšení na -10,9 mld. Kč.

V roce 2014 bylo do ČR dovezeno celkem 476 tis. ks (23,3 tis. t ž. hm.) živých prasat, což představovalo proti předchozímu roku méně o 1,8 % (o 8,4 tis. ks). Hlavním důvodem byl především meziročně nižší nákup selat v zahraničí (o 15,9 tis. ks) i chovných prasat a prasnic, zatímco počet jatečných zvířat meziročně stoupl o 11,8 tis. ks. Živá prasata byla tradičně nakupována v členských zemích EU. Největší podíl (75,2 %) z importu měla opět selata, kterých bylo v loňském roce dovezeno 358 tis. ks, tj. o 15,9 tis. ks méně než v roce 2013. Pocházela převážně ze třech zemí Unie (Dánska, Německa a Nizozemska). Další kategorií, která se v roce 2014 významněji podílela na importu živých prasat do ČR, byla jatečná prasata. Jejich nákup se meziročně zvýšil o 11,2 tis. ks a dosáhl 115 tis. ks (tj. 13,4 tis. t ž. hm.). Předními dodavateli bylo Německo, Polsko a Nizozemsko, odkud pocházelo 90 %

zvířat. Na celkových porážkách prasat v ČR se import jatečných zvířat podílel necelými 4,3 % (v roce 2013 to bylo 4,0 %). Ostatní prasata (čistokrevná, chovná, reprodukční aj.) se na dovozu podílela méně než 1 % a pocházela především z Dánska.

V roce 2014 se meziročně objem vepřového masa nakoupený v zahraničí nezměnil a zůstal na 232,6 tis. t v celkové hodnotě 13,5 mld. Kč. Nejvýznamnějším dodavatelem bylo tradičně Německo, odkud pocházelo více téměř 47 % dovezeného vepřového masa v hodnotě 6,2 mld. Kč. Dále se na importu, obdobně jako v roce 2013, významněji podílely čtyři členské země Belgie, Španělsko, Polsko a Rakousko (37 % nákupu). Dovoz vepřového masa ze třetích zemí byl nevýznamný, neboť nedosahoval ani 1 % a pocházel především z Egypta a Chile.

Vývoz živých prasat v roce 2014 meziročně vzrostl o 28,4 % (80,4 tis. ks) na 363,2 tis. ks v hodnotě 1,3 mld. Kč. Nejvýznamněji se na něm podílela jatečná zvířata (téměř 81 %), méně pak selata (podíl 16 %) a čistokrevná prasata (podíl necelé 4 %). Předními odběrateli bylo opět Slovensko, kam směřovalo téměř 83 % z celkového počtu vyvezených prasat, dále Maďarsko a Německo.

Vývoz vepřového masa se v roce 2014 v objemovém vyjádření meziročně mírně snížil o 4,2 % (o 1,9 tis. t) na 43,5 tis. t. Ve finančním vyjádření došlo rovněž k jeho poklesu o 74 mil. Kč na 2,6 mld. Kč. Exportováno bylo především chlazené maso (podíl 98 %). Nejvýznamnějším odběratelem pro ČR bylo tradičně Slovensko, kam bylo prodáno téměř 75 % vepřového masa a dále Maďarsko a Polsko (15 %).

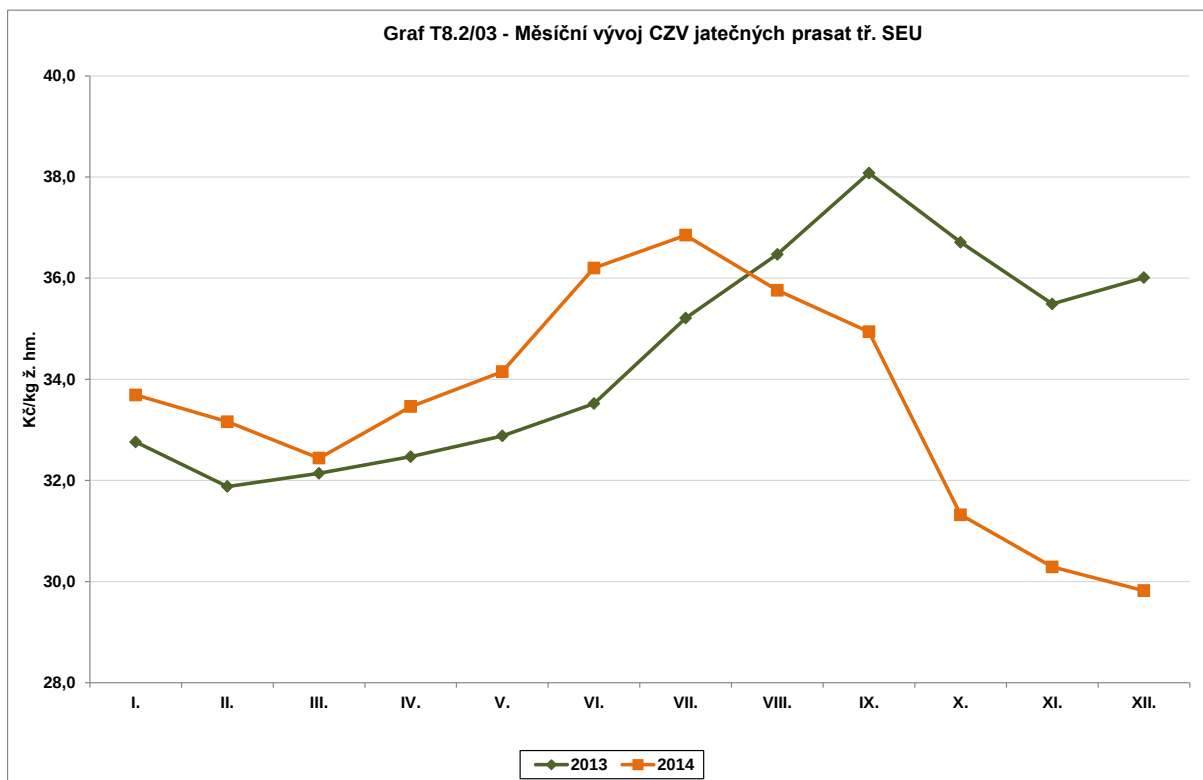
Ceny zemědělských výrobců jatečných prasat v ČR byly v roce 2014 bezprostředně ovlivněny vývojem cen vepřového masa na trhu Unie. Po předchozím dvouletém růstu, se od srpna 2014 začaly výrazně propadat a tím se průměrná CZV jatečných prasat tř. SEU¹⁴³, podle údajů TIS^{ČR} SZIF, meziročně snížila o 2,7 %, tj. o 0,93 Kč a dosáhla 33,50 Kč/kg ž. hm. (43,04 Kč/kg j. hm.). CZV jatečných prasat celkem meziročně klesla o 2,9 % na 32,73 Kč/kg ž. hm. (tj. na 42,05 Kč/kg j. hm.). Hlavními faktory spolupůsobícími na jejich prudký pokles, ke kterému došlo od srpna i v ostatních zemích EU, byly jednak rekordně vysoké ceny v předchozích dvou letech (2012 a 2013), které oslabily poptávku, jednak obvyklý sezonní útlum ceny provázený dalším omezením vývozu vepřového masa na ruský trh. Ve srovnání s pětiletým průměrem (2010-2014) byly v roce 2014 CZV jatečných prasat tř. SEU v ČR vyšší o 5,4 % (tj. o 1,73 Kč/kg ž. hm.).

Ceny průmyslových výrobců vepřového výsekového masa v roce 2014 reagovaly na vývoj CZV jatečných prasat a meziročně klesly u většiny jeho sledovaných druhů. Průměrná CPV vepřového výsekového masa¹⁴⁴, podle TIS^{ČR} SZIF, v roce 2014 dosáhla 61,01 Kč/kg,

¹⁴³ V rámci klasifikační stupnice SEUROP.

¹⁴⁴ Propočet průměrné ceny na roční skladbu 2013.

což představovalo meziroční snížení o 1,6 % (o 1,02 Kč/kg). Spotřebitelské ceny vepřového masa podle ČSÚ meziročně ještě naproti tomu mírně stouply (index 101,6).

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Ekonomika chovu prasat se v ČR nachází dlouhodobě v červených číslech. Ani rok 2014 nebyl v tomto ohledu výjimkou, avšak podle předběžných údajů ÚZEI se meziročně zlepšila rentabilita výkrmu, neboť ceny vstupů ve srovnání s cenami jatečných prasat klesly významněji. Přesto v roce 2014 dosahované realizační ceny nestačily pokrýt v plné výši náklady a výkrm prasat byl opět ztrátový. Pokles CZV krmných obilovin, který v roce 2014 v meziročním srovnání představoval 12-16 %, se promítl do nižších CPV krmných směsí pro prasata. Ty podle šetření ČSÚ ve srovnání s rokem 2013 oslabily v rozmezí 7-10 %.

Podle odhadu ÚZEI vykázaly v roce 2014 podniky s podvojným účetnictvím náklady na výkrm prasat ve výši 34,25 Kč/kg ž. hm. Meziročně došlo k jejich zvýšení o 2,08 Kč/kg ž. hm. Odhadované náklady na krmiva se v roce 2014 podílely na celkových nákladech výkrmu prasat 67 %, zatímco v roce 2013 to bylo téměř 70 %. V meziročním srovnání došlo k jejich poklesu o 1,48 Kč/KD. U většiny ostatních nákladů došlo v roce 2014 ke zvýšení, z toho nejvýrazněji u režijních nákladů (o 3,1 %), pracovních nákladů (o 2,9 %) a ostatních přímých nákladů a služeb (o 2,0 %). Proti roku 2013 však došlo ke zlepšení souhrnné rentability ve výrobě vepřového masa o 2,8 p. b.

Pokles CZV zástavových selat na trhu EU se do českého trhu nestačil plně promítnout a jejich cena stagnovala na úrovni roku 2013, tj. na 59,10 Kč/kg ž. hm. Podle odhadu ÚZEI se

průměrný denní přírůstek prasat ve výkrmu v roce 2014 meziročně nezměnil a zůstal na 0,824 kg/ks/KD.

Na základě vývoje cen jatečných prasat a předpokládaných nákladů ve výkrmu lze konstatovat, že za rok 2014 podniky zaměřené na produkci vepřového masa vykazovaly v průměru ztrátu 1,52 Kč/kg ž. hm. (v roce 2013 to bylo 2,63 Kč/kg ž. hm.) To představovalo celkovou ztrátu na jedno vykrmené prase při průměrné porážkové hmotnosti 111,5 kg ž. hm. cca 169 Kč.

8.2.3 Drůbež – drůbeží maso, vejce

Drůbež

Světová produkce kuřecího masa v roce 2014 vykazovala zvýšení o 1,8 % na 86,1 mil. t podle předběžných údajů USDA. Zvýšení produkce zaznamenaly hlavní producentské země (Brazílie, Čína a EU), ale i Argentina, která v posledních čtyřech letech zvyšuje svoji produkci kuřecího masa, a to zejména vzhledem k rostoucí domácí i světové poptávce. USDA očekává růst významu produkce kuřecího masa v Argentině.

Ve světovém obchodu s kuřecím masem nedošlo v roce 2014 k výrazným změnám. Jeho dovoz se nepatrně snížil o 0,8 % na 8,6 mil. t. Oslabení dovozu se týkalo zejména EU, Ruska a Saudské Arábie. K navýšení dovozů došlo u Japonska, Iráku a Jižní Afriky. Vývoz kuřecího masa vzrostl o 2,3 % na 10,5 mil. t. Vývoz kuřecího masa se zvýšil v Brazílii o 3,4 % na 3,6 mil. t, v EU o 1,6 % na 1,1 mil. t., v Thajsku o 3 % na 540 tis. t a v Argentině o 4,9 % na 340 tis. t.

Ve světovém obchodu s kuřecím masem nedošlo v roce 2014 k výrazným změnám. Jeho dovoz se nepatrně snížil o 0,8 % na 8,6 mil. t. Oslabení dovozu se týkalo zejména EU, Ruska a Saudské Arábie. K navýšení dovozů došlo u Japonska, Iráku a Jižní Afriky. Vývoz kuřecího masa vzrostl o 2,3 % na 10,5 mil. t. Vývoz kuřecího masa se zvýšil v Brazílii o 3,4 % na 3,6 mil. t, v EU o 1,6 % na 1,1 mil. t., v Thajsku o 3 % na 540 tis. t a v Argentině o 4,9 % na 340 tis. t.

Světová spotřeba drůbežího masa dosáhla v roce 2014 podle odhadu hodnoty 84,1 mil. t a meziročně se zvýšila o 1,4 %.

V zemích EU se v roce 2014 produkce drůbežího masa podle odhadu EK zvýšila v porovnání s rokem 2013 o 3,2 % a činila 13,2 mil. t. Spotřeba drůbežího masa v zemích EU meziročně vzrostla o 2,4 % na hodnotu 13,6 mil. t. Průměrná spotřeba drůbežího masa na obyvatele v EU 28 se v porovnání s rokem 2013 zvýšila a dosahovala podle odhadu 26,8 kg/obyv./rok.

Situace v zahraničním obchodu EU 28 v sektoru drůbežího masa byla v roce 2014 charakterizována zvýšením dovozu i vývozu do třetích zemí. V roce 2014 se podle předběžných údajů EK dovoz drůbežího masa do zemí EU 28 v objemovém vyjádření

v porovnání s rokem 2013 zvýšil o 2,4 % na 832,9 tis. t. Import z Brazílie pokračoval v meziročním snížení o 3 %, naopak opět výrazněji posílily dovozy z Thajska (o 10 %). Přestože se podíl Brazílie (59,6 %) na celkovém dovozu meziročně snižuje, zůstává tato země nadále jednoznačně dominantním dovozcem drůbežího masa na evropský trh. Thajsko se na importu do zemí EU 28 podílelo 29,9 % a jeho podíl se ve srovnání s rokem 2013 zvýšil o 1,0 p. b.

Vývoz drůbežího masa ze zemí EU 28 se meziročně zvýšil podle odhadu o 5,5 % na 1 504,6 tis. t. V klesající tendenci pokračoval vývoz do Ruska, kdy se snížil o 28 %. Oproti roku 2013 poklesly také dodávky drůbežího masa do Saudské Arábie o 20 %. Vývoz drůbežího masa posílil opětovně do JAR (28 %), dále pak do Beninu (18 %). Významnou událostí roku 2014 týkající se zahraničního obchodu bylo vyhlášení zákazu dovozu některých produktů do Ruska (zahrnující i zákaz dovozu drůbežího masa) ze zemí EU, USA, Austrálie, Kanady a Norska na začátku srpna 2014.

V roce 2014 se podle odhadu EK průměrná cena průmyslových výrobců jatečných kuřat v EU 28 snížila ve srovnání s rokem 2013 o 2,0 % na 191,05 €/100 kg (tj. 53,70 Kč/kg, meziroční pokles o 6,0 %). K poklesu ceny došlo ve většině zemí, přičemž největší pokles nastal na Slovensku (o 10,0 %) a v několika dalších zemích v rozmezí 4-5 % (ČR, Chorvatsko, Rumunsko a Litva). K výraznějšímu nárůstu ceny v porovnání s rokem 2013 došlo ve Velké Británii (o 6,7 %); k mírnějšímu nárůstu pak v Nizozemsku (o 2,2 %) a v Německu (o 1,5 %).

V ČR byl v roce 2014 trh s drůbežím masem charakterizován meziročním poklesem stavů drůbeže celkem, zvýšením produkce i spotřeby drůbežího masa a nárůstem dovozu a vývozu.

V roce 2014 byla v rámci Nákazového fondu vyplacena žadatelům podpora na ozdravení chovů¹⁴⁵, která činila celkem 357,3 mil. Kč.

Podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2014 se stavy drůbeže celkem v meziročním srovnání snížily o 7,7 % na 21,5 mil. ks. Stavy kuřat na výkrm pokračovaly v poklesu, snížily se o 1,6 % na 11,5 mil. ks, také stavy kuřat na chov výrazně poklesly o 35,9 % na 2,2 mil. ks. Stavy slepic se snížily o 6,7 % na 6,8 mil., stavy krůt o 9,9 % na 396,5 tis. ks a stavy hus o 6,2 % na 18,4 tis. ks. Stavy kachen vzrostly o 44,6 % na 393,2 tis. ks.

Podle ČSÚ produkce jatečné drůbeže v roce 2014 v porovnání s rokem 2013 vzrostla o 6,7 % na 182,8 tis. t j. hm. (243,8 tis. t ž. hm.), což odpovídá přibližně 2 % produkce zemí EU. Samozásobení a drobný prodej se meziročně nezměnil a dosáhl podle odhadu 5,3 tis. t j. hm. (7,0 tis. t ž. hm.).

¹⁴⁵ Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.c) Podpora vybraných činností zaměřených na preventivní opatření proti výskytu zoonóz v chovech drůbeže.

V roce 2014 došlo meziročně k nárůstu celkového dovozu živé drůbeže a drůbežího masa. V porovnání s rokem 2013 celkový dovoz drůbežího masa včetně živé drůbeže vzrostl předběžně o 2,7 % na 117,3 tis. t j. hm. (156,4 tis. t ž. hm.), z toho import samotného drůbežího masa činil 112,0 tis. t j. hm. (149,3 tis. t ž. hm.).

Hlavním dovozcem drůbežího masa zůstalo v roce 2014 Polsko 61,2 tis. t j. hm. (81,6 tis. t ž. hm.), Brazílie si nadále udržela druhé místo 12,9 tis. t j. hm. (17,2 tis. t ž. hm.), dalším významným dovozcem bylo Německo 10,2 tis. t j. hm. (13,6 tis. t ž. hm.) a také Maďarsko 8,3 tis. t j. hm. (11,1 tis. t ž. hm.). Uvedené země se na celkovém importu drůbežího masa do ČR v roce 2014 podílely 83 %. V roce 2014 se nejvíce dováželo zmrazené vykostěné kuřecí maso dělené (podíl 19,7 %), dále tzv. 65% kuřata¹⁴⁶ (10,6 %), čerstvé/chlazené vykostěné kuřecí maso dělené (7,3 %), zmrazená vykostěná kuřecí stehna a jejich části (6,0 %) a zmrazená vykostěná kuřecí prsa (5,7 %). Podíl těchto položek na celkovém dovozu drůbežího masa byl 49,2 %. V roce 2014 došlo meziročně ke snížení dovozu živé drůbeže o 15 % na úroveň 5,3 tis. t j. hm. (7,0 tis. t ž. hm.). Živé drůbeže bylo do ČR importováno celkem 24,6 mil. ks, z toho živých kuřat do 185 g určených pro výkrm bylo dovezeno 20,6 mil. ks. Jejich podíl na celkovém dovozu živé drůbeže činil 83,8 %. Do ČR bylo importováno nejvíce živé drůbeže z Německa (13,9 mil. ks) a ze Slovenska (4,8 mil. ks). Podíl dovozu drůbežího masa včetně živé drůbeže na domácí spotřebě se velmi mírně snížil na 50,0 % (tj. meziroční pokles o 1,1 p. b.).

V roce 2014 zaznamenal celkový vývoz živé drůbeže a drůbežího masa z ČR nárůst a proti roku 2013 se zvýšil předběžně o 5,2 % na 71,0 tis. t j. hm. (94,6 tis. t ž. hm.). Z toho export samotného drůbežího masa se meziročně zvýšil o 1,8 % na 33,9 tis. t. Nejvýznamnější vývozní destinací pro drůbeží maso zůstalo Slovensko, kam se v roce 2014 vyvezlo 21,0 tis. t j. hm. (28,0 tis. t ž. hm.), dále pak Nizozemsko 3,9 tis. t j. hm. (5,2 tis. t ž. hm.) a Německo 3,2 tis. t j. hm. (4,3 tis. t ž. hm.). Sortiment vyváženého masa zahrnoval převážně dělené kuřecí maso vykostěné a zmrazené (podíl 25,8 %), dále 65% kuřata (12,2 %), kuřecí prsa a jejich části čerstvé nebo chlazené (10,4 %) a kuřecí prsa a jejich části vykostěné a zmrazené (9,3 %). Uvedené položky se na exportu drůbežího masa podílely 57,7 %.

Export živé drůbeže se v porovnání s rokem 2013 zvýšil o 8,4 % na 37,1 tis. t j. hm. (49,4 tis. t ž. hm.). Živé drůbeže bylo z ČR exportováno celkem 134,3 mil. ks, z toho živých kuřat do 185 g určených pro výkrm bylo vyvezeno 100,8 mil. ks a jejich podíl na celkovém vývozu živé drůbeže činil 80,8 %. Z ČR byla živá drůbež nejvíce vyvážena na Slovensko (59,0 mil. ks), do Polska (27,2 mil. ks), do Rumunska (23,7 mil. ks) a na Ukrajinu (12,5 mil. ks). V roce 2014 nebyl v rámci vývozních subvencí podpořen export živé drůbeže. Podíl vývozu na domácí produkci se snížil na 37,7 % (ve srovnání s rokem 2013 pokles

¹⁴⁶ Čerstvá nebo chlazená nedělená drůbež druhu *Gallus domesticus* bez drobů.

o 0,5 p. b.). Celkové záporné saldo zahraničního obchodu s drůbežím masem a živou drůbeží se v roce 2014 meziročně nepatrně zlepšilo a dosáhlo hodnoty 46,3 tis. t j. hm. (ve finančním vyjádření 2 123,2 mil. Kč).

Na vývoj spotřeby drůbežího masa v ČR má vliv úroveň spotřebitelské ceny, která je v porovnání s dalšími druhy masa nižší. Přestože došlo k meziročnímu zvýšení SC drůbeže, domácí spotřeba se v roce 2014 meziročně zvýšila o 5,8 % na 236,5 tis. t j. hm. (315,3 tis. t ž. hm.). Spotřeba drůbežího masa podle odhadu ÚZEI na obyvatele činila předběžně 25,5 kg/obyv./rok. Míra soběstačnosti v sektoru drůbežího masa se ve srovnání s rokem 2013 zvýšila o 1,3 p. b. a dosáhla hodnoty 80,3 % (míra soběstačnosti v zemích EU 28 v roce 2014 meziročně stagnovala a činila 103,9 %).

T8.2/04 - Bilance výroby a spotřeby drůbežího masa a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2010	2011	2012	2013	2014 ¹⁾	Meziroční index
Stavy drůbeže celkem	tis. ks	24 838,4	21 250,2	20 691,3	23 265,4	21 463,8	92,3
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	7,5	7,4	4,0	5,6	5,3	94,6
Výroba²⁾	tis. t j. hm.	188,2	170,1	184,6	176,6	188,1	106,5
Dovoz³⁾	tis. t j. hm.	89,7	104,9	117,8	114,2	117,3	102,7
Celková nabídka	tis. t j. hm.	285,4	282,4	306,4	296,4	310,7	104,8
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	221,7	216,1	238,0	223,6	234,7	105,0
Vývoz³⁾	tis. t j. hm.	56,3	62,3	62,8	67,5	71,0	105,2
Celková poptávka	tis. t j. hm.	278,0	278,4	300,8	291,1	305,7	105,0
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	7,4	4,0	5,6	5,3	5,0	94,3
Soběstačnost⁶⁾	%	84,9	78,7	77,6	79,0	80,1	1,2
Ekonomika							
Náklady na produkci⁴⁾	Kč/kg ž. hm.	21,99	24,18	24,72	26,97	25,85	95,8
CZV jatečných kuřat	Kč/kg ž. hm.	20,38	22,11	23,08	24,74	23,86	96,4
Přímé platby a dotace vstupů	Kč/kg ž. hm.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	.
Souhrnná rentabilita^{5), 6)}	%	-7,32	-8,56	-6,63	-8,27	-7,70	0,6
CZV SRN jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,80	0,89	0,89	0,94	0,94	100,0
CZV ČR jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,81	0,90	0,92	0,95	0,87	91,6

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Celková výroba zahrnuje výrobu zemědělských podniků a samozásobení.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI; rok 2014 odhad.

5) Souhrnná rentabilita se rovná nákladové rentabilitě vzhledem k tomu, že se neuvažují žádné přímé podpory.

6) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže, Ceny zemědělských výrobců, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.,

Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; AMI; výpočty ÚZEI a MZe

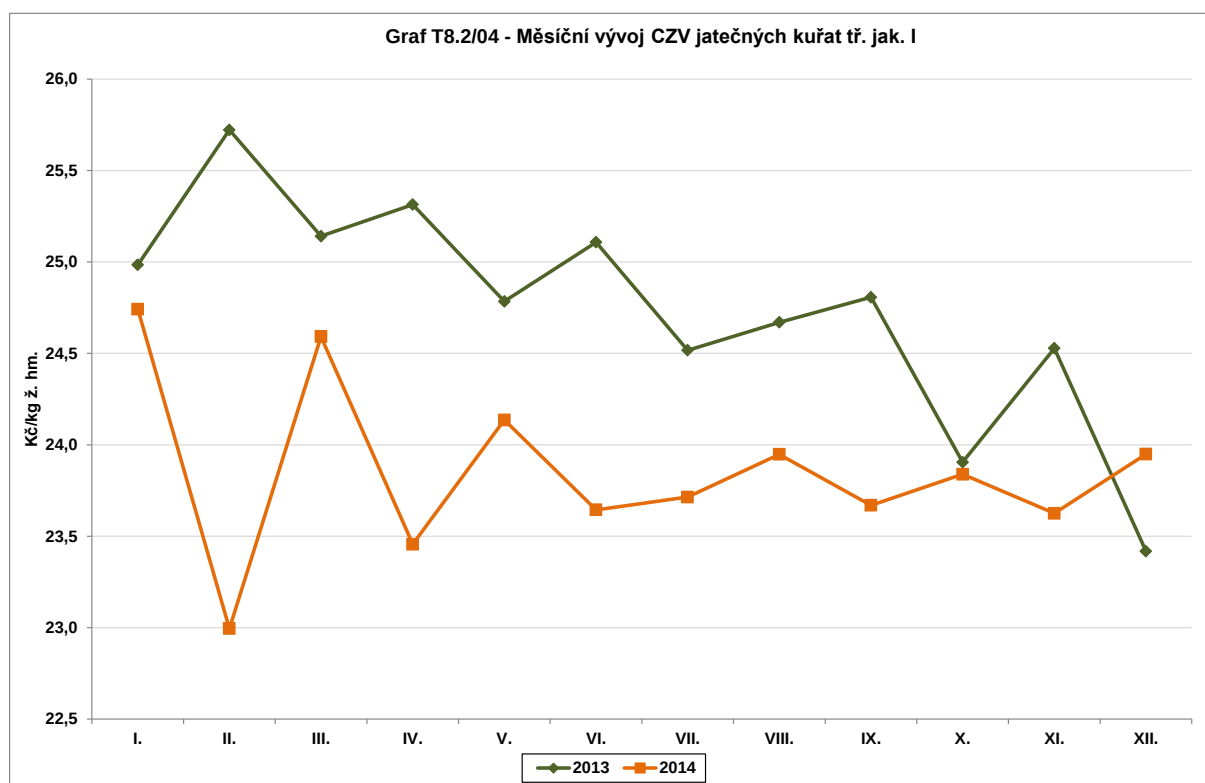
Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

CZV jatečných kuřat tř. I v roce 2014 klesla o 3,6 % na 23,86 Kč/kg ž. hm., tj. ve srovnání s rokem 2013 pokles o 0,88 Kč/kg ž. hm.

Průměrná CZV jatečných kachen se ve srovnání s rokem 2013 nepatrně zvýšila o 0,18 % na 29,49 Kč/kg ž. hm. a CZV brojlerových krůt vzrostla o 4,8 % na 38,80 Kč/kg ž. hm.

Ceny průmyslových výrobců a spotřebitelské ceny kuchaných kuřat dosahovaly v roce 2014 vyšší úrovně než v roce 2013. Průměrná CPV kuchaných kuřat tř. I vzrostla o 0,6 % na 43,82 Kč/kg a průměrná SC se zvýšila o 3,6 % na 71,61 Kč/kg.

V roce 2014 došlo meziročně k mírnému zlepšení záporné rentability výroby drůbežího masa v ČR (o 0,6 p. b.). Meziročně byl zaznamenán pokles CZV jatečných kuřat a také jednotkové náklady na jejich výkrm se podle odhadu ÚZEI u podniků s podvojným účetnictvím v roce 2014 meziročně snížily o 4,2 % na 25,85 Kč/kg ž. hm. Snížení nákladů bylo dáno zejména poklesem cen krmných obilovin a tedy i krmných směsí ve srovnání s rokem 2013. Náklady na krmiva se podílely v roce 2014 na celkových nákladech 66,5 % (proti roku 2013 došlo k poklesu o 2,3 p. b.). V meziročním srovnání výrazně poklesly v roce 2014 podle ČSÚ ceny krmných směsí pro brojlerů o 6,0 %. Podniky s výkrmem jatečných kuřat vykazovaly v roce 2014 ztrátu 1,99 Kč/kg. Ve srovnání s rokem 2013 tak došlo k mírnému zlepšení ekonomiky výkrmu jatečných kuřat o 0,24 Kč/kg.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Vejce

Podle předběžného odhadu EK se celková produkce vajec v zemích EU zvýšila o 0,1 mil. t na 7,4 mil. t. Domácí celková spotřeba vajec se zvýšila o něco méně (o 0,08 mil. t) a EU tak nepatrně posílila svou domácí soběstačnost. Ta dosáhla 103,0 %, což je o 0,3 p. b. více než v předchozím roce. Na růstu domácí spotřeby se podílela zejména násadová vejce. Spotřeba konzumních vajec se meziročně zvýšila jen o 0,02 mil. t a jejich celková spotřeba v roce 2014 dosáhla 6,3 mil. t. Spotřeba konzumních vajec na obyvatele byla odhadnuta stejně jako v předchozím roce na 12,3 kg/rok (tj. 214,0 ks/rok).

Nadále pokračovalo oslabování významu dovozu a zvyšování vývozu do třetích zemí. Příznivý vývoj nastal v důsledku zvýšení domácí produkce, zejména vlivem zmodernizovaných technologií, které byly v členských zemích zaváděny v důsledku směrnice Rady 1999/74/ES 1999, zakazující ve všech členských zemích chov nosnic v konvenčních klecích. V roce 2014 bylo podle předběžných údajů EK dovezeno již jen 0,013 mil. t vajec v přepočtu na váhový ekvivalent. Meziročně tak dovoz klesl o 36 % a dostal se z hlediska množství do málo významných hodnot. Největším dodavatelem se stala Indie, odkud pocházelo 43 % dovezeného množství. USA, které dominovaly dovozům v předchozích letech, se na dovozech podílely pouze 30 %. Výrazně klesly i dodávky z Argentiny. Vývoz vajec se v porovnání s rokem 2013 naopak podle předběžných údajů zvýšil o 6,6 % a dosáhl 0,229 mil. t. Posílil význam hlavních destinací, Japonska a Švýcarska, do kterých bylo vyvezeno 34 %, resp. 17 % vyvezeného množství. Z dalších destinací vynikla Angola, kam bylo vyvezeno 7 % celkového množství.

Průměrná tržní cena vajec na reprezentativních trzích EU podle předběžných údajů EK meziročně klesla o 1,0 % a dosáhla 127,61 €/100 kg (tj. 2,02 Kč/ks). Ve většině zemí tržní cena meziročně klesla nebo stagnovala, výraznější cenový růst vykazalo jen 5 zemí, z toho nejvíce Belgie (o 7 %) a Rakousko (o 5 %). Největší pokles tržní ceny vykazalo Finsko (o 17 %), avšak nejčastější pokles ceny nepřekročil 5 %. V rámci sledovaných zemí byla zaznamenána nejvyšší cena v Itálii (208,08 €/100 kg, tj. 3,29 Kč/ks) a nejnižší cena v Belgii (99,21 €/100 kg, tj. 1,57 Kč/ks). Cena v ČR vykázaná ve stejném přehledu EK dosáhla 104,37 €/100 kg (tj. 1,65 Kč/ks). Ačkoliv v korunách cena meziročně vzrostla, v přepočtu na evropskou měnu byla vykázaná tržní cena o 0,6 % nižší než v předchozím roce.

V ČR znatelně vzrostly stavy nosnic v zemědělském sektoru, ale vlivem poklesu jejich užitkovosti vzrostla výroba vajec méně než stavy. Zvýšení výroby nestačilo pokrýt znatelný růst domácí poptávky, což vedlo k poklesu domácí soběstačnosti a růstu dovozů. Průměrná CZV vajec se zvýšila jen mírně a jejich průměrná spotřebitelská cena jen zcela nepatrně.

Průměrný stav nosnic v užitkových chovech dosáhl podle ČSÚ 9,2 mil. ks, tj. o 408 tis. ks (4,7 %) více než v předchozím roce. Výrazný růst stavů nastal v zemědělském sektoru, kde se meziročně zvýšily stavy o 321 tis. ks (8,0 %) na 4,3 mil. ks a jejich podíl na celkových stavech se tak zvýšil na 47,2 %. V domácích hospodářstvích bylo odhadováno 4,8 mil. ks slepic.

Celková snáška konzumních vajec, včetně domácích hospodářství, dosáhla podle ČSÚ 2 237,4 mil. ks (v přepočtu 128,6 tis. t), tj. přibližně 1,7 % produkce zemí EU. Výroba konzumních vajec v zemědělském sektoru meziročně vzrostla o 61,0 mil. ks (4,9 %) na 1 294,5 mil. ks (74,4 tis. t), v domácích hospodářstvích dosáhla 943,0 mil. ks (54,2 tis. t), což je meziročně o 16,9 mil. ks (1,8 %) více. Násovkových vajec bylo podle odhadu ÚZEI vyrobeno přibližně 18,6 tis. t (323,6 mil. ks). Celková výroba vajec v roce 2014 meziročně vzrostla o 5,3 tis. t. Průměrná roční snáška vajec na slepici v užitkových chovech dosáhla

299,3 ks, v domácích hospodářstvích podle odhadu ČSÚ zůstala na stejné úrovni jako v roce 2013, a to 195 ks vajec.

Dovoz vajec a vaječných hmot celkem do ČR byl v roce 2014 o 13,9 % vyšší než v předchozím roce a dosáhl 38,4 tis. t (738,2 mil. ks v ekvivalentu skořápkových vajec). Dovoz skořápkových vajec celkem dosáhl 26,1 tis. t (453,7 mil. ks), z toho konzumních vajec 22,7 tis. t (395,5 mil. ks), tj. meziročně o 25,8 mil. ks (7 %) více. Dovoz násadových vajec činil 3,3 tis. t (58,2 mil. ks), což je téměř dvojnásobek množství dovezeného v předchozím roce. Dovoz vaječných hmot sušených se meziročně zvýšil o 8,8 %.

Nejvýznamnějším dodavatelem konzumních vajec do ČR zůstalo Polsko a svou pozici ještě upevnilo. Z uvedené destinace bylo dovezeno 214,5 mil. ks, tj. meziročně o 86,1 mil. ks více a podíl Polska na celkovém dovozu konzumních vajec tak dosáhl 53,6 %. Dovozy z Německa byly potlačeny a dosáhly pouze 69,0 mil. ks, tj. 10,0 % dovozů konzumních vajec. Dalšími dovozními zeměmi bylo Lotyšsko (9,7 %), Litva (5,2 %), Francie (4,9 %) a další země. Dovoz vaječných hmot celkem, tj. sušených a tekutých, se v objemovém vyjádření v roce 2014 meziročně zvýšil o 7,8 % na 12,3 tis. t, což je v ekvivalentu skořápkových vajec 284,4 mil. ks. Z toho sušené hmoty činily 0,7 tis. t. Nejvíce dovezených vaječných hmot pocházelo z Polska (zhruba 63,7 %), s velkým odstupem z Německa (10,5 %) a z dalších zemí. Dovoz vajec a vaječných hmot se na domácí spotřebě podílel 22,9 %, což bylo ve srovnání s rokem 2013 o 0,9 p. b. více.

Vývoz vajec a vaječných hmot meziročně klesl o 19,6 % a dosáhl 18,0 tis. t, tj. 330,5 mil. ks v ekvivalentu skořápkových vajec. Na poklesu množství se podílela skořápková vejce zhruba dvěma třetinami a vaječné hmoty přibližně třetinou. Vajec ve skořápce bylo vyvezeno 17,2 tis. t (299,4 mil. ks), z toho vajec konzumních bylo 7,8 tis. t (135,0 mil. ks). Vývoz vaječných hmot dosáhl jen 0,8 tis. t, z toho sušené hmoty tvořily zhruba třetinu množství.

Nejvýznamnější vývozní destinací pro konzumní vejce bylo Slovensko (50,4 mil. ks) a Německo (40,1 mil. ks). Do obou jmenovaných destinací bylo celkem vyvezeno 67,7 % celkového vývozu konzumních vajec. Dalšími vývozními zeměmi byly s odstupem Polsko, Maďarsko a další země. Téměř polovina násadových vajec směřovala do Ruska a další destinace (Polsko, Maďarsko, Irák a řada dalších) měly výrazný odstup. Vývoz vajec nebyl podpořen. Vaječné hmoty se vyvážely nejvíce na Slovensko a do Rakouska.

Podíl vývozu vajec včetně vaječných hmot na domácí produkci dosáhl 12,2 %, tj. o 3,6 p. b. méně než v předchozím roce. Celkové saldo zahraničního obchodu s vejci se meziročně znatelně zhoršilo a jeho hodnota -20,4 tis. t byla téměř dvojnásobná než v předchozím roce. Ačkoliv průměrná vývozní cena za kilogram vajec a vaječných hmot byla podle celní statistiky 1,7krát vyšší než srovnatelná dovozní cena, výsledné saldo ve finančním vyjádření dosáhlo -297,0 mil. Kč.

T8.2/05 - Bilance výroby a spotřeby vajec a jejich ekonomika

Ukazatel	MJ	2010	2011	2012	2013	2014 ¹⁾	Meziroční index
Bilance							
Průměrný stav slepic	tis. ks	8 553,6	8 738,6	8 101,6	8 752,2	9 160,0	104,7
Průměrná roční užitkovost ²⁾	ks/nosnice	309,3	307,1	307,9	308,1	299,3	97,1
Výroba ³⁾	tis. t	139,9	142,7	131,6	141,9	147,2	103,7
z toho domácí hospodářství	tis. t	51,1	51,5	49,0	53,2	54,2	101,9
Dovoz ⁴⁾	tis. t	35,9	40,3	39,7	33,7	38,4	113,9
Celková nabídka	tis. t	175,8	183,0	171,3	175,6	185,6	105,7
Domácí spotřeba	tis. t	161,4	162,9	154,8	153,2	167,6	109,4
Vývoz ⁴⁾	tis. t	14,4	20,2	16,5	22,4	18,0	80,4
Celková poptávka	tis. t	175,8	183,1	171,3	175,6	185,6	105,7
Míra soběstačnosti ⁵⁾	%	86,7	87,6	85,0	92,6	87,8	-4,8
Ekonomika							
Náklady na produkci ⁶⁾	Kč/ks	1,71	1,99	2,06	2,09	2,07	99,0
CZV tříděných vajec	Kč/ks	1,63	1,43	2,23	1,77	1,84	104,0
Přímé platby a dotace vstupů	Kč/ks	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	.
Souhrnná rentabilita ⁷⁾	%	-4,68	-28,14	8,25	-15,31	-11,11	4,2
Cena EU vejce L a M	€/100 kg	111,68	115,06	162,35	129,05	127,61	98,9
Cena ČR vejce L a M	€/100 kg	100,50	96,44	144,03	105,02	104,37	99,4

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Od roku 2010 uvádí ČSÚ údaje jen za nosnice v užitkových chovech, v předchozích letech údaje z užitkových i rozmnožovacích chovů.

3) Od roku 2010 změna metodiky: ČSÚ - výroba uváděna pouze za užitkové chovy, do celkové výroby byla započtena i násadová vejce (odhad ÚZEI).

4) Dovoz a vývoz včetně násadových vajec. Konverzní koeficienty pro přepočet kg/ks vajec: skořápková vejce 17,4 ks, tekuté vaječné produkty 20 ks, sušené vaječné produkty 72 ks.

5) Soběstačnost - meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

6) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI.

7) Souhrnná rentabilita se rovná nákladové rentabilitě vzhledem k tomu, že se neuvažují žádné přímé podpory. Meziroční index u souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže, Ceny zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu ČSÚ;

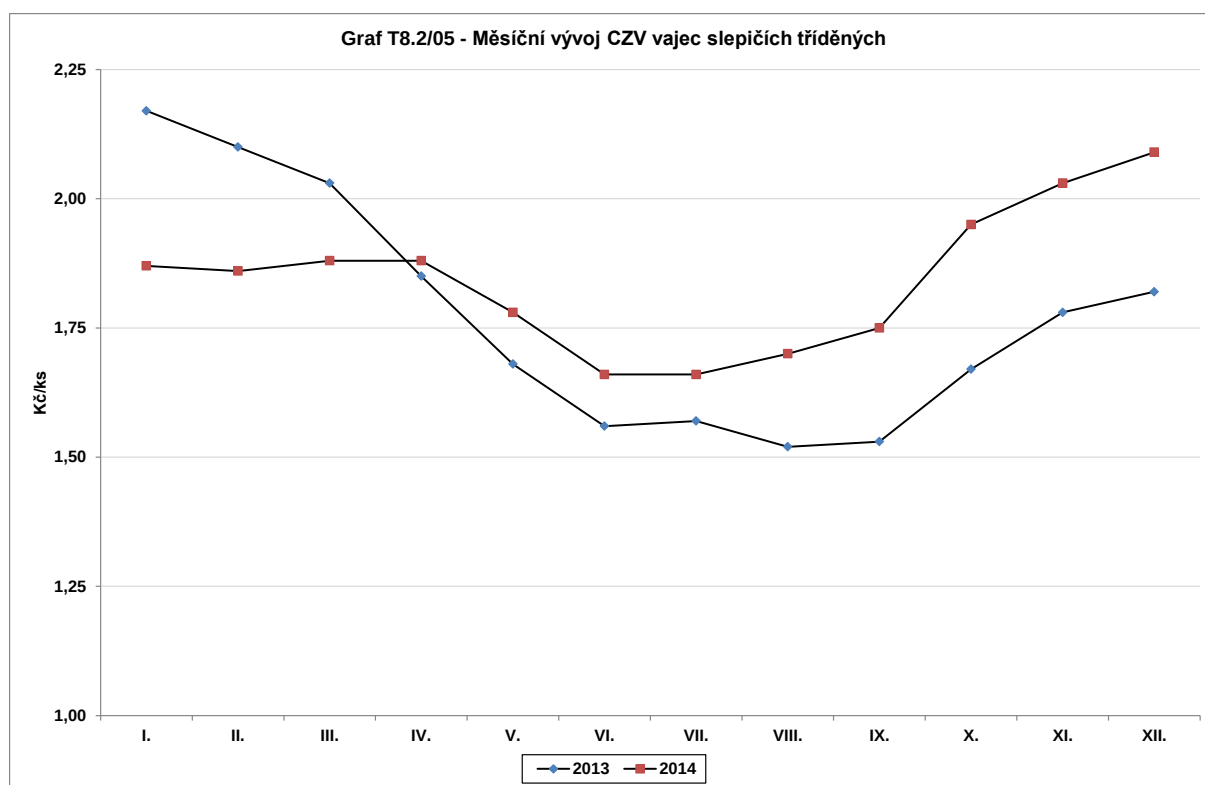
Evropská komise; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

Domácí spotřeba vajec určených ke konzumaci dosáhla 149,0 tis. t (2 237,4 mil. ks). Spotřeba konzumních vajec na obyvatele se proti předchozímu roku mírně zvýšila a dosáhla hodnoty 14,1 kg/obyv./rok (tj. 245,3 ks/obyv./rok). Míra soběstačnosti meziročně klesla o 4,8 p. b. na 87,8 %, zatímco v průměru EU 27 dosahovala 102,8 %.

Průměrná roční CZV tříděných vajec dosáhla 1,84 Kč/ks, což je meziroční nárůst o 0,07 Kč/ks (4,0 %). Spotřebitelské ceny vajec slepičích čerstvých se zvýšily jen velmi mírně a jejich průměrná roční hodnota 3,08 Kč/ks byla jen o 0,05 Kč/ks (1,5 %) vyšší než v předchozím roce.

Umírněný cenový vývoj komodity byl podpořen meziroční stagnací cen krmných směsí pro nosnice. Jejich průměrná roční cena činila 6 877 Kč/t, což je o 0,1 % více než v předchozím roce. Celkové náklady na výrobu vajec v roce 2014 se odhadují dokonce ve výši 2,07 Kč/ks, tj. nepatrně nižší než v předchozím roce. Rentabilita výroby se vlivem mírného růstu CZV vajec mírně zlepšila, ale zůstala o 11,11 p. b. pod prahem rentability.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI)

8.2.4 Ovce, kozy – skopové maso

Stavy ovcí v převažující části zemí EU meziročně klesly a jen v menší části zemí vzrostly. Zatímco poklesy se však pohybovaly v relativně mírných hodnotách, přírůstky dosahovaly vyšších hodnot. Podle Eurostatu klesly meziročně nejvíce stavy ovcí ve Španělsku a v Řecku (v každé ze zemí o 0,1 mil. ks, tj. o 0,9 %, resp. o 1,1 %). Pokles stavů byl zaznamenán i v Portugalsku a v Bulharsku (shodně o zhruba 0,04 mil. ks) a v dalších zemích (v Maďarsku, ve Francii, v Chorvatsku, Itálii a na Slovensku), ale změny v těchto zemích byly z hlediska EU méně významné. Naopak nejvíce meziročně vzrostly stavy ve Spojeném království (o 1,0 mil. ks, tj. o 4,5 %) a v Rumunsku (o 0,3 mil. ks, tj. o 3,1 %), mírně též v Německu (o 0,03 mil. ks), v Litvě (o 0,02 mil. ks) a v některých dalších zemích, u nichž však nebyl pokles z hlediska EU závažný. Hrubá domácí produkce skopového a kozího masa v EU se podle bilančního odhadu EK snížila o 9,0 tis. t (1,0 %) a dosáhla 934,0 tis. t. Z toho porážky meziročně klesly o 12,0 tis. t a dosáhly 898 tis. t, ale vývoz zvířat v přepočtu na jatečnou hmotnost se zvýšil o 2,0 tis. t. Vývoz skopového masa meziročně klesl o 4 tis. t a podle bilance EK dosáhl 32 tis. t. Spolu s živými zvířaty bylo vyvezeno v přepočtu 68,0 tis. t j. hm., což představuje 7,3 % hrubé produkce. Nejvýznamnějšími destinacemi byla Libye, Hongkong a Jordánsko, kam podle DG Agri směřovalo 78,0 % vývozu, a významnou destinací byl i Libanon. Dovoz skopového a kozího masa do EU odhaduje EK na 188,0 tis. t j. hm., což je o 6,0 % méně než v roce 2013. Dominantním dovozcem byl Nový

Zéland, odkud pocházelo 82,5 % dovezeného množství. Další dovozy pocházely z Austrálie, z jižní Ameriky a z dalších destinací. Dovoz živých zvířat nebyl realizován. Spotřeba skopového a kozího masa v EU celkem se snížila podle odhadu EK o 1,9 % na 1 053 tis. t j. hm., a proto se mírně zvýšila soběstačnost EU (o 0,8 p. b.) na 88,7 %. Průměrná spotřeba skopového a kozího masa na osobu v přepočtu na spotřebitelskou váhu dosáhla v EU 1,8 kg.

Ceny těžkých jatečných jehňat ve většině producentsky významných zemí vzrostly, lehká jehňata se však zhruba v polovině zemí prodávala levněji než v předchozím roce. Průměrná CZV těžkých jehňat za sledované země EU se podle Agrarmarkt Austria (AMA) zvýšila o 4,3 % na 5,10 €/kg (140,40 Kč/kg), avšak průměrná CZV lehkých jehňat zůstala stejná jako v předchozím roce a činila 5,89 €/kg (162,20 Kč/kg). Nejvyšší průměrná CZV těžkých jehňat ze sledovaných zemí byla vykázána v Nizozemsku (5,21 €/kg, tj. 143,40 Kč/kg) a nejnižší v Rumunsku (2,47 €/kg, tj. 68,00 Kč/kg). U lehkých jehňat byla ve sledovaných zemích dosažena nejvyšší průměrná CZV ve Španělsku (6,78 €/kg, tj. 186,70 Kč/kg) a nejnižší na Slovensku (4,38 €/kg, tj. 120,60 Kč/kg). V Bulharsku byl zaznamenán 19% růst CZV lehkých jehňat, což byl největší cenový vzestup ze všech sledovaných zemí v obou váhových kategoriích.

V České republice se dlouholetý růst základního stáda ovcí ještě urychlil. Vzrostlo i základní stádo koz a rovněž celkové stavy obou jmenovaných druhů přežvýkavců. K 1. 4. 2014 bylo v ČR evidováno 129,0 tis. ks bahnic, což je meziroční nárůst základního stáda o 3,1 %. Celkové stavy ovcí a beranů ke stejnému datu dosáhly 225,4 tis. ks, tj. o 2,2 % více než v předchozím roce. V kategorii koz a kozlů bylo k 1. 4. 2014 evidováno 24,3 tis. ks, což je o 1,3 % více než v předchozím roce. Pozitivní vývoj stavů ovcí a koz byl pravděpodobně stimulován rostoucí spotřebitelskou oblibou produktů chovu a podporou dotačních titulů.

T8.2/06 - Bilance výroby a spotřeby skopového a kozího masa¹⁾

Ukazatel	MJ	2010	2011	2012	2013	2014 ²⁾	Meziroční index
Stavy ovcí celkem	ks	196 913	209 052	221 014	220 521	225 397	102,2
Stavy koz celkem	ks	21 709	23 263	23 620	24 042	24 348	101,3
Výroba	tis. t j. hm.	2,15	2,38	3,00	3,32	3,49	105,1
z toho - domácí hospodářství	tis. t j. hm.	1,65	1,89	2,84	3,14	3,30	105,1
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,31	0,34	0,36	0,39	0,34	87,2
Celková nabídka	tis. t j. hm.	2,46	2,72	3,36	3,71	3,83	103,2
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	2,34	2,64	3,28	3,61	3,65	101,1
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,12	0,08	0,08	0,10	0,18	180,0
Celková poptávka	tis. t j. hm.	2,46	2,72	3,36	3,71	3,83	103,2
Míra soběstačnosti ⁴⁾	%	91,9	90,2	91,5	92,0	95,6	3,6

1) Koefficient přepočtu živé hmotnosti na jatečnou = 0,46.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ; MZe; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Svaz chovatelů ovcí a koz

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

Počet poražených ovcí celkem meziročně stagnoval, ale na jatkách se porážky zvýšily o 9,5 %. Celkové porážky ovcí včetně domácích porážek dosáhly podle ČSÚ a odhadu MZe 144,4 tis. ks, z toho 120,4 tis. ks jehňat. Z uvedených počtů bylo podle údajů ČSÚ na jatkách poraženo 12,4 tis. ks ovcí (včetně 10,4 tis. ks jehňat), tzn. 8,6 % celkově poražených kusů ovcí. Průměrná porážková hmotnost jehňat na jatkách se meziročně zvýšila na 32,8 kg ž. hm./ks, tj. o 0,2 kg. Vypočtená průměrná porážková hmotnost jehňat při zohlednění odhadu domácích porážek však dosáhla 37,5 kg ž. hm., což je meziročně jen o 0,1 kg méně. Porážky koz včetně domácích porážek činily podle ČSÚ a odhadu MZe 27,4 tis. ks. Počet poražených koz na jatkách činil podle ČSÚ 388 ks. Celková domácí výroba podle uvedených dat skopového a kozího masa vzrostla o 5,1 %, ale zvýšení přírůstku výroby bylo na domácím trhu uplatněno jen v menší míře a většina směřovala do zahraničí. Míra domácí soběstačnosti byla vypočtena bilanční metodou MZe ve výši 95,6 %. Cenový vývoj v ČR se odvíjí zejména od podmínek na neformálním trhu a jen malá část produkce je ovlivněna cenovým vývojem na evropském trhu. Průměrná CZV jatečných jehňat v ČR dosáhla 46,35 Kč/kg ž. hm., což je o 4,72 Kč méně, než bylo vykázáno v předchozím roce.

V zahraničním obchodě byl zřejmý růst vývozu živých ovcí, a tím rovněž značně vzrostl celkový vývoz komodity v přepočtu na skopové a kozí maso. Bylo vyvezeno 2 868 ks živých ovcí, tj. o 61 % více než v předchozím roce a tato položka činila v přepočtu zhruba dvě třetiny celkového vývozu komodity. Většina ovcí směřovala do Rakouska. Dalšími destinacemi bylo Německo, Rusko a jiné země. Vývoz skopového masa dosáhl 0,06 tis. t a nejvýznamnější destinací bylo Slovensko, kam směřovalo 65,2 % vyvezeného množství. Dovoz se uskutečnil téměř výhradně v masě. Dovošní pozice Nového Zélandu oproti minulému roku poněkud oslabila. Dovoz z této destinace klesl meziročně o více než 40 % a z této destinace pocházela jen necelá čtvrtina dovezeného množství. Větší množství bylo dovezeno tradičně též ze Španělska, ze Spojeného království a mezi významnější dovozce se dostalo i Irsko, odkud se dovozy meziročně více než zdvojnásobily. Na zbytku dovozu skopového a kozího masa se podílelo 13 zemí z Evropy i ze zámoří. Dovoz živých ovcí, stejně jako zahraniční obchod s živými kozami, se tradičně pohyboval kolem nuly.

Chov ovcí a koz je podporován v rámci systému vnitrostátních podpor. Sazba přechodné vnitrostátní podpory na chov přežvýkavců na rok 2014 činila 96,64 Kč/VDJ a sazba přechodné vnitrostátní podpory směřovaná na chov ovcí a koz byla v roce 2014 stanovena ve výši 61,15 Kč/VDJ. Přepočítacím koeficientem 0,15 připadlo na oprávněnou bahnici a kozu v součtu celkem 23,7 Kč. V souladu s článkem 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009, který umožňuje směřovat část přímých plateb na ohrožené sektory, byla na základě nařízení vlády č. 60/2012 Sb. stanovena pro rok 2014 platba ve výši 3 505,11 Kč/bahnici a/nebo kozu pasenou na travních porostech. Uvedená podpora vzrostla meziročně o téměř 90 %. Další přímé podpory byly zaměřeny zejména na udržování a zlepšování genetického potenciálu a podporu kontroly užitkovosti. Podpora chovatelů ovcí

a koz pokračovala i v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy a současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších nepřímých podpor (viz kap. 2). Chov ovcí a koz představuje šetrný způsob hospodaření v krajině a zejména v podhorských a horských oblastech nevhodných pro chov skotu je jednou z mála hospodářských alternativ.

V domácím stádu převažují ovce s kombinovanou užitkovostí, jichž byla v roce 2014 bezmála polovina stavů. Masných plemen bylo chováno zhruba 40 % a zbytek představovala plodná a dojná plemena. Zpracování ovčího a koziho mléka probíhá přímo v místech chovů ovcí a koz. Nadále je zřejmá spotřebitelská obliba ovčích a kozích sýrů a výrobky se mimo prodeje ze dvora a dalších doplňkových forem prodeje objevují i v nabídce řetězcových prodejen.

8.2.5 Rybářství

Rybářství se v ČR se řadí z hlediska produkce rybího masa mezi úspěšná odvětví zemědělství. Z pohledu svého výkonu jej lze rozdělit na produkční a rekreační rybářství. Další významnou oblastí rybářství je hospodaření ve volných vodách, podpora existence rybích druhů, ale hlavně udržování rovnováhy rybích společenstev v povrchových vodách. Nadstavba funguje jako důsledek biologických aspektů funkce rybářského hospodaření v rybářských revírech. Tuto činnost provozuje v ČR přibližně 370 tis. rekreačních rybářů, kteří jsou organizováni převážně ve dvou největších rybářských svazech (Český rybářský svaz, Moravský rybářský svaz).

Nejdůležitější oblast rybářství s nezastupitelnou krajinotvornou funkcí reprezentuje chov ryb v rybnících – tzv. produkční rybářství. Na našem území se nachází přibližně 24 tis. rybníků a vodních nádrží o celkové ploše kolem 52 tis. ha, z toho na více než 41 tis. ha se uskutečňuje vlastní chov ryb. Největší koncentrace rybníčních ploch je v Jihočeském kraji s téměř polovinou plochy všech rybníků v České republice. Většina jich je využívána pro produkci ryb, dvě třetiny této plochy jsou v současnosti obhospodařovány členy Rybářského sdružení České republiky (více než 36 tis. ha). Na nečleny sdružení – evidované spolupracující chovatele, připadá plocha 3 až 4 tis. ha rybníků. Fyzické osoby a blíže nespecifikované subjekty vlastní přibližně 2 tis. ha rybníků a místní organizace rybářských svazů využívají více než 10 tis. ha k odchovným účelům a část slouží jako revíry. Stát vlastní 3,1 tis. ha vodních ploch, které jsou součástí zvláště chráněných území, kde probíhá hospodaření v souladu se zákonem č. 114/1992 Sb.

Nejvýznamnější chovanou rybou v českém produkčním rybářství je tradičně kapr obecný, z ostatních doplňkových druhů jsou chovány býložravé ryby (tolstolobik bílý a tolstolobec pestrý, amur bílý), lososovité ryby (zejména pstruh duhový a siven americký), lín obecný, cejn velký a dravé ryby (štika obecná, candát obecný a sumec velký).

Produkce ryb v České republice je dlouhodobě vyrovnaná bez výraznějších výkyvů a dosahuje v průměru kolem 20 tis. t ž. hm. ročně. V roce 2014 vyprodukovaly rybářské podniky celkem 20,1 tis. t ž. hm. tržních ryb. V meziročním srovnání to představovalo vyšší výrobu o 3,6 %, tj. 0,7 tis. t ž. hm. Více než 96 % výlovu pocházelo z rybníčních chovů a zbytek připadl na ryby chované ve speciálních zařízeních.

V celkové tržní produkci ryb tradičně dominoval kapr. V roce 2014 dosáhl jeho výlov 17,8 tis. t ž. hm., což představovalo v meziročním srovnání zvýšení produkce této hlavní české ryby o 6,0 %, tj. o 1,0 tis. t ž. hm. Podíl kapra na celkové tržní produkci se proti roku 2013 téměř nezměnil a dosáhl necelých 89 %. Z ostatních druhů ryb, které se významněji na produkci v ČR podílely, došlo proti roku 2013 k jejímu mírnému snížení u býložravých ryb (amur a tolstolobik) o 0,2 tis. t na 0,8 tis. t ž. hm., zatímco nárůst výroby byl evidován u lososovitých ryb (siven americký, síh maréna, síh peled', pstruh obecný a duhový), a to o 16 t na 0,8 tis. t ž. hm. Téměř polovina z celkové tržní produkce ryb (9,6 tis. t) byla v roce 2014 prodána na českém trhu především v podobě živých ryb. V meziročním srovnání to představovalo mírné navýšení prodeje o 11,6 % (1,0 tis. t ž. hm.). Výlov ryb na udici v roce 2014 dosáhl podle odhadu Rybářského sdružení ČR 3,8 tis. t ž. hm., což byl stejný objem jako v roce 2013. Téměř ze 79 % (3,0 tis. t ž. hm.) se na něm podílel kapr, z ostatních druhů ryb převažoval cejn velký, štika a sumec (celkem 0,4 tis. t ž. hm.).

V roce 2014 se CZV kapra tř. I ve srovnání s rokem 2013 zvýšila o 2,7 % (o 1,30 Kč/kg) na 49,63 Kč/kg ž. hm. CZV pstruha byla stoupla o 10,2 % (o 10,2 Kč/kg) a dosáhla 109,60 Kč/kg ž. hm. Zároveň došlo také meziročně k nárůstu spotřebitelské ceny kapra (chlazený, mražený) o 5,33 Kč na 166,60 Kč/kg.

T8.2/07 - Produkce ryb z rybníků a dalších rybochovných zařízení (tis. t ž. hm.)

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	Meziroční index
Produkce	20,4	21,0	20,8	19,4	20,1	103,6
Výlov na udici	4,0	3,9	3,8	3,8	3,8	100,0
v tom - vývoz¹⁾	9,1	8,8	8,6	8,4	8,4	100,0
- zpracování	1,8	2,1	2,3	2,4	2,1	87,5
Spotřeba na osobu v kg/rok²⁾	1,42	1,47	1,41	1,40	1,34	95,7

1) Vývoz zahrnuje pouze živé sladkovodní ryby. Rok 2014 předběžně.

2) Spotřeba sladkovodních ryb v kg/obyv./rok, rok 2014 kvalifikovaný odhad RS ČR.

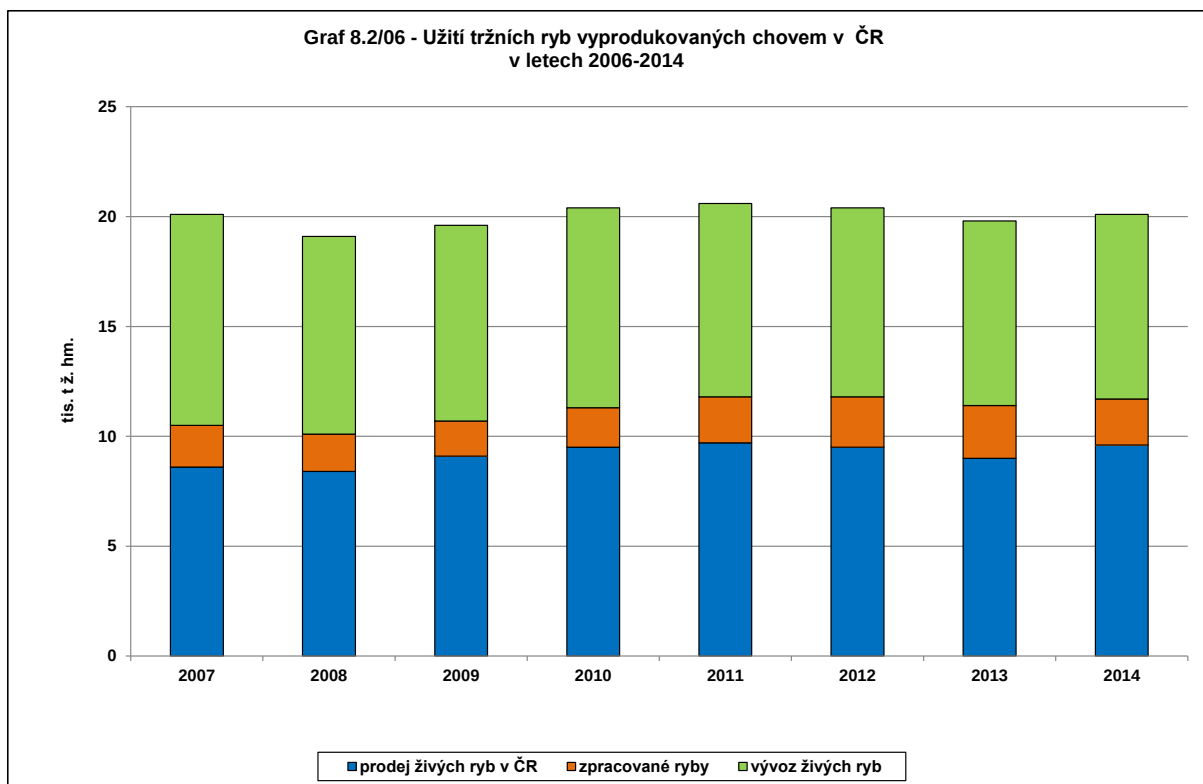
Pramen: Rybářské sdružení České republiky; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ.

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Podíl zpracovaných sladkovodních ryb z celkové tuzemské tržní produkce vykazoval již několik let po sobě rostoucí trend. Ke změně došlo v roce 2014, kdy ve srovnání s rokem 2013 klesl objemu zpracovaných ryb o 12,5 %, (o 0,3 tis. t) na 2,1 tis. t. Podíl zpracovaných sladkovodních ryb z jejich celkové domácí tržní produkce se snížil z 12,4 % v roce 2013 na 10,4 % v roce 2014. Z tohoto objemu byla převážná část prodána na českém trhu a zbytek byl exportován.

V roce 2014 dosáhl objem českého vývozu v tuzemsku vyprodukovaných sladkovodních ryb (živých, čerstvých nebo chlazených a zmrazených) 10,0 tis. t za 543,7 mil. Kč. Meziročně se množství exportovaných ryb snížilo o 3,4 %, zatímco jeho hodnota vzrostla o 1,0 %. Z toho vývoz živých ryb představoval 8,4 tis. t a meziročně se téměř nezměnil. Z ČR se vyvážel především živý kapr (94 % v rámci uvedeného vývozu), a to především do Německa (3,0 tis. t ž. hm., tj. 32 %), Polska (2,5 tis. t ž. hm., tj. 27 %) a na Slovensko (1,2 tis. t ž. hm., tj. 13 %). K nejvýraznějšímu meziročnímu poklesu exportovaného množství tohoto druhu ryby došlo do Německa (o 0,2 tis. t), ačkoliv hodnota tohoto exportu se zvýšila o 9,3 % ze 49,34 Kč/kg ž. hm. v roce 2013 na 53,91 Kč/kg ž. hm. v roce 2014. To představovalo nejvyšší nárůst ceny v rámci všech významnějších destinací. Naproti tomu se zvýšil vývoz kapra (v množství i hodnotě) do Francie (o 0,1 tis. t na 1,0 tis. t ž. hm.), která tak v roce 2014 dosáhla v českém vývozu živého kapra 10% podílu. Vývoz zmrazeného kapra byl ve srovnání s živou rybou stále málo významný a směřoval především do Německa na Slovensko.

Dovoz sladkovodních ryb (živých, čerstvých nebo chlazených a zmrazených) byl v porovnání s vývozem mnohem nižší a dosáhl 2,2 tis. t (v hodnotě 170,8 mil. Kč). To představovalo meziročním srovnáním snížení v objemovém vyjádření o 10,9 % a v hodnotovém o 7,8 %. Těžiště českého importu ryb spočívá přirozeně ve velké míře v mořských rybách. U importu sledovaných sladkovodních druhů ryb dominuje pstruh, a to zhruba ve stejné míře zmrazený i živý (v roce 2014 dohromady s 85% podílem). Živý pstruh byl dovážen především z Itálie a nově ze Slovenska, zmrazený pak z Turecka a Španělska. Živý kapr, který zaujímal na dovozu desetinový podíl, pocházel především z Chorvatska (poprvé z této země významněji již v roce 2013) a z Maďarska (odkud však import meziročně poklesl na 30 %).

Pramen: Rybářské sdružení ČR

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Tuzemská spotřeba ryb podle ČSÚ, zahrnující sladkovodní i mořské ryby, v roce 2014 dosahovala podle odhadu 5,4 kg/obyv./rok, z toho sladkovodní ryby se na ní podílely necelou čtvrtinou. Podle odhadu Rybářského sdružení ČR dosahovala v roce 2014 spotřeba sladkovodních ryb na obyvatele přibližně 1,34 kg/rok a ve srovnání s rokem 2013 došlo k jejímu snížení o 4,3 % (0,06 kg). Hlavním důvodem byl především meziroční nárůst spotřebitelské ceny, který konzumaci ovlivnil.

Produkční rybářství je v ČR podporováno z národních zdrojů a rovněž ze zdrojů EU. V současné době jsou do tohoto odvětví směřovány především následující podpory:

- a) Národní rezortní podpory (state aid), poskytované v rámci dotačních programů stanovených v „Zásadách“ na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, týkající se akvakultury a sladkovodního rybolovu (např. Kontrola užitkovosti, Speciální poradenství pro živočišnou výrobu, Školní závody, Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků, Genetické zdroje a Dotace na zmírnění škod způsobených povodněmi na rybách v červnu roku 2013). V rámci podpory mimoprodukční funkce rybníků bylo v roce 2014 vyplaceno 52 žadatelům celkem 69,7 mil. Kč (tj. částka 630,70 Kč/ha vodní plochy). Dále byla v roce 2014 vyplacena jako částečná úhrada škod na rybách způsobených povodněmi v červnu 2013 celkem 90 postiženým subjektům kompenzace v celkové hodnotě 50 mil. Kč.
- b) Podpory poskytované v rámci Operačního programu Rybářství 2007-2013. Tento program financovaný ze 75 % EU byl v roce 2014 ukončen. Za celé programové období

bylo toto odvětví podpořeno téměř 700 mil. Kč, z toho největší podíl (55 %) byl čerpán na produktivní investice do akvakultury (podrobněji viz kap. 2.1). V následném sedmiletém období 2014-2020 bude na tento program navazovat další Operační program Rybářství. Jeho hlavní priority jsou namířeny na zachování udržitelné produkce tržních ryb z tradiční české akvakultury, na investování do recirkulačních zařízení za účelem zvýšení produkce a na investování do konkurenceschopnosti tradiční akvakultury. Dále bude Program zaměřen na podporu transferu vědeckých poznatků do podniků akvakultury a na podporu forem hospodaření přispívající k zachování či zlepšování stavu životního prostředí a biologické rozmanitosti. Velká pozornost bude rovněž věnována zvýšení podílu zpracovaných ryb, propagaci akvakultury, ale i podpoře konzumace sladkovodních ryb v ČR.

8.2.6 Včelařství

Včelařství se v ČR řadí k důležitým odvětvím živočišné výroby. Přínos chovu včely medonosné spočívá v opylovací činnosti, jako jejího nejvýznamnějšího poslání. V hospodářské oblasti má opylení zemědělských entomofilních plodin zásadní význam především pro zajištění produkce, ale také je ve vztahu k přírodním ekosystémům zárukou biodiverzity krajiny. Značný význam v rámci včelařství představuje také produkce medu jako biologicky hodnotné potraviny, ale i dalších včelích produktů (např. propolis, pyl, mateří kašička, jed, vosk aj.). K silným stránkám českého včelařství patří jednak struktura chovatelů z hlediska počtu chovaných včelstev (převažují malochovatelé), ale i poměrně rovnoměrné rozložení stanovišť včelstev na celém našem území. Naproti tomu slabou stránkou je již několik let převažující vyšší věková struktura včelařů.

Rok 2014 byl v odvětví včelařství charakterizován meziročním nárůstem stavů včelstev a počtu včelařů. Nepříznivý vývoj počasí v průběhu roku ovlivnil negativně produkci medu, což mělo vliv i na průměrný výnos na včelstvo, zároveň se zhoršila také bilance zahraničního obchodu s medem.

V České republice bylo v roce 2014 evidováno 50,5 tis. včelařů, kteří chovali celkem 603,4 tis. včelstev. V meziročním srovnání došlo k navýšení počtu včelařů o 1,6 tis. a počet včelstev stoupl o 50,4 tis. Členů Českého svazu včelařů (dále jen ČSV) z celkového počtu bylo 97 % s podílem z celkového počtu chovaných včelstev 96 %. Česká republika tak patří mezi státy s nejvyšší organizovaností chovatelů včel na světě.

Počet včelstev připadajících na jednoho včelaře se v posledních třech letech zvyšoval. V roce 2014 připadlo na jednoho chovatele necelých 12 včelstev, což představovalo meziroční zvýšení o 5,6 %, tj. o 0,6 včelstva. V rámci počtu včelstev připadajícího na jednoho včelaře v ČR dlouhodobě převažují zájmoví chovatelé a drobnovčelaři, kterých bylo v roce 2014 evidováno celkem 39,1 tis. (tj. 80 %). Proti roku 2013 se jejich počet zvýšil o 1,9 %, tj. o 735. Právě díky charakteristické převaze drobnovčelařů chovajících do 15 včelstev je

v České republice optimálním způsobem zajišťováno územně rovnoměrného opylování rostlin.

V ČR docházelo v předchozích letech k rostoucí koncentraci chovu včel u profesionálních chovatelů¹⁴⁷. V roce 2012 a 2013 se jejich počty začaly snižovat, ale v roce 2014 se klesající trend zastavil. V meziročním srovnání přibýlo celkem 12 velkochovatelů (tj. nárůst o 11,3 %) a jejich počet dosáhl 118.

Nepříznivý průběh počasí během roku 2014 se promítl do nižší snůšky medu. Produkce medu v porovnání s rokem 2013 poměrně výrazně klesla o 11,2 % (tj. o 0,9 tis. t) a dosáhla 7,2 tis. t. Její podíl z celkové produkce EU představuje dlouhodobě necelé 4,0 %. Ve srovnání s pětiletým průměrem let 2010-2014 se snůška medu v ČR v roce 2014 snížila o 13,3 % (o 1,0 tis. t). Také průměrný výnos medu na včelstvo v ČR se v roce 2014 se nacházel hluboko pod pětiletým průměrem, neboť byl téměř o 3 kg nižší. V meziročním srovnání se snížil o 18,6 % (tj. o 2,7 kg) na 11,9 kg.

Více než tři čtvrtiny z celkového objemu medu vyprodukovaném v ČR je včelaři nabízeno spotřebitelům formou „prodeje ze dvora“, který umožnila novela veterinárního zákona¹⁴⁸. Menší objem medu je také vykupován výkupními organizacemi, které jej dále balí a dodávají do obchodní sítě nebo jej exportují. Podle dostupných informací¹⁴⁹ bylo v roce 2014 od včelařů takto vykoupeno 10,0 % (0,72 tis. t) z celkové snůšky medu, což představovalo v meziročním srovnání výrazný pokles o 41,1 %, tj. o 1,0 tis. t.

T8.2/08 - Stavy včelstev, produkce a výnos medu v ČR

Ukazatel	MJ	2010	2011	2012	2013	2014	Meziroční index
Počet včelstev celkem	ks	528 186	565 419	540 705	553 040	603 392	109,1
Prům. počet včelstev na včelaře	ks	11,34	11,77	11,23	11,32	11,95	105,6
Produkce medu	t	7 455	11 301	7 331	8 063	7 163	88,8
Výnos medu na včelstvo	kg/rok	14,11	19,99	13,56	14,58	11,87	81,4

Pramen: Český svaz včelařů

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Spotřeba medu na obyvatele v ČR za rok dosahuje 0,7 kg a meziročně se příliš nemění. Její úroveň odpovídá přibližně průměru EU, ale ve srovnání s některými evropskými zeměmi (např. Německo, Rakousko a Řecko) je relativně nízká.

Bilance zahraničního obchodu s medem byla v roce 2014 na rozdíl od předchozích třech let záporná. Relativně vysoký bilanční schodek dosáhl 1 352 t (což ve finančním vyjádření představovalo 81,1 mil. Kč). Hlavním důvodem byl meziroční nárůst objemu importovaného medu o 27,7 % na 2 857 t (resp. o 39,3 % na 215,5 mil. Kč), zatímco objem exportovaného

¹⁴⁷ Za profesionální chovatele lze považovat včelaře vlastníciho 150 a více včelstev.

¹⁴⁸ Vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství.

¹⁴⁹ Výkazy o včelařství v ČR za roky 2013 a 2014.

medu klesl o 35,0 na 1 505 t (resp. o 16,2 % na 134,4 mil. Kč). Dovoz medu vzrostl zejména z Ukrajiny (o 566 t na 1 231 t) a Číny (o 232 t na 400 t), tj. ze zemí, které byly v roce 2014 jeho hlavními dodavateli (jejich podíl činil 43 %, resp. 14 %). Významným dodavatelem medu zůstala ze třetích zemí také Uruguay (s 5% podílem). Z členských zemí EU byly nejvýznamnější dodavatelé reprezentovány Německem, Španělskem, Belgií a Slovenskem (dohromady s 22% podílem). Průměrná dovozní cena medu se v roce 2014 zvýšila o 9,1 % na 75,44 Kč/kg. Rozdíly v ceně u jednotlivých zemí však byly značné. Med z Ukrajiny se importoval za 66,33 Kč/kg, z Číny za 48,09 Kč/kg, ze Španělska za 124,95 Kč/kg z Německa dokonce za 127,20 Kč/kg.

V ČR je včelařství podporováno formou národních podpor (state aid) a zároveň ze zdrojů EU formou tříletých včelařských programů. Na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, byla v roce 2014 opět poskytnuta chovatelům včel národní dotace 1.D. směřovaná na zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných rostlin. V rámci této podpory bylo na 602,9 tis. včelstev vyplaceno 79,9 mil. Kč, což představovalo skutečně poukázanou subvenci na včelstvo v hodnotě 126 Kč (v roce 2013 to bylo 138 Kč).

V roce 2014 byl realizován další tříletý Český včelařský program, který byl schválen EU na období 2014-2016. K hlavním cílům tohoto programu patřilo zajištění stavů včelstev pro dostatečné opylení zemědělských kultur a planě rostoucích rostlin, získání nejen nových včelařů, ale zároveň zvýšení počtů včelstev stávajících chovatelů jako součást rozvoje venkova a multifunkčního zemědělství. Dále byl program zaměřen na zvýšení počtu větších včelařských provozů s počtem včelstev nad 20 a zvláště pak na zvýšení počtů profesionálních včelařů, chovajících více než 150 včelstev.

T8.2/09 - Přehled čerpání tříletého programu dotací podle opatření (v tis. Kč)

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	Meziroční index
Technická pomoc	24 030	34 460	36 897	35 629	34 307	96,3
Boj proti varroáze	11 448	11 112	15 949	18 932	17 238	91,1
Racionalizace kočování	11 503	5 016	4 478	3 867	2 259	58,4
Obnova včelstev	8 903	8 804	8 159	7 286	9 465	129,9
Rozbory medu	503	1 836	937	494	678	137,2
Celkem čerpáno	56 387	61 231	66 420	66 209	63 947	96,6
Možnost čerpání	56 389	62 653	66 421	66 212	63 947	96,6
Čerpání v %	100,0	97,7	100,0	100,0	100,0	x

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Finanční částka v korunách určená pro rok 2014 v rámci dotace na opatření ke zlepšení obecných podmínek pro produkci včelařských produktů a jejich uvádění na trh byla v souladu s prováděcím rozhodnutím Evropské komise stanovena ve výši 63,9 mil. Kč¹⁵⁰. Meziročně se objem přidělených finančních prostředků snížil o 2,5 mil. Kč. Přidělená suma byla čerpána českými včelaři v plné výši, z toho největší podíl (53,6 %) připadl na podporu technické pomoci a dále na likvidaci onemocnění včel varroázou (podíl 26,9 %).

Dále byly v rámci Regionálních operačních programů v některých krajích ČR uvolněny prostředky na podporu včelařství, včetně včelařských akcí. V roce 2014 takto bylo poukázáno celkem 9,5 mil. Kč.

8.3 Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů

Průmyslová produkce podle produkčních statistik vzrostla v roce 2014 reálně o 4,9 %, když zpracovatelský průmysl celkem zvýšil produkci o 6,4 %. Hodnoceno indikátorem tržeb vzrostla produkce o 8,4 % a za zpracovatelský průmysl dokonce o 10,6 %. Ve srovnání s EU 28 tak v ČR bylo tempo hospodářského růstu téměř dvojnásobné. Dosažený výsledek v ČR je v kontextu jak s exportem, stimulovaným umělým oslabením koruny, a to zejména u odvětví silně zaměřených právě na vývoz, tak s oživující se spotřebou domácností, při navýšení mezd a disponibilních příjmů.

Meziroční index průmyslové produkce ve výrobě potravinářských výrobků po poklesech v letech 2011 až 2013 dosáhl v roce 2014 podle ČSÚ 101,9 a u výroby nápojů 101,7. Za zpracovatelský průmysl celkem tento index posílil až na 106,4 (pokles byl po roce 2010 zaznamenán jen v roce 2012).

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (VV a S) v b. c. v ČR ve sledovaném roce 2014 za obě hodnocené výroby, tj. potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) a nápojů (CZ-NACE 11) celkem, u podniků s 50 a více zaměstnanci, meziročně vzrostly o 3,6 %, z toho u potravinářských výrobků o 2,8 % a u výroby nápojů dokonce o 6,5 %, při poměrně nízkém objemu v roce 2013.

Celkový objem tržeb u obou hodnocených odvětví v roce 2014 dosáhl 247,0 mld. Kč. (za výrobu potravinářských výrobků bylo vykázáno 191,9 mld. Kč a za výrobu nápojů 55,1 mld. Kč). Stále však nebylo dosaženo úrovně z období před ekonomickou krizí. Meziročně vyššího nárůstu tržeb bylo v hodnoceném roce 2014 docíleno i přesto, že nebyl zaznamenán vzestup cen průmyslových výrobců potravin. Možnost ještě vyššího tempa růstu tržeb, obdobná jako u dynamicky se rozvíjejících odvětví zpracovatelského průmyslu (výroba

¹⁵⁰ Podle prováděcího rozhodnutí Evropské Komise ze dne 12. 8. 2013 celková částka na včelařská opatření pro rok 2014 činí 2 331 552 €. Pro stanovení celkové finanční částky v korunách byl, v souladu s čl. 7 nařízení Komise (ES) č. 1913/2006, v platném znění, použit směnný kurz ECB ze dne 31. 12. 2013 ve výši 27,427 CZK/€.

dopravních prostředků a jejich subdodavatelské obory), byla u zkoumaného oboru do určité míry limitována, resp. přibržděna, jak silným dovozem potravin, tak hledáním vhodných teritorií pro vývoz, především v souvislosti se zamezením vývozu některých potravin na ruský trh. I tak však jde o významný posun.

Ceny výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu v roce 2014 meziročně vzrostly v průměru jen o 1,0 %, ale u potravinářských výrobků, nápojů a tabáku, tj. skupiny výrobků, která je hodnocena, ceny v podstatě stagnovaly, resp. klesly o 0,3 %. Ceny u skupiny potravinářských výrobků, vč. souvisejících služeb a prací, se snížily o 0,7 %, tedy zamířily do deflace. U cen zemědělských výrobců (bez ryb) pak cenový sestup byl ještě výraznější, a to o 3,8 %. Zvedly se pouze spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů o 2,0 %, což není výrazný cenový pohyb, ale ukazuje to na distribuční článek potravinového řetězce, který v konečné fázi výši hladiny cen určil.

Významnou skupinou výrobků, která zvýšila ceny potravinářských výrobců, byl meziroční růst cen mléčných výrobků a zmrzlin o 5,2 %, a to v kontextu s celosvětovou poptávkou po mléčných výrobcích. Dále to byla strukturálně významná skupina zpracovaného a konzervovaného masa a výrobků z masa, která zvýšila ceny o 1,1 %, kde se též projevilo mírné oživení domácí poptávky. U zpracovaného ovoce a zeleniny meziročně též ceny vzrostly, a to o 3,4 %. Snížení cen průmyslových výrobců potravin se naopak týkalo většiny, tj. všech dalších skupin potravinářských výrobků. U nápojů nebyl meziroční cenový posun významný a činil pouze 0,7 %.

Jednotlivé potravinářské výrobní obory, resp. jejich skupiny (podle třímístného třídění CZ-NACE 10), reprezentované soubory podniků s 50 a více zaměstnanci, se v roce 2014 vyvíjely takto (tab. T8.3/01) a ekonomické ukazatele jsou uváděny v b. c.:

Výroba masa a masných výrobků i v hodnoceném roce 2014 zůstala svou výkonností klíčovým oborem v potravinářské výrobní struktuře, i když svou pozici v této struktuře dále oslabil. Objem tržeb za prodej VV a S i výkonů vč. obchodní marže tato výroba meziročně však nesnížila (růst o 0,9 %, resp. o 0,5 %), při nárůstu výroby hovězího masa (o 1,1 %), vepřového masa (o 0,7 %) a výroby drůbežího masa (o 0,8 %). Pozitivní je pokles výkonové spotřeby, což umožnilo znatelné zvýšení účetní přidané hodnoty v b. c. (vyjadřující rozdíl mezi výkony vč. obchodní marže a výkonovou spotřebou), tedy jednoho z významných ukazatelů konkurenceschopnosti. Obor trpí i nadále nízkou koncentrací porážkových kapacit zejména u vepřového masa, u něhož se záporná bilance zahraničního obchodu dále prohloubila. Vepřové maso bylo dováženo především z Německa, Španělska a Polska. Polsko bylo hlavní dovozní zemí i pro hovězí a drůbeží maso. Dominantní zemí ve vývozu uvedených mas bylo Slovensko. Jedinečné masné výrobky se uplatňují jako regionální produkty.

Zpracování ryb zůstává minoritním oborem v rámci potravinářské výrobní struktury. U tohoto oboru stále přetrvává sezonnost, typická především pro období vánoc. Zpracování

ryb bylo i v roce 2014 úzce spojeno s jejich produkcí. Nejvýznamnější chovanou rybou je stále kapr se sezonní spotřebou. Výkonnost oboru v roce 2014 měřena objemem tržeb za prodej VV a S meziročně vzrostla o 9,3 %).

Zpracování ovoce, zeleniny a brambor jako obor posílilo meziročně svou pozici v hodnoceném roce 2014 z hlediska výkonnosti (růst tržeb za prodej VV a S o 21,6 % a růst výkonů vč. obchodní marže o 18,9 %), a to při zvýšení cen zpracovatelů a zlevnění nákupních cen ovoce, zeleniny a brambor. Uvedený vývoj je v kontextu se situací ve sklizni ovoce, kterého se urodilo meziročně více o 4,0 % a zeleniny, jejíž produkce při vyšších plochách byla téměř o čtvrtinu vyšší. Meziroční vývoj tvorby účetní přidané hodnoty byl dynamický (růst o 21,4 %), což bylo umožněno nižším tempem růstu výkonové spotřeby (o 18,2 % při indexu CZV 2014/2013 u ovoce 87,2).

Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů ve sledovaném roce 2014 dále nepokračovala v růstu výkonnosti (měřeno tržbami za prodej VV a S), nýbrž jen v efektivnosti (měřeno účetní přidanou hodnotou, která meziročně vzrostla dokonce o 42,0 %). Tento vývoj je v kontextu s redukcí výkonové spotřeby, poměrně vysokou výrobní koncentrací a sortimentní specializací firem oboru. Vedle výroby rostlinných a živočišných tuků a olejů zpracovatelé řepky využívali své kapacity pro výrobu methylesteru řepkového oleje, který byl též předmětem exportu.

Výroba mléčných výrobků zaznamenala v roce 2014 meziročně další zvýšení výkonnosti (měřeno tržbami za prodej VV a S při jejich růstu o 2,4 %), nikoliv však efektivnosti (měřeno účetní přidanou hodnotou při jejím poklesu o 3,7 %), což je v kontextu se vzestupem výkonové spotřeby, do níž spadá zvýšení dodávek mléka ke zpracování (o 1,3 %) a nákupních cen mléka (o 10,2 %), i když v rámci EU jde spíše o nižší cenu. U mléčných výrobků se změnila skladba tuzemské produkce. Zvýšila se především produkce konzumních smetan, másla tradičního i pomazánkového a tvarohů, po nichž se zvýšila poptávka, zatím co u jiných mléčných výrobků se produkce snížila (sýry přírodní a zejména tavené). Nakoupené mléko, které se neuplatnilo v konzumních výrobcích, bylo zpracováno na sušené mléko, (především sušené odstředěné mléko), což k růstu přidané hodnoty a efektivnosti příliš nepřispělo.

Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků, v níž výrazně dominuje mlýnská výroba (měřeno ukazatelem tržeb za VV a S s podílem zhruba 75 %) se v hodnoceném roce 2014 opírala o dobrou úrodu obilovin a meziročně posílila (měřeno ukazatelem účetní přidané hodnoty). Obdobně tomu bylo u škrobářenské výroby, která čerpala z dobré úrody průmyslových brambor, resp. obilovin. Tato výroba má široké využití, a to jak v potravinářství, tak i mimo toto odvětví.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků v hodnoceném roce 2014 meziročně ve své výkonnosti v podstatě stagnovala (měřeno tržbami za prodej VV a S, které se zvýšily o 0,5 %), a to při nevytvoření prostoru, daném tržními řetězci pro zvýšení cen

průmyslových výrobců pečiva a cukrářských výrobků. Pouze část producentů pečiva, především drobných a regionálních, měla možnost realizovat produkci za přijatelné ceny z hlediska jejich ekonomiky. Příznivý trend byl zaznamenán u indikátoru účetní přidané hodnoty, a to při znatelném snížení výkonové spotřeby představující vstupy do výroby v kontextu s probíhající restrukturalizací významných firem.

Výroba ostatních potravinářských výrobků zahrnuje výrobu cukru, kakaa, čokolády a cukrovinek, zpracování čaje a kávy a další výroby především vyšší fáze zpracování (hotové pokrmy, homogenizované a dietní potraviny aj.). Tato skupina svou výkonnost, měřeno tržbami za prodej VV a S v hodnoceném roce v oborové struktuře mírně oslabila (-0,1 p. b.). Do této pozice se dostala i při meziročním růstu tohoto indikátoru (o 2,5 %). V této skupině výrob dosáhla výrazné růstové dynamiky u zmíněného indikátoru výroba hotových pokrmů, jejichž sortiment se rozšiřuje, výroba kakaa, čokolády a cukrovinek, výroba koření a aromat a výroba ostatních potravinářských výrobků jinde neuvedených. Meziroční pokles nastal u ostatních výrob této skupiny, zejména u výroby cukru, a to i při vcelku nekomplikované cukrovarnické kampani.

Výroba průmyslových krmiv, měřeno tržbami za prodej VV a S, výkonnost meziročně mírně posílila (o 0,3 p. b.), a to v kontextu s nárůstem objemu tržeb za prodej VV a S (o 6,1 %) u krmiv pro zvířata v zájmovém chovu, což je trend posledních let dokonce o 11,8 %. Obdobně pozitivní trend z roku 2013 pokračoval v hodnoceném roce 2014 u ukazatele účetní přidané hodnoty tohoto oboru, což dokládá posilování konkurenceschopnosti tohoto oboru.

Výroba nápojů (CZ-NACE 11) jako celek zaznamenala meziročně zvýšení výkonnosti měřeno tržbami za prodej VV a S (o 6,5 %) a mírnější růst i u ukazatele účetní přidané hodnoty (o 2,2 %). U jednotlivých výrob této skupiny se situace vyvíjela takto:

- u piva pokračoval trend rozšiřování sortimentu piv, od nealkoholických až po ležáky a speciální a ochucená piva, a to zejména v nevratných obalech, a odbyt tankového piva v tuzemsku i pro export a postupně narůstal zejména výstav piva z malých pivovarů regionálního charakteru (podle ČSPS je jejich výstav odhadován na 160 tis. hl) a roste také poptávka po čepovaném cideru v restauracích, při přesunu spotřeby piva do domácností a při zvýšení výstavu piva celkem meziročně o 0,6 % a růstu výroby sladu o 1,3 %;
- u destilátů a lihovin se meziročně zvýšily tržby za prodej VV a S a vzrostla poptávka spotřebitelů, která byla narušena předchozí situací spojenou s metanolovou aférou (z roku 2012), obnovená důvěra při prodeji se projevila i zlepšením ekonomického ukazatele této výroby, jakým je účetní přidaná hodnota;
- u vína se v hodnoceném roce, pro tuto komoditu vcelku ekonomicky úspěšném roce, projevil meziroční růst za prodej VV a S a v kontextu s tím i růst účetní přidané hodnoty, za výrazného vlivu snížení výkonové spotřeby, což je z hlediska efektivnosti

- a konkurenceschopnosti této výroby pozitivní výsledek. Na druhou stranu určitým problémem na trhu se ukázalo klamání spotřebitele (falšování/pančování), zejména u sudového vína, které bylo odhaleno dozorovým orgánem; přitom podle údajů ČSÚ se v roce 2014 v ČR sklídilo 63,5 tis. t moštových hroznů, takže úroda byla meziročně o 15 % nižší, což vyžadovalo poměrně vysoký dovoz a spotřeba na obyv./rok by, podle odhadu ÚZEI, se mohla zhruba opět přiblížit roku 2012;
- u nealkoholických nápojů a stáčení minerálních vod a pitné vody do lahví pokračoval v hodnoceném roce pro obor i nadále trend z minulých let; vysoce kvalitní vody a také marketingově podporované nealkoholické nápoje si poptávku na trhu udržely.

Oborovou a výrobní strukturu potravinářského sektoru v roce 2014 v meziročním srovnání s rokem 2013 uvádí dříve zmíněná tab. T8.3/01. Celkový objem tržeb za prodej VV a S za rok 2014 za výrobu potravin a výrobu nápojů, jak bylo již výše uvedeno, činil 247,0 mld. Kč (100 %).

T8.3/01 - Oborová a výrobní struktura potravinářského průmyslu podle tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb

Výrobní obor	Podíl na tržbách v b. c. (%)		
	2013 ¹⁾	2014	rozdíl ²⁾
Zpracování masa a výroba masných výrobků	17,1	16,6	-0,5
Zpracování a konzervování ryb	0,6	0,7	0,1
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	1,7	2,1	0,4
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	4,2	3,9	-0,3
Výroba mléčných výrobků	16,8	16,5	-0,3
Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků	2,2	2,4	0,2
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	8,7	8,4	-0,3
Výroba ostatních potravinářských výrobků	15,7	15,6	-0,1
Výroba průmyslových krmiv	11,2	11,5	0,3
Výroba nápojů	21,7	22,3	0,6
Výroba potravin a výroba nápojů celkem	100,0	100,0	x

1) Údaje za rok 2013 byly zpřesněny.

2) Procentní body.

Pramen: ČSÚ: CZ-NACE 10 + CZ-NACE 11; oborové údaje vlastní výpočty (podniky 50 a více zaměstnanců)

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Největší propad v oborové struktuře, měřeno podílem tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb, zaznamenala v kategorii 50 a více zaměstnanců výroba masa a masných výrobků. Naopak nejvíce posílila výroba nápojů, a to i když diferencovaně, tak toho bylo dosaženo u všech druhů nápojů.

8.4 Obnovitelné zdroje energie

V roce 2014 zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, a prováděcí vyhlášky č. 346, 347, 439, 440, 453, 459, 477, 478/2012 Sb. a Cenové rozhodnutí ERÚ¹⁵¹ č. 4/2013, kterým se stanovuje podpora pro podporované zdroje energie, představovala platná právní úprava pro veřejnou podporu výstavby a provozu bioplynových stanic.

Systém podpory platný od 1. ledna 2013:

- Elektřinu v režimu výkupních cen vykupuje povinně vykupující;
- Zelený bonus hradí OTE, a.s. (Operátor trhu s energiemi, a.s.);
- Cenu silové elektřiny hradí zvolený obchodník s elektřinou;
- Zelený bonus v režimu povinného výkupu opět hradí OTE;
- Rozdíl mezi výkupní cenou a zeleným bonusem hradí povinně vykupující
- Zavádí se tzv. hodinový zelený bonus¹⁵².

Novela zákona č. 165/2012 Sb. z roku 2013 omezila podporu pro nové výrobní elektřiny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanovila maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, které jsou vybírány od zákazníků v regulované složce ceny elektřiny a zavedla 10% odvod z elektřiny ze slunečního záření od 1. 1. 2014 pro výrobní elektřiny uvedené do provozu v roce 2010. Z důvodu předvídatelnosti a transparentnosti dané zákonem č. 458/2000 Sb. (energetický zákon) ERÚ v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nestanovil pro elektřinu vyrobenou využitím slunečního záření a pro elektřinu vyrobenou spalováním bioplynu v bioplynových stanicích uvedených do provozu od 1. ledna 2014 provozní podporu elektřiny.

Nárůst výroby energie u některých druhů OZE v ČR v letech 2012-13¹⁵³ ukazuje tab. T8.4/01. Celkový podíl obnovitelné energie na primárních energetických zdrojích (PEZ) činil dle MPO 8,8 % v roce 2013. Tento odhad se vztahuje k energii obsažené v použitém palivu (nezohledňuje účinnost zařízení).

Podle statistik MPO podíl obnovitelných zdrojů energie v roce 2013 na hrubé výrobě elektřiny dosáhl 10,7 % a jejich podíl na hrubé výrobě tepelné energie okolo 9 %. Podíl OZE na konečné spotřebě se podle mezinárodní metodiky výpočtu pohyboval okolo 11,2 %.

¹⁵¹ Energetický regulační úřad.

¹⁵² Výše zeleného bonusu se mění každou hodinu podle vývoje ceny silové elektřiny. Vzorec pro výpočet hodinového zeleného bonusu stanoví vyhláška č. 140/2009 Sb. o způsobu regulace cen v energetice.

¹⁵³ Poslední dostupné údaje jsou za rok 2013.

T8.4/01 - Celková energie z OZE a její podíl na PEZ¹⁾ v ČR v letech 2012-2013

Zdroje obnovitelné energie	2012			2013			Meziroční index (OZE)
	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	Podíl na PEZ (%)	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	Podíl na PEZ (%)	
Biomasa (mimo domácnosti)	38 362,3	27,8	2,2	40 330,1	26,2	2,3	105,1
Biomasa (domácnosti)	47 752,0	34,6	2,7	50 663,9	33,0	2,9	106,1
Vodní elektrárny	7 665,0	5,6	0,4	9 845,1	6,4	0,6	128,4
Bioplyn	15 698,2	11,4	0,9	23 910,2	15,6	1,4	152,3
Biologicky rozložitelná část TKO ²⁾	3 504,0	2,5	0,2	3 472,5	2,3	0,2	99,1
Biologicky rozložitelná část PRO a ATP ²⁾	982,8	0,7	0,1	997,3	0,6	0,1	101,5
Kapalná biopaliva	11 746,3	8,5	0,7	11 422,1	7,4	0,6	97,2
Tepelná čerpadla (teplo prostředí)	2 600,0	1,9	0,1	3 431,0	2,2	0,2	132,0
Solární termální kolektory	561,7	0,4	0,0	630,3	0,4	0,0	112,2
Větrné elektrárny	1 496,9	1,1	0,1	1 729,9	1,1	0,1	115,6
Fotovoltaické systémy	7 735,1	5,6	0,4	7 317,6	4,8	0,4	94,6
Celkem	138 104,3	100,0	7,8	153 750,0	100,0	8,8	111,3

1) PEZ = primární energetické zdroje.

2) TKO = tuhý komunální odpad, PRO = průmyslové odpady, ATP = alternativní paliva.

Pramen: OZE v roce 2013; Výsledky statistického zjišťování; MPO

Zpracoval: Z. Neshal (ÚZEI)

Celkově biomasa stále zaujímá největší podíl na energii z obnovitelných zdrojů, i když tento podíl meziročně klesá – z 62,4 % v roce 2012 na 59,2 % v roce následujícím. Je to způsobeno především růstem podílu bioplynu na 15,6 % v roce 2013. Podíly ostatních druhů obnovitelné energie se udržují na více méně stejné úrovni, u fotovoltaických systémů došlo i k poklesu podílu jimi vyrobené elektrické energie a u kapalných biopaliv na celkové energii z OZE.

8.4.1 Využití zemědělské produkce v energetice

Energetické využívání pevné biomasy pro výrobu elektrické a tepelné energie spočívá především ve spalování dřevní hmoty (včetně celulózových výluhů) a v malé míře i rostlinné hmoty jak samostatně, tak spolu s neobnovitelnými palivy za účelem výroby elektřiny a tepla především ve větších energetických provozech.

Pro výrobu elektrické i tepelné energie je dále využíván bioplyn vyrobený v bioplynových stanicích.

Výroba elektřiny z biokapalin dosáhla v roce 2013 jen malého podílu 0,15 % na elektřině vyrobené z OZE, v případě výroby tepelné energie byl tento podíl 0,03 %.

T8.4/02 - Výroba energie spalováním biomasy mimo domácnosti v roce 2013

Typ biomasy	Výroba elektrické energie			Výroba tepelné energie		
	Výroba elektřiny (GWh)	Dodávka do sítě (GWh)	Spotřeba paliva (tis. t)	Hrubá výroba tepla (TJ)	Prodej tepla (TJ)	Spotřeba paliva (tis. t)
Palivové dřevo	0,2	0,1	0,2	514,4	0,0	52,1
rok 2012	0,0	0,0	0,0	425,2	0,0	41,0
Odpad, štěpka	788,0	604,9	868,0	10 012,7	2 813,3	1 252,3
rok 2012	881,0	708,5	910,0	8 397,4	1 627,7	1 077,4
Celulózové výluhy	623,1	19,1	334,6	7 827,0	182,8	995,5
rok 2012	535,8	24,8	271,5	6 602,1	172,9	849,8
Rostlinné materiály	104,4	93,3	97,3	687,4	392,7	61,1
rok 2012	102,8	91,8	96,1	513,4	312,2	42,6
Brikety a pelety	165,0	137,5	95,8	1 007,5	546,9	74,9
rok 2012	295,6	243,0	180,7	479,5	293,9	35,6
Ostatní biomasa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
rok 2012	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapalná biopaliva	2,5	0,0	8,7	4,9	0,0	0,2
rok 2012	2,1	0,9	0,5	29,7	24,0	1,0
Biomasa celkem	1 683,3	854,9	1 404,7	20 053,9	3 935,8	2 436,1
rok 2012	1 817,3	1 069,0	1 458,8	16 447,3	2 430,7	2 047,4

Pramen: Statistiky MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

V roce 2013 bylo (tab. T8.4/02) vyrobeno celkem 1 683,3 GWh elektřiny spalováním biomasy (meziroční pokles o 7,4 %) a bylo na to spotřebováno celkem 1 404,7 tis. t biomasy, z toho neupravené (neaglomerované) rostlinné materiály 97,3 tis. t (tj. 6,9 %).

Výroba tepelné energie spalováním biomasy (mimo domácnosti) v roce 2013 dosáhla 20 053,9 TJ (meziroční nárůst o 21,9 %), z toho většina byla opět spotřebována ve vlastním závodě. Z celkového množství spalovaného paliva (2 436 tis. t) činil podíl neaglomerovaných rostlinných materiálů 61,1 tis. t (meziroční nárůst o 43,3 %). Zdaleka největší podíl spotřebovávaného paliva (tzn. biomasy) tvořil dřevní odpad, piliny, kůra, štěpka a zbytky po lesní těžbě (1 252,3 tis. t, podíl 51,4 % na celkové spotřebě paliva) a celulózové výluhy (995,5 tis. t, podíl 40,9 % na celkové spotřebě paliva).

Pro domácnosti odhaduje MPO v roce 2013 množství spotřebované biomasy na výrobu tepla v objemu cca 3,897 mil. t (meziročně nárůst o 5,7 %). Pelety, brikety a rostlinné materiály představují zatím pouze menší část této spotřeby, nicméně i jejich spotřeba stále roste.

Statistika MPO o zahraničním obchodu s pevnou biomasou vhodnou pro energetické účely (tzn. pro výrobu elektřiny a tepla) uvádí, že v roce 2013 bylo dovezeno celkem 380 tis. t a vyvezeno celkem 750 tis. t biomasy (jednalo se o dendromasu), tedy celkově kladné saldo ve výši 370 tis. t.

Energeticky využívaný bioplyn vzniká při anaerobní fermentaci v komunálních a průmyslových čistírnách odpadních vod jako skládkový plyn, a také při fermentaci

zemědělských odpadů a produktů. Vyrobená energie je využívána jak pro výrobu tepelné energie (především pro vlastní potřebu provozů, např. čistíren odpadních vod), tak i pro výrobu elektrické energie, především v případě zemědělských bioplynových stanic, jejichž počet v posledních letech výrazně rostl.

Podle statistik MPO bylo v roce 2013 k energetickým účelům využito celkem 1 131,8 mil. m³ bioplynu, což je výrazně více než v roce předchozím (765,7 mil. m³, meziroční nárůst o 32,3 %), přičemž výroba nejvíce vzrostla v kategorii bioplynové stanice (o 37 %) zatímco produkce skládkového plynu mírně klesá. Celkem bylo do statistiky výroby bioplynu pro energetické účely zahrnuto 564 bioplynových stanic. Hlavní podíl (88 %) byl vyroben v bioplynových stanicích.

V celkem 371 zemědělských bioplynových stanicích (meziroční nárůst o 68 stanic, tj. 18,3 %, s 692 zařízeními na výrobu elektrické energie o celkovém instalovaném elektrickém výkonu 313 MW) bylo v roce 2013 vyrobeno 2 083,6 GWh (z toho dodáno do sítě 1 801,4 GWh, tj. 86,5 %). Dále bylo v těchto stanicích vyrobeno celkem 2 724 263,9 GJ tepla, vlastní spotřeba včetně ztrát dosáhla 2 390 793,5 GJ (tj. 87,8 %).

Rychlý rozvoj výroby bioplynu k energetickým účelům se v roce 2014 zastavil. K 8. 4. 2015 evidoval OTE, a.s., stejně jako v roce 2014 celkem 542 bioplynových elektráren (všech typů) v provozu na území České republiky. Dle statistik MPO instalovaný výkon dosáhl 360,7 MW. Podle údajů ERÚ hrubá výroba elektřiny z bioplynu (1. 1. 2013 do 31. 12. 2013) činila 2 241,3 GWh, přičemž bylo dosaženo podílu bioplynu 24,3 % na energii OZE.

8.4.2 Využití zemědělské produkce v dopravě

Užití biopaliv v České republice je v současné době určováno na základě právních předpisů jejich přimíchávání k minerálním pohonným hmotám. Tato povinnost byla poprvé zavedena od září 2007 pro přídavek FAME v motorové naftě (2 % objemová), od roku 2008 i pro přídavek bioetanolu do benzínu.

Plnění povinnosti zajištění minimálního obsahu biopaliv a daňová zvýhodnění pro čistá a vysokoprocentní biopaliva mohou být uplatněna pouze na biopaliva splňující kritéria udržitelnosti. Od roku 2014 tak dochází k postupné změně závazků minimálního množství biopaliv na povinnost redukce emisí skleníkových plynů z pohonných hmot prostřednictvím udržitelných biopaliv.

T8.4/03 - Vývoj minimálních podílů biopaliv v ČR v objemových procentech (V/V) a v procentech energetického obsahu (e. o.)

	2007		2008		2009		2010		2011-2014	
	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.
Podíl FAME v motorové naftě	0,7	0,6	2,0	1,8	4,5	4,1	5,4	5,0	6,0	5,5
Podíl etanolu v motorových benzinech	-	-	2,0	1,3	3,5	2,3	3,9	2,6	4,1	2,7
Podíl biosložky v pohonných hmotách celkem	-	0,3	-	1,6	-	3,3	-	3,8	-	4,2

Pramen: VÚZT - SVB Praha

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Zákon č. 201/2012 Sb. z 2. 5. 2012, o ochraně ovzduší, zahrnuje povinnost zajištění minimálního obsahu biopaliv a povinnost snižování emisí $\text{CO}_{2\text{eq}}^{154}$ z pohonných hmot v jejich úplném životním cyklu tak, aby se dosáhlo ve srovnání se základní hodnotou produkce emisí $\text{CO}_{2\text{eq}}$ pro referenční palivo snížení o 2 % do 31. 12. 2014, o 4 % do 31. 12. 2017 a o 6 % do 31. 12. 2020. Nařízení vlády č. 351/2012 Sb. z 3. 10. 2012 o kritériích udržitelnosti biopaliv stanovuje také výši úspor emisí $\text{CO}_{2\text{eq}}$ při jejich používání oproti emisím $\text{CO}_{2\text{eq}}$ referenčního fosilního paliva, které musí činit nejméně:

- 35 % do 31. 12. 2016
- 50 % od 1. 1. 2017
- 60 % od 1. 1. 2018 v případě biopaliv vyrobených ve stacionárním zdroji, uvedeném do provozu 1. 1. 2017 nebo později.

Podíl energetického obsahu biopaliv a obnovitelné elektřiny v dopravě na celkové spotřebě má dosáhnout 5,7 % v letech 2014-2016, 8,00 % v letech 2017-2019 a 10,0 % do roku 2020.

V tab. T8.4/04 jsou uvedeny kapacity, termín zahájení provozu a základní použítá surovina pro výrobu bioetanolu. Stejně jako v roce 2013 výrobu v roce 2014 zajišťovaly jen závody Agroetanol Tereos TTD, a.s., Dobrovice a Ethanol Energy, a.s., Vrды.

T8.4/04 - Výrobní kapacity bioetanolu v ČR v roce 2014

Společnost	Zahájení výroby	Roční produkční kapacita		Základní použítá surovina
		hl	t	
Agroetanol Tereos TTD, a. s. (lihovar Dobrovice)	říjen 2006	1 000 000	79 000	cukrová řepa
PLP, a. s. (lihovar Trmice)	listopad 2007	1 000 000	79 000	obiloviny, kukuřice
Ethanol Energy, a. s. (lihovar Vrды)	říjen 2007	700 000	55 200	obiloviny, kukuřice
Korfil, a. s. (lihovar Hustopeče)	srpen 2008	1 000 000	79 000	obiloviny
CELKEM		3 700 000	292 200	

Pramen: VÚZT - SVB, Svaz lihovarů ČR

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

¹⁵⁴ $\text{CO}_{2\text{eq}}$ – ekvivalent oxidu uhličitého.

Výroba, dovoz, vývoz a hrubá spotřeba bioetanolu, dovoz bio-ETBE a hrubá spotřeba E85 ve vozidlech k takovému palivu určeným („flexi fuel vehicles“) v ČR v roce 2014 a pro porovnání v letech 2011 až 2013 uvádí tab. T8.4/05.

T8.4/05 - Bilance výroby, zahraničního obchodu a spotřeby bioetanolu (t)

	2011	2012	2013	2014	Meziroční index
Výroba	54 412	102 195	104 488	104 112	99,6
Dovoz	35 696	5 184	1 979	37 352	1 887,4
Vývoz	7 378	16 644	17 475	22 812	130,5
Hrubá spotřeba	78 961	89 592	86 432	119 042	137,7
Dovoz bio-ETBE	13 969	10 970	10 530	6 100	57,9
Spotřeba E85	5 450	15 523	21 486	23 288	108,4

Pramen: VÚZT - SVB, Praha, P. Jevíč

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Tuzemská výroba bioethanolu v roce 2014 zůstala téměř na stejné úrovni jako v roce 2013. Zvýšil se jeho dovoz z 1 979 t v roce 2013 na 37 352 t v roce 2014 (cca 18x). O 30,5 % stoupl vývoz bioethanolu v roce 2014 oproti roku 2013. Hrubá spotřeba bioethanolu v roce 2014 se zvýšila o 37,7 % na 119 042 t oproti roku 2013. Spotřeba paliva Ethanol E85 vzrostla o 8,4 % ve srovnání s rokem 2013. Využití bioethanolových lihovarů v roce 2014 nepřevýšilo 36 %.

Pro výrobu bioetanolu se v roce 2014 spotřebovalo 791,3 tis. t technické cukrovky, 9,5 tis. t pšenice a 96,5 tis. t zrna kukuřice. Při výnosu cukrovky 70,28 t/ha, 6,51 t/ha pšenice a 8,43 t/ha zrna kukuřice dosáhla odpovídající sklizňová plocha u cukrovky 11,3 tis. ha, resp. 1,5 tis. ha pšenice, resp. 11,5 tis. ha kukuřice. Podíl plochy cukrovky technické zpracované na bioetanol z celkové sklizňové plochy této plodiny dosáhl 17,9 %, v případě pšenice se jednalo o podíl 0,2 % a u kukuřice na zrno o podíl 11,6 %. Na výrobu 1 litru bioetanolu se tak spotřebovalo cca 9,3 kg cukrovky, resp. 2,6 kg pšenice, resp. 2,13 kg zrna kukuřice.

Průměrná velkoobchodní cena benzinu BA 95N v roce 2014 činila 27,72 Kč/l (průměrná spotřební daň 12,84 Kč/l), paliva E85 19,38 Kč/l (průměrná spotřební daň 3,21 Kč/l).

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu FAME v roce 2014 zůstala na úrovni 410 tis. t. Výrobu certifikovaného FAME ovšem prakticky zajišťovaly jen společnosti Kratolia Trade a.s. Ústí nad Labem, Preol, a.s. Lovosice a Primagra, a.s. Milín s celkovou výrobní kapacitou 255 tis. t. Někteří z ostatních výrobců buď výrobu přerušili, nebo se zaměřili na dílčí činnosti, jako je lisování řepky olejné, prodej řepkového oleje a surového FAME. Někteří další výrobci zajišťovali výrobu směsné motorové nafty SMN30 spojenou s nákupem FAME a dodávku SMN30 a FAME na trh s motorovými palivy. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2014 dosáhlo 53,5 %.

Bilanci výroby FAME v ČR, vývoz, dovoz a hrubou spotřebu uvádí tab. T8.4/06.

T8.4/06 - Bilance výroby FAME a SMN30

Položka	2010	2011	2012	2013	2014	Meziroční index
Výroba FAME celkem (t)	197 988	210 092	172 729	181 694	219 316	120,7
Výroba SMN30 celkem (tis. l)	105 960	155 812	131 023	124 125	149 396	120,4
Dovoz FAME (t)	21 707	54 294	78 314	85 511	118 278	138,3
Vývoz FAME (t)	35 232	16 796	6 703	43 216	35 221	81,5
Hrubá spotřeba (t)	184 188	245 216	242 267	228 084	300 413	131,7
Výrobní kapacity (t)	425 000	425 000	410 000	410 000	410 000	100,0

Pramen: VÚZT - SVB Praha, MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Výroba FAME v roce 2014 byla o cca 21 % vyšší než výroba v roce 2013. Zvýšení hrubé spotřeby o cca 32 % na 300,4 tis. t bylo dosaženo zvýšeným dovozem oproti roku 2013 (o cca 32 %). Vývoz FAME v roce 2014 (35,2 tis. t) činil 82 % vývozu FAME v roce 2013 (43,2 tis. t).

Pro výrobu FAME se v ČR v roce 2014 spotřebovalo 554,2 tis. t řepkového zrna, což při průměrném výnosu 3,95 t/ha představuje plochu 140,3 tis. ha, resp. 36 % celkové sklizňové plochy řepky olejky v roce 2014.

Průměrná velkoobchodní cena nafty v roce 2014 byla 27,31 Kč/l (z toho spotřební daň 10,95 Kč/l), směsné nafty 25,38 Kč/l (spotřební daň 7,67 Kč/l), čisté bionafty B100 20,43 Kč/l (nulová spotřební daň).

8.5 Geneticky modifikované plodiny

Problematika GMO (zejména v zemědělství a potravinářství) je v EU stále kontroverzním tématem. Pohledy jednotlivých členských států jsou značně odlišné a je obtížné dosáhnout jakýkoliv konsensus. ČR se řadí spíše k liberálním státům, které při nakládání s GMO vychází z vědeckých poznatků.

GM plodiny jsou v celosvětovém měřítku významnou složkou zemědělské výroby, zatímco podíl ploch v EU v rámci světa je zanedbatelný. Celková plocha GM plodin ve světě v roce 2014 tvořila rekordních 181,5 mil. ha. Nárůst pěstování GM plodin je již druhým rokem zaznamenán v rozvojových zemích. Meziročně došlo k navýšení plochy GM plodin ve světě o 3,6 mil. ha. Od roku 1996, kdy se GM plodiny začaly ve světě pěstovat na výměře 1,7 mil. ha, došlo během 18 let k více než stonásobnému nárůstu plochy. Z celkové plochy GM plodin ve světě v roce 2014 tvoří 40 % plocha v USA. Tři největší pěstitelé GM plodin (USA, Brazílie a Argentina) zaujímají plochu 77 % z celku. GM plodiny pěstovalo rekordních 18 mil. pěstitelů ve 28 státech světa. Největší výměry GM plodin se nacházejí v USA (73,1 mil. ha – kukuřice, sója, bavlník, řepka, cukrová řepa, vojtěška, papája a dýně), Brazílii (42,2 mil. ha – sója, kukuřice a bavlník), Argentině (24,3 mil. ha – sója, kukuřice a bavlník), Indii (11,6 mil. ha – bavlník), Kanadě (11,6 mil. ha – řepka, kukuřice, sója a cukrová řepa),

Číně (3,9 mil. ha – bavlník, papája, topol, rajčata, sladká paprika) a v Paraguay (3,9 mil. ha – sója, kukuřice a bavlník).

Plocha GM plodin v EU zaznamenala po historicky největší výměře v roce 2013 meziroční pokles o 5,6 tis. ha a v roce 2014 činila 143 tis. ha. Zejména díky meziročnímu poklesu ploch ve Španělsku a v ČR došlo k jejímu celkovému poklesu v rámci EU oproti loňskému roku o 4 %. První místo v pěstování GM plodin v EU tradičně zaujímá Španělsko, kde došlo k poklesu plochy o 4 %, druhé je Portugalsko, kde došlo k nárůstu plochy o 5 %. GM plodiny (kukuřice) se pěstují pouze v několika zemích EU (tab. T8.8/01). Ve srovnání s jinými regiony světa EU přistupuje ke GM plodinám s vysokou mírou obezřetnosti, s principem předběžné opatrnosti a nevyužívá tedy GM plodiny v takové míře jako např. USA, kde „nové technologie“ nachází stále větší uplatnění. Proces uvádění GM plodin do životního prostředí je dlouhý, finančně a administrativně náročný. Uplatnění GM plodin na trhu EU je velmi problematické z důvodu vyšší nákladovosti i značné nedůvěry obyvatelstva. Výsledkem je mj. i stagnace či pokles ploch GM plodin v některých zemích a potřeba dovozu GM plodin (sójí) do EU pro využití v krmivech.

Produkce GM kukuřice je ve většině případů využívána jako krmivo pro hospodářská zvířata, z menší části také jako surovina pro výrobu bioetanolu či bioplynu. Vypěstovaná GM kukuřice není v ČR užívána pro potravinářské účely.

T8.5/01 - Produkční plochy Bt kukuřice v EU (ha)

Země	2011	2012	2013	2014	Meziroční index
EU celkem	114 486	133 043	148 628	143 018	96,2
z toho - Španělsko	97 325	116 306	136 962	131 537	96,0
Portugalsko	7 723	9 278	8 171	8 542	104,5
ČR	5 090	3 053	2 561	1 754	68,5
Rumunsko	588	217	834	770	92,3
Slovensko	760	189	100	415	415,0
Polsko	3 000	4 000	0	0	0,0

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI), J. Trnková (MZe)

Také v roce 2014 byla pro komerční využití pěstována na území EU, tedy i v ČR, jediná GM plodina, kukuřice, označovaná též jako „Bt kukuřice“, odolná vůči zavíječi kukuřičnému, která se v ČR pěstuje od roku 2005. Jedná se o GM plodinu s vloženým genem z půdní bakterie *Bacillus thuringiensis* (odtud Bt-kukuřice), který kukuřici propůjčuje odolnost proti škodlivému výše zmíněnému zavíječi kukuřičnému. Doposud největší výměra GM kukuřice v ČR byla zaznamenána v roce 2008, kdy bylo oseto 8 380 ha (cca 3 % celkové plochy kukuřice v ČR). V posledních letech výměra GM kukuřice v ČR klesá. V roce 2014 byl zaznamenán jak meziroční pokles výměry o 32 % na 1 754 ha, tak i pokles počtu pěstitelů o 42 %.

T8.5/02 - Bt kukuřice v ČR

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Výměra (ha)	4 680	5 090	3 053	2 561	1 754
Meziroční index (%)	-	109	60	84	68
Počet pěstitelů	82	64	41	31	18
Meziroční index (%)	-	78	64	76	58

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI), J. Trnková (MZe)

Nejvíce Bt kukuřice se v roce 2014 pěstovalo ve Středočeském kraji (vč. Prahy), dále v kraji Plzeňském a Zlínském (tab. T8.8/03).

**T8.5/03 - Produkční plochy Bt kukuřice
v jednotlivých krajích ČR (ha)**

Kraj	2013	2014	Meziroční index
Jihočeský	67	127	190,1
Jihomoravský	193	0	0,0
Královehradecký	131	0	0,0
Moravskoslezský	94	172	183,1
Olomoucký	59	44	74,2
Pardubický	137	131	95,3
Plzeňský	584	297	50,9
Středočeský (vč. Prahy)	423	313	74,0
Ústecký	294	262	89,1
Vysočina	90	122	135,6
Zlínský	490	286	58,3

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI), J. Trnková (MZe)

V oblasti právního rámce v roce 2014 došlo s účinností od 1. 1. 2014 ke změně zákona č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, ve znění pozdějších předpisů.

Od 1. ledna 2014 došlo ke spojení ÚKZÚZ a SRS. Součástí ÚKZÚZ se tak staly některé útvary, které do 31. prosince 2013 existovaly samostatně jako SRS. Tyto útvary nadále zodpovídají svým dílem za kontrolu pravidel pěstování GM plodin na místě pěstování. Nadále provádějí kontroly a posouzení dopadu pěstování na životní prostředí.

Na základě dosavadních poznatků a s ohledem na stávající situaci v oblasti GMO v EU lze očekávat, že zájem českých pěstitelů o technologii, založenou na GM plodinách, se bude vyvíjet úměrně s mírou tolerance GMO evropskými spotřebiteli, a s tím spojeným vývojem předpisů EU. V ČR bude nadále existovat možnost výběru mezi pěstováním Bt kukuřice a konvenčním či ekologickým pěstováním.

9 CENY A TRHY AGRÁRNÍCH PRODUKTŮ A VSTUPŮ DO ZEMĚDĚLSTVÍ

V roce 2014 došlo k meziročnímu snížení cen zemědělských výrobců o 3,7 %. Příčinou byl zejména pokles cen v rostlinné výrobě, který dosáhl v průměru 10,3 % a týkal se všech sledovaných komodit, zvláště obilovin (o 14,0 %) a ovoce (o 12,8 %). V živočišné výrobě cena zemědělských výrobců naopak vzrostla, a to o 4,9 %. K nárůstu však došlo pouze u mléka (o 13,1 %) a v malé míře u vajec (o 1,0 %), u ostatních sledovaných komodit byl zaznamenán pokles. Ceny vstupů do zemědělství byly v roce 2014 meziročně nižší o 1,3 %, přičemž se snížila především cena krmiv (o 7,2 %), umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků (o 3,1 %) a energií a maziv (o 2,3 %). V případě osiv a sadby byl pokles ceny v průměru minimální (o 0,8 %). Výjimkou byly mezi materiálovými vstupy chemické prostředky a pesticidy, jejichž cena se zvýšila o 4,0 %. Tržní úrokové sazby na peněžním trhu v roce 2014 nadále klesaly. Český agrární vývoz vzrostl v meziročním porovnání o 11,8 % na 179,5 mld. Kč a český agrární dovoz se zvýšil o 7,1 %, na 197,7 mld. Kč. V důsledku tohoto vývoje se zmenšil schodek bilance českého AZO o téměř jednu čtvrtinu na 18,2 mld. Kč a stupeň krytí dovozu vývozem se zlepšil o 3,8 p. b. na 90,8 %. Na poklesu tohoto schodku se největší měrou podílelo zvýšení aktivní bilance obchodu s cigaretami a pšenicí.

9.1 Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU

V roce 2014 došlo k meziročnímu snížení cen zemědělských výrobců o 3,7 % (tab. T9.1/01). Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se ve stejné době snížily menší měrou, a to o 0,3 %, spotřebitelské ceny se zvýšily naopak výrazněji, a to o 2,0 %. Ceny vstupů do zemědělství meziročně poklesly o 1,3 %.

T9.1/01 - Meziroční souhrnné cenové indexy

Ukazatel	2013	2014
Ceny zemědělských výrobců	104,5	96,3
Ceny průmyslových výrobců potravin. výrobků, nápojů a tabáku	102,8	99,7
Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů	104,9	102,0
Ceny vstupů do zemědělství	103,1	98,7

Pramen: ČSÚ - Indexy cen zemědělských výrobců, ceny průmyslových výrobců za potravinářské výrobky podle CZ-CPA a spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů.

Index cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozího roku = 100).

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Meziroční pokles CZV v rostlinné výrobě v roce 2014 dosáhl 10,3 % a týkal se všech sledovaných komodit (tab. T9.1/02). Nejvýrazněji se snížila cena obilovin (o 14 %), ovoce (o 12,8 %) a brambor (o 10,4 %). U obilovin a zvláště u brambor však došlo v předchozím roce k meziročnímu nárůstu ceny. Pouze nepatrné meziroční snížení ceny bylo v roce 2014 zaznamenáno u cukrové řepy (v roce 2013 naproti tomu nepatrně vzrostla). Meziroční pokles v roce 2014 i v roce 2013 zaznamenala cena olejnin.

T9.1/02 - Meziroční indexy cen rostlinných výrobků v ČR

Ukazatel	2013	2014
Rostlinné výrobky celkem	105,1	89,7
z toho - obiloviny	105,0	86,0
- olejniný	98,9	91,7
- brambory celkem	154,7	89,6
- cukrová řepa	100,2	99,1
- ovoce	99,7	87,2
- zelenina a květiny	112,4	94,7

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Ceny hlavních obilovin se na evropských burzách pohybovaly ve srovnání s předchozím rokem na nižších úrovních a v letních měsících roku 2014 došlo k jejich dlouhodobému poklesu, což bylo způsobeno především vysokým objemem sklizně ve velké míře kvalitního zrna ve většině producentů zemí EU. Pokles cen obilovin se projevil i na tuzemském trhu, kde podobně jako na evropských trzích poklesla průměrná cena meziročně o cca 10-20 %. Koncem roku již ceny rostly a předpokládá se mírný růst i v prvním pololetí roku 2015.

T9.1/03 - Cenový vývoj rostlinných komodit ve vybraných zemích EU (€/t)

Ukazatel	2013	2014	Meziroční index
Pšenice			
- Česká republika ¹⁾	203,91	162,82	79,85
- Německo ²⁾	222,81	178,14	79,95
- Francie ³⁾	209,52	188,60	90,02
Ječmen krmný			
- Česká republika ¹⁾	172,91	143,79	83,16
- Německo ²⁾	192,25	167,71	87,24
- Francie ⁴⁾	197,26	165,10	83,70
- Itálie ⁵⁾	230,80	193,27	83,74
Řepka olejná			
- Česká republika ¹⁾	422,04	353,18	83,68
- Hamburk ⁶⁾	414,50	349,49	84,32
- Matif ³⁾	408,16	349,98	85,75
Brambory konzumní			
- Česká republika ¹⁾	223,84	176,70	78,94
- EU 5 ⁷⁾	302,34	253,60	83,88

1) ČSÚ - aritmetický průměr z měsíčních obchodních cen, ČNB - průměrný kurz za příslušné roky.

2) Průměrná cena na mezinárodní burze ve Stuttgartu.

3) Průměrná cena na mezinárodní burze Matif (Francie).

4) Průměrná cena na mezinárodní burze v Rouen.

5) Průměrná cena na mezinárodní burze v Bologni.

6) Průměrná cena na mezinárodní burze v Hamburku, Europe "00", CIF, Oil World.

7) EU 5: Německo, Francie, Velká Británie, Nizozemsko, Belgie.

Pramen: ČSÚ; ČNB; AML; AMA; NYSE Euronext (Matif); USDA Oilseeds: World Markets and Trade, Eurostat

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Ceny řepky zaznamenaly obdobný vývoj jako ceny obilovin. Průměrné roční obchodní ceny na hlavních evropských burzách poklesly v důsledku vysoké nabídky řepkového semene

na dlouhodobě nejnižší hodnoty, v průměru hlavních německých burz na úroveň okolo 350 €/t.

CZV brambor se na českém trhu v roce 2014 meziročně výrazně snížila, a to o 21,1 % na 176,7 €/t. V korunovém vyjádření pěstitelé realizovali produkci brambor konzumních v roce 2013 za 5 814 Kč/t a v roce 2014 za 4 865 Kč/t. Skupina zemí EU 5 (Německo, Francie, Nizozemsko, Velká Británie a Belgie) realizovala svoji produkci za nižší průměrnou cenu než v roce předchozím. Dle předběžných dat se očekává v roce 2014 meziroční snížení této ceny o 16,1 % na 253,6 €/t (6 982 Kč/t).

T9.1/04 - Meziroční indexy cen živočišných výrobků v ČR

Ukazatel	2013	2014
Hospodářská zvířata a živočišné výrobky celkem	103,8	104,9
z toho - mléko	107,8	113,1
- jatečný skot	100,5	98,7
- jatečná prasata	102,7	98,7
- drůbež	107,1	97,7
- vejce	80,0	101,0

Pramen: ČSÚ - Index cen v zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Průměrný nárůst CZV živočišných komodit byl v roce 2014 ve srovnání s rokem 2013 vyšší o 1,1 p. b. a činil 4,9 % (tab. T9.1/04). Nejvýraznější meziroční zvýšení ceny bylo zaznamenáno u mléka (o 13,1 %) a k mírnému zvýšení ceny došlo i u vajec (o 1,0 %). Naopak snížení ceny bylo vykázáno u drůbeže (o 2,3 %), jatečného skotu a prasat (v obou případech o 1,3 %).

Ceny jatečného skotu na reprezentativních trzích EU 28, které v roce 2012 a 2013 dosahovaly nejvyšší úrovně od roku 2006, v roce 2014 meziročně klesly. Hlavním důvodem byl mírný útlum spotřebitelské poptávky po hovězím masu při slabém navýšení produkce. V rámci jatečného skotu celkem se meziročně v EU nejmírněji snížila průměrná CZV mladých jatečných býků R3, a to o 3,6 % (tj. o 13,6 €/100 kg j. hm.) na 367,6 €/100 kg j. hm. K jejímu poklesu došlo téměř ve všech členských zemích EU kromě Portugalska (nárůst o 2,0 %) v rozmezí od 0,3 % do 12,9 %. Z producentů nejvýznamnějších zemí Unie zaznamenala největší meziroční pokles cena mladých jatečných býků v Irsku (o 11,8 % na 351,2 €/100 kg j. hm.) a ve Velké Británii (o 6,1 % na 400,4 €/100 kg). Naopak její nejmírnější pokles byl evidován ve Španělsku a v Polsku (u obou shodně o 2,2 %). V ČR cena jatečných býků vyjádřená v eurech v roce 2014 proti roku 2013 oslabila o 3,7 %, zatímco v korunách vykázala stagnaci.

CZV jatečných jalovic R3 se v průměru EU meziročně snížila o 4,4 % (tj. o 18,2 €/100 kg j. hm.) na 393,4 €/100 kg j. hm. Nejvýraznější pokles ceny v rámci jednotlivých kategorií jatečného skotu byl v roce 2014 evidován u jatečných krav O3, a to

o 8,1 % (tj. o 25,3 €/100 kg j. hm.) na 285,7 €/100 kg j. hm. Hlavním důvodem byl nárůst počtu poražených krav proti roku 2013 o 2,5 %.

Téměř o 11 % (tj. o 18,9 €/100 kg j. hm.) se snížily v roce 2014 v meziročním srovnání průměrné CZV jatečných prasat tř. E na reprezentativních trzích EU. Rekordně vysoké ceny vepřového masa, které byly dosaženy na Unijním trhu v letech 2012 a 2013, začaly od druhé poloviny roku 2014 prudce padat. V polovině října se již nacházely CZV jatečných prasat výrazně pod úrovní cen pětiletého průměru 2010-2014. Dlouhodobě vysoké ceny jatečných prasat v předchozích dvou letech, nárůst porážek jatečných prasat ve druhém pololetí roku 2014, sezonnost cen a uzavřené trhy Ruska, to byly faktory, které na tento výrazný pád cen působily.

K poklesu ceny došlo v roce 2014 ve všech členských zemích, kromě Velké Británie (nárůst o 0,9 %) a dále Malty a Kypru. Z nejvýznamnějších producentů EU 15 byl více než desetiprocentní pokles ceny evidován ve Španělsku (o 12,4 %), v Nizozemsku (o 12,0 %), Belgii (o 11,6 %) a ve Francii (o 10,3 %). Z nových členských zemí se výrazně meziročně snížila cena jatečných prasat v Rumunsku (o 13,2 %), Litvě (o 12,7 %), Polsku (o 10,9 %) a Lotyšsku (o 10,5 %). Rozdíl mezi nejvyšší průměrnou roční cenou jatečných prasat (Malta) a nejnižší (Nizozemsko) představoval necelých 99 €/100 kg j. hm.

Proti pětiletému průměru let 2010-2014 byla v EU cena jatečných prasat v EU v roce 2014 vyšší o 1,7 % (o 2,61 €/100 kg j. hm.), z toho např. v Německu o 1,7 % (o 2,65 €/100 kg j. hm.), v Polsku o 2,0 % (o 3,04 €/100 kg j. hm.), v Německu o 4,5 % (o 6,19 €/100 kg j. hm.) a ČR o 1,9 % (o 2,99 €/100 kg j. hm.), naopak ke snížení CZV došlo např. v Rakousku o 0,9 % (o 1,51 €/100 kg j. hm.).

CZV jednotlivých kategorií drůbeže v ČR se v roce 2014 chovala rozdílně. Meziroční snížení ceny nastalo u jatečných kuřat a dosáhlo 3,6 %. Důležitým faktorem byl pokles ceny krmných směsí pro brojlerů o 6,0 %. Naopak u krůt došlo ke zvýšení CZV o 4,8 % a mírný nárůst ceny byl zaznamenán také u kachen (o 0,2 %).

CPV jatečných kuřat na trhu EU se v roce 2014 vzhledem k roku 2013 vlivem nižších nákladů na krmiva snížila o 2,0 % (tj. o 3,9 €/100 kg). K meziročnímu poklesu ceny došlo ve většině zemí EU. Nejvyšší pokles nastal na Slovensku (o 10,0 %), v České republice (o 5,9 %) a v Itálii (o 5,4 %). K výraznějšímu nárůstu ceny došlo v porovnání s rokem 2013 ve Velké Británii (o 6,7 %), mírnější nárůst byl zaznamenán v Nizozemsku (o 2,2 %) a Německu (o 1,5 %).

T9.1/05 - Cenový vývoj živočišných komodit ve vybraných zemích EU (€/100 kg)

Ukazatel	2013	2014	Meziroční index
Jateční býci v EU¹⁾	381,26	367,62	96,42
- Česká republika	325,86	313,85	96,31
- Německo	382,09	364,51	95,40
- Nizozemsko	348,69	331,04	94,94
- Rakousko	381,12	369,08	96,84
- Francie	383,69	371,69	96,87
Jatečná prasata tř. E v EU¹⁾	175,48	156,60	89,24
- Česká republika	173,19	158,49	91,51
- Německo	173,97	158,69	91,22
- Dánsko	159,51	146,15	91,62
- Polsko	173,83	154,91	89,12
- Rakousko	172,18	159,83	92,83
Jatečná kuřata²⁾	194,94	191,05	98,00
- Česká republika	193,79	182,29	94,06
- Německo	261,80	265,60	101,45
- Dánsko	256,98	251,83	98,00
- Itálie	237,47	224,56	94,56
Mléko			
- Česká republika ³⁾	29,71	33,60	113,09
- Německo ⁴⁾	37,51	37,55	100,11
- Nizozemsko ⁵⁾	37,40	37,86	101,23
- Polsko ⁵⁾	31,37	31,70	101,05

1) Ceny zemědělských výrobců na reprezentativních trzích EU 28. Jateční býci R3, jatečná prasata E.

2) Ceny průmyslových výrobců na reprezentativních trzích EU 28 - 65% kuřata.

3) Cena za mléko přepočtené na standardní obsah složek 3,7 % tuku a 3,4 % bílkovin.

4) Cena za mléko přepočtené na 4% obsah tuku.

5) Cena za mléko přepočtené na standardní obsah složek 3,7 % tuku a 3,4 % bílkovin.

Pramen: Agrimer; EUROSTAT; AMI

Zpracoval: M. Abrahamová, J. Menzlová, I. Bošková, H. Baudisová (ÚZEI)

CZV mléka v ČR sice během roku 2014 klesala, ale stále si držela vysokou úroveň a její průměrná roční hodnota vysoko převýšila hodnotu v předchozím roce. Pokles reagoval na vysokou nabídku mléka na světovém i evropském trhu, pocházející ze všech hlavních produkčních a vývozních regionů a na umírněnou poptávku z jihovýchodní Asie. Odbytové podmínky na mezinárodním trhu se však před koncem roku zlepšily. Průměrná CZV mléka 1. a Q tř. j. se podle ČSÚ meziročně zvýšila o 13,1 %, což je zřetelně výraznější zvýšení než ve sledovaných zemích EU (Německo, Nizozemsko a Polsko). Z důvodu ztížené odbytové situace klesly průměrné roční CPV komoditních mlékárenských výrobků (sušená mléka a máslo) na světovém trhu meziročně o 7 až 19 %. V ČR se průměrné roční CPV komoditních mlékárenských výrobků blížily hodnotám v předchozím roce, CPV některých sledovaných čerstvých výrobků však klesly. Ve srovnání s okolními zeměmi EU a s významnými evropskými producenty byl nárůst CZV mléka v ČR výrazně vyšší. V Nizozemsku se CZV meziročně zvýšila o 1,2 %, v Polsku o 1,1 % a v Německu byla vyšší jen o 0,1 %.

9.2 Agrární zahraniční obchod

9.2.1 Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním¹⁵⁵ zahraničním obchodě

Údaje o zahraničním obchodě jsou získávány spojováním dat ze dvou systémů. Prvním je Extrastat (obchod s třetími zeměmi) a druhým Intrastat (obchod s ostatními členy EU)¹⁵⁶. Součástí zpracování dat za Intrastat jsou i matematicko-statistické dopočty, kterými se kompenzuje ztráta informací za podprahové obchodní operace¹⁵⁷.

Obrat českého AZO trvale roste. V roce 2014 se meziročně zvýšil o 32,0 mld. Kč, tj. o 9,3 %, na 377,3 mld. Kč (příl. tab. 9.2/01). Z toho na straně vývozu se hodnota zvýšila o 18,9 mld. Kč, tj. o 11,8 %, na 179,5 mld. Kč a na straně dovozu vzrostla o 13,1 mld. Kč, tj. o 7,1 %, na 197,7 mld. Kč. V důsledku tohoto vývoje se záporná bilance AZO ČR meziročně snížila o 5,9 mld. Kč, tj. o téměř jednu čtvrtinu, na 18,2 mld. Kč a stupeň krytí dovozu vývozem se zlepšil o 3,8 p. b. na 90,8 %, což jsou nejpříznivější hodnoty od vstupu ČR do EU. Podíl bilančního schodku na českém agrárním vývozu se snížil během posledních pět let z jedné třetiny na jednu desetinu.

Na poklesu schodku bilance českého AZO se podílelo především zvýšení netto-vývozu¹⁵⁸ „cigaret“ (o 4,2 mld. Kč) a „pšenice“ (o 3,4 mld. Kč), dále „výživy pro psy a kočky“, „nezahuštěného mléka“ a „piva“. Bez „cigaret“ a „pšenice“, které jsou hlavními českými exportními komoditami, by se pasivní bilance meziročně naopak mírně prohloubila. Hodnoty vývozu všech výše uvedených produktů dosáhly dosavadních maxim.

K nejvýraznějšímu meziročnímu zhoršení bilance došlo naproti tomu v roce 2014 v obchodě s „cukrem“, „denaturovaným lihem“, „vepřovým masem“ (prohloubila se ale i pasivní bilance s „hovězí masem“ a „masem a droby drůbeže“), „kukuřicí“, „řepkovým olejem“ a „semeny řepky“. U „denaturovaného lihu“ a masa došlo k nárůstu schodku zejména vlivem vyšší hodnoty dovozu, u ostatních komodit se projevil pokles aktivní bilance, a to u „cukru“ a „semen řepky“ v důsledku výraznějšího snížení hodnoty na straně vývozu než dovozu, u „kukuřice“ poklesem hodnoty vývozu při současném zvýšení dovozu a u „řepkového oleje“ výraznějším nárůstem hodnoty dovozu než vývozu.

Při vyjádření hodnot v eurech se český agrární export v roce 2014 v meziročním porovnání zvýšil o 5,5 %, zatímco český agrární dovoz vzrostl o 1,1 %, tzn. v obou případech

¹⁵⁵ Agrární zboží je definováno kapitolami 01-24 celního sazebníku.

¹⁵⁶ Povinnost vykazovat data pro Intrastat vzniká osobám (fyzickým i právnickým), pokud jsou registrovány či identifikovány k DPH v ČR, odeslaly zboží do jiného členského státu anebo přijaly zboží z jiného členského státu, a to v hodnotě dosahující prahu pro vykazování údajů do Intrastatu (od roku 2009 je výše prahu stanovena na 8 mil. Kč pro odeslané a 8 mil. Kč pro přijaté zboží).

¹⁵⁷ Dopčty jsou ČSÚ prováděny do úrovně 2místných kódů HS. Na podrobnější úrovni jsou k dispozici pouze data bez dopčtů.

¹⁵⁸ Netto-vývoz představuje obchod s aktivní bilancí, netto-dovoz naopak obchod s bilancí pasivní.

menší měrou než v korunách. Rozdílný vývoj v korunách a eurech odráží změnu kurzu po měnové intervenci ČNB, ke které došlo v říjnu 2013 a která vedla k devalvaci české koruny.

Vzhledem k vyšší dynamice růstu celkového českého exportu a importu v porovnání s agrárním vývozem a dovozem došlo v roce 2014 k meziročnímu poklesu podílu agrárního zboží na celkovém zahraničním obchodu, a to na straně dovozu na 6,2 % a na straně vývozu na 5,0 % (tab. T9.2/01). Zastoupení agrárního zboží v celkovém českém vývozu je dlouhodobě menší než v dovozu, nicméně rozdíl mezi podíly byl v roce 2014 nejnižší od roku 2009.

T9.2/01 - Podíl agrárního zahraničního obchodu na celkovém zahraničním obchodu ČR (%)

Ukazatel	2013	2014	meziroční index
Obrat agrárního zahraničního obchodu	5,76	5,56	96,5
Agrární vývoz	5,06	4,96	98,0
Agrární dovoz	6,54	6,23	95,3

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2.2 Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu

Převážnou část agrárních výrobků dováží a vyváží ČR z/do EU 28. Její podíl zaujímal v roce 2014 na straně vývozu 91,5 % a na straně dovozu činil 85,1 %¹⁵⁹ (příl. tab. 9.2/02). Zastoupení původních a nových členů, tj. EU 15 a EU 13, v českém agrárním vývozu je mnohem vyrovnanější než v dovozu, ačkoliv se v roce 2014 na straně vývozu podíl EU 15 meziročně zvýšil na 47,3 %, zatímco EU 13 poklesl 44,2 %, a na straně vývozu se participace EU 15 meziročně snížila na 55,5 %, zatímco EU 13 vzrostla na 29,6 %.

V rámci sledovaných skupin třetích zemí zůstaly v roce 2014 nejvýznamnějšími uskupeními v českém agrárním vývozu Společenství nezávislých států (SNS) s 2,7 % a rozvojové země¹⁶⁰ (RZ) s 2,6 %. V českém agrárním dovozu jimi byly nadále RZ s 8,6 % a ostatní státy s vyspělou tržní ekonomikou (OSVTE) s 3,5 %. Hodnota exportu se v rámci sledovaných skupin třetích zemí zvýšila nejvýrazněji do SNS (o 772,5 mil. Kč na 4,9 mld. Kč) a OSVTE (o 485,6 mil. Kč na 3,2 mld. Kč). Do RZ vzrostl vývoz o 173,9 mil. Kč na 4,7 mld. Kč. K nejvýraznějšímu nárůstu hodnoty dovozu došlo z RZ (o 1,7 mld. Kč na 17,0 mld. Kč) a z OSVTE (o 969,3 mil. Kč na 6,9 mld. Kč). Vysoký procentický nárůst pak vykázala hodnota dovozu ze SNS (o 40,9 % na 2,1 mld. Kč).

Obrat AZO ČR s třetími zeměmi vykazoval v roce 2014 vzhledem k roku předchozímu vyšší dynamiku než agrární obchod s ostatními členy EU. Agrární export ČR do EU 28 vzrostl o 11,7 %, zatímco do třetích zemí o 12,5 %. Na straně dovozu byl rozdíl výraznější,

¹⁵⁹ Dovoz je sledován podle země původu. Při sledování dovozu podle země odeslání činí podíl EU 28 (na základě dat o zahraničním obchodě ČSÚ získaných z interní aplikace MZe) 92,3 %.

¹⁶⁰ Rozvojové země se zahrnutím nejméně rozvinutých zemí.

import agrárních výrobků ČR z EU 28 se zvýšil o 6,0 %, zatímco z třetích zemí o 13,9 %. Záporná bilance AZO ČR s mimounijními zeměmi se prohloubila o 1,9 mld. Kč na 14,1 mld. Kč, zatímco bilanční schodek českého agrárního obchodu s EU 28 se ve sledovaném roce naopak meziročně snížil o 7,8 mld. Kč na 4,0 mld. Kč. Pasivní bilanci vykazuje ČR stabilně s EU 15 (24,9 mld. Kč v roce 2014), RZ (12,2 mld. Kč), OSVTE (3,7 mld. Kč) a ESVO (873,3 mil. Kč). Aktivní bilanci má naproti tomu pouze s EU 13 (20,9 mld. Kč) a SNS (2,8 mld. Kč).

Na úrovni jednotlivých zemí byly hlavními odběrateli v roce 2014 tradičně Slovensko, Německo, Polsko, Itálie, Rakousko a Maďarsko a v rámci třetích zemí Rusko. V meziročním porovnání se v roce 2014 nejvýraznější zvýšila hodnota vývozu do Německa (o 4,6 mld. Kč), Polska (o 2,2 mld. Kč), Rakouska (o 2,0 mld. Kč) a na Slovensko (o 1,9 mld. Kč). Mimo to byl patrný dynamický nárůst hodnoty vývozu do Francie (o 38,8 %), což bylo způsobeno mimořádným vývozem „cigaret“ a „tabáku ke kouření“ do této země. Hodnota vývozu do Ruska se meziročně zvýšila navzdory embargu, které tato země uvalila na dovoz některých zemědělských a potravinářských výrobků z EU (od září se do Ruska z ČR nevyvážely již prakticky žádné mléčné výrobky, které do té doby patřily k hlavním exportním položkám do této destinace).

Nejvýznamnějšími dodavateli zůstaly v roce 2014 Německo, Polsko, Slovensko, Nizozemsko, Itálie, Španělsko, Rakousko a Maďarsko a z třetích zemí Brazílie, Čína, USA a Turecko. Meziročně vzrostla hodnota dovozu především z Polska (o 2,9 mld. Kč), Nizozemska (o 1,8 mld. Kč) a Německa (o 1,7 mld. Kč). Ke stagnaci došlo v případě dovozu ze Slovenska (resp. hodnota dovozu poklesla o pouhých 0,1 %).

Výčet hlavních odběratelských a dodavatelských zemí je uveden v tab. T9.2/02. Prvních dvacet zemí na straně vývozu zaujímá větší podíl než prvních dvacet zemí na straně dovozu a podobně je tomu tak i např. u prvních třech zemí (55,6 % vs. 46,9 %), což ukazuje na větší teritoriální koncentraci vývozu v porovnání s dovozem.

T9.2/02 - Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Země	Vývoz			Země	Dovoz ¹⁾		
	2013	2014	meziroční index		2013	2014	meziroční index
Slovensko	40 910,0	42 852,9	104,7	Německo	43 474,8	45 201,1	104,0
Německo	32 490,3	37 061,9	114,1	Polsko	29 869,4	32 757,8	109,7
Polsko	17 618,9	19 832,0	112,6	Slovensko	14 785,8	14 770,2	99,9
Itálie	10 942,6	12 569,0	114,9	Nizozemsko	11 735,7	13 525,2	115,2
Rakousko	9 383,0	11 423,4	121,7	Itálie	9 696,0	10 206,5	105,3
Maďarsko	6 816,8	8 118,0	119,1	Španělsko	9 328,5	9 832,9	105,4
Francie	4 833,5	6 710,9	138,8	Rakousko	7 516,5	7 748,9	103,1
Spojené království	5 188,2	4 911,5	94,7	Maďarsko	7 493,5	7 700,4	102,8
Nizozemsko	3 462,1	3 426,3	99,0	Francie	6 746,9	6 923,0	102,6
Rumunsko	2 871,7	3 169,8	110,4	Belgie	5 396,9	6 031,2	111,8
Rusko	2 451,9	2 963,9	120,9	Brazílie	3 376,9	3 858,2	114,3
Belgie	2 387,2	2 935,5	123,0	Spojené království	2 896,3	3 568,3	123,2
Španělsko	1 346,7	1 772,9	131,6	Čína	2 537,3	2 779,8	109,6
Bulharsko	1 403,8	1 532,0	109,1	USA	1 994,6	2 509,1	125,8
Švédsko	1 403,8	1 386,8	98,8	Turecko	2 152,4	2 509,0	116,6
Chorvatsko	1 044,0	1 359,6	130,2	Dánsko	2 051,8	1 974,0	96,2
Japonsko	778,4	1 189,7	152,8	Řecko	1 432,7	1 438,5	100,4
Švýcarsko	975,9	1 093,1	112,0	Norsko	1 077,3	1 319,3	122,5
Dánsko	781,3	1 066,0	136,4	Irsko	963,6	1 110,2	115,2
Litva	951,5	999,5	105,0	Ekvádor	906,0	1 055,0	116,4
Vybrané země celkem	148 041,6	166 374,5	112,4	Vybrané země celkem	165 432,8	176 818,7	106,9
Podíl na celkovém agrárním vývozu	92,2	92,7	x	Podíl na celkovém agrárním dovozu	89,6	89,4	x

1) Dovoz podle země původu.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

Pasivní bilance dosahuje ČR především v agrárním obchodě s Polskem (12,9 mld. Kč v roce 2014), Nizozemskem (10,1 mld. Kč), Německem (8,1 mld. Kč) a Španělskem (8,1 mld. Kč), přičemž pořadí uvedených zemí na druhém až čtvrtém místě se meziročně mění. V rámci třetích zemí dosahuje ČR nejvyššího agrárního netto-dovozu s Brazílií (3,8 mld. Kč), Čínou (2,3 mld. Kč), Tureckem (2,1 mld. Kč) a USA (1,7 mld. Kč). V meziročním porovnání se schodek bilance obchodu s uvedenými zeměmi prohloubil, z toho nejvíce s Nizozemskem (o 1,8 mld. Kč). Výjimkou bylo Německo, s nímž se pasivní agrární obchodní bilance zlepšila, a to nejvíce ze všech zemí (pokles netto-dovozu o 2,8 mld. Kč).

Výrazně aktivní bilanci má naproti tomu ČR tradičně se Slovenskem. V roce 2014 dosáhla její hodnota 28,1 mld. Kč a meziročně se zvýšila o 2,0 mld. Kč. Pořadí dalších čistých odběratelů agrárních výrobků z ČR (s již řádově menší hodnotou bilančního aktiva) se meziročně mění. Na druhé místo se před Rusko dostalo v roce 2014 s 3,7 mld. Kč Rakousko (v minulosti bylo naopak čistým dodavatelem) a čtvrté místo obsadila s 2,4 mld. Kč Itálie (do roku 2011 rovněž netto-dodavatel). Změnu znaménka bilance v případě Itálie ovlivnily zejména „cigarety“ a „sýry a tvaroh“ (především sýry k dalšímu zpracování), které jsou hlavními exportními položkami do této země a jejichž vývoz skokově vzrostl před čtyřmi lety a nadále roste. V případě Rakouska se projevil v roce 2014 meziroční nárůst vývozu

„pšenice“, „kávy (pražené a náhražek s obsahem kávy)“ a „cukru“ a v letech předchozích „řepkového oleje“ a „živého skotu“. Dále dosahuje ČR stabilně aktivní bilance v agrárním obchodě s Rumunskem, Spojeným královstvím, Japonskem a Chorvatskem. Poprvé po osmi letech byla v roce 2014 mírně aktivní bilance obchodu s Maďarskem (ke zlepšení hodnoty bilance došlo v obchodě s řadou komodit, nejvíce však u „řepkového oleje“ a „limonád“). Kladná bilance obchodu se všemi výše uvedenými zeměmi se v roce 2014 s výjimkou Spojeného království meziročně navýšila.

9.2.3 Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu

Komoditní strukturu českého agrárního vývozu a dovozu podle kapitol celního sazebníku (tj. na úrovni 2místných kódů HS) uvádí tab. T9.2/03. Hlavními netto-vývozními kapitolami jsou „obiloviny“, „tabák a tabákové výrobky“, „živá zvířata“ a „mléko, mléčné výrobky, vejce a med“. Naopak hlavními netto-dovozními kapitolami jsou „maso a jedlé droby“, „ovoce a ořechy“, „zelenina, kořeny a hlízy“.

V podrobnějším zbožovém pohledu (na úrovni 4 a 6místných kódů HS) měly v roce 2014 největší podíl na českém agrárním vývozu „cigarety“ (6,8 %), „pšenice“ (6,7 %), „nezahuštěné mléko“ (4,6 %) ¹⁶¹, „řepkový olej (s nízkým obsahem kyseliny erukové)“ (4,6 %), „přípravky používané k výživě zvířat“ (4,5 %) ¹⁶², „pečivo, sušenky, oplatky apod.“ (4,2 %), „různé potravinové přípravky“ (HS 2106) (3,8 %), „čokoláda a ostatní přípravky s kakaem“ (3,8 %), „pivo“ (3,2 %), „sýry a tvaroh“ (2,8 %), dále „káva“, „semena řepky“, „cukrovinky bez kaka“ „cukr“, „limonády“, „živý skot“, „slad“, „zahuštěné mléko a smetana“, „vepřové maso“, „jiné přípravky a konzervy z masa, drobů nebo krve“ (HS 1602), „živá drůbež“, „uzenky a salámy“ a „přípravky a koncentráty z kávy (vč. přípravků na jejich bázi)“.

Řada předních vývozních komodit patří zároveň k hlavním netto-vývozním položkám. V roce 2014 dosáhla ČR nejvyššího bilančního aktiva v obchodě s „pšenicí“ (11,3 mld. Kč), „cigaretami“ (8,4 mld. Kč), „nezahuštěným mlékem“ (7,0 mld. Kč), „pivem“ (5,2 mld. Kč), „řepkovým olejem“ (4,7 mld. Kč), „živým skotem“ (3,7 mld. Kč), „semeny řepky“ (3,0 mld. Kč), „sladem“ (2,8 mld. Kč), „zahuštěným mlékem a smetanou“ (2,3 mld. Kč), „cukrovinkami bez kaka“ (2,1 mld. Kč), „cukrem“ (2,1 mld. Kč), „živou drůbeží“ (1,7 mld. Kč), „přípravky používanými k výživě zvířat“ (1,6 mld. Kč), dále „řepkovými pokrutinami“, „mákem“, „pufovanými výrobky, corn flakes, müsli apod.“ (HS 1904), „chmelem“, „sladkými sušenkami a oplatkami“ (slazené a neslazené pečivo je naopak výrazně netto-dovozní), „syrovátkou“, „pektinovými látkami“, „uzenkami a salámy“ (v roce

¹⁶¹ Téměř tři čtvrtiny hodnoty vyváženého mléka (bez smetany), tj. HS 0401 10 a 20, tvořila položka „mléko o obsahu tuku více než 3 % a maximálně 6 % v balení nad 2 litry“, která představuje hlavně surové mléko.

¹⁶² Dynamicky roste zvláště hodnota vývozu výživy pro psy a kočky v maloobchodním balení.

2014 byla poprvé aktivní bilance i v obchodě s „jinými přípravky z masa, drobů nebo krve“¹⁶³), „ječmenem“ a „homogenizovanými potravinovými směsmi“ (HS 2104 20).

Nejvíce dováženými agrárními komoditami do ČR byly v roce 2014 „vepřové maso“ (7,5 %), „sýry a tvaroh“ (4,3 %), „pečivo, sušenky, oplatky apod.“ (4,3 %), „čokoláda a ostatní přípravky s kakaem“ (4,2 %), „různé potravinové přípravky“ (3,6 %), „přípravky používané k výživě zvířat“ (3,2 %), „maso a droby drůbeže“ (2,8 %), „káva“ (2,8 %), „vino“ (2,4 %), „sójové pokrutiny“ (2,1 %), dále „limonády“, „výtažky a koncentráty z kávy“, „řepkový olej“, „lihoviny“, „cigarety“, „citrusové plody“, „hovězí maso“, „banány“, „přípravky z mouky, krupice, škrobu nebo mléka“, „rajčata“ a „tabák (nezpracovaný)“.

Většina těchto položek patří zároveň k hlavním netto-dovozním položkám, přičemž jednoznačně nejvyšší schodek bilance vykazuje „vepřové maso“. V roce 2014 dosáhla jeho hodnota 11,5 mld. Kč a meziročně se zvýšila o 5,7 % (v množstevním vyjádření vzrostl bilanční schodek o 7,4 %). Výjimkou jsou mimo „řepkového oleje“, „cigaret“ a nově také „přípravků používaných k výživě zvířat“ také „limonády“, jež jsou netto-exportní opět od roku 2013¹⁶⁴. K hlavním netto-importním položkám, výše neuvedeným, patří naproti tomu „vinné hrozny“, „přípravky a konzervy z ryb“, „papriky“, „venkovní a pokojové rostliny, sazenice a řízků“, „máslo“, „glukóza a glukózový sirup“, „margarín“, „řezané květiny“, „rybí filé“ a „okurky (vč. nakládaček)“.

Řada komodit vykázala v roce 2014 výrazný meziroční nárůst (anebo naopak pokles) hodnoty jak dovozu, tak vývozu (vývoj v množstevním vyjádření však nemusel tento nárůst kopírovat). Nárůst hodnoty exportu i importu vykázala např. „káva“, „přípravky používané k výživě zvířat“, „čokoláda a ostatní přípravky s kakaem“, „řepkový olej“ a „sýry a tvaroh“. Naopak pokles hodnoty vývozu a dovozu je patrný u „řepkových semen“ a „cukru“. U „semen řepky“, „cukru“ a „řepkového oleje“ došlo přitom ve sledovaném období k poklesu průměrných jednotkových vývozních a dovozních cen, zatímco u „kávy“, „sýrů a tvarohu“, „čokolády a ostatních přípravků s kakaem“ a „přípravků používaných k výživě zvířat“ se projevily meziročně vyšší průměrné vývozní a dovozní ceny. Opačný vývoj exportu a importu zaznamenaly zvláště „cigarety“. Na straně vývozu vykázaly druhý nejvyšší přírůstek, zatímco na straně dovozu nejvýraznější pokles ze všech komodit.

¹⁶³ Poprvé byla kladná bilance obchodu s těmito masnými výrobky ve finančním vyjádření. V množstevním vyjádření byla bilance aktivní od roku 2011.

¹⁶⁴ V množstevním vyjádření je bilance obchodu s „limonádami“ kladná bez přestávky.

T9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního zahraničního obchodu ČR

HS	Popis	Vývoz			Dovoz			Bilance		
		podíl na agrárním vývozu (%)		meziroční změna (%)	podíl na agrárním dovozu (%)		meziroční změna (%)	mil. Kč		meziroční rozdíl (mil. Kč)
		2013	2014		2013	2014		2013	2014	
01	Živá zvířata	4,56	4,51	-1,10	1,09	1,03	-5,50	5 318,8	6 049,8	731,0
02	Maso a jedlé droby	4,00	3,80	-5,00	12,68	12,60	-0,63	-16 991,8	-18 106,9	-1 115,1
03	Ryby, koryši, měkkýši a jiní vodní bezobratlí	1,46	1,60	9,59	2,00	2,13	6,50	-1 350,4	-1 338,4	12,0
04	Mléko a mléč. výrobky, vejce, přír. med, jedlé živ. pův.	11,92	11,91	-0,08	7,74	8,03	3,75	4 846,7	5 506,2	659,5
05	Ostatní produkty živ. původu	0,68	0,75	10,29	1,05	1,14	8,57	-842,0	-892,0	-50,0
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	0,61	0,46	-24,59	1,97	1,95	-1,02	-2 644,7	-3 034,7	-390,0
07	Zelenina, požitelné rostliny, kořeny a hlízy	1,68	1,49	-11,31	6,34	5,90	-6,94	-8 997,1	-8 986,2	10,9
08	Ovoce a ořechy	2,43	2,15	-11,52	7,51	7,27	-3,20	-9 966,3	-10 521,2	-554,9
09	Káva, čaj, maté a koření	1,68	2,66	58,33	2,54	3,54	39,37	-2 001,9	-2 220,6	-218,7
10	Obiloviny	8,14	8,73	7,25	1,79	1,79	0,00	9 765,4	12 136,3	2 370,9
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby, inulin, pšeničný lepek	2,28	2,20	-3,51	0,97	0,93	-4,12	1 872,3	2 107,0	234,7
12	Olejnata a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostl.; sláma a picniny	5,79	4,80	-17,10	2,88	2,58	-10,42	3 977,2	3 505,8	-471,4
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	0,70	0,72	2,86	0,46	0,47	2,17	271,7	362,9	91,2
14	Rostlinné pletací materiály	0,02	0,03	x	0,05	0,06	20,00	-68,3	-73,9	-5,6
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	5,84	5,87	0,51	4,61	4,86	5,42	872,3	941,6	69,3
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	3,10	3,11	0,32	2,91	2,92	0,34	-394,4	-190,2	204,2
17	Cukr a cukrovinky	5,57	4,67	-16,16	3,24	3,17	-2,16	2 953,4	2 127,8	-825,6
18	Kakao a kakaové přípravky	3,57	3,71	3,92	4,52	4,84	7,08	-2 603,9	-2 916,8	-312,9
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; pečivo	6,20	6,18	-0,32	6,76	6,56	-2,96	-2 522,1	-1 887,5	634,6
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	1,84	1,83	-0,54	3,69	3,76	1,90	-3 857,4	-4 142,8	-285,4
21	Různé potravinářské přípravky	7,47	7,04	-5,76	7,70	7,63	-0,91	-2 222,6	-2 452,3	-229,7
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	7,93	7,87	-0,76	6,76	7,03	3,99	244,6	219,7	-24,9
23	Zbytky a odpady v potrav. průmyslu; připravené krmivo	5,88	6,28	6,80	6,55	6,41	-2,14	-2 643,1	-1 381,8	1 261,3
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	6,62	7,63	15,26	4,19	3,39	-19,09	2 904,1	6 997,4	4 093,3
Celkem		100,00	100,00	x	100,00	100,00	x	-24 079,9	-18 190,9	5 889,0

Pramen: ČSÚ

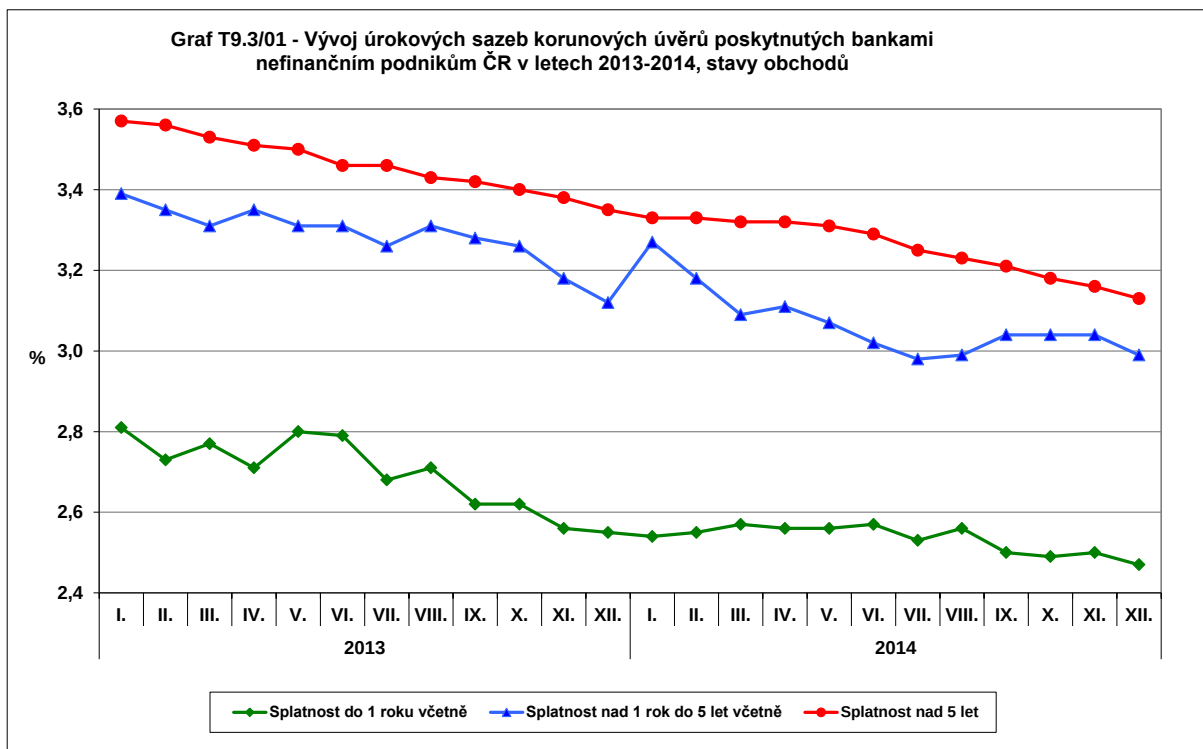
Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.3 Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství

Vývoj cen finančních vstupů do zemědělství

V průběhu roku 2014 pokračoval pokles tržních úrokových sazeb na peněžním trhu. K poslední změně nastavení základních měnověpolitických nástrojů ČNB došlo 2. 11. 2012, kdy byla snížena dvoutýdenní repo sazba na 0,05 % a lombardní sazba na 0,25 %. Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami nefinančním podnikům se vyvíjely v závislosti na délce splatnosti v zásadě obdobným způsobem, přičemž relativně výraznější změny trendu v jednotlivých měsících roku 2014 vykazaly střednědobé úvěry. Celková průměrná úroková sazba ze zůstatků úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům v průběhu roku 2014 klesla z 3,07 % na 2,91 %. Průměrná úroková sazba ze zůstatků krátkodobých úvěrů se splatností do jednoho roku dosáhla v prosinci 2,47 %, u střednědobých úvěrů se splatností od jednoho roku do pěti let to bylo 2,99 % a u dlouhodobých úvěrů se splatností

nad pět let potom 3,13 %. Vývoj úrokových sazeb po jednotlivých měsících v letech 2013 a 2014 je zachycen v grafu T9.3/01.

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj úrokových sazeb korunových klientských úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům a vývoj úrokových sazeb korunových vkladů přijatých bankami od nefinančních podniků k 31. 12. v letech 2012 až 2014 uvádí tab. T9.3/01. Jak úrokové sazby všech typů úvěrů, tak i úrokové sazby vkladů v roce 2014 meziročně poklesly, výjimkou jsou vklady se splatností nad dva roky, jejichž průměrná úroková sazba stagnovala.

T9.3/01 - Úrokové sazby korunové (stavy obchodů) k 31. 12. (%)

Ukazatel	2012	2013	2014
Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami rezidentům			
Nefinanční podniky - celkem	3,30	3,07	2,91
v tom - krátkodobé (splatnost do 1 roku vč.)	2,83	2,55	2,47
- střednědobé (splatnost nad 1 rok do 5 let vč.)	3,37	3,12	2,99
- dlouhodobé (splatnost nad 5 let)	3,56	3,35	3,13
Úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od rezidentů			
Nefinanční podniky - celkem	0,46	0,33	0,22
z toho - jednodenní	0,31	0,21	0,15
- s dohodnutou splatností	1,10	0,94	0,76
v tom: do 2 let	0,97	0,75	0,59
nad 2 roky	2,29	2,60	2,60
- s výpovědní lhůtou celkem	1,82	1,15	0,92

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj úrokových sazeb souvisí s alokací úvěrů v zemědělství, která je vyhodnocena v kapitole 6.4.

Vývoj cen materiálových vstupů do zemědělství

Průměrná cena vstupů do zemědělství celkem v roce 2014 v porovnání s rokem předchozím mírně poklesla (o 1,3 %), viz tab. T9.3/02. Meziročně nižší byla v prvních třech čtvrtletích, z toho nejvýrazněji ve čtvrtletí prvním (o 3,3 %), v samotném 4. čtvrtletí však byla cena vstupů do zemědělství celkem meziročně nepatrně vyšší (0,3 %). Průměrné mezičtvrtletní tempo růstu činilo v roce 2014 pouhých 0,1 % (v roce 2013 dosáhlo záporné hodnoty ve výši 0,7 %). K mezičtvrtletnímu nárůstu ceny vstupů do zemědělství celkem došlo v prvních dvou čtvrtletích sledovaného roku (v obou případech o 0,8 %), v druhých dvou čtvrtletích pak došlo k jejímu mezičtvrtletnímu snížení (o 0,3 %, resp. o 1,0 %).

T9.3/02 - Indexy cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozí roku = 100)

Název	Průměr 2013	Průměr 2014
VSTUPY CELKEM	103,1	98,7
Celkem výrobky a služby běžně spotř. v zem.	103,2	98,0
Osiva a sadba	104,0	99,2
z toho - pšenice ozimá	99,5	94,6
- ječmen jarní	113,2	95,4
- kukuřice	103,2	101,3
- řepka ozimá	106,3	100,4
Zvířata pro chov a výrobu	104,3	.
Energie a maziva	100,2	97,7
Paliva na topení	105,1	95,7
Motorová paliva	99,1	100,5
Elektřina	103,1	88,6
Maziva	95,7	98,1
Umělá hnojiva, půdní zlepšovací prostředky	99,8	96,9
z toho - jednoduchá hnojiva	100,7	98,0
- směsi hnojiv	96,2	91,5
Chemické prostředky, pesticidy	101,7	104,0
z toho - fungicidy	100,4	102,4
- insekticidy	101,6	105,6
- herbicidy	103,6	104,9
Krmiva	108,9	92,8
Jednoduchá krmiva	106,1	90,2
Krmné směsi	110,0	93,9
Údržba a oprava strojního zařízení	102,8	.
Údržba a oprava zem. budov a dalších budov	98,9	.
Veterinární služby	101,7	101,1
Ostatní výdaje	98,9	101,8
z toho - voda, její úprava a rozvod	105,7	103,4
- skladování a podpůrné služby v dopravě	92,7	100,0
- telekomunikační služby	85,5	91,9
- neživotní pojištění	100,8	102,9
- právní a účetnické služby	98,8	101,0
Služby pro zemědělství	114,3	102,6
Celkem výrobky a služby přisp. do zem. investic	101,9	104,0
Stroje a ostatní zařízení pro zemědělství	103,0	105,2
Budovy	98,6	100,4

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová

V meziročním porovnání se v roce 2014 snížila především cena krmiv (o 7,2 %), umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků (o 3,1 %) a energií a maziv (o 2,3 %).

V rámci krmiv zaznamenaly meziroční snížení ceny jak krmné obilí (pšenice o 16,0 % a ječmen o 11,7 %), tak veškeré sledované směsi pro prasata, drůbež a skot (tab. T9.3/03).

Ceny pohonných hmot se odvíjejí od ceny ropy, která se meziročně značně snížila. Cena ropy Brent na začátku roku 2014 činila 109,79 USD/barel, (denního) maxima ve výši 114,79 USD/barel dosáhla v druhé polovině měsíce června (konkrétně 20. 6.) a poté v druhé polovině roku prudce klesala až 56,70 USD/barel. Cena na konci prosince 2014 tak činila o 48,4 % méně než uvedené roční maximum. Pád ceny ovlivnilo především vysoké zásobení trhu a obavy o hospodářský vývoj v Evropě a Asii. Vysoká nabídka na trhu byla způsobena cenovou válkou mezi Saudskou Arábií a dalšími zeměmi OPEC s USA. Kartel OPEC snižoval ceny ropy na světových trzích na takovou úroveň, která již nebude pro americké producenty únosná a zamezí tak rozvoji jejich (dražší) těžby z alternativních zdrojů. Cena motorové nafty v roce 2013 dosahovala nejvyšších hodnot až na přelomu června a července (maximum ve výši 36,47 Kč/l bylo zaznamenáno 5.7.). V 1. čtvrtletí se cena nafty nepatrně snižovala (z 36,42 Kč/l na začátku ledna na 35,76 Kč/l na konci března), poté ve 2. čtvrtletí s jistými nepravidelnostmi mírně rostla, aby ve 3. čtvrtletí opět velmi mírně klesala. Prudký pokles ceny nafty nastal od druhé poloviny října, a to až na 32,06 Kč/l, což je o 12,1 % méně než činilo roční maximum. Propad ceny u nafty (ale také u benzínu) tak byl méně výrazný než u ropy Brent.

Vývoj cen krmiv, umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků a energií a maziv v průběhu roku 2014 (hodnoceno mezičtvrtletními indexy) se lišil. Cena krmiv v první polovině roku rostla a pokles byl patrný až v druhé polovině roku (průměrné roční tempo poklesu tak činilo 0,9 %). Cena umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků se zvyšovala po většinu roku (mezičtvrtletní pokles byl zaznamenán pouze ve 3. čtvrtletí), v důsledku čehož průměrné roční tempo růstu dosáhlo kladné hodnoty ve výši 0,8 %. U energií a maziv se cena během roku naopak (s výjimkou 3. čtvrtletí) snižovala, což se odrazilo v průměrném ročním tempu poklesu ve výši 1,1 %.

Cena osiv a sadby v roce 2014 meziročně nepatrně poklesla (o 0,8 %), přičemž k poklesu cen došlo např. u osiva pšenice ozimé a ječmene jarního, zatímco cena osiv víceletých píceňin nebo sadby brambor zřetelně vzrostla. Cena osiv a sadby byla v roce 2014 meziročně nižší, třebaže se od 2. čtvrtletí nepatrně zvyšovala (průměrné roční tempo růstu činilo 0,4 %).

K meziročnímu nárůstu ceny došlo v roce 2014 zejména v případě chemických prostředků a pesticidů (o 4,0 %) a v menší míře i u služeb pro zemědělství a veterinárních služeb (o 2,6 %, resp. o 1,1 %). Ceny všech těchto uvedených vstupů se v průběhu roku 2014 zvyšovaly (výjimkou byl nepatrný mezičtvrtletní pokles ceny služeb pro zemědělství ve

3. čtvrtletí). Cena skladování a podpůrných služeb v dopravě, která je zahrnována do kategorie „ostatních výdajů“, v roce 2014 v meziročním porovnání stagnovala.

Cena strojů a ostatních zařízení pro zemědělství, které spadají do oblasti investic, se v roce 2014 vzhledem k roku 2013 zvýšila o 5,2 %. Průměrné tempo růstu v roce 2014 dosáhlo 1,1 %.

V porovnání s rokem 2010 byla průměrná cena vstupů do zemědělství celkem vyšší o 14,2 %, přičemž k nárůstu ceny došlo za všechny hlavní sledované kategorie. Největší měrou se zvýšila cena krmiv (o 29,3 %), umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků (o 27,4 %), služeb do zemědělství (o 20,5 %) a osiva a sadby (o 18,3 %). Nejmenší nárůst pak vykazala cena chemických prostředků a pesticidů (o 3,1 %) a veterinárních služeb (o 5,7 %).

**T9.3/03 - Průměrné roční ceny osiv, hnojiv a krmiv prodaných
zemědělské prvovýrobě (Kč/t)**

Ukazatel	MJ	2013	2014	Meziroční index
Osiva				
Pšenice ozimá	t	10 320	9 881	95,7
Pšenice jarní	t	10 465	9 833	94,0
Žito ozimé	t	15 292	15 041	98,4
Ječmen ozimý	t	9 012	9 156	101,6
Ječmen jarní	t	10 821	10 293	95,1
Tritikale	t	9 814	9 376	95,5
Kukuřice (cena za výsevní jednotku)	VJ	2 286	2 324	101,7
Oves	t	8 998	9 457	105,1
Hrách setý	t	11 891	12 479	104,9
Rané brambory	t	9 526	12 123	127,3
Pozdní konzumní brambory	t	8 875	10 778	121,4
Jetel luční	t	78 949	89 650	113,6
Vojtěška	t	122 339	136 997	112,0
Průmyslová hnojiva				
Dusíkatá - ledek amonný s vápencem	t	6 604	6 634	100,5
- ledek vápenatý 15%	t	6 419	7 349	114,5
- síran amonný 21%	t	5 841	5 984	102,4
- DAM 390	t	6 434	6 251	97,1
- močovina	t	10 158	9 436	92,9
Fosforečná - superfosfát gran. 18%	t	9 473	8 646	91,3
Draselná - draselná sůl gran. 60%	t	10 360	9 509	91,8
Kombinovaná - NPK (15:15:15)	t	10 634	9 667	90,9
- Amofos	t	13 063	11 849	90,7
Krmiva				
Krmné obilí - pšenice	t	4 900	4 119	84,0
- ječmen	t	4 485	3 959	88,3
Směsi pro prasata - pro selata ČOS	t	10 184	9 547	93,7
- pro prasata A2	t	7 103	6 623	93,2
- pro prasata CDP	t	7 178	6 353	88,5
- prasnice KPB	t	6 415	5 838	91,0
Směsi pro drůbež - pro nosnice	t	7 611	6 951	91,3
- pro brojery BR2	t	9 161	8 556	93,4
- pro brojery BR3	t	8 759	8 067	92,1
Směsi pro skot - pro telata ČOT - B	t	7 822	7 509	96,0

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

10 EKONOMICKÉ VÝSLEDKY AGRÁRNÍHO SEKTORU

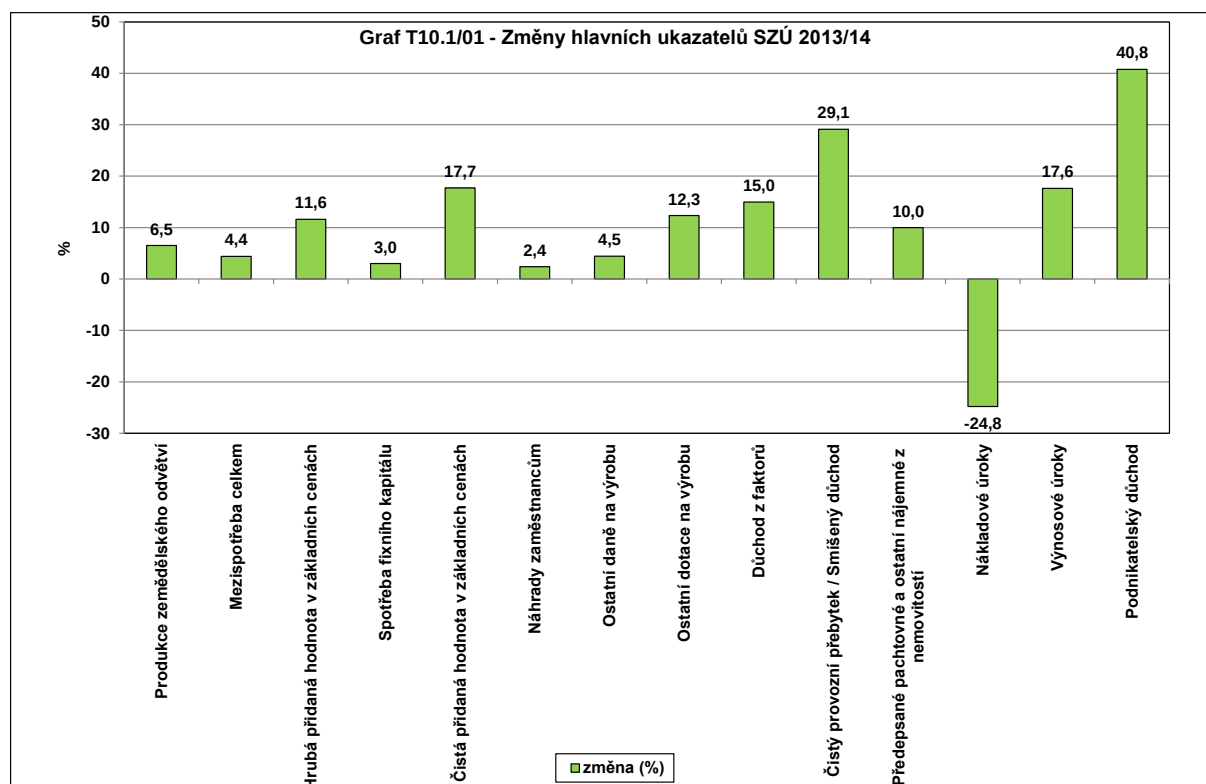
Podle definitivních výsledků hospodaření zemědělských podniků v síti FADN CZ za rok 2013 se ČPH/AWU v zemědělství ČR meziročně zvýšila v průměru o 8,7 % na 549,7 tis. Kč v roce 2013. Ke zlepšení ČPH/AWU došlo ve všech kategoriích výrobního zaměření s výjimkou chovu prasat a drůbeže. Ekonomické výsledky zemědělských podniků byly příznivě ovlivněny zejména vyšší hodnotou produkce živočišné výroby v důsledku vyšších realizačních cen mléka a vepřového masa a vyšší užitkovosti v chovu skotu. V rostlinné výrobě nebyl vývoj tak jednoznačný. Mnoho podniků s polní výrobou tak postihl pokles hodnoty produkce obilovin, což částečně eliminovalo zvýšení hodnoty produkce olejnin a brambor. Objem provozních dotací a podpor byl v roce 2013 v průměru 10 645 Kč/ha z. p. (meziroční zvýšení o 16,8 %). Velmi vysoké ekonomické úrovně vyjádřené ukazatelem

ČPH/AWU bylo možné v roce 2013 dosáhnout jak ve středně velkých podnicích s extenzivním chovem skotu v převážně horských oblastech (zatížení 0,41 DJ/ha krmných plodin) při zapojení do různých agroenvironmentálních programů (ČPH/AWU ve výši 604,2 tis. Kč v roce 2013), tak ve středně velkých podnicích specializovaných na polní výrobu (ČPH/AWU ve výši 826,7 tis. Kč v roce 2013). V roce 2014 se podnikatelský důchod podle 2. předběžného odhadu SZÚ zvýšil o 40,8 % na celkovou hodnotu 22,9 mld. Kč. Z pohledu investic do zemědělství je možné konstatovat pokračující zlepšování ekonomické situace podniků a výrazný zájem o produktivní a neproduktivní investice do zemědělské výroby. Na celkovém objemu investic se podílely především investice do modernizace budov, strojů a zařízení. V roce 2013 také podniky v porovnání s předchozími roky zřetelně více investovaly do nákupu vlastní zemědělské půdy. V potravinářském průmyslu se účetní přidaná hodnota na zaměstnance u subjektů Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) meziročně zvýšila o 4,2 %. Hlavními příčinami růstu ukazatele je pokles průměrného evidenčního počtu zaměstnanců a rychlejší růst výkonů před výkonovou spotřebou.

10.1 Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)

Rok 2014 představuje vůči výsledkům 2013 další posílení stabilizace odvětví zemědělství s významným růstem všech globálních ukazatelů SZÚ. Ekonomický výsledek v roce 2014 dosáhl rekordní hodnoty 22,9 mld. Kč.

Významné meziroční změny SZÚ v základních běžných cenách za roky 2013 a 2014 ukazuje graf T10.1/01¹⁶⁵.

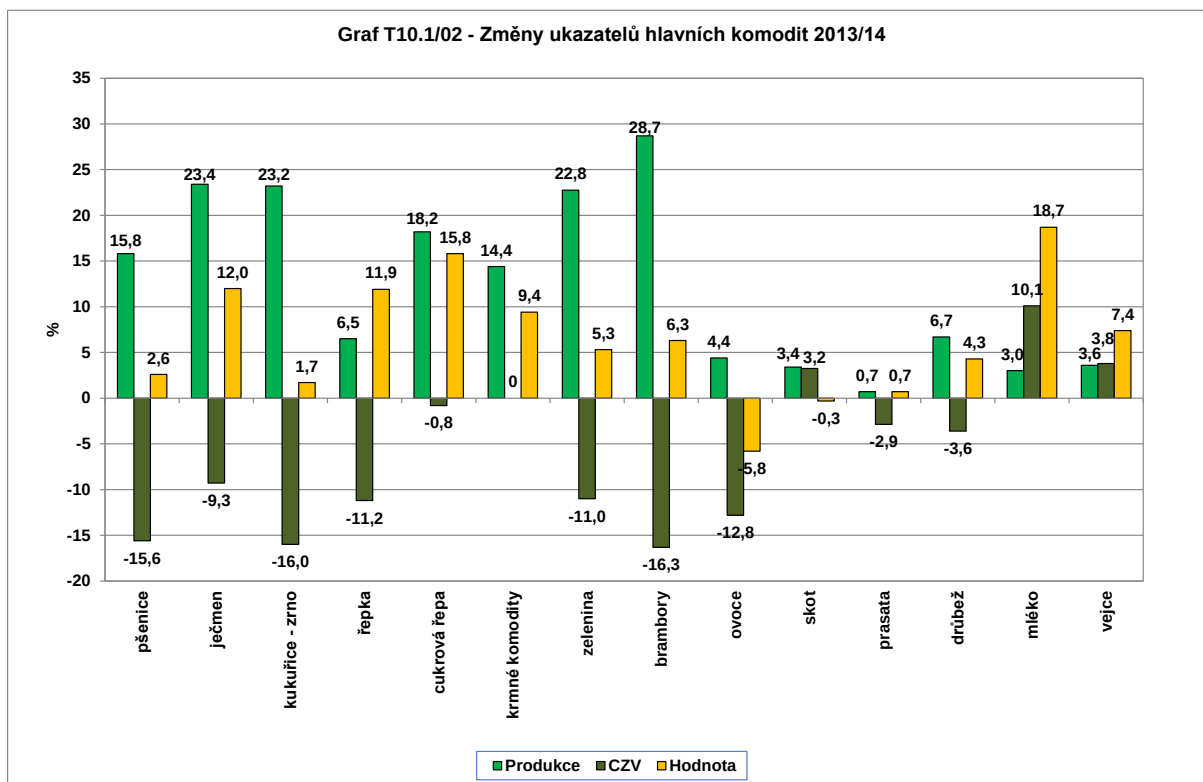

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: I. Foltýn, O. Chaloupka (ÚZEI)

¹⁶⁵ Pro odpočet inflace byl zvolen výchozí rok 2010 (na bázi deflátoru vztaženého k celkové roční míře inflace).

Produkce zemědělského odvětví vzrostla o 6,5 % (s růstem produkce RV, resp. ŽV o 4,7 %, resp. 10,0 %), mezispotřeba rostla pomaleji (o 4,4 %), což se pozitivně promítlo do růstu dalších globálních ukazatelů. Významně vzrostly základní ekonomické ukazatele odvětví „Hrubá přidaná hodnota“ a „Čistá přidaná hodnota“ o 11,6 %, resp. 17,7 % a dále „Důchod z faktorů“ o téměř 15 %. Na vývoj těchto ukazatelů měly vliv pomalejší nárůsty fixních nákladů – odpisů a mzdových nákladů („Spotřeba fixního kapitálu“ o 3,0 % a „Náhrady zaměstnancům“ o 2,4 %) a progresivní růst podpor („Ostatní dotace na výrobu“ o 12,3 %). Důsledek těchto pozitivních vývojových trendů se projevil v rekordním růstu 2 finálových ukazatelů SZÚ, a to v „Čistém provozním přebytku“ (růst o 29,1 %) a v „Podnikatelském důchodu“ (rekordní meziroční nárůst o 40,8 %).

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: I. Foltýn, O. Chaloupka (ÚZEI)

K této změně přispěly růstem hodnoty produkce obiloviny o 4,0 % (z nichž největší nárůst zaznamenal ječmen o 12,0 %), olejninu o 11,9 %, cukrová řepa o 15,8 %, krmné plodiny o 9,4 %, zelenina a zahradnické výrobky o 5,3 %, brambory o 6,3 % a ostatní rostlinné výrobky o 10,9 %. Pokles hodnoty produkce byl zaznamenán pouze u ovoce (o 5,8 %).

Hodnota jatečné produkce v ŽV se zvýšila pouze o 1,5 % (z toho skot -0,3 %, prasata +0,7 %, drůbež +4,3 %), zatímco hodnota živočišných výrobků vzrostla o 17,7 %, zejména díky hodnotě produkce mléka (o 18,7 %), zatímco hodnoty produkce vajec a ostatních živočišných výrobků vzrostly mírněji (o 7,4 %, resp. 6,7 %).

Graf T10.1/02 ukazuje, jak se na změnách hodnot produkce (v grafu ukazatel „Hodnota“) podílí změna objemu produkce (ukazatel „Produkce“) a změna cen zemědělských výrobců (ukazatel „CZV“) u vybraných komodit SZÚ. U většiny komodit byl zaznamenán pokles CZV, který však byl kompenzován vyšším nárůstem objemu produkce. Pouze u skotu, mléka a vajec byl zaznamenán růst produkce i CZV.

Výjimečnost roku 2014 ilustruje tab. T10.1/01, která ukazuje vývoj globálních ukazatelů v posledních 5 letech. Téměř ve všech významných ukazatelích SZÚ bylo dosaženo pětiletého maxima.

T10.1/01 - Struktura a výpočet hlavních ukazatelů SZÚ (mld. Kč)

Ozn	Ukazatel	Základní běžné ceny				
		2010	2011	2012	2013 ¹⁾	2014 ²⁾
PZO	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	102,6	118,9	122,2	128,2	136,6
MSP	MEZISPOTŘEBA CELKEM	78,2	83,4	88,2	90,8	94,8
HPH	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (PZO-MSP)	24,4	35,4	34,0	37,5	41,8
SFK	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	14,3	14,8	15,0	15,6	16,1
ČPH	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (HPH-SFK)	10,2	20,6	19,0	21,9	25,7
NZA	NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM	24,0	24,3	24,8	25,5	26,2
DAN	OSTATNÍ DANĚ NA VÝROBU	1,4	1,3	1,2	1,1	1,2
DOT	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	26,8	27,6	29,3	27,5	30,9
DU1	DŮCHOD Z FAKTORŮ (ČPH-DAN+DOT)	35,7	46,9	47,0	48,2	55,4
PŘE	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK (DU1-NZA)	11,7	22,6	22,2	22,7	29,3
PAN	PACHTOVNÉ A OST. NÁJEMNÉ	3,8	4,2	4,5	5,0	5,5
NUR	NÁKLADOVÉ ÚROKY	0,7	1,4	1,8	1,8	1,4
VUR	VÝNOSOVÉ ÚROKY	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5
DU2	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (DU1-NZA-PAN-NUR+VUR)	7,6	17,4	16,3	16,2	22,9

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

Pramen: ČSÚ - SZÚ

Zpracoval: I. Foltýn (ÚZEI)

Jak dalece byl tento vývoj ekonomicky příznivý, ukazuje tab. T10.1/02.

T10.1/02 - Podílové ukazatele SZÚ (%)

Ukazatel	2010	2011	2012	2013 ¹⁾	2014 ²⁾
Produkce zemědělského odvětví (PZO)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl rostlinné produkce na PZO	55,50	59,10	58,63	59,24	58,24
Podíl živočišné produkce na PZO	39,85	36,52	36,83	36,57	37,76
Podíl mezispotřeby na PZO	76,18	70,19	72,19	70,79	69,39
Podíl hrubé přidané hodnoty na PZO	23,82	29,81	27,81	29,21	30,61
Podíl odpisů na PZO	13,89	12,47	12,29	12,15	11,75
Podíl čisté přidané hodnoty na PZO	9,92	17,34	15,52	17,06	18,85
Podíl náhrad zaměstnancům na PZO	23,37	20,46	20,31	19,93	19,16
Podíl ostatních dotací na výrobu na PZO	26,16	23,19	23,96	21,45	22,62
Podíl důchodu z faktorů na PZO	34,76	39,47	38,48	37,61	40,60
Podíl ostatních dotací na výrobu na důchodu z faktorů	75,28	58,75	62,26	57,03	55,72

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

Pramen: Výpočty ÚZEI

Zpracoval: I. Foltýn (ÚZEI)

Jako pozitivní lze hodnotit vývoj za posledních 5 let u ukazatelů „Podíl mezispotřeby na produkci zemědělského odvětví (PZO)“ a „Podíl ostatních dotací na výrobu na důchodu z faktorů“, kde bylo dosaženo nejnižších hodnot ve sledovaném období. Zejména poslední

ukazatel indikuje pozitivní trend, že i přes růst objemu podpor do odvětví závislost ekonomického výsledku zemědělství na podporách klesá¹⁶⁶.

Naopak u ukazatelů „Podíl hrubé a čisté přidané hodnoty na PZO“ bylo dosaženo nejvyšších hodnot v tomto období, což pozitivní trendy zvýrazňuje.

10.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků

Ekonomické výsledky zemědělských podniků¹⁶⁷ představují stav a vývoj hlavních ukazatelů hospodaření zemědělských podniků tříděných podle právních forem (právnických osob PPO, fyzických osob PFO) a typologie FADN EU (kategorie podle regionů – méně příznivé oblasti LFA, výrobního zaměření, ekonomické velikosti). Zdrojem dat pro vyhodnocení je výběrové šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků v síti FADN ČR za roky 2012 a 2013. Analýza strukturálního a ekonomického vývoje zemědělských podniků vychází z definitivních vážených dat¹⁶⁸ standardního výstupu EU¹⁶⁹. Zemědělské podniky jsou do kategorií výrobního zaměření a ekonomické velikosti řazeny podle standardní produkce (SP)¹⁷⁰ za rok 2010.

Výsledné ekonomické ukazatele standardního výstupu FADN jsou vyjádřeny v přepočtu na 1 ha využívané z. p., v případě ukazatele „čistá přidaná hodnota“ je uveden také přepočet na 1 AWU (ČPH/AWU). Ukazatel ČPH/AWU je nejdůležitějším ukazatelem příjmové úrovně zemědělských podniků, protože umožňuje porovnat podniky různého výrobního zaměření,

¹⁶⁶ V podporách zemědělské produkce (ukazatel DOT v tab. T10.1/01) nejsou obsaženy podpory zemědělských bioplynových stanic a výtopen na biomasu, které v roce 2014 představovaly cca 4 mld. Kč, vzhledem k tomu, že nepatří do tzv. nezemědělských neoddelitelných činností.

¹⁶⁷ V kapitole 10.2 je používán pojem „podnik“, přestože nový občanský zákoník (NOZ) s účinností od 1. 1. 2014 již tento pojem nahrazuje pojmem „obchodní závod“, který v § 502 NOZ je definován jako „organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti“. Pojem podnik je používán proto, že kapitola hodnotí ekonomické výsledky zemědělských podniků za roky 2012 a 2013, kdy ještě pojem podnik byl upraven v § 5 obchodního zákoníku.

¹⁶⁸ Výchozí bázi systému vážení dat FADN tvoří údaje ze Strukturálního šetření v zemědělství, které organizuje Eurostat prostřednictvím národních statistických úřadů ve všech členských státech EU. Každý zemědělský podnik tohoto šetření je podle klasifikace EU zařazen do výrobního zaměření a ekonomické velikosti. Podniky výběrového souboru FADN jsou klasifikovány obdobným systémem, a proto lze každému podniku v souboru FADN přidělit tzv. váhový faktor vyjadřující počet podniků, které tento podnik reprezentuje.

¹⁶⁹ Standardní výstup FADN EU je soubor vybraných ukazatelů, poskytující pohled na strukturální charakteristiky a ekonomickou situaci šetřených zemědělských podniků. Metodika standardního výstupu do značné míry koresponduje s postupy účtování v ČR, avšak do hodnocení hospodářských výsledků podniků zahrnuje pouze jejich zemědělskou činnost včetně lesní výroby a agroturistiky. Do ukazatelů produkce i nákladů se započítává vnitropodniková spotřeba vlastního meziprojektu, dotace investiční povahy jsou započteny do důchodu ze zemědělské činnosti. Ekonomické kategorie mají samostatnou metodiku a nejsou tak plně kompatibilní s kategoriemi odvozenými z celopodnikových účetních výkazů a daňové evidence.

¹⁷⁰ Standardní produkci (SP) se rozumí hodnota produkce odpovídající průměrné situaci v daném regionu pro každé zemědělské produkční odvětví. Celková SP podniku odpovídá součtu hodnot získaných za každé produkční odvětví vynásobením standardní produkci připadající na jednotku počtem odpovídajících jednotek. Hodnoty SP se v produkčních odvětvích rostlinné výroby určují na základě plochy v hektarech. Hodnoty SP se v živočišné výrobě určují na jeden kus hospodářského zvířete s výjimkou drůbeže, u níž se určují na 100 kusů, a včel, u nichž se určují na jedno včelstvo.

různé velikosti a s různými vztahy k využívání externích výrobních faktorů (práci, půdě, kapitálu).

Přehled strukturálních a ekonomických ukazatelů jednotlivých kategorií zemědělských podniků je uveden v příl. tab. 10.2/01-05. Hodnoty „Celkem“ podle metodiky FADN ČR nezahrnují podniky specializované na chov prasat a drůbeže. Tato kategorie podniků je v souladu s výstupy FADN uvedena v příl. tab. 10.2/04 v přepočtu na podnik, protože většina těchto podniků hospodaří na minimální výměře z. p., resp. zemědělskou půdou nedisponuje.

10.2.1 Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků

Strukturální charakteristiky a ekonomické výsledky zemědělských podniků fyzických a právnických osob za období 2012-13 (tab. T10.2/01) ukazují jak vývoj cen a produkce hlavních zemědělských komodit, tak proces adaptace podniků na měnící se agrárně politické podmínky. Syntetickým ekonomickým ukazatelem v rámci EU, který vyjadřuje souhrnný vliv produkce, efektivnosti využití vstupů a úrovně provozních dotací na ekonomickou situaci zemědělských podniků, je čistá přidaná hodnota na pracovníka (ČPH/AWU)¹⁷¹.

¹⁷¹ ČPH vyjadřuje ekonomický přínos dosažený z produkce po zaúčtování výrobní spotřeby, odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, provozních dotací a daní a je zdrojem k úhradě nákladů na práci, půdu (nájemné) a kapitál (úroky). AWU (Annual Work Unit, roční pracovní jednotka) = 2 000 hodin práce za rok.

T10.2/01 - Strukturální a ekonomické ukazatele zemědělských podniků podle právních forem v ČR¹⁾

Ukazatel	MJ	Fyzické osoby			Právníkové osoby			Celkem		
		2012	2013	meziroční index	2012	2013	meziroční index	2012	2013	meziroční index
Pracovní síly celkem	AWU/100 ha	2,66	2,64	99,1	2,82	2,80	99,2	2,78	2,76	99,2
Neplacená pracovní síla	FWU/100 ha	2,12	2,03	95,4	0,01	0,02	165,4	0,57	0,56	99,7
Využívaná z. p.	ha/podnik	73,0	78,2	107,1	904,4	923,5	102,1	226,2	234,0	103,4
- obiloviny	%	40,3	38,2	94,9	42,4	41,8	98,5	41,9	40,8	97,5
- ost. polní plodiny	%	15,0	17,5	116,6	17,5	18,3	104,0	16,9	18,0	106,9
- krmné plodiny	%	42,1	41,9	99,5	38,3	38,2	99,6	39,3	39,2	99,6
Počet DJ celkem	DJ/100 ha	28,9	28,5	98,6	38,8	38,2	98,5	36,2	35,6	98,3
- dojnice	DJ/100 ha	4,3	3,9	92,1	13,9	13,6	97,8	11,4	11,0	96,4
- ostatní skot	DJ/100 ha	19,8	19,8	100,1	18,5	17,8	95,9	18,9	18,3	97,2
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,4	1,3	95,1	0,1	0,1	51,6	0,5	0,4	89,3
- prasata	DJ/100 ha	2,4	2,5	103,9	5,1	5,3	105,4	4,4	4,6	104,5
- drůbež	DJ/100 ha	0,1	0,1	83,6	1,1	1,4	125,1	0,9	1,0	122,0
Využívaná najatá z. p.	%	61,6	61,2	99,4	90,1	88,9	98,8	82,6	81,4	98,6
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha krm. plodin	0,60	0,59	98,9	0,84	0,82	97,0	0,77	0,75	97,2
Čistá přidaná hodnota	tis. Kč/AWU	487,7	528,9	108,5	511,7	557,0	108,8	505,7	549,7	108,7
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	12 979	13 953	107,5	14 445	15 604	108,0	14 059	15 154	107,8
Provozní dotace	Kč/ha	9 696	9 976	102,9	8 904	10 895	122,4	9 113	10 645	116,8
Průměrné výnosy vybraných plodin										
Pšenice ozimá	t/ha	4,7	5,5	116,3	4,8	5,9	123,4	4,8	5,9	122,6
Řepka	t/ha	2,8	3,4	119,2	3,0	3,6	119,9	3,0	3,5	119,6
Brambory	t/ha	24,7	21,9	88,5	27,4	22,8	83,4	27,1	22,7	83,8
Průměrné realizační ceny vybraných plodin										
Pšenice ozimá	Kč/t	5 089	4 409	86,6	4 958	4 684	94,5	4 972	4 649	93,5
Řepka	Kč/t	11 320	9 749	86,1	11 573	10 395	89,8	11 551	10 319	89,3
Brambory pozdní konzumní	Kč/t	4 904	6 345	129,4	3 072	5 092	165,8	3 294	5 294	160,7
Průměrná užitkovost zvířat										
Dojnice	l/den	17,6	17,8	100,9	20,4	20,5	100,6	20,3	20,4	100,5
Výkrm skotu	kg/den	0,96	0,98	102,1	0,94	0,95	101,1	0,94	0,95	101,1
Výkrm prasat	kg/den	0,68	0,71	104,4	0,73	0,73	100,0	0,73	0,73	100,0
Průměrné realizační ceny v živočišné výrobě										
Kravné mléko	Kč/l	7,9	8,7	110,6	7,8	8,6	111,4	7,8	8,6	111,4
Hovězí maso - výkrm	Kč/kg	45,9	45,6	99,3	45,5	44,5	97,9	45,5	44,6	98,0
Vepřové maso - výkrm	Kč/kg	33,2	35,0	105,4	33,1	33,5	101,3	33,1	33,6	101,6

¹⁾ Hektarové výnosy plodin, užitkovost zvířat a realizační ceny jsou vypočítány z výběrového šetření FADN CZ a mohou se lišit od údajů ČSÚ.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Počty pracovních sil (AWU) na 100 ha využívané z. p. se meziročně příliš nezměnily. U fyzických osob se výrazněji snížila neplacená pracovní síla (o 4,6 p. b.), což ve výsledku pozitivně ovlivnilo důchod ze zemědělské činnosti na neplacenou pracovní sílu (FWU). U fyzických i právnických osob se zvýšila průměrná výměra využívané zemědělské půdy na podnik, z hlediska struktury plodin se zvýšil podíl výměry ostatních polních plodin na úkor obilovin. Podíl krmných plodin zůstal přibližně na úrovni roku 2012. Intenzita chovu hospodářských zvířat na 100 ha z. p. se mírně snížila především v důsledku snížení intenzity chovu přežvýkavců. Podíl využívané najaté z. p. zůstal v roce 2013 u fyzických osob na úrovni 61 % a u právnických osob se snížil z 90 % na 89 % z celkové výměry využívané zemědělské půdy. K výraznějším strukturálním změnám u fyzických, ani právnických osob v roce 2013 tedy nedošlo.

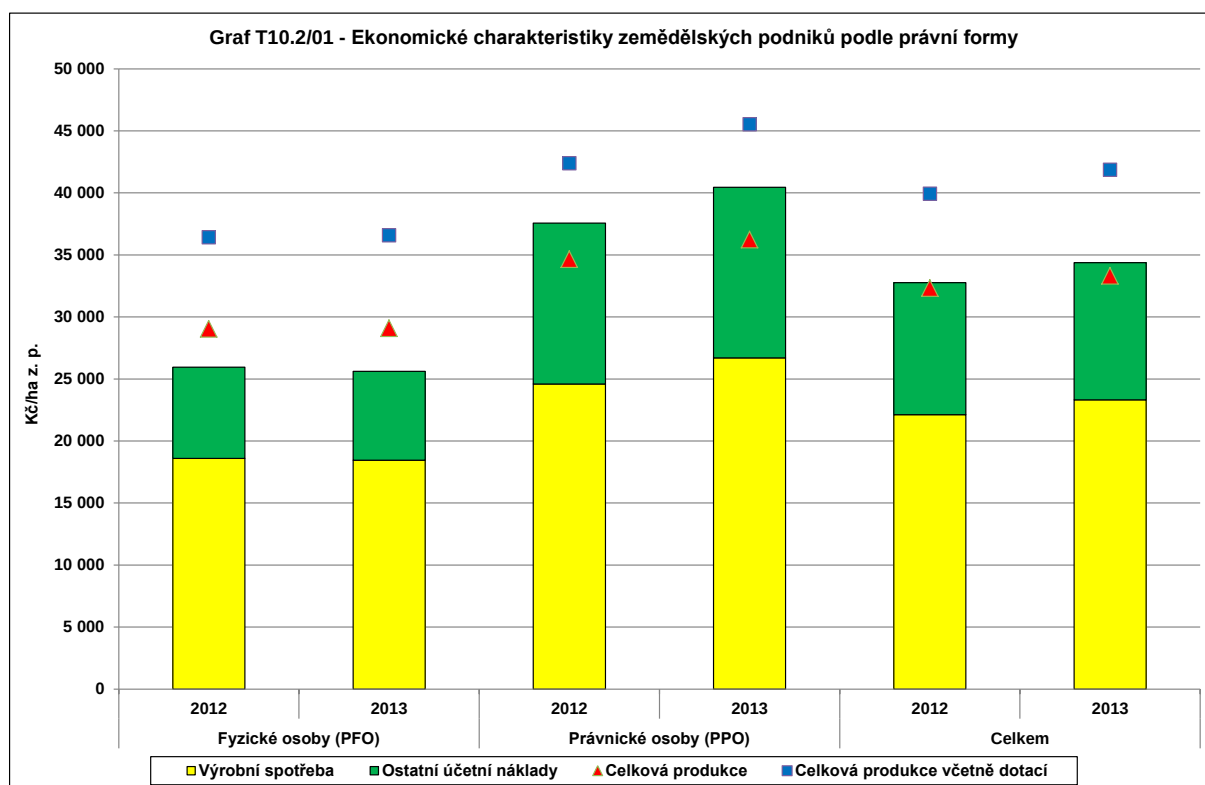
Výnosovou stránku zemědělských podniků v roce 2013 ovlivnilo snížení průměrných realizačních cen u dvou významných komodit rostlinné výroby – u pšenice ozimé a řepky. Naopak průměrné realizační ceny ječmene jarního, kukuřice na zrn, na zeleno i na siláž, raných i pozdních konzumních brambor a cukrovky meziročně vzrostly. Pozitivně na hospodářské výsledky za rok 2013 působily vyšší hektarové výnosy významných polních

plodin s výjimkou kukuřice na zrno a na siláž, brambor a cukrovky. S výjimkou červnových povodní, které postihly zejména pěstitele zeleniny a produkci ryb, byl průběh počasí pro výnosy plodin relativně příznivý. Škody na pojištěných plodinách způsobené ostatními nepříznivými projevy počasí, zejména krupobitím, ale i vyzimováním a jarními mrazy, byly v roce 2013 nižší než v roce 2012.

V živočišné výrobě byly dosaženy obdobné průměrné parametry užitkovosti dojníc, výkrmu skotu i prasat jako v roce 2012. Příznivější změnu zaznamenaly podniky fyzických osob v porovnání s právnickými osobami. Výrazněji se však změnily průměrné ceny, kdy na tržby příznivě působil nárůst ceny kravského mléka o 11,4 % a zvýšení ceny vepřového masa v průměru o 1,6 % (více v podnicích fyzických osob). Průměrná realizační cena hovězího masa se snížila o 2 %.

Hlavním determinantem vývoje ekonomické situace zemědělských podniků byla tedy v letech 2012-13 produkce živočišné výroby podpořená především vyššími průměrnými realizačními cenami. V rostlinné výrobě byla produkce ovlivněna působením cen a hektarových výnosů, přičemž směr působení se lišil v závislosti na plodině. Graf T10.2/01 porovnává výnosovou a nákladovou stránku hospodaření podniků fyzických a právnických osob a souboru podniků celkem v ČR¹⁷².

¹⁷² *Sít' FADN nezohledňuje náklady příležitosti využití vlastní práce, půdy a kapitálu, které snižují reálnou ekonomickou situaci zejména podniků fyzických osob s vyšším podílem vlastní práce a půdy.*

Poznámky: Dotace = provozní dotace + investiční dotace.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Ekonomická úroveň vyjádřená ukazatelem ČPH/AWU se zvýšila u podniků fyzických i právnických osob (o 8,5 % u PFO, o 8,8 % u PPO). Na celkovém zlepšení ČPH/AWU se podílelo zvýšení hodnoty celkové produkce na hektar z. p. (o 2,3 %), zejména živočišné produkce (o 6,7 %). Podíl rostlinné produkce na celkové hodnotě zemědělské výroby činil necelých 60 %. Rostlinná produkce na hektar z. p. se zvýšila jen o více než 1,1 % u PFO a o 2,1 % u PPO vlivem vyšší hodnoty produkce brambor a olejnin. Naopak hodnota produkce obilovin se snížila výrazněji u PFO, zatímco u PPO byla přibližně na úrovni roku 2012. Příznivé povětrnostní podmínky se projevily na vyšších výnosech obilovin a olejnin. Hodnota produkce obilovin se však snížila vlivem nižších realizačních cen v rozhodujících měsících roku 2013 u PFO, které zřejmě nemají tolik možností skladování jako PPO. V živočišné výrobě se v důsledku vyšší užitkovosti, respektive vyšších realizačních cen zvýšila hodnota produkce všech hlavních komodit (mléko a mléčné výrobky, hovězí a telecí maso, vepřové maso, drůbeží maso a vejce).

Na rozdíl od předchozích let ke zlepšení hodnoty celkové produkce nepřispěla ostatní produkce¹⁷³, která se meziročně snížila o 8,3 % na 2 984 Kč/ha. Podílela se tak 8,4 % na celkové hodnotě zemědělské produkce. Vývoj však nebyl způsoben reálným snížením rozměru ostatní produkce, ale metodickou změnou účtování podpor pro výrobce elektřiny, tepla a biometanu z obnovitelných zdrojů. Tyto tzv. zelené bonusy nebyly v roce 2013 vykazovány jako součást tržeb, jako v roce 2012, což způsobilo snížení ostatní produkce. Naopak byly účtovány do ostatních dotací na výrobu.

Zemědělské podniky mají obecně snahu diverzifikací do přidružené výroby a nezemědělské produkce zvyšovat využití vlastních pracovních sil a stabilizovat celkové podnikové příjmy. Vyšší podíl příjmů z diverzifikované činnosti mají podniky právnických osob (11,4 % tržeb z prodeje vlastních výrobků a služeb v roce 2013) než podniky fyzických osob (3,4 %). Proti předchozím rokům, kdy se tržby z diverzifikovaných aktivit meziročně zvyšovaly a přispívaly tak pozitivně k ekonomické úrovni zemědělských podniků, byl v období 2012 až 2013 zaznamenán pokles tržeb za nezemědělské výrobky a výrobky ostatní přidružené výroby (celkově klesly o 6,7 %). Tržby za potravinářské výrobky rovněž klesly v průměru o necelých 30 %. Diverzifikace do výroby potravinářských výrobků je typická pro podniky právnických osob, které disponují dostatečnými kapacitami i kapitálem. Tržby za vlastní nezemědělské služby se naopak zvýšily o 2,5 % vlivem pozitivního vývoje v kategorii právnických osob.

Jedním ze zdrojů zvýšení ČPH/AWU byly také provozní dotace a podpory, které se v přepočtu na hektar meziročně zvýšily o 16,8 % na 10 645 Kč/ha (o 2,9 % na 9 976 Kč/ha u PFO, o 22,4 % na 10 895 Kč/ha u PPO). Příčinou dynamického zvýšení provozních dotací u právnických osob byla vyšší jednotná platba na plochu a výrazně vyšší ostatní dotace na výrobu, které vzrostly ze 770 Kč/ha v roce 2012 na 2 494 Kč/ha v roce 2013 vlivem přeúčtování zeleného bonusu z ostatní produkce do podpor, protože PPO jsou hlavním producentem energie z bioplynových stanic. V roce 2013 pokračovalo snižování národních dotací uplatněním modulace a nově byla při poskytování dotací zavedena i finanční kázeň podle nařízení Rady (EU) č. 1181/2013. K poklesu došlo u dotací na výrobní spotřebu a dotací na externí faktory. V roce 2013 byla hodnota dotací na výrobní spotřebu 537 Kč/ha (pokles o 18,4 %). Do dotací na výrobní spotřebu náleží vrátka spotřební daně při nákupu nafty a bionafty, podpora pojištění z PGRLF a národní podpory. Výše dotací na externí faktory, tvořených dotacemi úroků z úvěru z PGFLF, se meziročně snížila o 8 % na 166 Kč/ha.

¹⁷³ *Ostatní produkci tvoří příjmy za zemědělské služby, výroba elektrické energie, výroba potravin, náhrady z pojištění a příjmy z pronájmu budov a pozemků.*

Výše investičních dotací meziročně klesla o 44,9 % v důsledku nerovnoměrného čerpání rozpočtu v programovém období 2007-2013.

Náklady v přepočtu na hektar z. p. se vyvíjely odlišně u fyzických a právnických osob, celkově vzrostly v průměru o 4 %. U fyzických osob celkové náklady i výrobní spotřeba zůstaly na úrovni roku 2012. U PFO v rámci výrobní spotřeby meziročně stagnovaly jak přímé náklady, tak ostatní věcné náklady. Z hlediska výsledného důchodu ze zemědělské činnosti měly naopak nepříznivý vliv náklady na externí faktory, které se zvýšily o 10,7 %, zejména v důsledku vyšších mzdových nákladů (které však nejsou u PFO příliš významné) a vyššího nájemného půdy a budov.

U právnických osob se celkové náklady na hektar z. p. zvýšily o 5,2 % vlivem meziročního zvýšení všech hlavních nákladových položek, tj. všech významných položek přímých i režijních nákladů a odpisů. Náklady na externí faktory se u právnických osob zvýšily o 3,5 % vlivem vyšších mzdových nákladů a vyššího nájemného půdy a budov. Je tedy možné konstatovat, že meziroční nárůst nákladů zemědělské výroby u právnických osob částečně utlumil pozitivní vývoj příjmové úrovně podniků.

Na ČPH/AWU měl dosud také vliv vývoj počtu placených i neplacených pracovních sil. V roce 2013 však počet AWU/100 hektarů zůstal přibližně stejný u PFO (99,1 % úrovně roku 2012) i PPO (99,2 % úrovně roku 2012) a ukazatel ČPH/AWU tak nebyl intenzitou zapojení pracovníků výrazně ovlivněn z hlediska průměru ČR ani jednotlivých právních forem. Přesto je patrný mírný pokles, který je dlouhodobým trendem v českém zemědělství. Rozdílný vliv však bude mít vývoj počtu pracovních sil v kategoriích podniků podle výrobního zaměření, ekonomické velikosti a LFA.

I přes meziroční zlepšení hodnoty celkové produkce, zejména živočišné produkce a přes vyšší provozní dotace na hektar z. p. by podniky právnických osob celkovou produkcí pokryly výrobní spotřebu (přímé a režijní náklady výroby), ale nikoliv celkové účetní náklady včetně odpisů, mzdových nákladů, nájemného za najatou půdu a nákladových úroků. U větších podniků právnických osob je významnější podíl ostatních účetních nákladů, protože hospodaří s převážně najatými výrobními faktory. Naopak podniky fyzických osob pokrývaly v letech 2012 a 2013 dostatečně celkovou produkcí celkové náklady i bez započítání provozních dotací a podpor.

Souhrnně lze konstatovat, že příznivější ekonomická situace zemědělských podniků v roce 2013 proti roku 2012 byla zapříčiněna především vyššími hektarovými výnosy klíčových polních plodin a lepší užitkovostí a realizačními cenami v živočišné výrobě. Celková zemědělská produkce, zejména produkce živočišné výroby a vyšší provozní dotace přispěly k lepší příjmové situaci zemědělských podniků. Týká se to nejen ČPH/AWU, ale také ukazatele hospodářského výsledku sektoru vyjádřeném důchodem ze zemědělské činnosti, který v přepočtu na hektar z. p. vzrostl průměrně o 8,9 % na 6 090 Kč/ha.

10.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu EU

Sít' FADN poskytuje strukturální a ekonomické charakteristiky podniků podle jejich vztahu k LFA (regionální kritérium), výrobního zaměření a ekonomické velikosti. Kritériem pro klasifikaci zemědělských podniků podle typu výrobního zaměření je podíl odvětví na tvorbě podnikové standardní produkce roku 2010¹⁷⁴. Ukazatele váženého standardního výstupu pro kategorie podniků jsou uvedeny v příl. tab. 10.2/02-05.

10.2.2.1 Výsledky zemědělských podniků podle regionálního hlediska (vztahu k LFA)

Regionální pohled, který zohledňuje rozdílné přírodní a klimatické podmínky, je reprezentován vztahem podniků k oblastem LFA. Podle vztahu k méně příznivým oblastem LFA jsou podniky klasifikovány následujícím způsobem:

- Horské oblasti LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. v LFA horská (H).
- Převažující ostatní LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. v LFA ostatní (O) a specifické (S), pokud H je menší než 50 %.
- Oblasti převážně mimo LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. mimo LFA (N).

Strukturální charakteristiky a průměrné hodnoty ČPH/AWU v podnicích podle vztahu k oblastem LFA uvádí tab. T10.2/02.

T10.2/02 - Strukturální a ekonomické ukazatele zemědělských podniků podle LFA

Ukazatel	MJ	Horské oblasti LFA			Převažující ostatní LFA			Převážně mimo LFA		
		2012	2013	meziroční index	2012	2013	meziroční index	2012	2013	meziroční index
Pracovní síly	AWU/100 ha	2,70	2,57	95,3	2,74	2,67	97,6	2,84	2,87	101,2
Neplacená pracovní síla	FWU/100 ha	0,66	0,61	92,4	0,57	0,57	100,7	0,53	0,54	102,2
Využívaná z. p.	ha/podnik	201,5	212,9	105,6	239,3	246,0	102,8	226,5	233,0	102,9
- obiloviny	%	15,4	14,7	95,1	35,1	34,0	96,9	55,4	53,4	96,4
- ost. polní plodiny	%	4,8	5,0	106,0	13,4	14,2	106,1	23,4	24,7	105,4
- krmné plodiny	%	78,2	78,5	100,4	50,8	51,3	101,1	18,3	18,9	103,2
Počet DJ celkem	DJ/100 ha	48,4	47,4	97,9	44,3	44,1	99,4	26,3	26,1	99,2
- dojnice	DJ/100 ha	12,4	11,5	92,7	14,2	14,1	99,4	9,0	8,6	95,7
- ostatní skot	DJ/100 ha	31,3	31,5	100,9	24,8	24,6	99,2	10,5	10,0	95,1
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,2	1,1	94,8	0,5	0,5	100,1	0,2	0,1	70,1
- prasata	DJ/100 ha	1,8	2,0	113,3	3,9	3,5	89,7	5,5	6,1	109,4
- drůbež	DJ/100 ha	1,2	0,7	64,4	0,6	1,0	163,2	0,9	1,1	124,7
Využívaná najatá z. p.	%	75,6	75,1	99,3	82,7	82,0	99,2	84,8	82,8	97,7
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha krm. plodin	0,57	0,56	98,1	0,77	0,76	98,4	1,04	0,96	92,0
Roční dojivost	kg/ks	6 646	6 482	97,5	7 127	7 249	101,7	7 722	7 809	101,1
Čistá přidaná hodnota	tis. Kč/AWU	457,0	482,7	105,6	452,6	513,6	113,5	557,7	591,0	106,0
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	12 330	12 410	100,6	12 382	13 710	110,7	15 837	16 984	107,2
Provozní dotace	Kč/ha	12 619	13 537	107,3	9 270	10 785	116,3	7 850	9 679	123,3
Podíl ŽV na celkové produkci	%	52,3	54,1	103,5	41,2	43,5	105,5	21,3	22,6	105,9

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky hospodařící převážně v *horských oblastech LFA* zvýšily průměrnou výměru využívané půdy o 5,6 % na 212,9 ha/podnik. Podíl najaté využívané z. p. zůstal zhruba na úrovni roku 2012, což znamená, že se zvýšila průměrná výměra zemědělské půdy v nájmu.

¹⁷⁴ Hodnota standardní produkce je vyjádřena 5letým průměrem – pro rok 2010 se jedná o období 2008-2012.

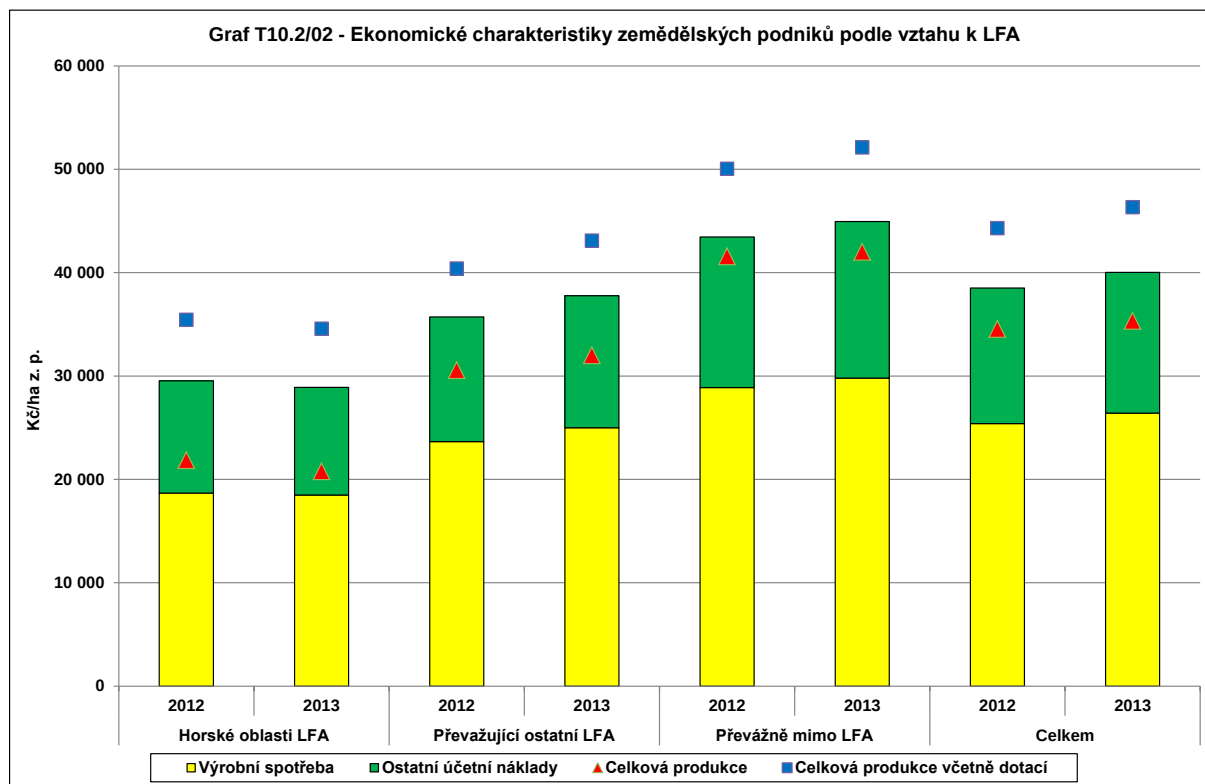
Zatížení ploch krmných plodin v chovu přežvýkavců se meziročně mírně snížilo z 0,57 DJ/ha na 0,56 DJ/ha. Z hlediska počtu DJ na 100 ha se zvýšily stavy ostatního skotu na úkor dojnic. Dlouhodobý trend růstu stavů ovcí a koz na 100 ha nepokračoval. Živočišná výroba je v horských oblastech LFA významné výrobní zaměření podniků, s více než 50% podílem na celkové produkci. Počet AWU na 100 ha byl v horských oblastech meziročně o 4,7 % nižší, částečně díky snížení počtu placených i neplacených pracovních sil a částečně v důsledku zvýšení průměrné výměry využívané zemědělské půdy na podnik.

U podniků v *ostatních oblastech LFA* se průměrná výměra využívané zemědělské půdy zvýšila o 2,8 % na 246,0 ha/podnik. Podniky snížily podíl obilovin na výměře využívané z. p. ve prospěch ostatních polních plodin a krmných plodin. Změna v zastoupení krmných plodin však není významná (nárůst o 1,1 %). Stavy hospodářských zvířat na 100 ha, stejně jako intenzita chovu přežvýkavců se snížily, ovšem méně dynamicky než v horských oblastech. Snížilo zatížení zemědělské půdy dojnícemi a ostatním skotem. Počet pracovníků na 100 ha půdy se meziročně snížil o 2,4 % díky snížení počtu placených pracovních sil a zvýšení průměrné výměry podniku.

V oblastech *převážně mimo LFA* se průměrná výměra podniku zvýšila o 2,9 % na 233 ha/podnik a pokračoval trend postupného mírného snižování podílu najaté zemědělské půdy. Obdobně jako v ostatních oblastech LFA (kromě horských) i v produkčně intenzivních oblastech došlo k nárůstu zastoupení ostatních polních plodin a krmných plodin na úkor obilovin. Pokud jde o vývoj stavů hospodářských zvířat, snížení DJ/100 ha z. p. o 0,8 % nastalo v důsledku snížení průměrných stavů všech kategorií přežvýkavců. Zvýšily se naopak stavy prasat (o 9,4 %) a drůbeže (o 24,7 %). Ze struktury produkce vyplývá, že podniky v oblastech převážně mimo LFA jsou spíše zaměřené na polní výrobu nebo smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobu. Vyšší intenzitu chovu přežvýkavců vykazují v produkčně intenzivních oblastech PPO (kolem 1 DJ/ha krmných plodin) a jsou reprezentovány převážně většími podniky se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou. Intenzita chovu přežvýkavců se celkově snížila o 8 % vlivem poklesu stavů přežvýkavců. Nižší intenzita chovu přežvýkavců byla částečně vyrovnána vyšší užitkovostí dojnic o 1,1 % (7 809 l/rok), která dlouhodobě v ČR stoupá. Na rozdíl od horských oblastí a ostatních oblastí LFA zaznamenaly podniky v oblastech mimo LFA meziroční zvýšení počtu AWU na 100 ha o 1,2 % z důvodu zvýšení absolutního počtu placených i neplacených pracovních sil. Nárůst počtu pracovníků může souviset s větším rozměrem intenzivní živočišné výroby, reprezentované chovem prasat a drůbeže.

Ze strukturálního hlediska lze pozorovat v roce 2013 meziroční zvětšení výměry zemědělských podniků a snižování intenzity chovu přežvýkavců (nejvíce v oblastech mimo LFA). Průměrný počet pracovníků se zvýšil v oblastech mimo LFA, zatímco v méně příznivých oblastech klesl.

Graf T10.2/02 dokumentuje příčiny vývoje příjmové úrovně zemědělských podniků porovnáním objemu dotací na hektar z. p., nákladů a celkové produkce.

Pozn.: Dotace = provozní dotace + investiční dotace.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

V horských oblastech se ČPH/AWU meziročně zvýšila o 5,6 % na 482,7 tis. Kč/AWU. Zvýšení ČPH/AWU bylo podpořeno především vyššími provozními dotacemi a podporami, které vzrostly o 7,3 % a nižšími náklady na hektar zemědělské půdy, které klesly o 1 % v případě výkonové spotřeby. Ke zvýšení ČPH/AWU přispěl i pokles AWU/100 ha v kategorii placených i neplacených pracovních sil.

Celková produkce se naopak snížila o 4,9 % vlivem nižší rostlinné i živočišné produkce na hektar z. p. Pokles živočišné výroby, která v horských oblastech LFA převažuje, nastal snížením hodnoty produkce hovězího a telecího masa a produkce ovcí a koz. Snížení produkce hovězího masa odpovídá snížení jeho realizační ceny.

Provozní dotace a podpory dosáhly v roce 2013 v horských oblastech LFA průměrné výše 13 537 Kč/ha z. p., v produkčně intenzivních oblastech mimo LFA byla jejich průměrná výše 9 679 Kč/ha. Regionálně jsou důležité zejména platby LFA, které kompenzují (doplňují) podnikům příjmy v produkčně znevýhodněných oblastech, a platby za environmentální opatření, tj. kompenzace podnikům za služby, spojené s vyššími náklady či nižšími výnosy.

Zvýšení průměrné výše provozních dotací nastalo vlivem vyšší jednotné platby na plochu a vyšších environmentálních dotací. Závislost celkových výnosů na provozních dotacích se zvýšila z 36,6 % na 39,5 %¹⁷⁵.

Provozní dotace jsou klíčovým faktorem, který ovlivňuje přechod ze ztrátového hospodaření do ziskového ve všech oblastech LFA. Dalším důležitým faktorem vyšší ekonomické úrovně v přepočtu na AWU podniků v LFA je extenzivní způsob hospodaření s nižšími vstupy materiálu a práce.

Rozdíl mezi horskými oblastmi LFA a produkčními oblastmi mimo LFA je zřejmý i ze vztahu celkových nákladů a celkové produkce (graf T10.2/02). Zatímco v horských oblastech hodnota celkové produkce uhradí jen výrobní spotřebu a malou část ostatních účetních nákladů, v oblastech mimo LFA je hodnota celkové produkce bez dotací¹⁷⁶ schopna uhradit výrobní spotřebu i převážnou část ostatních účetních nákladů. Provozní dotace a podpory v horských oblastech LFA kompenzují nepříznivý poměr nákladů k produkci v porovnání s produkčně intenzivními oblastmi mimo LFA.

Průměrná úroveň ČPH/AWU se pohybovala v roce 2013 od 482,7 tis. Kč v horských oblastech LFA do 591,0 tis. Kč v oblastech převážně mimo LFA. ČPH/AWU se meziročně zvýšila ve všech regionech. Nejvíce dynamické zvýšení ČPH/AWU nastalo u podniků v *ostatních oblastech LFA* (o 13,5 %), především jako důsledek současného poklesu počtu AWU/100 ha a zvýšení provozních dotací a podpor, které se zvýšily o 16,3 % na 10 785 Kč/ha. Právě v ostatních oblastech LFA se nejvíce projevil vliv přeúčtování zelených bonusů na obnovitelné zdroje energie z ostatní produkce do ostatních dotací na výrobu, které se zvýšily o 246,2 % z 502 na 1 736 Kč/ha. Vliv nákladově produkčních relací nebyl příliš významný, protože celková produkce se zvýšila o 4,7 % a výrobní spotřeba vzrostla o 5,7 %, čímž eliminovala vliv zejména příznivější hodnoty živočišné produkce v čele s produkcí mléka a chovem hovězího skotu.

Podniky hospodařící v *oblastech mimo LFA* zlepšily ČPH/AWU o 6 %. Významně se na zvýšení podílel nárůst provozních dotací a podpor o 23,3 % způsobený vyšší jednotnou platbou na plochu a vyššími ostatními dotacemi na výrobu díky přeúčtování zeleného bonusu z ostatní produkce. Celková produkce na hektar z. p. se zvýšila jen o 1,1 %. Rostlinná produkce zůstala na úrovni roku 2012, což bylo způsobeno nižší hodnotou produkce obilovin (o 3,3 %), cukrovky (o 2,7 %), zeleniny a květin (o 19,1 %). Produkce živočišné výroby se

¹⁷⁵ Provozní dotace a podpory v podnicích hospodařících v horských oblastech představovaly 39,5 % hrubého příjmu, tvořeného hodnotou celkové produkce a výší vyplacených provozních dotací. V oblastech převážně mimo LFA byla závislost na dotacích nižší (18,7 %).

¹⁷⁶ V celkové produkci nejsou zahrnuty kompenzační platby za agro-environmentální služby (platby za AEO a ekologické zemědělství), i když sem z metodického hlediska jako platby za produkci veřejného zboží patří. Zahrnutí těchto plateb do produkce by významně měnilo pohled na ekonomickou situaci zejména podniků v horských oblastech LFA s vysokou úrovní plateb za AEO a ekologické zemědělství na TTP.

meziročně zvýšila o 7,1 % jako důsledek nárůstu hodnoty produkce všech významných komodit živočišné výroby. Náklady na výrobní spotřebu se zvýšily o 3,2 %, což snížilo efekt vyšší celkové produkce. Výrobní spotřeba na hektar z. p. vzrostla vlivem vyšších nákladů na nakupovaná hnojiva (o 9 %), prostředky ochrany rostlin (o 2,7 %), nakupovaná krmiva (o 8,6 %) a vlivem zvýšení všech ostatních věcných nákladů (o 4,4 %), z nichž má největší význam údržba budov a strojů a spotřeba energie.

Shrňme-li vývoj ekonomických indikátorů v podnicích tříděných podle LFA, je možné sledovat společné i odlišné reakce podniků na aktuální tržní a agrárně politické podmínky. Společným jmenovatelem všech tří oblastí je nárůst provozních dotací a podpor, ke kterému však došlo zejména změnou metodiky účtování zeleného bonusu. Ve všech oblastech přispěly vyšší provozní dotace ke zvýšení ČPH/AWU. Rozdílné byly nákladově produkční vztahy. Celková produkce na hektar zemědělské půdy se zvýšila v produkčně intenzivnějších oblastech ostatních LFA a mimo LFA, a to hlavně vlivem příznivého vývoje v živočišné výrobě. V horských oblastech naopak celková produkce klesla následkem nižších realizačních cen hovězího masa a krmných obilovin. Náklady na výrobní spotřebu se snížily méně dynamicky a přispěly tak k horšímu ekonomickému výsledku bez vlivu podpor, který byl vyrovnán až provozními dotacemi a podporami.

10.2.2.2 Vliv provozu bioplynové stanice na ekonomické výsledky podniků podle vztahu k LFA

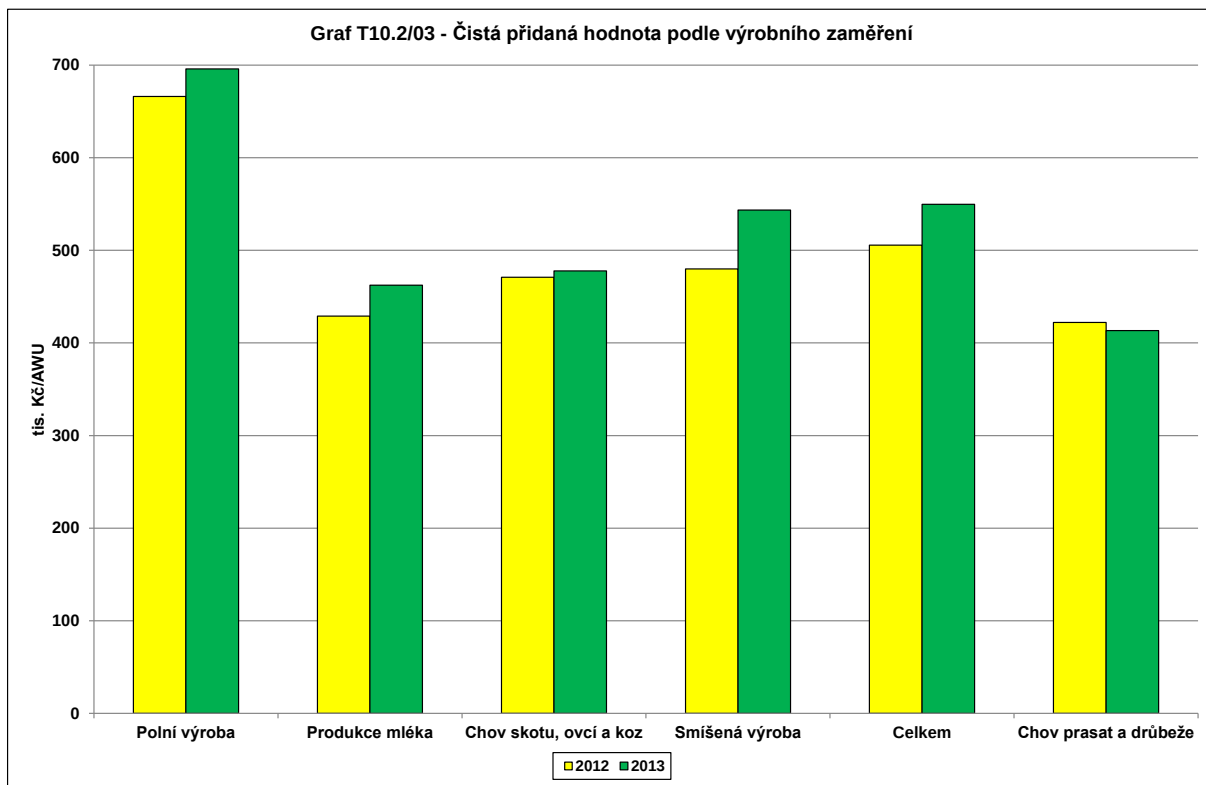
Provoz bioplynových stanic (BPS) významně ovlivňuje ekonomické výsledky zemědělských podniků. Příl. tab. 10.2/03 uvádí základní strukturální a ekonomické ukazatele podniků právnických osob za rok 2013 podle toho, zda provozují BPS. Podniky právnických osob jsou nejvýznamnějšími provozovateli BPS v ČR vzhledem k větší kapitálové síle v porovnání s PFO a s ohledem smíšenou výrobu, která je pro provoz BPS velmi vhodná.

Ze strukturálního hlediska mají podniky s BPS v průměru výrazně vyšší výměru využívané z. p., přičemž v LFA oblastech je struktura plodin stejná bez ohledu na provoz BPS, zatímco v oblastech mimo LFA mají podniky s BPS vyšší podíl krmných plodin, což výrazně snižuje intenzitu chovu přežvýkavců (0,89 DJ/ha krmných plodin) v porovnání s podniky bez BPS. V průměru chovají podniky s BPS více dojnic a prasat na 100 ha z. p. než podniky bez BPS.

Je zřejmé, že zemědělské podniky s BPS v oblastech LFA i mimo LFA dosahují vyšší ČPH/AWU proti podnikům bez BPS. Příčinou je především vyšší ostatní produkce a vyšší ostatní dotace na výrobu, které zahrnují tzv. zelené bonusy. Důsledkem vysokých investičních výdajů na výstavbu BPS jsou vyšší odpisy. Celkové náklady i náklady na výrobní spotřebu jsou vyšší u podniků provozujících BPS, u nichž je vyšší i spotřeba energie na hektar z. p. Podniky s BPS mají vyšší náklady na externí faktory. Vyšší nájemné půdy u provozovatelů BPS je však jen v oblastech LFA, nikoliv mimo LFA.

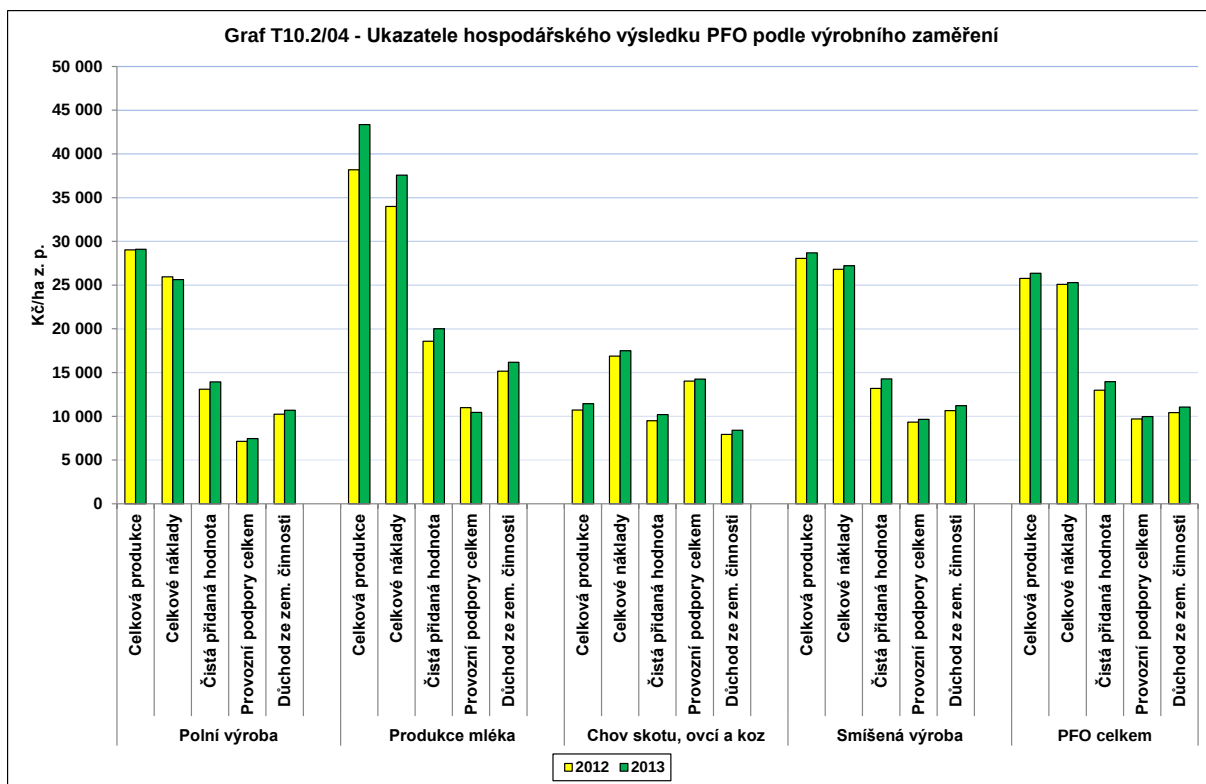
10.2.2.3 Výsledky zemědělských podniků podle výrobního zaměření

Strukturální a ekonomické ukazatele hospodaření zemědělských podniků v třídění podle nejvýznamnějších kategorií výrobního zaměření uvádí příl. tab. 10.2/04. Úroveň ČPH/AWU dokumentuje graf T10.2/3. Pozadí vývoje ekonomické situace podniků podle výrobního zaměření a právní formy uvádějí grafy T10.2/04 a T10.2/05.

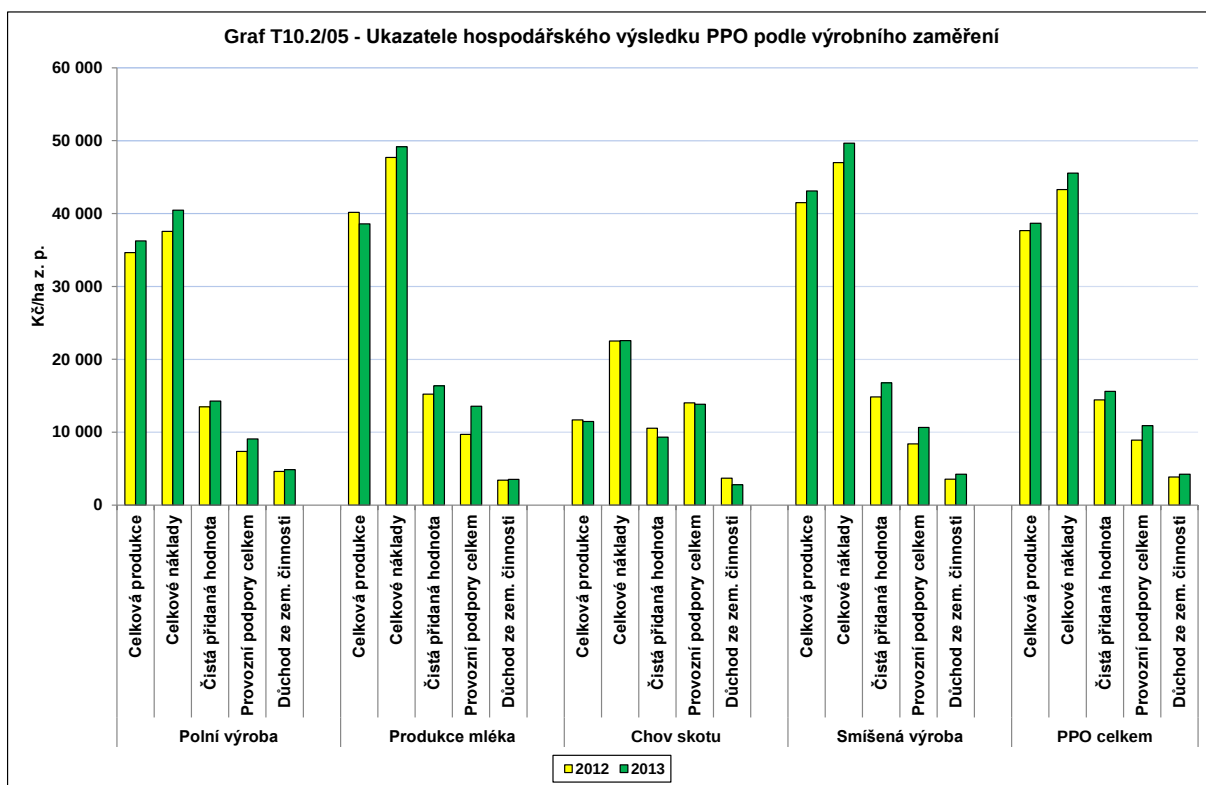
Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Hodnota ČPH/AWU se v roce 2013 pohybovala v intervalu od 413,3 tis. Kč u podniků zaměřených na chov prasat a drůbeže do 695,8 tis. Kč u podniků se specializací na polní výrobu. Na celkovém meziročním zlepšení ekonomiky zemědělských podniků v ČR se podílely všechny uvedené kategorie výrobního zaměření, s výjimkou specializovaných podniků s chovem prasat a drůbeže (snížení ČPH/AWU o 2,1 %).

Podniky s převažující *polní výrobou*, které v roce 2013 hospodařily na průměrné výměře 197,9 ha/podnik meziročně zvýšily ČPH/AWU z 666,2 tis. Kč/AWU (2012) na 695,8 tis. Kč/AWU (2013), tedy o 4,4 %. Nárůst není tak dynamický jako v předchozích letech, což bylo ovlivněno snížením realizačních cen pšenice ozimé, která je v ČR významnou obilovinou. Vzhledem k meziročně vyššímu počtu AWU/100 ha o 1,5 % je nutné příčiny zlepšení hledat v tvorbě čisté přidané hodnoty. Na straně výnosů se na zvýšení ČPH podílelo především zlepšení celkové produkce na hektar o 3,0 %, zejména produkce živočišné výroby (nárůst o 12,9 %) a ostatní produkce (nárůst o 23,0 %), které však dohromady tvoří jen 14 % celkové produkce. V rostlinné výrobě byla dosažena produkce na úrovni roku 2012. Snížení hodnoty produkce obilovin bylo kompenzováno vyšší hodnotou produkce olejnin a okopanin. Provozní dotace na hektar z. p. se v porovnání s předchozím rokem zvýšily o 15,5 % (ze 7 275 na 8 401 Kč/ha) v důsledku vyšší jednotné platby na plochu a vyšších ostatních dotací na výrobu. Výrobní spotřeba na hektar z. p. u podniků specializovaných na polní výrobu byla v roce 2013 v průměru o 5,4 % vyšší než v roce 2012. Nárůst nákladů byl způsoben zvýšením všech klíčových přímých i režijních nákladů na nakupované vstupy do rostlinné výroby. Na výsledný důchod ze zemědělské činnosti nepříznivě působily také vyšší mzdové náklady na hektar (o 5,1 %), nájemné na hektar (o 6,8 %) a vyšší odpisy (o 2,1 %). Výsledná ČPH/AWU se meziročně zvýšila v průměru více v kategorii podniků fyzických osob (o 6,8 %) než u právnických osob (o 2,9 %). Příčinou úspěchu podniků fyzických osob bylo nižší zapojení AWU/100 ha (o 0,4 %) a snížení přímých nákladů a nákladů na služby.

Podniky specializované na *produkci mléka* zvýšily ČPH/AWU průměrně o 7,8 % ze 428,9 na 462,5 tis. Kč/AWU. Příčinu lze najít především ve vyšších realizačních cenách mléka. Roční dojivost ve specializovaných mléčných farmách klesla z průměrných 6 894 na 6 730 litrů/dojnic, tj. o 2,4 %. Intenzita chovu přežvýkavců v přepočtu na hektar krmných plodin se pohybovala na úrovni 0,90 DJ/ha. Vyšší intenzitu chovu přežvýkavců mají PFO, u nichž intenzita v průměru dosahuje 1 DJ/ha krmných plodin. Počet AWU na 100 ha byl meziročně relativně stabilní. Produkce živočišné výroby na hektar z. p., která tvoří většinu celkové produkce, se zvýšila o 6,0 %. Kromě vyšší hodnoty produkce za mléko a mléčné výrobky bylo dosaženo vyšší produkce hovězího a telecího masa. Provozní dotace na hektar se meziročně zvýšily o rekordních 30,5 %, většinou ale uměle přeučtováním zeleného bonusu z ostatní produkce do ostatních dotací na výrobu, částečně také přirozeně zvýšením jednotné platby na plochu. Na straně nákladů zaznamenaly podniky specializované na produkci mléka zvýšení nákladů na výrobní spotřebu (o 3,7 %) a odpisy (o 11,8 %). Zvýšily se náklady na

všechny nakupované vstupy do živočišné výroby – krmiva, energie, náklady údržby budov a strojů. Jedinou významnější položkou nákladů, která klesla, byly služby.

Podniky specializované na *chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat zkrmlujících objemnou píci* pokračovaly v roce 2013 v dlouhodobém trendu zvyšování ČPH/AWU. V průměru se ČPH/AWU zlepšila o 1,4 % na 477,7 tis. Kč/AWU. Příčinou zlepšení ekonomických výsledků byl především nižší vstup pracovní síly. Počet AWU/100 ha se snížil o 3,9 %, pokles zaznamenali jak placení, tak neplacení pracovníci. V této kategorii podniků se navíc zvýšila průměrná výměra využívané zemědělské půdy o 2,9 % na 152,2 ha/podnik. Extenzivně hospodařící podniky s chovem skotu bez tržní produkce mléka tak zvýšily svoji výměru a snižovaly využití pracovních sil. Intenzita chovu přežvýkavců se mírně snížila z 0,47 na 0,45 DJ/ha. ČPH/AWU se v absolutní hodnotě zvýšila jen o 1,4 %. Meziročně vyšší celková produkce (o 2,1 %) byla vyvážena vyššími náklady na výrobní spotřebu (o 2,5 %), které byly ovlivněny zejména vyššími náklady na nakupovaná krmiva a náklady na údržbu budov a strojů. Odpisy na hektar z. p. se zvýšily o 8,4 %. Provozní dotace a podpory na hektar z. p. zůstaly na úrovni roku 2012 ve výši přibližně 14 tis. Kč. Vývoj u extenzivních chovatelů přežvýkavců je tedy možné charakterizovat jako stagnaci z ekonomického pohledu při probíhajících strukturálních změnách v počtu pracovníků a velikosti podniků.

Kategorie podniků se *smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou* je charakteristická největšími velikostními rozdíly mezi podniky fyzických osob (67,4 ha/podnik v roce 2013) a podniky právnických osob (1 462,7 ha/podnik v roce 2013). Obě právní formy zaznamenaly meziročně nárůst průměrné výměry podniku ve výši 9,5 % (PFO), resp. 0,8 % (PPO). ČPH/AWU v souhrnu meziročně vzrostla o 13,2 % na 543,4 tis. Kč/AWU. Vývoj ČPH/AWU byl pozitivně ovlivněn hlavně vyšší hodnotou produkce rostlinné výroby (o 2,5 %) a především živočišné výroby (o 9,6 %) a vyššími provozními dotacemi a podporami (o 24,1 %), zejména jednotnými platbami na plochu a ostatními dotacemi na výrobu. Počet AWU/100 ha se snížil o 0,7 % a podpořil tak meziroční nárůst ČPH/AWU. Podniky právnických osob se smíšenou výrobou jsou typickými provozovateli bioplynových stanic a přeúčtování zelených bonusů z ostatní produkce do ostatních dotací na výrobu velmi ovlivnilo strukturu provozních dotací. Tržby z rostlinné výroby byly meziročně vyšší díky vyšší hodnotě produkce olejnin a brambor. Vyšší tržby z živočišné výroby byly dosaženy vlivem vyšších cen a užitkovosti chovu skotu a prasat. Náklady však rostly rychleji než celková produkce. Výrobní spotřeba se zvýšila o 4,6 %, přičemž se zvýšily všechny náklady na významné nakupované položky rostlinné a živočišné výroby. Odpisy se zvýšily celkově v průměru o 6,6 %. Odlišný vývoj nákladů zaznamenaly PFO a PPO. Zatímco výrobní spotřeba se u PFO meziročně příliš nezměnila (pokles o 0,4 %), u právnických osob se zvýšila o 5,3 %. Obdobné rozdíly jsou patrné i u odpisů. Při podobné dynamice celkové produkce PFO a PPO by teoreticky měla být změna ČPH/AWU vyšší u PFO. Výsledná změna

ČPH/AWU je však mírně vyšší u PPO, které ve větší míře než právnické osoby provozují bioplynové stanice a které těžily z výhody zelených bonusů.

Podniky specializované na *chov prasat a drůbeže* byly v roce 2013 charakteristické nižší úrovní ČPH/AWU, která klesla o 2,1 % ze 422,0 na 413,3 tis. Kč/AWU. Ekonomický a strukturální vývoj podniků specializovaných na chov prasat a drůbeže se výrazně lišil u PFO a PPO.

PFO zvýšily ČPH o 35 % z 326,8 tis. Kč/AWU (2012) na 441,3 tis. Kč/AWU (2013). Příčiny je možné nalézt částečně v poklesu vstupu pracovní síly o 0,7 %, ale především v meziročně nižších nákladech na výrobní spotřebu (o 4,8 %) a vyšších provozních dotacích (o 35,6 %), přestože podniky specializované na chov prasat a drůbeže nejsou na provozních dotacích příliš závislé. Celková produkce zůstala na úrovni roku 2012, zvýšení hodnoty produkce vepřového masa bylo vyrovnáno snížením hodnoty produkce drůbežího masa. Tomu odpovídá i strukturální vývoj, kdy došlo ke zvýšení průměrných stavů prasat a snížení průměrných stavů drůbeže ve specializovaných farmách. Produkce rostlinné výroby se meziročně snížila o 4,3 %, hlavně poklesem hodnoty produkce olejnin a brambor, nicméně rostlinná výroba představuje méně než 10% podíl na celkové produkci. Tyto specializované podniky však většinou nedisponují zemědělskou půdou. K pozitivnímu ekonomickému vývoji přispěly nižší náklady na nakupovaná krmiva a energie, které jsou dominantními nákladovými položkami v těchto chovech. Odpisy se snížily o 22,6 % v důsledku nižší investiční aktivity menších chovatelů prasat a drůbeže.

U PPO došlo naopak ke snížení ČPH/AWU z 435,0 tis. Kč (2012) na 409,6 tis. Kč (2013), tj. o 5,8 %. Kromě vyššího zapojení placené pracovní síly došlo k relativně velkému nárůstu nákladů na výrobní spotřebu (o 12,3 %), který dynamikou převýšil nárůst celkové produkce (10,7 %). Příčinou zvýšení nákladů byly především nakupovaná krmiva a energie, v menší míře té údržba budov a strojů a služby. Vyšší odpisy jsou důsledkem vyšší investiční aktivity větších chovatelů prasat a drůbeže, kdy chovatelé využívali investičních podpor z PRV. Produkce živočišné výroby byla pozitivně ovlivněna vyšší produkcí vepřového masa (i meziročně vyššími stavy prasat) a naopak negativně ovlivněna nižší produkcí drůbežího masa (současně i meziročně nižšími stavy drůbeže). Provozní dotace a podpory se sice zvýšily, tvořily ale jen 3,5 % hrubého příjmu těchto chovů. V rámci provozních dotací došlo ke zvýšení dotací na výrobní spotřebu o 34 %, která je tvořena především dotacemi z nákazového fondu a podporou udržování a zlepšování genetického potenciálu hospodářských zvířat.

Z relací mezi celkovou produkcí, výrobní spotřebou a dotacemi je zřejmé, že podniky s extenzivní výrobou – chovem skotu (krav) bez tržní produkce mléka – nedokážou celkovou produkcí pokrýt ani výrobní spotřebu a je zde patrný největší důchodový účinek podpor, které umožňují podnikům uhradit jak zbývající část výrobní spotřeby, tak celé ostatní účetní náklady a vytvořit zisk. Zahrnutí agro-environmentálních plateb a podpor ekologického

zemědělství do celkové produkce by významně měnilo pohled na ekonomickou situaci zejména podniků v horských oblastech LFA s vysokou úrovní plateb za AEO a ekologické zemědělství na TTP. Naopak podniky s intenzivní výrobou (chovem prasat a drůbeže) jsou schopny celkovou produkcí uhradit celou výrobní spotřebu a většinu ostatních účetních nákladů. Vliv provozních dotací a podpor na hrubý příjem je ovšem u intenzivních chovů prasat a drůbeže velmi malý. Z výše uvedených charakteristik příčin ekonomického vývoje jednotlivých výrobních specializací vyplývá rozdílný vývoj u nákladově výnosových relací a společný pozitivní vliv vyšších provozních dotací a podpor.

10.2.2.4 Výsledky zemědělských podniků podle ekonomické velikosti a výrobního zaměření

Kombinace výrobního zaměření a ekonomické velikosti pomůže podrobněji odhalit nejvýznamnější reprezentanty daného výrobního zaměření a příčiny odlišné ekonomické úrovně jednotlivých kategorií zemědělských podniků.

Podniky jsou podle standardní produkce zařazeny do čtrnácti kategorií ekonomické velikosti. Z důvodu rovnoměrnějšího rozdělení podniků do velikostních tříd byly některé třídy sloučeny. Tab. 10.2/03 uvádí vymezení tříd ekonomické velikosti pro podmínky ČR.

T10.2/03 - Vymezení tříd ekonomické velikosti podniků podle standardní produkce¹⁾

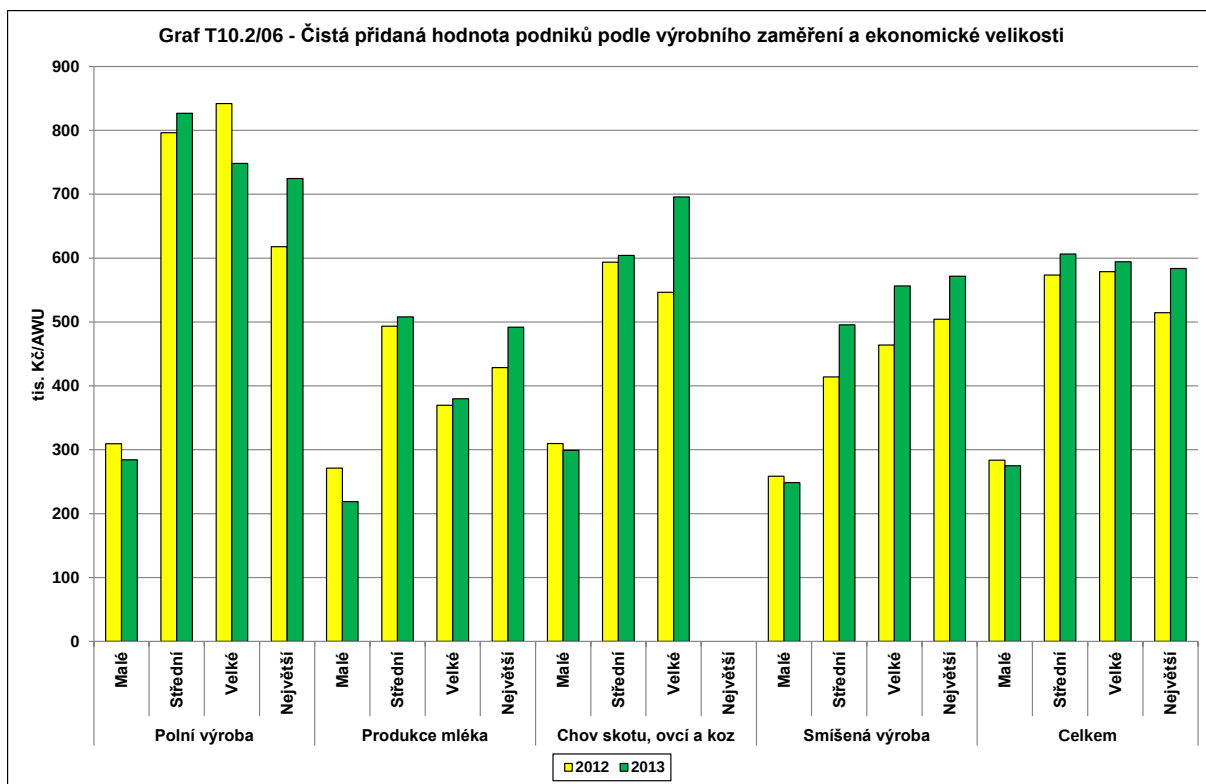
Třídy	Prahové hodnoty standardní produkce	Označení velikostních tříd
IV.-VI.	nejméně 8 000 €, méně než 50 000 €	Malá
VII.-IX.	nejméně 50 000 €, méně než 500 000 €	Střední
X.-XI.	nejméně 500 000 €, méně než 1 000 000 €	Velká
XII.-XIV.	nejméně 1 000 000 €	Největší

¹⁾ Podniky označené jako velmi malé (I.-III.) nejsou v databázi FADN CZ podchyceny.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

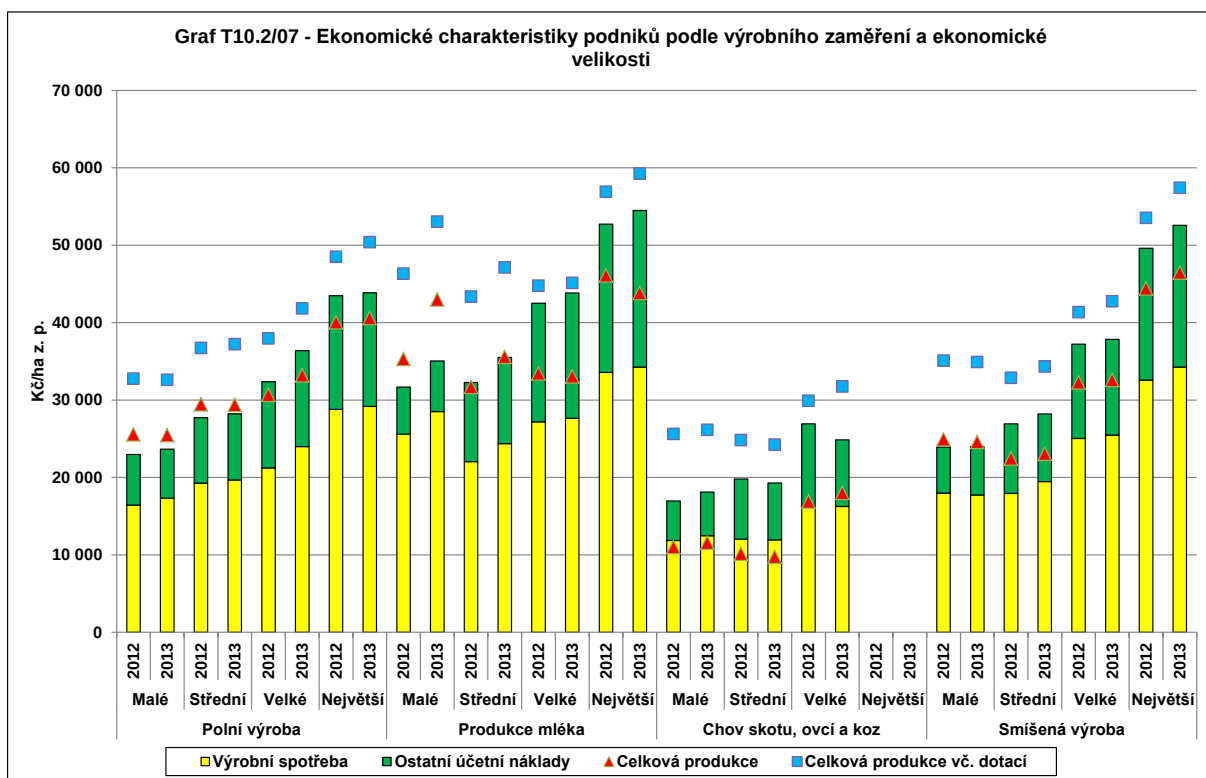
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Úroveň ČPH/AWU je pro vybrané kategorie podniků uvedena v grafu T10.2/06, přehled výnosové a nákladové stránky hospodaření nabízí graf T10.2/07.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Pozn.: Dotace = provozní dotace + investiční dotace. V kategorii „Největší“ ve výrobním zaměření „Chov skotu, ovcí a koz“ nejsou uvedeny údaje kvůli malému počtu podniků v souboru.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky specializované na *polní výrobu*, které jsou rozmístěny převážně v oblastech mimo LFA, jsou z hlediska úrovně ČPH/AWU velmi diferencované. Nejnižší úroveň ČPH/AWU (284,3 tis. Kč/AWU v roce 2013) byla v této kategorii charakteristická pro *malé podniky* s průměrnou výměrou 32,9 ha na podnik a 3,5 AWU/100 ha z. p. v roce 2013. Jedná se většinou o rodinné farmy s převažující produkcí obilovin a minoritním podílem chovu skotu a prasat. V roce 2013 produkovaly tyto farmy 6,7 % celkové produkce v rámci specializace na polní výrobu a představovaly 53 % počtu podniků v daném výrobním zaměření¹⁷⁷. Protože v kategorii malých podniků specializovaných na polní výrobu došlo k poklesu ČPH/AWU, zatímco výrobní zaměření dosáhlo v průměru zlepšení ČPH/AWU, jsou hodnoceny příčiny snížení ekonomické úrovně.

Malé podniky zvýšily průměrnou výměru využívané z. p. z 32,4 ha (2012) na 32,9 ha (2013) a zároveň mírně zvýšily počet neplacených pracovních sil, čímž se zvýšil počet AWU na 100 ha půdy o 0,7 %. Hlavní příčinou zhoršení ČPH/AWU byl meziroční pokles celkové produkce na hektar z. p. o 0,4 % při současném růstu nákladů na výrobní spotřebu o 5,5 %. Celková produkce se snížila vlivem stagnace rostlinné produkce a poklesu živočišné produkce, která tvoří 5 % celkové produkce, což je více než u středních a velkých podniků v tomto výrobním zaměření. Na hodnotu rostlinné produkce měl vliv pokles hodnoty produkce obilovin v důsledku nižší realizační ceny, dále pokles produkce cukrovky a průmyslových plodin. Vývoj naopak vyrovnala vyšší hodnota produkce olejnin (meziročně vyšší výnosy) a brambor (meziročně vyšší cena) podpořená vyšším podílem těchto polních plodin na výměře půdy. Příčinou poklesu hodnoty produkce v živočišné výrobě o 7,3 % byla nižší produkce hovězího a telecího masa (vliv nižších cen produkce a stavů masného skotu). Náklady na výrobní spotřebu v přepočtu na hektar z. p. se zvýšily v důsledku zvýšení všech rozhodujících vstupů do rostlinné výroby. Odpisy se meziročně snížily jen o 0,7 %. Provozní dotace a podpory na hektar zaznamenaly meziroční nárůst o 3,4 %, v absolutním vyjádření čerpají malé podniky nejnižší provozní dotace a podpory ze všech velikostních skupin v rámci tohoto výrobního zaměření (7 128 Kč/ha v roce 2013, průměr výrobního zaměření byl 8 401 Kč/ha v roce 2013). Nejnižší absolutní hodnoty ČPH/AWU a dlouhodobě výrazně podprůměrných výsledků dosahují malé podniky specializované na polní výrobu především díky relativně vysokému počtu AWU/100 ha, což může souviset i s vyšším zastoupením živočišné výroby na celkových tržbách a vyšší pracovní náročnosti výroby v porovnání se středními a velkými podniky. Malé podniky také nevyužívají úspor z rozsahu výroby.

Nejvýraznějšího meziročního zvýšení ČPH/AWU (o 17,3 %) v kategorii převažující polní výroba dosáhly *největší podniky* s průměrnou výměrou 1 834,4 ha/podnik a 2,27 AWU/100 ha. Největší podniky sice nedosahují absolutně největší úrovně

¹⁷⁷ Vztaženo k počtu reprezentovaných podniků v daném odvětví (výrobním zaměření) podle údajů ČSÚ.

ČPH/AWU¹⁷⁸, ukazatel ČPH/AWU se zvýšil z 617,8 tis. Kč na 724,5 tis. Kč. Největší podniky generují 37,9 % celkové produkce všech podniků specializovaných na polní výrobu a tvoří 3,4 % počtu podniků. Ze strukturálního hlediska zvýšily tyto podniky výměru využívané zemědělské půdy o 14,2 % a snížily celkový počet AWU/100 ha o 7 %, což mělo za následek zvýšení ČPH/AWU. Další příčinou zvýšení ČPH/AWU byly meziročně vyšší provozní dotace na hektar z. p., které vzrostly o 22,9 % na 9 524 Kč/ha vlivem vyšší jednotné platby na plochu a přeučtování zelených bonusů do ostatních dotací na výrobu. Provozní dotace a podpory u největších podniků byly v rámci výrobního zaměření nadprůměrné. Meziroční zvýšení celkové produkce (o 1,4 %) bylo redukováno vyššími náklady na výrobní spotřebu (o 1,3 %), které vzrostly v důsledku vyšších nákladů na hnojiva a nakupovaná krmiva. Živočišná výroba je u největších podniků relativně významná a tvořila 9,5 % celkové produkce v roce 2013. Ve struktuře živočišné výroby převládá skot bez tržní produkce mléka a chov prasat. Zvýšily se také náklady na energie a odpisy. Největší podniky tedy zlepšily svou ekonomickou situaci a zlepšením produktivity práce v kombinaci s vyššími provozními dotacemi.

Podniky specializované na produkci mléka jsou podniky s intenzivním chovem přežvýkavců (v průměru 0,9 DJ/ha), vyšším využíváním lidské práce (3,7 AWU/100 ha v roce 2013) a přibližně pětinným podílem plateb LFA a plateb za agroenvironmentální programy na celkovém objemu provozních podpor, což indikuje jejich hlavní zastoupení v regionech s ostatními (O) a specifickými (S) přírodními omezeními. V této kategorii mají dlouhodobě nejhorší ekonomickou úroveň malé podniky, u nichž došlo k meziročnímu poklesu ČPH/AWU. Malé podniky v roce 2013 představovaly jen 1,9 % celkové produkce při zhruba čtvrtinovém zastoupení na počtu podniků v tomto výrobním zaměření. Naopak největší podniky zvýšily ČPH/AWU nejvíce a dosáhly druhé největší ekonomické úrovně v kategorii specializovaných mléčných farem po středně velkých farmách. Největší podniky se v roce 2013 podílely 57,6 % na produkci výrobního zaměření při 10,8% zastoupení na počtu podniků tohoto výrobního zaměření.

Malé mléčné farmy dlouhodobě dosahují jedné z nejnižších úrovní ČPH/AWU, v roce 2013 jejich souhrnná ekonomická úroveň klesla o 19,3 %, zatímco ostatní velikostní kategorie v tomto výrobním zaměření ČPH/AWU zvýšily. Malé podniky v roce 2013 hospodařily na průměrné výměře 23,1 ha, využívaly 8,5 AWU/100 ha z. p. (převážně neplacené pracovní síly) a na 100 ha z. p. připadalo 84,1 DJ hospodářských zvířat. Intenzita chovu přežvýkavců na hektar krmných plodin byla 1,1 DJ v roce 2013. Tyto podniky snížily výměru využívané zemědělské půdy a zvýšily počet pracovních sil na 100 ha. Snížil se podíl výměry krmných

¹⁷⁸ V kategorii převažující polní výroba dosahují nejvyšší hodnoty ČPH/AWU (828,7 tis. Kč v roce 2013) středně velké podniky se 198,6 ha/podnik a 1,6 AWU/100 ha.

plodin ve prospěch podílu obilovin. Dlouhodobě tyto podniky dosahují podprůměrnou roční doживost krav (5 665 l/ks v roce 2013) v porovnání s průměrem všech mléčných farem (6 730 l/ks za rok 2013). Užítkovost dojníc se navíc meziprocentně snížila. Efekt nižší užítkovosti byl překonán vyšší výkupní cenou mléka, produkce živočišné výroby na hektar tak vzrostla o 28,6 % částečně i díky vyšším tržbám z prodeje hovězího a telecího masa. Produkce rostlinné výroby na hektar se zvýšila o 5,6 %. Nepříznivě naopak působil nárůst nákladů výrobní spotřeby na hektar z. p. o 11,3 % hlavně zvýšením nákladů na nakupovaná krmiva a hnojiva a nákladů na energie. K nepříznivému vývoji ČPH/AWU přispěly i o 8,5 % nižší provozní dotace na hektar z. p., které klesly z 11 011 Kč/ha (2012) na 10 072 Kč/ha (2013) vlivem nižších environmentálních dotací a ostatních dotací na výrobu. Na ČPH/AWU tak nejvíce působilo meziprocentní zvýšení počtu pracovních sil v kombinaci s nižšími provozními dotacemi a relativně velkým zvýšením nákladů.

Největší podniky specializované na produkci mléka naopak dlouhodobě vykazují nadprůměrnou výši ČPH/AWU v daném výrobním zaměření. S průměrnou výměrou 1 487,8 ha z. p., 3,7 AWU/ha z. p. a 59,5 DJ/100 ha z. p. dosáhly v roce 2013 průměrné ČPH ve výši 492,0 tis. Kč/AWU, při meziprocentním zvýšení o 14,8 %. Užítkovost dojníc je u největších podniků nadprůměrná (7 338 l/ks/rok v roce 2013) v porovnání s průměrem specializovaných mléčných farem (6 730 l/ks/rok v roce 2013). Tyto podniky meziprocentně zvýšily výměru využívané z. p. o 2,1 % a snížily počet AWU/100 ha o 4,4 %, což přispělo ke zlepšení ČPH/AWU. Intenzita chovu přežvýkavců v přepočtu na hektar krmných plodin zůstala na úrovni 1,0 DJ. Hlavní příčinou zvýšení ČPH/AWU byla na výnosové straně vyšší produkce živočišné výroby o 6,5 %, která byla ovlivněna především vyššími výkupními cenami mléka, jejichž pozitivní vliv částečně snižovala meziprocentně mírně horší užítkovost dojníc (o 1,5 %). Provozní dotace a podpory se zvýšily z 9 032 Kč/ha (2012) na 14 310 Kč/ha (2013) vlivem vyšší jednotné platby na plochu a přeúčtování zelených bonusů z ostatní produkce do ostatních dotací na výrobu. Náklady na výrobní spotřebu sice také vzrostly (o 2,1 %), ale ne tak výrazně jako u malých podniků. Na růstu výrobní spotřeby se podílely největší vahou vyšší náklady na nakupovaná krmiva. Výrazněji se zvýšily také odpisy vlivem vyšších investic do modernizace provozů. Stejně jako u největších podniků s převažující polní výrobou se u největších podniků s převahou produkce mléka zvýšila ČPH/AWU vlivem využívání úspor z rozsahu výroby. Navíc producenti mléka využívali příznivých výkupních cen mléka.

Dlouhodobě velmi příznivé a také relativně stabilní hodnoty ČPH/AWU vykazují *podniky zaměřené na chov krav bez tržní produkce mléka*. Vysoké provozní dotace, a z nich zejména platby LFA a platby za agro-environmentální programy, umožnily těmto podnikům pokrýt celkové náklady a dosáhnout zisku. Bez provozních dotací by však celková produkce malých, středních a velkých podniků specializovaných na chov skotu nepokryla výrobní spotřebu a podniky by nebyly „schopné přežít“. V celkové produkci nejsou zahrnuty

kompenzační platby za agro-environmentální služby (platby za AEO a ekologické zemědělství), i když sem z metodického hlediska jako platby za produkci veřejného zboží patří. Zahrnutí těchto plateb do produkce by významně měnilo pohled na ekonomickou situaci zejména podniků v horských oblastech LFA s vysokou úrovní plateb za AEO a ekologické zemědělství na TTP.

Malé a středně velké podniky jsou počtem dominantní částí souboru podniků extenzivně hospodařících v horských a podhorských oblastech. Velké podniky jsou v celkovém počtu podniků specializovaných na chov krav bez tržní produkce mléka zastoupeny pouze necelým 1 %, dosáhly však meziročně největšího zlepšení ČPH/AWU, které však může být ovlivněno obměnou výběrového souboru. Vzhledem k malému počtu podniků ve výběrovém souboru nebudou výsledky velkých podniků podrobněji komentovány.

Malé podniky specializované na chov krav bez tržní produkce mléka zaznamenaly meziroční propad ČPH/AWU o 3,4 % na úroveň 299,3 tis. Kč/AWU. Tyto podniky hospodařily v průměru na 56,1 ha/podnik a využívaly 3,1 AWU/100 ha, intenzita chovu přežvýkavců byla 0,45 DJ/ha krmných plodin v roce 2013. Provozní dotace a podpory zůstaly přibližně na úrovni roku 2012, poklesly jen o 0,4 % na 14 133 Kč/ha, což je v porovnání s jiným výrobním zaměřením nadprůměrná výše. Celková produkce se zvýšila o 5,1 % v důsledku vyšší hodnoty živočišné produkce, k níž přispěla zejména vyšší hodnota produkce hovězího a telecího masa. Náklady na výrobní spotřebu se zvýšily o 5,2 %, tj. zhruba stejně dynamicky jako vzrostla celková produkce. Meziročně vzrostly všechny významné položky přímých nákladů, z ostatních věcných nákladů měly největší vliv vyšší náklady na energie. Vyšší investiční aktivita se projevila ve zvýšení odpisů o 9,6 %. Ze strukturálního hlediska se meziročně malé podniky specializované na extenzivní chov skotu, ovcí a koz příliš nezměnily. Příčinou nižší ČPH/AWU tak byl dynamičtější nárůst nákladů v porovnání celkovou produkcí.

Středně velké podniky specializované na chov krav bez tržní produkce mléka, které dosahují dlouhodobě jedné z nejvyšších průměrných hodnot ČPH/AWU, meziročně pouze mírně zlepšily svou ekonomickou situaci, zůstaly však podle tohoto ukazatele úspěšnou kategorií, která po vstupu ČR do EU svůj úspěch zakládá na vysokých provozních dotacích (v roce 2013 průměrně 14 247 Kč/ha z. p.) a extenzivním způsobu hospodaření s nízkou úrovní vstupů, včetně práce (1,6 AWU/100 ha v roce 2013). Zvýšení průměrné výměry podniku o 7,5 % na 429,4 ha ovlivnilo snížení vstupu pracovní síly z 1,7 na 1,6 AWU/100 ha, což příznivě ovlivnilo ČPH/AWU. Celková produkce i celkové náklady v přepočtu na hektar z. p. klesly. Rychleji však klesla celková produkce (o 3,6 %), kdy hodnota produkce hovězího a telecího masa nepříznivě ovlivnila produkci živočišné výroby, na rozdíl od již představených malých podniků. Výrobní spotřeba se snížila jen o 1 % vlivem nižšího ocenění vlastních krmiv. Provozní dotace a podpory zůstaly na úrovni roku 2012 při zvýšení jen

o 0,2 %. Na meziročním mírném zlepšení ekonomické úrovně středně velkých podniků s extenzivním chovem hospodářských zvířat se tedy nejvíce podílelo snížení AWU/100 ha.

Produkčně nejvýznamnější skupinou podniků v kategorii podniků se *smíšenou výrobou* jsou největší podniky, tvořené převážně velkými akciovými společnostmi a zemědělskými družstvy. I v tomto výrobním zaměření jsou však velké rozdíly mezi jednotlivými velikostními kategoriemi podniků. Malé podniky jako jediné snížily ČPH/AWU v období 2012-13 (o 3,8 %), zatímco u velkých podniků došlo k největšímu nárůstu ČPH/AWU o 19,9 %. Velké a největší podniky se smíšenou výrobou se výrazně podílejí na celkové zemědělské produkci v ČR (48,4 % v roce 2013).

Dlouhodobě dosahují velmi nízké úrovně ČPH/AWU v kategorii podniků se smíšenou výrobou *malé podniky*, které v roce 2013 vygenerovaly 248,6 tis. Kč, tj. méně než polovinu ČPH/AWU největších podniků v této kategorii. V roce 2013 hospodařily malé podniky průměrně na 31,0 ha z. p., využívaly relativně vysoký počet pracovníků (4,9 AWU/100 ha) a pěstovaly převážně krmné plodiny, které využívaly jako krmivovou základnu pro extenzivní chov krav bez tržní produkce mléka (0,7 DJ/ha krmných plodin). Podíl dotací na LFA a environmentálních dotací na celkovém objemu vyplacených provozních dotací a podpor (34,1 % v roce 2013) v kombinaci s extenzivním chovem skotu, podprůměrnou užitkovostí dojnic (5 637 l/ks/rok v roce 2013) a podprůměrnými výnosy polních plodin naznačuje umístění převážné části těchto podniků do méně příznivých oblastí LFA. Výměra malých podniků se smíšenou výrobou zůstala na úrovni roku 2012, zvýšil se počet pracovních sil o 4,5 %, což nepříznivě ovlivnilo ČPH/AWU. Celková produkce se snížila o 1,3 % vlivem nepříznivého vývoje v rostlinné výrobě, jejíž podíl na celkové produkci převažuje. Snížila se hodnota produkce všech významných polních plodin s výjimkou olejnin. Výrobní spotřeba na hektar z. p. klesla o 1,5 %, na čemž se podílely zejména přímé náklady na vstupy do rostlinné a živočišné výroby. Zvýšily se však i odpisy o 1,9 %. Stejně jako u všech výrobních zaměření využívajících půdu se zvýšila jednotná platba na plochu, která byla hlavním zdrojem zvýšení provozních dotací a podpor v roce 2013 (o 1,9 % na 10 130 Kč/ha). Za meziročním neúspěchem malých smíšených podniků tak stálo zejména zvýšení AWU/100 ha v kombinaci s poklesem produkce rostlinné výroby a vyššími odpisy.

Velké podniky se smíšenou výrobou hospodařily v roce 2013 na výměře 823 ha/podnik s 2,4 AWU/100 ha, intenzita chovu přežvýkavců byla stabilně na úrovni 0,8 DJ/ha krmných plodin. Příčinou relativně dynamického zvýšení ČPH/AWU ve skupině velkých podniků s převažující smíšenou výrobou v letech 2012-13 (ze 464,0 tis. Kč na 556,5 tis. Kč) byl relativně výrazný pokles AWU/100 ha (o 8,6 %) v kombinaci s růstem provozních dotací a podpor (o 18,7 %). Celková produkce na hektar z. p. se zvýšila o 1 %, zatímco výrobní spotřeba vzrostla o 1,7 %. Na zvýšení celkové produkce měla vliv pouze živočišná výroba, především výnosy z prodeje mléka, hovězího a telecího masa. Hodnota rostlinné produkce v důsledku nižších realizačních cen pšenice ozimé klesla. Výrobní spotřeba se zvýšila

v důsledku vyšších nákladů na energie, nakupovaná krmiva, prostředky ochrany rostlin a služby. Vyšší investiční aktivita velkých smíšených farem se projevila v meziročně vyšších odpisech o 9,2 %. Provozní dotace se zvýšily na úroveň 9 933 Kč/ha v souladu s vyšší jednotnou platbou na plochu a přeučtováním zeleného bonusu do ostatních dotací na výrobu.

10.2.3 Investiční rozvoj zemědělství

Investování do modernizace je jedním z hlavních předpokladů zvýšení konkurenceschopnosti zemědělských podniků a přispívá též k environmentálním cílům, pohodě zvířat a dobrému pracovnímu prostředí. Základní přehled o investičních aktivitách v zemědělství ČR poskytuje kapitálový účet SZÚ (tab. T10.2/04, ve stálých cenách roku 2000). Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) představuje objem investic do pořízení, rekonstrukce, modernizace a nákupů dlouhodobého majetku po odpočtu prodejů, tj. přírůsteky mínus úbytky fixních aktiv za příslušné období.

T10.2/04 - SZÚ - Kapitálový účet¹⁾ (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Stálé ceny roku 2000					
		2009	2010	2011	2012	2013	meziroční index
34	TVORBA HRUBÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU²⁾	10 862	10 597	14 812	16 235	14 673	90,4
32	THFK zemědělských výrobků	3 200	2 488	2 344	2 206	2 317	105,0
32.1	Výsadby	116	116	113	88	106	120,2
32.2	Zvířata	3 084	2 373	2 231	2 118	2 211	104,4
33	THFK nezemědělských výrobků	7 662	8 109	12 468	14 028	12 356	88,1
33.1	THFK Stroje a zařízení	4 826	6 301	9 661	10 964	9 544	87,0
33.2	THFK Budovy	2 819	1 789	2 777	3 042	2 791	91,8
33.3	Ostatní THFK	17	19	30	23	21	92,0
21	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	12 249	12 375	12 894	13 014	13 355	102,6
35	TVORBA ČISTÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU²⁾	-1 387	-1 777	1 918	3 220	1 318	40,9
37	KAPITÁLOVÉ TRANSFERY	1 638	2 018	2 320	1 866	1 135	60,8
37.1	Investiční dotace	1 575	1 992	2 238	1 866	877	47,0
37.2	Ostatní kapitálové transfery	63	26	82	0	258	x
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	106 098	97 938	106 357	98 763	103 636	104,9
	Podíl THFK na produkci zemědělského odvětví (%)	10,2	10,8	13,9	16,4	14,2	86,1
	Podíl THFK včetně investičních dotací na produkci zemědělského odvětví (%)	11,7	12,9	16,0	18,3	15,0	81,9

1) Data do roku 2012 jsou definitivní, data za rok 2013 jsou semidefinitivní.

2) Bez odečitatelné DPH.

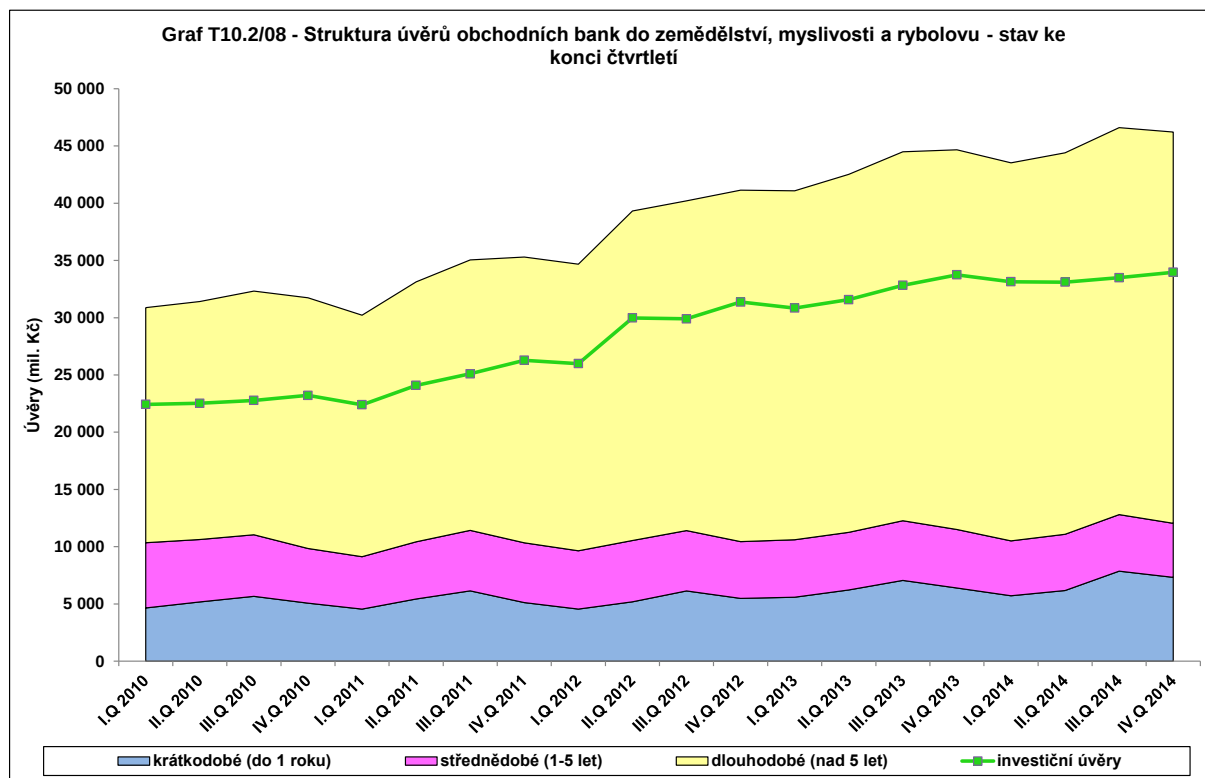
Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

V roce 2013 se investiční aktivita zemědělských podniků meziročně snížila, což vyplývá z poklesu tvorby hrubého fixního kapitálu o necelých 10 %. Příčinou snížení investiční aktivity je pokles THFK nezemědělských výrobků – strojů, zařízení a budov. Do určité míry je možné tento pokles zdůvodnit také posledním rokem starého programového období Programu rozvoje venkova 2007-2013, kdy probíhalo převážně proplácení již dříve schválených projektů, o čemž svědčí i pokles investičních dotací o 53 %. Situaci v roce 2013 lze nicméně z hlediska investičního rozvoje zemědělství hodnotit jako příznivou, podporující potřebnou modernizaci zemědělských provozů z pohledu produktivních i neproduktivních investic. Tvorba čistého fixního kapitálu ve stálých cenách se v roce 2013 snížila. Hospodářské výsledky v zemědělství byly i v roce 2013 na velmi dobré úrovni. Nominální podnikatelský důchod přesáhl již třetí rok po sobě hranici 16 mld. Kč, produkce

zemědělského odvětví v běžných cenách dosáhla rekordních 128,2 mld. Kč. Podíl THFK na produkci zemědělského odvětví se při započítání investičních dotací snížil.

Objem investic je závislý na dostupných vlastních zdrojích financování, objemu podpor i na přístupu k bankovním úvěrům. Stavy úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu včetně výše investičních úvěrů ke konci čtvrtletí v letech 2010-2014 uvádí graf T10.2/08.

Pramen: ČNB

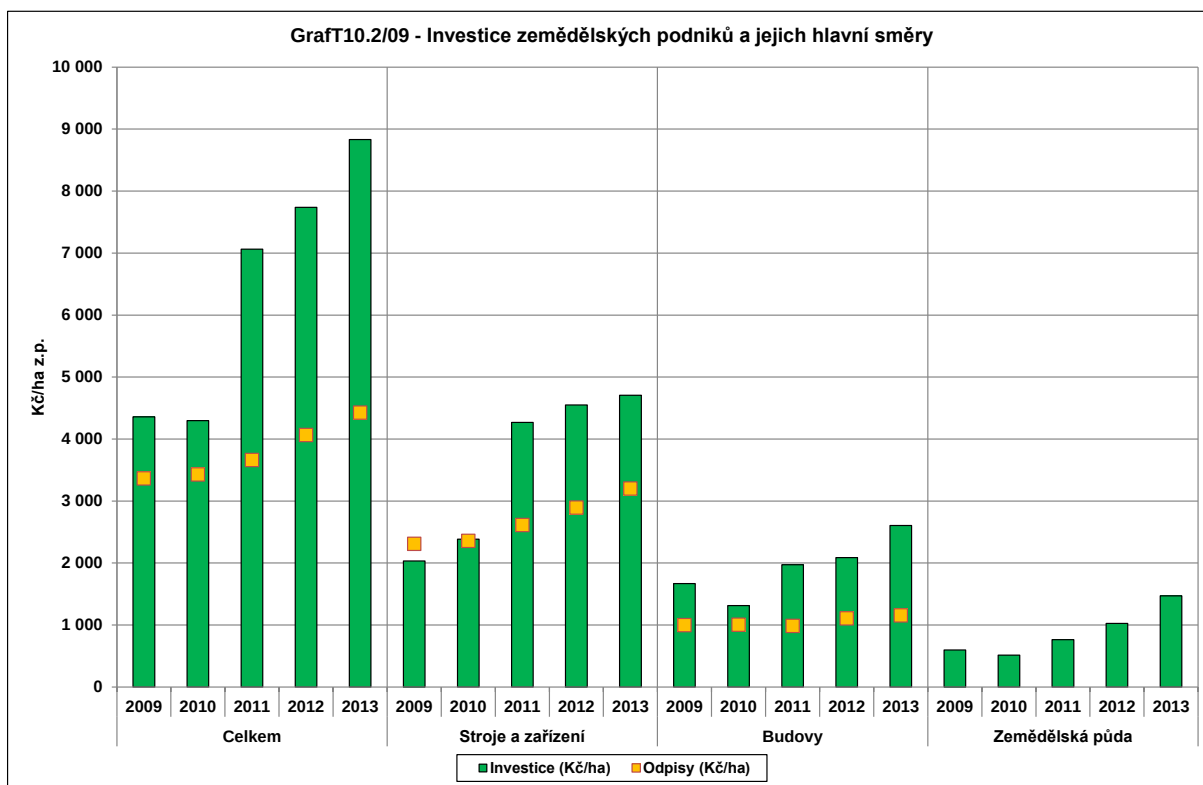
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Po krizových letech 2009 a 2010, kdy banky plošně zpřísnily podmínky poskytování investičních úvěrů, nastalo od roku 2011 oživení investiční aktivity zemědělských podniků. V letech 2013 a 2014 se zvýšily stavy především dlouhodobých investičních úvěrů. Stavy krátkodobých a střednědobých úvěrů se s určitými sezonními výkyvy pohybují v čase na relativně stabilní úrovni. Příznivé ekonomické výsledky podniků v letech 2012 a 2013 byly částečně podpořeny investičními dotacemi v rámci osy I PRV a také subvencováním části úroků z úvěrů a garancí úvěrů prostřednictvím PGRLF. Subvence úroků z úvěrů na investice do zemědělství vyplácené PGRLF činily 582 mil. Kč v roce 2013.

Úvěrové financování nabývá stále většího významu v porovnání s financováním leasingem. Důvodem je především možnost spojení úvěrového financování s dotačními programy Evropské unie nebo PGRLF a také rozšíření nabídky úvěrů i ze strany leasingových společností. V oblasti leasingu se přesouvá zájem od finančního leasingu k operativnímu

leasingu, v rámci něhož je stroj využíván po smluvně dohodnutou dobu nebo počtu ujetých kilometrů a klient nenese rizika spojená s vlastnictvím stroje.

Hlubší analýzu investiční činnosti a hlavních směrů investic je možné provést na základě dat FADN ČR. Na rozdíl od výše uplatněné metodiky SZÚ jsou v následujícím přehledu investice pojaty jako pořízení, rekonstrukce a modernizace bez odpočtu prodejů majetku (v běžných cenách daného roku), tj. navýšení fixních aktiv bez zohlednění úbytku aktiv¹⁷⁹.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

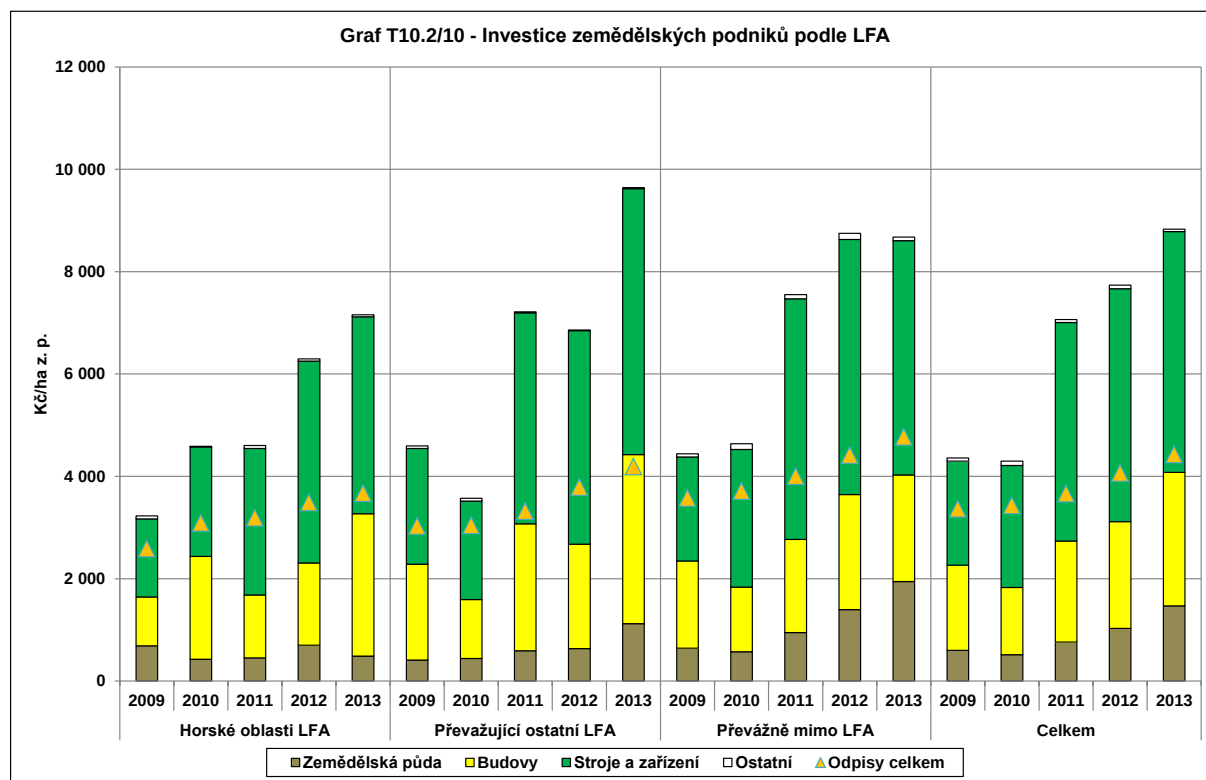
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Nízká investiční aktivita z let 2009 a 2010 byla vystřídána výrazně vyšší investiční aktivitou v letech 2011 až 2013. V roce 2013 investovaly podniky více do strojů a zařízení. Dováží se hlavně stroje, které se v ČR nevyrábějí, tj. sklízecí mlátičky a traktory s vyšším výkonem. Zvýšily se také investice do budov a zemědělské půdy. S růstem investic do strojů, zařízení a budov rostou také odpisy. Lze předpokládat, že investice do rekonstrukce budov

¹⁷⁹ Pro zajištění vyšší přesnosti výsledků v přepočtu na hektar byl soubor FADN ČR očištěn o podniky bez obhospodařované zemědělské půdy (podniky specializované na chov prasat a drůbeže). Objem investic v těchto podnicích po roce 2006 prudce poklesl, v souladu s dlouhodobým snižováním rozměru chovu prasat v ČR. V letech 2007-2009 investice nepokryly ani prostou reprodukci dlouhodobého majetku. Od roku 2010 se investiční aktivita díky mírně lepším ekonomickým výsledkům podniků specializovaných na chov prasat a drůbeže zvýšila a objem investic již převýšil celkový objem odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku.

a staveb mají příznivé dopady na pohodu zvířat a zlepšení kvality produkce rostlinné a živočišné výroby, ale také i na ochranu spodních a povrchových vod a ochranu klimatu.

Objem investic na hektar obhospodařované zemědělské půdy podle regionů (oblastí LFA – vymezení viz kap. 10.2.2) uvádí graf T10.2/10. Investiční aktivita podniků odpovídá vývoji ekonomické situace podniků podle LFA. V horských oblastech LFA je znát stabilní příjem a plynulá investiční aktivita, zatímco investiční aktivita v ostatních oblastech je závislá na aktuálně generovaném hospodářském výsledku.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

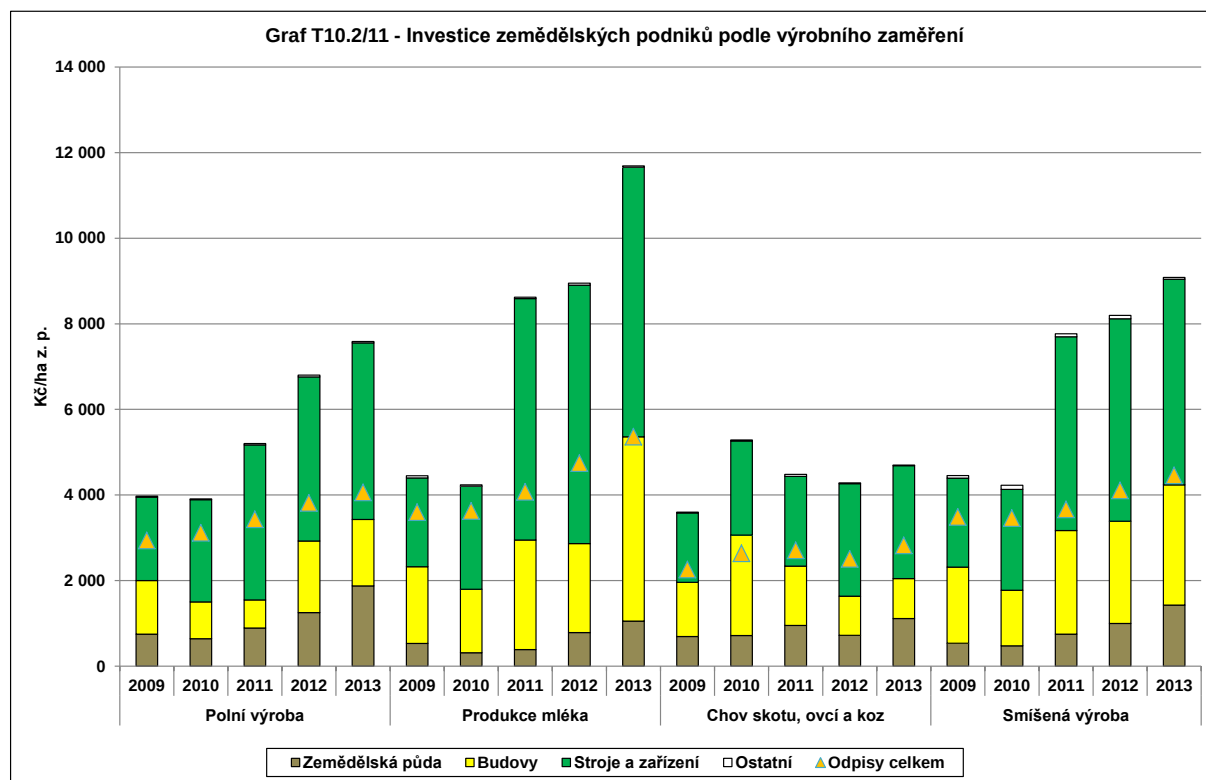
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

V roce 2013 zaznamenaly zemědělské podniky v *horských oblastech LFA* další průběžné zvýšení ČPH/AWU. Podniky v horských oblastech LFA zvýšily investice do budov. Investice do strojů a zařízení dosáhly v průměru 3 849 Kč/ha z. p. a meziročně mírně klesly. Investice do zemědělské půdy se snížily a podniky v horských oblastech LFA zvyšovaly výměru převážně najaté půdy.

V *převažujících ostatních oblastech LFA* podniky v průměru celkový objem investic zvýšily relativně dynamicky. Souvisí to i s příznivým meziročním vývojem ekonomické úrovně v těchto regionech. Volné finanční prostředky investovaly podniky ve vyšší míře do nákupu zemědělské půdy (nárůst o 76,9 % v období 2012-13) a do rekonstrukce a výstavby budov (nárůst o 62 % v období 2012-13). Investice do strojů a zařízení se meziročně zvýšily přibližně o čtvrtinu.

Podniky hospodařící *převážně mimo LFA* celkový objem investic mírně snížily v porovnání s rokem 2012. Zdroje byly investovány ve větší míře pouze do zemědělské půdy (o 39,3 %). Investice do modernizace provozů, ať již formou rekonstrukce budov či modernizace strojů a zařízení, meziročně mírně klesly, což mohlo souviset i s dobíhajícím starým programovým obdobím PRV.

Podrobnější pohled na investiční činnost zemědělských podniků podle jednotlivých kategorií jejich výrobního zaměření nabízí graf T10.2/11.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky *specializované na polní výrobu* investovaly více zejména do nákupu zemědělské půdy, strojů a zařízení. Investice do budov realizovaly ve větší míře již v roce 2012.

Specializované podniky s *převažující produkcí mléka* naopak výrazně zvýšily investice do budov, které byly v předchozích dvou letech meziročně nižší (2011-12). Investice do zemědělské půdy průběžně rostou stejně jako investice do strojů. V absolutní hodnotě realizovaly podniky se specializovanou produkcí mléka nejvyšší investice, což koresponduje s distribucí podpor na modernizaci zemědělských podniků v rámci Programu rozvoje venkova.

Podniky zaměřené na *chov krav bez tržní produkce mléka* dlouhodobě dosahují dobré ekonomické úrovně, v roce 2013 zvýšily objem investic především do nákupu zemědělské půdy. Extenzivní hospodářství nejsou tak náročné na investice jako intenzivní chov dojeného

skotu, což se projevuje méně než poloviční výší investic na hektar v porovnání se specializovanými mléčnými farmami.

Podniky se *smíšenou výrobou*, které jsou reprezentovány především velkými podniky právnických osob, celkové investice v přepočtu na hektar z. p. v roce 2013 zvýšily, více prostředků investovaly do nákupu zemědělské půdy, mírně se zvýšily také investice do strojů, zařízení a budov.

S investiční činností a přístupem k úvěrům souvisí také úroveň kapitálové vybavenosti a zadluženosti zemědělských podniků. Tab. T10.2/05 uvádí strukturu a vývoj zdrojů financování podniků právnických osob.

T10.2/05 - Struktura a vývoj zdrojů financování podniků právnických osob v ČR

Ukazatel	MJ	2009	2010	2011	2012	2013	Meziroční index
Interní zdroje financování	Kč/ha	5 016	6 631	9 037	8 998	10 066	111,9
- odpisy DHM a DNM	Kč/ha	4 497	4 514	4 741	5 220	5 708	109,3
- rezervy	Kč/ha	986	601	544	483	486	100,5
- výsledek hospodaření za účetní období	Kč/ha	-467	1 516	3 753	3 296	3 873	117,5
Dlouhodobý majetek	Kč/ha	38 415	39 933	43 186	47 769	50 930	106,6
- pozemky	Kč/ha	3 412	4 020	4 972	6 055	7 704	127,2
- stavby	Kč/ha	21 116	21 274	22 276	23 142	24 344	105,2
- samost. mov. věci a soubory mov. věci	Kč/ha	8 072	8 163	10 062	11 537	13 092	113,5
- trvalé porosty	Kč/ha	268	338	311	296	310	104,5
- dospělá zvířata a jejich skupiny	Kč/ha	2 080	2 082	2 088	2 114	2 076	98,2
Pasiva celkem	Kč/ha	64 122	65 536	71 518	76 953	81 858	106,4
Vlastní kapitál	Kč/ha	38 003	39 725	43 622	45 990	50 132	109,0
Cizí zdroje (bez rezerv)	Kč/ha	24 994	25 084	27 172	30 286	31 052	102,5
- dlouhodobé závazky	Kč/ha	8 648	7 922	7 430	7 803	7 077	90,7
- krátkodobé závazky	Kč/ha	6 948	7 494	7 819	7 776	8 113	104,3
- bankovní úvěry a výpomoci	Kč/ha	9 398	9 669	11 923	14 706	15 862	107,9
Bank. úvěry a výp. / pasiva	%	14,7	14,8	16,7	19,1	19,4	101,4
Odpisy / dlouhodobý majetek	%	11,7	11,3	11,0	10,9	11,2	102,6
Interní zdroje fin. / pasiva	%	7,8	10,1	12,6	11,7	12,3	105,2
Interní zdroje fin. / dlouhod. maj.	%	13,1	16,6	20,9	18,8	19,8	104,9
Celková zadluženost¹⁾	%	39,0	38,3	38,0	39,4	37,9	96,4

1) Celková zadluženost = cizí zdroje bez rezerv / pasiva celkem.

Pramen: Výpočty ÚZEI podle FADN ČR (publikace Výběrové šetření hosp. výsledků zemědělských podniků za roky 2009-2013)

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Bankovní úvěry v přepočtu na hektar z. p. se zvýšily o 7,9 %. Vyšší investice se projeví ve vyšší hodnotě dlouhodobého majetku o 6,6 % a ve vyšších odpisech o 9,3 %. Příznivé hospodářské výsledky se projeví i na vyšším absolutním objemu interních zdrojů financování o 11,9 %. Průměrná míra celkové zadluženosti zemědělských podniků se mírně snížila na 37,9 %, zvýšila se však zadluženost bankovními úvěry z 19,1 % na 19,4 %. Dlouhodobě se celková zadluženost podniků právnických osob, počítaná z celkových cizích zdrojů bez rezerv, pohybuje pod úrovní 40 %, což je relativně příznivé.

Důležitou úlohu v investiční činnosti zemědělských podniků mají investiční podpory z osy I a III PRV a z programů PGRLF. Zpracováním souboru proplacených projektů z nejvýznamnějšího opatření osy I PRV I. 1. 1 Modernizace zemědělských podniků za roky

2008-2014 bylo možno sestavit příl. tab. 10.2/06. Podopatření jsou členěna na následující dílčí záměry.

A. Investice do živočišné výroby:

- a. investice převážně do zemědělských staveb vč. nezbytných manipulačních prostor pro ŽV (zlepšení pohody zvířat, resp. zvýšení produktivity práce);
- b. investice převážně do techniky a technologií pro ŽV (dojírny, přípravy krmení atd.);
- c. investice do výstavby nebo rekonstrukce skladovacích prostor pro druhotné produkty ŽV (jímky, hnojiště atd.);
- d. investice do výstavby nebo rekonstrukce skladů pro objemná a jadrná krmiva.

B. Investice do rostlinné výroby:

- a. investice převážně do zemědělských staveb pro RV (rekonstrukce a výstavba nových staveb);
- b. investice převážně do techniky a technologií pro RV;
- c. investice do zpracování a využití biomasy (kotelny).

V rámci opatření I. 1.1 bylo v letech 2008-14 proplaceno celkem 7,5 mld. Kč. Přibližně tři čtvrtiny částky směřovaly do projektů *živočišné výroby*. Převážná část investičních podpor směřovala na investice do zemědělských staveb včetně nezbytných manipulačních prostor pro ŽV. Čistě technologické investice bez stavebních úprav byly realizovány jen v malé míře. V živočišné výrobě je obvykle v jednom projektu kombinována produktivní investice (rekonstrukce budov, modernizace technologie) a neproduktivní investice do výstavby nebo rekonstrukce skladovacích prostor pro druhotné produkty ŽV (jímky, hnojiště). Investice v živočišné výrobě byly zaměřeny hlavně na chov skotu včetně dojnic. Investiční dotace v živočišné výrobě byly využívány většinou právnickými osobami (82 % proplacené částky), 66 % částky čerpali žadatelé s více než 10 % podílem v LFA a 23 % částky obdrželi mladí zemědělci.

V *rostlinné výrobě* se většina investičních projektů týkala výstavby či rekonstrukce skladovacích prostor pro produkty RV (seníky, sklady brambor atd.) a obnovy techniky a modernizace technologie (technologie posklizňových linek). Relativně významné byly také investice do výstavby či rekonstrukce nosných konstrukcí trvalých kultur – vinic a chmelnic. Zemědělci také využívali podpory na výstavbu nosných konstrukcí s protikroupovými sítěmi u ovocných sadů, které přispívají ke snížení rizika poškození úrody krupobitím. Rozdělení projektů odpovídá regionálnímu rozdělení přírodních podmínek: 74 % investičních podpor bylo proplaceno podnikům zcela mimo LFA. Právnické osoby na proplacené částce v projektech rostlinné výroby byl v uvedených letech 71 %, podíl mladých zemědělců byl 48 %.

Dalším významným směrem investic v zemědělských podnicích je výstavba a navyšování výkonů bioplynových stanic (BPS). Podporu výstavby a modernizace bioplynových stanic je možné čerpat z PRV z opatření III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy (záměr b) a z opatření III.1.2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje (záměr b). V záměru III. 1. 2 b) podávaly žádosti převážně podniky fyzických osob, v záměru III. 1. 1 b) především podniky právnických osob. V rámci obou záměrů bylo v letech 2007-2014 proplaceno 166 žádostí s úhrnnou výší dotace ve výši necelých 3 mld. Kč (celkové způsobilé investiční výdaje byly 9 mld. Kč). Budovány byly především bioplynové stanice s průměrným výkonem kolem 626 kWe (pásmo 500 až 999 kWe).

10.2.4 Shrnutí ekonomických výsledků

Příjmová situace v zemědělství ČR reprezentovaná ukazatelem ČPH/AWU se meziročně zlepšila v průměru o 8,7 % na 549,7 tis. Kč v roce 2013. Ke zlepšení ČPH/AWU došlo ve všech kategoriích výrobního zaměření s výjimkou chovu prasat a drůbeže.

Ekonomické výsledky zemědělských podniků byly příznivě ovlivněny zejména vyšší hodnotou produkce živočišné výroby v důsledku vyšších realizačních cen mléka a vepřového masa a vyšší užitkovosti v chovu skotu. V rostlinné výrobě nebyl vývoj tak jednoznačný. U pšenice ozimé a u řepky došlo k meziročnímu zvýšení výnosů a k poklesu cen, u brambor tomu bylo naopak a záleželo na tom, zda převýší efekt změny ceny nebo výnosů. Mnoho podniků s polní výrobou tak postihl pokles hodnoty produkce obilovin, což částečně eliminovalo zvýšení hodnoty produkce olejnin a brambor. Struktura rostlinné výroby nedoznala v porovnání s předchozím rokem významných změn.

Na straně nákladů bylo možné pozorovat většinou zvýšení cen vstupů do zemědělství a tedy navýšení hlavních nákladových položek do rostlinné i živočišné výroby. Vlivem pokračujícího růstu cen vstupů do zemědělství došlo v roce 2013 k nárůstu celkových nákladů o 4 %. V živočišné výrobě nepříznivě působily vyšší náklady na nakupovaná krmiva a energie, v rostlinné výrobě vyšší náklady na nakupovaná hnojiva. U PPO rostly náklady meziročně rychleji než u PFO.

ČPH/AWU byla také mezi jednotlivými kategoriemi podniků ovlivněna rozdílným vývojem počtu pracovních sil na 100 ha z. p. Ve většině sledovaných kategorií podniků se zvýšila hrubá měsíční mzda zaměstnanců.

Samostatnou kapitolou jsou provozní dotace a podpory, které se zvýšily především vlivem vyšší jednotné platby na plochu a také přeúčtováním zelených bonusů z ostatní produkce do ostatních dotací na výrobu. Průměrná výše provozních dotací a podpor se v důsledku toho zvýšila z 9 113 Kč/ha na 10 645 Kč/ha, tj. o 16,8 %.

Z výsledků výběrového šetření FADN ČR vyplývá značná rozdílnost ekonomické situace podniků mezi kategoriemi výrobního zaměření a LFA, která vyplývá především z různé úrovně tržního příjmu a velikosti podpor. Provozní dotace a podpory se pohybovaly

v roce 2013 průměrně od 7 128 Kč/ha u malých podniků s převažující polní výrobou do 14 310 Kč/ha u největších podniků specializovaných na produkci mléka, kde významnou roli hrály ostatní dotace na výrobu ve formě zelených bonusů na výrobu energie z obnovitelných zdrojů. U PPO s převažující výrobou mléka tvořily příjmy z provozu BPS v průměru 24 % celkové produkce v roce 2013. Právě provoz bioplynových stanic významně pozitivně ovlivňuje ekonomické výsledky zemědělských podniků.

Velmi vysoké ekonomické úrovně vyjádřené ukazatelem ČPH/AWU bylo možné v roce 2013 dosáhnout jak ve středně velkých podnicích s extenzivním chovem skotu v převážně horských oblastech (zatížení 0,41 DJ/ha krmných plodin) při zapojení do různých agroenvironmentálních programů (ČPH/AWU ve výši 604,2 tis. Kč v roce 2013), tak ve středně velkých podnicích specializovaných na polní výrobu (ČPH/AWU ve výši 826,7 tis. Kč v roce 2013). Větší podniky s převažující polní výrobou navíc dokážou lépe využívat kombinace vyšší specializace na rostlinnou výrobu a úspor z rozsahu výroby.

V roce 2013 došlo k relativně nepříznivému vývoji u malých podniků v porovnání se středními a velkými zemědělskými podniky. ČPH/AWU meziročně klesla u malých podniků v převažující polní výrobě, u mléčných farem, v podnicích s převažujícím extenzivním chovem přežvýkavců i ve smíšené rostlinné a živočišné výrobě.

Z pohledu investic do zemědělství je možné konstatovat pokračující zlepšování ekonomické situace podniků a výrazný zájem o produktivní a neproduktivní investice do zemědělské výroby. Investiční aktivita byla podpořena jak vyšším objemem vlastních zdrojů financování v důsledku příznivých hospodářských výsledků v zemědělství, tak nabídkou úvěrů ze strany bank a evropských i národních dotačních programů. Na celkovém objemu investic se podílely především investice do modernizace budov, strojů a zařízení. V roce 2013 také podniky v porovnání s předchozími roky zřetelně více investovaly do nákupu vlastní zemědělské půdy.

10.3 Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny

10.3.1 Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů

Vývoj tržeb, výkonové spotřeby a účetní přidané hodnoty

V roce 2014 se objem tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb (VV a S) za podnikatelské subjekty potravinářského průmyslu¹⁸⁰ (CZ-NACE 10+11) meziročně zvýšil o 5,6 mld. Kč, tj. o 2 %. Ve srovnání s růstem o 1,3 % v roce 2013 byl růst tržeb za prodej VV a S v roce 2014 rychlejší o 0,7 p. b., přičemž meziroční růst byl vyšší u Výroby nápojů

¹⁸⁰ Jde o soubor podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů všech velikostních kategorií.

CZ-NACE 11 (o 3,5 %, tj. o 2 mld. Kč) než u Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 (o 1,6 %, tj. o 3,6 mld. Kč).

Objem výkonové spotřeby¹⁸¹ se také meziročně zvýšil, a to u Výroby nápojů (CZ-NACE 11) o 4,1 % (tj. 1,7 mld. Kč) a o 1 % (tj. o 2 mld. Kč) u Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10). Výkonová spotřeba za Výrobu potravinářských výrobků a nápojů celkem meziročně vzrostla o 1,6 %, tj. o 3,7 mld. Kč.

Vzhledem k rychlejšímu růstu tržeb za prodej VV a S než výkonové spotřeby došlo v roce 2014 také k růstu účetní přidané hodnoty¹⁸² u CZ-NACE 10+11 o 2 mld. Kč, tj. o 2,9 % (ve srovnání s rokem 2013, kdy došlo k poklesu účetní přidané hodnoty). U subjektů Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) účetní přidaná hodnota rovněž vzrostla o 4 %, tj. o 2 mld. Kč a u podnikatelských subjektů Výroby nápojů (CZ-NACE 11) účetní přidaná hodnota vzrostla méně výrazněji, tj. o 0,1 % (0,02 mld. Kč). Výroba potravinářských výrobků podle sledovaných ukazatelů zaujímá větší podíl v potravinářském průmyslu celkem než je Výroba nápojů. Podle výše výkonů za rok 2014 zaujímá Výroba potravinářských výrobků 80% podíl z celkového potravinářského průmyslu.

Počet zaměstnanců ve Výrobě potravinářských výrobků a Výrobě nápojů meziročně klesl o 0,4 % (ve srovnání s meziročním poklesem v roce 2013 byl tento pokles o 1,8 p. b. mírnější). Tržby za prodej VV a S za CZ-NACE 10+11 připadající na jednoho zaměstnance se tak meziročně zvýšily o 2,3 %, stejně tak jako se zvýšila účetní přidaná hodnota na zaměstnance o 3,3 % a výkony na zaměstnance o 2,3 %. Z pohledu klíčových ekonomických ukazatelů se ekonomická situace subjektů potravinářského průmyslu zlepšila. Směr vývoje ukazatelů Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů celkem je společně s poklesem počtu zaměstnanců pozitivní.

Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance, osobních nákladů a aktivace

V tab. T10.3/01 je uveden vývoj výkonnosti podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, Výroby nápojů CZ-NACE 11 a Výroby potravinářských výrobků a výroby nápojů celkem CZ-NACE 10+11 za celý soubor právnických osob všech velikostních kategorií.

V roce 2014 došlo k podstatně mírnějšímu poklesu počtu zaměstnanců Výroby potravinářských výrobků a nápojů celkem (o 0,4 %, tj. o 385 osob) než v roce 2013.

¹⁸¹ Výkonovou spotřebu tvoří spotřebované nákupy a služby. Spotřebované nákupy představují hodnotu nakoupeného a již spotřebovaného materiálu, energie a neskladovatelných dodávek (např. voda pro technologické účely). Služby představují hodnotu nakoupených externích služeb (opravy a udržování, cestovné, přepravné, nájemné apod.), tj. výkonů od ostatních jednotek.

¹⁸² Účetní přidaná hodnota představuje výkony vč. obchodní marže zmenšené o výkonovou spotřebu.

Průměrný evidenční počet zaměstnanců Výroby potravinářských výrobků se snížil o 0,3 %, tj. o 224 zaměstnanců, počet zaměstnanců Výroby nápojů se snížil o 1,2 %, tj. o 161 osob.

Celkově objem osobních nákladů¹⁸³ meziročně vzrostl o 3,3 %. Zatímco u Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) došlo k jejich růstu o 905 mil. Kč (tj. o 3,2 %), u Výroby nápojů (CZ-NACE 11) o 254 mil. Kč (o 3,8 %).

V kombinaci se stagnací účetní přidané hodnoty u právnických osob Výroby nápojů a rostoucími osobními náklady došlo ke snížení hrubého operačního přebytku¹⁸⁴ těchto subjektů o 1,8 %. U Výroby potravinářských výrobků došlo k viditelnějšímu růstu účetní přidané hodnoty než osobních nákladů, proto se hrubý operační přebytek meziročně zvýšil o 5 %, tj. o 1 mld. Kč. Za Výrobu potravinářských výrobků a nápojů celkem došlo k nárůstu hrubého operačního přebytku o 2,5 %, tj. o 868 mil. Kč.

Při přepočtu hrubého operačního přebytku na zaměstnance došlo ke zvýšení tohoto indikátoru o 2,9 % za Výrobu potravinářských výrobků a nápojů celkem, rovněž ke zvýšení o 5,2 % u Výroby potravinářských výrobků a k mírnému snížení o 0,6 % u Výroby nápojů.

Aktivace, tj. hodnota vyrobeného materiálu a zboží ve vlastní režii, vnitropodnikových služeb a nehmotného a hmotného investičního majetku vyrobeného ve vlastní režii se u výroby potravinářských výrobků a výroby nápojů celkem (CZ-NACE 10+11) meziročně zvýšila o 4,8 %, výrazněji se zvýšila u Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10), a to o 5,6 % na 4,4 mld. Kč. U Výroby nápojů (CZ-NACE 11) došlo k jejímu poklesu o 3,1 % na hodnotu 0,43 mld. Kč. Zvýšení hodnoty aktivace přispívá k celkovému zvýšení výkonů potravinářského průmyslu.

¹⁸³ *Osobní náklady obsahují mzdové náklady, včetně příjmů společníků a členů družstva ze závislé činnosti, odměny členům orgánů společnosti a družstva, náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění zákonné i ostatní a sociální náklady zákonné i ostatní, včetně sociálních nákladů fyzické osoby.*

¹⁸⁴ *Hrubý operační přebytek = účetní přidaná hodnota – osobní náklady.*

**T10.3/01 - Vývoj výkonnosti Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů
(podnikatelské subjekty všech velikostních kategorií)**

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2013 ¹⁾	2014 ²⁾	meziroční index	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	meziroční index	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	meziroční index
Tržby za prodej VV a S	mil. Kč	229 873	233 454	101,6	57 827	59 877	103,5	287 699	293 330	102,0
Výkony	mil. Kč	246 296	250 310	101,6	59 635	61 330	102,8	305 932	311 640	101,9
Účetní přidaná hodnota	mil. Kč	50 579	52 584	104,0	19 289	19 312	100,1	69 868	71 895	102,9
Prům. evid. počet zaměstnanců	fyzické osoby	88 775	88 551	99,7	13 337	13 176	98,8	102 112	101 727	99,6
Prům. evid. počet osob přidělených agenturami	fyzické osoby	1 974	2 504	126,8	67	74	110,4	2 041	2 578	126,3
Účet. příd. hodnota/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	570	594	104,2	1 446	1 466	101,3	684	707	103,3
Tržby za prodej VV a S/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	2 589	2 636	101,8	4 336	4 544	104,8	2 817	2 884	102,3
Výkony na zaměstnance	tis. Kč	2 774	2 827	101,9	4 471	4 655	104,1	2 996	3 063	102,3
Osobní náklady	mil. Kč	28 457	29 362	103,2	6 687	6 941	103,8	35 143	36 303	103,3
Hrubý operační přebytek	mil. Kč	22 122	23 222	105,0	12 602	12 370	98,2	34 724	35 592	102,5
Hrubý operační přebytek/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	249	262	105,2	945	939	99,4	340	350	102,9
Aktivace	mil. Kč	4 181	4 414	105,6	444	430	96,9	4 625	4 844	104,8
Výkonová spotřeba	mil. Kč	195 717	197 727	101,0	40 347	42 018	104,1	236 064	239 745	101,6

1) Údaje za rok 2013 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2014 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 0 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

Vývoj hlavních ekonomických ukazatelů podle oborů Výroby potravinářských výrobků¹⁸⁵

Vývoj tržeb za prodej VV a S, účetní přidané hodnoty na zaměstnance a výkonů na zaměstnance a výkonové spotřeby na zaměstnance podle jednotlivých oborů (u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků s 50 a více pracovníky) uvádí tab. T10.3/02. Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je zachycen v tab. T10.3/03.

Meziroční vývoj jednotlivých vybraných ukazatelů, tj. tržeb za prodej VV a S, účetní přidané hodnoty, výkonů na zaměstnance, hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je v rámci struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci¹⁸⁶ oborově značně rozdílný.

Oborem s největším meziročním růstem ukazatele tržby za prodej VV a S souhrnně za Výrobu potravinářských výrobků je Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny

¹⁸⁵ CZ-NACE 10.1 – Zpracování a konzervování masa a masných výrobků, CZ-NACE 10.2 – Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů, CZ-NACE 10.3 – Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny, CZ-NACE 10.4 – Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků, CZ-NACE 10.5 – Výroba mléčných výrobků, CZ-NACE 10.6 – Výroba mlýnských a škrobářských výrobků, CZ-NACE 10.7 – Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, CZ-NACE 10.8 – Výroba ostatních potravinářských výrobků, CZ-NACE 10.9 – Výroba průmyslových krmiv.

¹⁸⁶ Výsledky za soubor s 50 a více zaměstnanci mají s ohledem na velikostní heterogennost tohoto souboru omezenou vypovídací schopnost. Jde o průměrný evidenční počet zaměstnanců. (U souboru subjektů s 10 až 49 zaměstnanci nejsou podrobnější údaje, včetně jejich oborové struktury, sledovány).

(CZ-NACE 10.3) o 21,6 %. Nejvíce se meziročně snížil tento ukazatel u Výroby rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4), tj. o 4,6 %.

Nejvyšší růst ukazatele účetní přidané hodnoty na zaměstnance, který vyjadřuje produktivitu práce, byl ve Výrobě rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4), tj. o 37,4 %. Naopak nejvyšší meziroční snížení tohoto ukazatele bylo u oboru Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů o 0,8 %.

K poklesu počtu zaměstnanců došlo rovněž v oboru CZ-NACE 10.1 a mírnému poklesu u CZ-NACE 10.7 Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků. U ostatních oborů počty zaměstnanců rostly.

Zpracování a konzervování masa a masných výrobků (CZ-NACE 10.1) patří k nosným oborům Výroby potravinářských výrobků vzhledem k svému podílu na tržbách za prodej VV a S (21,4 % z CZ-NACE 10 celkem). Obor zaujímá druhé místo z pohledu zaměstnanosti s celkovým počtem 15 868 pracovníků (což činí 25 % z celkového počtu zaměstnanců ve Výrobě potravinářských výrobků v roce 2014). Meziroční růst účetní přidané hodnoty na zaměstnance v oboru o 23 % (druhý nejvyšší meziroční růst v rámci oborů) a pouze mírný nárůst osobních nákladů, přispěly k růstu hrubého operačního přebytku o 82,5 %. K druhé nejvyšší účetní přidané hodnotě v rámci oborů přispěl pokles počtu zaměstnanců (o 265 osob) a pokles výkonové spotřeby o 1,5 %. Sledované ukazatele mají rostoucí tendenci mimo výkonové spotřeby na zaměstnance, která mírně klesla o 1,5 %, přispěla tak ke zlepšení výsledků oboru. Tento obor je na třetí pozici, pokud jde o nejnižší měsíční mzdy oborů v roce 2014.

Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2) představuje obor s nejnižším podílem na tržbách za prodej VV a S v CZ-NACE 10 (0,9 %). Rovněž i podle nejnižšího počtu zaměstnanců (0,9 % z celkových zaměstnanců CZ-NACE 10) představuje nejmenší obor. Hrubý operační přebytek celkem vykazuje stagnaci, při jeho přepočtu na zaměstnance došlo však k poklesu o 4,8 %, a to v důsledku rostoucího počtu zaměstnanců v oboru o 5,8 % a tedy rostoucím osobním nákladům o 7,6 % a snížení účetní přidané hodnoty na zaměstnance o 0,8 %. Ta se snížila kvůli nárůstu výkonové spotřeby oboru o 2,8 %. Hodnoty u všech ukazatelů oboru CZ-NACE 10.2 dlouhodobě patří v rámci potravinářství mezi jedny z nejnižších.

Obor **Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3)** zaznamenal nejvýraznější nárůst tržeb za prodej VV a S o 21,6 %. Na tržbách za prodej VV a S za Výrobu potravinářských výrobků se podílí 2,7 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance se zvýšila o 9 %, a to díky rychlejšímu růstu výkonů na zaměstnance (meziroční nárůst o 7,5 %) než výkonové spotřeby (meziroční nárůst o 6,1 %). I přes rostoucí počet zaměstnanců (o 11,4 %) a rostoucí osobní náklady (o 16,3 %), subjekty Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny vykázaly nárůst hrubého operačního přebytku na zaměstnance. Nárůst osobních nákladů je

druhý nejvyšší v rámci oborů po Výrobě mlýnských a škrobářenských výrobků (CZ-NACE 10.6).

Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4) jako jediný obor vykázal klesající tržby za prodej VV a S, a to o 4,4 %. Na celkových tržbách za VV a S Výroby potravinářských výrobků se podílí 5 %. V tomto oboru nejvíce meziročně vzrostla účetní přidaná hodnota na zaměstnance o 37,4 %. Příčinou růstu je výrazný pokles výkonové spotřeby na zaměstnance (o 8,7 %) a mírnější pokles výkonů přepočtených na zaměstnance (o 5,9 %). Úroveň výkonové spotřeby na zaměstnance, stejně tak jako výkony na zaměstnance, jsou nejvyšší v rámci oborů. Subjekty Výroby rostlinných a živočišných olejů a tuků mají druhý nejvyšší operační přebytek na zaměstnance, a to především kvůli nízkému počtu zaměstnanců tohoto oboru (zaujímá druhé místo s nejnižším podílem zaměstnanců v rámci CZ-NACE 10 celkem). Účetní přidaná hodnota se rovněž pozitivně odráží v růstu hrubého operačního přebytku (o 71,5 %) a hrubého operačního přebytku na zaměstnance (o 66 %). Účetní přidaná hodnota na zaměstnance je druhá nejvyšší po Výrobě průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9).

Výroba mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5) měla v roce 2014 druhé nejvyšší tržby za prodej VV a S, které meziročně vzrostly o 2,4 %. Na celkových tržbách Výroby potravinářských výrobků se podílí 21,3 % stejně jako obor Zpracování a konzervování masa a masných výrobků. Ukazatele výkony na zaměstnance a výkonová spotřeba na zaměstnance vykázaly nejvyšší nárůsty v rámci oborové struktury. V případě výkonů na zaměstnance se jednalo o meziroční růst o 9 % a výkonové spotřeby na zaměstnance o 10,2 %. V oboru došlo ke snížení počtu zaměstnanců o 5,3 %, tj. o 437 pracovníků, což způsobilo snížení osobních nákladů o 5,1 %. Tím se zvýšil hrubý operační přebytek přepočtený na zaměstnance, meziročně o 3,6 %. Celková hodnota hrubého operačního přebytku však meziročně klesla (o 1,9 %).

Druhé nejvýraznější meziroční zvýšení objemu tržeb za prodej VV a S (o 11,1 %) dosáhla **Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků (CZ-NACE 10.6)**. Svými tržbami se na celkových tržbách za prodej VV a S za CZ-NACE 10 podílí 3 %. Počet zaměstnanců v tomto oboru se zvýšil o 21,8 %, tj. o 393 zaměstnanců. Jedná se o nejvyšší nárůst v rámci oborů Výroby potravinářských výrobků. Výše průměrné mzdy na zaměstnance však zůstala konstantní. Nárůst počtu zaměstnanců se projevil v poklesu ukazatelů vztažených na zaměstnance. Tedy ve výkonech na zaměstnance (meziroční pokles o 6,2 %) a ve výkonové spotřebě na zaměstnance (meziroční pokles o 11 %). Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků dosáhla nejvyššího nárůstu hrubého operačního přebytku v rámci oborové struktury, tj. o 96,9 %.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) má ze všech oborů nejvyšší podíl na celkovém počtu zaměstnanců ve Výrobě potravinářských výrobků (31,4 %), a to i přes mírný pokles počtu zaměstnanců o 0,3 %. Průměrná mzda na

zaměstnanec je však nejnižší ze všech oborů (v roce 2014 činila 17 312 Kč) a meziročně se zvýšila o 3,2 %. Na celkových tržbách Výroby potravinářských výrobků se podílí tržbami za VV a S necelými 11 %. Pozitivně se na rostoucí účetní přidané hodnotě na zaměstnance (meziroční růst o 8,6 %) odrazila klesající výkonová spotřeba na zaměstnance (meziroční pokles o 3,6 %). Hrubý operační přebytek na zaměstnance se meziročně zvýšil o 23,8 %.

Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8)¹⁸⁷ se významně (20 %) podílí na celkových tržbách za prodej VV a S Výroby potravinářských výrobků. Obor zaujímá třetí nejvýznamnější místo, co se týče počtu zaměstnaných osob (17,6 %). Počet zaměstnanců se však meziročně nezměnil, došlo ale ke zvýšení průměrné mzdy¹⁸⁸ o 2,6 % na 26 217 Kč. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance meziročně vzrostla o 6,3 %. Jedná se o třetí nejvyšší přidanou hodnotu mezi obory. Růst tržeb za prodej VV a S (o 2,5 %) se projevil v růstu výkonů na zaměstnance (o 2,6 %). Celkově došlo k růstu hrubého operačního přebytku na zaměstnance o 7,9 %, který patří mezi tři nejvyšší v rámci oborů Výroby potravinářských výrobků.

U Výroby průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) došlo k nejvýraznějšímu nárůstu průměrných mezd na zaměstnance, tj. o 5,7 % na 35 118 Kč. V rámci Výroby potravinářských výrobků se jedná o nejvyšší dosahované mzdy pracovníků. Počet zaměstnanců oboru se zvýšil o 2,7 %, což se projevilo v růstu osobních nákladů o 7,2 %. Obor se na celkových tržbách za prodej VV a S za CZ-NACE 10 podílí 14,8 %. Hodnoty ukazatelů účetní přidané hodnoty na zaměstnance, výkonů na zaměstnance a výkonové spotřeby na zaměstnance jsou téměř konstantní, změny jsou v rámci desetin procent. V tomto důsledku došlo k poklesu hrubého operačního přebytku na zaměstnance o 1,5 %, a to především kvůli růstu osobních nákladů.

T10.3/02 - Vývoj tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb, účetní přidané hodnoty a výkonů na zaměstnance

Výrobní obor	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (mil. Kč)			Účetní přidaná hodnota na zaměstnance (tis. Kč)			Výkony na zaměstnance (tis. Kč)			Výkonová spotřeba na zaměstnance (tis. Kč)		
	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	meziroční index	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	meziroční index	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	meziroční index	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	meziroční index
10.1	40 773	41 126	100,9	412	507	123,0	2 641	2 681	101,5	2 316	2 280	98,5
10.2	1 584	1 732	109,3	552	547	99,2	2 755	2 807	101,9	2 211	2 274	102,8
10.3	4 211	5 120	121,6	512	558	109,0	2 129	2 289	107,5	1 720	1 825	106,1
10.4	10 076	9 630	95,6	964	1 324	137,4	14 538	13 679	94,1	13 661	12 469	91,3
10.5	39 991	40 966	102,4	712	725	101,8	4 925	5 366	109,0	4 301	4 740	110,2
10.6	5 196	5 771	111,1	626	771	123,2	2 882	2 704	93,8	2 540	2 261	89,0
10.7	20 566	20 661	100,5	368	400	108,6	1 063	1 071	100,7	739	713	96,4
10.8	37 522	38 472	102,5	870	925	106,3	3 351	3 437	102,6	2 741	2 795	102,0
10.9	26 797	28 433	106,1	1 863	1 869	100,3	8 098	8 141	100,5	7 216	7 223	100,1
10	186 716	191 911	102,8	610	667	109,4	2 966	3 037	102,4	2 513	2 538	101,0

1) Údaje za rok 2013 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2014 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

¹⁸⁷ Tj. Výroby cukru, Výroby kaka, čokolády a cukrovinek, Zpracování čaje a kávy, Výroby koření a aromatických výtažků, Výroby hotových pokrmů, Výroby homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin, Výroby ostatních potravinářských výrobků j. n.

¹⁸⁸ Hrubá mzda bez ostatních osobních nákladů, která připadla v průměru na jednoho zaměstnance (vedeného v evidenčním počtu zaměstnanců) za jeden měsíc.

T10.3/03 - Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů

Výrobní obor	Hrubý operační přbytek (mil. Kč)			Hrubý operační přbytek na zaměstnance (tis. Kč)			Osobní náklady (mil. Kč)		
	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	meziroční index	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	meziroční index	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	meziroční index
10.1	1 621	2 958	182,5	100	186	185,6	5 033	5 088	101,1
10.2	124	124	100,7	213	203	95,2	196	211	107,6
10.3	411	531	129,0	203	235	115,8	624	726	116,3
10.4	363	623	171,5	526	873	166,0	302	322	106,4
10.5	2 658	2 606	98,1	324	336	103,6	3 174	3 012	94,9
10.6	405	798	196,9	225	364	161,6	720	891	123,7
10.7	1 757	2 168	123,4	86	107	123,8	5 725	5 928	103,5
10.8	4 973	5 364	107,9	438	472	107,9	4 917	5 148	104,7
10.9	4 323	4 375	101,2	1 270	1 251	98,5	2 017	2 162	107,2
10	16 635	19 547	117,5	258	303	117,5	22 708	23 488	103,4

1) Údaje za rok 2013 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2014 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

10.3.2 Práce a mzdy v potravinářském průmyslu

Vývoj zaměstnanosti a průměrné měsíční mzdy na fyzickou osobu u Výroby potravinářských výrobků, Výroby nápojů a potravinářského průmyslu celkem uvádí tab. T10.3/04. Vývoj zaměstnanosti a průměrných mezd podle výrobních oborů je uveden v tab. T10.3/05.

Průměrný evidenční počet zaměstnanců¹⁸⁹ u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) a Výroby nápojů (CZ-NACE 11) s 50 a více pracovníky se v roce 2014 mírně snížil o 0,3 % (o 224 pracovníků), resp. o 1,2 % (o 161 pracovníků) při růstu průměrné měsíční mzdy u CZ-NACE 10 o 3,1 % (tj. o 579 Kč) a u CZ-NACE 11 o 5,8 % (tj. o 1 710 Kč). Podstatně vyšší průměrnou mzdu (31 232 Kč) vykazuje Výroba nápojů (CZ-NACE 11). Tato průměrná mzda je o 11 685 Kč nižší než mzda Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10).

T10.3/04 - Vývoj zaměstnanosti a mezd u Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2013 ¹⁾	2014 ²⁾	meziroční index	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	meziroční index	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	meziroční index
Prům. evid. počet zaměstnanců	fyzické osoby	88 775	88 551	99,7	13 337	13 176	98,8	102 112	101 727	99,6
Prům. mzda	Kč	18 968	19 547	103,1	29 522	31 232	105,8	20 347	21 060	103,5

1) Údaje za rok 2013 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2014 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 0 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

¹⁸⁹ Do ukazatele se zahrnují všichni stálí i dočasní zaměstnanci, kteří jsou k zaměstnavateli v pracovním poměru.

V rámci oborové struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci došlo k meziročnímu snížení počtu zaměstnanců ve čtyřech oborech, a to u Zpracování a konzervování masa a masných výrobků (CZ-NACE 10.1) o 1,6 %, tj. o 265 osob, u Výroby mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5) o 5,3 %, tj. o 437 osob, u Výroby pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) o 0,3 %, tj. o 68 osob a k poklesu o 5 osob došlo u Výroby průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.8).

U ostatních oborů počty zaměstnanců rostly. U Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2) byl zaznamenán růst počtu zaměstnaných osob o 5,8 % (33 osob), u Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3) růst o 11,4 % (230 osob), u Výroby rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4) růst o 3,3 % (tj. 23 osob). Nejvýraznější růst počtu zaměstnanců vykázal obor Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků (CZ-NACE 10.6) o 21,8 %, tzn. o 393 osob. Dále rovněž rostly počty zaměstnanců Výroby průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) o 2,7 % (tzn. o 93 osob).

Nejvyšší úroveň průměrné mzdy bylo dosaženo u Výroby průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) při meziročním zvýšení o 5,7 % na 35 118 Kč. Je to nejvýraznější nárůst průměrné mzdy, který dále pak zaznamenala i Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) o 3,2 %, tj. na 17 312 Kč. Tento obor vykazuje nejnižší průměrné mzdy v rámci Výroby potravinářských výrobků. Průměrné mzdy v rámci oborové struktury se meziročně zvyšovaly.

T10.3/05 - Vývoj zaměstnanosti a mezd dle oborů u Výroby potravinářských výrobků

Výrobní obor	Prům. evid. počet zaměstnanců			Průměrná mzda		
	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	meziroční index	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	meziroční index
10.1	16 133	15 868	98,4	18 824	19 223	102,1
10.2	579	612	105,8	21 106	21 229	100,6
10.3	2 024	2 254	111,4	18 178	18 443	101,5
10.4	691	714	103,3	26 815	27 604	102,9
10.5	8 190	7 753	94,7	22 594	22 697	100,5
10.6	1 799	2 191	121,8	24 092	24 107	100,1
10.7	20 316	20 248	99,7	16 782	17 312	103,2
10.8	11 364	11 359	100,0	25 551	26 217	102,6
10.9	3 403	3 497	102,7	33 215	35 118	105,7
10	64 500	64 496	100,0	20 837	21 384	102,6

1) Údaje za rok 2013 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2014 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

Podíl zaměstnanců podle jednotlivých výrobních oborů v rámci Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci (tab. T10.3/06) se v roce 2014 vzhledem k roku 2013 výrazně nezměnil. Nejvýznamnější výrobní skupinou z hlediska zaměstnanosti byla Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE

10.7), jejíž podíl se meziročně téměř nezměnil (mírný pokles o 0,1 % na 31,4 %). Druhou pozici si dlouhodobě udržuje obor Zpracování a konzervování masa a masných výrobků (CZ-NACE 10.1) s podílem 24,6 % (pokles o 0,4 %) na celkovém počtu pracovníků Výroby potravinářských výrobků. Nejmenší podíl tradičně patří Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2), tj. 0,9 % a Výrobě rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4), tj. zastoupení 1,1 %.

T10.3/06 - Vývoj podílu počtu zaměstnanců ve Výrobě potravinářských výrobků v oborové struktuře (%)

Výrobní obor	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	Rozdíl (p. b.)
10.1	25,01	24,60	-0,41
10.2	0,90	0,95	0,05
10.3	3,14	3,50	0,36
10.4	1,07	1,11	0,04
10.5	12,70	12,02	-0,68
10.6	2,79	3,40	0,61
10.7	31,50	31,39	-0,10
10.8	17,62	17,61	-0,01
10.9	5,28	5,42	0,15
10	100,00	100,00	0,00

1) Údaje za rok 2013 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2014 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

11 SOUHRNNÉ HODNOCENÍ AGRÁRNÍ POLITIKY

Srovnávané období 2013 a 2014 je charakteristické tím, že rok 2013 byl konečným rokem rozpočtového období 2007-2013 (ve kterém přímé platby EU dosáhly 100% úrovně v porovnání se vstupním rokem 2004) a rok 2014 byl vstupním rokem do nového rozpočtového období 2014-2020, s překryvím poskytování některých podpor z předchozího období. V meziročním srovnání se zvýšily celkové podpory agrárnímu sektoru ze 45,8 mld. Kč v roce 2013 na 49,4 mld. Kč v roce 2014, tj. o 7,8 % zejména v důsledku zhruba 8% navýšení podpor jak ze zdrojů EU, tak resortu MZe. Od roku 2013 jsou evidovány jako podpory ze strany spotřebitelů i podpory výroby energie v zemědělských podnicích v podobě tzv. zelených bonusů, které v roční výši 4,6 mld. Kč tvoří významnou část podpor odvětví. Přímé podpory samotným zemědělským podnikům (tj. bez výdajů na tzv. obecné služby) se meziročně zvýšily o 9,0 % na 41,6 mld. Kč. Největší část veškerých podpor (50,5 %) nadále představují přímé platby. Podíl podpor ze zdrojů EU se meziročně mírně zvýšil na 69,3 %. Z hlediska cílů politiky převažují podpory příjmů podniků včetně plateb LFA (59,6 % celkových podpor). Agrární politika se tak nadále významně podílí především na zlepšování důchodové situace zemědělských podniků. Veškeré přímé podpory těmto podnikům v roce 2014 převyšují 11 tis. Kč/ha z. p., resp. 400 tis. Kč na 1 přepočítaného pracovníka. Podíl podpor na ekonomických výsledcích podniků je mimořádně vysoký a nadále představuje významnou bariéru zvyšování celkové efektivity odvětví. Podmínky poskytování podpor s faktickou preferencí velkých podniků navíc nepřinášejí dostatečné stimuly ke zlepšování vztahu zemědělství k životnímu prostředí, zaměstnanosti venkova a jeho komplexnímu rozvoji.

Souhrnné hodnocení agrární politiky se týká podpor agrárnímu sektoru věcně vztažených k roku 2014 a vyplacených k 30. 6. 2015 (předpoklad), v porovnání s rokem 2013. Výjimku tvoří podpory PRV a OP Rybářství, kde jsou zahrnuty podpory skutečně vyplacené k 31. 12. 2014¹⁹⁰.

Rok 2013 byl konečným rokem rozpočtového období 2007-2013, ve kterém přímé platby EU dosáhly 100% úrovně v porovnání se vstupním rokem 2004. V souladu s Víceletým finančním rámcem EU a s aplikací tzv. finanční disciplíny v EU pro rok 2013 byly přímé platby u podniků, kde tyto platby převýšily 2 000 €, sníženy o 2,45 %. Rok 2014 pak představuje první rok nového rozpočtového období 2014–2020 s více přechodnými opatřeními před konečnými rozhodnutími o SZP v EU i ČR od roku 2015. Poprvé jsou za rok 2013 i 2014 evidovány také přímé podpory výroby energie ze zemědělských BPS, které hradí spotřebitelé energie a které tvoří velmi významnou součást celkových podpor odvětví¹⁹¹.

Souhrnná rekapitulace výdajů na podporu agrárního sektoru v období 2013-14 podle hlavních institucí je uvedena v tab. T11/01. Celkové podpory po započtení evidovaných podpor OZE se v roce 2014 meziročně zvýšily ze 45,8 mld. Kč na 49,4 mld. Kč¹⁹², tj. o 7,8 %. Podpory samotným zemědělským podnikům (tj. bez výdajů na tzv. obecné služby) se zvýšily z 38,2 mld. Kč na 41,6 mld. Kč, tj. o 9,0 %. Nejvíce k této meziroční změně přispělo meziroční zvýšení výdajů jak ze zdrojů EU, tak rezortu MZe o zhruba 8 %; o více než 16 % meziročně vzrostly i podpory OZE.

¹⁹⁰ *Nejsou tak zahrnovány podpory zemědělství ze strany spotřebitelů, vyplývající z ochrany agrárního trhu EU vůči třetím zemím. Rovněž podpory tzv. obecných služeb nejsou zatím prezentovány v plné šíři podle požadavků OECD (zejména jde o veřejné výdaje na školství a vzdělávání a na veškeré kontrolní činnosti státu v agrárním sektoru).*

¹⁹¹ *Jsou zahrnuty pouze podpory výroby elektřiny a tepla v zemědělských BPS a vytopnách na biomasu. Nejsou (zatím) evidovány další nepřímé dopady podpor OZE v podobě daňových úlev biopaliv (které hradí daňový poplatník), resp. v podobě povinného procenta biosložek v palivech pro dopravu (které hradí spotřebitel paliv).*

¹⁹² *Bez uvažování úlev na spotřební dani u biopaliv.*

T11/01 - Výdaje na agrární politiku podle institucí (mil. Kč)

Druh výdaje	2013	2014 ^p	Meziroční index
1 Rezort MZe celkem	8 737	9 388	107,44
1.1 Výdaje MZe: dotace, nařízení vlády a ostatní	3 394	3 684	108,54
1.2 Výdaje z PGRLF	926	891	96,22
1.3 Výdaje ČR ze SZIF	2 819	3 837	136,09
1.4 Pozemkové úřady	815	675	82,82
1.5 Ostatní instituce rezortu MZe	783	301	38,44
2 Jiné rezorty	1 473	1 214	82,42
2.1 MŽP a SFŽP ČR	84	81	96,43
2.2 ČMZR, MPO	30	8	26,67
2.3 MMR	0	0	x
2.4 MD	24	57	237,50
2.5 Ostatní¹⁾	1 335	1 068	80,00
2.6 Spotřebitelé	3 918	4 557	116,31
3 EU	31 684	34 218	108,00
Celkem výdaje na agrární politiku v daném roce	45 812	49 377	107,78
- zemědělství vč. obecných služeb²⁾	41 238	44 942	108,98
- zemědělské podniky (bez obecných služeb)	38 171	41 587	108,95

p = předpoklad k 30. 6. 2015.

1) MF (daňové úlevy, odpisy dluhů apod.), ostatní rezorty, kraje.

2) Obecné služby: veřejné výdaje na výzkum, vzdělávání, kontrolní činnosti apod., které nejsou přímo alokovány na jednotlivé podniky.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Podpory podle hlavních směrů a zdrojů (ČR, EU) jsou uvedeny v tab. T11/02. Největší podíl podpor připadl v roce 2014 na přímé platby (50,5 %), což představuje proti roku 2013 další nárůst podílu (o 0,9 p. b.). Druhou největší složku podpor představují podpory v rámci PRV, jejichž podíl v roce 2014 na úrovni 25,4 % se proti roku 2013 zvýšil o 1,3 p. b. V důsledku započtení podpor OZE podíl podpor organizace trhu a cen v roce 2014 převýšil 10 %. Podíl zdrojů EU na celkových podporách do českého agrárního sektoru se meziročně mírně zvýšil na 69,3 %. Podrobnější rekapitulace výdajů do agrokompexu ČR podle hlavních směrů podpor je uvedena v přílohové tab. 11/01.

T11/02 - Rekapitulace výdajů podle hlavních směrů podpor

Podpory (mil. Kč)	2013			2014 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby¹⁾	147,0	22 599,0	22 746,0	929,0	24 008,0	24 937,0
Program rozvoje venkova²⁾	2 402,4	8 667,2	11 069,6	2 779,2	9 781,6	12 560,8
OP Rybářství³⁾	19,3	58,0	77,3	19,5	58,4	77,9
Ostatní národní podpory	7 511,0	0,0	7 511,0	6 734,0	0,0	6 734,0
Organizace trhu a podpora cen	4 048,3	359,4	4 407,7	4 696,8	370,0	5 066,8
Celkem	14 128,0	31 683,6	45 811,6	15 158,5	34 218,0	49 376,5
Podpory (% z celku)	2013			2014 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby¹⁾	1,04	71,33	49,65	6,13	70,16	50,50
Program rozvoje venkova²⁾	17,00	27,36	24,16	18,33	28,59	25,44
OP Rybářství³⁾	0,14	0,18	0,17	0,13	0,17	0,16
Ostatní národní podpory	53,16	0,00	16,40	44,42	0,00	13,64
Organizace trhu a podpora cen	28,65	1,13	9,62	30,98	1,08	10,26
Celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl zdrojů EU na podporách			69,16			69,30

p = předpoklad k 30. 6. 2015.

1) Přímé platby EU, PVP a komoditní podpory z národních podpor.

2) Včetně opatření HRDP v období 2008-09, hrazené ze zdrojů PRV.

3) Čerpání finančních prostředků = předfinancované výdaje, tj. proplacené příjemcům.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Z tab. T11/03 vyplývá, že absolutně největší část z celkových podpor získává trvale sektor zemědělství (91 % v roce 2014), následován podporami venkova (6,2 % v roce 2014). Podílu zpracovatelského (potravinářského) průmyslu na celkových podporách činil v obou sledovaných letech pouze 0,5 %.

T11/03 - Podpory podle sektorů a klasifikace EU a OECD ¹⁾

Věcné zaměření	2013		2014 ^p	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Celkem podpory agrárnímu sektoru	45 812	100,0	49 377	100,0
Podpory podle subsektorů				
zemědělství včetně obecných služeb	41 238	90,0	44 942	91,0
lesnictví	394	0,9	289	0,6
vodní hospodářství a rybářství	664	1,5	591	1,2
venkov	3 014	6,6	3 060	6,2
zpracovatelský průmysl	241	0,5	229	0,5
obchod	1	0,0	0	0,0
spotřebitelé	261	0,6	266	0,5
Podpory podle klasifikace EU				
Pilíř I	29 782	65,0	32 424	65,7
Pilíř II	12 864	28,1	13 485	27,3
Ostatní podpory	3 166	6,9	3 467	7,0
- z Pilíře II platby LFA a NATURA	2 009		2 974	
Celkem podpory zemědělství včetně obecných služeb (TSE³⁾)	41 238	100,0	44 942	100,0
Celkem podpory zemědělským podnikům (bez obecných služeb) (PSE³⁾)	38 171		41 587	
Podpory zemědělství podle klasifikace OECD				
A - Podpory založené na komoditních výstupech	5 153	12,5	5 997	13,3
A1 - Podpora tržních cen	3 918	9,5	4 557	10,1
A2 - Platby založené na výstupech	1 235	3,0	1 441	3,2
B - Platby založené na užití vstupů	4 391	10,6	4 326	9,6
B1 - Užití variabilních vstupů	1 240	3,0	971	2,2
B2 - Tvorba fixního kapitálu	2 358	5,7	2 205	4,9
B3 - Služby podnikům	793	1,9	1 150	2,6
C - Platby založené na aktuálním stavu PZTD²⁾, s požadovanou produkcí	4 717	11,4	6 550	14,6
C1 - Platby založené na aktuálním stavu TD	0	0,0	0	0,0
C2 - Platby založené na aktuálním stavu PZ	4 717	11,4	6 550	14,6
D - Platby založené na neaktuálním stavu PZTD, s požadovanou produkcí	0	0,0	0	0,0
E - Platby založené na neaktuálním stavu PZTD, s nepožadovanou produkcí	20 771	50,4	21 905	48,7
E1 - Platby s variabilními sazbami	0	0,0	0	0,0
E2 - Platby s pevnými sazbami	20 771	50,4	21 905	48,7
F - Platby založené na nekomoditních kritériích	3 099	7,5	2 776	6,2
F1 - Dlouhodobé odložení zdrojů	209	0,5	195	0,4
F2 - Specifické nekomoditní výstupy	2 521	6,1	2 489	5,5
F3 - Platby založené na ostatních nekomoditních kritériích	369	0,9	92	0,2
G - Ostatní platby	41	0,1	32	0,1
Obecné služby	3 067	7,4	3 355	7,5

p = předpoklad k 30. 6. 2014.

1) Bez výdajů spotřebitelů.

2) P = plocha; Z = zvířata; T = tržby; D = příjmy.

3) TSE = Total Support Estimate, PSE = Producer Support Estimate podle klasifikace OECD.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Podle klasifikace EU se největší část podpor nadále soustřeďuje v Pilíři I (důchodové podpory – podpory příjmů podniků). Podpory v tomto pilíři včetně podpory cen v roce 2014 zaujímaly 65,7 % z celkových podpor¹⁹³.

Převažující orientace agrární politiky na podporu příjmů a produkce dokumentuje v tab. T11/03 i rozdělení podpor zemědělským podnikům podle klasifikace OECD (podle tzv. implementačního kritéria). Tyto podpory (kategorie A, B, C, E) se ve sledovaných letech pohybovaly v rozmezí 85-86 %. Míra žádoucího oddělení podpor od produkce, tj. podíl na

¹⁹³ Při zahrnutí plateb LFA do podpor příjmů by podíl celkových důchodových podpor vzrostl v obou sledovaných letech na úroveň přes 70 %.

produkci nevázaných a ostatních nekomoditních podpor (podpory kategorie E, F, G) na celkových podporách (bez podpory obecných služeb) se z 62,6 % v roce 2013 snížila na 59,4 % v roce 2013¹⁹⁴.

Měřeno podílem plateb SAPS na celkových přímých platbách dosáhla v roce 2014 míra oddělení přímých plateb od produkce 85,5 %, zatímco v roce 2013 tato míra dosahovala 91,5 %. Je to důsledek zvyšování podílu podpor vázaných na produkci jako jedné z významných charakteristik politiky v novém období 2014–2020.

Tab. T11/04 je orientačním přehledem o rozdělení podpor agrárnímu sektoru ČR v členění podle dlouhodobých cílů agrární politiky. Dlouhodobě nejvíce podpor připadá na podpory příjmů podniků (včetně plateb LFA), jejichž podíl se v roce 2014 zvýšil na 59,6 % (v roce 2013 podíl činil 58,5 %). Druhý největší objem podpor se týká zlepšování vztahu zemědělství k životnímu prostředí a venkovu (dohromady kolem 20 % v obou sledovaných letech). Souhrnný podíl podpor na rozvoj podnikatelské struktury, restrukturalizaci a modernizaci, tedy podpor orientovaných více na zvyšování konkurenceschopnosti agrárního sektoru, v obou sledovaných letech dosahuje pouze kolem 11 %. Proti předchozím rokům v důsledku evidence podpor OZE se jejich podíl výrazně zvýšil a v roce 2014 dosahuje 9,2 % celkových podpor.

T11/04 - Rekapitulace podpor podle cílů zemědělské politiky

Cíle	2013		2014 ^P	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Rozvoj a stabilizace podnikatelské struktury	2 082	4,5	1 827	3,7
Restrukturalizace a modernizace výroby, zlepšení ekonomické výkonnosti a konkurenceschopnosti podniků	3 020	6,6	3 492	7,1
Zlepšení ekonomické situace podniků (zvýšení, resp. udržení příjmu zemědělců, včetně plateb LFA)	26 822	58,5	29 446	59,6
Zlepšení vztahu zemědělství k životnímu prostředí	6 365	13,9	6 480	13,1
Rozšíření úlohy zemědělství jako producenta obnovitelných zdrojů energie	3 918	8,6	4 557	9,2
Přiměřené ceny zdravotně nezávadných potravin	591	1,3	515	1,0
Rozvoj venkova	3 014	6,6	3 060	6,2
Celkem	45 812	100,0	49 377	100,0

p = předpoklad k 30. 6. 2015.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF; další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Z uvedených údajů je zřejmé, že zemědělská politika ČR je nadále prostřednictvím přímých plateb a plateb LFA orientována především na podporu příjmů zemědělských podniků než na podpory směřující k potřebné restrukturalizaci a zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství a potravinářství. Tato tendence se v roce 2014 posílila. Na

¹⁹⁴ Při uvažování evidovaných podpor OZE, které zatím OECD do podpor zemědělství nezahrnuje.

druhou stranu ve struktuře podpor hrají významnou úlohu podpory zlepšování vztahu zemědělství k životnímu prostředí a rozvoji venkova, avšak v synergii s důchodovými podporami zatím bez výraznějších pozitivních účinků. Dopady zemědělské politiky v roce 2014 lze souhrnně hodnotit následovně:

- Podpory se nadále a stále významněji podílejí na podnikatelském důchodu sektoru zemědělství. V přepočtu na jeden ha z. p. (podle evidence LPIS) dosahovaly přímé podpory podnikům (tj. bez podpor tzv. obecných služeb) v roce 2014 zhruba 11 tis. Kč a v kalkulaci na jednoho přepočítaného pracovníka (AWU) již téměř 400 tis. Kč.
- Ze závěrů kap. 10.2 je zřejmé, že celé odvětví ani prakticky žádná sledovaná kategorie zemědělských podniků by nebyly bez dané výše podpor dlouhodoběji životaschopná. Podíly podpor v důchodových ukazatelích českých zemědělských podniků zůstávají v rámci EU nadprůměrné a představují „nezdravou“ vázanost českých podniků na daňové poplatníky EU.
- Distribuce důchodových a cenových podpor přispívá k vyrovnávání regionálních rozdílů v podmínkách hospodaření zemědělských podniků, avšak nadále existují kategorie podniků s podstatně vyšší úrovní ČPH/AWU, zapříčiněnou nejen tržními podmínkami a efektivností využití zdrojů, ale i alokací těchto podpor. Týká se to i podniků s BPS.
- Podpory spojené s produkcí významně zlepšují ekonomiku podniků zaměřených na tzv. citlivé komodity, zejména na chov přežvýkavců. To je v souladu se strategickými záměry rezortu.
- Pokračující problémy zejména s erozí půd a vodním režimem krajiny budou vyžadovat rozšíření a zpřísnění opatření zemědělské a environmentální politiky pro jejich řešení.
- Podmínky poskytování důchodových podpor spolu s podmínkami trhu nepůsobí zatím dostatečně důrazně na zachovávání či vytváření pracovních příležitostí na venkově. To souvisí s celkovým poklesem živočišné výroby a jiných odvětví náročnějších na množství a kvalitu práce, kde však vyšší vázané podpory v období po roce 2013 mohou přinést pozitivní změny.
- Na komplexní rozvoj venkovských oblastí mají nadále podstatně větší vliv jiné politiky a ostatní podmínky, než samotná zemědělská politika. Tento rozvoj by však mohla zemědělská politika posílit větším důrazem podpor na malé a střední formy podnikání, zejména na rozvoj rodinných farem.

P1 PŘEHLED LEGISLATIVNÍCH OPATŘENÍ VE VZTAHU K AGRÁRNÍMU SEKTORU

1.1 Přehled legislativních opatření přijatých od 1. 1. 2014 do 1. 3. 2015 a publikovaných ve Sbírce zákonů

1.1.1 Zákony

Zákon č. 138/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 9. 2014)

Zákon č. 139/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2015)

Zákon č. 179/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2015)

Zákon č. 263/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech), ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2015)

Zákon č. 264/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 29. 12. 2014)

Zákon č. 357/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 4. 2015)

1.1.2 Nařízení vlády

Nařízení vlády č. 29/2014 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 75/2007 Sb., o podmínkách poskytování plateb za přírodní znevýhodnění v horských oblastech, oblastech s jinými znevýhodněními a v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě, ve znění pozdějších předpisů, a některá související nařízení vlády

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2014)

Nařízení vlády č. 30/2014 Sb., o stanovení závazných pravidel poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2014)

Nařízení vlády č. 117/2014 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 479/2009 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých podpor, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2014)

Nařízení vlády č. 128/2014 Sb., o zrušení nařízení vlády č. 317/2012 Sb., kterým se stanoví formulář dokladu o původu některých druhů lihu, destilátu a některých druhů lihovin

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 9. 2014)

Nařízení vlády č. 142/2014 Sb., o stanovení bližších podmínek při provádění opatření společné organizace trhů se zemědělskými produkty v oblasti vinohradnictví a vinařství

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2014)

Nařízení vlády č. 143/2014 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 245/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek při provádění opatření společné organizace trhu s vínem, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2014)

Nařízení vlády č. 156/2014 Sb., o stanovení výše úroku z přeplatku na dávce z výroby v odvětví cukru pro hospodářský rok 2004/2005

(pozn.: účinnost předpisu od 31. 7. 2014)

Nařízení vlády č. 157/2014 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 478/2009 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na ovoce a zeleninu a výrobky z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2014)

Nařízení vlády č. 211/2014 Sb., o stanovení rozsahu a podmínek informační povinnosti provozovatele potravinářského podniku v místě určení ve vztahu k některým druhům čerstvého ovoce, čerstvé zeleniny a brambor

(pozn.: účinnost předpisu od 3. 10. 2014)

Nařízení vlády č. 212/2014 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 125/2011 Sb., o stanovení informačních povinností příjemcům živočišných produktů v místě určení
(pozn.: účinnost předpisu od 3. 10. 2014)

Nařízení vlády č. 218/2014 Sb., o stanovení rezervy státních pozemků pro uskutečňování rozvojových programů státu
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 11. 2014)

Nařízení vlády č. 269/2014 Sb., o některých podmínkách k provádění společné organizace trhu s konopím pěstovaným na vlákno
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2015)

Nařízení vlády č. 282/2014 Sb., o některých podmínkách k provádění společné organizace trhu v odvětví mléka a mléčných výrobků
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 4. 2015, část od 1. 1. 2015)

Nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2015)

Nařízení vlády č. 308/2014 Sb., kterým se mění některá nařízení vlády v souvislosti s přijetím nařízení vlády o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých zemědělských podpor a nařízení vlády o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2015)

Nařízení vlády č. 309/2014 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých zemědělských podpor
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2015)

1.1.3 Vyhlášky

Vyhláška č. 13/2014 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 2. 2014)

Vyhláška č. 42/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 378/2010 Sb., o stanovení druhového seznamu pěstovaných rostlin
(pozn.: účinnost předpisu od 31. 3. 2014)

Vyhláška č. 48/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 4. 2014)

Vyhláška č. 49/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 24/2011 Sb., o plánech povodí a plánech pro zvládání povodňových rizik

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 4. 2014)

Vyhláška č. 73/2014 Sb., o požadavcích na národní referenční laboratoře a referenční laboratoře v oblasti činností vymezených zákonem o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském

(pozn.: účinnost předpisu od 29. 4. 2014)

Vyhláška č. 82/2014 Sb., o kadáverech zvířat v zájmovém chovu

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2014)

Vyhláška č. 91/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 449/2006 Sb., o stanovení metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2014)

Vyhláška č. 104/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 9. 6. 2014)

Vyhláška č. 131/2014 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 377/2013 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2014)

Vyhláška č. 132/2014 Sb., o ochraně a reprodukci genofondu lesních dřevin

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2014)

Vyhláška č. 133/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 377/2003 Sb., o veterinárních kontrolách dovozu a tranzitu zvířat ze třetích zemí, ve znění vyhlášky č. 259/2005 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2014)

Vyhláška č. 134/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 290/2008 Sb., o veterinárních požadavcích na živočichy pocházející z akvakultury a na produkty akvakultury, o opatřeních pro předcházení a zdolávání některých nákaz vodních živočichů, ve znění vyhlášky č. 59/2013 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 16. 11. 2014)

Vyhláška č. 159/2014 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 326/2001 Sb., kterou se provádí § 18 písm. a), d), g), h), i) a j) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, pro maso, masné výrobky, ryby, ostatní vodní živočichy a výrobky z nich, vejce a výrobky z nich, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 13. 12. 2014)

Vyhláška č. 202/2014 Sb., o způsobu výpočtu nároku na vrácení daně z minerálních olejů zaplacené v cenách některých minerálních olejů spotřebovaných v zemědělské prvovýrobě a způsobu a podmínkách vedení dokladů a evidence s nimi souvisejícími

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 10. 2014)

Vyhláška č. 207/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 10. 2014)

Vyhláška č. 286/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 382/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na obchodování se zvířaty a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 29. 12. 2014)

Vyhláška č. 298/2014 Sb., o stanovení seznamu katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2015)

Vyhláška č. 299/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 419/2012 Sb., o ochraně pokusných zvířat

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2015)

Vyhláška č. 313/2014 Sb., o označování a pasech psů, koček a fretek v zájmovém chovu při jejich neobchodních přesunech

(pozn.: účinnost předpisu od 29. 12. 2014)

Vyhláška č. 320/2014 Sb., o informační povinnosti příjemce potravin v místě určení ve vztahu k některým druhům potravin

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2015)

Vyhláška č. 11/2015 Sb., kterou se mění vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství, ve znění vyhlášky č. 61/2009 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2015)

1.2 Připravované právní předpisy v roce 2014

V roce 2014 probíhaly legislativní práce na tvorbě právních předpisů vycházející především z usnesení vlády ze dne 12. března 2014 č. 165 o Plánu legislativních prací vlády na zbývajícím část roku 2014. MZe předložilo, mimo legislativní úkoly obsažené v tomto usnesení, několik dalších návrhů právních předpisů k řešení některých aktuálních problémů z oblasti zemědělství a z důvodů implementace právních předpisů EU do našeho právního prostředí.

Mezi některé významné návrhy zákonů připravované v roce 2014 patří zejména:

- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – únor 2016),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – květen 2016),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – červen 2016),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – 1. 1. 2016).

K většině z výše uvedených návrhů zákonů byly v roce 2014 rovněž souběžně připravovány návrhy prováděcích právních předpisů (návrhy nařízení vlády a návrhy vyhlášek).

P2 OFICIÁLNÍ VÝSLEDKY ŠETŘENÍ FADN ZEMÍ EU 27 ZA ÚČETNÍ ROK 2012

Oficiální výsledky šetření Zemědělské účetní datové sítě (FADN) v členských státech EU jsou pravidelně publikovány Evropskou komisí – Generálním ředitelstvím pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI). Veřejnosti jsou tyto výsledky přístupné mj. na internetové adrese <http://ec.europa.eu/agriculture/rica/>.

Výsledky jsou prezentovány na základě jednotného metodického postupu ve formě Standardního výstupu FADN. V příl. tab. P2/01 a P2/02 jsou uvedeny oficiální výsledky za EU v rozsahu prakticky všech ukazatelů Standardního výstupu. Ve stejné struktuře jsou obdobné výsledky prezentovány Evropskou komisí i za srovnatelné skupiny zemědělských podniků jednak podle jednotlivých kategorií výrobního zaměření (polní výroba, zahradnictví, víno, ostatní trvalé kultury, mléko, chov skotu, chov prasat a drůbeže, smíšená výroba) a jednak podle tříd ekonomické velikosti zemědělských podniků¹⁹⁵. Standardní výstup FADN obsahuje ukazatele popisující základní výrobní strukturu zemědělských podniků v naturálních ukazatelích (v ha, VDJ) a celou řadu ekonomických indikátorů. Jmenovitě se jedná o ukazatele hrubé zemědělské produkce v členění na jednotlivé komodity, dále ukazatele podnikových nákladů, podpor do zemědělství, salda podpor a daní, ukazatele důchodové povahy a charakteristiky pasiv a aktiv. Za každý průměrný podnik jsou uvedeny pracovní síly celkem v přepočtu na AWU¹⁹⁶ a neplacené pracovní síly v přepočtu na FWU¹⁹⁷.

Způsob výpočtu základních ukazatelů hospodářského výsledku zemědělského podniku podle metodiky Standardního výstupu EU zobrazuje schéma na obr. P2/01.

Oficiální výsledky, tak jak jsou prezentované EK (příl. tab. P2/01), jsou přepočteny na průměrné podniky jednotlivých zemí prostřednictvím systému vážení. Každý podnik souboru FADN má přidělen tzv. nápočtový koeficient, který reprezentuje určitý počet podniků téhož výrobního zaměření a velikostní skupiny korespondující s celkovým počtem podniků obdobného zaměření příslušné země. Hodnoty šetření FADN u jednotlivých podniků jsou násobeny tímto koeficientem a tím jsou dosaženy hodnoty za celé zemědělství příslušného státu EU (za část, která je pokryta sítí FADN, tj. tržně orientované farmy). Vydělením těchto hodnot celkovým počtem všech podniků dané země, reprezentovaných sítí FADN, vznikne výsledek za průměrný podnik dané země. Jedná se v podstatě o vážený průměr na jeden

¹⁹⁵ Ekonomická velikost – klasifikační systém EU definuje podle hodnoty celkové standardní produkce podniku celkem 14 tříd ekonomické velikosti.

¹⁹⁶ AWU – Roční pracovní jednotka (1 AWU je ekvivalent 2 000 hod. práce).

¹⁹⁷ FWU – Roční pracovní jednotka neplacené (rodinné) práce (1 FWU je ekvivalent 2 000 hod. neplacené práce).

podnik, kde jako váhy fungují počty podniků v jednotlivých kategoriích výrobního zaměření (specializace) a velikostní třídy zemědělského podniku, tak jak jsou zjištěny Strukturálním šetřením v zemědělství (FSS). V ČR síť FADN reprezentuje všechny zemědělské podniky a farmy zachycené FSS, jejichž ekonomická velikost přesahuje 8 tis. € (třída ekonomické velikosti IV.-XIV.), tj. 14 800 podniků, které celkově obhospodařují cca 3 400 tis. ha z. p.

Pro lepší srovnatelnost výsledků států EU 27 jsou uvedeny v příl. tab. P2/02 stejné ukazatele přepočtené na 1 ha obhospodařované z. p.

Obr. P2/01 – Odvození ukazatelů ekonomických výsledků podle metodiky FADN EU

Celková hrubá produkce (Total output)					Bilance provozních podpor a daní (Balance current subsidies & taxes)				
Celková hrubá rostlinná produkce (Output crops & crop products)		Celková hrubá živočišná produkce (Output livestock & livestock products)		Ostatní hrubá produkce (Other output)					
Mezispotřeba celkem (Intermediate consumption)			Hrubá přidaná hodnota (Gross Farm Income)						
Přímé náklady celkem (Specific costs)		Režijní náklady celkem (Farming overheads)							
			Odpisy (Depreciation)		Čistá přidaná hodnota (Farm Net Value Added)		Bilance investičních podpor a daní (Balance subsidies & taxes on investment)		
			Externí faktory celkem (External factors)			Důchod ze zemědělské činnosti (Family Farm Income)			
			Vyplacené mzdy (Wages)						Vyplacené pachtovné (Rent)

Pramen: Farm Accountancy Data Network, Commission of the European Communities, 1984, s. 66, terminologie podle ÚZEI

Zpracoval: J. Hanibal a kol. (ÚZEI)

P3 TABULKOVÁ PŘÍLOHA

1.1/01	-	Podíl zemědělství, lesnictví, rybolovu a potravinářského průmyslu na hrubé přidané hodnotě v základních cenách
1.3/01	-	Daňové zatížení podnikatelů v rezortu zemědělství
2.1/01	-	Předmět a výše podpor v ose II – PRV
2.1/02	-	Předmět a výše podpor v HRDP
4.1/01	-	Aplikace průmyslových hnojiv
5.3/01	-	Podíl jednotlivých druhů vydání na spotřebních vydáních průměrné zpravodajské domácnosti
5.4/01	-	Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží
6.1/01	-	Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2014
6.1/02	-	Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2000-2014
6.4/01	-	Pojištění hospodářských zvířat a plodin
6.7/01	-	Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem na přepočtené počty zaměstnanců
8.1/01	-	Produkční plochy, hektarové výnosy a výroba hlavních komodit rostlinné výroby
8.2/01	-	Stavy hospodářských zvířat
8.2/02	-	Výroba a užitkovost v odvětví živočišné výroby
8.2/03	-	Porážky hospodářských zvířat
9.2/01	-	Vývoj celkového a agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/02	-	Vývoj teritoriální skladby agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/03	-	Vývoj komoditní skladby agrárního vývozu
9.2/04	-	Vývoj komoditní skladby agrárního dovozu
9.2/05	-	Vývoj komoditní skladby bilance agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/06	-	Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s jednotlivými členskými zeměmi EU 15
9.2/07	-	Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s jednotlivými členskými zeměmi EU 13
10.1/01	-	SZÚ – Celková produkce – rostlinná výroba v základních cenách
10.1/02	-	SZÚ – Celková produkce – živočišná produkce a ostatní zemědělské činnosti v základních cenách
10.1/03	-	SZÚ – Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách
10.1/04	-	SZÚ – Kapitálový účet v základních cenách
10.2/01	-	Výsledky hospodaření podniků podle právní formy
10.2/02	-	Výsledky hospodaření podniků podle LFA
10.2/03	-	Charakteristika zemědělských podniků podle provozu BPS za rok 2013 (PPO)
10.2/04	-	Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření
10.2/05	-	Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti
10.2/06	-	Přehled směrů investic v rámci podopatření PRV I.1.1 Modernizace zemědělských podniků v letech 2008-2014
11/01	-	Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor
P2/01	-	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 – Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik
P2/02	-	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 – Standardní výstup přepočtený na 1 ha

1.1/01 - Podíl zemědělství¹⁾, lesnictví²⁾, rybolovu³⁾ a potravinářského průmyslu⁴⁾ na hrubé přidané hodnotě v základních cenách (%)

Rok	Zemědělství	Lesnictví	Rybolov	Potravinářský průmysl
Běžné ceny				
2008	1,57	0,55	0,012	2,23
2009	1,30	0,51	0,014	2,48
2010	1,08	0,59	0,013	2,33
2011	1,62	0,74	0,020	2,31
2012	1,81	0,76	0,017	2,25
2013	1,81	0,78	0,019	2,27
2014	1,82	0,78	0,020	2,25
Stálé ceny roku 2010				
2008	1,03	0,61	0,011	2,25
2009	1,41	0,63	0,013	2,32
2010	1,08	0,59	0,013	2,33
2011	1,04	0,62	0,020	2,44
2012	1,09	0,63	0,017	2,30
2013	0,96	0,62	0,019	2,35
2014	1,01	0,61	0,018	2,32

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) CZ NACE 02 Lesnictví a těžba dřeva.

3) CZ NACE 03 Rybolov a akvakultura.

4) CZ NACE 10+11+12 Výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků.

Pramen: ČSÚ, údaje čtvrtletních národních účtů; revidované údaje

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

1.3/01 - Daňové zatížení podnikatelů v resortu zemědělství (mil. Kč)

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	Meziroční index
Daň z příjmu fyzických osob	444	169	295	226	246	108,8
Daň z příjmu právnických osob	1 126	2 145	3 480	2 091	2 243	107,3
Daň z příjmu FO a PO celkem	1 570	2 314	3 775	2 317	2 489	107,4
Daň z nemovitostí	1 225	1 174	1 135	1 083	1 045	96,5
Daň z přidané hodnoty (nadměrný odpočet ¹⁾)	-1 971	-2 450	1 274	375	799	213,1
Daň spotřební - vratka daně za zelenou naftu ²⁾	-1 679	-1 824	-1 816	-1 282	-971	75,7

1) Odpočet daně převyšoval do roku 2011 daň na výstupu za zdaňovací období.

2) Údaje MZe.

Pramen: MF a MZe

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

2.1/01- Předmět a výše podpor v ose II - PRV

Opatření	Předmět a výše podpor
Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA) NV č. 75/2007 Sb.	Platby v méně méně příznivých oblastech (LFA) - pouze na travní porosty (Kč/ha): - horské oblasti - oblast A - 3 959 (2013); 4 315 (2014); - horské oblasti - oblast B - 3 379 (2013); 3 682 (2014); - ostatní oblasti - oblast A - 2 951 (2013); 3 215 (2014); - ostatní oblasti - oblast B - 2 370 (2013); 2 583 (2014); - specifické oblasti - 2 875 (2013); 3 133 (2014).
Platby v rámci oblasti NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (WFD) NV č. 75/2007	Oblasti NATURA 2000 - 2 824 (2013); 3 078 (2014).
Ekologické zemědělství NV č. 79/2007 Sb.	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel ekologického zemědělství daných zákonem č. 242/2000 Sb. Výše podpory v Kč/ha: - orná půda - 3 908 (2013), 4 259 (2014); - travní porosty čisté - 2 244 (2013), 2 445 (2014); - travní porosty nečisté - 1 790 (2013), 1 951 (2014); - ovocný sad intenzivní - 21 410 (2013), 23 331 (2014); - ovocný sad extenzivní - 12 861 (2013), 14 015 (2014); - zelenina a speciální byliny na orné půdě - 14 222 (2013), 15 499 (2014).
Ošetřování travních porostů NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor v Kč/ha: - louky 1 891 (2013), 2 061 (2014); - mezofilní a vlhkominální louky - přepásané, nepřepásané 2 521 (2013), 2 748 (2014); - mezofilní a vlhkominální louky - bez hnojení-seč 2 925 (2013), 3 187 (2014); - mezofilní a vlhkominální louky - bez hnojení, pásy-seč 3 404 (2013), 3 709 (2014); - horské a suchomilné louky - přepásané, nepřepásané 3 026 (2013), 3 297 (2014); - horské a suchomilné louky - bez hnojení-seč 3 278 (2013), 3 572 (2014); - horské a suchomilné louky - bez hnojení-pásy-seč 3 782 (2013), 4 122 (2014); - pastviny 2 824 (2013), 3 077 (2014); - druhově bohaté pastviny 4 261 (2013), 4 644 (2014); - suché stepní trávnky a vřesoviště 7 767 (2013), 8 464 (2014).
Zatravnění NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor na titul zatravnění orné půdy v Kč/ha: - zatravnění orné půdy - 6 808 (2013), 7 419 (2014); - zatravnění orné půdy podél vodního útvaru - 7 439 (2013), 8 106 (2014).
Pěstování meziplojin	Sazba 2 622 Kč/ha (2013), 2 858 Kč/ha (2014) na plochy o. p. oseté meziplojinou.
Podmáčené louky	Udržování podmáčených luk, mokřadů. Dotace na trvale podmáčené a rašelinné louky 10 515 Kč/ha (2013), 11 459 Kč/ha (2014).
Plaťi lokality	Udržování plaťů lokalit na travních porostech: chřástal polní, bahňáci. Sazba dotace (Kč/ha): hnízdiště bahňáků 5 094 (2013), 5 551 (2014); hnízdiště chřástala polního 4 614 (2013), 5 029 (2014).
Biopásy a ochranné zóny	Vytváření biopásů (směs uznaného osiva). Sazba 10 112 (2013), 11 019 (2014) Kč/ha biopásové.
Integrované systémy pěstování ovoce, vinné révy a zeleniny	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel integrovaného zemědělství. Sazby (Kč/ha): ovoce 10 969 (2013), 11 954 (2014), vinná réva 12 785 (2013), 13 932 (2014), zelenina 11 095 (2013), 12 091 (2014).
Zalesňování zemědělské půdy	Podpora na založení lesního porostu a následnou péči o založený lesní porost je v rozmezí od 3 757,48 do 74 670,50 Kč/ha (2013), od 4 094,67 Kč/ha do 12 009,20 Kč/ha (2014).
Platby v rámci NATURA 2000 v lesích	Podpora na zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu. Sazba 1 513,08 Kč/ha (2013), 1 648,86 Kč/ha (2014).
Lesnicko-environmentální platby	Podpora na zvýšení podílu melioračních a zpevňujících dřevin je v rozmezí od 1 109,59 Kč/ha do 3 530,52 Kč/ha (2013), od 1 209,16 Kč/ha do 3 847,34 Kč/ha (2014).
Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů	- Obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření - úhrada způsobných výdajů ve výši 100 %; - Neproduktivní investice v lesích - podpora je poskytována podle schváleného projektu.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

2.1/02 - Předmět a výše podpor v HRDP

Opatření	Předmět a výše podpor
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	Umožňuje starším zemědělcům po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost. Žadatel bude pobírat dávku vypočtenou na základě paušální sazby 75 000 Kč a částky vypočtené na základě počtu převedených hektarů (max. 30 ha) zemědělské půdy násobených sazbou 4 500 Kč.
Zakládání skupin výrobců	Přímá nenávratná dotace na založení skupin výrobců a zajištění jejich fungování v průběhu 5 let. Výše podpory se vypočítává na základě hodnoty roční produkce pocházející od členů seskupení. Výše dotace za příslušný kalendářní rok činí 5 % v prvním kalendářním roce, 5 % ve druhém kalendářním roce, 4 % ve třetím kalendářním roce, 3 % ve čtvrtém kalendářním roce a 2 % v pátém kalendářním roce, a to z finanční hodnoty roční obchodované produkce uvedené na trh. Výše dotace poskytnutá skupině výrobců za příslušný kalendářní rok mohla činit do 31. 12. 2007 nejvýše částku 100 000 €, od 1. 1. 2008 je nejvyšší částka 11 220 €.
Lesnictví	a) Dotace na zalesnění zemědělské půdy (tis. Kč/ha): listnaté dřeviny 92, jehličnaté dřeviny 74 + roční dotace na následnou péči o takto vzniklý lesní porost 12 a roční dotace ve formě náhrady za zalesněnou ornou půdu 8,6 a za zalesněné travní porosty 4,2. b) Dotace na založení porostu rychle rostoucích dřevin pouze v roce jeho výsadby, ve výši (tis. Kč/ha) 60 za výsadbu produkčního porostu, 75 za výsadbu reprodukčního porostu.
Ošetřování travních porostů	Sazby podpor: - 1 920 Kč/ha louky, na které žadatel uplatňuje standardní podmínky údržby; - 2 800 Kč/ha louky, na které žadatel nebude aplikovat žádná hnojiva; - 5 130 Kč/ha louky, na které žadatel nebude aplikovat žádná hnojiva a navíc provede první seč až po 15. 7.; - 3 130 Kč/ha louky, na které žadatel nebude aplikovat žádná hnojiva a navíc vynechá při první seči pásy o šíři 6 až 12 m; - 2 890 Kč/ha pastviny, na které žadatel uplatňuje standardní podmínky údržby s intenzitou 0,5 až 1,25 VDJ/ha pastvin; - 4 330 Kč/ha pastviny, na které žadatel uplatňuje zákaz použití hnojiv a navíc se sníženou intenzitou chovu pasených zvířat - 0,4 až 1,05 VDJ/ha pastvin.
Zatravnění	Podpora 7 265 Kč/ha travního porostu založeného úředně uznaným osivem, 9 210 Kč/ha travního porostu založeného pomocí regionální travní směsi na území CHKO Bílé Karpaty.
Ptačí lokality	Udržování ptačích lokalit na travních porostech: chřástal polní, bahňáci. Sazba dotace: 5 180 Kč/ha travního porostu vymezeného jako hnízdní lokalita chřástala polního, 5 550 Kč/ha travního porostu vymezeného jako hnízdní lokalita bahňáků.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

4.1/01 - Aplikace půmyslových hnojiv (kg č. ž./ha z. p.)

Ukazatel	2009	2010	2011	2012	2013	2014
N	63,4	76,7	100,7	98,9	94,2	92,6
P ₂ O ₅	4,3	8,9	11,3	12,2	11,8	13,1
K ₂ O	0,3	7,5	6,5	6,5	7,0	11,7
Celkem	68,0	93,1	118,5	117,6	113,0	117,4

Pramen: MZe 2007-2014

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

**5.3/01 - Podíl jednotlivých druhů vydání na spotřebních vydáních
průměrné zpravodajské domácnosti (%)**

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014 ¹⁾
Vydání za potraviny, nápoje a tabák	22,1	22,0	22,8	23,0	23,2
v tom - potraviny²⁾	17,5	17,4	18,1	18,4	20,3
- nápoje	3,2	3,2	3,3	3,3	.
- tabák ³⁾	1,4	1,4	1,4	1,3	2,9
Odívání a obuv	5,0	4,8	4,7	4,7	4,9
Bydlení, voda, energie, paliva	21,7	22,3	22,1	22,2	21,5
v tom - nájemné	5,4	5,6	5,6	5,6	.
- běžná údržba	2,1	2,4	1,9	1,7	.
- vodné a stočné	1,4	1,5	1,5	1,5	.
- ostatní služby	0,7	0,8	0,8	0,8	.
- elektrická energie	5,2	5,2	5,3	5,4	.
- plyn	3,4	3,4	3,8	3,9	.
- tepelná energie, paliva	3,3	3,4	3,2	3,3	.
Bytové vybavení, zařízení domácnosti	6,2	6,2	5,8	5,5	5,7
Zdraví	2,7	2,7	2,8	2,6	2,6
v tom - léčiva a zdravotnické prostředky	1,9	1,9	1,9	1,8	.
- ambulantní zdravotní péče	0,6	0,7	0,6	0,6	.
- ústavní zdravotní péče	0,2	0,1	0,3	0,2	.
Doprava	10,7	10,9	10,7	11,0	10,5
v tom - nákup osobních dopravních prostředků	2,9	2,8	2,3	2,8	.
- provoz osobních dopravních prostředků	6,3	6,6	6,9	6,7	.
- dopravní služby	1,5	1,5	1,5	1,5	.
Pošty a telekomunikace	4,6	4,5	4,4	4,3	4,2
Rekreace a kultura	10,2	9,8	9,5	9,3	9,5
Vzdělávání	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6
Stravování a ubytování	5,0	5,1	5,3	5,2	5,3
v tom - stravovací služby	4,2	4,2	4,3	4,2	.
- ubytovací služby	0,8	0,9	1,0	1,0	.
Ostatní zboží a služby	11,1	11,1	11,2	11,6	12,0
Celkem spotřební vydání	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Předběžné údaje za 1.-4. čtvrtletí 2014.

2) V roce 2014 potraviny a nealkoholické nápoje.

3) V roce 2014 alkoholické nápoje a tabák.

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, I. díl, 2011-2014; předběžné údaje 1.-4. čtvrtletí 2014, březen 2015

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Ukazatel	2010/09	2011/10	2012/11	2013/12	2014/13
Maso a masné výrobky	98,8	101,4	108,1	104,8	102,5
v tom - maso hovězí výsekové	98,1	102,6	110,6	103,9	100,3
- maso vepřové výsekové	95,3	100,0	110,4	106,5	101,6
- drůbež	98,9	102,1	106,1	104,9	102,8
- ostatní masa a vnitřnosti	100,4	100,9	108,4	104,6	101,4
- uzenářské zboží	99,8	101,2	107,5	104,3	103,0
- masové konzervy a ost. masné výrobky	102,9	103,3	108,2	102,1	104,9
Ryby a rybí výrobky	100,9	101,2	110,4	106,8	102,2
Mléko, mléčné výrobky, vejce	102,8	105,3	109,5	102,1	107,4
v tom - mléko čerstvé, trvanlivé	103,1	111,9	102,0	109,0	108,6
- mléko konzervované a sušené	100,8	99,7	105,0	103,6	105,7
- sýry	103,1	104,6	104,0	105,2	107,3
- jogurty	107,4	104,3	108,4	102,9	112,6
- ostatní mléčné výrobky	102,1	106,9	106,1	102,5	105,9
- vejce	95,6	93,6	153,6	84,9	101,7
Oleje a tuky	103,9	113,6	100,5	105,0	102,5
v tom - máslo (vč. pomazánkového)	115,4	112,6	98,8	108,7	105,8
- sádlo a slanina	99,6	101,5	113,0	107,3	99,4
- jedlé oleje	95,9	121,0	99,2	101,0	98,1
- rostlinné a ostatní tuky	97,2	111,7	102,3	102,4	102,0
Pekárenské výrobky, obiloviny	95,3	114,0	104,6	102,0	100,4
v tom - mouka pšeničná	88,9	129,9	101,2	117,5	98,8
- chléb	94,6	115,6	106,5	101,6	100,6
- pečivo běžné	88,5	125,6	100,8	95,6	97,3
- pečivo jemné	98,7	102,6	103,9	101,2	100,5
- pečivo trvanlivé	99,4	109,6	108,3	106,6	103,9
- těstoviny	99,8	109,8	103,2	105,3	101,6
- ostatní výrobky z obilovin	100,7	103,9	105,6	103,7	100,6
- ryže	93,6	97,8	102,6	100,9	101,7
Cukr a výrobky z cukru	100,0	105,1	106,6	101,1	101,5
z toho - cukr	92,1	121,4	107,0	100,1	93,1
- čokoláda a čokoládové cukrovinky	102,8	101,9	105,9	98,8	104,3
- nečokoládové cukrovinky	100,2	101,4	106,9	101,9	102,0
- cukrářské výrobky	99,2	102,9	107,8	103,8	100,9
Ovoce a ovocné výrobky	104,1	102,6	105,9	105,8	100,5
- jablka a ostatní jádroviny	98,2	115,8	105,4	110,6	89,6
- peckoviny a bobuloviny	111,1	99,4	111,4	100,9	96,4
- citrusy	108,2	86,4	111,0	107,9	101,8
- banány	90,1	98,0	114,5	102,7	99,5
- ostatní ovoce	89,7	122,0	91,5	106,8	128,6
- ovocné výrobky	94,9	100,1	107,4	104,6	112,8
- suché plody, sušené ovoce	103,3	107,7	106,1	104,8	113,8
Zelenina a zeleninové výrobky, brambory	118,4	92,9	101,2	121,0	96,3
z toho - plodová zelenina (čerstvá i mražená)	120,9	78,6	119,4	102,7	103,1
- ostatní zelenina (čerstvá i mražená)	124,7	97,1	90,4	114,0	100,4
- zeleninové výrobky	100,7	102,1	106,6	104,1	103,5
- brambory	130,9	102,9	83,1	170,8	76,7
- bramborové výrobky	98,0	106,3	108,7	105,0	99,2
Ostatní potravinářské výrobky a přípravky	101,3	102,5	106,4	104,0	103,0
Káva, čaj, kakao	101,0	111,8	112,7	100,4	98,2
z toho - káva	101,2	118,1	116,0	99,5	96,7
- čaj	99,7	100,4	104,9	101,8	100,5
- kakao	110,7	116,7	114,8	104,0	100,9
Minerální vody, ostatní nealkoholické nápoje	98,7	103,8	107,6	101,1	99,5
z toho - minerální a stolní vody	97,3	104,2	108,3	99,2	98,8
- ovocné a zeleninové šťávy	100,0	109,7	108,5	103,1	98,7
- ostatní nealkoholické nápoje	100,5	99,9	105,9	102,6	100,9

Pramen: Interní materiály ČSÚ

Zpracoval: I. Mrhálková (ÚZEI)

6.1/01 - Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2014¹⁾

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Obchodní společnosti celkem				Společnosti s ručením omezeným				Akciové společnosti				Družstva			
	podniky		výměra		podniky		výměra		podniky		výměra		podniky		výměra	
	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%
> 0 - < 5	391	12,5	926	0,1	340	14,0	797	0,1	45	6,7	120	0,0	10	1,9	24	0,0
5 - < 10	246	7,8	1 700	0,1	226	9,3	1 560	0,2	19	2,8	130	0,0	1	0,2	5	0,0
10 - < 50	529	16,9	12 879	0,7	467	19,3	11 290	1,4	53	7,9	1 372	0,2	6	1,2	146	0,0
50 - < 100	222	7,1	15 880	0,9	189	7,8	13 516	1,6	32	4,8	2 285	0,3	6	1,2	442	0,1
100 - < 500	665	21,2	184 347	10,7	600	24,8	165 023	19,8	55	8,2	17 217	2,0	66	12,7	22 848	3,3
500 - < 1000	471	15,0	341 645	19,9	352	14,5	249 632	29,9	112	16,7	87 145	10,0	146	28,2	110 454	15,9
1000 - < 2000	422	13,5	590 306	34,3	209	8,6	282 622	33,9	209	31,1	302 814	34,8	175	33,8	247 726	35,6
2000 a více	188	6,0	573 057	33,3	39	1,6	109 879	13,2	147	21,9	457 846	52,7	108	20,8	314 488	45,2
Celkem	3 134	100,0	1 720 739	100,0	2 422	100,0	834 320	100,0	672	100,0	868 928	100,0	518	100,0	696 133	100,0

1) Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

6.1/02 - Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2000-2014¹⁾

Právní forma	Počet podniků				Obhospodařovaná z. p.							
					ha				%			
	2000	2005	2010	2014	2000	2005	2010	2014	2000	2005	2010	2014
Fyzické osoby celkem	24 053	23 336	21 730	23 201	934 137	1 027 626	1 017 027	1 053 491	25,8	29,0	29,2	30,1
z toho - zemědělští podnikatelé²⁾	20 115	19 729	18 209	17 797	849 292	946 189	963 105	983 508	23,5	26,7	27,6	28,1
Právníkové osoby celkem	2 587	2 519	3 078	3 573	2 680 683	2 516 194	2 468 711	2 445 185	74,2	71,0	70,8	69,9
z toho - obchodní společnosti celkem	1 726	1 868	2 376	2 872	1 578 881	1 634 369	1 616 907	1 720 320	43,7	46,1	46,4	49,2
z toho - spol. s r. o.	1 171	1 298	1 775	2 192	783 707	785 469	813 369	833 956	21,7	22,2	23,3	23,8
- a. s.	519	538	567	645	779 707	834 429	791 642	868 877	21,6	23,5	22,7	24,8
- družstva	723	571	560	511	1 059 444	848 792	821 724	696 121	29,3	24,0	23,6	19,9
Celkem	26 640	25 855	24 808	26 774	3 614 820	3 543 820	3 485 738	3 498 676	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Podniky s výměrou od 3 ha z. p.

2) Zaevdovani zemědělští podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, a samostatně hospodařící rolníci (SHR - do roku 2009).

Pramen: ČSÚ: Agrocensus 2000, Strukturální výsledky za zemědělství ČR v roce 2005 a aktualizovaný zemědělský registr (stav koncem roku 2010 a 2014)

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

6.4/01 - Pojištění hospodářských zvířat a plodin (mil. Kč)

Ukazatel	2013 ¹⁾	2014 ¹⁾	Meziroční index ²⁾
Předepsané pojistné celkem	1 274	1 253	98,4
Plnění celkem	1 009	741	73,4
v tom - zvířata - předepsané pojistné	240	244	101,7
- plnění	108	98	90,7
- plodiny - předepsané pojistné	1 034	1 009	97,6
- plnění	901	643	71,4
Škodní průběh celkem (%)³⁾	79	59	-20 p. b.

1) Údaje odhadnuty na základě dat ČAP a dopočtu dle pojistného ze žádostí o dotaci z PGRLF.

2) Pro škodní průběh se jedná o meziroční rozdíl procentních bodů.

3) Škodní průběh celkem je podíl plnění celkem k předepsanému pojistnému celkem vyjádřený v %.

Pramen: Česká asociace pojišťoven, PGRLF

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

6.7/01 - Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem na přepočtené počty zaměstnanců (Kč)

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014 ¹⁾
Zemědělství, lesnictví a rybářství	18 399	19 043	20 010	20 532	21 117
Průmysl	23 473	24 391	25 159	25 372	26 083
Národní hospodářství	23 797	24 436	25 112	25 078	25 686
Relace zem.²⁾/průmysl (%)	78,4	78,1	79,5	80,9	81,0
Relace zem.²⁾/NH (%)	77,3	77,9	79,7	81,9	82,2

1) Předběžné údaje.

2) Zemědělství, lesnictví a rybářství.

Pramen: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2010-2014, ČSÚ 2011-2015.

Zpracoval: J. Drlik (ÚZEI)

**8.1/01 - Produkční plochy, hektarové výnosy a výroba
hlavních komodit rostlinné výroby**

Plodina	Rok	Produkční plocha (tis. ha)	Výnos ¹⁾ (t/ha)	Výroba (tis. t)
Obiloviny celkem	2010	1 462,8	4,70	6 877,6
	2011	1 479,5	5,60	8 284,8
	2012	1 454,4	4,53	6 595,5
	2013	1 413,1	5,32	7 512,6
	2014	1 409,6	6,23	8 779,3
Pšenice celkem	2010	833,6	4,99	4 161,6
	2011	863,1	5,69	4 913,0
	2012	815,4	4,32	3 518,9
	2013	829,4	5,67	4 700,7
	2014	835,9	6,51	5 442,3
Žito	2010	30,2	3,91	118,2
	2011	25,0	4,74	118,5
	2012	30,6	4,81	147,0
	2013	37,5	4,70	176,3
	2014	25,1	5,13	129,1
Ječmen celkem	2010	388,9	4,07	1 584,5
	2011	372,8	4,87	1 813,7
	2012	382,3	4,23	1 616,5
	2013	349,0	4,57	1 593,8
	2014	350,5	5,61	1 967,0
Oves	2010	52,3	2,64	138,2
	2011	45,2	3,63	164,2
	2012	50,8	3,39	172,0
	2013	43,6	3,19	139,1
	2014	42,3	3,60	152,2
Kukuřice na zrno	2010	103,3	6,71	692,6
	2011	121,0	8,79	1 063,7
	2012	119,3	7,78	928,1
	2013	96,9	6,97	675,4
	2014	98,7	8,43	832,2
Luskoviny celkem	2010	31,3	1,86	58,1
	2011	22,3	2,85	63,6
	2012	20,2	1,94	39,1
	2013	17,9	2,14	38,3
	2014	20,2	2,67	53,8
Brambory celkem ²⁾	2010	35,1	23,45	821,9
	2011	33,6	29,00	973,9
	2012	30,1	26,77	805,0
	2013	29,3	22,08	646,9
	2014	30,1	27,68	832,8
Cukrová řepa pro výrobu cukru	2010	49,5	59,34	2 919,3
	2011	50,3	71,26	3 576,1
	2012	51,8	67,16	3 474,0
	2013	52,7	62,79	3 308,5
	2014	53,8	78,11	4 200,0
Krmné okopaniny	2010	1,0	27,74	28,5
	2011	0,6	36,29	21,2
	2012	0,9	33,67	31,5
	2013	0,5	33,35	18,2
	2014	0,4	40,13	14,7
Olejniny celkem	2010	490,4	2,37	1 160,1
	2011	464,4	2,55	1 183,7
	2012	470,8	2,57	1 210,7
	2013	486,9	3,15	1 533,7
	2014	464,3	3,54	1 644,1
Řepka	2010	368,8	2,83	1 042,4
	2011	373,4	2,80	1 046,1
	2012	401,3	2,76	1 109,1
	2013	418,8	3,45	1 443,2
	2014	389,3	3,95	1 537,3
Mák	2010	61,1	0,46	23,7
	2011	31,5	0,85	26,9
	2012	18,4	0,70	12,8
	2013	20,3	0,69	13,9
	2014	27,0	0,91	24,7
Len setý olejny - semeno	2010	4,1	0,96	3,9
	2011	2,5	1,39	3,4
	2012	1,7	1,43	2,4
	2013	1,5	1,37	2,1
	2014	1,8	1,32	2,4
Jednoleté pícniny	2010	221,8	29,22	6 482,0
	2011	231,8	37,23	8 631,2
	2012	253,4	36,21	9 176,1
	2013	280,1	30,34	8 497,1
	2014	285,3	37,54	10 709,2
Víceleté pícniny na orné půdě (seno)	2010	181,3	6,42	1 163,6
	2011	179,8	6,88	1 237,6
	2012	173,3	6,42	1 113,2
	2013	171,3	6,76	1 157,8
	2014	188,8	7,74	1 306,8
Zelenina ²⁾	2010	13,4	16,31	218,6
	2011	14,1	19,69	277,6
	2012	12,6	18,48	232,9
	2013	12,6	19,02	239,7
	2014	13,4	21,96	294,2
Chmel	2010	5,2	1,49	7,8
	2011	4,6	1,31	6,1
	2012	4,4	0,99	4,3
	2013	4,3	1,23	5,3
	2014	4,5	1,39	6,2
Vinná réva	2010	16,0	2,87	45,9
	2011	16,0	5,70	91,3
	2012	15,7	3,83	60,0
	2013	15,7	4,77	74,7
	2014	15,8	4,03	63,5
Trvalé travní porosty	2010	919,1	3,45	3 167,9
	2011	929,9	3,48	3 231,8
	2012	959,1	3,22	3 093,0
	2013	958,5	3,58	3 435,3
	2014	958,0	3,76	3 602,1
Ovoce celkem ^{2),3)}	2010	29,2	9,29	271,4
	2011	28,5	8,72	248,6
	2012	28,3	9,70	274,5
	2013	28,0	10,21	285,9
	2014	28,5	10,34	294,8
z toho - jabloně ^{2),3)}	2010	17,6	10,97	193,6
	2011	17,3	9,21	158,9
	2012	17,3	11,64	201,5
	2013	17,2	11,32	194,5
	2014	17,6	11,82	208,0

1) Výnos je hodnota převzatá z uvedeného pramene.

2) Po dopočtu domácnosti.

3) Sklizňová plocha = počet stromů v mil. kusů (bez bobulovin) včetně ořešáků vlašských, výnos = kg/1 strom.

Pramen: ČSÚ - Definivní údaje o sklizni zemědělských plodin; SZIF; MCMS; VUC; UKZÚZ.

Zpracoval: H. Baudisová, I. Součková (ÚZEI)

8.2/01 - Stavby hospodářských zvířat¹⁾ (tis. ks)

Ukazatel	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Meziroční index
Skot celkem	1 363	1 349	1 344	1 354	1 353	1 374	1 407	102,4
z toho - krávy	560	551	552	551	552	564	580	102,8
v tom - krávy bez trž. prod. mléka	160	168	178	178	185	191	204	106,8
- krávy s trž. prod. mléka	400	384	374	373	367	373	376	100,8
Prasata celkem	1 971	1 909	1 749	1 579	1 587	1 617	1 560	96,5
z toho - prasnice	142	133	112	100	102	103	96	93,2
Ovce a berani celkem	183	197	209	221	221	225	232	103,1
z toho - bahnice	99	104	113	120	125	129	134	103,9
Drůbež celkem	26 491	24 838	21 250	20 691	23 265	21 464	22 508	104,9
z toho - slepice	6 464	6 216	6 137	5 355	7 243	6 756	6 297	93,2
- husy	21	19	18	15	20	18	19	105,6
- kachny	504	402	289	249	272	393	590	150,1
- krůty	478	376	365	320	440	396	416	105,1

1) Bez "hobby aktivit" obyvatelstva.

Pramen: ČSÚ - Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

8.2/02 - Výroba a užitkovost v odvětví živočišné výroby

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	Meziroční index
Výroba mléka (mil. l)	2 612,0	2 663,7	2 740,7	2 774,5	2 856,3	102,9
Prům. užitkovost (l mléka/krávu/rok)	6 904	7 128	7 433	7 443	7 705	103,5
Výroba hovězího masa (tis. t ž. hm.)	170,6	170,3	170,8	164,0	169,6	103,4
Průměrné přírůstky skotu ve výkrmu (kg/ks/den)¹⁾	0,896	0,896	0,910	0,946	0,946	100,0
Výroba vepřového masa (tis. t ž. hm.)²⁾	366,4	350,3	303,6	310,3	312,5	100,7
Průměrné přírůstky prasat ve výkrmu (kg/ks/den)¹⁾	0,734	0,752	0,738	0,824	0,824	100,0
Výroba drůbežího masa (tis. t ž. hm.)²⁾	250,9	226,8	246,1	235,5	250,8	106,5
Celková produkce vajec (mil. ks)³⁾	2 125,0	2 168,0	2 001,0	2 160,0	2 237,4	103,6
Prům. užitkovost (ks vajec/slepici/rok)⁴⁾	309,3	307,1	307,9	308,1	299,3	97,1

1) Rok 2014 odhad ÚZEI.

2) Celkový prodej včetně samozásobení (odhad MZE).

3) Celková produkce včetně samozásobení (odhad ČSÚ), od roku 2010 pouze produkce konzumních vajec (bez vajec násadových).

4) Výsledky za zemědělský sektor bez domácích hospodářství, od roku 2010 pouze nosnice.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Výsledky chovu prasat, Výsledky chovu drůbeže; materiály ÚZEI a MZE

Zpracoval: M. Abrahamová, I. Bošková, J. Menzlová (ÚZEI)

8.2/03 - Porážky hospodářských zvířat (tis. ks)

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	Meziroční index
Skot celkem	278,0	266,9	246,5	239,8	242,8	101,3
z toho - krávy	124,4	119,9	116,3	108,8	104,4	95,9
- jalovice	27,4	26,4	25,6	23,7	22,0	93,0
- ostatní skot	115,4	109,6	94,3	96,9	105,3	108,7
- telata	10,8	11,1	10,3	10,4	11,1	107,5
Prasata celkem	3 187,8	3 053,4	2 770,6	2 695,6	2 665,5	98,9
z toho - ostatní prasata	3 108,2	2 978,2	2 712,9	2 638,2	2 603,2	98,7
- prasnice	79,5	75,2	57,6	57,4	62,3	108,5
Ovce a jehňata	11,1	12,6	12,2	12,9	14,0	109,3
Kozy a kůzlata	0,8	0,7	0,6	0,6	0,4	74,7
Drůbež celkem	131 229,4	116 042,3	118 716,3	113 651,5	112 197,1	98,7
z toho - kuřata	124 936,0	111 481,4	115 072,3	109 021,6	107 355,0	98,5
- slepice a kohouti	3 753,1	2 937,3	2 118,8	2 789,8	2 457,0	88,1
- kachny, husy	2 388,7	1 489,4	1 444,0	1 749,1	2 281,7	130,4
- krůty	151,5	134,2	81,0	90,9	103,4	113,7

Pramen: SVS

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

9.2/01 - Vývoj celkového a agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Rok	Obrat					Vývoz					Dovoz					Bilance			
	celkem		AZO		podíl AZO na ZO celkem (%)	celkem		AZO		podíl AZO na ZO celkem (%)	celkem		AZO		podíl AZO na ZO celkem (%)	celkem		AZO	
	mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)		mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)		mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)		mil. Kč	meziroční rozdíly	mil. Kč	meziroční rozdíly
2010	4 944 353,6	19,8	245 372,0	4,2	4,96	2 532 797,2	18,4	105 364,2	3,6	4,16	2 411 556,4	21,2	140 007,8	4,7	5,81	121 240,8	-28 346,3	-34 643,6	-2 616,1
2011	5 566 254,2	12,6	277 054,3	12,9	4,98	2 878 691,3	13,7	120 380,7	14,3	4,18	2 687 562,9	11,4	156 673,6	11,9	5,83	191 128,4	69 887,6	-36 292,9	-1 649,3
2012	5 859 486,0	4,9	321 334,2	16,0	5,50	3 072 597,8	6,7	148 308,5	23,2	4,83	2 766 888,2	3,0	173 025,7	10,4	6,26	305 709,6	114 581,2	-24 717,2	11 575,7
2013	5 998 189,1	2,7	345 288,1	7,4	5,76	3 174 704,4	3,3	160 594,1	8,3	5,06	2 823 484,7	2,0	184 674,0	6,7	6,54	351 219,7	45 510,1	-24 079,9	6 37,3
2014	6 790 441,7	13,2	377 274,9	9,3	5,56	3 616 465,0	13,9	179 542,0	11,8	4,96	3 173 976,7	12,4	197 732,9	7,1	6,23	442 488,3	91 268,6	-18 190,9	5 889,0

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2/02 - Vývoj teritoriální skladby agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Region	Vývoz					Dovoz ¹⁾					Bilance		
	2013	podíl (%)	2014	podíl (%)	meziroční index	2013	podíl (%)	2014	podíl (%)	meziroční index	2013	2014	meziroční rozdíly
	2013	podíl (%)	2014	podíl (%)	meziroční index	2013	podíl (%)	2014	podíl (%)	meziroční index	2013	2014	meziroční rozdíly
EU 28	147 063,5	91,6	164 321,3	91,5	111,7	158 884,2	86,0	168 364,7	85,1	106,0	-11 820,7	-4 043,4	7 777,3
z toho - EU 15	73 864,2	46,0	84 864,4	47,3	114,9	103 023,4	55,8	109 762,6	55,5	106,5	-29 159,2	-24 898,2	4 261,0
- EU 13	73 199,3	45,6	79 456,9	44,2	108,5	55 860,8	30,2	58 602,1	29,6	104,9	17 338,5	20 854,8	3 516,3
ESVO	1 448,7	0,9	1 582,0	0,9	109,2	2 236,5	1,2	2 455,3	1,2	109,8	-787,8	-873,3	-85,5
OSVTE	2 680,3	1,7	3 165,9	1,8	118,1	5 902,9	3,2	6 872,3	3,5	116,4	-3 222,6	-3 706,4	-483,8
RZ (vč. NRZ, bez SNS)	4 571,0	2,8	4 744,9	2,6	103,8	15 324,6	8,3	16 988,2	8,6	110,9	-10 753,6	-12 243,3	-1 489,7
SNS	4 141,3	2,6	4 913,8	2,7	118,7	1 470,6	0,8	2 071,8	1,0	140,9	2 670,7	2 842,0	171,3
Ostatní regiony	689,4	0,4	814,2	0,5	118,1	855,1	0,5	980,5	0,5	114,7	-165,7	-166,3	-0,6
Celkem	160 594,1	100,0	179 542,0	100,0	111,8	184 674,0	100,0	197 732,9	100,0	107,1	-24 079,9	-18 190,9	5 889,0

1) Dovoz je sledován podle země původu.

2) ESVO = Evropské sdružení volného obchodu (Norsko, Island a Lichtenštejnsko, Švýcarsko), OSVTE = Ostatní státy s výpovědí tržní ekonomikou, RZ = Rozvojové země, NRZ = Nejméně rozvinuté země, SNS = Společensví nezavislých států (včetně Gruzie a Turkmenistanu).

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního vývozu (mil. Kč)

HS	Název komoditní agregace	2010	2011	2012	2013	2014	V roce 2014 z toho:						Meziroční index 2014/13
							EU 15		EU 13		EU 28		
							mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
01	Živá zvířata	4 751,0	5 780,8	6 983,6	7 328,1	8 096,3	3 913,7	48,3	3 542,4	43,8	7 456,1	92,1	110,5
02	Maso a jedlé droby	4 336,4	5 095,8	6 288,2	6 426,0	6 814,1	990,4	14,5	5 654,8	83,0	6 645,2	97,5	106,0
03	Ryby, koryši a jiní vodní bezobratlovci	1 539,3	1 795,3	1 960,8	2 347,6	2 876,3	1 265,3	44,0	1 572,7	54,7	2 838,0	98,7	122,5
04	Mléko a mléčné výrobky; ptáci vejce; přir. med; jedlé výrobky živ. původu	13 357,0	15 990,6	16 952,1	19 137,1	21 383,2	10 575,2	49,5	7 260,4	33,9	17 835,6	83,4	111,7
05	Ostatní produkty živočišného původu	626,8	806,2	944,5	1 097,0	1 352,8	689,2	50,9	554,3	41,0	1 243,5	91,9	123,3
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	379,6	361,9	509,2	986,5	818,5	434,0	53,0	373,6	45,7	807,6	98,7	83,0
07	Zelenina, poživatelé rostliny, kořeny a hlízy	2 431,4	2 588,8	2 611,1	2 705,8	2 682,8	317,3	11,8	2 332,2	87,0	2 650,5	98,8	99,1
08	Ovoce a ořechy	2 476,2	2 589,6	3 121,2	3 907,8	3 860,1	591,6	15,3	3 239,8	84,0	3 831,4	99,3	98,8
09	Káva, čaj, maté a koření	1 818,4	1 996,6	2 773,2	2 697,2	4 774,0	1 913,9	40,1	2 737,6	57,3	4 651,5	97,4	117,0
10	Obiloviny	7 482,4	12 552,3	14 292,5	13 066,3	15 673,9	13 198,3	84,2	2 314,0	14,8	15 512,3	99,0	120,0
11	Mýslenské výrobky; slad; škroby; inulin; pěnění lepek	2 631,3	3 109,1	3 665,6	3 666,2	3 944,9	1 367,4	34,7	2 049,7	51,9	3 417,1	86,6	107,6
12	olejnatá a ost. semena a plody; průmysl. a léčivé rostliny; sláma a pichliny	5 557,3	5 213,0	8 650,3	9 299,8	8 614,9	5 700,5	66,2	1 678,8	19,5	7 379,3	85,7	92,6
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťavy a výtažky	996,5	979,7	1 005,5	1 125,1	1 299,0	515,0	39,6	166,0	12,8	681,0	52,4	115,5
14	Rostlinné letecké materiály	7,2	25,3	51,6	31,4	47,0	9,6	20,4	36,7	78,1	46,3	98,5	149,7
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	4 943,1	4 935,9	9 372,5	9 382,4	10 545,5	3 198,7	30,3	7 320,2	69,4	10 518,9	99,7	112,4
16	Připravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	3 082,1	3 649,3	4 435,7	4 974,2	5 580,7	818,4	14,7	4 565,7	81,8	5 384,1	96,5	112,2
17	Cukr a cukrovinky	5 719,5	6 273,6	9 726,4	8 941,7	8 392,2	4 460,3	53,1	2 518,6	30,1	6 978,9	83,2	93,9
18	Kakao a kakaové přípravky	3 688,9	4 226,4	5 133,5	5 734,3	6 652,1	2 836,5	42,6	3 535,9	53,2	6 372,4	95,8	116,0
19	Připravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	5 976,2	6 817,0	8 196,2	9 964,8	11 088,9	4 081,9	36,8	6 229,8	56,2	10 311,7	93,0	111,3
20	Připravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	2 027,6	2 436,9	2 670,8	2 955,9	3 268,8	608,1	18,5	2 484,9	75,5	3 103,0	94,3	111,3
21	Různé potravinářské přípravky	8 399,9	9 952,1	10 894,6	12 001,8	12 644,0	5 718,9	45,2	5 907,1	46,7	11 626,0	91,9	105,4
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	9 710,2	8 956,6	10 623,6	12 728,3	14 124,4	5 263,4	37,3	6 937,7	49,1	12 201,1	86,4	111,0
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	5 445,5	6 239,6	7 504,1	9 449,8	11 283,4	5 564,2	49,3	3 938,3	34,9	9 502,5	84,2	119,4
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	7 970,6	8 606,4	9 941,5	10 639,2	13 703,2	10 832,7	79,1	2 494,4	18,2	13 327,1	97,3	128,8
Celkem		105 364,2	120 380,7	148 308,5	160 594,1	179 542,0	84 864,4	47,3	79 456,9	44,2	164 321,3	91,5	111,8

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2/04 - Vývoj komoditní skladby agrárního dovozu (mil. Kč)

HS	Název komoditní agregace	2010	2011	2012	2013	2014	V roce 2014 z toho: ¹⁾						Meziroční index 2014/13
							EU 15		EU 13		EU 28		
							mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
01	Živá zvířata	1 808,8	1 867,7	2 509,4	2 009,3	2 046,5	1 454,1	71,1	552,2	26,9	2 006,3	98,0	101,9
02	Maso a jedlé droby	17 009,4	19 777,0	23 017,9	23 417,8	24 921,0	16 192,1	65,0	6 832,8	27,4	23 024,9	92,4	106,4
03	Ryby, koryši a jiní vodní bezobratlovci	2 411,9	2 806,7	2 990,4	3 698,0	4 214,7	1 004,5	23,8	769,8	18,3	1 774,3	42,1	114,0
04	Mléko a mléčné výrobky; ptáci vejce; přir. med; jedlé výrobky živ. původu	11 366,0	12 437,7	13 396,3	14 290,4	15 877,0	8 945,8	56,3	6 720,9	42,4	15 666,7	98,7	111,1
05	Ostatní produkty živočišného původu	1 314,8	1 535,9	1 782,4	1 939,0	2 244,8	1 052,7	46,9	468,7	20,9	1 521,4	67,8	115,8
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	3 233,9	3 570,5	3 569,5	3 631,2	3 853,2	3 343,8	86,8	217,7	5,6	3 561,5	92,4	106,1
07	Zelenina, poživatelé rostliny, kořeny a hlízy	10 946,4	10 473,3	10 114,5	11 702,9	11 669,0	8 191,5	70,2	2 222,5	19,0	10 414,0	89,2	99,7
08	Ovoce a ořechy	11 654,9	12 065,1	12 547,6	13 874,1	14 381,3	6 907,4	48,0	1 388,1	9,7	8 295,5	57,7	103,7
09	Káva, čaj, maté a koření	3 708,9	4 731,0	4 699,1	6 994,6	2 909,5	41,6	2 257,2	32,3	5 166,7	73,9	148,8	
10	Obiloviny	2 022,4	2 380,5	3 387,5	3 300,9	3 537,6	1 228,5	34,7	1 661,5	47,0	2 890,0	81,7	107,2
11	Mlýnské výrobky; slad; škroby; inulin; pěnění lepek	1 129,7	1 337,7	1 432,8	1 793,9	1 837,9	1 056,2	57,5	651,4	35,4	1 707,6	92,9	102,5
12	olejnatá a ost. semena a plody; průmysl. a léčivé rostliny; sláma a pichliny	3 256,2	4 137,3	5 361,4	5 322,6	5 109,1	2 382,4	46,6	1 947,8	38,2	4 330,2	84,8	96,0
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťavy a výtažky	761,0	787,1	915,5	853,4	936,1	339,7	36,3	56,3	6,0	396,0	42,3	109,7
14	Rostlinné letecké materiály	49,1	119,1	116,8	99,7	120,9	46,8	38,7	17,7	14,6	64,5	53,3	121,3
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	5 398,0	7 377,2	7 011,8	8 510,1	9 603,9	3 457,8	36,0	5 574,3	58,0	9 032,1	94,0	112,9
16	Připravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	4 256,0	4 723,8	5 053,9	5 368,6	5 770,9	2 539,1	44,0	1 930,1	33,4	4 469,2	77,4	107,5
17	Cukr a cukrovinky	4 127,2	4 641,1	6 632,1	5 988,3	6 264,4	2 528,1	40,4	3 216,4	51,3	5 744,5	91,7	104,6
18	Kakao a kakaové přípravky	6 539,5	7 168,1	7 727,0	8 382,9	9 568,9	6 785,9	70,9	2 528,3	26,4	9 314,2	97,3	114,8
19	Připravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	9 181,0	10 342,4	11 501,9	12 486,9	12 976,4	7 604,1	58,6	4 995,3	38,5	12 599,4	91,7	103,9
20	Připravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	16 380,0	6 475,2	6 398,9	6 813,3	7 432,6	4 234,1	57,0	1 802,0	24,5	6 056,1	81,5	108,0
21	Různé potravinářské přípravky	234,4	4 996,4	3 831,6	14 224,4	15 086,3	2 921,2	54,9	24,6	26,7	12 242,1	81,1	106,1
22	Nápoje, likéry a ocet	9 725,9	11 421,9	11 280,2	12 463,7	13 904,7	7 843,3	56,4	4 739,6	31,9	11 582,9	63,3	111,1
23	Zbytky a odpady z potravinářského průmyslu; připravené krmivo	8 430,5	8 965,3	10 349,7	12 092,9	12 665,2	8 732,2	68,9	2 381,9	18,9	11 114,7	87,8	104,7
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	5 061,8	5 973,7	7 714,0	7 735,1	6 705,8	2 769,8	4,3	6 221,9	39,1	5 391,6	80,4	86,7
Celkem		140 007,8	156 673,6	173 025,7	184 674,0	197 732,9	109 762,6	55,5	58 602,1	29,6	168 364,7	85,1	107,1

9.2/05 - Vývoj komoditní skladby bilance agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

HS	Název komoditní agregace	2010	2011	2012	2013	2014	V roce 2014 z toho:			Meziroční index 2014/13
							EU 15	EU 13	EU 28	
01	Živá zvířata	2 942,2	3 913,1	4 474,2	5 318,8	6 049,8	2 459,6	2 990,2	5 449,8	113,7
02	Maso a jedlé droby	-12 673,0	-14 681,2	-16 729,7	-16 991,8	-18 106,9	-15 201,7	-1 178,0	-16 379,7	106,6
03	Ryby, koryši a jiní vodní bezobratlovci	-872,6	-1 011,4	-1 029,6	-1 350,4	-1 338,4	260,8	802,9	1 063,7	99,1
04	Mléko a mléčné výrobky; ptáci vejce; přír. med; jedlé výrobky živ. původu	1 991,0	3 552,9	3 555,8	4 846,7	5 506,2	1 629,4	539,5	2 188,9	113,6
05	Ostatní produkty živočišného původu	-688,0	-729,7	-837,9	-842,0	-892,0	-363,5	85,6	-277,9	105,9
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	-2 854,3	-3 208,6	-3 060,3	-2 644,7	-3 034,7	-2 909,8	155,9	-2 753,9	114,7
07	Zelenina, poživatelé rostliny, kořeny a hlízy	-8 515,0	-7 884,5	-7 503,4	-8 997,1	-8 986,2	-7 874,2	110,7	-7 763,5	99,9
08	Ovoce a ořechy	-9 178,7	-9 495,5	-9 426,4	-9 966,3	-10 521,2	-6 315,8	1 851,7	-4 464,1	105,6
09	Káva, čaj, maté a koření	-1 890,5	-2 732,4	-1 929,2	-2 001,9	-2 220,6	-995,6	480,4	-515,2	110,9
10	Obiloviny	5 470,0	10 171,8	10 925,0	9 765,4	12 136,3	11 969,8	652,5	12 622,3	124,3
11	Mlýnské výrobky; slad; škroby; inulin; pšeničný lepek	1 501,6	1 771,4	2 232,8	1 872,3	2 107,0	311,2	1 398,3	1 709,5	112,5
12	Ólejnata a ost. semena a plody; průmysl. a léčivé rostliny; sláma a picniny	2 301,1	1 075,7	3 288,9	3 977,2	3 505,8	3 318,1	-268,0	3 049,1	88,1
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťavy a výtahy	235,5	192,6	90,0	271,7	362,9	175,3	109,7	285,0	133,6
14	Rostlinné pletací materiály	-41,9	-93,8	-65,2	-68,3	-73,9	-37,2	19,0	-18,2	108,2
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	-454,9	-2 441,3	2 360,7	872,3	941,6	-259,1	1 745,9	1 486,8	107,9
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	-1 173,9	-1 074,5	-618,2	-394,4	-190,2	-1 720,7	2 635,6	914,9	48,2
17	Cukr a cukrovinky	1 592,3	1 632,5	3 094,3	2 953,4	2 127,8	1 932,2	-697,8	1 234,4	72,0
18	Kakao a kakaové přípravky	-2 850,6	-2 941,7	-2 593,5	-2 603,9	-2 916,8	-3 949,4	1 007,6	-2 941,8	112,0
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	-3 204,9	-3 567,2	-3 305,7	-2 522,1	-1 887,5	-3 522,2	1 234,5	-2 287,7	74,8
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	-4 352,4	-4 038,3	-3 728,1	-3 857,4	-4 142,8	-3 626,0	672,9	-2 953,1	107,4
21	Různé potravinářské přípravky	-1 834,5	-2 144,3	-2 637,0	-2 222,6	-2 452,3	-2 494,3	1 879,1	-615,2	110,3
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	-15,7	-2 465,3	-656,6	244,6	219,7	-2 579,9	3 198,1	618,2	89,8
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	-2 985,0	-2 725,7	-2 845,6	-2 643,1	-1 381,8	-3 168,0	1 556,4	-1 611,6	52,3
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	2 908,8	2 632,7	2 227,5	2 904,1	6 997,4	8 062,9	-127,4	7 935,5	240,9
Celkem		-34 643,6	-36 292,9	-24 717,2	-24 079,9	-18 190,9	-24 898,2	20 854,8	-4 043,4	75,5

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

9.2/06 - Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s EU 15 (mil. Kč)

Rok	Vývoz														Celkem
	AT	BE	DE	DK	ES	FI	FR	GB	GR	IE	IT	LU	NL	PT	
2010	6 486,5	1 646,6	20 960,5	766,3	884,8	366,8	2 773,9	3 172,0	262,6	460,4	7 327,9	36,3	1 804,0	119,2	1 092,8
2011	6 068,6	1 957,5	24 697,8	984,7	891,2	461,2	2 764,3	3 188,5	223,6	115,1	8 904,8	19,1	2 017,3	140,1	925,2
2012	8 335,5	2 346,8	29 406,3	1 127,7	1 108,3	619,5	4 018,7	4 348,6	220,5	218,9	10 117,7	152,0	2 514,3	118,1	1 254,1
2013	9 383,0	2 387,2	32 490,3	781,3	1 346,7	691,3	4 833,5	5 188,2	442,4	169,0	10 942,6	196,1	3 462,1	146,7	1 403,8
2014	11 423,4	2 935,5	37 061,9	1 066,0	1 772,9	781,3	6 710,9	4 911,5	439,7	140,5	12 569,0	10,6	3 426,3	228,3	1 386,8
Dovoz ¹⁾															
2010	6 198,3	4 500,4	32 210,9	1 950,4	6 883,5	227,6	5 315,6	1 771,1	1 361,7	987,0	8 035,1	30,4	9 972,7	747,1	655,1
2011	6 685,6	4 921,2	35 274,9	1 969,5	7 475,9	264,0	6 007,4	2 064,7	1 410,4	988,2	9 007,3	26,4	10 914,7	731,5	721,8
2012	7 785,8	4 981,3	38 455,4	2 357,3	8 367,5	266,3	6 247,3	2 720,2	1 354,6	888,1	9 563,7	27,3	11 382,1	883,8	729,5
2013	7 516,5	5 396,9	43 474,8	2 051,8	9 328,5	247,5	6 746,9	2 896,3	1 432,7	963,6	9 696,0	5,3	11 735,7	859,6	671,4
2014	7 748,9	6 031,2	45 201,1	1 974,0	9 832,9	296,2	6 923,0	3 568,3	1 438,5	1 110,2	10 206,5	3,9	13 525,2	998,0	904,5
Bilance															
2010	288,2	-2 853,8	-11 250,4	-1 184,1	-5 998,7	139,2	-2 541,7	1 400,9	-1 099,1	-526,6	-707,2	5,9	-8 168,7	-627,9	437,7
2011	-617,0	-2 963,7	-10 577,1	-984,8	-6 584,7	197,2	-3 243,1	1 123,8	-1 186,8	-873,1	-102,5	-7,3	-8 897,4	-591,4	203,4
2012	549,7	-2 634,5	-9 049,1	-1 229,6	-7 259,2	353,2	-2 228,6	1 628,4	-1 134,1	-669,2	554,0	124,7	-8 867,8	-765,7	524,6
2013	1 866,5	-3 009,7	-10 984,5	-1 270,5	-7 981,8	443,8	-1 913,4	2 291,9	-990,3	-794,6	1 246,6	190,8	-8 273,6	-712,9	732,4
2014	3 674,5	-3 095,7	-8 139,2	-908,0	-8 060,0	485,1	-212,1	1 343,2	-998,8	-969,7	2 362,5	6,7	-10 098,9	-769,7	482,3

1) Dovoz je sledován podle země původu.

2) AT - Rakousko, BE - Belgie, DE - Německo, DK - Dánsko, ES - Španělsko, FI - Finsko, FR - Francie, GB - V. Británie, GR - Řecko, IE - Irsko, IT - Itálie, LU - Lucembursko, NL - Nizozemsko, PT - Portugalsko, SE - Švédsko.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

9.2/07 - Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s EU 13 (mil. Kč)

Rok	Vývoz										Celkem
	BG	CY	EE	HR	HU	LT	LV	MT	PL	RO	
2010	631,1	40,9	111,7	768,0	4 399,4	577,9	219,6	17,6	10 391,1	1 785,2	914,0
2011	714,7	40,0	109,7	892,7	5 069,3	620,0	201,9	17,8	13 141,9	2 288,0	879,3
2012	1 032,5	108,7	149,1	807,7	6 833,1	767,3	211,5	29,3	16 640,0	2 558,9	944,4
2013	1 403,8	130,6	144,9	1 044,0	6 816,8	951,5	395,6	29,0	17 618,9	2 871,7	882,6
2014	1 532,0	186,7	143,9	1 359,6	8 118,0	999,5	271,2	32,9	19 832,0	3 169,8	958,5
Dovoz ¹⁾											
2010	462,7	36,8	82,2	215,0	5 478,6	208,8	95,6	0,7	20 529,3	643,9	144,2
2011	501,9	24,1	95,4	222,0	6 440,5	344,0	129,4	0,0	23 443,3	751,6	144,3
2012	564,8	18,0	87,4	263,4	7 424,7	426,4	246,5	1,8	26 592,8	828,3	193,4
2013	825,8	41,4	126,8	333,1	7 493,5	572,4	497,9	6,2	29 869,4	1 040,3	268,4
2014	681,4	28,7	55,1	435,3	7 700,4	607,4	302,9	3,0	32 757,8	986,7	273,2
Bilance											
2010	168,4	4,1	29,5	553,0	-1 079,2	369,1	124,0	16,9	-10 138,2	1 141,3	769,8
2011	212,8	15,9	14,3	670,7	-1 371,2	276,0	72,5	17,8	-10 301,4	1 536,4	735,0
2012	467,7	90,7	61,7	544,3	-591,6	340,9	-35,0	27,5	-9 952,8	1 730,6	751,0
2013	578,0	89,2	18,1	710,9	-676,7	379,1	-102,3	22,8	-12 250,5	1 831,4	614,2
2014	850,6	158,0	88,8	924,3	417,6	392,1	-31,7	29,9	-12 925,8	2 183,1	685,3

1) Dovoz je sledován podle země původu.

2) BG - Bulharsko, CY - Kyp, EE - Estonsko, HR - Chorvatsko, HU - Maďarsko, LT - Litva, LV - Lotyšsko, MT - Malta, PL - Polsko, RO - Rumunsko, SI - Slovinsko a SK - Slovensko.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

10.1/01 - SZÚ - Celková produkce - rostlinná výroba v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2010	2011	2012	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	2010	2011	2012	2013 ¹⁾	2014 ²⁾
01	OBILOVINY (VČETNĚ OSIVA)	24 599	32 703	32 362	32 549	33 857	21 619	26 440	20 922	23 768	27 735
01.1	Pšenice a špalda	15 316	19 033	17 389	19 959	20 485	13 187	15 666	11 201	14 970	17 277
01.1/1	Pšenice měkká a špalda	15 316	19 033	17 389	19 959	20 485	13 187	15 666	11 201	14 970	17 277
01.1/2	Pšenice tvrdá (durum)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
01.2	Žito a ozimé směsky	435	514	763	630	485	309	319	402	474	352
01.3	Ječmen	5 082	7 753	7 750	7 442	8 338	4 773	5 544	4 900	4 873	5 954
01.4	Oves a letní směsky	357	568	761	588	564	344	423	446	354	388
01.5	Kukuřice na zmo	2 767	4 040	4 695	3 030	3 082	2 595	3 998	3 477	2 571	3 180
01.6	Rýže	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
01.7	Ostatní obiloviny	643	794	1 003	900	903	411	491	496	525	585
02	TECHNICKÉ PLODINY	13 572	17 536	19 039	20 628	21 482	12 192	13 054	12 650	14 511	16 271
02.1	Výsev olejnin a olejnaté plodiny (včetně osiva)	9 951	13 075	14 846	16 357	16 345	7 854	8 061	7 951	9 915	10 815
02.2	Luskoviny (včetně osiva)	353	373	242	287	386	258	285	174	177	245
02.4	Cukrová řepa	2 152	3 178	3 115	3 096	3 584	2 970	3 778	3 749	3 628	4 287
02.5	Ostatní technické plodiny	1 117	910	837	888	1 167	1 111	930	776	791	924
03	KRMNÉ PLODINY	9 054	9 729	10 291	11 751	12 853	8 171	9 239	9 287	9 401	10 794
	VLP										
	KUS										
	TTP										
04	ZELENINA A ZAHRADNICKÉ VÝROBKY	5 043	5 169	5 170	5 383	5 670	3 803	4 327	4 019	4 033	4 357
04.1	Čerstvá zelenina	1 487	1 542	1 493	1 597	1 850	1 125	1 630	1 342	1 315	1 611
04.2	Sazenice a květiny	3 556	3 627	3 677	3 787	3 820	2 678	2 697	2 677	2 718	2 746
05	BRAMBORY (VČETNĚ SADBY)	2 395	2 104	1 924	2 562	2 723	2 836	3 494	2 858	2 409	3 075
06	OVOCE	1 002	1 088	1 281	1 373	1 293	1 007	1 014	1 106	1 285	1 253
06.1	Čerstvé ovoce	1 002	1 088	1 281	1 373	1 293	1 007	1 014	1 106	1 285	1 253
07	VÍNO	575	1 154	774	935	804	468	930	611	761	647
09	OSTATNÍ ROSTLINNÉ VÝROBKY	712	769	830	777	861	619	703	715	703	675
10	ROSTLINNÁ PRODUKCE (01 AŽ 09)	56 951	70 252	71 671	75 957	79 544	50 716	59 199	52 168	56 871	64 806

10.1/02 - SZÚ - Celková produkce - živočišná produkce a ostatní zemědělské činnosti v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2010	2011	2012	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	2010	2011	2012	2013 ¹⁾	2014 ²⁾
11	ZVÍŘATA	20 425	20 396	21 901	22 284	22 612	22 422	21 352	20 598	20 434	21 102
11.1	Skot	6 251	6 493	6 674	6 653	6 635	5 823	5 812	5 832	5 600	5 794
11.2	Prasata	9 031	8 866	9 318	9 580	9 643	11 291	10 765	9 472	9 754	9 883
11.3	Lichokopytníci	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11.4	Ovce a kozy	48	66	75	86	113	79	99	114	131	144
11.5	Drůbež	5 073	4 948	5 810	5 940	6 197	5 209	4 657	5 160	4 929	5 260
11.6	Ostatní zvířata	23	23	24	24	24	20	20	21	21	21
12	ŽIVOČIŠNÉ VÝROBKY	20 465	23 021	23 117	24 612	28 957	21 436	22 189	22 556	22 948	23 692
12.1	Mléko	18 421	21 159	20 512	22 402	26 584	19 008	19 677	20 263	20 520	21 146
12.2	Vejce	2 006	1 807	2 564	2 163	2 324	2 396	2 464	2 257	2 390	2 509
12.3	Ostatní živočišné výrobky	37	55	41	46	49	32	48	35	37	37
13	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE (11+12)	40 890	43 417	45 017	46 895	51 569	43 858	43 541	43 153	43 381	44 794
14	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH VÝROBKŮ (10+13)	97 841	113 669	116 688	122 853	131 113	94 574	102 740	95 322	100 253	109 601
15	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH SLUŽEB	2 709	2 728	3 082	2 774	2 832	1 356	1 330	1 424	1 183	1 177
16	ZEMĚDĚLSKÁ PRODUKCE (14+15)	100 549	116 396	119 770	125 627	133 945	95 930	104 070	96 746	101 436	110 778
17	NEZEMĚDĚLSKÉ VEDLEJŠÍ ČINNOSTI (NEODDĚLITELNÉ)	2 057	2 483	2 468	2 597	2 630	2 008	2 287	2 017	2 200	2 278
17.1	Zpracování zemědělských výrobků	1 797	2 160	2 113	2 174	2 194	1 779	2 007	1 713	1 842	1 915
17.2	Ostatní neoddělitelné vedlejší činnosti (zboží a služby)	260	323	356	423	436	229	280	304	358	363
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ (16+17)	102 606	118 879	122 239	128 223	136 575	97 938	106 357	98 763	103 636	113 055

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

10.1/03 - SZÚ - Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2010	2011	2012	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	2010	2011	2012	2013 ¹⁾	2014 ²⁾
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	102 606	118 879	122 239	128 223	136 575	97 938	106 357	98 763	103 636	113 055
19	MEZISPOTŘEBA CELKEM	78 170	83 444	88 247	90 767	94 776	68 366	68 351	68 264	68 080	72 175
20	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (18-19)	24 436	35 435	33 991	37 456	41 799	29 572	38 005	30 499	35 556	40 881
21	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	14 255	14 825	15 023	15 584	16 051	12 375	12 894	13 014	13 355	13 400
22	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (20-21)	10 181	20 611	18 968	21 872	25 748	17 198	25 112	17 485	22 201	27 481
23	NAHRADY ZAMĚSTNANCŮM	23 984	24 317	24 828	25 550	26 163	-	-	-	-	-
24	OSTATNÍ DANĚ NA VÝROBU ³⁾	1 364	1 257	1 219	1 146	1 197	-	-	-	-	-
25	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	26 845	27 567	29 283	27 504	30 896	-	-	-	-	-
26	DŮCHOD Z FAKTORŮ (22-24+25)	35 662	46 921	47 032	48 230	55 447	-	-	-	-	-
27	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBÝTEK/SMÍŠENÝ DŮCHOD (26-23)	11 678	22 603	22 204	22 680	29 284	-	-	-	-	-
28	PŘEDPSANÉ PACHTOVNÉ A OSTATNÍ NÁJEMNÉ Z NEMOVITOSTÍ	3 802	4 216	4 511	5 037	5 541	-	-	-	-	-
29	NÁKLADOVÉ ÚROKY	727	1 398	1 787	1 816	1 366	-	-	-	-	-
30	VÝNOSOVÉ ÚROKY	497	400	423	420	494	-	-	-	-	-
31	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (26-23-28-29+30)	7 645	17 389	16 329	16 248	22 871	-	-	-	-	-

10.1/04 - SZÚ - Kapitálový účet v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2010	2011	2012	2013 ¹⁾	2014 ²⁾	2010	2011	2012	2013 ¹⁾	2014 ²⁾
32	HTFK ZEMĚDĚLSKÝCH VÝROBKŮ	2 312	2 354	2 265	2 357		2 488	2 344	2 206	2 317	
32.1	HTFK Výsadby	190	207	169	207		116	113	88	106	
32.2	HTFK Zvířata	2 122	2 147	2 096	2 149		2 373	2 231	2 118	2 211	
33	HTFK NEZEMĚDĚLSKÝCH VÝROBKŮ	9 037	13 911	15 806	14 113		8 109	12 468	14 028	12 356	
33.1	HTFK Stroje a zařízení	6 662	10 254	11 836	10 531		6 301	9 661	10 964	9 544	
33.2	HTFK Budovy	2 355	3 625	3 946	3 560		1 789	2 777	3 042	2 791	
33.3	Ostatní HTFK	20	31	24	22		19	30	23	21	
34	HRUBÁ TVORBA FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (32+33)	11 350	16 265	18 071	16 469		10 597	14 812	16 235	14 673	
35	ČISTÁ TVORBA FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (34-21)	-2 905	1 440	3 048	886		-1 777	1 918	3 220	1 318	
36	ZMĚNA STAVU ZÁSOB	-4 486	1 659	-1 965	1 676		-3 850	1 414	-1 401	1 056	
37	KAPITÁLOVÉ TRANSFERY	2 353	3 005	2 316	1 388		2 018	2 320	1 866	1 135	
37.1	Investiční dotace	2 323	2 899	2 316	1 072		1 992	2 238	1 866	877	
37.2	Ostatní kapitálové transfery	30	106	0	316		26	82	0	258	

1) Semidefinitivní údaje.

2) Predběžné údaje. Pro kapitálový účet údaje zatím nejsou.

3) Daně investiční v ČR neexistují.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

10.2/01 - Výsledky hospodaření podniků podle právní formy

Ukazatele	MJ	Fyzické osoby		Právnícké osoby		Celkem	
		2012	2013	2012	2013	2012	2013
Strukturální ukazatele							
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,66	2,64	2,82	2,80	2,78	2,76
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	73,0	78,2	904,4	923,5	226,2	234,0
z toho - obiloviny	%	40,3	38,2	42,4	41,8	41,9	40,8
- ostatní polní plodiny	%	15,0	17,5	17,5	18,3	16,9	18,0
- krmné plodiny	%	42,1	41,9	38,3	38,2	39,3	39,2
Najatá využívaná zem. půda	%	61,6	61,2	90,1	88,9	82,6	81,4
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	28,9	28,5	38,8	38,2	36,2	35,6
z toho - dojnice	DJ/100 ha	4,3	3,9	13,9	13,6	11,4	11,0
- ostatní skot	DJ/100 ha	19,8	19,8	18,5	17,8	18,9	18,3
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,4	1,3	0,1	0,1	0,5	0,4
- prasata	DJ/100 ha	2,4	2,5	5,1	5,3	4,4	4,6
- drůbež	DJ/100 ha	0,1	0,1	1,1	1,4	0,9	1,0
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,60	0,59	0,84	0,82	0,77	0,75
Ukazatele standardního výstupu EU							
Celková produkce	Kč/ha	25 774	26 357	37 660	38 682	34 533	35 323
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	18 902	19 106	21 338	21 776	20 697	21 048
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	5 746	6 112	12 307	13 231	10 581	11 291
Ostatní produkce	Kč/ha	1 126	1 139	4 015	3 675	3 255	2 984
Celkové náklady	Kč/ha	25 089	25 285	43 293	45 548	38 504	40 026
Výrobní spotřeba	Kč/ha	18 039	18 071	28 034	29 550	25 405	26 422
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	9 696	9 976	8 904	10 895	9 113	10 645
- Jednotná platba na plochu	Kč/ha	5 366	5 871	5 324	5 843	5 335	5 851
- Environmentální dotace	Kč/ha	1 818	1 860	1 185	1 134	1 352	1 332
- Dotace na LFA	Kč/ha	1 136	1 155	741	679	845	808
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	44	44	10	9	19	19
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	490	393	718	591	658	537
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	246	219	157	146	180	166
- Ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	596	435	770	2 494	724	1 933
Daně a poplatky	Kč/ha	250	249	206	207	218	219
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	17 181	18 014	18 324	19 820	18 023	19 328
Odpisy	Kč/ha	4 202	4 060	3 879	4 216	3 964	4 174
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	12 979	13 953	14 445	15 604	14 059	15 154
Mzdové náklady	Kč/ha	1 393	1 646	9 086	9 347	7 062	7 249
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	21 611	22 432	26 920	27 976	26 581	27 554
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	885	974	1 678	1 833	1 469	1 598
Nákladové úroky	Kč/ha	570	534	616	603	604	584
Dotace investiční	Kč/ha	285	247	803	412	667	367
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	10 416	11 047	3 868	4 234	5 591	6 090
x							
Aktiva celkem	Kč/ha	74 867	82 914	103 485	110 417	95 956	102 922
Stálá aktiva	Kč/ha	59 446	64 936	76 371	81 905	71 918	77 281
Oběžná aktiva	Kč/ha	15 421	17 977	27 114	28 512	24 038	25 641
Vlastní kapitál	Kč/ha	65 737	74 469	75 045	81 317	72 596	79 451
Cizí zdroje	Kč/ha	9 131	8 445	28 440	29 100	23 361	23 471
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	487,7	528,9	511,7	557,0	505,7	549,7
Důchod ze zemědělské činnosti/FWU	tis. Kč/FWU	490,4	545,1	x	x	x	x
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	69,99	68,56	74,44	76,39	73,57	74,80
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,34	0,32	0,36	0,35	0,36	0,34
Míra zadluženosti ³⁾	%	12,20	10,19	27,48	26,35	24,34	22,80
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	13,91	13,32	3,74	3,83	5,83	5,92

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/02 - Výsledky hospodaření podniků podle LFA

Ukazatele	MJ	Převažující horské LFA (H) ¹⁾		Převažující ostatní LFA (O) ²⁾		Převážně mimo LFA (N) ³⁾		Celkem	
		2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Strukturální ukazatele									
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,70	2,57	2,74	2,67	2,84	2,87	2,78	2,76
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	201,5	212,9	239,3	246,0	226,5	233,0	226,2	234,0
z toho - obiloviny	%	15,4	14,7	35,1	34,0	55,4	53,4	41,9	40,8
- ostatní polní plodiny	%	4,8	5,0	13,4	14,2	23,4	24,7	16,9	18,0
- krmné plodiny	%	78,2	78,5	50,8	51,3	18,3	18,9	39,3	39,2
Najatá využívaná zem. půda	%	75,6	75,1	82,7	82,0	84,8	82,8	82,6	81,4
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	48,4	47,4	44,3	44,1	26,3	26,1	36,2	35,6
z toho - dojnice	DJ/100 ha	12,4	11,5	14,2	14,1	9,0	8,6	11,4	11,0
- ostatní skot	DJ/100 ha	31,3	31,5	24,8	24,6	10,5	10,0	18,9	18,3
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,2	1,1	0,5	0,5	0,2	0,1	0,5	0,4
- prasata	DJ/100 ha	1,8	2,0	3,9	3,5	5,5	6,1	4,4	4,6
- drůbež	DJ/100 ha	1,2	0,7	0,6	1,0	0,9	1,1	0,9	1,0
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ⁴⁾	0,57	0,56	0,77	0,76	1,04	0,96	0,77	0,75
Ukazatele standardního výstupu EU									
Celková produkce	Kč/ha	21 849	20 774	30 560	31 999	41 559	42 009	34 533	35 323
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	7 885	7 619	15 096	15 356	28 939	29 047	20 697	21 048
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	11 433	11 248	12 598	13 919	8 846	9 474	10 581	11 291
Ostatní produkce	Kč/ha	2 531	1 907	2 866	2 723	3 774	3 488	3 255	2 984
Celkové náklady	Kč/ha	29 533	28 898	35 726	37 765	43 449	44 944	38 504	40 026
Výrobní spotřeba	Kč/ha	18 672	18 478	23 653	24 999	28 876	29 799	25 405	26 422
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	12 619	13 537	9 270	10 785	7 850	9 679	9 113	10 645
- Jednotná platba na plochu	Kč/ha	5 347	5 893	5 327	5 839	5 338	5 846	5 335	5 851
- Environmentální dotace	Kč/ha	3 266	3 447	1 544	1 481	585	593	1 352	1 332
- Dotace na LFA	Kč/ha	2 745	2 761	1 079	1 050	53	53	845	808
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	22	19	23	27	14	13	19	19
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	477	349	628	488	739	627	658	537
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	140	119	168	163	202	182	180	166
- Ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	621	949	502	1 736	919	2 365	724	1 933
Daně a poplatky	Kč/ha	172	152	184	178	257	267	218	219
Hrubá příd. hodnota	Kč/ha	15 624	15 682	15 993	17 606	20 275	21 622	18 023	19 328
Odpisy	Kč/ha	3 293	3 272	3 611	3 897	4 438	4 637	3 964	4 174
Čistá příd. hodnota	Kč/ha	12 330	12 410	12 382	13 710	15 837	16 984	14 059	15 154
Mzdové náklady	Kč/ha	6 078	5 826	6 812	7 014	7 565	7 839	7 062	7 249
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	24 900	24 803	26 215	27 894	27 315	28 035	26 581	27 554
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	916	848	1 070	1 256	1 939	2 063	1 469	1 598
Nákladové úroky	Kč/ha	574	473	581	600	631	606	604	584
Dotace investiční	Kč/ha	967	277	562	309	644	435	667	367
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	5 730	5 539	4 481	5 149	6 346	6 912	5 591	6 090
x									
Aktiva celkem	Kč/ha	84 043	81 552	90 850	100 259	103 547	111 195	95 956	102 922
Stálá aktiva	Kč/ha	65 333	63 037	69 154	76 289	76 072	82 249	71 918	77 281
Oběžná aktiva	Kč/ha	18 710	18 516	21 695	23 970	27 475	28 945	24 038	25 641
Vlastní kapitál	Kč/ha	62 301	64 219	67 876	75 553	79 377	86 741	72 596	79 451
Cizí zdroje	Kč/ha	21 742	17 333	22 974	24 706	24 170	24 454	23 361	23 471
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	457,0	482,7	452,6	513,6	557,7	591,0	505,7	549,7
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	85,46	88,95	77,40	78,12	69,48	70,93	73,57	74,80
Obrat celkových aktiv ⁵⁾	x	0,26	0,25	0,34	0,32	0,40	0,38	0,36	0,34
Míra zadluženosti ⁶⁾	%	25,87	21,25	25,29	24,64	23,34	21,99	24,34	22,80
Výnosnost celkového kapitálu ⁷⁾	%	6,82	6,79	4,93	5,14	6,13	6,22	5,83	5,92

1) Více než 50 % z. p. v H.

2) Více než 50 % z. p. v O a S, pokud H bude menší než 50 %.

3) Více než 50 % z. p. mimo LFA.

4) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

5) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

6) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

7) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/03 - Charakteristika zemědělských podniků podle provozu BPS za rok 2013 (PPO)

Ukazatel	MJ	LFA			Mimo LFA		
		s BPS	bez BPS	index "s/bez"	s BPS	bez BPS	index "s/bez"
Počet reprezentovaných podniků	počet	146	1 115	x	128	1 271	x
Pracovní síly	AWU/100 ha	3,05	2,60	117,6	3,07	2,88	106,8
Využívaná z. p.	ha/podnik	1 548,3	874,4	177,1	1 937,2	792,6	244,4
- obiloviny	%	30,4	31,2	97,3	47,2	53,2	88,8
- ost. polní plodiny	%	14,0	12,7	110,5	21,1	23,9	88,1
- krmné plodiny	%	55,8	55,5	100,6	31,2	19,2	162,5
Počet DJ celkem	DJ/100 ha	51,4	45,1	114,0	38,1	28,6	133,2
- dojnice	DJ/100 ha	21,2	15,5	137,0	15,3	9,7	157,1
- ostatní skot	DJ/100 ha	24,6	24,9	98,8	12,4	10,7	116,2
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,0	0,1	46,1	0,0	0,0	30,8
- prasata	DJ/100 ha	5,3	3,0	174,1	7,9	6,9	114,5
- drůbež	DJ/100 ha	0,3	1,6	16,7	2,5	1,2	205,3
Využívaná najatá z. p.	%	89,5	89,4	100,1	84,9	89,3	95,1
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha krm. plodin	0,82	0,73	113,1	0,89	1,02	86,7
Celková produkce	Kč/ha	42 721	29 891	142,9	51 167	43 205	118,4
Produkce RV	Kč/ha	15 249	13 901	109,7	25 232	30 005	84,1
Produkce ŽV	Kč/ha	19 300	14 074	137,1	16 936	10 144	167,0
Ostatní produkce	Kč/ha	8 172	1 916	426,6	8 999	3 057	294,4
Podíl příjmů z BPS na celkové produkci	%	19,3	0,0	x	18,8	0,0	x
Celkové náklady	Kč/ha	54 742	37 201	147,2	60 810	47 804	127,2
Výrobní spotřeba	Kč/ha	35 219	23 987	146,8	38 725	31 402	123,3
Odpisy	Kč/ha	5 965	3 149	189,5	7 482	4 052	184,6
Provozní dotace a podpory	Kč/ha	17 221	10 132	170,0	18 060	8 452	213,7
z toho ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	8 688	416	2 090,5	11 040	1 011	1 091,6
Čistá přidaná hodnota	tis. Kč/AWU	608,3	490,6	124,0	739,7	554,6	133,4
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	18 571	12 733	145,8	22 725	15 961	142,4
Náklady na externí faktory	Kč/ha	13 559	10 066	134,7	14 603	12 350	118,2
Pachtovné (na hektar najaté půdy)	Kč/ha	1 595	1 458	109,4	2 505	2 644	94,7
Investiční dotace	Kč/ha	997	137	727,7	1 061	388	273,3
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	6 009	2 804	214,30	9 183	4 000	229,60

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/04 - Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření

Ukazatele	MJ	Poľní výroba		Produkce mléka		Chov skotu, ovcí a koz		Smíšená výroba		Celkem		Jednotky	Chov prasat a drůbeže	
		2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013		2012	2013
Strukturální ukazatele														
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,00	2,03	3,71	3,68	2,13	2,05	3,06	3,04	2,78	2,76	AWU/podnik	9,36	9,63
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	184,7	197,8	304,4	310,6	148,0	152,2	429,9	437,5	226,2	234,0	ha/podnik	11,4	33,2
z toho - obiloviny	%	61,2	59,1	25,7	26,3	5,4	6,0	44,5	42,8	41,9	40,8	%	77,3	61,0
- ostatní poľní plodiny	%	27,8	29,9	6,8	7,3	0,6	0,6	17,1	17,8	16,9	18,0	%	17,0	7,4
- krmné plodiny	%	8,9	9,1	67,5	66,5	92,0	91,1	37,5	38,4	39,3	39,2	%	5,3	30,9
Najatá využívaná zem. půda	%	81,6	79,8	84,2	83,7	70,1	69,9	87,2	86,0	82,6	81,4	%	6,4	24,5
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	7,0	6,8	60,6	60,5	45,1	42,3	48,1	48,9	36,2	35,6	DJ/podnik	710,3	744,6
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,9	0,9	33,7	33,3	1,9	2,0	17,0	16,6	11,4	11,0	DJ/podnik	0,0	0,0
- ostatní skot	DJ/100 ha	4,3	3,4	26,2	26,6	39,2	36,7	20,8	21,4	18,9	18,3	DJ/podnik	0,1	2,0
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,1	0,0	0,1	0,1	2,3	2,3	0,2	0,2	0,5	0,4	DJ/podnik	0,1	0,1
- prasata	DJ/100 ha	1,6	2,1	0,4	0,5	0,5	0,2	8,2	8,5	4,4	4,6	DJ/podnik	358,0	411,1
- drůbež	DJ/100 ha	0,1	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	1,7	2,1	0,9	1,0	DJ/podnik	352,0	331,2
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,52	0,44	0,89	0,90	0,47	0,45	1,01	0,99	0,77	0,75	DJ/ha	0,07	0,19
Ukazatele standardního výstupu EU														
Celková produkce	Kč/ha	32 330	33 308	39 777	39 455	11 219	11 453	40 091	41 477	34 533	35 323	tis. Kč/podnik	25 412	27 438
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	28 429	28 672	11 351	11 637	4 253	4 217	20 317	20 821	20 697	21 048	tis. Kč/podnik	260	839
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	1 596	1 801	23 149	24 539	5 630	5 742	15 684	17 194	10 581	11 291	tis. Kč/podnik	23 879	25 631
Ostatní produkce	Kč/ha	2 304	2 835	5 276	3 279	1 335	1 494	4 090	3 461	3 255	2 984	tis. Kč/podnik	1 273	968
Celkové náklady	Kč/ha	32 761	34 369	44 973	47 081	19 773	19 919	44 878	47 114	38 504	40 026	tis. Kč/podnik	24 881	27 663
Výrobní spotřeba	Kč/ha	22 119	23 320	29 190	30 259	12 450	12 758	29 639	30 989	25 405	26 422	tis. Kč/podnik	21 025	22 940
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	7 275	8 401	9 961	12 997	14 026	14 054	8 498	10 547	9 113	10 645	tis. Kč/podnik	642	1 031
- Jednotná platba na plochu	Kč/ha	5 361	5 869	5 331	5 885	5 360	5 851	5 314	5 832	5 335	5 851	tis. Kč/podnik	61	195
- Environmentální dotace	Kč/ha	351	308	1 609	1 561	4 507	4 569	850	838	1 352	1 332	tis. Kč/podnik	0	8
- Dotace na LFA	Kč/ha	76	65	1 528	1 395	2 999	2 834	544	567	845	808	tis. Kč/podnik	0	3
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	14	16	17	12	48	39	13	12	19	19	tis. Kč/podnik	5	3
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	634	525	627	474	318	240	778	635	658	537	tis. Kč/podnik	562	742
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	226	206	191	183	141	131	158	145	180	166	tis. Kč/podnik	3	8
- Ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	613	1 411	657	3 486	653	389	842	2 517	724	1 933	tis. Kč/podnik	10	71
Daně a poplatky	Kč/ha	227	246	188	184	166	149	225	220	218	219	tis. Kč/podnik	46	59
Hrubá příd. hodnota	Kč/ha	17 259	18 143	20 360	22 010	12 629	12 599	18 725	20 815	18 023	19 328	tis. Kč/podnik	4 983	5 470
Odpisy	Kč/ha	3 930	4 011	4 469	4 994	2 602	2 821	4 047	4 314	3 964	4 174	tis. Kč/podnik	1 031	1 489
Čistá příd. hodnota	Kč/ha	13 329	14 132	15 891	17 016	10 027	9 778	14 678	16 501	14 059	15 154	tis. Kč/podnik	3 952	3 981
Mzdové náklady	Kč/ha	4 433	4 661	9 506	9 857	3 367	3 109	9 128	9 535	7 062	7 249	tis. Kč/podnik	2 674	3 002
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	27 117	27 517	24 988	26 035	24 670	23 868	27 381	28 837	26 581	27 554	Kč/AWU plac.	26 234	28 592
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	1 739	1 857	920	1 077	941	853	1 442	1 661	1 469	1 598	tis. Kč/podnik	80	156
Nákladové úroky	Kč/ha	540	520	890	893	413	378	622	615	604	584	tis. Kč/podnik	71	77
Dotace investiční	Kč/ha	326	160	1 180	638	439	285	805	332	667	367	tis. Kč/podnik	383	32
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	6 943	7 253	5 757	5 826	5 745	5 723	4 291	5 021	5 591	6 090	tis. Kč/podnik	1 509	778
x														
Aktiva celkem	Kč/ha	74 600	81 182	114 710	128 841	63 331	64 114	111 525	117 599	95 956	102 922	tis. Kč/podnik	36 775	51 265
Stálá aktiva	Kč/ha	54 584	58 898	90 348	96 549	48 082	49 806	83 608	88 579	71 918	77 281	tis. Kč/podnik	25 245	37 653
Oběžná aktiva	Kč/ha	20 016	22 284	24 361	32 292	15 249	14 308	27 916	29 020	24 038	25 641	tis. Kč/podnik	11 530	13 611
Vlastní kapitál	Kč/ha	59 355	64 496	79 704	92 484	51 319	53 010	83 172	89 099	72 596	79 451	tis. Kč/podnik	26 357	40 839
Cizí zdroje	Kč/ha	15 245	16 685	35 006	36 357	12 012	11 104	28 352	28 500	23 361	23 471	tis. Kč/podnik	10 418	10 426
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	666,2	695,8	428,9	462,5	471,0	477,7	480,0	543,4	505,7	549,7	tis. Kč/AWU	422,0	413,3
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	68,42	70,01	73,38	76,69	110,98	111,40	73,93	74,71	73,57	74,80	%	82,74	83,61
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,43	0,41	0,35	0,31	0,18	0,18	0,36	0,35	0,36	0,34	x	0,69	0,54
Míra zadluženosti ³⁾	%	20,44	20,55	30,52	28,22	18,97	17,32	25,42	24,24	24,34	22,80	%	28,33	20,34
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	9,31	8,93	5,02	4,52	9,07	8,93	3,85	4,27	5,83	5,92	%	4,10	1,52

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/05 - Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti

Ukazatele	MJ	Malé a pod středem		Střední		Velké		Největší		Celkem	
		IV.-VI.		VII.-IX.		X.-XI.		XII.-XIV.			
		2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Strukturální ukazatele											
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	3,88	4,05	2,19	2,12	2,20	2,29	3,10	3,04	2,78	2,76
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	36,1	36,2	199,9	212,6	797,4	813,2	1 741,4	1 788,8	226,2	234,0
z toho - obiloviny	%	29,1	28,4	34,6	33,9	48,7	45,3	46,5	46,0	41,9	40,8
- ostatní polní plodiny	%	7,9	8,9	13,9	16,0	18,8	20,2	19,8	20,4	16,9	18,0
- krmné plodiny	%	59,1	57,7	49,0	47,8	30,8	33,1	32,4	32,3	39,3	39,2
Najatá využívaná zem. půda	%	51,0	50,5	76,6	76,8	88,3	87,0	90,4	88,2	82,6	81,4
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	33,8	33,9	27,6	25,8	26,9	27,9	44,6	44,1	36,2	35,6
z toho - dojnice	DJ/100 ha	1,4	1,2	4,2	3,9	8,7	9,6	18,4	17,5	11,4	11,0
- ostatní skot	DJ/100 ha	24,0	24,5	21,0	19,6	14,4	15,2	18,0	17,4	18,9	18,3
- ovce a kozy	DJ/100 ha	3,4	3,4	0,4	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,5	0,4
- prasata	DJ/100 ha	2,6	2,5	1,7	1,7	2,6	2,2	6,8	7,4	4,4	4,6
- drůbež	DJ/100 ha	0,0	0,0	0,2	0,2	1,0	0,9	1,4	1,8	0,9	1,0
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,48	0,49	0,52	0,49	0,74	0,74	1,11	1,07	0,77	0,75
Ukazatele standardního výstupu EU											
Celková produkce	Kč/ha	20 196	21 226	23 804	24 133	31 675	32 447	44 521	45 595	34 533	35 323
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	13 400	14 046	17 246	17 377	21 148	20 400	24 005	24 773	20 697	21 048
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	5 265	5 456	5 005	5 023	7 320	8 324	15 906	17 063	10 581	11 291
Ostatní produkce	Kč/ha	1 531	1 724	1 553	1 733	3 206	3 723	4 610	3 759	3 255	2 984
Celkové náklady	Kč/ha	21 445	22 620	26 934	27 515	35 869	37 609	49 444	51 581	38 504	40 026
Výrobní spotřeba	Kč/ha	15 421	16 164	17 740	18 476	23 597	24 805	32 418	33 636	25 405	26 422
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	10 999	11 095	10 306	10 841	8 436	9 783	8 250	10 697	9 113	10 645
- Jednotná platba na plochu	Kč/ha	5 352	5 910	5 365	5 857	5 360	5 899	5 307	5 821	5 335	5 851
- Environmentální dotace	Kč/ha	2 683	2 698	2 341	2 266	1 027	1 078	609	585	1 352	1 332
- Dotace na LFA	Kč/ha	1 756	1 655	1 367	1 319	656	699	418	372	845	808
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	65	84	27	23	9	10	8	6	19	19
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	385	301	468	397	628	514	832	673	658	537
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	131	144	218	204	194	159	163	149	180	166
- Ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	627	303	520	775	562	1 424	913	3 090	724	1 933
Daně a poplatky	Kč/ha	305	321	189	181	185	172	228	237	218	219
Hrubá příd. hodnota	Kč/ha	15 469	15 835	16 181	16 317	16 328	17 252	20 124	22 420	18 023	19 328
Odpisy	Kč/ha	4 456	4 696	3 645	3 441	3 581	3 672	4 175	4 669	3 964	4 174
Čistá příd. hodnota	Kč/ha	11 013	11 139	12 536	12 876	12 747	13 580	15 949	17 751	14 059	15 154
Mzdové náklady	Kč/ha	629	702	3 700	3 800	6 637	6 989	10 420	10 639	7 062	7 249
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	21 058	20 673	22 105	23 035	25 728	26 292	28 044	29 188	26 581	27 554
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	614	668	1 265	1 301	1 525	1 607	1 738	1 950	1 469	1 598
Nákladové úroky	Kč/ha	324	390	584	497	529	536	693	687	604	584
Dotace investiční	Kč/ha	351	326	352	177	562	362	946	492	667	367
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	9 797	9 705	7 340	7 456	4 617	4 810	4 045	4 967	5 591	6 090
x											
Aktiva celkem	Kč/ha	85 484	90 044	70 353	75 813	81 351	86 860	117 622	126 535	95 956	102 922
Stálá aktiva	Kč/ha	67 615	71 348	53 306	56 581	58 594	63 351	87 863	95 077	71 918	77 281
Oběžná aktiva	Kč/ha	17 870	18 696	17 048	19 232	22 757	23 508	29 759	31 458	24 038	25 641
Vlastní kapitál	Kč/ha	79 493	83 895	55 177	61 282	59 378	62 999	85 653	94 523	72 596	79 451
Cizí zdroje	Kč/ha	5 992	6 149	15 176	14 530	21 973	23 860	31 969	32 012	23 361	23 471
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	283,8	275,1	573,6	606,5	578,6	594,2	514,6	583,8	505,7	549,7
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	76,36	76,16	74,52	76,56	74,50	76,45	72,82	73,77	73,57	74,80
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,24	0,24	0,34	0,32	0,39	0,37	0,38	0,36	0,36	0,34
Míra zadluženosti ³⁾	%	7,01	6,83	21,57	19,17	27,01	27,47	27,18	25,30	24,34	22,80
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	11,46	10,78	10,43	9,83	5,68	5,54	3,44	3,93	5,83	5,92

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/06 - Přehled směrů investic v rámci podopatření PRV I.1.1 Modernizace zemědělských podniků v letech 2008-2014

Kategorie podopatření I.1.1 (121)	Propočteno projekty								Proplacená částka 2008-14 (mil. Kč)	Podíl částky z celku %	Podíl z částky - právní forma		Podíl z částky - LFA > 10 %		Podíl z částky - mladý zemědělec	
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2008-14			% FO	% PO	% ANO	% NE	% ANO	% NE
ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA	158	386	450	554	368	83	198	2197	5 817	76,9	18	82	66	34	23	77
Investice převážně do zemědělských staveb vč. nezbytných manipulačních prostor pro ŽV	84	229	245	321	214	50	77	1220	3 758	49,7	17	83	66	34	21	79
Chov skotu	37	123	108	152	100	10	46	576	1 458	19,3	26	74	81	19	28	72
Chov dojníc	21	62	52	51	27	26	14	253	993	13,1	11	89	75	25	8	92
Chov ovcí a koz	3	5	13	10	9	0	2	42	39	0,5	78	22	93	7	57	43
Chov prasat	17	33	45	49	30	4	4	182	684	9,0	7	93	44	56	14	86
Chov drůbeže	3	1	16	38	31	5	8	102	517	6,8	4	96	37	63	29	71
Chov ostatních zvířat (koně atd.)	3	5	11	21	17	5	3	65	67	0,9	70	30	73	27	78	22
Investice převážně do techniky a technologií pro ŽV	37	57	77	78	40	15	18	322	453	6,0	16	84	43	57	35	65
Chov skotu včetně dojníc	32	40	62	56	26	10	16	242	183	2,4	28	72	61	39	16	84
Chov ovcí a koz	0	2	1	0	1	0	0	4	3	0,0	100	0	87	13	25	75
Chov prasat	1	10	8	6	1	3	1	30	69	0,9	24	76	49	51	40	60
Chov drůbeže	3	5	5	13	9	2	1	38	195	2,6	1	99	24	76	50	50
Chov ostatních zvířat (koně atd.)	1	0	1	3	3	0	0	8	2	0,0	100	0	72	28	97	3
Investice do výstavby nebo rekonstrukce skladovacích prostor pro druhotné produkty ŽV (jímky, hnojiště)	11	48	43	49	36	6	89	282	638	8,4	15	85	68	32	14	86
Investice do výstavby nebo rekonstrukce skladů pro objemná a jadrná krmiva	26	52	85	106	78	12	14	373	968	12,8	25	75	74	26	28	72
ROSTLINNÁ VÝROBA	67	138	184	183	99	19	19	709	1 749	23,1	29	71	26	74	48	52
Investice převážně do zemědělských staveb pro RV	33	90	139	129	75	17	17	500	1 292	17,1	32	68	24	76	52	48
Výstavba či rekonstrukce skladovacích prostor pro produkty RV	22	65	85	86	59	11	8	336	981	13,0	36	64	29	71	48	52
Výstavba či rekonstrukce nosných konstrukcí trvalých kultur	6	17	36	30	12	5	7	113	207	2,7	12	88	6	94	64	36
Výstavba a rekonstrukce krycích konstrukcí (skleníky, pařeniště, protikroupové sítě apod.)	5	8	18	13	4	1	2	51	103	1,4	41	59	10	90	65	35
Investice převážně do techniky a technologií pro RV	28	45	39	46	21	1	2	182	434	5,7	18	82	33	67	35	65
Investice do zpracování a využití biomasy	6	3	6	8	3	1	0	27	23	0,3	35	65	49	51	42	58
CELKEM	225	524	634	737	467	102	217	2906	7 566	100,0	20	80	57	43	29	71

Poznámka: Počty projektů byly revidovány

Pramen: Zpracováno na základě dat poskytnutých Řídícím orgánem PRV (MZe)

Zpracoval: J. Špička, M. Hruška (ÚZEI)

11/01 - Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor (mil. Kč)

Podpory	2013			2014 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby	67	22 599	22 666	849	24 008	24 857
- SAPS	0	20 737	20 737	0	21 250	21 250
- oddělená platba za cukr	0	1 077	1 077	0	1 200	1 200
- oddělená platba za rajčata	0	10	10	0	11	11
- podpora dojníc	0	461	461	0	916	916
- zvláštní komoditní podpory	0	314	314	0	631	631
- přechodné vnitrostátní podpory	67	0	67	849	0	849
PRV 2007-2013 a PRV 2014-2020	2 402	8 667	11 070	2 779	9 782	12 561
- osa I	381	1 140	1 521	520	1 558	2 078
- osa II ¹⁾	1 312	5 237	6 550	1 542	5 897	7 439
. platby LFA a NATURA 2000 (včetně lesů)	402	1 607	2 009	595	2 379	2 974
- osa III	531	1 595	2 126	529	1 588	2 117
- osa IV	163	650	813	174	697	871
- osa V	15	45	60	14	42	56
OP Rybářství	19	58	77	19	58	78
Národní podpory rezortu MZe	6 118	0	6 118	5 600	0	5 600
- výdaje MZe (dotace, NV, ostatní)	3 394	0	3 394	3 684	0	3 684
- podpory PGRLF	926	0	926	891	0	891
- pozemkové úřady	815	0	815	675	0	675
- výdaje ost. institucí rezortu	983	0	983	350	0	350
Národní podpory ost. rezortů a krajů	1 473	0	1 473	1 214	0	1 214
- MŽP, MPO, MD	138	0	138	146	0	146
- daňové a podobné úlevy	1 320	0	1 320	1 052	0	1 052
- podpory krajů (regionální potraviny ad.)	15	0	15	16	0	16
Organizace trhu (SOT) a podpora cen	4 048	360	4 408	4 697	370	5 067
- subvence vývozu	0	1	1	0	0	0
- ostatní výdaje v rámci SOT	131	359	490	140	370	510
- zemědělské BPS a výtopny na biomasu	3 918	0	3 918	4 557	0	4 557
Celkem	14 128	31 684	45 812	15 159	34 218	49 377

p = předpoklad k 30. 6. 2015.

1) Včetně opatření HRDP v období 2008-09, hrazené ze zdrojů PRV.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		4 919 450	30 400	115 640	10 300	14 850	28 760	192 450	326 820	587 510	8 100	304 190	105 320	78 950	804 670
Počet podniků v souboru FADN		80000 - <90000	1000 - <2000	2000 - <3000	200 - <500	1000 - <2000	1000 - <2000	8000 - <9000	4000 - <5000	8000 - <9000	500 - <1000	7000 - <8000	1000 - <2000	500 - <1000	10000 - <20000
Pracovní síly celkem	AWU	1,56	2,13	2,47	1,45	6,57	1,71	2,22	1,15	1,40	2,01	2,03	1,58	1,22	1,26
Neplacené pracovní síly	FWU	1,18	1,66	1,16	1,03	1,31	0,83	1,32	0,95	1,05	0,91	1,43	0,65	1,13	0,96
Placené pracovní síly	AWU	0,38	0,47	1,30	0,41	5,26	0,89	0,90	0,21	0,35	1,10	0,60	0,93	0,09	0,30
Zemědělsky využívaná půda	ha	32,65	49,14	35,71	9,04	227,86	95,26	85,57	9,29	38,65	125,87	85,36	46,26	50,27	15,34
Pronajatá (připachtovaná) půda	ha	17,68	35,67	31,90	6,09	188,14	27,65	57,61	4,79	14,22	78,26	74,87	28,87	9,68	6,61
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	ha	12,12	12,08	19,19	3,54	95,91	57,18	35,28	2,68	11,77	47,26	30,38	25,78	4,35	4,95
Ostatní polní plodiny¹⁾	ha	3,58	5,73	10,46	0,32	38,51	11,51	12,25	1,06	2,47	16,97	10,85	8,22	0,46	0,93
Energetické plodiny	ha	0,12	0,08	0,00	0,00	3,97	0,39	1,71	0,05	0,00	0,01	0,39	0,00	0,02	0,01
Zelenina a květiny	ha	0,31	1,28	0,23	0,31	0,93	0,50	0,54	0,14	0,30	0,13	0,72	0,82	0,00	0,35
Vinice	ha	0,61	0,00	0,47	0,22	0,44	0,00	0,45	0,23	1,74	0,00	2,46	0,42	0,00	0,79
Trvalé kultury	ha	1,49	0,67	0,53	1,24	1,25	0,98	0,38	2,13	6,12	0,29	0,58	0,81	0,03	1,92
Ovocné sady	ha	0,67	0,58	0,50	0,62	1,21	0,30	0,26	0,42	2,55	0,24	0,52	0,75	0,00	0,68
Olivové sady	ha	0,79	0,00	0,00	0,62	0,00	0,00	0,00	1,70	3,56	0,00	0,03	0,00	0,00	1,19
Ostatní trvalé kultury	ha	0,03	0,09	0,03	0,00	0,04	0,68	0,12	0,01	0,00	0,04	0,03	0,06	0,02	0,05
Krmné plodiny²⁾	ha	13,36	28,29	4,17	2,74	89,14	21,68	35,58	2,61	12,44	47,85	38,69	9,35	45,34	5,85
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ	26,05	132,63	10,70	15,89	100,78	156,75	89,42	6,12	22,71	38,64	73,17	18,04	59,37	12,95
Dojnice	DJ	4,82	18,65	2,66	1,96	25,81	20,49	22,27	0,31	1,63	12,86	12,46	2,63	13,57	2,33
Ostatní skot	DJ	8,07	46,91	1,36	1,26	42,98	20,62	25,55	1,06	5,23	12,13	31,59	3,10	39,14	3,37
Ovce a kozy	DJ	2,83	0,49	2,37	3,80	1,06	0,08	0,69	4,48	4,19	1,34	3,56	1,21	6,08	1,17
Prasata	DJ	7,11	56,14	1,91	5,64	18,76	108,58	35,76	0,07	8,67	10,74	11,25	5,02	0,19	3,53
Drůbež	DJ	3,05	10,23	2,25	3,24	11,53	5,94	4,96	0,15	2,87	1,27	14,08	5,96	0,03	2,37
Výnos pšenice	q/ha	55,07	81,29	38,02	16,45	47,48	72,62	70,65	29,38	30,54	39,67	72,80	38,66	71,25	56,86
Výnos kukuřice	q/ha	69,85	121,52	39,03	151,89	79,06	62,30	92,41	114,13	111,91	0,00	90,74	45,44	0,00	96,98
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	1,20	2,32	1,26	2,94	0,80	1,90	1,54	1,81	0,84	0,56	1,25	0,89	1,30	1,52
Roční dojivost	kg/ks	6 605	7 046	3 022	7 088	7 285	8 568	7 556	6 035	7 104	7 658	6 981	6 725	5 228	6 185
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč	1 791 513	6 663 511	1 032 637	993 410	8 519 774	11 770 447	6 522 393	591 027	1 251 557	2 764 026	5 094 715	1 768 404	1 624 268	1 387 696
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč	953 981	2 772 827	724 350	393 406	4 734 124	3 971 880	2 902 328	411 436	782 361	1 443 822	2 933 308	1 097 136	317 591	934 569
Obiloviny	Kč	326 745	561 883	369 870	48 758	2 249 367	1 978 371	1 246 980	64 298	211 401	787 893	1 169 506	566 107	140 037	170 715
Proteinové plodiny	Kč	6 136	4 325	478	1 458	14 987	6 840	10 762	4 828	4 652	24 291	19 639	3 370	4 702	6 689
Energetické plodiny	Kč	3 797	2 867	0	0	15 616	7 594	61 356	1 182	0	0	13 956	0	0	226
Brambory	Kč	37 241	331 070	7 720	34 148	195 131	205 064	162 693	11 643	19 563	31 935	71 816	4 551	10 536	11 643
Cukrová řepa	Kč	25 925	205 114	0	226	279 118	98 144	186 406	981	10 385	0	85 471	9 706	0	4 803
Olejniny	Kč	70 685	19 589	192 642	0	923 731	214 645	340 876	4 753	15 641	298 732	279 244	198 752	9 279	13 176

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 1

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		53 410	1 610	21 940	3 070	52 190	93 270	728 160	110 650	1 042 390	39 870	27 890	4 160	40 740	92 180
Počet podniků v souboru FADN		1000 - <2000	200 - <500	1000 - <2000	500 - <1000	1000 - <2000	2000 - <3000	3000 - <20000	2000 - <3000	5000 - <6000	500 - <1000	1000 - <2000	500 - <1000	1000 - <2000	2000 - <3000
Pracovní síly celkem	AWU	1,77	1,78	2,02	1,39	2,76	1,41	1,73	1,59	1,30	1,30	1,44	13,73	1,46	2,23
Neplacené pracovní síly	FWU	1,44	1,45	1,34	1,23	1,43	1,32	1,50	1,28	1,16	1,01	1,12	1,12	1,40	1,31
Placené pracovní síly	AWU	0,33	0,33	0,68	0,16	1,33	0,10	0,23	0,31	0,14	0,29	0,32	12,61	0,06	0,92
Zemědělsky využívaná půda	ha	48,49	79,09	68,93	2,62	35,65	31,46	18,84	24,19	10,05	54,73	101,27	521,50	11,57	161,13
Pronajatá (připachtovaná) půda	ha	26,06	41,62	32,90	2,15	14,74	8,84	5,02	6,42	5,68	18,56	54,79	495,30	4,05	70,18
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	ha	21,33	17,55	24,98	0,00	4,08	8,89	11,05	2,32	5,27	26,03	38,70	194,28	2,85	33,47
Ostatní polní plodiny ¹⁾	ha	6,05	3,74	5,79	0,30	5,04	2,69	2,27	0,49	1,51	4,53	9,17	67,42	0,46	12,01
Energetické plodiny	ha	0,02	0,29	0,18	0,00	0,02	0,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,88	0,00	0,02
Zelenina a květiny	ha	0,08	0,00	0,40	0,62	2,21	0,08	0,17	0,39	0,06	0,16	0,80	1,55	0,06	1,00
Vinice	ha	0,00	0,80	0,00	0,23	0,00	0,47	0,00	1,25	0,11	0,00	0,00	2,35	0,29	0,01
Trvalé kultury	ha	0,25	0,05	0,45	0,20	0,68	0,17	0,49	3,42	0,13	0,22	0,09	2,85	0,22	0,27
Ovocné sady	ha	0,25	0,00	0,40	0,18	0,37	0,16	0,48	1,16	0,13	0,11	0,01	2,46	0,20	0,24
Olivové sady	ha	0,00	0,00	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	2,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02	0,00
Ostatní trvalé kultury	ha	0,00	0,05	0,05	0,00	0,31	0,01	0,01	0,01	0,00	0,12	0,08	0,39	0,00	0,03
Krmné plodiny ²⁾	ha	18,74	56,88	29,92	1,21	23,34	18,62	4,58	11,44	2,89	22,07	48,21	247,98	7,68	109,21
Počet dobytých jednotek celkem	DJ	13,66	100,63	20,46	14,46	129,40	24,76	13,02	14,30	6,69	27,98	65,61	136,44	12,61	131,06
Dojnice	DJ	5,38	26,27	7,11	2,23	30,41	5,87	3,14	1,91	1,39	7,58	13,57	45,46	3,03	19,78
Ostatní skot	DJ	5,06	56,67	6,54	1,92	24,39	8,27	3,03	5,38	0,63	10,23	32,59	56,38	5,76	52,95
Ovce a kozy	DJ	0,10	0,15	0,31	0,48	2,55	0,69	0,07	2,88	3,01	0,61	1,00	11,63	0,38	33,02
Prasata	DJ	2,54	16,18	6,17	6,15	49,29	8,20	5,88	0,82	0,73	7,73	17,07	14,55	2,50	10,36
Drůbež	DJ	0,54	1,00	0,22	3,58	21,95	1,37	0,76	3,20	0,78	1,70	1,17	8,05	0,59	14,48
Výnos pšenice	q/ha	51,62	57,74	46,03	0,00	84,76	43,90	48,00	18,03	31,24	40,01	61,68	35,27	57,98	68,15
Výnos kukuřice	q/ha	0,00	71,01	0,00	0,00	127,76	125,10	88,54	86,40	36,12	43,33	59,95	57,35	93,13	0,00
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	0,57	1,48	0,50	6,39	2,24	0,78	1,51	0,71	1,45	1,11	1,00	0,47	1,18	0,98
Roční dojivost	kg/ks	5 522	7 407	5 638	6 942	7 937	6 541	5 069	7 242	3 261	8 648	8 541	6 170	5 332	7 201
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč	1 066 509	4 597 432	1 416 664	957 804	12 127 794	1 871 627	782 437	748 113	320 534	2 636 085	5 096 274	13 114 943	668 727	6 590 966
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč	688 567	1 132 441	836 400	405 627	5 446 656	556 150	434 268	409 273	185 149	1 313 742	2 418 347	7 581 031	328 304	2 967 657
Obiloviny	Kč	397 857	488 256	457 377	0	197 671	232 423	226 539	44 081	88 991	473 747	966 856	3 739 784	85 873	1 191 282
Proteinové plodiny	Kč	9 153	503	4 476	0	4 300	1 710	5 557	704	528	8 172	34 274	21 625	101	41 792
Energetické plodiny	Kč	327	8 600	4 476	0	855	13 352	25	0	0	0	1 484	654	0	528
Brambory	Kč	20 745	67 944	37 970	52 856	583 257	24 894	19 790	15 238	5 683	42 019	94 121	74 884	11 919	234 107
Cukrová řepa	Kč	18 935	0	0	0	190 530	41 139	14 937	0	1 308	11 768	78 555	265 942	50	112 955
Olejníny	Kč	116 123	101 136	137 346	0	2 439	57 659	42 974	2 188	23 587	23 235	141 948	1 355 007	9 203	293 426

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 2

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	Kč	9 757	27 736	30 502	226	59 671	1 056	29 597	30 074	10 184	2 238	30 678	4 677	0	5 985
Zelenina a květiny	Kč	161 335	1 000 325	62 512	123 717	273 159	549 260	357 573	59 973	119 971	22 682	326 040	157 036	0	166 566
Ovoce	Kč	58 338	335 520	15 968	55 723	78 908	25 297	72 873	52 178	89 871	3 470	127 087	41 038	25	98 572
Citrusové plody	Kč	12 799	0	0	21 475	0	0	0	23 034	52 203	0	3 370	0	0	27 057
Víno a hrozny	Kč	101 866	50	15 590	13 478	45 665	0	167 018	32 564	94 749	0	731 114	42 220	0	177 303
Olivy a olivový olej	Kč	35 254	0	0	31 256	0	0	0	92 964	104 808	0	2 816	0	0	95 479
Krmné plodiny	Kč	69 076	79 536	22 430	50 292	483 202	560 022	270 493	30 502	44 106	245 825	22 003	47 324	139 760	78 178
Ostatní rostlinná produkce	Kč	38 800	207 704	6 664	12 648	131 211	333 182	57 056	3 696	4 828	26 755	64 524	22 329	13 302	78 405
Celková hrubá živočišná produkce	Kč	743 687	3 661 354	276 554	594 447	3 002 107	7 124 660	3 100 980	173 783	455 994	1 113 607	1 943 469	560 424	1 282 159	402 961
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč	7 845	24 492	17 351	-1 886	2 665	215 801	-6 840	981	5 708	17 527	12 900	4 124	40 786	4 250
Mléko a mléčné výrobky	Kč	272 983	1 010 786	62 035	184 419	1 454 685	1 578 704	1 424 183	21 625	90 827	728 197	723 420	137 321	542 194	171 696
Hovězí a telecí maso	Kč	136 014	846 483	12 397	25 598	545 563	410 329	500 251	8 097	80 140	118 286	523 888	48 280	652 534	66 385
Vepřové maso	Kč	169 030	1 258 447	49 537	141 143	514 206	3 263 145	987 626	729	113 332	188 267	280 099	113 961	3 043	75 513
Ovce a kozy	Kč	29 798	9 958	25 774	67 944	11 140	679	7 720	41 717	45 262	12 925	48 330	14 207	77 877	11 592
Drůbeží maso	Kč	41 641	293 376	46 595	24 567	313 543	134 530	94 246	6 714	25 950	-226	143 406	175 744	-101	13 000
Slepičí vejce	Kč	28 792	140 540	28 038	46 998	125 201	80 517	43 452	2 062	5 507	43 377	70 987	37 819	1 056	19 538
Ovčí a kozí mléko	Kč	28 214	7 594	17 854	98 144	9 203	0	5 683	70 987	63 317	327	70 433	377	0	18 507
Ostatní zvířata a produkty	Kč	37 191	94 171	34 349	5 608	28 566	1 656 731	37 794	21 877	31 659	22 430	82 906	32 740	5 557	26 730
Ostatní hrubá produkce³⁾	Kč	93 844	229 330	31 734	5 557	783 518	673 907	519 085	5 809	13 176	206 598	217 939	110 843	24 492	50 166
Vlastní spotřeba	Kč	10 989	3 017	20 695	14 710	7 418	3 847	4 627	16 496	1 961	13 604	17 753	4 401	2 942	8 977
Vnitropodniková spotřeba	Kč	95 453	207 051	46 243	52 102	725 733	1 065 151	325 437	23 562	33 721	396 197	84 037	114 112	171 067	54 592
Podnikové náklady															
Celkové náklady	Kč	1 570 808	5 673 672	980 208	895 065	9 446 070	11 036 542	6 173 344	452 775	979 253	2 838 634	4 658 737	1 658 894	1 558 109	952 724
Mezispotřeba celkem	Kč	1 089 291	4 139 954	599 903	687 386	6 345 442	7 325 223	4 374 414	296 142	718 114	2 032 409	3 089 413	1 183 512	1 195 431	616 550
Přímé náklady celkem	Kč	670 764	3 001 026	354 682	511 541	3 591 223	5 276 595	2 615 842	184 168	465 021	1 229 705	1 626 028	743 058	801 321	383 247
Osiva a sadba	Kč	72 244	311 783	52 002	42 446	434 846	307 382	238 432	19 010	42 295	94 925	191 812	104 456	15 892	54 793
Vlastní osiva a sadba	Kč	5 431	41 792	13 654	5 180	27 635	14 585	10 461	1 333	805	39 026	5 985	8 826	453	780
Hnojiva nakupovaná	Kč	104 053	232 825	91 078	41 415	585 595	298 229	363 558	36 235	81 221	259 178	353 877	126 106	159 776	59 671
Prostředky ochrany rostlin	Kč	62 110	181 226	47 224	26 101	494 241	210 445	234 862	23 386	43 779	77 801	233 177	84 565	27 610	44 533
Ostatní přímé náklady RV	Kč	33 192	124 924	3 269	10 637	140 112	234 560	129 979	9 002	7 669	41 767	48 003	17 527	12 372	35 380
Krmiva pro skot celkem	Kč	190 957	654 369	66 812	265 867	1 040 835	1 194 878	646 021	75 714	160 078	520 091	374 924	136 165	460 118	120 071
Vlastní krmiva pro skot	Kč	67 416	131 236	26 403	46 771	624 018	582 704	178 133	21 801	30 100	329 133	55 446	70 333	170 665	49 738
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč	157 413	1 201 743	80 291	112 427	605 184	2 564 243	749 546	14 911	102 821	158 393	335 344	234 786	3 898	51 675
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč	22 405	34 047	6 211	151	74 080	467 838	136 843	427	2 841	28 012	22 606	34 953	0	4 048
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč	50 468	294 156	13 755	12 648	289 805	453 354	250 377	5 909	27 032	76 116	88 890	38 699	121 580	17 149
Náklady na lesní výrobu	Kč	327	0	226	0	629	13 528	3 068	0	126	1 408	0	754	75	0
Režijní náklady celkem	Kč	418 527	1 138 929	245 247	175 845	2 754 219	2 048 603	1 758 546	111 974	253 092	802 704	1 463 385	440 454	394 110	233 303
Náklady budov a strojů	Kč	91 455	276 101	33 293	33 670	841 655	710 645	440 806	20 770	50 292	172 475	313 116	70 961	126 534	30 150

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 3

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	Kč	3 168	1 634	402	0	7 418	4 501	3 194	12 271	101	2 967	11 869	20 167	9 103	9 379
Zelenina a květiny	Kč	16 118	0	69 704	267 350	3 535 273	22 832	68 045	93 668	12 975	485 289	251 433	250 427	17 552	376 282
Ovoce	Kč	13 176	0	10 486	11 290	196 313	32 614	39 353	47 752	9 832	5 758	729	120 750	20 142	67 869
Citrusové plody	Kč	0	0	0	2 716	0	0	0	16 194	0	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	Kč	0	416 666	0	40 183	0	110 717	0	91 631	6 638	0	0	104 129	47 098	101
Olivy a olivový olej	Kč	0	0	0	905	0	0	0	31 080	0	0	0	0	1 358	0
Krmné plodiny	Kč	91 103	33 796	97 088	27 384	71 816	8 751	5 507	47 928	34 399	256 588	811 732	1 021 297	117 858	398 209
Ostatní rostlinná produkce	Kč	2 188	22 480	21 550	2 917	657 688	18 910	8 374	6 563	1 106	4 199	26 805	606 994	8 022	242 255
Celková hrubá živočišná produkce	Kč	367 430	2 908 288	491 927	546 569	5 396 113	920 764	338 689	301 951	133 927	1 171 845	2 033 264	3 206 266	277 258	3 271 293
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč	7 996	33 243	14 258	12 095	82 956	226	3 168	-3 344	5 155	4 602	43 100	31 181	5 532	20 972
Mléko a mléčné výrobky	Kč	189 977	1 511 765	266 545	186 054	2 259 149	326 619	109 485	100 382	35 254	718 541	1 082 451	2 189 721	125 126	1 218 264
Hovězí a telecí maso	Kč	72 973	796 694	64 248	32 036	386 692	183 263	50 719	58 615	7 016	179 440	508 272	431 175	88 111	912 264
Vepřové maso	Kč	70 459	455 818	139 660	128 068	1 560 020	262 673	136 542	27 635	13 176	191 762	350 231	301 825	39 303	190 957
Ovce a kozy	Kč	1 810	830	2 766	3 772	20 695	10 461	503	21 475	23 788	14 333	11 844	19 061	3 294	412 819
Drůbeží maso	Kč	4 375	-3 847	327	71 666	300 895	39 630	21 173	23 536	7 619	33 192	21 198	256 512	176	269 286
Slepičí vejce	Kč	17 351	66 787	6 538	82 227	509 404	55 396	14 258	48 657	7 644	20 519	41 893	8 248	4 577	177 228
Ovčí a kozí mléko	Kč	25	8 022	805	37 895	144 865	17 451	126	9 907	25 498	352	0	99 351	1 006	0
Ostatní zvířata a produkty	Kč	10 486	72 219	10 989	4 878	214 418	25 272	5 884	11 743	13 880	13 755	17 376	-99 628	15 666	90 500
Ostatní hrubá produkce³⁾	Kč	10 511	556 728	88 337	5 608	1 285 051	394 714	9 455	36 889	1 458	150 498	644 688	2 327 621	63 191	352 016
Vlastní spotřeba	Kč	10 159	7 016	24 115	12 523	603	37 668	9 178	8 751	16 018	2 867	553	17 929	21 801	2 665
Vnitropodniková spotřeba	Kč	135 586	140 188	180 597	13 302	58 816	75 337	93 844	38 448	29 295	377 640	919 154	1 882 138	156 734	520 593
Podnikové náklady															
Celkové náklady	Kč	905 349	5 130 397	1 399 062	829 887	10 868 920	1 646 396	647 027	613 507	218 391	3 364 106	5 658 484	16 985 032	724 928	6 396 589
Mezispotřeba celkem	Kč	633 900	3 190 876	1 038 823	709 539	7 437 398	1 100 707	486 798	438 719	156 055	2 406 730	4 042 917	10 935 934	500 980	4 606 333
Přímé náklady celkem	Kč	428 459	1 840 321	633 046	541 867	4 572 311	518 532	333 458	318 597	100 885	1 232 547	2 499 970	6 042 661	314 423	3 227 086
Osiva a sadba	Kč	40 384	134 103	55 044	54 139	862 476	47 601	33 695	26 227	15 465	91 581	176 222	780 500	17 099	244 216
Vlastní osiva a sadba	Kč	20 066	1 785	23 536	2 741	39 957	1 886	9 153	4 325	1 710	18 884	427	79 964	478	25 925
Hnojiva nakupovaná	Kč	117 406	276 528	138 905	16 923	191 485	53 988	68 422	36 109	17 677	167 899	277 132	1 093 365	34 047	498 541
Prostředky ochrany rostlin	Kč	42 119	120 624	52 630	14 383	209 716	32 589	27 510	24 341	9 832	39 579	105 713	835 922	15 238	268 029
Ostatní přímé náklady RV	Kč	20 569	62 035	49 487	25 950	451 141	12 397	13 931	30 552	3 772	115 696	144 815	274 416	17 099	178 384
Krmiva pro skot celkem	Kč	131 865	628 192	204 989	190 052	823 651	127 992	57 634	102 343	36 713	535 555	1 325 636	2 255 578	174 990	1 259 402
Vlastní krmiva pro skot	Kč	106 166	113 609	134 681	10 385	17 175	34 802	34 475	33 494	23 763	307 508	839 920	1 635 030	133 197	478 650
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč	54 214	356 567	94 900	219 347	1 552 803	176 976	118 537	77 826	12 925	178 611	259 907	484 283	35 757	382 166
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč	9 354	24 140	18 155	226	1 685	33 368	49 789	603	3 847	51 222	78 807	167 144	20 142	16 068
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč	21 827	261 189	35 053	21 072	478 399	64 650	13 704	21 173	4 501	103 626	210 546	314 800	19 689	396 323
Náklady na lesní výrobu	Kč	75	1 081	2 037	0	2 691	2 339	0	25	0	0	0	3 847	503	0
Režijní náklady celkem	Kč	205 441	1 350 556	405 778	167 672	2 865 062	582 176	153 339	120 147	55 170	1 174 183	1 542 946	4 893 272	186 582	1 379 247
Náklady budov a strojů	Kč	48 682	402 635	96 786	45 640	565 504	164 202	37 065	27 510	10 586	292 521	439 473	941 937	75 488	244 266

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 4

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč	134 379	414 202	108 052	106 643	971 961	477 192	518 481	53 209	87 658	349 929	257 317	208 434	101 488	106 367
Služby	Kč	77 273	306 552	22 229	12 296	271 197	430 295	291 465	19 614	40 133	130 984	380 179	61 255	93 794	25 448
Ostatní přímé náklady	Kč	115 444	142 074	81 648	23 235	669 431	430 471	507 819	18 407	74 985	149 341	512 798	99 829	72 294	71 313
Odpisy	Kč	225 608	817 138	113 961	90 273	936 404	1 049 234	763 728	91 556	86 954	362 954	784 071	151 076	222 867	177 731
Externí faktory celkem	Kč	255 909	716 580	266 319	117 406	2 164 224	2 662 085	1 035 227	65 077	174 185	443 245	785 253	324 305	139 811	158 469
Vyplacené mzdy	Kč	139 081	230 160	111 044	80 190	1 688 289	938 642	526 327	38 699	124 145	338 965	335 898	204 108	46 017	122 033
Vyplacené pachtovné	Kč	74 960	252 061	131 513	25 624	336 174	458 332	361 219	25 825	42 848	46 117	322 570	89 871	63 468	33 167
Nákladové úroky	Kč	41 868	234 359	23 788	11 617	139 735	1 265 110	147 681	553	7 217	58 187	126 785	30 326	30 326	3 269
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč	279 747	635 786	171 846	122 133	2 083 229	918 626	879 575	165 962	236 697	619 442	775 119	381 663	539 277	161 838
Celkové podpory na plodiny	Kč	7 745	2 892	6 362	0	4 627	1 182	3 520	15 087	16 244	0	30 477	16 546	50	4 199
Ostatní podpory na plodiny ⁴⁾	Kč	6 010	0	3 822	0	151	50	3 420	12 824	15 490	0	26 353	13 126	0	754
Celkové podpory na zvířata	Kč	13 880	94 246	12 875	11 039	51 901	11 768	2 615	2 213	18 960	15 616	73 803	18 708	7 468	2 263
Podpory na produkci mléka	Kč	2 665	0	4 551	0	32 136	-352	-1 182	0	1 710	5 079	3 344	10 109	-2 489	830
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč	7 695	94 171	251	0	18 080	12 120	0	629	13 956	7 720	53 787	5 985	2 137	1 031
Podpory na ovce a kozy	Kč	2 012	0	8 072	10 838	1 685	0	0	1 484	1 534	2 816	11 643	1 006	7 820	101
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč	1 509	75	0	201	25	0	3 797	75	1 760	0	5 029	1 634	0	302
Ostatní provozní podpory	Kč	60 375	85 722	38 926	45 715	606 869	26 881	117 406	26 126	24 995	308 338	99 074	82 378	142 904	29 722
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč	28 138	48 280	9 027	26 931	302 982	19 488	79 964	2 540	13 378	171 972	33 746	65 656	78 153	16 722
Podpory na LFA	Kč	17 552	11 969	6 664	10 511	190 153	880	35 481	11 190	9 078	29 773	42 496	2 942	51 524	8 323
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč	3 370	17 854	8 927	3 319	4 325	3 219	679	1 785	1 081	17 803	654	3 973	11 466	1 534
Podpory na mezispotřebu ⁹⁾	Kč	6 010	0	805	0	163 875	0	69 277	101	2 364	50	5 758	25 096	0	0
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč	1 157	44 558	75	0	40 711	37 065	8 449	0	101	402	0	981	0	0
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč	189 474	404 847	112 779	65 354	1 215 221	829 786	678 283	122 209	173 632	295 011	559 393	237 955	388 855	123 441
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč	154 798	404 847	0	0	0	829 786	678 283	122 209	173 632	0	559 393	0	388 855	123 441
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč	34 651	0	112 779	65 354	1 215 221	0	0	0	0	295 011	0	237 955	0	0
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč	267 325	603 650	158 243	120 197	2 032 233	818 923	917 570	150 674	258 423	613 432	721 358	356 241	520 870	127 087
Celkové provozní podpory	Kč	279 747	635 786	171 846	122 133	2 083 229	918 626	879 575	165 962	236 697	619 442	775 119	381 663	539 277	161 838
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč	8 348	25 749	0	-101	0	0	93 819	-12 422	34 047	3 143	-75	-12 045	-13 277	10 209
Daně	Kč	20 770	57 886	13 604	1 810	50 971	99 703	55 799	2 867	12 296	9 178	53 661	13 378	5 130	44 961
Bilance investičních podpor a daní	Kč	4 350	22 103	7 317	22 128	163 925	13 956	-60 023	251	-704	107 272	34 651	7 418	-20 393	2 967
Podpory investiční celkem	Kč	10 838	71 666	7 317	22 128	163 925	13 956	11 969	327	5 331	108 906	34 123	10 209	4 224	5 733
Platby na ukončení prod. mléka	Kč	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	553	0	0	0
DPH z investic	Kč	6 513	49 537	0	0	0	0	72 018	50	6 035	1 634	25	2 791	24 593	2 791

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 5

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	Kč	114 288	331 899	199 959	95 655	1 021 548	124 472	75 739	59 797	23 159	410 153	476 236	1 834 487	67 919	425 718
Služby	Kč	3 923	235 868	34 626	10 385	473 118	100 935	19 639	15 968	16 470	181 377	258 348	830 842	18 884	295 312
Ostatní přímé náklady	Kč	38 549	380 129	74 381	15 968	804 892	192 541	20 921	16 873	4 979	290 132	368 889	1 286 007	24 291	413 950
Odpisy	Kč	189 222	1 352 643	201 141	60 878	1 321 211	418 854	107 901	92 713	31 307	600 482	684 066	2 006 660	197 545	814 699
Externí faktory celkem	Kč	82 202	586 903	159 097	59 470	2 110 336	126 861	52 328	82 076	31 030	356 894	931 526	4 042 439	26 403	975 556
Vyplacené mzdy	Kč	44 986	208 081	110 440	44 860	1 024 239	40 610	35 104	63 946	15 163	172 903	329 410	3 315 222	12 020	597 640
Vyplacené pachtovné	Kč	25 422	227 821	16 722	5 784	322 218	50 744	8 700	15 264	13 906	103 701	302 957	515 036	9 958	254 023
Nákladové úroky	Kč	11 768	151 001	31 935	8 826	763 879	35 481	8 524	2 841	1 961	80 291	299 160	212 180	4 451	123 893
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč	223 244	1 218 741	329 988	72 571	518 456	454 007	141 445	170 841	48 934	1 268 078	980 686	3 563 260	182 181	1 065 076
Celkové podpory na plodiny	Kč	50	0	654	7 217	0	10 838	2 163	15 087	327	75 865	201	0	302	50
Ostatní podpory na plodiny ⁴⁾	Kč	50	0	251	7 217	0	10 838	151	10 637	50	70 031	201	0	302	50
Celkové podpory na zvířata	Kč	9 128	1 031	43 200	0	3 671	18 206	1 282	32 790	2 540	254 576	42 522	108 404	7 016	8 474
Podpory na produkci mléka	Kč	0	-25	21 927	0	-2 163	-1 282	1 232	8 524	0	137 120	27 107	97 440	2 037	0
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč	0	0	9 606	0	75	18 407	0	16 219	0	78 832	0	4 074	4 979	8 097
Podpory na ovce a kozy	Kč	75	0	427	0	0	50	75	7 091	1 760	8 927	0	2 992	0	0
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč	9 052	1 056	11 240	0	5 784	1 031	0	956	805	29 672	15 389	3 923	0	377
Ostatní provozní podpory	Kč	70 987	631 512	156 030	21 651	107 297	234 535	49 713	48 104	14 333	647 731	338 060	1 210 418	82 000	233 227
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč	3 998	246 705	52 052	6 261	48 758	157 086	10 461	17 275	1 534	278 263	252 841	359 283	42 094	183 212
Podpory na LFA	Kč	21 399	245 876	43 351	14 962	1 886	65 681	9 907	25 724	629	333 886	83 057	656 230	27 962	34 575
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč	24 819	9 254	6 689	0	24 366	9 832	3 244	754	2 917	14 937	25	402	11 643	3 596
Podpory na mezispotřebu ⁹⁾	Kč	251	37 945	704	0	3 344	19 941	5 406	2 112	1 006	0	0	6 010	11 844	251
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč	352	8 097	2 414	0	176	4 476	0	0	0	0	11 517	0	0	151
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč	142 451	540 182	123 919	43 703	403 615	165 987	82 855	72 722	30 049	289 906	588 361	2 238 429	81 020	822 896
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč	0	540 182	0	43 703	403 615	165 987	0	72 722	0	289 906	588 361	0	81 020	822 896
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč	142 451	0	123 919	0	0	0	82 855	0	30 049	0	0	2 238 429	0	0
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč	214 167	1 457 023	313 342	71 339	420 438	446 941	132 544	162 442	44 961	1 258 396	976 914	3 378 439	175 367	1 041 891
Celkové provozní podpory	Kč	223 244	1 218 741	329 988	72 571	518 456	454 007	141 445	170 841	48 934	1 268 078	980 686	3 563 260	182 181	1 065 076
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč	-6 286	270 720	-4 501	0	-2 766	15 993	-226	-5 105	0	0	0	0	-6 060	-50
Daně	Kč	2 766	32 463	12 145	1 232	95 252	23 059	8 700	3 269	3 998	9 681	3 772	184 796	754	23 134
Bilance investičních podpor a daní	Kč	55 421	13 478	0	15 993	-21 877	22 304	654	25 800	75	21 977	0	260 938	17 049	62 060
Podpory investiční celkem	Kč	56 176	366 047	0	15 993	1 785	39 730	6 563	29 043	75	21 977	0	260 938	30 175	62 060
Platby na ukončení prod. mléka	Kč	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DPH z investic	Kč	754	352 569	0	0	23 637	17 426	5 909	3 244	0	0	0	0	13 151	0

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 6

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	Kč	1 791 513	6 663 511	1 032 637	993 410	8 519 774	11 770 447	6 522 393	591 027	1 251 557	2 764 026	5 094 715	1 768 404	1 624 268	1 387 696
Mezispotřeba celkem	Kč	1 089 291	4 139 954	599 903	687 386	6 345 442	7 325 223	4 374 414	296 142	718 114	2 032 409	3 089 413	1 183 512	1 195 431	616 550
Bilance provozních podpor a daní	Kč	267 325	603 650	158 243	120 197	2 032 233	818 923	917 570	150 674	258 423	613 432	721 358	356 241	520 870	127 087
Hrubá přidaná hodnota	Kč	969 521	3 127 207	590 977	426 246	4 206 591	5 264 173	3 065 575	445 533	791 892	1 345 049	2 726 660	941 132	949 707	898 233
Odpisy	Kč	225 608	817 138	113 961	90 273	936 404	1 049 234	763 728	91 556	86 954	362 954	784 071	151 076	222 867	177 731
Čistá přidaná hodnota	Kč	743 938	2 310 094	476 991	335 973	3 270 161	4 214 914	2 301 847	353 977	704 937	982 069	1 942 588	790 056	726 839	720 503
Externí faktory celkem	Kč	255 909	716 580	266 319	117 406	2 164 224	2 662 085	1 035 227	65 077	174 185	443 245	785 253	324 305	139 811	158 469
Bilance investičních podpor a daní	Kč	4 350	22 103	7 317	22 128	163 925	13 956	-60 023	251	-704	107 272	34 651	7 418	-20 393	2 967
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč	492 355	1 615 618	217 989	240 721	1 269 888	1 566 785	1 206 596	289 177	530 048	646 071	1 191 986	473 169	566 635	565 001
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	476 648	1 084 370	193 420	232 371	497 651	2 461 477	1 036 822	306 835	503 857	488 200	956 580	500 131	595 521	570 781
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	400 178	973 771	91 790	241 206	478 661	1 896 232	831 510	305 776	500 694	416 608	832 717	542 810	499 615	589 292
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč	7 956 709	16 648 632	2 490 792	4 744 384	22 947 177	62 052 316	21 187 901	2 760 330	6 620 663	6 091 620	10 976 393	4 280 092	22 605 420	9 764 064
Stálá aktiva celkem	Kč	6 355 375	14 409 625	1 761 363	3 855 530	17 147 625	52 758 931	17 787 485	2 640 611	5 141 411	4 417 086	6 378 861	2 637 618	21 190 919	7 286 046
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč	4 208 703	6 726 149	1 001 130	2 829 330	2 381 383	38 652 665	11 895 447	1 725 480	3 931 420	1 097 488	1 636 363	1 093 138	18 029 790	5 612 693
Stavby	Kč	1 041 941	4 408 461	222 767	318 773	7 761 528	8 528 600	2 387 644	245 046	541 263	1 502 537	1 744 163	710 746	1 543 625	929 716
Stroje a zařízení	Kč	838 487	1 806 349	446 791	470 176	6 055 058	4 559 286	2 738 579	565 831	437 562	1 474 122	2 039 651	712 280	829 736	625 250
Základní stádo a tažná zvířata	Kč	266 219	1 468 666	90 676	237 225	949 656	1 018 380	765 815	104 229	231 190	342 964	958 684	121 454	787 768	118 412
Oběžná aktiva celkem	Kč	1 601 335	2 239 007	729 429	888 854	5 799 552	9 293 385	3 400 391	119 719	1 479 252	1 674 509	4 597 532	1 642 448	1 414 502	2 478 018
Ostatní hospodářská zvířata	Kč	212 256	1 303 785	77 575	125 729	750 326	2 224 473	724 274	41 742	105 964	217 763	613 004	129 803	776 175	113 282
Zásoby zemědělských výrobků	Kč	221 660	293 426	144 186	201	814 724	1 374 696	182 584	14 484	31 457	487 200	1 354 403	297 022	101 941	119 216
Ostatní oběžná aktiva	Kč	1 167 419	641 771	507 669	762 924	4 234 502	5 694 216	2 493 533	63 493	1 341 830	969 547	2 630 150	1 215 649	536 385	2 245 495
Cizí zdroje	Kč	1 204 308	4 790 853	396 801	249 597	5 648 501	36 968 576	4 197 362	10 209	199 205	1 771 144	4 251 576	721 358	591 429	84 163
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč	931 023	4 770 007	211 275	240 394	3 734 076	34 946 350	2 876 881	7 443	171 243	1 069 602	2 735 335	218 592	499 119	82 654
Krátkodobé závazky	Kč	273 285	20 821	185 526	9 203	1 914 425	2 022 225	1 320 481	2 766	27 962	701 543	1 516 241	502 765	92 285	1 509
Vlastní kapitál	Kč	6 752 427	11 857 804	2 094 016	4 494 761	17 298 701	25 083 740	16 990 539	2 750 121	6 421 458	4 320 476	6 724 817	3 558 709	22 013 991	9 679 901
Změny ve vlastním kapitálu	Kč	172 098	833 483	139 936	-204 838	746 352	353 902	380 230	-69 428	-685 148	432 810	369 065	289 579	76 670	614 362
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč	3 883 216	9 940 160	1 499 645	2 092 457	20 225 647	23 085 278	9 203 941	1 493 459	3 357 819	4 765 154	9 404 227	3 182 729	4 694 268	4 205 761
Hrubé investice	Kč	269 060	972 162	187 236	88 941	1 540 407	1 453 855	1 059 719	20 041	67 818	726 940	763 049	170 212	248 340	229 028
Netto investice	Kč	43 452	155 049	73 275	-1 308	603 977	404 621	295 991	-71 515	-19 136	363 985	-21 022	19 136	25 473	51 297

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 7

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	Kč	1 066 509	4 597 432	1 416 664	957 804	12 127 794	1 871 627	782 437	748 113	320 534	2 636 085	5 096 274	13 114 943	668 727	6 590 966
Mezispotřeba celkem	Kč	633 900	3 190 876	1 038 823	709 539	7 437 398	1 100 707	486 798	438 719	156 055	2 406 730	4 042 917	10 935 934	500 980	4 606 333
Bilance provozních podpor a daní	Kč	214 167	1 457 023	313 342	71 339	420 438	446 941	132 544	162 442	44 961	1 258 396	976 914	3 378 439	175 367	1 041 891
Hrubá přidaná hodnota	Kč	646 750	2 863 604	691 183	319 628	5 110 859	1 217 861	428 183	471 836	209 439	1 487 751	2 030 297	5 557 448	343 140	3 026 523
Odpisy	Kč	189 222	1 352 643	201 141	60 878	1 321 211	418 854	107 901	92 713	31 307	600 482	684 066	2 006 660	197 545	814 699
Čistá přidaná hodnota	Kč	457 528	1 510 961	490 041	258 725	3 789 648	799 033	320 257	379 123	178 133	887 270	1 346 231	3 550 788	145 594	2 211 825
Externí faktory celkem	Kč	82 202	586 903	159 097	59 470	2 110 336	126 861	52 328	82 076	31 030	356 894	931 526	4 042 439	26 403	975 556
Bilance investičních podpor a daní	Kč	55 421	13 478	0	15 993	-21 877	22 304	654	25 800	75	21 977	0	260 938	17 049	62 060
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč	430 773	937 536	330 944	215 248	1 657 435	694 477	268 582	322 847	147 178	552 353	414 705	-230 713	136 215	1 298 328
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	258 161	847 691	243 170	185 825	1 373 808	565 992	185 463	239 046	136 624	683 416	935 565	258 615	99 954	991 240
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	284 678	646 044	207 762	174 514	1 151 703	527 779	168 742	252 496	102 848	545 474	369 909	346 213	97 215	992 509
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč	2 944 473	28 404 922	3 416 786	4 739 807	56 288 622	11 107 126	3 928 679	2 497 456	999 722	10 763 936	23 511 197	23 673 891	4 872 426	43 369 464
Stálá aktiva celkem	Kč	1 938 942	23 822 879	2 212 629	4 407 053	48 628 733	8 701 402	3 433 030	2 105 986	719 698	8 839 729	18 693 639	11 704 691	4 517 544	38 754 305
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč	553 233	11 845 306	732 195	2 151 198	35 503 078	2 334 385	1 933 586	1 272 906	214 368	4 724 644	10 390 647	2 059 617	2 328 074	32 417 286
Stavby	Kč	281 004	5 748 783	553 283	1 468 464	7 714 782	4 333 200	846 357	313 317	320 081	2 150 041	4 312 052	5 512 613	1 267 977	1 564 773
Stroje a zařízení	Kč	978 549	5 336 517	762 898	651 100	4 042 011	1 837 806	571 438	373 189	128 646	1 742 126	3 252 810	3 065 952	794 255	3 132 463
Základní stádo a tažná zvířata	Kč	126 156	892 248	164 252	136 290	1 368 837	196 012	81 623	146 550	56 603	222 918	738 155	1 066 534	127 238	1 639 758
Oběžná aktiva celkem	Kč	1 005 530	4 582 043	1 204 157	332 780	7 659 914	2 405 724	495 649	391 470	280 024	1 924 182	4 817 558	11 969 200	354 883	4 615 160
Ostatní hospodářská zvířata	Kč	93 417	1 041 564	106 090	147 530	905 224	243 789	99 603	74 180	35 632	235 415	599 124	954 434	146 851	1 260 911
Zásoby zemědělských výrobků	Kč	202 751	168 628	212 482	0	1 438 415	206 749	185 475	93 593	23 059	542 143	653 715	2 150 268	196 389	730 234
Ostatní oběžná aktiva	Kč	709 363	3 371 851	885 585	185 224	5 316 250	1 955 212	210 571	223 697	221 308	1 146 623	3 564 694	8 864 498	11 668	2 623 989
Cizí zdroje	Kč	416 540	6 294 522	1 090 422	202 021	20 200 753	1 188 089	239 514	88 513	18 633	2 838 911	7 340 839	3 260 329	118 990	4 288 868
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč	183 162	5 400 589	766 695	154 697	17 948 443	887 923	174 839	42 572	11 492	2 634 626	6 300 557	1 305 947	109 736	2 511 965
Krátkodobé závazky	Kč	233 403	893 933	323 727	47 324	2 252 334	300 165	64 675	45 941	7 141	204 284	1 040 282	1 954 382	9 254	1 776 903
Vlastní kapitál	Kč	2 527 907	22 110 375	2 326 389	4 537 811	36 087 869	9 919 037	3 689 140	2 408 942	981 089	7 925 026	16 170 359	20 413 587	4 753 436	39 080 597
Změny ve vlastním kapitálu	Kč	183 413	269 990	255 255	54 340	1 663 017	194 201	80 869	69 428	74 608	357 196	699 003	1 861 669	53 787	1 978 522
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč	2 296 566	16 094 318	2 498 210	2 642 547	20 773 423	8 757 830	2 019 384	1 462 228	789 302	6 531 546	12 824 685	21 537 001	2 708 052	11 229 662
Hrubé investice	Kč	284 349	2 679 461	426 171	116 576	1 978 849	582 578	119 996	135 963	17 501	640 162	1 035 253	2 097 436	233 177	1 265 110
Netto investice	Kč	95 127	1 326 843	225 030	55 698	657 638	163 724	12 095	43 276	-13 805	39 655	351 186	90 776	35 632	450 412

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

3) Příjmy z lesní výroby, zemědělských služeb, agroturistiky, ostatní příjmy.

4) Podpora polních plodin, podpora zahradnictví a trvalých kultur.

5) Podpora chovu skotu mimo dojnice.

6) Podpora ostatních zvířat (např. včelařství).

7) Agroenvironmentální opatření, Natura 2000 na zemědělské půdě.

8) Podpora pomoci zemědělcům přizpůsobit se normám SZP, podpora poradenství a vzdělávání, podpora zlepšení kvality zemědělských produktů, školení a podpora zalesňování z.p. a ekologické stability lesů.

9) Podpora na mezispotřebu (např. zelená nafta, podpora pojištění).

10) Dotace na mzdy, pachtovné a dotace úroků z úvěrů.

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI), stav ke dni 3.4.2015

Vypracoval: Ing. Josef Hanibal a kolektiv

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		4 919 450	30 400	115 640	10 300	14 850	28 760	192 450	326 820	587 510	8 100	304 190	105 320	78 950	804 670
Počet podniků v souboru FADN		80000 - <90000	1000 - <2000	2000 - <3000	200 - <500	1000 - <2000	1000 - <2000	8000 - <9000	4000 - <5000	8000 - <9000	500 - <1000	7000 - <8000	1000 - <2000	500 - <1000	10000 - <20000
Pracovní síly celkem	AW U/100ha	4,78	4,33	6,92	16,04	2,88	1,80	2,59	12,38	3,62	1,60	2,38	3,42	2,43	8,21
Neplacené pracovní síly	FW U/100ha	3,61	3,38	3,25	11,39	0,57	0,87	1,54	10,23	2,72	0,72	1,68	1,41	2,25	6,26
Placené pracovní síly	AW U/100ha	1,16	0,96	3,64	4,54	2,31	0,93	1,05	2,26	0,91	0,87	0,70	2,01	0,18	1,96
Zemědělsky využívaná půda	ha/podnik	32,65	49,14	35,71	9,04	227,86	95,26	85,57	9,29	38,65	125,87	85,36	46,26	50,27	15,34
Pronajatá (připachtovaná) půda	ha/podnik	17,68	35,67	31,90	6,09	188,14	27,65	57,61	4,79	14,22	78,26	74,87	28,87	9,68	6,61
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	%	37,12	24,58	53,74	39,16	42,09	60,03	41,23	28,85	30,45	37,55	35,59	55,73	8,65	32,27
Ostatní polní plodiny¹⁾	%	10,96	11,66	29,29	3,54	16,90	12,08	14,32	11,41	6,39	13,48	12,71	17,77	0,92	6,06
Energetické plodiny	%	0,37	0,16	0,00	0,00	1,74	0,41	2,00	0,54	0,00	0,01	0,46	0,00	0,04	0,07
Zelenina a květiny	%	0,95	2,60	0,64	3,43	0,41	0,52	0,63	1,51	0,78	0,10	0,84	1,77	0,00	2,28
Vinice	%	1,87	0,00	1,32	2,43	0,19	0,00	0,53	2,48	4,50	0,00	2,88	0,91	0,00	5,15
Trvalé kultury	%	4,56	1,36	1,48	13,72	0,55	1,03	0,44	22,93	15,83	0,23	0,68	1,75	0,06	12,52
Ovocné sady	%	2,05	1,18	1,40	6,86	0,53	0,31	0,30	4,52	6,60	0,19	0,61	1,62	0,00	4,43
Olivové sady	%	2,42	0,00	0,00	6,86	0,00	0,00	0,00	18,30	9,21	0,00	0,04	0,00	0,00	7,76
Ostatní trvalé kultury	%	0,09	0,18	0,08	0,00	0,02	0,71	0,14	0,11	0,00	0,03	0,04	0,13	0,04	0,33
Krmné plodiny²⁾	%	40,92	57,57	11,68	30,31	39,12	22,76	41,58	28,09	32,19	38,02	45,33	20,21	90,19	38,14
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ/100ha	79,79	269,90	29,96	175,77	44,23	164,55	104,50	65,88	58,76	30,70	85,72	39,00	118,10	84,42
Dojnice	DJ/100ha	14,76	37,95	7,45	21,68	11,33	21,51	26,03	3,34	4,22	10,22	14,60	5,69	26,99	15,19
Ostatní skot	DJ/100ha	24,72	95,46	3,81	13,94	18,86	21,65	29,86	11,41	13,53	9,64	37,01	6,70	77,86	21,97
Ovce a kozy	DJ/100ha	8,67	1,00	6,64	42,04	0,47	0,08	0,81	48,22	10,84	1,06	4,17	2,62	12,09	7,63
Prasata	DJ/100ha	21,78	114,25	5,35	62,39	8,23	113,98	41,79	0,75	22,43	8,53	13,18	10,85	0,38	23,01
Drůbež	DJ/100ha	9,34	20,82	6,30	35,84	5,06	6,24	5,80	1,61	7,43	1,01	16,49	12,88	0,06	15,45
Výnos pšenice	q/ha	55,07	81,29	38,02	16,45	47,48	72,62	70,65	29,38	30,54	39,67	72,80	38,66	71,25	56,86
Výnos kukuřice	q/ha	69,85	121,52	39,03	151,89	79,06	62,30	92,41	114,13	111,91	0,00	90,74	45,44	0,00	96,98
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	1,20	2,32	1,26	2,94	0,80	1,90	1,54	1,81	0,84	0,56	1,25	0,89	1,30	1,52
Roční dojivost	kg/ks	6 605	7 046	3 022	7 088	7 285	8 568	7 556	6 035	7 104	7 658	6 981	6 725	5 228	6 185
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč/ha	54 870	135 603	28 917	109 890	37 390	123 561	76 223	63 620	32 382	21 959	59 685	38 227	32 311	90 463
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč/ha	29 218	56 427	20 284	43 518	20 776	41 695	33 918	44 288	20 242	11 471	34 364	23 717	6 318	60 924
Obiloviny	Kč/ha	10 007	11 434	10 358	5 394	9 872	20 768	14 573	6 921	5 470	6 260	13 701	12 238	2 786	11 129
Proteinové plodiny	Kč/ha	188	88	13	161	66	72	126	520	120	193	230	73	94	436
Energetické plodiny	Kč/ha	116	58	0	0	69	80	717	127	0	0	163	0	0	15
Brambory	Kč/ha	1 141	6 737	216	3 777	856	2 153	1 901	1 253	506	254	841	98	210	759
Cukrová řepa	Kč/ha	794	4 174	0	25	1 225	1 030	2 178	106	269	0	1 001	210	0	313
Olejnininy	Kč/ha	2 165	399	5 395	0	4 054	2 253	3 984	512	405	2 373	3 271	4 296	185	859

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 1

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		53 410	1 610	21 940	3 070	52 190	93 270	728 160	110 650	1 042 390	39 870	27 890	4 160	40 740	92 180
Počet podniků v souboru FADN		1000 - <2000	200 - <500	1000 - <2000	500 - <1000	1000 - <2000	2000 - <3000	1000 - <20000	2000 - <3000	5000 - <6000	500 - <1000	1000 - <2000	500 - <1000	1000 - <2000	2000 - <3000
Pracovní síly celkem	AWU/100ha	3,65	2,25	2,93	53,05	7,74	4,48	9,18	6,57	12,94	2,38	1,42	2,63	12,62	1,38
Neplacené pracovní síly	FWU/100ha	2,97	1,83	1,94	46,95	4,01	4,20	7,96	5,29	11,54	1,85	1,11	0,21	12,10	0,81
Placené pracovní síly	AWU/100ha	0,68	0,42	0,99	6,11	3,73	0,32	1,22	1,28	1,39	0,53	0,32	2,42	0,52	0,57
Zemědělsky využívaná půda	ha/podnik	48,49	79,09	68,93	2,62	35,65	31,46	18,84	24,19	10,05	54,73	101,27	521,50	11,57	161,13
Pronajatá (připachtovaná) půda	ha/podnik	26,06	41,62	32,90	2,15	14,74	8,84	5,02	6,42	5,68	18,56	54,79	495,30	4,05	70,18
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	%	43,99	22,19	36,24	0,00	11,44	28,26	58,65	9,59	52,44	47,56	38,21	37,25	24,63	20,77
Ostatní polní plodiny¹⁾	%	12,48	4,73	8,40	11,45	14,14	8,55	12,05	2,03	15,02	8,28	9,06	12,93	3,98	7,45
Energetické plodiny	%	0,04	0,37	0,26	0,00	0,06	1,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,17	0,00	0,01
Zelenina a květiny	%	0,16	0,00	0,58	23,66	6,20	0,25	0,90	1,61	0,60	0,29	0,79	0,30	0,52	0,62
Vinice	%	0,00	1,01	0,00	8,78	0,00	1,49	0,00	5,17	1,09	0,00	0,00	0,45	2,51	0,01
Trvalé kultury	%	0,52	0,06	0,65	7,63	1,91	0,54	2,60	14,14	1,29	0,40	0,09	0,55	1,90	0,17
Ovocné sady	%	0,52	0,00	0,58	6,87	1,04	0,51	2,55	4,80	1,29	0,20	0,01	0,47	1,73	0,15
Olivové sady	%	0,00	0,00	0,00	0,76	0,00	0,00	0,00	9,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,00
Ostatní trvalé kultury	%	0,00	0,06	0,07	0,00	0,87	0,03	0,05	0,04	0,00	0,22	0,08	0,07	0,00	0,02
Krmné plodiny²⁾	%	38,65	71,92	43,41	46,18	65,47	59,19	24,31	47,29	28,76	40,33	47,61	47,55	66,38	67,78
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ/100ha	28,17	127,23	29,68	551,91	362,97	78,70	69,11	59,12	66,57	51,12	64,79	26,16	108,99	81,34
Dojnice	DJ/100ha	11,10	33,22	10,31	85,11	85,30	18,66	16,67	7,90	13,83	13,85	13,40	8,72	26,19	12,28
Ostatní skot	DJ/100ha	10,44	71,65	9,49	73,28	68,42	26,29	16,08	22,24	6,27	18,69	32,18	10,81	49,78	32,86
Ovce a kozy	DJ/100ha	0,21	0,19	0,45	18,32	7,15	2,19	0,37	11,91	29,95	1,11	0,99	2,23	3,28	20,49
Prasata	DJ/100ha	5,24	20,46	8,95	234,73	138,26	26,06	31,21	3,39	7,26	14,12	16,86	2,79	21,61	6,43
Drůbež	DJ/100ha	1,11	1,26	0,32	136,64	61,57	4,35	4,03	13,23	7,76	3,11	1,16	1,54	5,10	8,99
Výnos pšenice	q/ha	51,62	57,74	46,03	0,00	84,76	43,90	48,00	18,03	31,24	40,01	61,68	35,27	57,98	68,15
Výnos kukuřice	q/ha	0,00	71,01	0,00	0,00	127,76	125,10	88,54	86,40	36,12	43,33	59,95	57,35	93,13	0,00
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	0,57	1,48	0,50	6,39	2,24	0,78	1,51	0,71	1,45	1,11	1,00	0,47	1,18	0,98
Roční dojivost	kg/ks	5 522	7 407	5 638	6 942	7 937	6 541	5 069	7 242	3 261	8 648	8 541	6 170	5 332	7 201
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč/ha	21 994	58 129	20 552	365 574	340 191	59 492	41 531	30 927	31 894	48 165	50 324	25 149	57 798	40 905
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč/ha	14 200	14 318	12 134	154 819	152 781	17 678	23 050	16 919	18 423	24 004	23 880	14 537	28 375	18 418
Obiloviny	Kč/ha	8 205	6 173	6 635	0	5 545	7 388	12 024	1 822	8 855	8 656	9 547	7 171	7 422	7 393
Proteinové plodiny	Kč/ha	189	6	65	0	121	54	295	29	53	149	338	41	9	259
Energetické plodiny	Kč/ha	7	109	65	0	24	424	1	0	0	0	15	1	0	3
Brambory	Kč/ha	428	859	551	20 174	16 361	791	1 050	630	565	768	929	144	1 030	1 453
Cukrová řepa	Kč/ha	390	0	0	0	5 344	1 308	793	0	130	215	776	510	4	701
Olajiny	Kč/ha	2 395	1 279	1 993	0	68	1 833	2 281	90	2 347	425	1 402	2 598	795	1 821

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 2

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	Kč/ha	299	564	854	25	262	11	346	3 237	263	18	359	101	0	390
Zelenina a květiny	Kč/ha	4 941	20 357	1 751	13 686	1 199	5 766	4 179	6 456	3 104	180	3 820	3 395	0	10 858
Ovoce	Kč/ha	1 787	6 828	447	6 164	346	266	852	5 617	2 325	28	1 489	887	1	6 426
Citrusové plody	Kč/ha	392	0	0	2 375	0	0	0	2 479	1 351	0	39	0	0	1 764
Víno a hrozny	Kč/ha	3 120	1	437	1 491	200	0	1 952	3 505	2 451	0	8 565	913	0	11 558
Olivy a olivový olej	Kč/ha	1 080	0	0	3 458	0	0	0	10 007	2 712	0	33	0	0	6 224
Krmné plodiny	Kč/ha	2 116	1 619	628	5 563	2 121	5 879	3 161	3 283	1 141	1 953	258	1 023	2 780	5 096
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	1 188	4 227	187	1 399	576	3 498	667	398	125	213	756	483	265	5 111
Celková hrubá živočišná produkce	Kč/ha	22 778	74 509	7 744	65 757	13 175	74 792	36 239	18 706	11 798	8 847	22 768	12 115	25 505	26 269
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	240	498	486	-209	12	2 265	-80	106	148	139	151	89	811	277
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	8 361	20 570	1 737	20 400	6 384	16 573	16 643	2 328	2 350	5 785	8 475	2 968	10 786	11 193
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	4 166	17 226	347	2 832	2 394	4 307	5 846	872	2 073	940	6 137	1 044	12 981	4 328
Vepřové maso	Kč/ha	5 177	25 609	1 387	15 613	2 257	34 255	11 542	78	2 932	1 496	3 281	2 463	61	4 923
Ovce a kozy	Kč/ha	913	203	722	7 516	49	7	90	4 491	1 171	103	566	307	1 549	756
Drůbeží maso	Kč/ha	1 275	5 970	1 305	2 718	1 376	1 412	1 101	723	671	-2	1 680	3 799	-2	847
Slepičí vejce	Kč/ha	882	2 860	785	5 199	549	845	508	222	142	345	832	818	21	1 274
Ovčí a kozí mléko	Kč/ha	864	155	500	10 857	40	0	66	7 641	1 638	3	825	8	0	1 206
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	1 139	1 916	962	620	125	17 392	442	2 355	819	178	971	708	111	1 743
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč/ha	2 874	4 667	889	615	3 439	7 074	6 066	625	341	1 641	2 553	2 396	487	3 270
Vlastní spotřeba	Kč/ha	337	61	580	1 627	33	40	54	1 776	51	108	208	95	59	585
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	2 924	4 213	1 295	5 764	3 185	11 182	3 803	2 536	872	3 148	985	2 467	3 403	3 559
Podnikové náklady															
Celkové náklady	Kč/ha	48 111	115 459	27 449	99 012	41 456	115 857	72 144	48 738	25 336	22 552	54 578	35 860	30 995	62 107
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	33 363	84 248	16 799	76 038	27 848	76 897	51 121	31 878	18 580	16 147	36 193	25 584	23 780	40 192
Přímé náklady celkem	Kč/ha	20 544	61 071	9 932	56 586	15 761	55 392	30 570	19 824	12 032	9 770	19 049	16 063	15 940	24 984
Osiva a sadba	Kč/ha	2 213	6 345	1 456	4 695	1 908	3 227	2 786	2 046	1 094	754	2 247	2 258	316	3 572
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	166	850	382	573	121	153	122	143	21	310	70	191	9	51
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	3 187	4 738	2 550	4 581	2 570	3 131	4 249	3 900	2 101	2 059	4 146	2 726	3 178	3 890
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	1 902	3 688	1 322	2 887	2 169	2 209	2 745	2 517	1 133	618	2 732	1 828	549	2 903
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	1 017	2 542	92	1 177	615	2 462	1 519	969	198	332	562	379	246	2 306
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	5 849	13 316	1 871	29 410	4 568	12 543	7 550	8 150	4 142	4 132	4 392	2 943	9 153	7 827
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	2 065	2 671	739	5 174	2 739	6 117	2 082	2 347	779	2 615	650	1 520	3 395	3 242
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	4 821	24 455	2 248	12 437	2 656	26 918	8 759	1 605	2 660	1 258	3 929	5 075	78	3 369
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	686	693	174	17	325	4 911	1 599	46	74	223	265	756	0	264
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	1 546	5 986	385	1 399	1 272	4 759	2 926	636	699	605	1 041	837	2 419	1 118
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	10	0	6	0	3	142	36	0	3	11	0	16	2	0
Režijní náklady celkem	Kč/ha	12 819	23 177	6 868	19 452	12 087	21 505	20 551	12 053	6 548	6 377	17 144	9 521	7 840	15 209
Náklady budov a strojů	Kč/ha	2 801	5 619	932	3 725	3 694	7 460	5 151	2 236	1 301	1 370	3 668	1 534	2 517	1 965

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 3

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	Kč/ha	65	21	6	0	208	143	170	507	10	54	117	39	787	58
Zelenina a květiny	Kč/ha	332	0	1 011	102 042	99 166	726	3 612	3 872	1 291	8 867	2 483	480	1 517	2 335
Ovoce	Kč/ha	272	0	152	4 309	5 507	1 037	2 089	1 974	978	105	7	232	1 741	421
Citrusové plody	Kč/ha	0	0	0	1 037	0	0	0	669	0	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	Kč/ha	0	5 268	0	15 337	0	3 519	0	3 788	661	0	0	200	4 071	1
Olivy a olivový olej	Kč/ha	0	0	0	346	0	0	0	1 285	0	0	0	0	117	0
Krmné plodiny	Kč/ha	1 879	427	1 409	10 452	2 014	278	292	1 981	3 423	4 688	8 016	1 958	10 187	2 471
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	45	284	313	1 113	18 448	601	444	271	110	77	265	1 164	693	1 503
Celková hrubá živočišná produkce	Kč/ha	7 577	36 772	7 137	208 614	151 364	29 268	17 977	12 482	13 326	21 411	20 078	6 148	23 963	20 302
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	165	420	207	4 616	2 327	7	168	-138	513	84	426	60	478	130
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	3 918	19 114	3 867	71 013	63 370	10 382	5 811	4 150	3 508	13 129	10 689	4 199	10 815	7 561
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	1 505	10 073	932	12 227	10 847	5 825	2 692	2 423	698	3 279	5 019	827	7 615	5 662
Vepřové maso	Kč/ha	1 453	5 763	2 026	48 881	43 759	8 349	7 247	1 142	1 311	3 504	3 458	579	3 397	1 185
Ovce a kozy	Kč/ha	37	10	40	1 440	581	333	27	888	2 367	262	117	37	285	2 562
Drůbeží maso	Kč/ha	90	-49	5	27 353	8 440	1 260	1 124	973	758	606	209	492	15	1 671
Slepičí vejce	Kč/ha	358	844	95	31 384	14 289	1 761	757	2 011	761	375	414	16	396	1 100
Ovčí a kozí mléko	Kč/ha	1	101	12	14 464	4 064	555	7	410	2 537	6	0	191	87	0
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	216	913	159	1 862	6 015	803	312	485	1 381	251	172	-191	1 354	562
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč/ha	217	7 039	1 282	2 140	36 046	12 547	502	1 525	145	2 750	6 366	4 463	5 462	2 185
Vlastní spotřeba	Kč/ha	210	89	350	4 780	17	1 197	487	362	1 594	52	5	34	1 884	17
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	2 796	1 773	2 620	5 077	1 650	2 395	4 981	1 589	2 915	6 900	9 076	3 609	13 547	3 231
Podnikové náklady		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkové náklady	Kč/ha	18 671	64 868	20 297	316 751	304 879	52 333	34 343	25 362	21 730	61 467	55 875	32 570	62 656	39 698
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	13 073	40 345	15 071	270 816	208 623	34 988	25 839	18 136	15 528	43 975	39 922	20 970	43 300	28 588
Přímé náklady celkem	Kč/ha	8 836	23 269	9 184	206 819	128 256	16 482	17 699	13 171	10 038	22 520	24 686	11 587	27 176	20 028
Osiva a sadba	Kč/ha	833	1 696	799	20 664	24 193	1 513	1 789	1 084	1 539	1 673	1 740	1 497	1 478	1 516
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	414	23	341	1 046	1 121	60	486	179	170	345	4	153	41	161
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	2 421	3 496	2 015	6 459	5 371	1 716	3 632	1 493	1 759	3 068	2 737	2 097	2 943	3 094
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	869	1 525	764	5 490	5 883	1 036	1 460	1 006	978	723	1 044	1 603	1 317	1 663
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	424	784	718	9 905	12 655	394	739	1 263	375	2 114	1 430	526	1 478	1 107
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	2 719	7 943	2 974	72 539	23 104	4 068	3 059	4 231	3 653	9 785	13 090	4 325	15 124	7 816
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	2 189	1 436	1 954	3 964	482	1 106	1 830	1 385	2 364	5 619	8 294	3 135	11 512	2 971
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	1 118	4 508	1 377	83 720	43 557	5 625	6 292	3 217	1 286	3 263	2 566	929	3 091	2 372
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	193	305	263	86	47	1 061	2 643	25	383	936	778	321	1 741	100
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	450	3 302	509	8 043	13 419	2 055	727	875	448	1 893	2 079	604	1 702	2 460
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	2	14	30	0	75	74	0	1	0	0	0	7	43	0
Režijní náklady celkem	Kč/ha	4 237	17 076	5 887	63 997	80 366	18 505	8 139	4 967	5 490	21 454	15 236	9 383	16 126	8 560
Náklady budov a strojů	Kč/ha	1 004	5 091	1 404	17 420	15 863	5 219	1 967	1 137	1 053	5 345	4 340	1 806	6 524	1 516

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 4

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč/ha	4 116	8 429	3 026	11 797	4 266	5 009	6 059	5 728	2 268	2 780	3 014	4 506	2 019	6 934
Služby	Kč/ha	2 367	6 238	622	1 360	1 190	4 517	3 406	2 111	1 038	1 041	4 454	1 324	1 866	1 659
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	3 536	2 891	2 286	2 570	2 938	4 519	5 935	1 981	1 940	1 186	6 007	2 158	1 438	4 649
Odpisy	Kč/ha	6 910	16 629	3 191	9 986	4 110	11 014	8 925	9 855	2 250	2 884	9 185	3 266	4 433	11 586
Externí faktory celkem	Kč/ha	7 838	14 582	7 458	12 987	9 498	27 945	12 098	7 005	4 507	3 521	9 199	7 010	2 781	10 330
Vyplacené mzdy	Kč/ha	4 260	4 684	3 110	8 871	7 409	9 853	6 151	4 166	3 212	2 693	3 935	4 412	915	7 955
Vyplacené pachtovné	Kč/ha	2 296	5 129	3 683	2 834	1 475	4 811	4 221	2 780	1 109	366	3 779	1 943	1 263	2 162
Nákladové úroky	Kč/ha	1 282	4 769	666	1 285	613	13 281	1 726	60	187	462	1 485	656	603	213
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč/ha	8 568	12 938	4 812	13 510	9 143	9 643	10 279	17 865	6 124	4 921	9 081	8 250	10 728	10 550
Celkové podpory na plodiny	Kč/ha	237	59	178	0	20	12	41	1 624	420	0	357	358	1	274
Ostatní podpory na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	184	0	107	0	1	1	40	1 380	401	0	309	284	0	49
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	425	1 918	361	1 221	228	124	31	238	491	124	865	404	149	148
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	82	0	127	0	141	-4	-14	0	44	40	39	219	-50	54
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	236	1 916	7	0	79	127	0	68	361	61	630	129	43	67
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	62	0	226	1 199	7	0	0	160	40	22	136	22	156	7
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	46	2	0	22	0	0	44	8	46	0	59	35	0	20
Ostatní provozní podpory	Kč/ha	1 849	1 744	1 090	5 057	2 663	282	1 372	2 812	647	2 450	1 161	1 781	2 843	1 938
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč/ha	862	982	253	2 979	1 330	205	934	273	346	1 366	395	1 419	1 555	1 090
Podpory na LFA	Kč/ha	538	244	187	1 163	835	9	415	1 205	235	237	498	64	1 025	543
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	103	363	250	367	19	34	8	192	28	141	8	86	228	100
Podpory na mezispotřebu ⁹⁾	Kč/ha	184	0	23	0	719	0	810	11	61	0	67	542	0	0
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	35	907	2	0	179	389	99	0	3	3	0	21	0	0
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč/ha	5 803	8 239	3 158	7 229	5 333	8 711	7 927	13 155	4 492	2 344	6 553	5 144	7 735	8 047
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč/ha	4 741	8 239	0	0	0	8 711	7 927	13 155	4 492	0	6 553	0	7 735	8 047
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	1 061	0	3 158	7 229	5 333	0	0	0	0	2 344	0	5 144	0	0
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 188	12 284	4 431	13 296	8 919	8 597	10 723	16 219	6 686	4 874	8 451	7 701	10 361	8 285
Celkové provozní podpory	Kč/ha	8 568	12 938	4 812	13 510	9 143	9 643	10 279	17 865	6 124	4 921	9 081	8 250	10 728	10 550
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	256	524	0	-11	0	0	1 096	-1 337	881	25	-1	-260	-264	666
Daně	Kč/ha	636	1 178	381	200	224	1 047	652	309	318	73	629	289	102	2 931
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	133	450	205	2 448	719	147	-701	27	-18	852	406	160	-406	193
Podpory investiční celkem	Kč/ha	332	1 458	205	2 448	719	147	140	35	138	865	400	221	84	374
Platby na ukončení prod. mléka	Kč/ha	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0
DPH z investic	Kč/ha	199	1 008	0	0	0	0	842	5	156	13	0	60	489	182

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 5

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	Kč/ha	2 357	4 196	2 901	36 509	28 655	3 957	4 020	2 472	2 304	7 494	4 703	3 518	5 870	2 642
Služby	Kč/ha	81	2 982	502	3 964	13 271	3 208	1 042	660	1 639	3 314	2 551	1 593	1 632	1 833
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	795	4 806	1 079	6 094	22 578	6 120	1 110	698	495	5 301	3 643	2 466	2 099	2 569
Odpisy	Kč/ha	3 902	17 103	2 918	23 236	37 061	13 314	5 727	3 833	3 115	10 972	6 755	3 848	17 074	5 056
Externí faktory celkem	Kč/ha	1 695	7 421	2 308	22 698	59 196	4 032	2 778	3 393	3 088	6 521	9 198	7 752	2 282	6 054
Vyplacené mzdy	Kč/ha	928	2 631	1 602	17 122	28 730	1 291	1 863	2 643	1 509	3 159	3 253	6 357	1 039	3 709
Vyplacené pachtovné	Kč/ha	524	2 881	243	2 207	9 038	1 613	462	631	1 384	1 895	2 992	988	861	1 577
Nákladové úroky	Kč/ha	243	1 909	463	3 369	21 427	1 128	452	117	195	1 467	2 954	407	385	769
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč/ha	4 604	15 410	4 787	27 699	14 543	14 431	7 508	7 062	4 869	23 170	9 684	6 833	15 746	6 610
Celkové podpory na plodiny	Kč/ha	1	0	9	2 755	0	344	115	624	33	1 386	2	0	26	0
Ostatní podpory na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	1	0	4	2 755	0	344	8	440	5	1 280	2	0	26	0
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	188	13	627	0	103	579	68	1 356	253	4 651	420	208	606	53
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	0	0	318	0	-61	-41	65	352	0	2 505	268	187	176	0
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	0	0	139	0	2	585	0	670	0	1 440	0	8	430	50
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	2	0	6	0	0	2	4	293	175	163	0	6	0	0
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	187	13	163	0	162	33	0	40	80	542	152	8	0	2
Ostatní provozní podpory	Kč/ha	1 464	7 985	2 264	8 264	3 010	7 455	2 639	1 989	1 426	11 835	3 338	2 321	7 087	1 447
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč/ha	82	3 119	755	2 390	1 368	4 993	555	714	153	5 084	2 497	689	3 638	1 137
Podpory na LFA	Kč/ha	441	3 109	629	5 711	53	2 088	526	1 063	63	6 101	820	1 258	2 417	215
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	512	117	97	0	683	313	172	31	290	273	0	1	1 006	22
Podpory na mezispotřebu ⁹⁾	Kč/ha	5	480	10	0	94	634	287	87	100	0	0	12	1 024	2
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	7	102	35	0	5	142	0	0	0	0	114	0	0	1
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč/ha	2 938	6 830	1 798	16 681	11 322	5 276	4 398	3 006	2 990	5 297	5 810	4 292	7 003	5 107
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč/ha	0	6 830	0	16 681	11 322	5 276	0	3 006	0	5 297	5 810	0	7 003	5 107
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	2 938	0	1 798	0	0	0	4 398	0	2 990	0	0	4 292	0	0
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	4 417	18 422	4 546	27 228	11 793	14 207	7 035	6 715	4 474	22 993	9 647	6 478	15 157	6 466
Celkové provozní podpory	Kč/ha	4 604	15 410	4 787	27 699	14 543	14 431	7 508	7 062	4 869	23 170	9 684	6 833	15 746	6 610
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	-130	3 423	-65	0	-78	508	-12	-211	0	0	0	0	-524	0
Daně	Kč/ha	57	410	176	470	2 672	733	462	135	398	177	37	354	65	144
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	1 143	170	0	6 104	-614	709	35	1 067	8	402	0	500	1 474	385
Podpory investiční celkem	Kč/ha	1 159	4 628	0	6 104	50	1 263	348	1 201	8	402	0	500	2 608	385
Platby na ukončení prod. mléka	Kč/ha	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DPH z investic	Kč/ha	16	4 458	0	0	663	554	314	134	0	0	0	0	1 137	0

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 6

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	54 870	135 603	28 917	109 890	37 390	123 561	76 223	63 620	32 382	21 959	59 685	38 227	32 311	90 463
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	33 363	84 248	16 799	76 038	27 848	76 897	51 121	31 878	18 580	16 147	36 193	25 584	23 780	40 192
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 188	12 284	4 431	13 296	8 919	8 597	10 723	16 219	6 686	4 874	8 451	7 701	10 361	8 285
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	29 694	63 639	16 549	47 151	18 461	55 261	35 825	47 958	20 489	10 686	31 943	20 344	18 892	58 555
Odpisy	Kč/ha	6 910	16 629	3 191	9 986	4 110	11 014	8 925	9 855	2 250	2 884	9 185	3 266	4 433	11 586
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	22 785	47 010	13 357	37 165	14 352	44 246	26 900	38 103	18 239	7 802	22 758	17 079	14 459	46 969
Externí faktory celkem	Kč/ha	7 838	14 582	7 458	12 987	9 498	27 945	12 098	7 005	4 507	3 521	9 199	7 010	2 781	10 330
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	133	450	205	2 448	719	147	-701	27	-18	852	406	160	-406	193
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	15 080	32 878	6 104	26 628	5 573	16 447	14 101	31 128	13 714	5 133	13 964	10 228	11 272	36 832
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	476 648	1 084 370	193 420	232 371	497 651	2 461 477	1 036 822	306 835	503 857	488 200	956 580	500 131	595 521	570 781
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	400 178	973 771	91 790	241 206	478 661	1 896 232	831 510	305 776	500 694	416 608	832 717	542 810	499 615	589 292
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč/ha	243 697	338 800	69 751	524 821	100 707	651 399	247 609	297 129	171 298	48 396	128 589	92 523	449 680	636 510
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	194 652	293 236	49 324	426 497	75 255	553 841	207 871	284 242	133 025	35 092	74 729	57 017	421 542	474 970
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	128 904	136 877	28 035	312 979	10 451	405 760	139 014	185 735	101 719	8 719	19 170	23 630	358 659	365 886
Stavby	Kč/ha	31 912	89 712	6 238	35 263	34 063	89 530	27 903	26 377	14 004	11 937	20 433	15 364	30 707	60 607
Stroje a zařízení	Kč/ha	25 681	36 759	12 512	52 011	26 574	47 861	32 004	60 908	11 321	11 711	23 895	15 397	16 506	40 759
Základní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	8 154	29 887	2 539	26 242	4 168	10 691	8 950	11 220	5 982	2 725	11 231	2 625	15 671	7 719
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	49 045	45 564	20 426	98 325	25 452	97 558	39 738	12 887	38 273	13 303	53 861	35 505	28 138	161 540
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	6 501	26 532	2 172	13 908	3 293	23 352	8 464	4 493	2 742	1 730	7 181	2 806	15 440	7 385
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	6 789	5 971	4 038	22	3 576	14 431	2 134	1 559	814	3 871	15 867	6 421	2 028	7 772
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	35 756	13 060	14 216	84 394	18 584	59 776	29 140	6 835	34 717	7 703	30 812	26 279	10 670	146 382
Cizí zdroje	Kč/ha	36 885	97 494	11 112	27 610	24 789	388 081	49 052	1 099	5 154	14 071	49 808	15 594	11 765	5 487
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	28 515	97 070	5 916	26 592	16 388	366 852	33 620	801	4 431	8 498	32 045	4 725	9 929	5 388
Krátkodobé závazky	Kč/ha	8 370	424	5 195	1 018	8 402	21 228	15 432	298	723	5 574	17 763	10 868	1 836	98
Vlastní kapitál	Kč/ha	206 812	241 307	58 639	497 208	75 918	263 319	198 557	296 030	166 144	34 325	78 782	76 928	437 915	631 024
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	5 271	16 961	3 919	-22 659	3 275	3 715	4 443	-7 473	-17 727	3 439	4 324	6 260	1 525	40 050
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	118 935	202 282	41 995	231 467	88 763	242 340	107 560	160 760	86 878	37 858	110 171	68 801	93 381	274 170
Hrubé investice	Kč/ha	8 241	19 784	5 243	9 839	6 760	15 262	12 384	2 157	1 755	5 775	8 939	3 679	4 940	14 930
Netto investice	Kč/ha	1 331	3 155	2 052	-145	2 651	4 248	3 459	-7 698	-495	2 892	-246	414	507	3 344

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2012 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 7

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	21 994	58 129	20 552	365 574	340 191	59 492	41 531	30 927	31 894	48 165	50 324	25 149	57 798	40 905
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	13 073	40 345	15 071	270 816	208 623	34 988	25 839	18 136	15 528	43 975	39 922	20 970	43 300	28 588
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	4 417	18 422	4 546	27 228	11 793	14 207	7 035	6 715	4 474	22 993	9 647	6 478	15 157	6 466
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	13 338	36 207	10 027	121 996	143 362	38 711	22 727	19 505	20 840	27 183	20 048	10 657	29 658	18 783
Odpisy	Kč/ha	3 902	17 103	2 918	23 236	37 061	13 314	5 727	3 833	3 115	10 972	6 755	3 848	17 074	5 056
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	9 436	19 104	7 109	98 750	106 301	25 398	16 999	15 673	17 725	16 212	13 293	6 809	12 584	13 727
Externí faktory celkem	Kč/ha	1 695	7 421	2 308	22 698	59 196	4 032	2 778	3 393	3 088	6 521	9 198	7 752	2 282	6 054
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	1 143	170	0	6 104	-614	709	35	1 067	8	402	0	500	1 474	385
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	8 884	11 854	4 801	82 156	46 492	22 075	14 256	13 346	14 645	10 092	4 095	-442	11 773	8 058
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	258 161	847 691	243 170	185 825	1 373 808	565 992	185 463	239 046	136 624	683 416	935 565	258 615	99 954	991 240
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	284 678	646 044	207 762	174 514	1 151 703	527 779	168 742	252 496	102 848	545 474	369 909	346 213	97 215	992 509
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč/ha	60 723	359 147	49 569	1 809 087	1 578 923	353 056	208 529	103 243	99 475	196 673	232 163	45 396	421 126	269 158
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	39 986	301 212	32 100	1 682 081	1 364 060	276 586	182 220	87 060	71 612	161 515	184 592	22 444	390 453	240 516
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	11 409	149 770	10 622	821 068	995 879	74 202	102 632	52 621	21 330	86 326	102 603	3 949	201 216	201 187
Stavby	Kč/ha	5 795	72 687	8 027	560 483	216 403	137 737	44 923	12 952	31 849	39 285	42 580	10 571	109 592	9 711
Stroje a zařízení	Kč/ha	20 180	67 474	11 068	248 512	113 380	58 417	30 331	15 427	12 801	31 831	32 120	5 879	68 648	19 441
Základní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	2 602	11 281	2 383	52 019	38 397	6 230	4 332	6 058	5 632	4 073	7 289	2 045	10 997	10 177
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	20 737	57 935	17 469	127 015	214 864	76 469	26 308	16 183	27 863	35 158	47 571	22 951	30 673	28 642
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	1 927	13 169	1 539	56 309	25 392	7 749	5 287	3 067	3 545	4 301	5 916	1 830	12 692	7 825
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	4 181	2 132	3 083	0	40 348	6 572	9 845	3 869	2 294	9 906	6 455	4 123	16 974	4 532
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	14 629	42 633	12 848	70 696	149 123	62 149	11 177	9 248	22 021	20 951	35 200	16 998	1 008	16 285
Cizí zdroje	Kč/ha	8 590	79 587	15 819	77 107	566 641	37 765	12 713	3 659	1 854	51 871	72 488	6 252	10 284	26 617
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	3 777	68 284	11 123	59 045	503 463	28 224	9 280	1 760	1 143	48 139	62 215	2 504	9 485	15 590
Krátkodobé závazky	Kč/ha	4 813	11 303	4 696	18 063	63 179	9 541	3 433	1 899	711	3 733	10 272	3 748	800	11 028
Vlastní kapitál	Kč/ha	52 133	279 560	33 750	1 731 989	1 012 282	315 290	195 814	99 584	97 621	144 802	159 676	39 144	410 842	242 541
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	3 783	3 414	3 703	20 740	46 648	6 173	4 292	2 870	7 424	6 527	6 902	3 570	4 649	12 279
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	47 362	203 494	36 243	1 008 606	582 705	278 380	107 186	60 448	78 537	119 341	126 639	41 298	234 058	69 693
Hrubé investice	Kč/ha	5 864	33 879	6 183	44 495	55 508	18 518	6 369	5 621	1 741	11 697	10 223	4 022	20 154	7 851
Netto investice	Kč/ha	1 962	16 776	3 265	21 259	18 447	5 204	642	1 789	-1 374	725	3 468	174	3 080	2 795

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

3) Příjmy z lesní výroby, zemědělských služeb, agroturistiky, ostatní příjmy.

4) Podpora polních plodin, podpora zahradnictví a trvalých kultur.

5) Podpora chovu skotu mimo dojnice.

6) Podpora ostatních zvířat (např. včelařství).

7) Agroenvironmentální opatření, Natura 2000 na zemědělské půdě.

8) Podpora pomoci zemědělcům přizpůsobit se normám SZP, podpora poradenství a vzdělávání, podpora zlepšení kvality zemědělských produktů, školení a podpora zalesňování z.p. a ekologické stability lesů.

9) Podpora na mezispotřebu (např. zelená nafta, podpora pojištění).

10) Dotace na mzdy, pachtovné a dotace úroků z úvěrů.

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI), stav ke dni 3.4.2015

Vypracoval: Ing. Josef Hanibal a kolektiv